

Sydslesvigsk Årbog 2011

Dansk virke i grænselandet

e-@vis

- avis på en ny måde

@ktuel

- fra kl. 1.00 på udgivelsesdagen

@dgang

- via internettet overalt i verden

@rkivfunktion

tilgængelig

...nu på
www.flensborg-avis.de

SYDSLESVIGSK ÅRBOG 2011

DANSK VIRKE I GRÆNSELANDET

UDGIVET AF SYDSLESVIGSK FORENING - SSF
NR. 51 - NOVEMBER 2011
Som pdf-fil på www.syfo.de under »downloads«

www.syfo.de
info@syfo.de

FORSIDEN:

10. september 2011 på Flensborg Gl. Kirkegård. Prins Joachim, kulturminister Per Stig Møller og Tysklands ambassadør i Danmark Michael Zenner, overborgmester Simon Faber og bypræsident dr. Christian Dewanger samt en stor skare indbudte gæster plus en stor flok nysgerrige kommer til genindvielse af den restaurerede Istedløve. (Foto: SPT)

BAGSIDEN:

Det danske mindretal afvikler årsmøderne 2011 med en ganske særlig Istedløve på plakaten. Den løve består af 1500 Sydslesvig-relaterede billeder, som fotograf Lars Salomonsen har taget.

At plakatløven består af 1500 fotografier ses, når man går tættere på SSFs og amtskonsulent Per Dittrichs meterhøje årsmødeplakat. (Foto: SPT)

Redaktion: Jette Hanisch og Bernd Engelbrecht
Sydslesvigsk Preetjeteneste - Dansk Generalsekretariat Flensborg,
tlf. +49 461 14408-120 - fax +49 461 14408-131 - spt@syfo.de
Redaktionsslut 15. oktober 2011.
Sats, layout og tryk: Flensborg Avis A/S - ISNB 923 088

Mindretalsprøven

Af Dieter Paul Küssner

Hvordan bliver man dansk? For de fleste af vore landsmænd i Danmark et unødvendigt spørgsmål. De er det. Født ind i en dansk hverdag med dåbsattest, pas og slægt på plads. Det danske er ikke noget valg, men en given tilstand.

Sådan er det ikke for alle danske. Ikke for indvandrere, der har valgt Danmark som bosted, men heller ikke for de 50.000 danske sydslesvigere, der udenfor Danmark med et tysk pas har valgt Danmark og det danske som tilhørssted. At hævde et dansk sindelag i en overvejende tysk hverdag er en særlig udfordring og samtidig en berigelse i et grænseland, hvor frisisk, tysk og dansk mødes.

Når tilhørsforholdet ikke er givet på forhånd, statsborgerskabet mangler og levestedet er udenfor dansk jurisdiktion, er bekendelsen afgørende. For et nationalt mindretal bygger det bl.a. på en historisk forbindelse og et stærkt ønske om at forblive i en kulturel samhørighed med moderlandet. At dyrke forbindelsen og sikre nye generationer forankring i fælles sprog og kultur kræver børnehaver og skoler. Det kræver også et kulturelt voksenliv og en levende forbindelse henover grænsen mellem moderland og mindretal.

Den politiske indflydelse og kamp for mindretallets borgerlige pligter og rettigheder tager vort politiske parti Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) sig af; i tæt samtale med de organisationer og foreninger, der danner basis for grundstammen i vælgerforeningens politiske tilslutning: mindretalsvælgerne, frisere såvel som danske sydslesvigere. Især indenfor det sidste års prøvelser med Kiel-regeringens angreb på en anstændig mindretalspolitik, der

Dieter Paul Küssner. (Foto: SPT)

bygger på Bonn-erklæringens borgerlige ligeværdssikring og landet Slesvig-Holstens egen forfatning, der garanterer mindretallet økonomisk støtte og netop beskyttelse, har SSW, Sydslesvigsk Forening (SSF) og Dansk Skoleforening for Sydslesvig dannet en forbilledlig trojka, der overfor myndigheder og politikere stålsat har krævet ligeværdige statsborgerlige rettigheder.

Når det samlede mindretal så ihærdigt og uden slinger i valsen – i øvrigt sammen med mange retskafne tyske medborgere – har vendt sig mod forringelsen af mindretalskontrakten mellem tyske og danske borgere i Sydslesvig, skyldes det mindretallets selvforståelse som integrerede borgere i landet med retten til egen kulturel selvudfoldelse uden hindringer og begrænsninger endside økonomiske straffeaktioner fra regeringsmagtens side.

Når et enigt Sydslesvigsk Samråd

derfor efter utallige forhandlinger om en ligestillet og retfærdig tilskudsordning for vore skolebørn må konstatere, at CDU og FDP i landdagen i Kiel nægter os den statsborgerlige ligestilling, så er det konsekvent og nødvendigt for det ønskede fortsatte fredelige samliv mellem dansk og tysk i grænselandet, at Samrådet anbefaler et nødvendigt regeringsskifte i Kiel. Fremtidens grænseland vil ikke kunne fastholde sin position som modelregion for samlivet mellem flere kulturer, når regeringen og et spinkelt flertal i Kiel behandler det danske mindretal som andenrangs borgere.

Begrundelse for regeringens angreb på vort skolevæsen er ganske uholdbar. Mest ihærdigt er fremført regeringens nødvendige nedbringelse af statsgælden. Ingen i mindretallet har modsat sig en medvirken i dette samfundsprojekt; når flertallet sparer, sparer vi med på lige fod. Hagen i regeringens sparekoncept er, at mindretallet skal spare mere end de øvrige borgere.

Argumentet for denne diskriminering er, at mindretallet så rigeligt tilgodeses ved generøse tilskud fra Danmark. At disse tilskud sikrer opretholdelsen af de nødvendige små skoleenheder et mindretal er underlagt, at de sikrer en omkostningskrævende tosproget skolegang og desuden sikrer de ønskede danske skolestandarder, gør ikke indtryk i Kiel. Især landets revision har i et årti ihærdigt modarbejdet ligestillingen af vort skolevæsen, der ellers har været lovsikret siden 2007, men nu ændret af den konservativ-liberale koalition. Skulle man i øvrigt kræve besparelser på mindretallets skolebudget, så er det et dansk-sydslesvigsk anliggende, der ikke vedkommer regering eller revision i Kiel.

Det samme gælder den skjulte misundelsesdagsorden og national-konservative tyskhedsoffensiv, der anes som bevæggrund for indgrebet mod mindretallet og dets skolevæsen.

I de regionale forhandlinger har rejsningen af A.P. Møller Skolen i Slesvig ofte stået som indgangsbøn for en konstatering af, at mindretallet sagtens kan klare de ekstra nedskæringer, regeringen har besluttet. Vi er ikke misundelige, men ... lød det gang på gang; og dette men blev så til, at vore skoler byder på rammer, de tyske skoler ikke kan matche – underforstået, vore skoler 'kapper' tyske forældres børn p.g.a. formidable rammebetingelser.

At en storslået gave, som tyske milliardærer nemt gavmildt kunne flugte, skal skygge over de utallige små og mere beskedne mindretalsskoler, siger mere om det politiske snæversyn og den politiske ignorants, der præger regeringsmagten i Kiel.

Det kommer også til udtryk i den nationalkonservative frygt for, at vort skolevæsen "gør tyskere til danskere", som en prominent CDU-politiker udtrykte det. Sindelagsfriheden og sindelagsskiftet, der er et særkende for en grænseregion, synes fremmed for disse kræfter. Mobiliteten mellem kulturerne, der i århundreder har været et livsvilkår i grænselandet; og som de sidste halvandet hundrede år især har været til fordel for flertalssamfundet, sættes ud af kraft, når mindretallet formår at fastholde sin tiltrækningskraft. Interessant i den sammenhæng er det, at 50.000 potentielle danske sydslesvigere kan virke udfordrende for 2.800.000 tyske slesvig-holstenere. Det har ingen substans at argumentere så primitivt i et land, der historisk og aktuelt er hjemstavn for tre ligeberettigede kulturer. Og gør man det, har man samtidig opsagt samfundskontrakten, der skal sikre fred og forståelse og samarbejde mellem landets forskellige folkeslag.

Den ønskede fred og det samfundsgavnige samspil mellem landets kulturer er et gode, som reaktionen i Kiel ikke skal have lov til at ødelægge. Når forskning og fornuft klart har dokumenteret, at den kulturelle mangfoldig-

hed og det flerstrengede kulturtilbud øger regionens chancer i udviklingen af en bæredygtig samfundsøkonomi, der skaber innovation og tiltrækker mennesker; så er regeringens anslag mod mindretallet skadeligt og kontra-produktivt.

Fremtidens udfordringer kræver et med hinanden og ikke et mod hinanden, både internt i landet Slesvig-Holsten, men også i forholdet mellem naboerne Danmark og Tyskland. De forvoldte skader i mindretalspolitikken er derfor ikke kun et regionalt anliggende, men udfordrer også det gode nabo-skab og det nyvundne venskab, der præger den dansk-tyske forbindelse.

Det frie sindelagsvalg og retten til at sikre sin sproglige og kulturelle autonomi hører til de fredsskabende rettigheder Tyskland og Danmark sikrede sine mindretal i 1955. Forældrenes frie skolevalg for deres børn nævnes direkte, en ret, der i en retfærdig statsborgerlig konsens indtil for nylig sikrede de danske skoler økonomisk ligestilling.

På den anden side af grænsen har Danmark i København-erklæringens ånd sikret det tyske mindretals skole-

væsen økonomisk ligestilling. Den aktuelle diskriminering af vort skolevæsen udfordrer således tidligere dansk-tyske aftaler og især Forbundsrepublikkens erklæring om sikring af mindretallets statsborgerlige rettigheder.

Politikere i Berlin og mange politiske aktører i Slesvig-Holsten har erkendt, at angrebet mod mindretallets skolevæsen er en unødvendig provokation både overfor mindretallet og overfor den danske nabo. For at genoprette det ønskede produktive medspil i grænselandet har et flertal af politiske partier lovet at genoprette ligestillingsprincippet.

Eneste anstødssten for en tilbagevenden til en redelig og acceptabel mindretalspolitik er regeringspartierne i Kiel.

Sydslesvigsk Forening vil derfor sammen med Skoleforeningen og SSW og med hele Samrådets støtte arbejde for en ny mindretalspolitik i Kiel. Skæringsdatoen for et vendepunkt bliver landdagsvalget i maj 2012.

Så vil det vise sig, om Slesvig-Holsten består mindretalsprøven.

TEMAARTIKEL I.:

Et tilbageblik

Af tidl. minister og tidl. medlem af Sydslesvigudvalget Torben Rechendorff

Når folketingsgrupperne på Christiansborg efter et valg fordeler de mange forskellige udvalgsposter m.v., kan man godt ind imellem undre sig over, hvorfor nu lige præcis jeg er blevet placeret lige præcis der. Man møder til det konstituerende gruppemøde og konstaterer til sin overraskelse, at man sandelig nu er partiets ordfører på kommunalområdet, næstformand i so-

cialudvalget og menigt medlem af indfødsretsudvalget eller hvad gruppebestyrelsen nu ellers i sin visdom har fundet frem til. Man trøster sig med, at sådan må det begribeligvis forløbe, når det hele skal dækkes ind med de medlemmer, der nu er til rådighed.

Da jeg efter folketingsvalget den 21. september 1994 blev medlem af det daværende 5-mandsudvalg var det ikke et resultat af, at sådan et sted skal der jo sidde "en eller anden". Det var et udtrykkeligt ønske, der gik i opfyl-

delse. Jeg måtte tilmed leve med, at min forgænger i arbejdet havde lidt svært ved at forstå, hvad han nu havde gjort af ondt. Han ville gerne være blevet. Han havde i øvrigt aldeles ikke "gjort noget ondt" men udført et fortræffeligt arbejde gennem mange år. Han hed Erik Haunstrup Clemmensen.

LEVENDE OPTAGET AF SYDSLESVIG

Når det altså var mit udtrykkelige ønske at blive medlem af 5-mandsudvalget, skyldtes det, at jeg allerede gennem mange år havde været levende optaget af de særlige forhold syd for den dansk-tyske grænse. Helt tilbage til min enestående karriere i den danske folkeskole havde jeg haft berøring med mindretallet ved bl.a. at slæbe sagesløse klasser på lejrskole i området. Ja, allerede i min barndom i 40'erne havde jeg med betydelig undren iagttaget min mors optagethed af "Sydslesvig-sagen", som bl.a. kom til udtryk ved, at hun strikkede tæpper til noget, der blev benævnt "Dansk alderdomshjem i Flensborg". Hvad det så ellers var?

I den periode, jeg var generalsekretær i Det Konservative Folkeparti, tilrettelagde jeg sammen med min gode kollega, senere generalkonsul H.P. Clausen de årlige "Sydslesvigkonferencer" på "Rolighed", som partiet over en lang årrække indbød til. Filosofien bag konferencerne var at føre en aldeles uformel samtale mellem 20-25 repræsentanter for mindretallet og et tilsvarende antal folketingsmedlemmer og andre interesserede fra Det Konservative Folkeparti.

Jeg ved, at mange – både sydfra og nordfra – har været glade for at deltage i disse konferencer, som desværre for nogle år siden afgik ved døden.

For mig var det hver gang en stor oplevelse. Især når deltagerne (ikke mindst dem fra Sydslesvig) lagde bort det formelle og gav udtryk for deres "ærlige synspunkter" i overbevisning om, at der aldrig blev lavet referater af disse konferencer.

I generalsekretærårene var jeg også et par gange på besøg i Sydslesvig sammen med min formand. Han hed Poul Schlüter.

KIRKEMINISTER

Og ikke mindst fik jeg min Sydslesvig-horisont udvidet betragteligt i de år, jeg var kirkeminister. Det hører til kulturen, at en ny kirkeminister hurtigt efter sin udnævnelse aflægger besøg hos Dansk Kirke i Sydslesvig. Jeg var ingen undtagelse.

Over et par dage støvede vi Sydslesvig rundt under ledelse af den kompetente og alvidende provst Christian Karstoft. Siden har jeg ikke turdet andet end hvert år – og med stor glæde – at deltage i Kirkedagen og i øvrigt følge Dansk Kirke i Sydslesvig på nærmeste hold.

Kort sagt: Jeg var selvoptaget nok til at mene, at jeg var rimeligt godt rustet til at påtage mig opgaven som kontaktperson mellem mit parti og det danske mindretal i Sydslesvig.

For det er just det aspekt, jeg anser for langt det vigtigste.

Jeg mente den gang og mener også i dag, at det er af helt afgørende betydning, at udvalget påtager sig rollen som "kontaktudvalg". Alt det formelle, først og fremmest en forsvarlig fordeling af den danske statsbevilling, er naturligvis den permanente overskrift over udvalgets arbejde.

Men mindst lige så vigtig er den viden og indsigt, udvalgets medlemmer opnår om alle detaljerne i mindretallets hverdag. Altså: Her taler vi om 5-6 mennesker, der er solidt funderede, når mindretallets dagligdag er på dagsordenen. Vi skulle gerne være i stand til at viderebringe denne viden til vort "bagland" og omvendt viderebringe signaler fra det politiske Danmark til de danske organisationer i Sydslesvig.

Torben Rechendorff har alle dage været kompetent og god til en rap bemærkning, hvilket gør ham til en interessant samtalepartner for medierne. Her ses programmedarbejder på DR Radio Syd Per Vinther interviewe Rechendorff på årsmødepladsen i Flensborg. (Foto: SPT)

INDRØMMELSE

Derfor kommer der også en indrømmelse, som måske nok skal blive mellem læserne og mig: Selvfølgelig er de årlige budgetmøder vigtige, og selvfølgelig er det nye begreb "resultatkontrakter" vigtigt. Ad den vej skal vi sikre os, at tingene går ordentligt og forsvarligt til, men selv har jeg gennem alle årene været mindst lige så optaget af at følge det daglige arbejde i mindretallets organisationer.

Det sker som bekendt ved udvalgets årlige besigtigelsestur, det sker ved deltagelse i de danske årsmøder, diverse landsmøder, indvielser, jubilæer og hvad man ellers diskuterer op med. Dertil det vigtigste af alt: De personlige samtaler mand og mand imellem.

Men under alle omstændigheder: Den 29. november 1994 stod jeg med brevet fra min gode ven, undervisningsminister Ole Vig Jensen, der udpegede mig til ønskehvervet. Helt bag på mig kom det som sagt ikke: Jeg kendte jo indstillingen fra min egen folketingsgruppe.

FEM GANGE

I alt fem gange har den konservative folketingsgruppe peget på mig som medlem af udvalget, og fem gange har skiftende ministre "beskikket" mig til hvervet. Jeg siger mange tak.

I "Sydslesvigsk Årbog 1994-95" er der et nydeligt billede af det nybeskikkede udvalg med den ligeledes nye formand, socialdemokraten J.K. Hansen i spidsen. I billedteksten står der, at "de to nyvalgte Rechendorff og Ebba Strange opfordrer sydslesvigerne til at debattere mere i andre medier end kun i Flensborg avis". Det har vi utvivlsomt både sagt og ment. I det hele taget var Ebba Strange og jeg ofte enige. Men vi repræsenterede jo også "folkepartierne".

ARBEJDSFORMEN

Hvis man skal give en samlet karakteristik af arbejdsformen i de skiftende udvalg - uanset om formanden var J.K.

Hansen, Eva Kjær Hansen eller Kim Andersen -, når jeg frem til, at partipolitiske skillelinjer sjældent kom til udtryk. Selvfølgelig var vi ikke enige om alting. Vi havde sandelig vore diskussioner. Selvfølgelig blev den ene eller anden kortvarigt "sur" på en af de andre. Men når vi meldte ud, var det så godt som altid med enighed i ryggen. Bevares, en enkelt gang var der et medlem, der blev så arrig på en af de andre, at han forlod udvalget. Det kom vi hurtigt over.

Når jeg fremhæver dette med "enigheden" skyldes det, at det er min helt bestemte opfattelse, at det danske mindretal i Sydslesvig har været vel tjent med just den arbejdsform.

SYDSLESVIGLOVEN

I forlængelse heraf var det både glædeligt og vigtigt, at det var et enigt Folketing, der den 23. marts 2010 vedtog Sydslesvigloven.

Og mens vi nu er ved Sydslesvigloven, kan jeg konstatere, at når jeg foretager et samlet tilbageblik over mine år i udvalget, lader det sig ikke bortforklare, at slutperioden altså 2010-2011 blev tiden med helt centrale begivenheder for danskheden i Sydslesvig.

2010 var som sagt året, hvor de danske politikere i skøn samdrægtighed "lovgav" for, hvad der havde været praksis siden 1920: Danmarks forpligtelse overfor det danske mindretal i Sydslesvig. En forpligtelse, der gennem alle årene har givet sig udtryk i form af økonomiske tilskud og i øvrigt i en lang række officielle og mere private relationer på tværs af grænsen. I lovens "formålsparagraf" hedder det ganske enkelt: "Lovens formål er at støtte aktiviteter til gavn for det danske mindretal i Sydslesvig".

MERE 2010

Desværre blev 2010 også året, hvor der blev sat spørgsmålstegn ved de gode

relationer mellem flertalsbefolkningen og mindretallet. Det blev året, hvor politikerne i landdagen i Kiel greb til spærkniven især i relation til Dansk Skoleforening og dermed placerede sig på lang afstand af den stemning, vi f.eks. oplevede ved markeringen af København-Bonn erklæringernes 50 års jubilæum på Sønderborg slot den 29. marts 2005.

Ved den lejlighed lovsang både den tyske forbundskansler Gerhard Schröder og den danske statsminister Anders Fogh Rasmussen i skøn samdrægtighed det afslappede og ligeværdige forhold mellem flertal og mindretal. I øvrigt sekunderet af den daværende slesvig-holstenske ministerpræsident Heide Simonis.

Men hos nogen stak de fine principper og formuleringer ikke så dybt: Kort efter Sønderborg-markeringen - nærmere betegnet den 27. april 2005 - afløser Peter Harry Carstensen Heide Simonis som ministerpræsident.

Senere på året holder Carstensen en tale ved det tyske mindretals "Deutscher Tag" i Tinglev, hvor han bl.a. siger: "Jeg borger med mit gode navn for, at mindretalspolitikken hos mig er i gode hænder". Det udsagn tænkte det danske mindretal meget over i sommeren og efteråret 2010.

Og endelig blev 2010 også året, hvor mindretallets parti SSW fik overborgmesterposten i Flensborg i skikkelse af Simon Faber. Jo vist, der var glæder og sorger.

17 ÅR

Nu skal dette her ikke være en opremsning af stort og småt gennem de 17 år. Men jeg vil gerne forsøge at fremhæve bare nogle få enkeltbegivenheder og et par centrale hovedlinjer.

Det første er en banalitet: Karakteristisk for perioden har været det stadigt bedre samliv mellem flertalsbefolkningen og mindretallet. Man er, som det er blevet sagt mange gange,

gået fra et "mod hinanden" og et "med hinanden" til et "for hinanden".

Det er en lykkelig udvikling, som bl.a. har ført til væsentlige samarbejdsrelationer både i Sydslesvig og på tværs af grænsen.

Tilmed har den dansk-tyske grænse-landsmodel vakt international opsigt samtidig med, at man kan glæde sig over, at det på ingen måde har ført til, at det danske særpræg er blevet udvisket. Ligegyldigt hvor man retter øjet hen, kan man konstatere, at danskheden står stærkt: Elevtal, biblioteksbrugere, deltagelse i den ene og den anden mødevirksomhed, politisk opbakning, kirkelivet o.s.v.

Just på den baggrund følte den slesvig-holstenske landsregerings angreb på Skoleforeningen dobbelt bitert. Nu gik det lige så godt!

Derfor vil jeg også så kraftigt, jeg kan, understrege, at jeg håber, at myndighederne i Kiel snart vil dementere, at samarbejdsrelationerne på længere sigt har taget skade. Dette dementi kan kun få indhold såfremt de foretagne nedskæringer tages af bordet.

Og næsten lige så vigtigt som penge: At dagliglivet kommer til at byde på kraftige dementier af en række – herunder stærkt nedværdigende og ubehagelige - udsagn fra centrale politikere i Kiel. Udsagn, som på det nærmeste har været med til at sætte spørgsmålstegn ved de gode relationer.

SSW

Det er - også i den forbindelse - af stor betydning, at SSW i landdagen står så stærkt. Ved de fire landdagsvalg, der har været i mine sydslesvigår, har det været en fryd at deltage i partiets valgaftener. Gråd og latter har suppleret hinanden, og slutresultaterne har jo næsten hver gang givet anledning til glæde og stolthed.

At man ved valget i 2009 skulle få valgt fire medlemmer af landdagen

Torben Rechendorff er gerne med, når der sker noget - her sammen med SSW-næstformand Elke Putzer og generalkonsul Henrik Becker-Christensen på Flensborg rådhus til velkomstreception for den nye overborgmester. (Foto: SPT)

gav endog genklang nord for grænsen - og det skal der som bekendt noget til. Mere end 69.000 stemmer! Var der måske dybest set en og anden et eller andet sted, der ikke brød sig om det? Under alle omstændigheder: Vi var mange, der brød os om det.

ÅRSMØDERNE

Et ord om årsmøderne. For en del år siden oplevede jeg, at et nyt og ungt folketingsmedlem var med for første gang. I en del af de tre dage havde jeg ham med som "lærling". Han var – for nu at sige det på den måde – aldeles målløs over, hvad han oplevede. At så mange mennesker så mange steder kunne samles omkring det danske var en fuldstændig åbenbaring for ham.

Mange dejlige årsmødeoplevelser har jeg selv haft. Tænk hvor mange man har mødt, tænk hvor mange taler man har trættest med, tænk hvad der er drukket af kaffe og sunget af højskolesangbogen.

Selv om det er velkendt, synes jeg, at ét årsmøde fortjener en ekstra bemærkning: Ved det 75. årsmøde i 1999 talte daværende statsminister Poul Ny-

rup Rasmussen på festpladsen i Flensborg. Det var der, han nyformulerede det løfte, der i 1920 blev givet af statsminister Niels Neergaard på Dybbøl Banke. Nyrup sagde: "Så længe I holder fast ved os, holder vi fast ved jer". Flot sagt. Jeg har lidt drillende spurgt ham, om han virkelig selv havde fundet frem til den formulering. Det bekræftede han.

BESIGTIGELSESTURENE

5-mandsudvalgets årlige besigtigelsesture har været tilrettelagt først af skoledirektør Hans Andresen og senere af skoledirektør Anders Molt Ipsen. Begge førte os rundt i landsdelen på en sådan måde, at jeg godt tør sige, at vi har fået fine indtryk af by og land, af "stærke" steder og mere "svage". Dertil gode samtaler med masser af engagerede og levende medarbejdere og frivillige.

Når vi havde fået sat os til rette i bussen på besigtigelsesturens første dag, fik vi altid udleveret en mappe, der beskrev de steder, vi skulle besøge og opregnede de personer, vi ville møde under vejs. Jeg hæger om disse mapper og genoplever ofte det ene og det andet.

GENERALKONSULERNE

Tre generalkonsuler er det blevet til i de år, jeg har været med i arbejdet: Lorenz Rerup, H.P. Clausen og Henrik Becker-Christensen. Hver på deres måde har de på fremragende vis varetaget det officielle Danmarks kontakt til mindretallets mange organisationer, og hver på deres måde har de ladet deres viden om forholdene i Sydslesvig komme de skiftende danske regeringer og folketing til gode. Det danske mindretal har været vel tjent med dem alle tre. Vi har i udvalget mødt hjælpsomhed og professionel "briefing" fra de skiftende generalkonsuler.

SPCIELT OPTAGET AF KIRKEFORHOLD

Nu er det jo ikke nogen hemmelighed, at jeg er specielt optaget af kirkeforholdene, for den sags skyld både nord og syd for grænsen. Lad mig nævne to begivenheder indenfor Dansk Kirke i Sydslesvig, der har gjort særligt indtryk på mig:

Søndag den 4. maj (bemærk datoen!) 1997 var der festgudstjeneste i Gottorp slotskirke i Slesvig som indledning til Dansk Kirke i Sydslesvigs årlige Kirkedag. Prædikant var den daværende biskop over Ålborg stift, Søren Lodberg Hvass, og alt tegnede til en helt traditionel kirkedagsgudstjeneste i den stopfyldte slotskirke. Vi var nogle få, der vidste bedre.

Midt under gudstjenesten rejste mindretallets gode ven, biskop Hans Christian Knuth fra den Nordelbiske Kirke sig og gik frem foran altret. Der bredte sig en mærkelig stemning. Hvad sker der mon nu? Da biskoppens første ord lød, kom der mange smil og et par enkelte tårer: "Det er os en stor glæde at kunne meddele, at det takket være de impliceredes gode vilje og forståelse har været muligt at komme et stort skridt videre i vore kirkers fællesskab. Helligåndskirken i Flensborg vil ved en festgudstjeneste den 24. august 1997 blive overdraget til Dansk Kirke i Sydslesvig og blive tinglyst som dens ejendom."

Provst Viggo Jacobsen har senere hævdet, at jeg efter gudstjenesten sagde: "Vi burde have klappet". Der var i hvert fald god grund til jubel og fryd.

Det forholdt sig tilmed sådan, at gudstjenesten blev transmitteret af Danmarks Radio, så hele nationen hørte det glædelige budskab. Ja, det gik så vidt, at samme Danmarks Radio i efterfølgende radioavisen nævnte den store begivenhed.

Søndag den 24. august sad vi så i Helligåndskirken med kirkeminister Ole Vig Jensen på første række til den fest-

gudstjeneste, der markerede overdragelsen. Den indledtes med en stor procession, der udgik fra Sct. Maria kirke med generalkonsul H.P. Clausen, biskop Hans Kristian Knuth og de danske biskopper Johs.W. Jacobsen og Olav Lindegaard i spidsen. Jeg befandt mig godt ved, at min kone Lis også var med i processionen.

Med det formål "ikke at blive glemt" vil jeg gerne hviske lige så stille, at jeg gerne vil inviteres til den festgudstjeneste, der til sin tid skal markere "indvielsen" af Bjørn Nørgaards helt enestående udsmykning af netop Helligåndskirken.

En helt anden kirkebegivenhed var bygningen af kirken i Harreslev, som jeg af lidt uventede årsager fik særlige relationer til: Ud over at være kirkeminister var jeg også kommunikationsminister. Sådan én har bl.a. postvæsenet under sig.

En dag kom P&Ts generaldirektør Helge Israelsen ind på mit kontor og proklamerede: "Du siger jo så tit, at kirkeministeriet og kommunikationsområdet ikke har alverden med hinanden at gøre. Nu vil jeg dog lige fortælle dig, at Postvæsnets Bygningstjeneste har vundet konkurrencen om opførelsen af en dansk kirke i Harreslev".

Jeg overlader trygt til menigheden at besvare spørgsmålet, om bygnings-tjenesten kom godt fra byggeriet. Selv holder jeg meget af kirken.

Desværre måtte jeg tage til takke med 2. række ved indvielsen Kr. Himmelfartsdag 1994. Kirkeminister A.O. Andersen havde afløst mig. Det ændrede ikke noget ved glæden.

GLIMT

Jeg kunne fortsætte over mange sider med glimt fra større og mindre begivenheder.

Jeg kan ikke nære mig for nogle få stykker: Dronningebesøget den 20. juli 1998, aktiviteterne på Mikkelsberg under Henry Buhls utrættelige ledelse,

Gisela og Bodo Daetz's museum derude i Kobbermølle, Danevirke Museums fantastiske "opblomstring" med Nis Hardt som omdrejningspunkt.

Jeg har også lyst til at sige, at det næsten altid har været en dejlig oplevelse at færdes i de pragtfulde landskaber i Sydslesvig. De levende hegn og den afvekslende natur på Angel står øverst på min favoritliste. Men egentlig er det forkert at fremhæve det ene område for det andet.

Er der f.eks. ikke dejligt på vestkysten, på Nordstrand, på Sild og i Frederiksstad og Tønning? Er det ikke altid en god oplevelse at tage Slesvig by pr. gåben med udgangspunkt ved A.P. Møller Skolen, via Holmen til domkirken? Er det måske ikke livsbekræftende at genopfriske slaget ved Mysunde og dvæle ved monumenterne i Isted? For ikke at tale om den genrejste løve på Flensborg Gl. Kirkegård.

ERINDRINGSPUNKTUM

Mit "erindringspunktum" skal sættes ved den 1. september 2008, hvor A.P. Møller Skolen i Slesvig blev indviet ved en uforglemmelig markering, der strakte sig fra Hendes Majestæt Dronningens tale, over giveren skibsreder Mærsk McKinney Møllers "overdragelse" af skolen til Dansk Skoleforening - og kys på kinden til Skoleforeningens formand Lone Schuldt - til de mange aktive elever i opførelsen af H.C. Andersens "Snedronningen". En dag, der har sat sig stærkt i erindringen.

Det er betagende at stå på dette dejlige nye gymnasium, kigge ud over Slien og øjne Danmarks ældste by Hedeby mellem træerne på den anden side.

FRUSTRATIONER

Jeg ved, at jeg ville skuffe mange, hvis jeg ikke til slut bruger et par linjer på de frustrationer, der har været under vejs i arbejdet.

Det siger vist sig selv, at netop den helt særlige arbejdsform mellem mindretallet og det officielle Danmark mister mening, hvis man søger at fremstille tingene på en sådan måde, at læseren får det indtryk, at man befinder sig i forgården til Paradisets have.

Blot to eksempler:

Gennem alle årene er det gået som en rød tråd gennem arbejdet, at "nord-danskernes" kendskab til det danske mindretal i Sydslesvig kan ligge på et lille sted. Det er tilmed blevet værre og værre.

Mange behjertede forsøg på udbredelse af kendskabet til det danske i Sydslesvig er blevet gjort både fra sydslesvigsk side og fra dansk side. Som bekendt var jeg i fem år formand for Grænseforeningen, og jeg ved derfor, at det er en uhyre vanskelig opgave at mobilisere interesse for mindretallet. Men der er ingen vej udenom: Igen og igen må man fra begge sider af grænsen bruge mange kræfter på just dette punkt. Dagen kan være nær, hvor kun et lille hold "specialister" er ajour med viden om grænselandet.

Det kan godt blive farligt.

Det var det ene. Med hensyn til den anden frustration bliver jeg nødt til at erkende, at jeg måske ville have lidt svært ved at se mig selv i spejlet, hvis jeg ikke lod det sive ud mellem sidebenene, at jeg ind imellem har været en smule nedtrykt over at følge samarbejdet – eller det manglende samarbejde – organisationerne imellem.

Et par gange har jeg under vejs givet udtryk for, at det forekom mig, at en del af de interne skænderier og uenigheder mellem mindretallets organisationer, burde være holdt inden døre. Lidt for mange gange har man præsenteret den undrende offentlighed for de skillelinjer, der nødvendigvis må være mellem mennesker med forskellig baggrund.

Somme tider har jeg sagt til mig selv: "Godt det ikke høres af de bevilligende danske myndigheder".

Jeg påstår på ingen måde, at disse divergenser, der af og til slog ud i lys lue, har været typiske for arbejdet. Men jeg hvisker lige så stille (igen!): Det er ikke sikkert, at den undrende offentlighed nødvendigvis behøver at blive underholdt med alle detaljer.

UNDERLIGT

De, der har orket at stave sig igennem disse ufuldstændige betragtninger, vil sikkert sige til sig selv: Underligt, at han ikke nævner den begivenhed, det møde eller den vigtige samtale.

Det forstår jeg godt. Og jeg ville også gerne have broderet videre på en række af de faktorer, jeg har fremhævet ovenfor. Men alting skal have en ende.

DE PERSONLIGE SAMTALER

Når jeg så alligevel synes, at jeg har samvittigheden nogenlunde i orden, skyldes det, at det hele skal ses i lyset af denne afsluttende konklusion: Det, der for mig har betydet mest gennem de mange år, var de personlige samtaler rundt i landsdelen, det var den lille årsmødefredagsaften "ude på landet", det var besøget i børnehaven, hvor vi på stole, der ligger et stykke under mit "niveau", spiste sammen med de uskyldige børn, og det var de hyggelige, uformelle samtaler under VIP-teltets dug på idrætspladsen i Flensborg ved årsmøderne.

Det var forresten også det lille møde på skolen i Kappel for mange år siden, hvor Christina på tre år viste mig, hvordan man omdanner en skolesal til kirke på få minutter.

Jeg håber - og er storsnudet nok til at tro - at jeg har levet op til det, der nu er prentet i den nye Sydslesviglov. Til gengæld passer det mig ikke, at mit parti – som følge af resultatet af folketingsvalget den 15. september – ikke får sæde i det nye udvalg.

Men under alle omstændigheder: Tak for meget! Vi ses!

Små og store, ny og gamle løver

Causeri af Lars N. Henningsen

Det hænder jo, at jeg cykler over grænsen. Det er som regel en fornøjelse, hvis det da ikke regner for galt, eller man punkterer eller sådan noget. Men den 26. juli blev turen til noget særligt. På vejen hjemad, nordpå, lagde jeg pludselig mærke til noget helt uventet.

Jeg spærrede øjnene op. "Jamen er det ikke Istedløven"? spurgte jeg mig selv. Jo sandelig, en Istedløve en miniature stod dér på græsset, hvor tidligere den danske toldbygning lå. Jeg steg af cyklen, gik over til den søde lille løve. Jeg har siden fundet ud af, at det er lokale folk derovre i Padborg-Kruså, som har sat den op.

Og jeg læste indskriften. Den lille løve brøler ikke, den spinder som en missekate, på sønderjysk:

E tanke ebagh min herkomst heæ,
æ it å skab konflikte,
men derimod en bøn om fortsat frej,
våt grænseland til fremme.

Så er løven, som vi nu kan se på Flensborg Gl. Kirkegård, noget helt andet. Eller rettere: Den var noget helt andet, da den var ung og frisk. Hvad forskel er der da på den gamle og den nye løve, og på løven i Flensborg og løven i Kruså?

DEN STORE LØVE

Da den store løve blev sat op i 1862 for 149 år siden, blev der så sandelig festet. Der var militærafdelinger, der var 200 studentersangere, der var fire danske ministre, der var inderkredsen af danske nationalliberale, der var 5000 deltagere. Der var militærmusik, der blev holdt taler, lejlighedssange blev sunget – også den bombastiske slag-sang "Dengang jeg drog af sted" blev

sunget. Om aftenen var der fest i Marieskoven, og også uden for Flensborg var der sammenkomster. Der var brøl og ikke megen spinding over den fest.

Hvem havde fundet på løven? Jeg tror, rigtig mange af initiativtagerne og de deltagende dengang kom udefra. Løven var ikke et lokalt projekt som den lille løve på plænen i Kruså. Faktisk var slesvigere i klart mindretal i den komité, som tog initiativet til løven. Blandt 44 medlemmer var kun 4 fra Slesvig, og det var mest tilflyttede embedsmænd. Løven var et påhit fra folk udefra. Den var så at sige trukket ned over hovedet på Flensborg.

Det svarede til dens budskab. Den var stillet op som minde over de danske faldne i det næsten afsluttede opgør med slesvig-holstenerne om Slesvigs fremtid. Kunstneren H.V. Bissen havde skabt en stor løve som tegn på, at hele Slesvig helt ned til Ejderen var reddet for Danmark. Det var et budskab, som måske havde mere rod i Kongeriget Danmark end i Slesvig selv.

Derfor var det heller ikke alle i Flensborg eller Slesvig, som syntes om løvens budskab eller om festen. Mange dansksindede var nok med på løvens budskab. Men der var lige så mange, som syntes, der blev brølt for højt. Nogle hæftede sig ved, at opstillingen af løven havde krævet mange indgreb på kirkegården.

NOGLE VAR STØDT

Nogle var stødt over, at der var sløjftet en masse borgergravsteder for at give plads til løven. De var sure over, at danske embedsmænd og militærfolk havde fjernet et krigsmonument, som de slesvig-holstensk sindede havde stillet op. Mange var mod den danske

sprog- og kulturpolitik i Slesvig. Det var bestemt ikke alle i Flensborg, som var til fest omkring løven den 25. juli 1862.

De mest utilfredse tog hævn to år efter, da preussiske og østrigske tropper havde besat Flensborg. Næppe var preusserne og østrigerne marcheret ind den 7. februar 1864, så snakkede de utilfredse om, at nu måtte den løve ned af sin sokkel.

Den 22.-23. februar blev det alvor. Tysksindede slesvig-holstenske folk prøvede at trække løven ned og skære den i småstykker, som man skærer en spegepølse op. Var opskæringen lykkedes, ville vi ikke have kunnet feste i år.

Men folk udefra, sejrherren, reddede løven. I Berlin læste Bismarck i avisen om attentatet. Straks skrev han den 25. februar til den civile administrator i Flensborg: "Monumentet skal beskyttes mod skade og fjernelse. Det er en uværdig tanke at ødelægge eller fjerne monumenter for tidligere fjendtlige sejre. Med eftertryk skal De hindre det og sørge for at løven ligesom alle andre monumenter forbliver uskadt."

Men hans ord kom delvis for sent. Dagen efter, den 26. februar, måtte embedsmanden forsøge at forklare sig og undskylde over for Bismarck. Han skrev: "Dies Monument ist unter der gesamten deutschen Bevölkerung des Herzogtums Schleswig das verhaßteste Symbol dänischer Knechtschaft. Derfor har vi taget skridt til i det mindste at fjerne denne anstødssten fra folkets øje."

GENTOG MISBILLIGELSEN

Bismarck var dog stadig utilfreds og gentog sin misbilligelse, for selveste kong Wilhelm var også utilfreds. Kongen udtalte, at sådan gjorde man ikke over for et minde sat over soldater, som havde holdt deres ed og gjort deres pligt.

Bismarck tilføjede, at man i Flensborg burde have taget mere hensyn til

virksomheden ude i Europa end til den lokale folkestemning. Og da Bismarck læste i avisen, at der var planer om at vise løvens sønderlemmede dele frem for folk i et slags triumftog som trofæer, gentog han sin misbilligelse: "Jeg henviser endnu engang til Hans Majestæt Kongens udtrykkelige vilje, at enhver ødelæggelse og ethvert misbrug ved at fremvise monumentet må forhindres."

Kort sagt: Det var den preussiske besættelsesmagt, som reddede løven fra videre ødelæggelse. Her i Flensborg havde løven ikke chance for at overleve. Det var kræfter uden for lokalsamfundet i Flensborg, som reddede løven fra de lokale modsætninger. Det var ikke hverken første eller sidste gang, at der skulle hjælp udefra til, for at dæmpe lokal uforsonlighed mellem danske og tyske.

TIL BERLIN

Løven blev efter nogle få år slæbt til Berlin. Da den blev stillet op i 1862, var den dansk sejrsminde, nu blev den til preussisk sejrsminde. Den symboliserede det første skridt på vejen til skabelsen af det tyske kejserrige.

I Berlin stod den først som trofæ i tøjhuset på Unter den Linden, så kom den til en uddannelsesanstalt for officerer, kadetakademiet i Lichterfelde. Der eksercerede masser af officersaspiranter forbi den.

Men som årene gik, var der vist ikke så mange i Preussen, der tænkte så meget over, hvad den betød, eller som kendte dens historie.

I kasernen i Berlin blev den brugt til lidt af hvert. I 1945 fortalte redaktør Kronika en god historie om, hvad kadetterne fandt på. De ville gerne slippe for den tidlige morgeneksercits i kasernegården. En nat borede et par af dem i mulm og mørke to huller i løven. Et stort oven i hovedet, et mindre under halen. Hullet fornedet lukkede de med en prop. Så fyldte de vand i løven. En

Lars N. Henningsen er ikke personen, der står frem i forreste række. Ydmygt virker han for tjenstfuldt og effektivt i det stille. Typisk for ham også ved løveindvielsen i Flensborg: Blandt de indbudte gæster anes han midt i højre tredjedel af billedet. (Foto: SPT)

af kadetterne meldte sig syg og gemte sig bag løven. Kammeraterne stillede op til eksercits – men netop som den overordnede officer befalede eksercits, og de skulle begynde, trak den skjulte kammerat proppen ud. Vandet fossede ud, officeren blev pøpø, og afbrød eksercitsen. Så slap de for stroppe-turen. Hvis historien ikke er sand, er den i alt fald godt fundet på.

GLEMT LIDT EFTER LIDT

Løven stod på kasernen, men blev lidt efter lidt glemt. Anderledes i Danmark. Der var 1864 jo en ren katastrofe. Den røvede Istedløve blev derfor symbol på ulykken og uretfærdigheden, som Danmark havde lidt.

I 1862 havde løven været omstridt. Efter 1864 blev den faktisk mere alment anerkendt i Danmark. Folkeejere eller folkekære blev den måske ikke, men anerkendt som symbol på alt det onde, som den tyske nabo havde ført ind over Danmark, det blev den.

I det danske mindretal i Sydslesvig levede den også godt. Små løvefigurer stod i mange hjem her i Flensborg som udtryk for en drøm om at komme til

Danmark og som udtryk for modsætningsforholdet til tyskerne. Derfor kom der også gang på gang forslag om at få den flyttet tilbage til Flensborg.

FLENSBORG SELV

Men hvem var det så, der gang på gang hindrede, at flytningen kunne ske? Det var Flensborg selv.

1874 foreslog den danske rigsdagsmand Krüger at flytte løven tilbage fra Berlin. Nej! sagde Bismarck, for han tvivlede på, at det ville have den forsøgende virkning i Flensborg, som Krüger håbede på.

I 1905 var der en berliner, som foreslog at opsætte en kopi af løven i Flensborg – den skulle se mod nord, som udtryk for, hvordan historien havde ændret sig. Nej! sagde overborgmesteren i Flensborg.

I 1913 var der en frisindet landdagsmand fra Flensborg, som foreslog tilbageførsel. Krigsministeriet afslog, for det vil give anledning til dansk-nationale Kundgebungen, som måtte forhindres.

I 1920 var der tyske kredse uden for Flensborg, som foreslog at flytte løven

hjem, under forudsætning, at Danmark så til gengæld ville love at skåne de preussiske sejrsmønstre på Dybbøl og Arnkiel i Nordslesvig. Nej! sagde byrådet i Flensborg – løven var uønsket.

I 1928 var det det danske mindretal anført af mindretallets repræsentant i byrådet, I.C.Møller, som foreslog løven hjemført. Det skulle være udtryk for brobygning mellem danskere og tyskere. Nej! sagde magistraten.

I årene fra 1933 til 39 var det ikke mindst mindretallets mand, redaktør Kronika i Berlin, som førte an i bestræbelser på at få løven hjem. Han blev bakket op af soldaterforeninger i Danmark og havde hjælpere helt op i de højeste nazistiske ministerier i Berlin. Men det blev ved luftkastellerne. Løven blev i Berlin – og den kom velbeholdt gennem krigen.

TIL KØBENHAVN

Så vendte den tilbage til København i 1945, som symbol på sejren over det tredje rige, symbol på modstandsbevægelsens sejr. I Sydslesvig fik den også en renæssance. Den blev symbol på viljen til at genvinde Sydslesvig. Løven symboliserede grænseflytning.

Det forklarer også, at det tyske flertal vedblev at være lige så modvilligt over for løven som før. "Dies Monument ist unter der gesamten deutschen Bevölkerung des Herzogtums Schleswig das verhaßteste Symbol dänischer Knechtschaft", var det sagt i 1864. Det gjaldt stadig efter 1945. Løven var uspiselig. Glemte var ikke, at den var sat op som en entydig dansknational manifestation. Det blev indprentet stadig nye generationer af tyskere.

AFSPÆNDT ATMOSFÆRE

Det var først, da atmosfæren begyndte at blive mere afspændt, at løven fik en chance. Så kom flytningsforslagene

igen. Det skete i 1955, i 1962, i 1982, 1992. Men hver gang blev der protest i flertalsbefolkningen.

Derfor mistede mindretallet også interessen for løven fra sidst i 1990'erne. Der blev stille om den. Den stod jo godt nok i Købehavn, når det nu skulle være.

Men i dag er løven så alligevel vendt hjem, og vi holder fest.

Hvordan er det da sket? Er det nu så interessant eller afgørende, at løven er flyttet?

Jo, det er det. Det er nemlig ikke den gamle Istedløve, som er vendt tilbage. Den er heller ikke kommet hertil, som det skete i 1862. Næsten alt er anderledes end dengang.

I 1862 stod løven brovtende på sin sokkel. I dag står den pænt og næsten hyggelig under et rigtig stort træ. Den dominerer ikke som dengang.

DOMINERER IKKE

Dengang snakkede løven kun dansk. På soklen stod bombastisk og på rigsdansk, at danske kæmper med manddom ville kæmpe for et dansk Slesvig.

Det var en advarel om, at Danmark vil forsvare sig mod tyskeren, hvis han truer et dansk Slesvig.

I dag taler indskriften både dansk og tysk. Den siger:

2011 Wieder errichtet als Zeichen von Freundschaft und Vertrauen zwischen Dänen und Deutschen – Genrejst som tegn på venskab og tillid mellem danskere og tyskere.

Løven har foretaget en kovending. Eller rettere: Politikere har ladet den foretage en kovending. I 1862 var løven udtryk for politik – det er den også i dag. Blot en anden politik.

Den er sat op for at plotte os alle fast på forpligtelsen til at vise hinanden venskab og tillid – vel vidende, at det har været og er svært. Et godt budskab.

Og til sidst den allervigtigste forskel på dengang og nu: I 1862 var løven sat

op på dansk, kongerigsk initiativ, ikke på flensborgsk initiativ. I dag er den genopsat på flensborgsk-tysk initiativ. Det er ikke mindretallet, som har bedt om at få den tilbage. Det er flertallet, byen Flensborg – den by, som gennem et helt århundrede ellers havde sagt: den løve er uønsket. Man mente, at nu var tiden inde.

Det er et lokalt initiativ, som står bag, ligesom for den lille løve i Kruså. Sådan var det ikke i 1862. Jeg føler det er vigtigt, at det er Flensborg som lokalsamfund, som har taget initiativet.

LØSNINGERNE KOM UDEFRA

Ser vi på historien, så har det ellers ofte været udefra, at løsningerne skulle komme.

I 1864 var det som nævnt preusserne og østrigerne, som pressede de lokale dansk-tyske modsætninger lidt på plads, så løven kunne overleve.

I 1920 var det udfaldet af 1. Verdenskrig, som banede vej for den grænse, vi kender i dag.

I 1949 var det englænderne, som dikterede, at nu skulle der erklæres ligeberettigelse for det danske mindretal i Sydslesvig.

1955 var det udenrigspolitiske interesser, som gjorde, at der kunne vedtages en Bonn-Erklæring, som gav de nationale mindretal en bedre basis.

I 2010 var det hensynet til det dansk tyske forhold, som banede vej for en overgangsløsning i sagen om tilskud til de danske skoler.

Kort sagt: Ofte har kræfter uden for vort lokalområde været nødvendige for at redde vore varme kastanjer ud af ilden.

LOKALE KRÆFTER

Med genopstillingen af Istedløven er det anderledes: Her har lokale kræfter i Flensborg sagt: Venner, nu sætter vi et forpligtende tegn, en varte, for at plote os alle fast på, at vi har pligt til at snakke pænt sammen. Pligt til at be-

Flensborgs nye overborgmester Simon Faber (SSW) stod for skud fra tysk side straks fra starten, men ind imellem er der også historiske øjeblikke, som da han tog imod Prins Joachim i anledning af løveindvielsen på Den Gl. Kirkegård. I baggrunden fremtrædende repræsentanter for Danmarks diplomatiske korps. (Foto: SPT)

handle hinanden pænt. Det er flot – og vi danske bør erindre os, at tyskerne med god ret har kunnet opfatte den løve som udtryk for dansk aggression. Vi må også huske, at der er gjort et forarbejde gennem mange år.

Lad mig blot nævne det forsøringsarbejde, som gennem mange år er udført fra kredse omkring tidsskriftet Grenzfriedenshefte. Jeg tror, det har betydet noget. Ligesom det har betydet noget, at helt almindelige mennesker kommer godt ud af det med hinanden i dagligdagen, og har gjort det længe. Jævne folk omgås ofte bedre end politikere og organisationsfolk på lederniveau.

Løven derinde bag hækken på Flensborg Gl. Kirkegård er en ny løve. Ret beset ligner den måske alligevel sin lille kollega på plænen i Kruså. Vel snakker den ikke sønderjysk – men den snakker både dansk og tysk.

Den virker ikke så stor som før. Den brøler ikke, Den spinder.

Og først og fremmest: Den er kommet hjem, fordi Flensborg ville det. Ligesom løven i Kruså er sat op af sønderjyder.

Det varsler alt sammen godt for vort lokalområde. Det må vi alle bakke op om.

Den folkelige kulturforening

Af formand Dieter Paul Küssner

EN DEL AF EUROPAS KULTURELLE MANGFOLDIGHED

Vi lever i en verdensdel – Europa, der er kendetegnet ved et væld af nationalstater; en del af dem i et tæt samarbejde, der for de flestes vedkommende ikke er hjemland for en enkelt nationalitet, men som er præget af et historisk betinget samliv med en eller flere minoriteter. Som en dyd af nødvendigheden definerer Europa sig derfor som flersprogethedens og den kulturelle mangfoldigheds Europa, uden at alle nationer i praksis sørger for mindretalenes og minoritetssprogenes ligestilling indenfor de nationale grænser.

Vort grænseland har siden 1955 og indtil sidste år været den forbilledlige

og nærmest enestående undtagelse, idet Danmark i tæt samarbejde med Tyskland har tilstræbt ligeværdige og ordnede forhold for mindretallene nord og syd for den dansk-tyske grænse. Der findes naturligvis andre mindretal i Europa, der har opnået status og rammevilkår, der ligner vore, men de kan tælles på én hånd.

Det særlige for vort grænseland er naturligvis, at vi i historisk tid har levet tre nationaliteter side om side og i århundreder samdrægtigt og fredeligt: til fælles gavn og bedste. Det nationale tilhørsforhold har ikke forstyrret sammenhængskraften i regionens udfoldelsesmuligheder. Nationalismen i 1800-tallet ændrede den berigende symbiose mellem nationaliteterne i grænselandet: borgerkrig, krig og 100 års konflikt til følge.

Første fase af Slesvighus genindvielse i sensommeren 2011. Dansk Sekretariat Gottorp, SSW, Slesvig Bibliotek og Flensborg Avis-lokalredaktionen er flyttet fra Lolfod 69 til Lolfod 89. Formand Dieter Paul Küssner og generalsekretær Jens A. Christiansen smalltalker forud for indvielsen. (Foto: SPT)

SSFs formand Dieter Paul Küssner og Nadine Baumann-Petersen kigger nærmere på det flotte nye gulv i Drage Forsamlingshus, som nød godt af Kaptajnens Legats donation i 2010. (Foto: Peter Hansen)

SSFs formand Dieter Paul Küssner og generalsekretær Jens A. Christiansen, SSWs formand Flemming Meyer og landssekretær Martin Lorenzen plus Mindretalsrådets sekretær Thede Boysen mødes i juni med parlamentarikere i Berlin, bl.a. nr. 2 f.v. Jürgen Koppelin (FDP) i et forsøg på at argumentere for ligestilling og midler fra Berlin. (Foto: Hendrik Lange)

MINDRETALLET I TÆT SAMARBEJDE MED DANMARK

For os, det danske mindretal, betød det et farvel til rigsfællesskabet med Danmark i 1864 og den afstemningsbaserede mindretalsstatus i 1920. Lige siden har Sydslesvigsk Forening i tæt samarbejde med Danmark arbejdet for at fastholde retten til kulturel autonomi, hvor dansk sprog og kultur står som fundamentet under foreningens

virke. Samtidig har foreningen fastholdt formidlingen af de særlige livsbetingelser, mindretallet præges af: at være dansk i en tysk hverdag; og den har varetaget sin sociale og humanitære forpligtelse overfor medlemmerne. Foreningen har kun kunnet løfte opgaven, fordi Danmark lige siden 1920 har

Dannebrog går til tops ved indvielsen af »det nye« Slesvig. Mens Slesvig Spejderorkester spiller, og de mange fremmødte synger, hejser Nils Ole Kajhøj, Danmarks-Samfundet, og SSF-amtsformand Franz Dittrich det skænkede flag. (Foto: SPT)

SPDs overborgmester i Kiel og kandidat til landsformandsposten, Torsten Albig, gæster det danske mindretal på Flensborghus i oktober 2010 og orienteres grundigt af forenings- og institutionsrepræsentanter. (Foto: SPT)

Friluftslivsmøderne 2011 drukner i regn. På mødet i Flensborg er landdagspræsident Torsten Geerds blandt talerne, og her holder SSFs generalsekretær paraplyen over ham. (Foto: SPT)

holdt fast i os, og med sin enestående økonomiske og ideelle støtte har sikret os råd og redskaber til det folkelige kulturarbejde.

FORENINGENS FORMÅL

Foreningens vedtægter ligger gerne som rygraden i det daglige virke. Vore vedtægter siger klart, at vi skal "udbrede og pleje det danske sprog, at værne

om og fremme dansk og nordisk kultur, at drive folkeligt dansk virke i Sydslesvig – herunder at udføre socialt og humanitært arbejde, at øge forståelsen for det danske mindretal, den sydslesvigske hjemstavn og dens særpræg og styrke sammenholdet blandt medlemmerne."

Så kort – så godt kan det siges. Og hvordan har vi siden sidste landsmøde efterlevet formålsbeskrivelsen?

Åbenhus i ministerierne i Berlin, og de nationale mindretal er med og får besøg af viceminister i indenrigsministeriet Cornelia Rogall-Grothe t.v. Ved siden af ministeren ses f.v.m.h. Ilse Johanna Christiansen (nordfriserne), Karl-Peter Schramm (saterfriserne), Beate Müller (sorberne), Johanna Evers (saterfriserne) und Thede Boysen (mindretalssekretær). (Foto: H.-J. M. Rickel).

Sydslesvigudstillingen præsenteres to steder i Odense, først på universitetet og siden midt i byen. SSF står for udstillingen, hvorfor det var SSFs generalsekretær der åbnede den i maj. Sparringspartner var den lokale Grænseforening. (Foto: privat)

I VIP-teltet på årsmødepladsen i Flensborg kommer danske og tyske politikere samt de sydslesvigske værter tættere på hinanden. (Foto: SPT)

Kulturnat på Christiansborg 2010. Ligesom i årene før og også igen i 2011 var det danske mindretal med, og SSFs uundværlige hjælpere Holger og Marina Elbert, Lisbet Kochanski og Michael Oetzmann ligeså. (Foto: Georg Buhl)

Berlin - det ungarske kulturhus. Mindretalsrådet afvikler en parlamentarisk aften i november 2010 med en lang række forbundspolitikere og mindretalseksperter, der orienterer hhv. orienteres om mindretallene, diskuterer ligestilling og Berlins forbundspolitiske ansvar. På talerstolen: mindretalssekretær Thede Boysen. (Foto: SPT)

Berlin - Slesvig-Holstens repræsentation: Mindretalsrådet mødes med mindretalsunionen FUEV i november 2010 for at diskutere strategier og samarbejde. (Foto: SPT)

SSF, Grænseforeningen og Feriekontoret deltager i feriemessen i Herning i februar 2011 og kommer i kontakt med et mangetal af forudsætningsløse danskere. (Foto: Roald Christesen)

DE FIRE SØJLER: KULTUR, ÅRSMØDE, HUMANITÆRT ARBEJDE OG INTERESSE- VARETAGELSE KULTUREN

Til fremme for dansk sprog og kultur også med et nordisk perspektiv har vi to hovedudvalg. Teater og koncertudvalget tager sig af det brede teater- og musiktilbud, mens kulturudvalget støtter og tilbyder folkelige kulturtilbud herunder også musikalske oplevelser. Begge udvalgs beretninger er genfigivet her i årbogen.

Når jeg i formandsberetningen ønsker at fremhæve de to udvalgs indsatsområder, skyldes det, at foreningens kulturformidling er en hovedhjørnesten i det daglige arbejde. Her er det, båndene til de aktuelle danske bærende kulturelle værdier knyttes. Nok er vi udenfor den daglige danske kulturpåvirkning, men foreningens formidling af mangfoldige danske kulturoplevelser og kulturindblik giver os mulighed for at opleve og fastholde en dansk kulturhverdag også med kulturelle highlights fra den danske scene.

Begge udvalg har bredden i kulturbuketten for øje – og begge udvalg prioriterer ligeledes forpligtelsen overfor hele det danske mindretal. I samarbejdet med Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger og Dansk Centralbiblioteket foruden vore tilsluttede foreninger søsættes store og små kulturoplevelser, mens skolekoncerter og børneteater er en nødvendig og vigtig håndsækning til Dansk Skoleforenings virke. I alle disse sammenhænge refereres der om et givtigt og forbilledligt samarbejde.

Alligevel er mindretallet som kulturforbruger en sammensat størrelse. Flensborg og omegn kan magte publikumsstærke arrangementer, mens de mindre forsamlingssteder har brug for kulturtilbud, de magter ud fra deres forudsætninger. Begge udvalg har derfor på opfordring fra amterne taget samtalen om, hvordan vi sikrer den

bedste kulturformidling tilpasset distrikters og amters ønsker. Der er enighed om, at dialogen mellem udvalg og amterne skal styrkes, så ønsker og behov fra amters og distrikters side kan indgå i udvalgenes bevillings- og formidlingsarbejde.

Amterne er samtidig opfordret til at sikre delvis egenbetaling for kulturarrangementer, hvor distriktskassen er velpolstret. Det er ligeledes aftalt, at forbindelsen mellem vore amtskonsulenter som amternes professionelle medarbejdere og udvalgene skal styrkes til gavn for amtsbestyrelsernes servicering af distrikterne og amternes kulturtilbud.

ÅRSMØDERNE

Den anden søjle i foreningens profil er årsmøderne, der gennem 90 år har dokumenteret og manifesteret mindretallets indre styrke. Årsmøderne er et storslået samarbejdsprojekt, hvor alle i mindretallet – unge som ældre – viser ansigt og sætter ord, sange og festlige optrin ind i en skønsm blanding af eftermiddags- og aftenmøder, der kulminerer i de store friluftsmøder. Vort årsmødeudvalg arbejder kompetent og idérigt med rammer og indhold for disse møder. Men uden solidarisk støtte og stor opbakning fra foreningslivet, børnehaver og skoler, ville årsmøderne ikke kunne bære, som de gør.

SAMMENHOLD BETYDER IKKE ENSRETNING

Ifølge traditionen er Sydslesvigsk Forening hovedansvarlig for de danske årsmøder i Sydslesvig, hvor mindretallet bekender kulør og står sammen. En væsentlig og uundværlig opgave for årsmøderne er mindretallets møde med familien Danmark. Vi mødes med grænseforeninger, nordiske venner og det politiske Danmark åbent og gæstfrit, fordi vi holder af vore danske venner – og fordi vi har noget sammen – tilhørsforholdet til dansk sprog, kultur

Prins Joachim afslører mindetavlen på Istedløvens sokkel 10. september 2011. (Foto: SPT)

Simon Faber er valgt til ny overborgmester i Flensborg. SSF og SdU tager afsked med ham ved en intern reception. (Foto: SPT)

SSF og Vejle Vesteramts Grænseforening gennemfører projektet »Børnenes Grænse« over flere dage i juli. Her er det Nicole fra Lyksborg som dansk bondekone, der hjælper Dana med at binde hendes hue, før rollespillet om den forsvundne uld går i gang på den gamle markedsplads ved Randbøl kirke og Vejle å. (Foto: Mogens Bach)

6. februar 2011. Formændene for Oversøkomiteen og SSF hhv. Hans Dethleffsen t.h. og Dieter Paul Küssner ved »mindesmærket i skoven« ved Sankelmark i anledning af den fælles Oversø-march. (Foto: SPT)

Kaptajnens Legats bestyrelse og deres sydslesvigske værter nyder det gode vejr, da de besigtiger Nibøl Forsamlingshus, der betænkes med en legatportion i år. (Foto: SPT)

I oktober 2010 gæstes mindretallet af Dansk Folkeoplynings Samråds formand Per Paludan Hansen (2.f.h.). På Flensborghus møder han repræsentanter for SSF, SdU, SSW, Biblioteket og Grænseforeningen. (Foto: SPT)

International Motor Club (IMC) i Flensborg ved formand Klaus Ramm (i m.) er i julehjør og betænker SSF, Biblioteket og Sundhedstjenesten med en check. (Foto: SPT)

C.C. Petersens købmandsforretning i Flensborgs Nørregade klos op ad Flensborghus er nedlagt og købt af SSF. Sammen med FUEF skal der her indrettes et mindretalskompetencecenter. (Foto: SPT)

Da Folketingets formand Thor Pedersen taler ved årsmøde-friluftsmødet i Flensborg, tilfalder rollen som paraplyholder generalkonsul Henrik Becker-Christensen. (Foto: SPT)

Interiøret fra C.C. Petersens nedlagte købmandsforretning indgår ikke i handelen med SSF. Det over 100 år gamle møblement indgår fremover i søfartsmuseets samlinger. (Foto: SPT)

I marts tager SSF, SSW og Skoleforeningen imod i Det Danske Hus i Flensborg-Sporskifte: det Grønne forbundsdaysmedlem, medlem af budgetudvalget Stephan Kühn, landsdagsmedlem Rasmus Andresen og førstnævntes assistent Ole Barnick ønsker førstehånds informationer. (Foto: SPT)

I maj er OSCEs mindretalskommissær fra Den Haag, Knut Vollebæk på informationsbesøg i Flensborg. Han tager på ECMI, mødes med mindretal og flertal fra begge sider af grænsen, mens landsregeringen ikke har tid til at mødes med ham. Billedet viser kommissæren sammen med ECMI-direktør Tove Malloy i m. og repræsentanter for det danske og det tyske mindretal. (Foto: SPT)

November er måneden, hvor det danske mindretal og Grænseforeningen gennemfører den såkaldte Folketings-tur, således også i 2010 og 2011. I 2010 var der traditionen tro modtagelse ved Folketingets præsidium på Christiansborg; på billedet ses formanden Thor Pedersen byde gæster og parlamentarikere velkommen. (Foto: SPT)

og sprogets og kulturens væren og væsen.

Og vi møder dem åbent og gæstfrit, fordi vi har inviteret dem, og fordi de venligt har fulgt vor opfordring til at mødes med os i vore forsamlingshuse, fritidshjem, børnehaver og skoler: der hvor det danske Sydslesvig én gang om året fejrer og fester for sammenholdet mellem mennesker, der frit og utvungent har valgt fællesskabet med det danske, har valgt det danske tilhørsforhold som ramme og indhold for livet i grænselandet. Årsmøderne er en storslået ind- og udadvendt manifestation af et folkeligt fællesskab, der bærer ud over hverdagens vanskeligheder, også fordi de signalerer, at sammenhold ikke betyder ensretning eller konformitet.

Er man i tvivl, bør man lytte til årsmødernes mange hilsener og taler. Retten til ytringsfrihed og ytringspligten lever i bedste velgående under vore årsmøder – et adelsmærke, der forpligter.

IKKE NAVLEPILLERI I ET LUKKET MINDRETALSRUM

Der er flere grunde til, at jeg ønsker at sætte fokus på årsmødernes hilsener og taler. Jeg gør det, fordi man nogle steder gerne vil fravælge danske venners og tyske naboers hilsen til årsmøderne – eller hovedtaleren for den sags skyld. Man ønsker årsmødet som en hyggelig grillfest, gerne med lidt børneoptræden – talerne derimod hører man eller forstår man alligevel ikke.

Her hopper kæden af efter mit bedste skøn. Den slags uforpligtende festlighed og hygge kan vi også i SSF regi dyrke året rundt. Årsmøderne er derimod det årlige møde mellem mindretallet og Danmark. Vi har brug for det synlige sammenhold mellem mindretal og danske venner – og vi har brug for, at de kommer til orde – at de taler til os om deres forventninger og ønsker om sammenholdet med os.

Årsmøderne er ikke navlepilleri i et lukket mindretalsrum, men den offensive bekendelse af et dansk tilhørsforhold. Derfor duer det heller ikke, at man vil nægte taleret til politiske stemmer fra Danmark, der er inviteret, men som man er uenig med. Det danske mindretal er ikke en partisag. Vi er selv så forskellige i holdninger og politiske anskuelser, at også vore gæster har ret til friheden i ord og tale at bidrage til vore årsmøder. Meningscensur bør ikke være et årsmødeanliggende. Vi holder sammen på trods af meningsforskelle – og bør i stedet tage dialogen – samtalen – når uenigheden trænger sig på. På forhånd at varsle udvandring fra et årsmødearrangement, fordi man på forhånd ved, hvad man kan forvente af en årsmødehilsen fra Danmark, er dårlig stil.

Det er derfor jeg siger: årsmøderne demonstrerer sammenholdet mellem mindretal og danske venner, men det ensretter ikke meningernes mangfoldighed, der sætter præg på vor unikke folkefest. Årsmøderne er ikke en partisag, men alle inviterede partier kan komme til orde – om vi kan lide det eller ej – sådan fungerer demokratiet. Og godt for det!

DET PERFEKTE MINDRETALSARRANGEMENT

Selv synes jeg, at vore årsmøder er et perfekt mindretalsarrangement, "hvor tykke og tynde, højreorienterede og venstreorienterede, folk mod toldkontrol og folk for toldkontrol, vilde unge og satte gamle, dødbidere og sprællemænd" oplever et par uforglemmelige dage. Indrømmet, jeg citerer her Flensborg Avis Hans Christian Davidsens omtale af SSFs succeskoncert med folkesangeren Kim Larsen, men både vore årsmøder og koncerten med Kim Larsen er udtryk for, at vi ud over dagens dont i mindretallet også forstår at feste og fejre, og at det folkelige element i kulturlivet er kendetegnende for vor selvforståelse.

SSFs landsmøde 2010 var atter et kæmpe arrangement med over 150 delegerede og over 50 gæster fra de andre sydslesvigske organisationer og venner fra Danmark. (Foto: SPT)

Hans Werner Clausen, Tarup, fik på landsmødet Oberst H. Parkovs Mindefonds Sydslesvigpris som anerkendelse for årtiers »stille slid« - her sammen med SSFs formand og generalsekretær. (Foto: SPT)

I oktober 2011 får det danske mindretal besøg af Kulturministeriets Værdikommission under ledelse af biskop Elisabeth Dons Christensen. Her søgtes det nære samfund belyst under en sydslesvigske vinkel. (Foto: SPT)

Alligevel kan og bør man stille spørgsmålet, om vore årsmøder har form og indhold, der har appel og samler bredt. Ungeinitiativer har været efterlyst. Traditionsbrud luftet. Lad os sammen med årsmødeudvalget, der dygtigt har udviklet rammerne for årsmøderne, fordomsfrit drøfte hvordan den vigtigste fælles manifestation, som årsmøderne er, gøres bæredygtigt også fremover.

DEN TREDJE SØJLE: HUMANITÆRT OG SOCIALT

Vor forening har fra begyndelsen også arbejdet socialt og humanitært for medlemmerne. Dels har enkelte tilsluttede foreninger en klar humanitær og social profil, dels har foreningen tillidsfolk i vor sundhedstjeneste. Som de øvrige store foreninger har vi ligeledes en andel i sundhedstjenestens socialrådgivende funktion.

Men vi driver også ældreboliger og har et humanitært udvalg, der med omhu inspirerer og støtter en vifte af særlige tilbud til foreningens ældre medlemmer. Ud over landsdelen findes utallige ældreklubber, der ved frivillig arbejdskraft skaber rammer om underholdning, hygge og folkeoplysning.

Udvalget arrangerer overordnet udflugter for ældre, højskoledage, sprogkurser, vandreture, erindringsværksteder og de senere år også højskoleophold i Danmark for vore seniorer. Den tredje søjle i foreningens arbejde bæres også af fonde og legater; en væsentlig håndsrækning, som vi skylder stor tak og anerkendelse. Vi er som mindretal afhængig af hjælpen, for som i skoletilskud og kulturtilskud mangler der væsentlige elementer af ligestilling, når det gælder det tyske samfunds fordeling af frivillige ydelser. Som oftest kommer vi til kort og må ty til hjælpen fra danske venner, når den sociale og humanitære indsats skal realiseres til gavn for vore medlemmer.

Derfor tak til vore venner, der støtter dette vigtige arbejde, og tak til udvalget og de mange frivillige hjælpere, der står for foreningens tredje og vigtige søjle.

FJERDE SØJLE - VARETAGELSE AF MINDRETALSINTERESSER

Varetagelsen af almene mindretalsinteresser har siden foreningens dannelse været et vigtigt arbejdsområde. Siden 1948 er den politiske gren af dette arbejde naturligt blevet en del af SSWs virke. De overordnede mindretalsinteresser er siden blevet en opgave for SSF i et nært samarbejde med relevante foreninger og SSW.

Den nye samarbejdsaftale for Samrådet har præciseret rollefordelingen og øget det nødvendige sammenhold omkring varetagelsen af mindretallets fælles interesser. Prøvestenen for den fælles interessevaretagelse har det sidste år været den koordinerede indsats for skoleforeningens ligestillingskrav overfor landsregeringen i Kiel og Forbundsrepublikkens overordnede ansvar i den sag. Vi har i Samrådet i fuld enighed vedtaget en resolution mod de ensidige nedskæringer overfor vort skolevæsen, og vi har i fuld enighed udtalt, at den manglende ligestilling kræver et regeringsskifte i Kiel. Det er et enestående bevis på solidaritet i mindretallet, når alle som én kræver politisk handling.

DET KAN NÅS ENDNU

I vore fælles forhandlinger med regeringspolitikere i Kiel har denne resolution tydeligt været et irritationsmoment. Jeg sagde, har sagt og gentager gerne, at hvis regeringen i Kiel vender tilbage til en retfærdig mindretalspolitik og ophæver den skammelige ændring af skoleloven, der fratager skoleforeningen den opnåede ligestilling for elevtilskud, så bortfalder Samrådets resolution.

En intim kender af det danske mindretal, ambassadør Uffe Andreassen, tager imod de sydslesvigske gæster i Udenrigsministeriet i København i november 2010 som led i Folketingsturen for at fortælle om »public diplomacy«, det arbejde, man bl.a. gør f.eks. sammen med medierne i andre lande. (Foto: SPT)

Tinningsted Forsamlingshus skal sættes i stand, og det skal gøres for midler fra SSFs egen Dybbøldagsindsamling 2011. (Foto: Jens Søren Jess)

Desværre har regeringen i Kiel ikke kendt sin besøgstid. Det gælder også ministerpræsidenten, der højtideligt har erklæret mindretalsanliggender som hørende under ministerpræsidenten. Diskrimineringen overfor vort skolevæsen har fået lov til at udvikle sig til et dansk-tysk irritationsmoment, der også rykker ved de fredsskabende dansk-tyske mindretalsaftaler af 1955. Det er meget at sætte på spil for en oplagt fejlbedømmelse af samspillet mellem flertal og mindretal i et grænseland.

MINDRETALS RÅDGIVERNE

Varetagelsen af vore interesser sker som nævnt i samarbejde med især SSW og skoleforeningen. Sammen med SSW er vi aktive i DialogForum-Norden, der samler regionens mindretal og grænselandspolitiske aktører for at drøfte og orientere om aktuelle mindretalsspørgsmål. Arbejdet i dette forum har været præget af den aktuelle nedskæringspolitik, hvor hverken landets mindretalsrådgiver Caroline Schwarz eller regeringspolitikere aktivt har ønsket at inddrage spørgsmålet i arbejdsgrundlaget.

En fælles resolution, forelagt af alle mindretal i samtalekredsen, mod de ensidige nedskæringer overfor skoleforeningen, kunne derfor ikke vedtages.

SSW og SSF har desuden ekstraordinært forelagt ligestillingssagen for forbundsregeringens kontaktudvalg under ledelse af forbundsregeringens mindretalsrådgiver Dr. Bergner.

Sammen med skoleforeningen ønskede mindretallet et klart signal fra forbundsregeringen om også i 2012 at sikre skoleforeningen ligestilling. Modsat tidligere viste vor mindretalsrådgiver en større forståelse for en løsning på skoleforeningens økonomiske ligestillingskrav – i øvrigt støttet af flere forbundsmedlemmer, der tilhører kredsen i kontaktudvalget. Jeg går ud fra, at forbundsregeringen senest ved

det ordinære kontaktudvalgsmøde sidst på året finder en løsning for skoleforeningen.

Og jeg går ud fra, at forbundsregeringen opdager og står fast på de forpligtelser forbundet har indgået internationalt og i forhold til Danmark, når det gælder sikringen af mindretalsrettigheder. I den sammenhæng kunne man ønske, at mindretalsrådgiverne fik defineret deres rolle som ombudsmand for mindretalsanliggender – og ikke som det de senere år har været tilfældet, at de har optrådt som regeringens talsmænd. Den rådgivende funktion om mindretalsvilkår overfor regeringen kræver både integritet, empati og indsigt.

MINDRETALS RÅDET

De fire anerkendte mindretal i Tyskland: sorberne, friserne, sinti/roma og det danske mindretal har fortsat deres tætte samarbejde godt hjulpet af mindretalssekretær Thede Boysen. Mindretalssekretariatet blev under forbundskansler Gerhard Schröder indrettet efter dansk forbillede for at sikre de nationale mindretal en tæt kontakt til forbundsregeringen. Sekretariatet er tilknyttet forbundsindenrigsministeriet, mens ansættelsen af sekretæren administreres af SSF. Stillingen er en deltidstilling, der netop som af mindretalsrådgiverne kræver: integritet, empati og indsigt.

Med valget af Thede Boysen som sekretær har mindretallene fået den nødvendige faglige ekspertise. Man kan ikke sige, at forbundsregeringen investerer store summer i serviceringen af sine fire mindretal, idet der er afsat 60.000 € til aflønning, rejser og drift af sekretariatet. Seneste nyt er, at regeringsadministrationen forlanger en nednormering af sekretæren, hvilket de fire mindretal klart afviser.

Det er, som om Tyskland for tiden mister grebet om en anstændig mindretalspolitik.

Arbejdet i rådet, der varetages i samarbejde med SSW, omfatter også møder med en parlamentarisk arbejds-kreds i Forbundsdagen, der har mindretalspørgsmål på sin dagsorden – en nyttig kontakt, der sensibiliserer forbundsdagsmedlemmerne for vitale mindretalsanliggender. Med jævne mellemrum arrangerer mindretallene ligeledes parlamentariske aftener i Berlin for at positionere mindretallene i den folkevalgte forsamling. Samtidig sikrer møderne i mindretalsrådet støtte og solidaritet mellem de fire mindretal – et vigtigt incitament for så små samfundsgrupper.

FUEV

Det danske mindretal har sammen med det tyske mindretal i Danmark siden mindretalsunionen FUEVs start i 1949 hørt til de aktive og trofaste støtter for sammenslutningen af europæiske mindretal. Vi har engageret os organisatorisk og har gennem tiderne både stillet med formand og præsidiemedlemmer.

Danmark har fra starten været positiv overfor dette særlige europæiske mindretalsinitiativ; og også Tyskland har med sine mange mindretal i Øst-europa været en aktiv medspiller. Danmark har desuden, som enkelte andre europæiske lande, de senere år givet FUEV institutionel støtte. Også i den sag er det Danmark, der fører en progressiv mindretalspolitik. I erkendelse af, at Europas kulturelle mangfoldighed også bæres af mindretalskulturerne, der har krav på og retten til en ligeværdig kulturel udfoldelse. Eller – som det blev fremhævet af afdøde formand for Folketinget, Ivar Hansen under en FUEV-kongres i grænselandet for år tilbage: "Sig mig, hvordan du behandler dine mindretal, og jeg skal sige dig, hvem du er!" Ordene har fortsat gyldighed.

Skoleforeningen, SSW og SSF repræsenterer det danske mindretal i

FUEV – og vi anser Danmarks og vort eget engagement i mindretalsorganisationen som en væsentlig håndsrækning til de mange udsatte mindretal i Europa. Samtidig er Flensborg hovedsæde for FUEV – et betydeligt aktiv for grænselandets status som center for mindretalsforskning med ECMI i centrum og FUEV som den folkelige og organisatoriske sammenslutning af europæiske mindretal. Et mindretalspolitisk kraftfelt, vi bør værne om, og som vi kan være stolte over hører hjemme i vor verden.

DEMOKRATIPROJEKT SØNDERJYLLAND-SLESVIG

Sammen med DialogForumNorden og FUEV har det danske og tyske mindretal derfor tilbudt FUEV-kongressen og EU et demokratiprojekt, hvor mindretal og flertal fra europæiske kriseregioner inviteres til konfliktløsningskurser i vort grænseland. Den dansk-tyske grænselands erfaring kan på trods af de midlertidige tilbageslag fortsat tjene som inspiration for løsningen af mindretalskonflikter.

Demokratiprojektet kan på sigt også styrke det dansk-tyske samarbejde, fordi begge lande står som garanten for den fredelige Kooperation mellem flertal og mindretal i grænselandet.

EUROPÆISK VIDENSCENTER OM EUROPÆISKE MINDRETAL

Sydslesvigudvalget har erkendt værdien af og støtter FUEVs bestræbelser for at samle generel viden om de europæiske mindretal, et initiativ, der i øvrigt også finder positiv respons hos danske EU-parlamentarikere. For at fremme projektet for oprettelse af et kompetence- og oplysningscenter og en tænketank for mindretalspørgsmål har Sydslesvigudvalget bevilliget projektstøtte til SSF/FUEV til forundersøgelser desangående.

FUEV ønsker med dette initiativ at

styrke fokus på de europæiske mindretals interesser; i øvrigt i samarbejde med ECMI, grænselandets universiteter og regional og international politik.

Mindretallenes potentiale og merværdi skal synliggøres og tilbydes. Desuden vil etableringen af et kompetence- og oplysningscenter kunne fungere som nyttig vidensbase for spørgsmål og svar om de europæiske mindretal. En europæisk adresse for mindretalsspørgsmål slet og ret. Opgaven har vægt, men som privilegerede mindretal i europæisk sammenhæng har vi en særlig forpligtelse.

NØRREGADE 78 – DEN RIGTIGE ADRESSE

FUEV, der p.t. omfatter 86 nationale mindretal i Europa, har gennem årene levet beskedent i en baggård på Flensborghus. Hvis organisationen skal vokse i den europæiske bevidsthed som betydelig partner, når det gælder information om og interessevaretagelse for nationale mindretal i Europa, så må organisationens hovedsæde styrkes.

Familien C.C. Petersen har givet SSF tilsagn om en særdeles gavmild overtagelse af deres ejendom Nørregade 78 – i øvrigt med tilhørende pakhuis, der dog kræver en betydelig investering for en evt. senere nyttiggørelse. Men FUEVs kompetence- og oplysningscenter kunne passende finde sin plads i front i Nørregade. En kommende vigtig adresse for de europæiske mindretals interessevaretagelse.

OPLYSNING OM VORES EGEN VERDEN

SSF har i det forløbne arbejdsår sammen med andre mindretalsorganisationer og foreninger søsat flere oplysningsinitiativer, der skal synliggøre mindretalslivet.

En milepæl i den sammenhæng blev åbningen af en historisk mindretalsudstilling på Danevirke Museum.

Som tidligere formand for Sydslesvigs Museumsforening var det en glædens dag også for mig dels at kunne byde Folketingets formand Thor Petersen og landdagspræsident Torsten Gerdtts velkommen til åbningen af udstillingen – og samtidig få lov til at åbne den med følgende ord:

»Sydslesvigsk Forening, der driver Danevirke Museum, betragter denne dag som historisk for mindretallet. Drømmen om mindretallets historiske museum er gået i opfyldelse.

Historien er vor kollektive hukommelse; den kan være farvet, forsøgt neutral og sandhedssøgende, og vil bære præg af afstand og fortolkning. Sådan også med denne udstilling: Dansk i Sydslesvig – en udstilling om det danske mindretal i Sydslesvig fra 1864 til i dag.

Det lille forbehold mod historiefortællingens absolutte sandheder skygger ikke for min uforbeholdne lykønskning til René Rasmussen, Helge Krømpin og Nis Hardt, der i samarbejde med projekt MindretalsLiv - MinderheitenLeben i et dansk-tysk samarbejde har fremtryllet denne formidable fortælling om det danske mindretal de sidste halvandet hundrede år.

Netop bevidstheden om, at vi har brug for en kollektiv hukommelse, den store fortælling om vejen til nutiden, fik for et kvart århundrede siden historisk interesserede sydslesvigere til at arbejde for et dokumentations- og bevaringscenter for mindretallets særlige historie: Den nyoprettede Sydslesvigs Museumsforening mente nok, at vor historie også er en væsentlig bestanddel af landsdelens fælles historie; og at vi derfor naturligt bør indgå i den store fortælling i de offentlige samlinger og museer.

Alligevel vidste museumsforeningens mennesker, at mindretal har brug for et særlige frirum, hvor man kan koncentrere sig fuldt og helt om fremstillingen af særpræg og værdigrundlag, der udtrykker mindretallets identi-

tet og kulturelle baggrund. Denne udstilling er et sådant frirum – en helle – hvor mindretallet hæver sin røst og viser ansigt: til intern afklaring og som håndsækning til næste mindretalsgeneration, men også som dokumentation overfor det folk vi er knyttet til – den danske familie; og som oplysnings- og dialogforum for vor tyske nabo, som vi deler hverdag med.

Treklagen, der engang i mindretallet blev udtrykt som hjem, hjemstavns og fædreland, finder her en moderne og visuel fremstilling af den surdej, der binder mennesker i et særligt og forpligtende kulturfællesskab, der for os udgør det danske mindretal i Sydslesvig.

Og som i ethvert kulturfællesskab er der plads til nuancer og varianter, men som en rød tråd gennem udstillingen fornemmer man mindretallets vilje til at fastholde bindingen til dansk sprog og kultur. Uden denne tråd, det nornernes væv, der binder fortællingen sammen i denne udstilling, ville udstillingen være et interessant hjemstavnsmuseum.

Men dette er mere end et hjemstavnsmuseum. Her gløder hverdagen i mindretallet i tunge som i lyse tider. Tungt, når flertallet udfordrede os på eksistensen, lyst når Danmark generøst og ubetinget holdt fast i os. Lyst, når vore tyske naboer de sidste årtier møder os i respekt og ligeværd. Men først

af alt dokumenteres her mindretallets selvforståelse. Måtte denne udstilling bidrage til en større forståelse indadtil i mindretallet, så vi 'fatter vort væsens rod', og samtidig bidrage til forståelse og venskab med vore naboer, så vi sammen kan skabe rammer for et grænseland, hvor dansk, tysk og frisisk samarbejder ud fra hver deres historiske forpligtelse og særpræg. At ville de andre uden at opgive sig selv i et med hinanden og for hinanden. Hverken mere eller mindre.«

Koncert med "Rødkål og Sauerkraut"

**Torsdag den 17. marts 2011 - 19:30
på Askov Højskole**

Eberhard von Oettingen og Dirk-Uwe Wendrich leverer et underholdende indblik i den sydslesvigske hverdag med deres blanding af snak, sang og god musik.

Som led i Sydslesvigudstillingen på Vejen bibliotek i marts var der koncert med den dansk-tyske sydslesvigske duo.

MINDRETALSUDSTILLING PÅ VANDRING

I forlængelse af den permanente mindretalsudstilling har SSF desuden fremstillet en vandretstilling om dansk mindretalsliv, der indtil nu er vist i flere danske storbyer i tæt samarbejde med de lokale grænseforeninger.

MINDRETALSMAGASINET

Et andet indsatsområde er fremstillingen af et mindretalsmagasin, der i samarbejde med Flensborg Avis og interesserede organisationer foreløbig på forsøgsbasis skal integreres i vort medlemsblad KONTAKTs mulighed for fremstilling af 4 særnumre. Vort foreningskonsulent og journalistisk erfaring konsulenter har sammen med Pressetjenesten og Flensborg Avis knoklet med en førsteudgave.

Idégrundlaget er fortsat, at magasinet skal orientere bredt om generelle mindretals- og grænselandsforhold, der kan fange og interessere et dansk publikum. Begyndelsen er gjort, men som i andre sammenhænge koster det resurser og vilje til et bredt samarbejde.

KONTAKTARBEJDET PÅ CHRISTIANSBORG

Nok så væsentligt er mindretallets livline til det parlamentariske Danmark. Yngre og nye kræfter i Folketinget uden historisk betinget viden eller personlig berøring med det danske mindretal har brug for input og fakta om den danske forbindelse henover grænsen.

Indtil valget til overborgmester i Flensborg har Simon Faber varetaget denne vigtige post for mindretallet – bevillingsmæssigt båret af SdU og SSF. Opgaven har dog været defineret som et fælles ansvar for hele mindretallet. Besparelleskravene fra Kiel og SdUs trængte økonomi har midlertidigt sat stillingen på stand by.

Foreløbig i en overgangsperiode varetager vor generalsekretær opgaven som vidensformidler i Folketinget. Sydslesvigudvalget og dets formand Kim Andersen har dog ved det seneste møde – inden udvalgets nybesættelse – understreget, at informationsarbejdet både i København og i Berlin bør have stor prioritet for mindretallet. En anbefaling, vi deler og målrettet vil efterkomme.

SYDSLESVIGUDVALGET

Både Sydslesvigloven, der ifølge FUEV har skabt international opmærksomhed omkring dansk mindretalspolitik, og især Sydslesvigudvalgets arbejde for det danske mindretal, er til stor opmuntring for os alle.

I et konstruktivt og målrettet arbejde for forbedrede rammevilkår for mindretalsarbejdet har Sydslesvigudvalget med råd og dåd bistået os. Også i den opslidende og standende strid om vort skolevæsens ligestilling har Sydslesvigudvalget, den danske statsminister, den danske udenrigsminister og den danske undervisningsminister foruden indenrigsministeren og regionsformanden sammen med det diplomatiske korps ydet uvurderlig hjælp til selvhjælp i denne sag. Og helt ærligt – uden den danske indsats havde vore argumenter ikke haft en Kinamands chance overfor tyske politikere, der både savner kendskab og sensibilitet for mindretalspolitikken i det dansk-tyske grænseland.

Tak til Danmark for uvurderlig og gedigen støtte i ligestillingssagen.

Et nysammensat Sydslesvigudvalg vil givet være på plads, når denne årbog udkommer. Der er al mulig grund til at takke det afgående udvalg for en solidarisk og med rettidig omhu omfattende hjælp og vejledning til mindretallets ve og vel.

FÆLLESSKABET MED GRÆNSEFORENINGEN

Det gælder også Grænseforeningen, der i denne som i så mange andre anliggender fortsat støtter det danske Sydslesvig. De mange sydslesvigske gæster til Grænseforeningens årlige sendemandsmøde vidner om den varige pant, der binder Grænseforeningen og Sydslesvig sammen.

Også i forholdet til Grænseforeningen gælder det, at vi ikke behøver at være enige i alle detailspørgsmål for at stå sammen og fornemme folkefællesskabet. Projekt Slesvig, som Jaruplund Højskole gerne ville deltage i, er et sådant projekt, der har skilt vandene i grænselandet. Er regionalismen nu ved at tage overhånd? Sletter vi alle grænser mellem dansk og tysk? Fremmer vi kun multi-kulti og 'Zweiströmigkeit'? Eksistentielle spørgsmål også for mindretallet, hvor mange unge i dagens Sydslesvig bekender sig til en flerkulturel identitet.

Vi bør naturligvis i mindretallet forholde os til disse vigtige spørgsmål.

Jeg beklager, at Projekt Slesvig ikke kunne gennemføres. For mig var initiativet en udfordring, hvor vi kunne bevise, at vi i grænselandet vil de andre – uden at opgive os selv. En lakmusprøve på nationalt tilhørsforhold uden afstandtagen fra andres nationale valg. At udvikle en samarbejdskultur, der tilgodeser den enkeltes sindelagsvalg er en fremadrettet kulturpolitik, der kun kan gavne grænselandets mennesker.

Genopstillingen af Flensborg-Løven – også kaldet Istedløven – på Flensborgs gamle Kirkegård den 10. september i år er en lignende gestus for en frugtbar samarbejdskultur. Den dag viste flensborgerne og Kongeriget Danmark, at fredstiderne har fundet fodfæste i grænsebyen og grænselandet.

Tak til Flensborg og Danmark, der her viser, at 'fred ernærer, krig fortærer'.

SØJLER UNDER GRÆNSELANDSBROEN

Mindretallene i grænselandet betegnes ofte som brobyggere mellem flertalsskulturerne på begge sider af grænsen. Jeg er mest tilbøjelig til at se mindretallene som vigtige søjler under den mellemfolkelige forståelse et grænseland kræver.

Det er derfor tankevækkende og udfordrende, når en konference i Sønderborg, der satte fokus på sprog og identitet i grænselandet, ifølge Grænseforeningens medlemsblad Grænsen fik en deltager til at konkludere. "Skal mindretallene tiltrække nye medlemmer, nytter det ikke længere at satse på det nationale og kulturelle tilhørsforhold. Nu handler det om livskvalitet og design." Og hårdt trukket op: "Skolesystemet i Sydslesvig er blevet et livsstilsprojekt og ikke et kulturelt eller nationalt projekt. Mindretallet er blevet et livsstilsmindretal, der fokuserer på skallen og ikke på kernen."

Nu skal vi ikke slagte budbringeren, men spørge os selv, om udsagnet består sandhedsprøven. Der er ingen tvivl om, at mindretallenes unge på begge sider af grænsen uproblematisk navigerer mellem grænselandets sprog og kulturer. I den aktuelle verden giver det dem fordele som tosprogede aktører med flerkulturelle erfaringer.

Alligevel ved jeg, at mindretallenes børnehaver og skoler byder på mere end livsstil og design; som sindelags-skoler med et stort kontingent danske pædagoger og lærere vil formidlingen af dansk sprog og kultur give en særlig binding. En binding til Danmark, der legitimerer os som et nationalt mindretal. Eller tror vi, at Danmark på sigt vil yde 500.000.000 dkr. i udviklings- og egnsstøtte til det nordlige Slesvig-Holsten? De danske støttekroner til vedligeholdelsen af dansk sprog og kultur syd for grænsen er givet fra det danske folk til det de danske i Sydslesvig.

Sydslesvigudstillingens logo.

Vi takker bl.a. ved at være en bærende søjle under den nødvendige mellemfolkelige forståelse mellem dansk og tysk i grænselandet.

HER, HVOR VI STÅR

En væsentlig fastholder i mindretallets samvirke med Danmark er Sydslesvigsk Forening. Som nævnt indledningsvis står foreningens formål klart og entydigt for tætte og nære bånd til den danske verden. Vore distrikter og tilsluttede foreninger formidler sammen med foreningens udvalg hovedstrømninger i dansk kulturliv: teater, musikliv og samfundsdebat ind i vor verden. Samtidig er vi bevidste om vor regionale forbundethed, der ligeledes kræver dialog og samarbejde med vor tyske nabo.

At leve i to kulturer er et grundvilkår for netop nationale mindretal. Eller som generalsekretær Uwe Jessen fra det tyske mindretal udtalte det ved ovennævnte konference: "Hold fast ved det, du er. Mindretallene er en berigelse for regionen. Det at være med i et mindretal er et tilvalg med mange muligheder."

DE MANGE MULIGHEDER

For vore medlemmer betyder det, at distrikter, foreninger og forsamlingshuse danner folkelige rammer om et dansk tilbud, der vedligeholder og udvikler vort sindelagsvalg. Rammerne er gerne børnehaver og skoler, hvor mindretallets børn, forældre og voksne i øvrigt færdes for at realisere deres valg.

Det sker som regel i et venligt fællesskab, hvor det brogede foreningsliv sammen med skoleverdenen skaber det særlige værdifællesskab, der er mindretallets særkende. Kort afstand mellem lærer og elev, inkluderende fællesskab og fravalg af standsforskelle skaber den nærhed, der bevæger mennesker ind i vores fællesskab.

Glæden ved Sydslesvig – del den med andre, er et godt udgangspunkt for det samvirkende grænseland.

Tinningsted Forsamlingshus sættes i stand

Tinningsted Forsamlingshus er et vel-fungerende dansk forsamlingssted med central beliggenhed og masser af aktiviteter. I denne tidligere danske børnehaven holder den danske kreds i området til. Her udfolder det sociale og danske liv sig i foreningsmæssige sammenhænge.

Ejendommen, der forvaltes af SSF, benyttes en del, så årene har sat deres spor på ejendommen. Noget er tidligere blevet lavet, men nu er det nødvendigt med en mere gennemgribende istandsættelse.

Derfor har Sydslesvigsk Forenings forretningsudvalg besluttet, at den sydslesvigske Dybbøldags-indsamling 2011 skal gå til Tinningsted Forsamlingshus.

Sidste år blev den sydslesvigske Dybbøldags-indsamling anvendt til at give Gelting Forsamlingshus et tiltrængt ansigtsløft.

Den sydslesvigske Dybbøldags-indsamling er udtryk for selvhjælp og de danske sydslesvigeres solidaritet med hinanden. Den plejer at give et afkast på ca. 6.000 euro.

Bidrag til Dybbøldags-indsamlingen bedes indbetalt til Union-Bank Flensborg (BLZ 215 201 00) på konto nummer 0017175.

For beløb over 15 euro tilsendes »Spenden-Bescheinigung« under forudsætning af, at navn og nøjagtig adresse er påført overførsels-dokumentet med en læselig skrift.

SSFs distrikter o.a. kan foretage listeindsamlinger.

Listerne fås på de danske sekretariater.

God Dybbøldags-indsamling!

Med venlig hilsen
Sydslesvigsk Forening

SYDSLESVIGSK FORENINGS TEATER- OG KONCERTUDVALG:

---

32 gange teater og koncerter

Af formand Karin Goos

De 32 gennemførte arrangementer samlede langt over 7.000 tilskuere. Et flot gennemsnit per tilbud - et resultat, vi kan være godt tilfredse med.

Vi har i sæsonens forløb budt på store dramaer, hjertevarme komedier, grotesk komik, satiriske kabaretter, operaer familieforestillinger, ballet og en lang række koncerter.

Tæller vi det antal "masker" sammen, Flensborg Avis har uddelt i den-

ne sæson, kan vi konstatere og glæde os over, at tilbuddene også ifølge avisens kulturelledelse har ligget på et højt kunstnerisk niveau. Der er uddelt rigtig mange "masker", og der har samtidig været utallige tilkendegivelser fra publikum om, at det har været en god sæson.

Flensborgs forestillinger kunne alle spilles på byens teater undtagen operaen, der som vanligt blev opført i idrætshallen. I forbindelse med operaen må vi desværre konstatere, at publi-

kumsopstillingen på halgulvet er så be- kostelig, at vi nu af sparehensyn må flytte tilskuerpladserne tilbage til de faste tribuner.

HØJ KUNST

Sidste sæsons Schaufuss-ballet fik vi ikke plads til i Flensborg teater og valgte derfor som en satsning at tilbyde den i Slesvig teater. Det viste sig at gå rigtig godt. Takket være en stor indsats bl.a. fra sekretariatet i Slesvig fik vi solgt den også til flertalsbefolkningen, og af vore trofaste balletpublikummer fra Flensborg og hele Sydslesvig tog mange turen til Slesvig den aften. Der kunne meldes næsten udsolgt til en pragtfuld ballet.

Et andet højdepunkt blandt abonnementsforestillingerne var Mungo Parks forestilling "Den allersidste dans", der udspillede sig på et plejehjem et sted i Danmark. Et godt fyldt Flensborg teater levede med i, - ja både lo og græd med de fem ældre beboeres drømme fra fortiden og deres overvejelser omkring det at sige farvel til verden. En fantastisk forestilling og høj skuespil- lerkunst.

I forbindelse med forestillingen "Laser og Pjalter" tilbød vi for første gang en teaterintroduktion. KulturDoktor Rikke Rottensten fortalte inden forestillingen om Brecht og Weils udødelige, kulørte musical. Mange var mødt op, og hun gjorde det så godt, at vi i næste sæson har to forestillinger med introduktion indledningsvis.

UDE OMKRING

Caféteater rundt om i landsdelen modtages i det store og hele særdeles fint og er godt besøgt. Slesvig har opbygget et stampublikum, der i antal passer fint til spillestedet på A.P. Møller Skolen, og i Nibøl meldes der gerne udsolgt og venteliste.

I Husum har vi stadig ikke nogen større succes med at tilbyde teater og

koncerter, selv om vi efter ønske fra amtet de sidste sæsoner har ændret teaterformen til at være caféteater. I udvalget har vi svært ved at forstå, at så få der har lyst til at opleve dansk kultur.

Og så var der så nytårskoncerten med Nordic Sopranos i Egerfnørde. I amtet havde man ønsket en festlig og morsom forestilling i form af forsamlingshusteater, og udvalget var helt sikker på, at netop en festlig nytårskoncert var det helt rigtige.

Så kom første store fejl. Teksten til forestillingen i brochuren omtalte kun de optrædendes uddannelse og så også et kedeligt afsnit om kulturskatten fra middelalderen. Det var helt forkert præsenteret. Så kom de næste forhindringer. Et distrikt i amtet valgte at holde generalforsamling på samme aften, og en af amtets skoler valgte at holde fest - også samme aften. Som kronen på værket afholdt SSW sin årlige nytårsreception for hele landsdelen ca. 500 m fra spillestedet. Det er vel et skoleeksempel på, at hensyn og kommunikation kan blive bedre i vort sydslesvigske landskab. Men minsandten om ikke vi alligevel var 51 veloplagte tilskuere i en festklædt gymnastiksal til en herlig nytårskoncert.

SØNDERJYDERNE

Konserterne med Sønderjyllands Symfoniorkester i Flensborg kunne lige som sæsonen før ikke tiltrække et stigende antal tilhørere.

Der skal ikke herske tvivl om, at vi i Sønderjyllands Symfoniorkester har et kvalitetsorkester, der sammen med dirigenter og solister af høj kunstnerisk kvalitet leverer musik af høj karat. Sidste år vandt orkesteret P2-Musikprisen, og mange af orkestrets CD-udgivelser høster stor anerkendelse.

Vi tror, det lave tilskuertal hænger sammen med den krise, Landestheater og især deres kor og orkester befinder sig i. Støtteforeninger og borgerinitiativ

ver har kraftigt opfordret befolkningen til solidaritet med orkesteret og det med stor succes. Folk er strømmet til deres koncerter, og det er måske en af grundene til at vi ikke har set så mange fra flertalsbefolkningen ved vore koncerter.

Og så trækker Alsion vel også fortsat publikum.

I Slesvig var der til gengæld stor tilstrømning til koncerten den 24. september 2010 i A.P. Møller Skolen, hvor den unge norske trompetist sammen med »sønderjyderne« spillede sig lige ind i folks hjerter.

Spændende var det også den 11. februar 2011 i Nibøl, hvor orkestret gav koncert som gave fra SSF til Nibøls byjubelåm. Anders Koppel havde skrevet en bratsch-koncert til orkesterets solobratschist Anne Augustinsson, og der var uropførelse i Nibøl, hvor også Anders Koppel var til stede.

Samarbejdsconcerten "Chaplin" i Tyske Hus var i sin stil med stumfilm og musik særligt spændende og var besøgt af næsten 600 tilskuere.

Ledelserne ved Sønderjyllands Symfoniorkester og Schleswig-Holsteinisches Sinfoniorchester har afholdt fælles møder med henblik på at udvide det allerede eksisterende samarbejde. Et fælles visionsarbejde er iværksat for at afklare, om det er muligt, at de to orkestre sammen kan gøre den symfoniske musik til et attraktivt investerings-område på tværs af grænsen i stedet for et udsultet spareprojekt på begge sider af grænsen. Mange sonderinger skal til for at afklare, om projektet er muligt, og ingen ved i dag hvilket resultat, der kommer ud af forhandlingerne.

BØRNETEATER

Børneteaterdelen under Teater- og Koncertudvalget er kommet tilbage i mere forsvarlige rammer i deres antal. I den forløbne sæson viste vi i alt 68 forestillinger, der blev set af tilsammen

Børneteater er SSFs domæne - her Comedievognen med Alfons Åberg. (Foto: Marike Hoop)

4148 børn. Det er ca. det antal, skolerne og børnehaverne kan overkomme at tage imod, og samarbejdet med Dansk Skoleforening og skolerne, som stiller lokaler til rådighed, er fremragende.

Helt uden problemer er det dog ikke at tilbyde teater til vore sydslesvigske skoler. Nogle af lærerne har tilsyneladende svært ved at forholde sig til børneteater med mere alvorlige emner. På den konto måtte vi aflyse enkelte indkøbte forestillinger denne sæson, fordi nogle pludselig opdagede, at temaet var døden og så meldte fra i sidste øjeblik. Beklageligt med de spildte penge og rigtig ærgerligt for børnene for netop dansk børneteater er fantastisk til at behandle den slags emner på en nænsom og fin måde.

Faktisk havde vi fra udvalgets side planlagt at afholde en konference for lærere i Sydslesvig netop om emnet Teater og Musik for Børn i Sydslesvig, men det har vi så valgt at spare væk i tiltaget på at reducere udvalgets udgifter.

Der er ingen tvivl om, at opgaven med at tilbyde børneteater ligger godt og sikkert i SSFs regi. Det er herfra, vi skal sikre, at børn og unge har adgang til kulturoplevelser. Hvis vi ser på skolerens trængte økonomi i Danmark, der betyder stor nedgang i den slags tilbud til børnene, skal der ikke megen fantasi

til at forudse, hvordan det ville gå i den situation i Sydslesvig.

UDVALGET

Teater- og Koncertudvalget kunne på landsmødet i 2010 byde velkommen til et nyt medlem. Hauke Paulsen er indtrådt i udvalget, efter at Rejner Bogdan ikke længere ønskede at stille op. De øvrige medlemmer er Lene Lass, Aase Pejtersen, Anders Schaltz Andersen og undertegnede.

Udvalgsmedlemmerne deltager så vidt muligt i de kurser og seminarer, der tilbydes igennem organisationen for danske teaterforeninger DT (Danmarks Teaterforeninger). En forening, SSF også er medlem af. Kurserne er veltilrettelagte og udbytterige, og især emner som markedsføring, køb af de rigtige forestillinger og samtale med producenterne (kontrakter) er interessante. Når det handler om tilskudsordninger, har vi i Sydslesvig en helt anden baggrund end de danske teaterforeninger.

TEATRENE

I 2010 udløb fireårsperioden for bestyrelserne udnævnt efter kommunalreformens. I den nye bestyrelsesperiode fra 1.1.2011 er SSF stadig repræsenteret i folketeatret.dk's bestyrelse ved formanden for Teater- og Koncertudvalget. Ikke længere som ren observatør men nu som bestyrelsesmedlem - dog uden stemmeret.

Der har det sidste år været forholdsvis mange møder i folketeatret.dk's bestyrelse ikke mindst på grund af en trængt økonomi. Men med Kasper Wilton i chefstolen siden juli 2010 ser billetsalget ud til at vendes til den positive side, og turnedelen i folketeatret.dk har solgt godt.

En del københavnske teatre, herunder også folketeatret.dk hører ind under konstruktionen Københavns Teater, som var præget af problemer, uro

og krav om forandringer. Også det har medvirket til yderligere møder for bestyrelsen.

I Sydslesvig kunne vi i forbindelse med forestillingen Calendar Girls glæde os over et besøg af den nye teaterchef Kasper Wilton og teatrets turneleder igennem mange år Gitte Hørning.

DET KONGELIGE

De sidste sæsoner har vi her i Sydslesvig ligesom mange af teaterforeningerne i Danmark fået afslag fra Det Kongelige Teater på forestillinger. DKT har valgt at skære dybt i sin turnevirksomhed for at spare. Det har ført til en opvædet diskussion i medierne, og DKT beskyldes af kritikerne for ikke at leve op til sin turneforpligtelse. Boris Erben har på udvalgets vegne protesteret over afslagene, men heller ikke næste sæson vil der være teater fra DKT på programmet.

SAMARBEJDE

Som en del af Det Dansk/Tyske Kammermusikselskab er vi med til at planlægge kammerkoncerter, støtte børn og unges musiktalent og arrangere musikrejser til hovedstederne i Europa.

I Kreis Nordfriesland støtter udvalget samarbejdet mellem SSF og Kulturbüro Husum omkring nogle mindre koncerter også med unge musikere i centrum. Spillestedet er Schloss vor Husum, hvor SSFs bidrag til koncertrækken fandt sted den 5.maj med elever fra Sankt Annæ-Musikgymnasiet i København.

I Det Sønderjyske Teatersamarbejde, hvor Sydslesvig er medlem, er der hen over årene udviklet et enestående samarbejde på tværs af kommunegrænser og nu også landegrænsen. Der udvikles for tiden bl.a. nye tiltag for fællesbrochuren, som Sydslesvig dog endnu ikke er med i, og Det Sønderjyske Teatersamarbejde følger på tæt hold Teatret Møllens planer for et kommende regionalt forankret teater.

Teatret Møllen ønsker som bekendt at udvide sit virke og udvikle sin profil som et producerende teater for hele Sønderjylland og Sydslesvig – nu defineret med klar fokus på børneteater. Denne proces har nu været i gang i nogle år og har god genklang på politisk niveau.

Den næste grænseoverskridende børneteaterfestival (den 6.) er netop ved at blive planlagt og forventes at finde sted i 2013. Arrangørerne af festivalen er Haderslev kommune, Kulturbüro Flensburg, Sydslesvigsk Forening, Bund Deutscher Nordschleswiger, Teatret Møllen og Kühlhaus Flensburg. Samtidig støttes projektet af Landestheater, der dog ikke har ønsket at være med i arrangørgruppen. Teatret Pilkentafel har valgt at trække sig ud af samarbejdet.

Den videre plan er at gennemføre dansk/tyske børneteater-festivaler i 2015 og 2017, således at vi er klar med en festival, hvis regionen Sønderjylland-Schleswig opnår at få udnævnt Sønderborg til kulturby i 2017.

ONLINE-BILLETSALG

Af og til sker der fejl. Og det var så afgjort en fejl, at udvalget fulgte rådet om at købe et inhouse billetsystem. ssf-billetnet.de blev aldrig det produkt, vi var blevet lovet. SSF har derfor indgået aftale med billetten.dk om salg af billetter online i Sydslesvig fremover. Det betyder, at der som hos alle andre billetudbydere vil være et mindre gebyr oven i prisen. Til gengæld virker det hver gang, og man kan printe billetten hjemme. Nyt navn er ssf-billetten.de

ALT FOR MEGET ELLER HVAD?

Det sidste punkt i min beretning handler om det antal kulturarrangementer, vi mødes med her i Sydslesvig. Jeg støder stadig oftere på bemærkningen "der er alt for meget at gå til", og den kommer fra alle hjørner af Sydslesvig.

Ser vi på en samlet arrangementsliste, er bemærkningen fuldt ud berettiget. Indtil flere tilbud næsten hver dag vinteren igennem, og alle tilbud lige spændende og af høj kvalitet inden for deres genre. Mange nye arrangører er kommet på banen, og vi kommer langt omkring i de mange nicher i dansk kulturliv. Der er noget for enhver smag, og rig mulighed for at finde sin egen favoritoplevelse.

Lad os dog glæde os over det rige kulturliv uden at føle os stresset over de mange skønne tilbud, og hvis arrangørerne så lige husker at koordinere datoer osv. med hinanden kan det jo kun være til glæde

Tak til publikum.

Tak til udvalget og administrationen.

Tak for sæsonen. Vi glæder os til den næste.

Et ikke kedeligt udvalg

Af formand Ingwer R. Roost

Endnu et år er gået med mange forandringer. Jytte Christoffersen stoppede ved landsmødet 2010 som formand for kulturudvalget, og jeg prøver efter bedste evne at overtage hendes plads. Tak Jytte, for mange års arbejde i kulturudvalget, det være sig som menigt medlem eller som formand. Som nyt medlem har vi fået Bjørn Egeskjold ind i udvalget, velkommen til et ikke kedeligt udvalg. Du har allerede nu vist, at du kan bidrage med nogle nye tiltag til kulturarbejdet i SSF.

I tørre tal lidt om, hvad der er sket i foreningen på det kulturelle område. Alene eller i samarbejde med andre har kulturudvalget i 2010 støttet eller været med i meget forskellige arrangementer. Der er i 2010 til kulturudvalget indberettet, at der har været afholdt 78

distriktsarrangementer (74 i 2009), hvoraf vi har støttet 46 (53 i 2009) med et større eller mindre beløb. Vi har derudover haft 36 større arrangementer (27 i 2009) med ca. 4600 tilhørere (ca. 2500 i 2009). I disse tal er folkBALTICA ikke medregnet; det har dog været gode og velbesøgte koncerter og også i år har folkBALTICA til været en succes.

KIM LARSEN

Kim Larsen en never ending story. Det kan ikke være nogen hemmelighed, at der fra udvalgets side længe har været et ønske at få ham til Sydslesvig. Det skete den 16. juni, og planen var en koncert i Flensborghus' gård. Selvfølgelig før kontraktens underskrivelse var der ikke mange, som mente, at vi kunne sælge mere end de 800 billetter, som ville give en fyldt gård på Flens-

Kim Larsen & Kjukken, endelig i Flensborg. Over 2.300 mennesker møder manden, bandet og musikken i Tyske Hus 16. juni - en oplevelse for alle. (Foto: SPT)

Fiolministeriet, en fryd for øjne og ører, ved folkBaltica-festivalen i 2011. (Foto: Marc Euler)

borghus. Det er gået noget anderledes. Hurtigt var vi oppe på 1800 solgte billetter, flyttede koncerten til bryggeriets gård, men vejret gjorde, at vi og Kim Larsen ikke turde open air, så koncerten fandt sted i Tyske Hus, og blev forrygende - med langt over 2300 solgte billetter.

DANSK

Sproget i foreningen er dansk, og det skal selvfølgelig også genspejle sig i de ting, der gives støtte til. Vi har dog også en forpligtigelse til at præsentere danske og nordiske kunstnere på områder, hvor vi ikke kan være sikre på publikums tilstrømning. Dette sker også i samarbejde med tyske partnere,

og der er vi ikke alene herre over sproget.

Lidt malurt i bægeret er jeg nødt til at komme med. Vi yder fra udvalget bl.a. støtte på 2 forskellige måder til arrangementer. Det kan være et fast beløb eller en underskudsgaranti; beløbene fastlægges individuelt for hver ansøgning.

DÅRLIGE ANSØGNINGER

Der er især to punkter, hvor vi i udvalget har problemer med at få tingene til at køre optimalt. Ansøgninger til udvalget kommer ofte sent og er ofte ikke vedlagt nødvendige oplysninger. Det være sig et budget for arrangementet eller det respektive amts anbefaling.

Danske Broken Beats, et af det danske mindretals bidrag til Seaside-festivalen i Flensborg i august.

Også Flensburger Hofkultur får traditionelt danske indslag. Her er det Modern Brass Quintet, der gav koncert i Dansk Centralbiblioteks gård i august.

I udvalget har vi også svært ved at have styr på, hvor vi står økonomisk i forhold til de faktiske udgifter i løbet af året. Det skyldes bl.a. langsommelig afregning/ tilbagemelding fra arrangementer, som der er ydet tilskud til, samt at foreningens bogholderisystem ikke er gearret til, at give øjebliksbilleder af status i forhold til budgetterede udgifter. Sidstnævnte håber vi dog er et overstået kapitel, når et nyt bogholderisystem er installeret.

Udvalget er derudover i gang med at revidere retningslinjerne for tilskud til arrangementer.

TAK

En tak skal lyde til udvalgets medlemmer for et godt og inspirerende arbejde i det forgangne år, specielt Knud for hans store arbejde med jazzkoncerter, til Katrin for utrætteligt arbejde og altid godt humør og også til Boris, som stadig må kæmpe med nyt stof, vaner i foreningen, som skal læres (eller ændres) og et udvalg, som ikke altid er lige let at danse med. Samt ikke mindst alle dem, som slider for kulturarbejdet ude i amter og distrikter, for uden dem intet kulturarbejde.

Glæder sig til ligestilling og solskin i 2012

Af formand Gitte Hougaard-Werner

HVORDAN PRÆGER VI SYDSLESVIG,
SPURGTE DETTE ÅRS MOTTO OM

Et spørgsmål, både den enkelte, men også mindretallet som helhed, danskerne i Danmark eller for den sags skyld også den tyske flertalsbefolkning kunne og stadig kan stille sig selv og hinanden. Altså et spørgsmål med mange forskellige svar. For vi kan præge på mange forskellige måder og i mange sammenhænge og alt afhængig af, hvem der svarer, er præget et andet. I det daglige præger vi hver især, men vi sætter så sandelig også vort store fælles præg på Sydslesvig, når vi fejrer de danske årsmøder rundt omkring i landsdelen, som i weekenden 27.-29. maj.

Men også i sammenhæng med Kiel-regeringens spareplaner satte vi i året der gik præg på Slesvig-Holsten med demonstrationer, læserbreve og mange samtaler med vore tyske naboer og venner. Noget, der fik os til at stå sammen og kæmpe i fællesskab, og vi kæmper videre i 2012 – hen imod landdagsvalget og et regeringskifte.

43 MØDER

Men i årsmødedweekenden satte vi præg på Sydslesvig ved i alt 43 møder rundt omkring i landsdelen, deraf 19 eftermiddags- og aftenmøder om fredagen, 20 møder om lørdagen og 1 møde om søndagen foruden de 3 friluftsmøder. Alt i alt har årsmøderne trods vind og vejr samlet tusindvis af mennesker i løbet af weekenden, der udover at fejre og præge årsmøderne havde lejlighed til endnu engang at kræve 100 pct. ligestilling for vore ele-

Et udsnit af den løve-årsmødeplakat, amtskonsulent Per Dittrich og fotograf Lars Salomonsen designede. Hele løven bestod af 1.500 billeder, der kun kunne ses i forstørrelse, som da årsmødeudvalget lod fremstille tre flere meter store plakater til de tre friluftsmødepladser. (Foto: SPT)

ver, både ved optog, med plakater, bannere og i samtaler med vore gæster både fra nord og syd.

Der blev afholdt en del arrangementer i forbindelse med årsmøderne: Der var årsmøderock i Volksbad fredag aften, som SdU, SSF og Aktivitetshuset stod for, vært for udstillingen med "årsmødeplakater op gennem tiden" var Tønning Danske Skole, Sydslesvig-

Folketingets formand Thor Pedersen sammen med SSFs formand Dieter Paul Küssner, SSWs gruppeformand Anke Spoorendonk og overborgmester Simon Faber i silende regn på årsmødepladsen i Flensburg. (Foto: SPT)

En glad udvalgsformand Gitte Hougaard-Werner, amtskonsulent Per Dittrich t.v. og fotograf Lars Salomonsen præsenterer plakatudkastet 2011. (Foto: SPT)

udstillingen blev åbnet i Odense i ugen op til årsmøderne, og debatmødet fandt sted lørdag formiddag på Flensborghus.

Vi synes, at der er kommet mange spændende og fine møder ud af weekenden; der er blevet slæbt stole, bygget op, bagt kager, kigget spændt på

vøjrmeldingerne, og vore egne har øvet på deres underholdningsindslag, inden startskuddet lød, og vi igen afholdte vor store fælles fest, som samtidigt er et kulturpolitisk statement, altså vort "grundlovmøde" med talere, fællessang og underholdning – alt sammen med Dannebrog i spidsen. Heldig-

Debatmødet årsmødelørdag er altid velbesøgt. Over 100 mennesker møder op - også enkelte fra det tyske mindretal i Sønderjylland - for at følge diskussionen den formiddag; i år med danske og tyske politikere m.fl. der gav deres syn på nationale mindrealets rolle og betydning. (Foto: SPT)

Årsmødeoptogene i Flensborg, Slesvig og Tønning årsmødesøndag blev også i år brugt til at demonstrere for ligestilling. (Foto: SPT)

vis var der ingen, der lod sig slå ud af vejret, og sammen satte vi præg på Sydslesvig. Den store FDF-afslutningsmarch gennem Flensborg kunne da heldigvis også gennemføres i år og sluttede med en fin fælles koncert på Søndertorv.

TAK TIL ALLE

Nu er alt vel overstået, alt er ryddet op og pakket væk. Derfor skal der lyde en stor tak til alle, der har været med til at stable de mange arrangementer og møder på benene og på deres vis væ-

Eberhard von Oettingen og hans partner Dirk-Uwe Wendrich trodsede vejret og skabte opmærksomhed og stemning på årsmødepladsen i Flensborg. von Oettingen var også en glimrende konferencier den eftermiddag. (Foto: SPT)

ret med til at præge weekenden i Sydslesvig. Der har været flotte møder under et, efter vor mening, passende og godt motto, en weekend, vi alle kan være bekendt og stolte af. Jeg håber, at vore mange gæster har fået gode oplevelser med hjem og måske noget at tænke over, specielt med henblik på det kommende valg og ligestillingen.

MOTTOET 2010

Udvalget har fastlagt 2011-mottoet for årsmøderne allerede i november 2010, og vi har valgt at fokusere på ord og spørgsmål som: vor danskhed, mindretallets betydning, er det en pakkelsejning? Gør vi en forskel? Hvem er jeg, hvad er det samme og hvad er ikke det samme, når man er en del af mindretallet? Forståelse og selvforståelse. Hvor er vi på vej hen? Og hvad byder fremtiden på? Mange spørgsmål, som slutendelig udmundede i det spørgsmål, som blev årets motto "Hvordan præger vi Sydslesvig?"

Ydermere var det sprogets år i Danmark. Og sproget er bl.a. en af de ting, mindretallet præger Sydslesvig med. I hvert fald et motto, der lagde op til spændende taler og hilsner, og udvalget har da også været godt tilfreds.

PLAKATEN

Samtidig valgte vi at få lavet en speciel plakat til årsmøderne i år, én plakat, der skulle bære præg af Sydslesvig. Det kunne kun være mennesker, steder og mere, der fortæller om, hvordan vi præger Sydslesvig. Og det måtte være billeder rundt omkring fra landsdelens begivenheder og steder, der bedst kunne bruges til vort formål, og hvis der er nogen, der sidder inde med mange gode billeder, så er det fotografen Lars Salomonsen. Vi fik ikke færre end 1.500 billeder af Lars, som amtskonsulent Per Dittrich ved hjælp af et computerprogram fik sammensat til et flot mosaikbillede af Istedløven.

Vi ville dermed gerne udtrykke, at hver enkelt er med til at sætte sit præg på Sydslesvig, og at alle de små dele sat sammen, nærmest som legoklodser, udgør helheden – mindretallet i Sydslesvig.

Billederne på plakaten var så små, at man næste ikke kunne genkende dem. Derfor fødtes idéen om store udgaver af plakaten til de tre store friluftsmøder. De blev bestilt og kunne præge søndagens møder, plakaten i en overdimensioneret størrelse af 5 x 7 meter, men nu med tydelige billeder, der kunne beundres af alle de mange deltagere og gæster.

T-SHIRTS OG BUTTONS

Udvalget talte længe om, hvordan vi kunne ændre på Årsmøde-t-shirten, da salget ikke har været så godt de seneste år, og ikke står i forhold til det arbejde, der ligger bag. En t-shirt, der kan genbruges år for år – med mindre den ikke passer i størrelsen – blev resultatet. Vi fandt et onlinefirma, der ville tilbyde vor t-shirt uden årstal, blot med trykket "De Danske Årsmøder i Sydslesvig". Man kan så hjemmefra selv bestille det antal t-shirts, man har brug for og få dem leveret med posten.

Det blev ydermere muligt at bære en button med årsmødets motto, årstal og løvehovedet, så det kom ikke til kort for dem, der ikke ville undvære at bære mottoet på i selve weekenden. Vi fik fremstillet buttons til alle skoleelever og børnehavebørn. De fik den foræret kort før møderne, og resten kunne købes ved de enkelte møder. Tanken er, at vi får dem lavet fremover, og man kan så samle på dem, hvis man har lyst til det.

NØDVENDIGHEDER

Der har været en del kritik omkring årsmødeskemaerne. Vi er dog nødt til at have skemaerne ud og hvad endnu vigtigere er, tilbage, og deadline ses

Demonstranterne i årsmødeoptogene var alvorlige men fredelige, som det bør være. (Foto: SPT)

gerne overholdt. Udvalget bad om klare tilbagemeldinger, så der bedre kunne forhandles aftaler om underholdning og talere kan inviteres rettidigt. Derudover var det vigtigt at tilkænde give, om man selv havde truffet aftaler-

ne, så udvalget og embedsværket kan tage højde for det i planlægningen.

Som bilag til årsmødeskemaerne sendte vi igen en inspirationsfolder med, med mulig underholdning, musik og talere, og refusionsordningen, så

Anderledes grove gik de imponerende medlemmer af vikingekampgruppen Fenris fra Holstebro til den under deres opvisning. (Foto: SPT)

det er muligt at beregne egenandelen af underholdningen m.m. Det er kun ideer, og det er selvfølgelig altid tilladt at komme med andre ønsker. Som altid er forudsætning for, at vi hjælper økonomisk kun, at formen bevares, dvs. en familiefest uden taler og hjemstavnsange er ikke et årsmøde i traditionel forstand og kan ikke afregnes via årsmødeudvalgets budget. Ligeledes kan refusionsønsker, der først kommer efter årsmøderne, ikke opfyldes. Men udvalget fastholder gerne, at vi får meget og mange dejlige møder for pengene

TALERE

Vi havde igen inviteret repræsentanter fra det politiske Danmark. Ikke alle kunne komme, men alligevel var Folketinget flot repræsenteret til vore møder. Interessen for at komme og støtte har været stor, og det er glædeligt.

Her skal nævnes Folketingets daværende formand Thor Pedersen (V), de daværende ministre: indenrigs- og sundhedsminister Bertel Haarder (V), minister for videnskab, teknologi og udvikling Charlotte Sahl-Madsen (KF), transportminister Hans Chr. Schmidt (V), samt lagtingsformand Hergier Nielsen, regionsrådsformand Carl Holst, regionsrådsmedlem Jens Møller (V) og generalkonsul Henrik Becker-Christensen.

Derudover alle medlemmer af det daværende Sydslesvigudvalg med formand Kim Andersen (V), Lise von Seelen (S), Søren Krarup (DF), Jørn Ulrik Larsen (SF), Bente Dahl (RV) og fhv. minister Torben Rechendorff (KF).

Yderligere kunne vi byde velkommen til folketingsmedlemmerne Mike Legarth (KF), Jonas Dahl (SF), Tage Leegaard (KF), Flemming Damgaard Larsen (V), Martin Henriksen (DF), Preben Rudiengaard (V), Liselotte Brix (DF), Ellen Trane Nørby (V) og Benny Engelbrecht (S).

Det er altid rart at hilse på så mange

ministre og medlemmer af Folketinget og tilmed mærke, at de urokkeligt står 100 pct. bag det danske mindretal og har været med til at præge weekenden med deres politiske taler og hilsner.

INVITERER ALLE

Jeg vil benytte min årsberetning til at takke værterne for at have taget godt imod repræsentanterne fra det politiske Danmark. Generelt har de følt sig velkomne, og vi har i fællesskab givet dem gode og stærke oplevelser med tilbage til København. Men jeg er desværre også nødt til atter engang at huske på, at uanset politisk holdning, inviterer vi alle Folketingets partier og forventer, at der tages pænt imod. Hele Folketinget bakker op om det danske mindretal, så uanset vore personlige politiske ståsteder tager vi imod alle de folketingspolitikere, der har lyst til at besøge os og tale/hilse ved et af vore mange møder.

Benyt gerne lejligheden til at diskutere over en kop kaffe, hvis der er behov, men vi boykotter og protesterer ikke åbenlyst under talen; det er ikke vor stil. Alle vore gæster har krav på, at vi som værter, opfører os ordentligt og er høflige og gæstfrie. Det skylder vi os selv, hele mindretallet og ikke mindst vore gæster.

FLERE TALERE

Vi har kunnet glæde os over mange hilsner og taler. Der var repræsentanter fra Grænseforeningen, Slesvig-Ligaen, Danmarks-Samfundet, Friisk Forening, FUEVs præsident Hans Heinrich Hansen, Dansk Folkeoplysnings Samråds formand Per Paludan Hansen, formanden for Danmarks Teaterforening Lars Salling og mange flere. Fra Sydslesvigs egne rækker kan nævnes SSWs landdagsmedlemmerne Anke Spoorendonk, Flemming Meyer og Lars Harms, kredsmedlem Jan Hundsdörfer, byformand Peter Knöfler

Hyggeligt aftenmøde på Adelby Kirkevej i Flensborg; stopfyldt, god korsang, hygge og gode talere. (Foto: SPT)

samt SSW-Uerne Jonas Knickmeier og Claas Johannsen, overborgmester Simon Faber, Skoleforeningens direktør Anders Molt Ipsen, SSFs formand Dieter Paul Küssner, SSFs forretningsudvalgsmedlemmer Steen Schröder og Anne Mette Jensen, byformand Preben K. Mogensen, generalsekretær Jens A. Christiansen og foreningskonsulent Tine Andresen og ligeledes mange flere.

Desuden havde vi talere, der ikke længere lever i Sydslesvig, men som har et tilknytningsforhold til landsdelen og gerne vil sætte et par ord på, hvad der savnes og hvad man eventuelt er glad for at slippe fra, set udefra og på afstand. Men midt i og en del af mindretallet er vore ungdomstalere, som vi kunne hilse på.

Tak til alle for taler og hilsner, og en særlig tak til alle de unge for deres fine indsats, flotte taler og mod til at gå på talerstolen.

Blandt de tyske gæster til friluftsmøderne skal landdagspræsident Torsten Geerdtts, bypræsident dr. Christian Dewanger, landråd Bogislav Tessen, forbundsdagsmedlemmerne dr. Johann

Wadepful (CDU) og Sönke Rix (SPD) samt flere repræsentanter fra byerne rundt omkring nævnes. De kom og hilste fra deres fraktion og tog del i møderne. Det er en god idé at invitere de lokale politikere til de enkelte møder, både for samarbejdet, synligheden og mediedækningen i den lokale tyske avis.

SYDSLESVIGUDSTILLINGEN

Igen i år fandt vi en vært til vor Sydslesvigudstilling for derigennem at vække folks opmærksomhed og interesse for mindretallet – og årsmøderne. Udstillingen blev åbnet på Kulturmaskinen i Brandts Klædefabrik i Odense den 26. maj 2011. I samarbejde med den lokale Grænseforening indbød SSF alle interesserede til et åbningsarrangement. Der blev serveret snitter, Flensburger Pilsner og fremragende underholdning ved duoen 'Hvordan(sk)' bestående af Sven-Ulf Jansen og Bjørn Egeskjold. Udstilling bliver aktualiseret løbende, og vi går i gang med at finde en ny by til næste år.

Tæt på årsmødeplakatens Istedløve men endnu ikke tæt nok for at kunne skimte detaljer. (Foto: SPT)

DEBATMØDET

På Flensborghus afholdte SSF lørdag formiddag traditionen tro et åbent debatmøde i forbindelse med årsmøderne. Mottoet for debatten var "Nationale mindretal i Europa – deres rammebetingelser og betydning" og oplægsholderne var europaparlamentarikerne Anne E. Jensen (V) og Christel Schaldemose (S), FUEVs præsident Hans Heinrich Hansen, landdagsmedlemmerne Jens Uwe Dankert (FDP), Birte Pauls (SPD) og Anke Spoorendonk (SSW) samt SSFs formand Dieter Paul Küssner, som alle lagde ud med 5 minutters oplæg. Generalsekretær Jens A. Christiansen fungerede som ordstyrer.

Det var et spændende og fint debatmøde med gode oplægsholdere og en ret chokerende kommentar fra Jens Uwe Dankert om, at "når det kommer til penge, stopper venskabet altså". Efter oplæggene var der igen mulighed for spørgsmål fra publikum, og det blev til en god og livlig debat. Mødet var godt besøgt og afsluttedes med en let frokost inden eftermiddagsmøderne.

PRESSEN

Det er nok den weekend, hvor vi kan glæde os over rigtig god mediedækning, både nord og syd for grænsen; det være sig i form af artikler, TV- eller radioindslag. Flensborg Avis bød igen på god information op til og under selve møderne. Og vi fik en flot årsmødeavis til søndagens friluftsmøder og et stort indlæg i mandagsavisen. Og som alle jo ved, er det billederne rundt

fra de forskellige møder, der fanger folks opmærksomhed og interesse, og Flensborg Avis gav simpelthen mulighed for at se endnu flere billeder end dem, der blev trykt i avisen. Der blev lavet en egen afdeling på www.fl.a.de, et billedhjul, med mange billeder fra weekendens begivenheder. På den måde har man som læser næsten været med overalt, set i bakspejlet og på de mange gode billeder.

SSFs medlemsblad KONTAKT havde årsmødeudgaven den 12. maj med gode artikler og informationer om weekendens møder, og med mange svar på mottoets spørgsmål om, hvordan vi præger Sydslesvig.

EVALUERINGSMØDET

Den 21. juni 2011 var der igen indbudt til det årlige evalueringsmøde i Hærvejshuset i Skovby. Årsmødeudvalget ser gerne så mange involverede som muligt til mødet. Vi takkede for enhver indsats, stor eller lille, både til de mange frivillige rundt om i distrikterne og til sekretariatet og embedsværket.

Udvalget gav først ordet til friluftss-

mødeudvalgets og amtets formand fra Slesvig, Franz Dittrich, der fortalte om møderne i Gottorp amt og friluftsmødet i Slesvig by. Vi fik en god oversigt over de flotte arrangementer, der stables på benene, og vil fortsætte med at lade én af de aktive personer komme med et overblik fra amt eller by.

Derefter informerede udvalget om deres arbejde og ridsede enkelte punkter op, som de fremmødte gerne måtte tage stilling til efterfølgende. Så var ordet frit, og vi fik mange gode tilbagemeldinger og tilskyndelser, som er vigtigt for udvalgets fremtidige arbejde og vore allesammens årsmøder. Vi prøver at tilgodese de ønsker og forslag, der kom fra de tilstedeværende. Det bliver et spændende arbejdsår.

Et af dagsordenens punkter var også mottoet for årsmøderne 2012, der holdes i weekenden den 8.-10. juni. Vi er i flere år blevet opfordret til at tage hensyn til, hvilket år, der fejres i Danmark. 2012 er musikkens år, og det vil udvalget gerne tage op i år. Vi bad de tilstedeværende medlemmer om gode idéer til et slogan – og vi glæder os til at bekendtgøre det endelige motto på SSFs landsmøde.

ET PAR AFSLUTTENDE ORD

Afsluttende er der kun tilbage at sige tak til alle, der har været med til at sætte deres præg på årsmøderne og gjort weekenden til en fantastisk og festlig oplevelse både for gæster, venner og familie.

Tak til hele embedsværket, der har gjort et kæmpe stykke arbejde både før, i selve weekenden og efter årsmødernes afslutning. Tak til Boris og alle de andre på sekretariatet, der har brugt utallige timer på forberedelserne og stod til rådighed på Flensborghus det meste af weekenden og altid havde en hjælpende hånd eller et svar, hvis der var brug for det.

Og så gælder min helt personlige tak resten af udvalget. Vi blev genvalgt

Knud Høvesmand fra vikingekampgruppen.

ved sidste landsmøde, selv om vi ikke lagde skjul på, at vi holder fast i det traditionelle møde med taler og fælles-sang som minimumkrav for at være et årsmødearrangement og dermed omfattet af vort budget.

Jeg er glad for, at vi tager en periode mere sammen, for det er altid dejlige møder med god og hyggelig stemning samt masser af konstruktivt arbejde. Desuden synes jeg, vi får mange nye idéer frem og sætter vort præg på årsmøderne.

Jeg takker for tilliden og hjælpen i året, der er gået. Vi glæder os til 2012 og håber, at læserne har det på samme måde. Jeg håber personligt, at vejret bliver lidt bedre, men så længe vi kun er 85 pct. værd, kan vi måske heller ikke forvente 100 pct. "Dänenwetter" – så lad os tro på, at vi kan glæde os over 100 pct. ligestilling og solskin i 2012, når musikken spiller op til årsmøde 2012.

Et godt arbejdsår

Af formand Leif Volck Madsen

Vi kan vist se tilbage på et godt arbejdsår i det humanitære udvalg.

Måske skulle man overveje at skifte os ud, når jeg begynder min beretning sådan, selvom vi kun i begrænset omfang har fundet på nye og spændende ting at udsætte vore 'kunder' for; vi har fortsat med de aktiviteter, som der hidtil har været god tilslutning til, og som folk tilsyneladende har været glade for.

ÆLDREKLUBBERNE

Rundt om i Sydslesvig går dette arbejde tilsyneladende godt, så længe det er muligt at finde personer, der vil påtage sig det praktiske arbejde med at tilrettelægge og indkalde til møderne og aktiviteterne.

Når antallet af klubber og deltagerantallet ved møderne så alligevel kan gå lidt op eller ned, så skyldes det som regel, at en, der har taget sig af det hele i en del år, af en eller anden grund er holdt op, og så kan det godt være svært straks at finde en ny til at løfte arven.

Så får arbejdet i klubben måske lov til at hvile lidt, eller man forsøger sig med en kollektiv ledelse, og det kan da også godt under visse omstændigheder lykkes, men der er ingen tvivl om, at arbejdet har det bedst, når der er een eller to, der tager ansvaret.

Derfor tør jeg i år heller ikke melde klart ud, hvor mange aktive klubber vi egentlig har, fordi vi mangler indberetninger fra en hel del, netop fra klubber, hvor vi ved, at der er sket ændringer på ansvarlighedsniveauet.

Der er dog næppe grund til at antage, at tallet i år vil afvige væsentligt fra sidste års 45 klubber. Al erfaring viser,

at det tager nogen tid for individuelle eller kollektive ledelser at komme efter alle rutinerne, såsom fx. den at få indberettet de aktuelle aktivitetstal, men det plejer at hjælpe, når klubberne sidst på året modtager en skrivelse fra os om, at de uden indberetning til det humanitære udvalg ikke får del i det normale tilskud, der tilflyder klubben fra SSF; ej heller får de ved manglende indberetning den check, vi de sidste mange år har været i stand til at opmuntre med ved juletid. Så plejer der at ske noget.

Og hvis vi fx. tager interessen for den årlige medarbejderudflugt som målestok, så er der heller intet, der tyder på, at vore klubber er hensygnede.

Denne tur er en tak til de mange frivillige medarbejdere rundt om i klubberne; i 2010 tog vi til Rendsborg, hvor vi i den nordelbiske kirkes 'Martinshaus' fik en spændende orientering om de forsøg, der i byen blev gjort med en meget decentraliseret 'lebens-nah' pleje og omsorg for alle, der har behov for hjælp – ligefra en opsøgende virksomhed og hjælp på gadeniveau til narkomaner til en hospitalslignende hjælp til alvorligt syge og døende i eget hjem.

Efter foredraget fik vi en guided bytur med Jens Handler og sluttede med spisning på Brückenterrasse ud til kanalen, et i og for sig udmærket og morsomt sted, men ikke nogen udpræget kulinarisk oplevelse.

EFTERÅRSFESTERNE

De 3 efterårsfester for de ældre, der indbydes til i september eller oktober – for Gottorp Amt sammen med Rendsborg-Egernførde Amt, for Flensborg by

I efteråret 2011 gennemførte SSFs østkystamter sammen med Humanitært Udvalg de traditionelle efterårsfester tre steder. Her er det SSF Flensborg Amts ældrefest med Tante Tottes Knævarmere som underholder i salen på Flensborghus. (Foto: SPT)

og Flensborg amt – er SSF-amternes ansvar og arrangeres og afvikles på bedste vis af amtskonsulenterne. Det humanitære udvalg står som medindbyder til disse fester; derfor forsøger vi også at være med, men det er kun som en tvivlsom pynt; arbejdet gør konsulenterne og sekretariatene, og de gør det godt.

Vi vil dog gerne snakke med konsulenterne på vestkysten, om vi ikke også skulle invitere klubberne dér til en lignende fest; de er da vist blevet lidt for sømt, og vi havde jo adskillige med på årets udflugt; så de er jo derude.

PROGRAMMET

Hele det humanitære udvalgs program bliver udførligt omtalt i en folder, der to gange om året udsendes til samtlige SSF+60-medlemmer i hele Sydslesvig.

Efter sommerferien 2010 begyndte vi med to ture til Før, med besøg i det nye museum 'Kunst der Westküste' og med en rundtur på øen med skoleleder Anders Marcussen som fortræffelig og

munter guide. På begge ture var bussen fyldt til sidste plads.

I september kunne vi sammen med SSFs kulturafdeling indbyde til stor scenekunst. Skuespilleren Hans H. Clemmesen lod os gennem klovn Scaramouche Jones' person opleve 100 omtumlede og hjerteløse år i en medrivende monolog.

Og oplevede vi 80 minutter i selskab med Jeppe Åkjær – præsenteret af John S.Madsen og pianisten Steen Mørcholdt fra Horsensskanten.

I oktober fortalte multikunstneren fra Aarhus Ejvind Nielsen om humor i tilværelsen. Det var både livsbekræftende og tankevækkende – og ikke uden humor.

I november kom fhv. skoledirektør Hans Andresen til Flensborghus og førte sin i januar påbegyndte beretning om skoleforeningens historie ajour. Det var spændende samtidshistorie, som mange af hans tilhørere også havde en erindring og dermed også en mening om.

I december advents- og julehyggede

vi i godt selskab med Aase Pejtersen og Lis Bewernik med klaver og sang, og med Niels Ole Lindgaard som historiefortæller.

Så lod vi julerøen falde over os, men foråret 2011 tog vi allerede hul på i januar med Peter Sindbergs causeri om en spændende rejse til de vestindiske øer.

I februar kom fhv. byrådsmedlem fra Egernførde Hans Jørg Petersen og fortalte om, hvordan det danske vågnede i Egernførde i 1945.

I marts fulgte vi med konsulent Finn Andersen fra København på pilgrimstur til Santiago de Compostella, men kom også rundt om Iona ud for Skotlands vestkyst og til træf i Taizé i Frankrig

I maj kom der 4 sygeplejersker fra vores sundhedstjeneste og redegjorde på bedste vis for, hvad sygdommen demens er for noget, og fortalte også om hvordan den syges omgivelser bedst lever med den.

I juni tog Christina Bjerg Poulsen os med til Irak, hvor hun et halvt år havde opholdt sig som tolk sammen med de danske soldater; hun fortalte om sit vigtige arbejde bl.a. med at formidle samarbejde mellem soldaterne og lokalbefolkningen.

Og endelig sluttede vi en lang sæson af i juni med en dagstur til Sild. Günther Prieß, født og opvokset på Sild, har gennem de sidste mange år ført utallige grupper rundt på øen og var også vor guide. Han gav en spændende beretning om øens geologi, natur og historie. Atter engang var interessen for turen så stor, at en gentagelse straks blev programsat til engang i september, og den var også omgående udsolgt. Det er dejligt, at der er så stor interesse for udvalgets ture.

HØJSKOLEOPHOLDET

Lignende stor glæde og interesse er der også hos vore ældre for en uge på højskole.

For femte år i træk indbød vi til en uge på højskole i april, og den usikkerhed, vi i starten havde næret m.h.t., om man nu også ville være væk hjemmefra i så mange dage, den er der i hvert fald ikke noget tilbage af. Når vi er færdige med et kursus, spørges der straks til, hvilke planer udvalget har for det følgende år.

Det er rigtigt positivt og spændende, og vi er glade for, at det hvert eneste år er lykkedes os – takket være fonde, der også synes at det er en god idé at få folk på højskole – at financere et sådant ophold ved hjælp af deltagernes egenbetaling og gode tilskud fra os, således at det er blevet en økonomisk overkommelig affære.

I april gik turen til Askov, som havde lagt et fremragende program for os med foredrag om historie, litteratur og kunst, med masser af sang og musik og med gode og spændende udflugter til både Odense og Esbjerg.

Det var simpelthen en lille uge til og med kryds og slange, som alle deltagere var begejstrede for, og der bliver meget at leve op til for Rude Strand Seniorhøjskole til næste år.

VÆRESTEDET

Om værestedet på Flensborghus er der ikke noget nyt at fortælle. Mellem 15 og 20 kommer hver tirsdag for at hygge sig, få sig en snak og et spil kort eller måske en pot billard, og de har siden Anette Sørensen rejste til Danmark i foråret stort set klaret sig selv.

Fra udvalget kigger vi ind med jævne mellemrum for at høre, om vi kan hjælpe med noget, men de har styr på det, også takket være god hjælp fra Meike Hansen i køkkenet.

PENSIONISTGYMNASTIK

Edel Linke har både forår og efterår ledet pensionistgymnastikken, så de gamle lemmer ikke ganske rustede sammen, og

SENIORDANSEN

som Signe Andersen stadig står for, stiller sandelig også krav til både lungener og bentøj. Men det er livsglæde pur, deltagerne får tanket de pågældende torsdag eftermiddage.

VANDRINGER I GRÆNSELANDET

både nord og syd for grænsen, bliver også afviklet med et pænt antal deltagere hver gang og stadig under Torben Kvists kyndige ledelse. Som regel er turene på mellem 7 og 10 km, men da tempoet er adstadigt, selskabet godt og landskabet det smukkeste tænkelige, er der stor glæde for turene.

AKTIVE PENSIONISTER

Tro nu ikke, at det kun er fysiske aktiviteter, vi sysler med.

Kirsten Jensen tilbyder stadig undervisning i russisk 10 tirsdage hvert forår og efterår, og de to hold Aktive Pensionister mødes også stadig jævnligt om forskellige emner, de pågældende hold er blevet enige om at tage op til undersøgelse, drøftelse og diskussion.

Desværre er begge hold p.t. lukket for tilgang af nye medlemmer, men skulle der melde sig flere, der ønsker at komme med i et sådant interesse- og

arbejdsfællesskab, så vil vi bestemt gerne forsøge at oprette et yderligere hold.

STØTTEKRDESEN

Endelig skal vi have nævnt støttekredsen ved ældrecentret i Nerongsallé i Flensborg.

Den består af en stor trofast gruppe mennesker, der møder op på centret og giver et nap med i utallige sammenhænge, så beboerne oplever, at der er nogle, der har tid til at snakke og hygge; de hjælper til ved arrangementer og tager sig af mange af de ting, der kan være med til at sætte lidt kulør på tilværelsen for beboerne.

Det er Kæthe Kühl, der sammen med centerledelsen tilrettelægger dette arbejde, som i høj grad værdsættes af både beboere og personale.

UDVALGET

Det humanitære udvalg er i årets løb blevet et medlem større, idet Karin Kolster fra Flensborg er indtrådt i udvalget, som herefter består af Jørgen Pejtersen, Orla Møller, Roland von Oettingen, Eva Schröder, Kæthe Kühl, Annkatrin Bracke, Kerstin Reich, Karin Kolster og undertegnede.

Det er et godt, kompetent og vidtfavnende udvalg, som det er en stor fornøjelse at arbejde sammen med, og en stor tak skal lyde til Helga Dittrich på bysekretariatet, der som udvalgets sekretær på alle måder gør livet let for os.

Billedsamlingen på nettet

Af formand Erik Fredens

WEBSIDEN

Det tog nogen tid for os at få lagt hele billedsamlingen ind på SSFs hjemmeside www.syfo.de, men nu ligger den der, og den tager sig flot ud. Det er hermed muligt at se samtlige billeder, som SSF varetager udlånet af, og endda i en generel god billedkvalitet. Det er let at navigere i samlingen, når den er downloadet, det tager ganske vist lidt tid, derefter ruller man let gennem hele samlingen i frimærkestørrelse, hvorefter der klikkes ind for at få et stort format af det udvalgte og nummererede værk.

Det er ikke muligt at se, hvorvidt et værk findes i depotet eller er udlånt. Her må man henvende sig til Lisbeth Kochanski i Dansk Generalsekretariats copy- og layoutafdeling, hvor man desuden også skal foretage aftalen om at låne billeder. Hendes mailadresse fremgår sammen med samlingen.

Det er med rette blevet påpeget, at alle billeder på hjemmesiden burde ledsages af en uddybende tekst. Dette er dog et omfattende projekt, da der er tale om ikke færre end 315 værker. Måske burde SSF afsætte ressourcer af til dette kontorarbejde, hvis man ønsker registranten fuldendt.

Det er en flot samling og en enestående mulighed for at se alle værker samlet virtuelt på et sted, da de fleste jo heldigvis fysisk er spredt ud i det sydslesvigske landskab.

Vi vil hvert år vise årets nye kunstnerkort på hjemmesiden.

KUNSTKØB

Vi har anskaffet et enkelt nyt værk af sydslesvigeren Otto Chr. Schade, købt

på Sydslesvigs danske Kunstforenings udstilling i vinter, der omfattede en retrospektiv kavalkade af kunstnerens arbejder. Her valgte vi værket, der bærer titlen Positiv 1 fra 1993. Der er tale om en abstrakt, geometrisk komposition i dominerende sort og rød i stort format i typisk Schade-stil. Et flot billede, der vil tage sig godt ud i den rette sammenhæng. Billedet kan ses som det sidst tilkomne på hjemmesiden.

JULEMÆRKET

Julemærket 2010 blev på opfordring tegnet af Lea Drews, her til sommer student fra A.P. Møller Skolen. Hendes mål med værket var at gengive en "varm, hyggelig og afslappet situation med en nisse og et kæledyr i en lidt indadvendte stil", som julen jo også kan karakteriseres ved i al sin ro og fred. Der er noget tilstræbt naivitet over mærket, men samtidig en virkningsfuld farveklang mellem det røde, grønne og gule, der bevirker, at mærket har en god udstråling. Vi har da også fået mange positive tilbagemeldinger. Desværre har salget været dårligere end budgetteret, så vi må håbe på større omsætning næste gang. Måske skal der et større engagement til ved udsendelse af mærket. Man kan forestille sig flere salgssteder, dvs. alle vore skoler og institutioner – og også gerne opfulgt af flere reklametilgange, så mærket ikke lider under ligegyldighedens glemsel. Markedsføring er nu engang det helt centrale, hvis man ønsker at sælge en vare.

KUNSTNERKORTET

Denne gang dykkede vi ned i vor billedsamling, og ved at gribe tilbage i

Julemærket i Sydsvenski 2010, favnende alle de elementer, vi forbinder med julen, varme, hygge og nærhed. Det er tegnet af Lea Drews, dengang fra 13. årgang på A.P. Møller Skolen. Hun beskriver sit arbejde med afsæt i barndommens erindring: Nissen er et traditionelt symbol for julen og formidler den særlige danske julehygge. Katten på nissens arme er en særlig detalje, for man ved jo, at katte og nisser er gode venner.

historien, fandt vi Agnes Slott-Møllers Der sad to Fruer og virkede Guld fra 1935. Værket hænger på Paludanushuset i Frederiksstad. Det var lidt vanskeligt at affotografere det store værk, der er mere end halvanden gange to meter, og som hænger godt fast på sin væg, men det lykkedes nogenlunde. Dog blev selve trykket lidt for lyst, hvorved billedet ikke fremstod helt så overbevisende som fortjent. Det er det sidste store værk fra kunstnerens hånd, som i 1906 modtog en udmærkelse i form af Eckersberg Medaillen.

UDSTILLINGSVIRKSOMHED

Vi har en vis svaghed for fotoudstillinger, og også denne gang. Den års-

mødefernisering, vi foretog på generalsekretariatets gang den 12. maj, gav et indblik i det vilde dyreliv i Afrika, hvis man ser på motivkredsen. Den gav også et indblik i et fornemt fototeknisk arbejde af høj kvalitet. Alle billeder blev taget af Herdis Halvas-Nielsen, der til daglig underviser på vore to gymnasier.

Udstillingens titel er "Mennesket i dyret – vilde dyr i det sydlige Afrika". Halvas-Nielsen har utallige gange besøgt det sydlige Afrika for at fotografere dyrelivet – wildlife-fotografering kaldes det, for dyrene skal opsøges i den frie natur. Det foretrukne rejsemål er Botswana.

I alt 35 store farvefotografier pryder væggene, hvor de kunne ses frem til

1. oktober. Udstillingen var virkelig et besøg værd, og mange gjorde det.

For to år siden lavede udvalget en udstilling på generalsekretariatet med et udvalg af årsmødeplakater fra 1952 og frem til i dag. Vi gik dengang i Slesvigsk Samling og affotograferede et bredt udvalg, som vi efterfølgende indrammede. Disse plakater har siden prydet væggene på skolen i Husum, hvor de har haft en iøjnefaldende placering i fællesrummet. Det har fra starten været hensigten, at samlingen skulle fun-

gere som en vandrestilling, og dette virker, for billederne kunne siden ses på Uffe-Skolen i Tønning. Til vor glæde har vi for nylig kunnet læse i KULTURKONTAKT, at skolens leder inddrog plakatsamlingen i skolens undervisning, da "det er en glimrende anledning til at øge børnenes forståelse for mindretallets historie". Bedre kan det ikke være.

Vi håber, at flere skoler vil vise interesse for at låne udstillingen fremover.

Fra Herdis Halvas-Nielsens fotoudstilling "Mennesket i dyret - vilde dyr i det sydlige Afrika" på Flensborghus maj-oktober 2011. (Fotos: Herdis Halvas-Nielsen)

Det folkelige har altid sin nødvendighed

Af formand Preben K. Mogensen

Internettet har gjort mange ting nemmere. Vi kalder det informationssamfundet og tror måske, at vi er kommet hinanden nærmere. Sagen er ofte nok den modsatte, og erkendelsen, at det personlige møde med andre mennesker om det fælles, det folkelige, ikke kan erstattes, er da heller aldrig blevet glemt. Alting har sin tid, men det folkelige har altid sin nødvendighed. Det gælder så også for vor forening SSF.

Indenfor det mangesidede arbejde i SSF har informationstidsalderen også holdt sit indtog, og vi kan da notere, at stadig flere bruger vor hjemmeside til mangt og meget, bl.a. jo da også til at melde sig ind. 2011 tegner til at blive et år med en medlemsfremgang, som peger i den rigtige retning. Disse nye medlemmer skal så også vide sig velkomne og opleve, hvad der altsammen

foregår i SSF lige fra hyggelige sammenkomster i en lille kreds til operaforestillinger.

Vi har vore fine medlemssider KON-TAKT, men skriver alt for sjældent om, hvordan et arrangement forløb, samtidig med at vi selvfølgelig ikke føler nogen større trang til at fortælle i al offentlighed om noget, der regelret gik i vasken. Det sidste ville måske ellers være det, der interesserede bestyrelseskolleger mest at erfare grundene til. Her er vi så tilbage ved internettet, for her har vi en nyttig platform for erfaringsudveksling, som tiden i al fald kræver. Det har vi ellers fra gammel tid generalforsamlingen til, men det er nu snarere som overblik end som indblik.

8 DISTRIKTER

Bystyrelsen har løbende fået indblik i arbejdet i distrikterne. Så at sige alle

Det Danske Hus i Flensborg-Sporskifte er en berigelse for bydelens danskes mødeaktivitet men benyttes også gerne af andre udefra. (Foto: SPT)

Gerda Roll og Willi Johannsen fra det danske mindretal var blandt dem, der blev hædret for deres mangeårige frivillige arbejde, da Flensborg by kaldte til Tag des Ehrenamtes. (Foto: Sebastian Iwersen)

SSF-byformand Preben K. Mogensen hilste fra SSF, da Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg fejrede officiel indvielsen af om- og tilbygningen sidst i september 2011. (Foto: SPT)

byens 8 distrikter er repræsenteret i bestyrelsen, og bykonsulent Viggo Petersen kan altid bidrage med bysekretariatets vinkel og store viden. Det opvejer dog ikke tilstedeværelsen ved generalforsamlingerne, hvor Viggo traditionelt er mødeleder og bestyrelsen er repræsenteret. Som byformand fik jeg referat fra de møder, hvor jeg ikke selv

kunne være til stede og formændene sendte mig deres beretninger, I denne sammenhæng vil jeg også straks rose vor avis for fin dækning af vore generalforsamlinger og sige tak til formændene.

På bygeneralforsamlingen bestod denne tak ikke i en ellers velfortjent sølvnål til dem alle, men i en medlems-

24. november 2010 genopstod The Beatles - næsten - ved en 40 års jubilæumskoncert »Let it be« på Flensborghus med det danske kopiband The Repeats.

nål. Sølvnålen er jo simpelthen en anden og finere udgave af medlemsnålen. Den slags nåle er ikke mere moderne, og måske dog? Det var før i tiden helt utænkeligt, at mennesker ville løbe rundt som gratis reklamer for diverse tøjmærker, men som tiderne her har skiftet, ser man efterhånden flere og flere, der skiltes med noget langt mere meningsfuldt såsom forenings-

medlemskaber eller deslignende. Tøjproducenter har fundet ud af, at hvis de ikke er synlige, så er de ikke bare usynlige, men så holder de op med at eksistere. SSF er ikke noget tøjmærke, så alene af den grund bør vi vise en tilsvarende frygt fra os, men vi kan da lære af dem at skilte med vor SSF, for den har så rigeligt fortjent det.

Flensburg, vest mod øst

**Distrikterne i Flensburg By
ønsker en glædelig jul og alt godt i**

2011

Dette års kalender viser billeder af Flensborgs mange kirker

Julegaven til SSFs medlemmer i Flensburg var i 2010 en kalender med billeder af Flensborgs mange kirker og datoer på alle de på det tidspunkt kendte arrangementer.

GODT ARBEJDE

Konklusionen på beretningerne vil jeg ikke tøve med. Der udføres et stort og fint, til dels endda fremragende arbejde i vore distrikter, som vi kan være stolte af. Der er tale om stor og god aktivitet.

En beskeden stigning i medlemstallet, som vi på 7. år kan kalde stabilt, og et øget antal arrangementer i talkolonnerne jævnfør nedenfor i forhold til året før bekræfter dette. Antallet af deltagere er faldet, men vi har nu engang ikke hvert år 800 deltagere til lanterne-løb i anledning af byjubilæet i 2009. Der er grund til at minde om, at tal kun siger den kyndige noget og ikke besvarer de væsentligste spørgsmål. Var arrangementer gode? Var der glæde og begejstring? Levede den store foretagssomhed op til ånd og bogstav for SSFs formål om dansk, folkeligt og kulturelt arbejde? Med et ord: kvalitet. Alligevel kan tallene, især set over en årrække fortælle om "kvalitet", når der spørges om sammenhængen bagud til det arbejde, der forud er gjort i vor gamle forening. Uden denne sammenhæng er begrebet kvalitet meningsløst.

I begyndelsen af det nye årtusind fortsatte en ret så dramatisk medlems-tilbagegang på 1/3 målt over 10 år. Det skete hånd i hånd med fald i distrikter (2000: 17 distrikter, nu: 8), men medlemstilbagegangen er standset i 2005. Aktivitetstallene er faktisk forbavsende stabile på denne baggrund. Ældreklubberne er konsekvent holdt ude af denne statistik for byen, men lad mig alligevel nævne tallene for 2010: 335 møder med 5525 deltagere.

Vore forbindelseslinier bagud, vore traditioner for sammenhold og stor indsats er, omend ikke unatastede, så dog stadig stærke. Det er sandelig med god grund, at beretninger i reglen godkendes enstemmigt. Vi er tilfredse med bestyrelsen og forventer ikke, at den skal ændre verdens gang.

Jens Nauntofte - foredrag og diskussion „Det arabiske oprør“ inkl. brunch

**Lørdag den 17. september 2011 -
kl. 11.00**

Sted: Flensborghus, Norderstr. 76, Flensborg

Entré: 10 euro inkl. brunch

Arrangører: SSF Flensborg by

Jens Nauntofte fortalte om det arabiske oprør ved et brunch-foredrag på Flensborghus med SSF Flensborg By som arrangør.

"DE ÆDLES ÆT DØR ALDRIG UD"

Alligevel klapper vi ikke hinanden på skuldrene i begejstring, og en og anden finder muligvis begyndelsen af sidste afsnit overdrevet. Jeg mener hvert et ord. For vort problem er ikke manglende indsats eller manglende

SSF Flensborg Bys indskolingsgave til nybegynderne på de danske skoler var en blyant, viskelæder og andet nyttigt samt forældreinfo om SSF.

Orkestret OS3 underholdt på bedste vis de langt over 100 deltagere i SSF Flensborg Bys og SSF Flensborg Amts fælles forårsfest på Flensborghus i marts.

I august fejrede Spætteklubben i Harreslevgade i Flensborg 25 års jubilæum, og det siger sig selv, at der kom langt flere, end der plejer på almindelige dage. (Foto: Preben K. Mogensen)

År	Medlemstal	Arrangementer - deltagere
2000	5025	219 - 7902
2001	4770	214 - 7438
2002	4558	202 - 6949
2003	4327	203 - 7834
2004	4165	189 - 7290
2005	4163	208 - 8465
2006	4194	217 - 8823
2007	4109	207 - 8164
2008	4121	186 - 7456
2009	4140	181 - 8088
2010	4157	195 - 7399

kvalitet og forbindelseslinier bagud og heller ikke manglende villighed til at gå nye veje. Vort problem er, at vi ikke ser disse forbindelseslinier eller ikke ser dem klart nok fremad. Er vi ikke blevet de gamles forening? Hvad nytter arbejdet, når der ikke er nogen til at føre det videre?

Jeg tror helt bestemt på, at vor forening og vort folkelige og kulturelle arbejde vil blive ført videre og mindretallet bestå, og forhåbentlig er ingen af os så gammel, at hun/han mener, at "anderledes" end før automatisk er "ringere". Men deler man ikke min tro på, at de "ædles æt aldrig dør ud", så vil man måske gå med til, at de gamle aldrig dør ud? Vi når ikke de unge på under 35 eller 40 med de fleste af de

tilbud, vi har i vore distrikter, men nok med nogen, og vi gør ofte klogt i simpelthen at afskrive dem i den sammenhæng. Vi må tro på, at de nok vil vise sig, når de indser, at tiden er inde. Men vi kan ikke afskrive dem som medlemmer af vor forening, for så afskriver vi dem fra mindretallets folkelige forening. Og uden den er det ikke mere hunden, der logrer med halen, men halen, der logrer med hunden.

DEN FOLKELIGE FORENING

Vi i SSF har ikke monopol på at repræsentere det danske mindretal, ej heller (mere) på folkeligt arbejde. Vi var ikke alene om den store protestaktion mod ulykkerne fra Kiel, der nu fra sommerferien fik den onde følge, at Christian Paulsen-Skolen lukkede. Den saglighed, som kredsen omkring C.P. reagerede på lukningen med, aftvinger stor respekt og viser forståelse for, at skolelukningen er et folkeligt mindretalsproblem og ikke kun et særligt skoleproblem. Hvilket styrelsen for Skoleforeningen vist et øjeblik glemte, da den ville indføre et kontingent i Skoleforeningen. Det folkelige tilhørsforhold til mindretallet og dermed til det danske folk manifesterer den enkelte i bidragsmæssig forpligtethed ved medlemskab i den forening, der forener flest, ja alle. Både bagud og fremad. Og det er SSF.

Et særpræget år

Af amtsformand Peter Kreutzer

Det har været et særpræget år, hvilket ikke mindst skyldes nedskæringerne over for det danske mindretal fra landsregeringens side og den indiskutable tilsidesættelse af ligestillingen med flertalsbefolkningen. Det eneste positive i denne sag har været, at den tyske forbundsregering er sprunget til med en delvis finansiering af det manglende tilskud.

Vi kan håbe på, at der ved det kommende valg, som er udskrevet i Slesvig-Holsten den 6. maj 2012, gøres op med regeringen i Kiel, så vi kommer af med den. Vi vil her nøjes med at se frem til den forhåbentlig nye regering og holde den fast i dens udsagn om, at "når de kommer til magten, vil de med det samme indføre fuld ligeberettigelse = 100% igen." For os går kampen videre, indtil vi har nået målet.

At Istedløven er kommet tilbage til Flensborg, hvor den igen står på den Gamle Kirkegård, er en anden stor begivenhed i landsdelen. I den forbindelse har Trene-Skolen i samarbejde med SSF Flensborg amt haft en emneuge med udgangspunkt i Istedløven.

DISTRIKTERNE

Også i det afvigte år har der været livlig aktivitet rundt omkring i distrikterne, og det er blevet til en del nye tiltag rundt omkring, lige fra besøg i zoologisk have til en sejltu til Helgoland.

I det hele taget har der været en masse arrangementer rundt omkring, og aktivitetsniveauet er steget en hel del det sidste år.

ARRANGEMENTER

Efterårsfesten 60+ i 2010 har igen været en succes. Små 150 personer havde en dejlig eftermiddag med god underholdning og et veldækket kaffebord. Også festen i 2011 var yderst vellykket.

Juleturen gik denne gang til Odense, nemlig H.C. Andersens julemarked. Tre busser fyldt med glade og forventningsfulde mennesker tog afsted og havde en dejlig dag, til trods for at det var bidende koldt.

Forårsfesten var et arrangement, som vi afholdt sammen med SSF Flensborg by, og det kan man godt sige var en succes, for der var komplet udsolgt på Flensborghus. Vi vil derfor fortsætte samarbejdet om festen i det kommende år.

Familiebrunchen var igen godt besøgt, og det ser ud til, at den stadig falder i god jord.

Amtsturen til Svenborg var også hurtigt udsolgt. Denne tur var en rigtig familietur med besøg på det moderne naturhistoriske museum Naturama. Desværre var der ikke så mange børn med, men dem, der var, syntes, det var en alle tiders tur.

For at styrke vore distriktsbestyrelser har vi haft to møder, hvor der er blevet informeret om "spilleregler" inden for SSF, og hvor der har været en livlig udveksling af ideer distrikterne imellem.

SAMARBEJDE

I en tid, hvor det er vigtigt at få mest muligt for pengene, er det selvfølgelig vigtigt, at man bruger de ressourcer, der er, på en fornuftig måde. Dette kan bedst gøres ved at styrke samarbejdet også amterne imellem. Vi er for vort

Foråret er generalforsamlingernes tid, også i Flensborg Amt. I Oksbøl Forsamlingshus var det lokale SSF-distrikt til generalforsamling. (Foto: Marike Hoop)

vedkommende begyndt med at samarbejde mere med Flensborg By, og det har bl.a. ført til et første fælles bestyrelsesmøde på amtsplan. Ideen er indlysende: hvad kan vi i fællesskab stable på benene til gavn for vore medlemmer under hensyntagen til den stramme økonomi.

MEDLEMSTAL

Et stabilt medlemstal til trods for en økonomisk problemfyldt tid kan man selvfølgelig kun være godt tilfreds med, men der er alligevel et lille men.

Rundt omkring i distrikterne er man blevet bedre til at få de nye forældre til børnehave- og skolebørn med under fanerne, men der er alligevel altid et par stykker, vi ikke formår at få med. Dette er beklageligt, for kun hvis vi virkelig fik alle med, kunne vi gøre os håb om at få medlemstallet til at stige og også give de sidste nogle positive oplevelser i vort danske fællesskab.

Amtets medlemstal ligger i skrivende stund på højde med sidste års små 3.300 medlemmer.

JULEHÆFTET

Vort smukke julehæfte udkommer også igen i år. Her kan man lægge mærke til, at vi øger samarbejdet med Flensborg By, idet bystyrelsen har bedt om at måtte være juniorpartner til julehæftet og få nogle sider med. Dette har amtsstyrelsen selvfølgelig sagt ja til.

Som jeg allerede var inde på sidste år, er man velkommen til at bidrage med udformningen af bladet, gerne med en artikel eller nogle fine billeder. Henvendelse kan ske til amtssekretariatet. Og det gælder også næste års julehæfte.

TILBAGEBLIK OVER ÅRETS GENERALFORSAMLINGER

Af amtskonsulent Marike Hoop

Første omgang med distriktsgeneralforsamlinger som ny amtskonsulent er vel overstået. Det har været en rejse igennem et stort amt med mange medlemmer, mange aktiviteter og stort engagement.

Generalforsamlingen er dog gene-

Sort sol er et naturfænomen på vestkysten, og Hatlund-Langballe SSF-distrikt var ikke ene om at studere det nærmere. (Foto: privat)

relt ikke det, der er distrikternes mest velbesøgte arrangement. Og måske kan man forstå det, for der er ikke mange, der forlader aftenen uden bare en lille post, som f.eks. delegeret eller revisor.

Fredet er kun dem, der har aftjent deres "værnepligt" indenfor mindretallet. Det er dog ikke et sydslesvigsk fænomen.

I år stod bl.a. formændene på valg, og i den forbindelse stillede 3 af vore

Skovlund Forsamlingshus har eksisteret i 25 år, og den begivenhed blev markeret med en festlig sammenkomst i sensommeren 2011. (Foto: Martina Metzger)

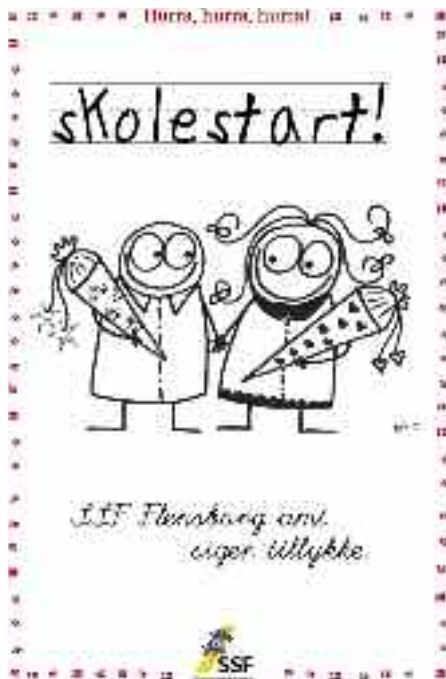
Opfindsomheden fejler ikke noget, når skolerne arrangerer emneuge. I Tarp-Frørup valgte de at tage udgangspunkt i Istedløven, og det kom der både søde og flotte figurer ud af. (Foto: Marike Hoop)

Odense ved juletid var målet for amtets juletur i december 2010.

Glæde i Hanved/Langbjerg. Takket være en gave fra A.P. Møller-Fonden kunne de danske på egnen endelig tage et nyt køkken i brug i Langbjerg Forsamlingshus. (Foto: Dieter Gösling)

Også for SSF gælder det om at være på pletten og skabe opmærksomhed, når de små nye begynder i skolerne.

En aften i februar gav Hansen & Marcussen et gæstespil med Smukke Charlie i Harrelev. (Foto: Marike Hoop)

Amtets juletur i december 2011 har København og Tivoli som mål.

The Woodys, et lokalt band, underholdt ved en velbesøgt sankthansaften i Hatlund-Langballe SSF. (Foto: privat)

Bautzen (foto) og Cottbus, sorbernes »hovedstæder« i det sydlige Østtyskland var målet for SSF Flensborg Amts og Vejle Amts Grænseforenings sorbertur i efterårsferien 2011.

19 SSF-distriktstformænd ikke op til genvalg, desuden havde formandsposten i et distrikt stået vakant i flere år. Vi var så heldige, at alle 4 formandsposter blev besatte med nye kræfter, så Helle Wendler blev formand i Skovlund-Valsbøl, Kirsten Anthonisen i Hareslev, Pia Lasch i Jaruplund og Bodil Daetz-Wiesner i Kobbermølle.

Mange tak til de tidligere formænd Kirsten la Cour, Manfred Kühn, Werner Matlok og næstformand i Jaruplund Inge Lise Böwes for deres store arbejde i bestyrelserne, og velkommen til de nye.

HVAD MED LIDT NYTÆNKNING?

I amtsstyrelsen er vi dog opmærksomme på, at det ikke er blevet nemmere at finde formænd/ forkvinder i distrikterne. Flere af de nuværende har siddet der i mange år, og påpeger år efter år, at det så absolut er sidste gang de stiller op.

Vi har i amtsstyrelsen talt om, hvad det er, der gør, at det lige er formandsposten, der er så vanskelig at få afsat.

Fantastiske Naturama i Svendborg var målet for amtets maj-tur 2011.

Nytårskoncerten ved »slyngelorkestret« Lauseniana i Harreslev er højdepunktet i distriktet efter jul og nytår. Her strømmer folk til fra alle egne af grænselandet, og i Holmberghallerne er der kun plads til godt og vel 700 mennesker.

Oftentimes we hear that one does not care about standing up, for example, when it is time to say welcome. Generally, they rest in our responsibility, but still a great responsibility on the chairman. We expect, that it is the chairman, who takes care of inviting to

meetings, and it is he who holds "the line in the shop".

Realistically, it does not need to be that way. The board can freely distribute the tasks; the times, when "the chairman is the one who is in charge" is behind us. In Denmark

Små og store er med, når Hatlund-Langballe SSF tager på sommerudflugt, i år til Okseøerne. (Foto: privat)

Jul i Husby. SSF-distriktet og skolen går sammen om arrangementet, og der er fuldt hus.
(Foto: privat)

kører man i mange sportsforeninger en model, hvor bestyrelsen er en "ledergruppe" på tre personer, og man dertil har arbejdsgrupper, der står for hver deres arrangement. På den måde keder en, der har lyst til at arrangere gymnastikkurser, sig ikke sammen med dem, der arrangerer petanque og omvendt. Hertil samler man sig en række personer, man må ringe til, hvis der skal stilles borde op eller bages en kage.

Der skal tænkes nye tanker, hvis vi fortsat skal kunne få folk ind i bestyrelsesarbejdet. Måske er en formands vigtigste egenskab, at kunne uddelegere?

EMNER DER GIK IGEN

Udover valg til bestyrelsen har der været to emner, der har gentaget sig gennem aftenerne.

Det ene er, om det ikke er på tide, at vi i mindretallet slutter os sammen i én forening, dvs. at vi nedlægger alle de forskellige foreninger SdU, SSF, Skoleforeningen osv., så man er medlem af

en forening og betaler et kontingent. Nogle har her argumenteret med, at det er alt for svært for nye medlemmer i mindretallet at finde rundt i mindretallets jungle af arrangementer og organisationer; andre har påpeget, at vi på den måde ikke behøver så mange bestyrelser og så mange kræfter; atter andre håber på, at det vil give et større sammenhold og en større effekt overfor omverdenen, når vi således står sammen.

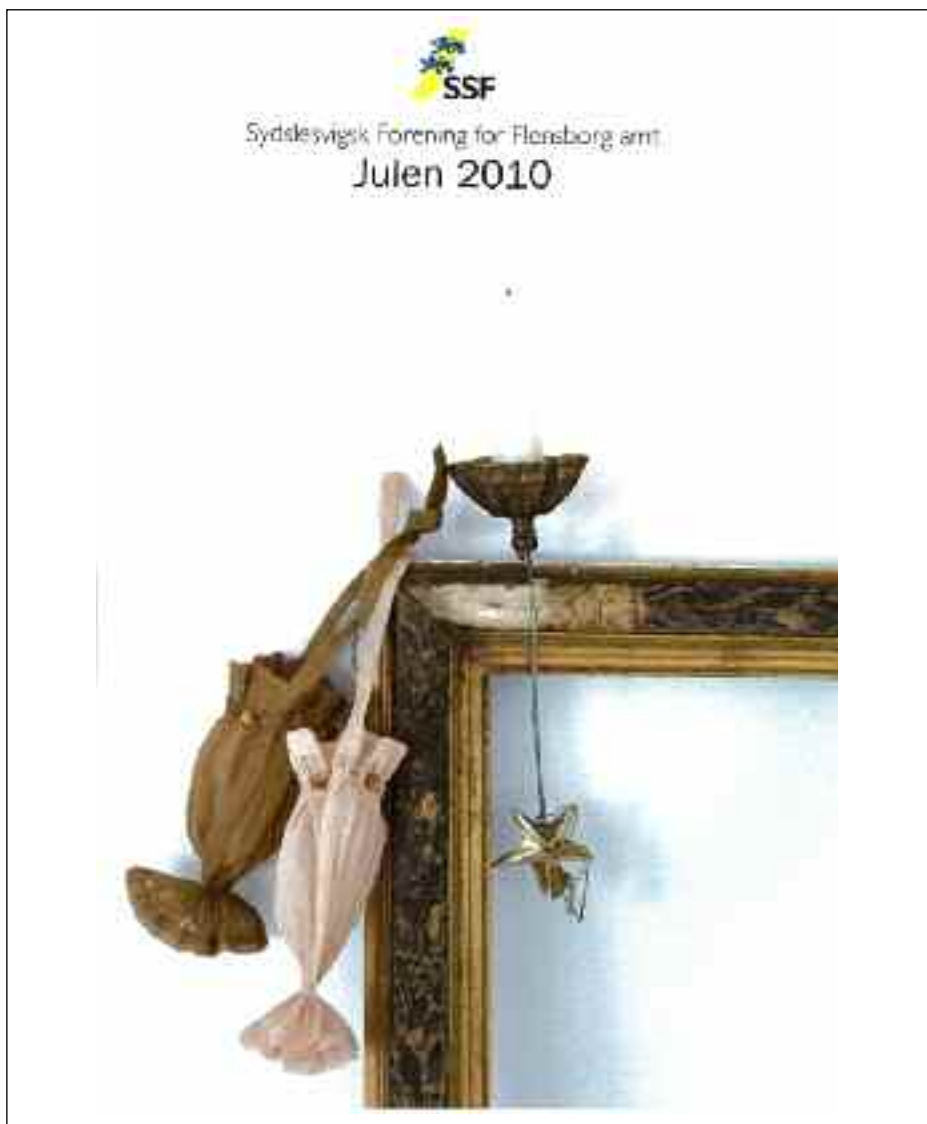
Modargumenter har der været få af, dog kom der et overbevisende argument, at vi, det danske mindretal, ikke er en homogen gruppe, men er lige så forskellige, som danskerne i Danmark. Det afspejles i vores måde at organisere os på og viser en rigdom, at vi har så mange foreninger og organisationer.

Det andet emne, der blev taget op igen og igen, er den af og til ret svage opbakning, der er til distrikternes arrangementer. Snakken runder altid, at alle har så travlt, at alle foreninger har det samme problem, at ingen kan konkurrere med TV og internet.

Alt sammen meget rigtigt, men der var også andre toner.

Der var bestyrelsen, der bare gennemført alle arrangementer og var ligeglade med antallet, bare de selv havde det sjovt; der var dem, der helt klar synes, at der ikke blev tilbudt de

rette nyskabende arrangementer, som folk gad komme til; der var dem, der glædede sig over dem, der trofast tropper op; der var dem, der synes at mindretallets medlemmer ikke viser solidaritet; der var dem, der glædede sig over alle de gode arrangementer, der

Paradestykket blandt de sydslesvigske publikationer op imod jul er SSF Flensborg amts julehæfte, fra i år med gæstebidrag fra SSF Flensborg by, og med dens medlemmer som udvidet målgruppe.

Efter 28 års indsats som formand m.m. for SSF i Skovlund-Valsbøl overlod Kirsten la Cour sin plads til en ny formand med en ret ny bestyrelse. Tidligere næstformand Helle Wendler blev formand, bisidder Karina Helledie Vandkrog blev ny næstformand. (Foto: Marike Hoop)

gav mulighed for at være sammen og gav mulighed for at tale dansk i en tysk hverdag. Og så var der ham, der synes, at vi i mindretallet skulle vise, at det hos os går en anden vej, end hos alle andre, at vi ikke lider af foreningstræthed, at vi kan samle bestyrelser, at vi har lyst til at mødes, og at det hos os går fremad med mødeaktiviteten og ikke tilbage.

IMPONERET

”Det er svært at spå, især over fremtiden”, sagde Storm P., men i det store og hele ser jeg en lys tid for SSF i Flensborg amt. Der mangler i det mindste ikke engagement og gåpåmod; jeg er vældig imponeret.

Sort sol på vestkysten får selv de mindst morgenduelige op tidligt; som her da Hatlund-Langballe SSF allierede sig med nabo-distrikterne og drog vespå. (Foto: privat)

SYDSLESVIGSK FORENING FOR GOTTORP AMT:

Dansk Sekretariat Gottorp har fået plads og nye møbler efter flytningen til det renoverede Slesvighus. (Foto: SPT)

SSFs amtsformand i Gottorp amt, Franz Dittrich t.h., sammen med sin stab på Dansk Sekretariat Gottorp. Siden 1. oktober er Lars Thomsen t.v. ny amtskonsulent og afløser for Gudrun Petersen 2.f.v., der er gået på pension. De to andre er medarbejderne Anne Christiansen og Karen Rettig. (Foto: SPT)

Alvorsord ved Slesvighus-indvielsen: Generalkonsul Henrik Becker-Christensen i samtale med SSFs formand Dieter Paul Küssner, SSFs FU-medlem Steen Schröder og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen. (Foto: SPT)

En forhenværende og en ny amtskonsulent: Efter 38 år er Gudrun Petersen gået på pension og hendes efterfølger Lars Thomsen tiltrådt. (Foto: SPT)

Porten til Lolfod i Slesvig har fået et nyt ansigt: Slesvighus er renoveret - kun salen mangler endnu - og med blomster og flag præsenterer det danske ansigt sig tidssvarende. (Foto: SPT)

De er opfindsomme i SSF Isted-Jydbæk: Når dansk og tysk mad bliver for ensformig, prøver man sig frem med fransk mad. Velbekomme! (Foto: privat)

Arkitekt Glenn Dierking t.v. og SSFs byggeleder Michael Oetzmann m.fl. glæder sig over, at man nu er nået så langt med ombygningen af Slesvighus. (Foto: SPT)

Borgmester Thorsten Dahl med ledsagerske og Slesvigs danske grand lady Ingrid Thomsen ved genindvielsen af Slesvighus. (Foto: SPT)

Den nye moske i Rendsborg fristede SSF-distrikt Centrum-Nord i Slesvig til en udflugt i det tidlige forår. (Foto: Kirsten Bohnsack)

Slesvighus kan man nu være bekendt igen. (Foto: SPT)

Bag receptionen på det nye sekretariat på Slesvighus er der kontor for konsulent og mødelokaler. (Foto: SPT)

Sekretariatsmedarbejder Anne Christiansen kunne i sensommeren fejre 25 års ansættelse i SSF. (Foto: privat)

SSF vidste, at mange ville komme for at se på det nye Slesvighus, så bag huset var der sat et stort telt op, som kunne rumme de mange gæster, buffeten og musikken. (Foto: SPT)

Når Damholm SSF kalder til møde, er medlemmerne der alle, og de medbringer ungerne; et festligt samvær. (Foto: Bernd Bossemeier)

European Jazz Orchestra giver koncert på A.P. Møller Skolen, et tilløbsstykke, arrangeret af SSF.

Painted Green, et festligt dansk-tysk orkester, sørgede for underholdning i teltet bag Slesvighus ved indvielsen i sensommeren. (Foto: SPT)

Dannevirke SSF får normalt altid fyldt op i bussen, når medlemmerne indbydes til udflugt - også i 2011. (Foto: privat)

Isted-Jydbæk SSFs somerudflugt til Hjemsted Oldtidspark fik en særlig note ved, at alle deltagere blev ikklædt »sæk og aske«. (Foto: privat)

SSFs amtsformand Franz Dittrich udtrykte glæde over, at man nu var kommet så langt med ibrugtagningen af Slesvighus, men han glemte ikke at understrege, at rigtig »folkeejere« bliver huset først, når også salen er sat i stand og taget i brug. (Foto: SPT)

SSF Gottorp amts populære indskolingsgave til alle nybegynderne i amtets danske skoler i år var et bordflag med dannebrog. (Foto: privat)

På Margrethegården i Slesvig nyder de tilværelsen, og sidder gerne sammen, når vejret og humøret er til det. (Foto: Bernd Bossemeier)

SYDSLESVIGSK FORENING FOR RENDBORG-EGERNFØRDE AMT:

I oktober 2010 var 37 medlemmer af SSF Rendsborg-Egernførde med på Skagensturen. På Aalborgs snapsfabrik blev der gjort holdt, uden at nogen faldt fra. (Foto: privat)

I juni 2011 indviede SSF sit nye, pæne og rummelige forsamlingshus, Ejderhuset i Rendsborg-Bydelsdorf. (Foto: SPT)

Fastelavn i Egernførde. Blandt børnene blev Kalle Markau kattedronning og Jonas Johannsen dronning. De voksne havde deres egen tønde og fik kåret kattedronning Mads Mønsted og -dronning Poul Erik Mønsted. (Foto: Fred Witt)

Ejderskolens kor sang, da dannebrog blev hejst ved indvielsen af Ejderhuset i Bydelsdorf. (Foto: SPT)

SSF-kredsen i Gettorp nær Kiel er lille men trofast. (Foto: privat)

Ejderhuset er de danskes nye mødested i Rendsborg-Bydelsdorf. Amtmandsgården i Rendsborg sælges. (Foto: SPT)

SSF og skolen i Egernførde gik sammen om en stor julegaveaktion i 2010. Gode, delvist helt nye ting blev samlet ind, pakket flot ind i julepapir og givet til de børn, der normalt ingen julegaver får. (Foto: Fred Witt)

Børnene, der afleverede ting til julegaveaktionen i Egernførde, fik en flot button, der dokumenterede, at de var julemandens hjælper.

Ved rejsegildet for SSFs nye forsamlingshus i Bydelsdorf i november 2010 var der regn og rusk ude men glæde og forventning inde. (Foto: SPT)

Godt og vel et halvt år senere kan forsamlingshuset navngives Ejderhuset. (Foto: SPT)

På SSF Egernførdes generalforsamling genvælges Fred Witt som formand. Ordstyrer Erik Jensen får tak og en flaske. (Foto: privat)

Forud for det store lanterneoptog for de danske i Egernførde og opland er der en plakatkonkurrence for skolebørn og for børnehavebørn. Her vinderplakaterne 2011.

Til en rigtig sankthansfest hører et rigtigt sankthansbål, og der skal tålmodighed til, inden bålet brænder. (Foto: privat)

Det er ikke småting, der indsamles til julegaveaktionen 2010 i Egerneførde. (Foto: Fred Witt)

Når Rendsborg SSF tager på sommerudflugt, skinner solen. Her med båd på kanalen. (Foto: privat)

Amts- og distriktsarbejdet fungerer godt

Af formand Bente Möller

I sidste års årbog var det Kristian Buhrkal, som skrev årsberetningen. Kristian har jo søgt nye udfordringer og er flyttet til Danmark. Derfor er det nu mig, der giver et resume over året, der gik.

Amts- og distriktsarbejdet fungerer godt. Af vort foreningsblad Ejdersted Nyt fremgår, at der foregår mange spændende aktiviteter rundt omkring på Ejdersted.

Ejdersted Amt har per 31.12.2010 et stabilt medlemstal på 544 medlemmer. Dermed er vi godt nok det mindste amt indenfor SSF, men hvis vi ser på aktivitetsniveauet, ligger vi i den gode ende.

Hvert distrikt har sin egen måde at tackle tingene på; hvert distrikt har sine egne traditioner og specielle arrangementer, som de holder af. Disse fremprovokerer sjældent de store overskrifter i avisen, men medlemmerne trives

godt og får det bedste ud af de givne vilkår.

Det er dog vigtigt for os gennem omtale af vore arrangementer at gøre opmærksom på vor eksistens og vise andre, at der sker noget her på Ejdersted.

SSFs medlemssider KONTAKT i Flensborg Avis er et vigtigt værktøj til at formidle, at der stadig er liv her i det danske mindretal på Ejdersted. Alle er velkommen til at skrive noget om deres lille distrikts arrangementer - om det nu er i Follervig, St. Peter, Garding eller Tønning. Vi skal selv tage initiativet og skrive. Realiteten har jo vist, at for journalisterne fra Flensborg Avis er Ejdersted for langt væk fra Flensborg.

I amtsstyrelsen er der i løbet af året sket nogle "personelle" forandringer. Udover at Kristian er flyttet, har både Hauke Hansen og Sigrid Trampenau trukket sig af personlige grunde. Her

Uffes Kaffebar, en uformel sammenkomst med jævne mellemrum for alle danske i Tønning, fejrer 5 års jubilæum i august. Foreningerne skiftes til at lave et program den dag. Bogbussen er der hver gang. (Foto: Werner Schlickert)

Rødkål & Sauerkraut alias Eberhard von Oettingen og hans partner Dirk-Uwe Wendrich underholdt med sandt og satire en aften i marts i Tønning SSF.

fra dette sted skal der lyde en tak til jer tre for den tid, I har engageret jer i amtsstyrelsesarbejdet.

Årets highlight var turen til Bornholm i maj 2010. En bus med 51 personer mellem 12 og 70 år tog af sted på en flerdagestur til solskinsøen. Opholdet varede kun 3 dage, men Tønning

Rosemarie »Rosi« Tüchsen, SSF Skt. Peter-Ording takkede af som kasserer efter 40 år på posten. (Foto: Peter Hansen)

distrikt havde planlagt rejsen så godt, at vi nåede at se en masse typiske bornholmske seværdigheder.

Gennem mange år har årsmøderne været et tilbagevendende højdepunkt i det danske arbejde. 2010 var ingen undtagelse. Lokalt havde vi en dejlig årsmødeweekend med fælles aftenmøde for Ejdersted i Garding Børnehaven og en velbesøgt årsmødeeftermiddag om lørdagen på Uffe-Skolens idrætsplads i det dejligste solskinsvejr. Til gengæld øsregnede det til friluftsmødet i Husum, så man besluttede at holde mødet i den store idrætshal. Også i 2011 havde vi et godt årsmøde, denne gang med søndags-friluftsmøde hos os i Tønning.

Siden 2006 har vi her i Tønning på Uffe-Skolen haft vores månedlige caféeftermiddage. De forskellige foreninger og institutioner i Ejdersted skiftes til at planlægge eftermiddagen. Bogbussen kommer, og der arrangeres et program til børnene. "Uffes Kaffebar" er efterhånden blevet et vældigt tilløbstykke for både ung og gammel. Da Dolas Dukketeater gæstede os, blev der talt 35 børn og 58 voksne. Tallene taler for sig selv. Tovholderne Jette Jochimsen og Kirsten Schlickert skal have en stor tak for deres arbejde.

Vestkyst-Kulturens musikcafeer, som er et samarbejde med Husum Amt, begejstrer hver gang, i afvigte sæson alene med 4 koncerter: Duo'en Full Circle i Garding i november 2010 med irish stew og 25 deltagere. Ti gange så mange deltagere ved koncerten med Almost Irish på Husumhus senere i sæsonen – med organiseret fælleskørsel. I marts var det Bredstedts tur med Trio Sixballs. Og i Fredriksstad var det gruppen Basseralle, der underholdt med sømandsviser, revyviser og evergreens. Også sidstnævnte to musikcafeer var godt besøgt og underholdende.

Amtsfesten med grønkålsspising var igen en stor succes. Dette år valgte amtet at holde festen i Kating Kirchspiel-

Blå Mandag Jazz-band gjorde vestkystkultur-koncerten i Tønning i september 2011 uforglemmelig. (Foto: Peter Hansen)

krug. 60 deltagere hyggede sig med god mad, en lille snaps og underholdning med bl. a. Ejderstedkoret under ledelse af Bente Stenger.

I samarbejde med SSF Tønning arrangerede vi 3 loppemarkeder, (kun) for kvinder, her på Skipperhuset. Salg af retro, kitsch, gamle ting og sager viste sig at tiltrække en stor flok kvinder. Var pungen tom og posen fyldt, havde man lejlighed til at få en snak over en kop kaffe og en bid mad.

Traditionen tro udgav amtet igen i 2010 et julehæfte med interessant læsestof om mennesker i og fra Ejdersted og hilsener fra foreninger og institutioner på Ejdersted. I år forærede vi desuden en dvd oven i selve julehæftet til hver husstand. SSF Husum Amt havde ideen om at udgive en dvd med bl.a. en gammel film om Skipperhuset og en optagelse fra Ejderstedkoret. Vores amt syntes, det var en glimrende idé, og vi har hørt mange positive tilbagemeldinger.

Full Circle nåede hele vejen rundt ved deres koncert i Garding i november 2010. (Foto: Peter Hansen)

Tak til julehæftets redaktion bestående af Kirsten Schlickert, Mattias Skærved og Jette Jochimsen.

Efter sommerferien deltog de danske foreninger og institutioner i Ejdersted i projektet Den Danske Dag. Kulturcafeen "Die alte Schule" i Warmhørn havde inviteret til Den Danske Dag, og vi fra mindretallet blev spurgt, om vi ville præsentere vore forskellige foreninger og institutioner. Søndag den 21. august blev der solgt typiske danske specialiteter, julekilp m.m. SSF og SSW havde en infobod, og FDF, Tønning og Garding Børnehaven, „enigheden, kvindeforeningen og UF var med til at gøre dagen vellykket. Mange turister kom og var til dels overrasket men også interesseret i det danske mindretalsarbejde på Ejdersted. Vi var enige om at gentage dette arrangement på Skipperhuset i Tønning til havnefesten 2012.

Lidt at spise, lidt at læse, lidt fred for de voksne - det er også Uffes Kaffebar i Tønning. (Foto: Peter Hansen)

SSFs amtsfest i Ejdersted i marts 2011: Afslappet atmosfære, god mad, smalltalk, god underholdning ved Ejderstedkoret og egne kræfter, der aktiverer lattermusklerne. (Foto: privat)

I skrivende stund er amtsstyrelsen i gang med at planlægge en fælles for-
eningstur til Småland/Sverige. Den
kommer til at ligge i sommerferien
2012, så både ung og gammel har mu-
lighed for at deltage. Programmet bli-
ver lagt sådan, at der både er sportsli-
ge aktiviteter og kulturelle udflugter.

Vi har et godt samarbejde med vor
nabo nordpå, med Husum Amt. Takket
være amtskonsulent Peter Hansen, Hu-
sum amt, er der kommet friske input i
begge vore amtsstyrelser. Vestkystkul-
tur er et projekt, vi arbejder sammen

Velt-Follervig SSF-distrikt er ikke stort, men gamle venner glemmer man ikke: Som når Holsted og Omegns Grænseforening kommer på besøg, her alle fotograferet sammen på trappen foran Skipperhuset i Tønning. (Foto: Hans Peters)

om. Desuden havde Husum Amt invi-
teret os med på en weekendtur til Ærø
i oktober 2011.

Derudover holder vore to amter
mindst to gange om året et fælles mø-
de for distriktformændene. Her bliver
der drøftet forskellige aktuelle emner,
og man har mulighed for at få et ind-
blik i, hvad de andre distrikter er i gang
med.

Peter Hansen og vor egen "amts-se-
kretær" Jette Jochimsen arbejder hånd
i hånd med mange praktiske ting. Vi er
utroligt glade for at have to så engage-
rede personer her på stedet, hhv. i Hu-
sum. Det er vigtigt for os her på Ejder-
sted, at vi har Jette siddende på Skip-
perhuset. Foreningens medlemmer har
brug for den personlige kontakt, selv-
om vi har computeren, kommer de til
Dansk Sekretariat for Ejdersted amt for
at tilmelde sig til arrangementer m.m.

Spareplanerne fra Kiel-regeringen er
stadig ikke af bordet. Kampen er ikke
afgjort - men vi ser frem til det kom-
mende landdagsvalg, som forhåbentlig
medfører et regeringsskift. Husk nu -
det er stadig en alvorlig sag for hele
mindretallet, og det kommer os alle
ved - selvom ens børn ikke går i skole
eller børnehave mere.

Den forhenværende skolebygning i
Follervig er solgt. SSF Velt/Follervig
har valgt at holde dagligstuemøder for
fremtiden. Dermed mister Ejdersted et
samlingssted, som har eksisteret i
mange årtier.

Der skal fra amtsstyrelsen lyde en
stor tak til alle de "gamle" bestyrelses-
medlemmer for deres indsats og et
hjerteligt velkommen til de nye.

Tak til alle aktive medlemmer og
medarbejdere rundt omkring for et
godt og engageret stykke arbejde gen-
nem det seneste foreningsår.

Afsluttende vil jeg gerne citere min
forgænger: Husk, fremskridt kommer
ikke af sig selv. Kun sammen kan vi ud-
rette det, der skal til for at bevare Ej-
dersted som et levende sted for det
danske arbejde.

Upåklagelig service

Af formand Lars Sørensen

Året 2010 var for Husum Amts vedkommende selvfølgelig præget af, at vi i starten af året fik en ny konsulent, og at der på grund af sygdom melding kørtes med underbemanding på kontoret næsten hele året. Trods dette service-rede amtssekretariatet medlemmer og distrikter upåklageligt, og det skal den nye konsulent have tak for.

Husum Amts konsulent er i øvrigt også inddraget i opgaver på centralt plan som udvikling og vedligehold af www.syfo.de, som medlem af Fællesmagasinets redaktion og i forhold til den interne kommunikation i foreningen. Kontoret har fast åbningstid tirsdag og torsdag, men konsulenten kan selvfølgelig altid kontaktes via mobiltelefonen, når der er noget, der haster.

ÅRSMØDERNE

Friluftsmødet fandt 2010 sted i Husum ved skolen. Dette arrangement stillede store krav til en ny amtskonsulent og amtsstyrelsen i forhold til organisation

og koordinering. Vejrguderne var heller ikke med os, og en regnskylle, der nødvendiggjorde en flytning af mødet ind i hallen, var med til at præge det lidt kaotiske forløb, årsmødet fik. Men også her, tak til alle hjælperne, der trods alt fik det til at køre nogenlunde gnidningsløst.

Årsmøderne fandt sted i skyggen af landsregeringens netop bebudede nedskæringer overfor mindretallets skoler. Hilsnerne fra flertals-VIPerne var, hvad det angår, også ret nuancerede. Landråd Dieter Harrsen udtrykte således fuld støtte til vor sag, mens repræsentanten for landdagen og Husums byrådsformand formanede os om, at det handler om fælles ansvarlighed.

Årsmødeweekendens distriktsarrangementer var i det store og hele velbesøgte og især i Frederiksstad og i Bredsted sprængtes alle rammer med besøgstal på hhv. 250 og 350.

Også årsmøderne 2011 fik et fint forløb i vort pastorat, ligesom friluftsmødet i Tønning.

Julefrokost i Bredsted SSF. Foreningslokalet på skolen er fuldt optaget, maden er lækker, og (selv)underholdningen i top. (Foto: Ketel Lorenzen)

Sankthans i Frederiksstad. Den kommende SSF-næstformand i Husum amt Jörn Fischer er båltaler, og 150 deltagere lytter. (Foto: Christian)

DEMONSTRATIONERNE

Næppe var årsmøderne overstået, før man startede på forberedelserne af demonstrationerne den 26. juni 2010. Sekretariatet spillede i forhold til demonstrationen i Husum den koordinerende rolle. Men selvfølgelig har skoler, børnehaver og de andre foreninger i Husum og Ejdersted amter også andel i den store tilslutning, mødet i Husum

fik. Der udgik fra sekretariatet en opfordring til samtlige SSF-medlemmer om at møde op, og demonstrationen i Husum samlede således 1200 deltagere.

Også underskriftindsamlingen blev en succes. Af de flere end 50.000 underskrifter mod nedskæringerne leverede Husum Amt de 7.000. En betragtelig del af resultatet skyldtes Husum Danske Skoles indsats, men også i Frederiksstad arbejdedes der ihær-

Danish Dynamite, de danske i Frederiksstad, deltager traditionelt i dragebåds-kapsejladsen hvert år i august. De vinder sjældent, men de har det altid skægt. (Foto: privat)

Ejder Café-mødet i Frederiksstad i juni blev lidt usædvanligt. Det måtte flyttes til Ejder Viking, fordi asfalteringsarbejder gjorde skolegården ufremkommelig, og brandfolkene, der præsenterede sig selv og deres køretøjer, blev de bedste venner med børnene, omend nogle af dem blev lidt våde. (Foto: Jörn Fischer)

digt, og man fik her i løbet af to dage ca 20% af befolkningen til at skrive under.

SYNLIGHED I PRESSEN

Arbejdet med at få foreningen og dens arrangementer omtalt også i flertallets

lokalmedier har båret frugt. Både Husumer Nachrichten, Palette og Wochenschau har omtalt både generalforsamlinger, årsmødearrangementer og demonstrationen. I foramtaler af mange lokale og amtsarrangementer er det fremgået tydeligt, at arrangøren er "Der Kulturträger der dänischen

I marts gav SixBalls - Vagn Riggelsen, Hans-Ejner Jensen og Bent Skourup - koncert i Bredsted, og den gik ikke stille af. (Foto: Peter Hansen)

TenSing-/MBU-gruppen *Elephant Doubt* optræder som et af flere danske bidrag til Bredsted Handelsstandsforenings Kulturmeile i juni.

Minderheit, Sydslesvigsk Forening". Således har de ikke blot markedsført arrangementerne, men SSF og mindretallet overhovedet.

VESTKYSTKULTUR

Husum Amt arrangerer i samarbejde med Ejdersted Amt koncerter, der så finder sted rundt omkring i de to amter, fra Garding til Bredsted. Vestkystkultur VKK har arbejdet i en del år allerede og for 2010s vedkommende har der været tale om vellykkede koncerter, hvor især en aften med det danske

band *Almost Irish*, der trak 222 gæster til Husumhus, skal nævnes. Distrikterne har gjort et stort stykke arbejde med markedsføringen af arrangementerne, og også den lokale presse har været flink til at foromtale dem.

SAMARBEJDET MED EJDERSTED

Vestkystkultur har også været med til at udvikle samarbejdet mellem de to sydvestlige amter. Det startede med et fælles distriktsformandsmøde for de to amter, hvor VKK-arrangementerne skulle koordineres. Senere er der ble-

Store som små drager afsted, når Drage SSF indbyder - her en familie-cykeltur i maj. (Foto: privat)

Kristi himmelfart var dagen, hvor Husum SSF drog ad Gendarmstien og til Cathrinesminde Teglværk på sporet af forgangne tider - og bl.a. så på en gammel æltermølle. (Foto: Daniela Caspersen)

vet afholdt endnu to fællesmøder, hvor så også almen erfaringsudveksling stod på programmet. Der bliver ved disse møder diskuteret livligt, og formændene er også gode til at tage inspirationer med hjem til deres distrikter. Også de to sekretariater i Husum og Tønning har udviklet deres samarbejde.

THORSMINDE-TUREN

Amtets udflugt til Strandingsmuseet og til Ringkøbing i oktober 2010 samlede 30 deltagere. Efter en udfyldt eftermiddag på museet var der middag på hotellet i Ringkøbing, og efter en guidet bytur mødtes vi om aftenen med Ringkøbing Grænseforening til aftenkaffe og hyggesnak. Næste dag var der hjemrejse efter morgenmaden. Alt i alt var det en givtig udflugt, og deltagerne udtrykte da også deres tilfredshed med planlægningen, prisen og gennemførelsen; der kunne måske en næste gang være afsat mere tid til hyggesnak de deltagende imellem.

JULEHEFTET

I 2010 genoptog vi vor tradition med udgivelsen af et julehefte. Redaktionsudvalget var hurtigt enige om at gå bort fra skabelonen om, at hvert distrikt, hver skole og institution absolut skulle levere et bidrag. Man ville hellere få relevante personer til at skrive bidrag eller blive interviewet om forskellige emner, der kunne have medlemmernes interesse eller var væsentlige for det forgangne år. Samtidig blev der også sendt en DVD med ud med optagelser fra Ejderstedkoret, Frederiksstadorkestet og en ældre film om lejrskoleliv på vestkysten.

Alt i alt har 2010 været et begivenhedsrigt år Husum Amt. Der har været en lille tilbagegang i medlemstallet, men dette lader til at vende igen, da en aktiv og målrettet medlemshvervning i f.eks. Hatsted og Bredsted har båret frugt i de første måneder af 2011.

En weekend i august var Husum SSF og skolen i København, hvor de modigste tog en tur op i tårnet på Vor Frelser Kirke. (Foto: Lilian Gronwald)

Hele det danske hold, der deltog i dragebåds konkurrencen i Frederiksstad i august. (Foto: privat)

Gully Hanna Ragnarsdottir sang på dansk og islandsk en februaraften i Drage SSF. Ingen kunne være i tvivl: Også Drage er en del af Norden. (Foto: Christian Rasmussen)

Duoen Basseralle fra det midtjyske fyrede gevaldigt op i publikum ved koncerten i skolen i Frederiksstad i april. SSF-formand Sonja Wulff gav den hele armen på murerbalje, da hun fik lov. (Foto: Christian Rasmussen)

Shopping und Kultur in Bredstedt

präsentiert vom HGV Bredstedt e.V. und dem Sydslesvigsh Forening e.V.

Sonderkoncert des Svogerslev Harmoniorkester aus Dänemark

Samstag, 2. April 2011, ab 11 Uhr auf dem Marktplatz beim Schweinebrunnen

– Bei schlechter Witterung kann das Konzert nicht stattfinden –

Bredsted handelsstandsforening husker deres danske venner. Selv om de ikke kan stave til Sydslesvigsk Forening - det er også svært for rent tyske - havde de via SSF hyret Svogerslev Harmoniorkester fra Sjælland til en open air-koncert.

Bare fordi man er lille, er man da ikke bange for sådan en viking - SSF Husum amts udflugt til Ribe Vikingecenter i juni var hele vejen igennem en oplevelse. (Foto: Peter Hansen)

SSF Husum amt har fået gang i juleheftet igen i 2010 - med vedlagt CD med optræden ved Ejderstedtkoret og en gammel film om Skipperhuset. Her glæder redaktionsudvalgsmedlemmerne Uwe Oldag og Henry Bohm sig over at få lov til at pakke blade og CDer sammen, men de fik også hjælp af nogle vakse børn. (Foto: Peter Hansen)

Inger Meretes sidste beretning

Af amtskonsulent Lars Petersen

Sydslesvigsk Forening for Sydtønder amt holdt sin generalforsamling den 9. maj i Nibøl Forsamlingshus. Formand Inger Merete Hansen havde bebudet ikke at ville genopstille, så derfor blev det Inger Merete sidste beretning som formand for SSF i Sydtønder amt.

Beretningen holdt hun sædvanen tro på allerbedste sønderjysk; det kommer vi nok til at savne her i amtet. Inger Merete kunne berette om et hav af aktiviteter, der alle sammen var godt besøgt.

Her blev der bl. a. nævnt sommerudflugten med Tønder Amts Grænseforening til Århus, efterårsturen til Berlin, forsamlingshusteater i Nibøl (vi vil gerne have mere af den slags), børneteater i Læk, såsom et velfungerende amtsblad og en god kalender.

Inger Merete sluttede med en tak til distrikterne, til bestyrelsen og persona-

let i amtet og ønskede den nye bestyrelse alt godt i det fremtidige arbejde.

Ordstyrer Jens A. Christiansen ledede som vant sikkert og med humor gennem generalforsamlingen, og efter at amtsregnskabet og formandens beretning var godkendt enstemmigt, kunne man gå over til valgene.

Ikke overraskende blev næstformand Ralf Hansen fra Læk valgt til ny amtsformand. Bjørn Egeskjold fra Ladelund blev valgt til ny næstformand, og som bisiddere blev Maike Hauschildt fra Vesterland og Kirsten Tychsen Hansen fra Nibøl genvalgt. Susanne Crusius rykkede op fra en post som suppleant og blev valgt til bisidder i amtsstyrelsen. Inge Petersen fra Sønderløgum og Liv Marit Tjelle Holm fra Læk blev valgt til suppleanter. Revisorerne Bernd Michaelis og Anna Louise Holste blev genvalgt.

Den nye formand for Tønder Amts Grænseforening, Jens Andresen overbragte en hilsen fra Tønder Amts Grænseforening og gav udtryk for, at samarbejdet også viderehen skulle gå i den gode ånd som før.

SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen overbragte en hilsen fra forretningsudvalget og ønskede bestyrelsen og den nye formand alt godt med det forestående arbejde.

Som passende afslutning på en god aften fik Inger Merete overrakt en flot blomst og en lille afskedsgave af den nye amtsformand.

FRA DEN AFGÅENDE FORMANDS BERETNING:

Det er forår, generalforsamlingernes tid er overstået, og det gik godt med at få en bestyrelse næsten alle steder. Jeg kunne godt ønske mig, at flere

Aktiv Café Kejtum på Sild er virkelig aktiv. I juli holdt de "åben petanquebane" og havde ved den lejlighed inviteret en gruppe handicappede fra Lebenshilfe. Medlemmer og handicappede nød dagen sammen. (Foto: privat)

kom til generalforsamling i deres eget distrikt for at ytre ønsker, de gerne vil have igangsat. Jeg har den fornemmelse, at folk kun kommer til det, de vil; det er ikke mere en forpligtelse at man skal hen, når der er noget i forsamlingshuset eller i foreningen.

Vort medlemstal per 31.12.2010 var 1138, året før 1157 og per 1.5.2011 1152. Så vort medlemstal i amtet er temmelig konstant.

Vi har igen måttet tage afsked med flere af vore trofaste medlemmer, der er afgået ved døden. Her skal der bl.a. nævnes formanden for Tønder Amts Grænseforening, Svend Kristiansen, som vi havde et godt samarbejde med. Svend var medlem af Nibøl SSF-distrikt.

Tønder Amts Grænseforening har valgt en ny formand i Jens Andresen, som vi glæder os at samarbejde med. Han kender i hvert fald til Sydslesvig. Håber, han må få glæde af samarbejdet med os og i sin bestyrelse og forening.

ÅRSMØDERNE

I det forgangne år har vi her i amtet haft flere møder om et fælles årsmøde på fastlandet. Og nu i år skulle det prøves ad den 28. maj i Ladelund. Der blev taget godt imod vort nye tiltag.

Men man kunne også komme til det helt traditionelle årsmøde fredag aften den 27. maj i Læk. Og mange var med begge steder.

Årsmøderne rundt omkring i Sydtønder Amt, på Sild, i Læk, Ladelund, Nibøl og Humtrup kunne igen samle mange folk.

SPAREPLANER

Slesvig-Holstens nedskæringer overfor Skoleforeningen berører os alle, derfor siger vi tak for, at så mange var med til sidste års demonstration i Sydtønder Amt. Det var en glæde at se, at man kan holde sammen, men husk, det er

Tidligere landsholdstræner Sepp Piontek gæstede Sydtønder SSF i april. I Nibøl Forsamlingshus fortalte han levende, hurtigt og uden pause om sit liv. (Foto: Lars Petersen)

ikke overstået endnu. Husk også at holde sammen om andre ting.

Afgående amtsformand afrundede sin beretning med en gennemgang af de utallige og alsidige arrangementer, der havde fundet sted på amtsplan i Sydtønder Amt i afvigte sæson med amtet som (med)arrangør, men Inger Merete Hansen opfordrede til ikke at

Inger Merete Hansen gik af som amtsformand efter otte år på amtsgeneralforsamlingen og fik blomster af hendes efterfølger, den hidtidige næstformand Ralf Hansen. (Foto: Lars Petersen)

glemme at værdsætte alle de ting, der foregår i distrikterne, for uden dem var amtet ingenting. Også her en stor tak for den hjælp, vi får med kaffekogning, borddækning, bagning eller andet godt.

Afsluttende sagde hun: Nu, det er min sidste beretning som amtsformand, vil jeg gerne sige tak for hjælpen til alle; det har været dejlige oplevelsesrige år, men jeg synes, at der skal nye kræfter med gode ideer til. Men kom så også med de ting, I gerne vil, kun sådan kan vor forening være alsidig.

"Dansebagateller" med
Ingeborg Christophersen & *Jonas Høyrup*

Program:

- Et fløjkoncert af Vivaldi
- "Fantasie Novégjenne" - norsk folkemusik tolket af Eduard Lalo
- "Dansebagateller" af Mogens Christiansen, specielt komponeret til aftenens musikere

ONSDAG/MITTWOC
21.09.2011 - 20:00

Læk Danske Kirke, Osterstr. 5, Læk

Entré/Eintritt: 11 EUR (9 EUR for medlemmer/für Mitglieder)
 Entré ved indgangen/Eintritt an der Abendkasse
 Arr./Ver: SdU & SSF

Det var en varieret og spændende koncert, Ingeborg Christophersen og Jonas Høyrup leverede den danske kirke i Læk i september. Duoen fremførte et program, der spændte over mange tidsepoker.

SIGNE SVENDSEN
 Musik og sange fra 1920'erne til i dag

26.09.2010 - 20:00
Vesterland-Kejtum Danske Skole
 Deckerstr. 31-33, 25980 Vesterland

Signe Svendsen synger med en fantastisk glød og intensitet, og det gjorde hun også ved koncerten i Vesterland i september 2010.

Vokalpop-bandet Basix gav seks skolekoncerter og to offentlige koncerter i Flensborg og Ladelund i februar, inviteret af SSF og SdU.

En bevægende politisk sæson 2010/2011

Af landsformand Flemming Meyer

ÅRETS HØJDEPUNKTER

Arbejdsåret 2010-2011 har været præget af forfatningsdomstolens afgørelse om, at der skal udarbejdes en ny valglov, og at der i 2012 skal udskrives nyvalg. Senest da landdagen besluttede at gennemføre landdagsvalget den 6. maj 2012, er valgkampen reelt gået i gang, og også SSW er langt fremme med planlægningen af valgkampagnen.

Samtidig har SSWs indsats det sidste år været koncentreret om at fortsætte kampen for mindretallets ligestilling og sikre, at skoleforeningens tilskud fra Berlin også kommer i 2012. I denne forbindelse har samarbejdet med de andre sydslesvigske organisationer især SSF og Skoleforeningen været centralt for at fastholde presset mod de tyske politikere.

Arbejdet med at omsætte Sydslesvigloven er fortsat et vigtigt emne for SSWs ledelse, samtidig med at partiets deltagelse i den offentlige debat i Danmark om genindførelsen af grænsekontrollen kom i fokus.

Selv om udviklingen på mindretalsområdet har været negativ, har der også været glædelige begivenheder i året, der gik. Således har en af SSWs absolute højdepunkter i 2010-2011 været Simon Fabers historiske sejr ved overborgmestervalget i Flensborg.

Partiinternt har landsstyrelsen brugt en del kræfter på at stabilisere partiets økonomi og at fremme aktiviteter til at fortsætte medlemsfremgangen. Derudover har der igen været mange andre aktiviteter, som SSW har været involveret i. Dette viser, at Sydslesvigsk Vælgerforening er et levende og yderst aktivt parti, der har en væsentlig betydning for den politiske udvikling og for hele Slesvig-Holsten.

SSW gennemfører sit landsmøde i september og genvælger landsformand Flemming Meyer med 100 procent opbakning. Mødet står helt i protestens tegn mod landsregeringen i Kiel. (Foto: Martina Metzger)

LANDDAGSVALG I MAJ 2012

Efter landdagsvalget i september 2009 besluttede SSWs landdagsgruppe og De Grønne at klage mod landets valglov. Årsagen var, at CDU og FDP fik ca. 27.000 stemmer færre 2.-stemmer end den samlede opposition. Alligevel havde de et flertal af mandater i den slesvig-holstenske landdag og kunne danne en regering. Dette skyldes, at CDU vandt næsten alle valgkredse i Slesvig-Holsten direkte, og at den slesvig-holstenske valglov ikke sørgede for en udligning af mandaterne til andre partier, som man kender det fra de fleste forbundslande.

SSW og De Grønne var af den opfattelse, at denne valglov er dybt udemokratisk og ikke i overensstemmelse med landets forfatning, da den førte til, at landdagens sammensætning ikke genspejlede befolkningens stemmeafgivning ved valget i 2009. I august 2010 gav landets forfatningsdomstol SSW og De Grønne ret og krævede, at landdagen indtil marts 2011 skulle udarbejde og beslutte en ny valglov. For os overraskende fastslog forfatningsdomstolen ligeledes, at landdagens valgperiode skulle forkortes, og at der skulle gennemføres et landdagsvalg inden udgangen af september 2012. Samtidig krævede forfatningsdomstolen, at antallet af landdagsmedlemmer i landdagen skulle begrænses til 69, som det står i landets forfatning.

Efter lange forhandlinger mellem partierne vedtog landdagen i marts 2011 en ny valglov, der sikrer, at en situation som til landdagsvalget 2009 ikke kan gentage sig. Valgloven sikrer imidlertid efter SSWs mening ikke, at antallet af landdagsmedlemmer fremover begrænses til 69. Derfor kunne landdagsgruppen ikke stemme for den nye valglov. Valgdatoen blev fastsat til den 6. maj 2012. SSW havde gerne set en tidligere valgdato, da vi fortsat mener, at landsregeringen ikke er demokratisk legitimeret til at lede landet.

SSWUs landsformand Lukas Lausen og Swantje-Marie Petersen deltager i SSWs nytårsreception i Egerfnørde i januar og uddeler ungdomsorganisationens første påskønnelsespris til en af initiativtagerne til protesterne mod Kiels tilsidesættelse af ligestillingen via facebook. (Foto: SPT)

Da antallet af valgkredse ifølge valgloven skal reduceres med 5 til 35, blev der nedsat et valgkredsudvalg, hvor Silke Hinrichsen var SSWs repræsentant. Landsstyrelsen var indforstået med, at Sydslesvig fik en valgkreds mindre. Fremover vil der kun være 2 istedet for 3 valgkredse i Nordfrisland. Vi mener, at partiet kan leve med dette, idet der udover valgkredsene i Flensborg by og Kiel-Nord stadig er 3 valgkredse i Slesvig-Flensborg og Rendsborg-Egerfnørde amt samt 1 i Pinneberg-Nord (pga. Helgoland), hvor SSW vil opstille egne valgkredskandidater.

I forbindelse med diskussionen om redueringen af valgkredsene besluttede landsstyrelsen et forslag om at opretholde to valgkredse i Ditmarsken, da valgkredsene i dette område ellers ville blive for store. I stedet måtte Lübeck afgive en valgkreds. SSW er dybt forundret over, at denne beslutning gav anledning til et massivt pres og en offentlig smædekampagne mod partiet fra SPDs ledelse i Slesvig-Holsten. Hidtil har vi kun været vant til en sådan opførelse fra CDU's side. Episoden vi-

ser, at også SPD tilsyneladende kun er velvillig overfor mindretalspartiet, når vi støtter deres politik. Set fra SSWs synsvinkel er vor holdning til valgkredsene i Ditmarsken en klar advarsel til SPD om, at vi står fast på vor position, når vi mener, det er den rigtige. SSW lader sig ikke afpresse af nogen af de to store partier i Slesvig-Holsten. Dette budskab har SPDs ledelse forhåbentlig forstået.

Dommen fra forfatningsdomstolen er en klar sejr for demokratiet i Slesvig-Holsten og for SSW, som uden skelen til egne interesser har været med til at sikre en ny valglov og et landdagsvalg i maj 2012, der forhåbentlig fører til en ny regering i Slesvig-Holsten.

KAMPEN FOR LIGESTILLING FORTSÆTTER

Til trods for den store folkelige og politiske modstand mod landsregeringens spareplaner besluttede et flertal i landdagen i december 2010 at beskære delstatens tilskud til det danske mindretals skoler fra 100 til 85% af gennemsnitsudgifterne for elever i de offentlige skoler. For SSW er det et katastrofalt tilbageskridt for det danske mindretal i Slesvig-Holsten og for landets mindretalspolitik, da ligestillingen mellem flertal og mindretal på skoleområdet dermed ophæves. Med denne beslutning kastes vi over 30 år tilbage i mindretalspolitikken. Beslutningen er særlig ærgerligt, fordi landsregeringen og dens støttepartier ikke var villige til at lytte til SSW og mindretallets organisationers saglige argumenter, som blev fremført i utallige samtaler, debatter, breve og resolutioner.

For at skære det ud i pap endnu en gang: Det danske mindretal er selvfølgelig parat til at spare på lige fod med flertallets befolkning. Vi er klar over landets alvorlige økonomiske situation. Men med ændringen af skoleloven rammes mindretallets skoler dobbelt, fordi de belastes med en særlig bespa-

relse på 15%, som de offentlige skoler ikke udsættes for. Dette er fortsat uholdbart, og det er SSWs mål så hurtigt som muligt at vende tilbage til 100%-reglen i den slesvig-holstenske skolelov.

Dette mål er ikke urealistisk, idet både SPD og De Grønne på deres landsmøder i 2010 har erklæret deres støtte til det danske mindretal i skolelovsagen. Derudover har også Die Linke i landdagen støttet op om SSWs krav. Dermed har en samlet opposition tilkendegivet, at de vil genindføre ligestilling på skoleområdet, hvis disse partier har et flertal efter landdagsvalget i 2012. Disse politiske signaler er årsagen til, at man i Det sydslesvigske Samråd blev enige om, at man foreløbigt ikke vil gå rettens vej mod ændringen af skoleloven. Først skal alle politiske muligheder udtømmes, og derfor skal landdagsvalget afventes. Et enigt samråd kræver derfor en ny regering i Slesvig-Holsten.

Denne klare udmelding fra de sydslesvigske organisationer har vakt stor opsigt i både Kiel og Berlin. Den må forstås på baggrund af den dybe frustration, det danske mindretal føler over behandlingen fra landsregeringen. Udviklingen betyder, at alle sydslesvigske organisationer – især SSF og skoleforeningen – op til landdagsvalget vil arbejde tæt sammen med SSW for at sikre, at ligestillingen endelig kan genindføres. På nuværende tidspunkt kan dette kun ske med et regeringsskifte, da landsregeringen ikke har ændret signaler på mindretalsområdet. Vi er taknemmelige for de sydslesvigske organisationers klare opbakning til landdagsvalget 2012 og tror på, at det vil føre til en stor mobilisering af mindretallet på valgdagen.

TILSKUDET FRA BERLIN SKAL SIKRES I 2012

Det danske mindretals folkelig kamp mod landsregeringens spareplaner var

ikke helt forgæves, idet forbundsdagen i sidste øjeblik i slutningen af 2010 vedtog en ekstra bevilling til Dansk Skoleforening på 3,5 mio. €. Dermed blev den helt store økonomiske katastrofe for 2011 afværget, og selv om det var bittert, at Christian Paulsen-Skolen i Flensborg måtte lukkes, så holder skoleforeningen i 2011 skindet på næsen.

Den danske regerings og de danske folketingspolitikeres pres på forbundsregeringen har været afgørende for forbundsagens beslutning. En særlig tak skal derfor gå til Folketinget, den danske regering og Sydslesvigudvalget, der med Kim Andersen i spidsen har gjort en stor indsats overfor de tyske politikere for at påpege det principielle i uligebehandlingen af det danske mindretals skoler. I denne forbindelse var det et vigtigt signal, at Folketinget sidste år forhøjede tilskuddet til det tyske mindretal i Sønderjylland, som nu får 100% i tilskud fra den danske stat og kommunerne til deres skoler.

I forbundsdagen har flere forbundsmedlemmer med bl.a. Jürgen Koppelin fra FDP i spidsen gjort en indsats for, at skoleforeningen fik dette tilskud fra Berlin. Det skal de have tak for.

Men vi beder også om forståelse for, at SSW og mindretallet ikke kan være tilfredse med hele forløbet og med resultatet. For selv med tilskuddet fra Berlin får Skoleforeningen kun 96% i tilskud af de tyske gennemsnitsudgifter til elever i de offentlige skoler. Derudover er tilskuddet foreløbig kun bevilget til 2011, hvilket stiller skoleforeningen i en vanskelig situation. Landdagen har en finanslov, der gælder helt til udgangen af 2012 og derfor er det afgørende, at skoleforeningen i 2012 minimum får det samme tilskud fra Berlin. Hvis dette ikke sker, kan det have dramatiske konsekvenser med skolelukninger, der i visse dele af Sydslesvig vil true mindretallets eksistens. SSW, SSF og skoleforeningen har derfor i det forløbne år brugt mange kræf-

ter på at kontakte og besøge forbunds-dagspolitikerne for at sikre at tilskuddet også kommer i 2012.

SSW og samrådet har valgt at tolke tilskuddet fra forbundsregeringen og forbundsagen som et signal, at Tyskland tager mindretalspolitikken alvorligt, og at man fra Berlins side prøver på at finde en løsning i sagen. Problemet for skoleforeningen og hele mindretallet er dog, hvordan vi nu kommer videre. I den konkrete situation kan det danske mindretal være ligeglad med, hvor pengene til ligestilling kommer fra. Men målet for SSW er, at der fremover igen skal etableres et retfærdigt og juridisk sikkert lovgrundlag for finanseringen af det danske mindretals skoler, der skal bygge på 100% ligestilling med flertalsbefolkningen.

MINDRETALLET RAMMES BREDT AF BESPARELSERNE

Udover ændringen af skoleloven har landsregeringen fremlagt et finanslovsforslag, hvor alle mindretallets organisationer bliver udsat for besparelser. Landets tilskud til SSF, Dansk Centralbibliotek, Jaruplund Højskole, Fælleslandboforeningen, de danske skolars elevkørsel og de danske børnehaver er blevet beskåret. Dette viser, at mindretallet sparer på lige fod med flertalsbefolkningen. Problemet er dog, at der på mange områder ikke var ligestilling før besparelserne blev effektueret.

Mens kommunernes samlede tilskud til de sydslesviske organisationer i 2010 endnu udviste en mindre fremgang, er der i 2011 tegn på at mindretallet rammes bredt af besparelserne. Mange kommuner i Sydslesvig har store økonomiske problemer og er derfor nødt til at skære ind til benet. Da tilskuddene til mindretallets organisationer ofte er »frivillige«, rammes de lettere.

Det er især uacceptabelt, at kredsda-gen i Slesvig-Flensborg i budgettet for

2011 igen har sænket tilskuddet til elevkørslen for de danske skoleelever. Endnu for ca. 10 år siden var der ligestilling på dette område i kredsen. Nu betaler kreds dagen kun 1/6 af omkostningerne for de danske skoleelever. Og vel og mærke ikke af de reelle udgifter, men kun af gennemsnitsudgifterne af, hvad en tysk elev koster.

Samtidig er skoleforeningen med til at finansiere den offentlige buskørsel i kredsen Slesvig-Flensborg. Skoleforeningen har derfor opsagt buskontrakterne til flere kommuner, hvilket vil kunne give en stor besparelse for den danske elevkørsel. Opsigelsen vil dog give kommunerne finansielle problemer og derfor havde SSWs kredsgruppe inviteret til et informationsmøde med de ansvarlige i august 2011 i Hanved. Landråden har på denne baggrund signaliseret, at han gerne vil forhandle med skoleforeningen om en forhøjelse af tilskuddet fra kredsen. Det er sørgeligt, at det kun gennem så drastiske skridt som kontraktopsigelser er muligt at komme i dialog med CDU/FDP-flertallet i kreds dagen.

Udviklingen både på lands- og kommunalplan viser, at ligestillingspolitikken i Slesvig-Holsten har det svært, når der er en økonomisk krise i de offentlige budgetter. Som statsborgere i dette land kan vi ikke leve med, at tilskuddet til mindretallet er afhængig af konjunktureren. SSW vil derfor i de næste år intensivere arbejdet med at få ligestillingen sikret gennem love på alle områder.

HISTORISK SEJR VED OVERBORGMESTERVALGET

Den 21. november 2010 blev en historisk dag for SSW. For første gang i 60 år kommer Flensborgs overborgmester igen fra det danske mindretal. Partiets kandidat Simon Faber vandt en overbevisende sejr mod CDUs og De Grønnes kandidat Elfie Heesch i 2. valgrunde. SSWs landsforbund støttede hans

På SSWs såkaldte frokostmøde i Flensborg i december 2010 deltager bl.a. W.L. Christiansen t.v. og Karl Otto Meyer, mens Preben Vognsen holder sig lidt i baggrunden. (Foto: Lars Salomonsen)

valgkamp økonomisk og stillede personaleressourcer til rådighed til valgkampagnen.

Simon Faber har med sin utraditionelle baggrund - han har studeret musikvidenskab og bl.a. været SSFs/SdUs konsulent på Christiansborg - også overbevist store dele af flertalsbefolkningen i byen om, at han kan blive en god overborgmester. Han har en frisk tilgang til at løse Flensborgs mange problemer og har en klar vision om at udvikle byen til grænselandets naturlige hovedstad. Netop hans fremragende netværk i Danmark, og dermed muligheden for at udbygge det dansk-tyske samarbejde henover grænsen, er Simon Fabers styrke.

Selvfølgelig er det en stor udfordring for Simon Faber at styre en forvaltning med over 1.000 medarbejdere. De første måneder har da også vist, at han ikke skal lave mange fejltrin, før dele af offentligheden i byen ytrer sig endda meget kritisk til hans embedsførelse. Vi er dog overbevist om, at Simon Faber har kvaliteterne til at blive en god overborgmester, der virkelig kan skabe fremdrift og udvikling for Flensborg og dens befolkning. Det siger sig selv, at SSW både i byen og på landsplan vil støtte ham politisk og

med gode råd, hvis han har brug for det. Simon Fabers valg viser, at SSW i kommunalpolitikken i Sydslesvig nu har nået et nyt niveau, hvor vi også på forvaltningssiden kan være med til at præge landsdelen endnu mere end hidtil.

SPROGKAMPAGNEN FORTSÆTTER

Selv om den økonomiske ligestilling selvsagt har første prioritet for SSW efter landsregeringens besparelser på mindretalsområdet, har landsstyrelsen besluttet, at sprogkampagnen for mindretalssprogene fortsætter. SSW er af den opfattelse, at sproget er grundlag for mindretalsidentiteten og den fremmeste kulturbærer, samt at brugen af det egne sprog svarer til en menneske-

ret. Derfor har landsforbundet og landdagsgruppen sammen med SSF den 1. oktober 2010 gennemført en stor sprogkonference i Slesvigs gamle stændersal. Her var vi dialog med flertalsbefolkningen og har sammen med politiske aktører fra Sachsen samt kommunalpolitikere og landsregeringen diskuteret, hvordan en aktiv sprogpolitik for det danske sprog i Slesvig-Holsten kunne se ud.

I maj 2011 gennemførte SSWs landsforbund sammen med det tyske mindretals Slesvigske Parti i Lyren i Padborg en sprogdag under mottoet "Lær din nabos sprog". Her var målet at finde ud af, hvordan man sikrer sig, at flertalsbefolkningen i grænselandet forstår og lærer hinandens sprog. SSW og SP vil styrke sprogundervisningen for dansk i de tyske offentlige skoler og for tysk i de danske offentlige skoler.

Begge arrangementer var med 70 hhv. 120 deltagere godt besøgt, og der var livlige diskussioner samt gode debatindlæg som pegede fremad. Alligevel må vi konstatere, at viljen fra flertalsbefolkningens politikere til at udvikle en aktiv sprogpolitik desværre på begge sider af grænsen stadig er be-

grænset. SSW vil derfor i de næste år fortsætte med at udvikle ideer og initiativer til en aktiv sprogpolitik for det danske sprog i Slesvig-Holsten.

SAMRÅDET OG KAMPEN FOR LIGESTILLING

Det sydslesvigske Samråds arbejde har i 2010-2011 i høj grad været præget af kampen for ligestilling. Den nye samarbejdsaftale for samrådet har efter SSWs mening bestået sin ildprøve med den fælles indsats for ligestilling i det forløbne år. Både den folkelige kampagne, men også den politiske indsats er blevet løst tilfredsstillende i Det sydslesvigske Samråds regi. I løbet af det sidste år er der blevet etableret et strategiudvalg, hvor Samrådets formand Dieter Paul Küssner fra SSF sidder sammen med repræsentanter fra SSW og skoleforeningens ledelse samt deres medarbejdere. Dette udvalg har fungeret godt, idet det har planlagt og koordineret de forskellige politiske tiltag.

Indsatsen har især været koncentreret om Berlin, hvor SSW og samrådets repræsentanter i løbet af året har mødt forskellige forbundsdagspolitikere fra alle partier. Formålet var, at informere politikerne om ligestillingsproblematikken og at forberede dem på et ekstraordinært kontaktudvalgsmøde, som SSW havde indkaldt til i juni 2011. Igennem disse møder lykkedes det at sikre kontaktudvalgets opbakning til, at skoleforeningen også i 2012 bør få et tilskud på mindst 3,5 mio. € fra forbundet. Et enigt kontaktudvalg med mindretalskommitterede dr. Bergner i spidsen har i den forbindelse udtalt, at skoleforeningen snarest muligt bør få en positiv besked fra forbundsdagsfraktionerne. I skrivende stund er dette desværre ikke sket endnu og den endelige beslutning om tilskuddet for 2012 ikke truffet, så mere pres fra SSW sammen med Skoleforeningen og SSF er påkrævet.

SYDSLESVIGLOVEN OG SSW RESULTATAFТАLE

Sydslesvigloven er i kraft siden april 2010, og de sydslesvigske organisationer, som modtager støtte fra Danmark, er ved at indrette sig efter loven. Vi vil ikke lægge skjul på, at også SSW i forbindelse med loven har været nødt til at ændre på nogle procedurer og fremgangsmåder. Selv om det i opstartfasen koster en del ressourcer, så gavner det vor organisation. Således har vi før sommeren 2011 lagt sidste hånd på en resultataftale mellem SSW og Sydslesvigudvalget.

I resultataftalen, som gælder for 2012, er det nøje beskrevet, hvilke aktiviteter og indsatsområder tilskuddet fra Danmark skal bruges til. Processen med resultataftalen har derfor ført til, at landsstyrelsen og landssekretariatet endnu mere end før har måttet udarbejde handlingsplaner og gøre sig tanker om, hvordan partiets beskedne ressourcer fremover skal fordeles. Denne proces er gavnlig for hver organisation og vil efter vor opfattelse føre til et mere effektivt politisk arbejde i SSW.

DISKUSSION OM GRÆNSEKONTROLLEN

SSW er som måske bekendt fra forskellig side blevet stærkt kritiseret for, at vi tog offentlig stilling mod grænsekontrollen. Blandt andet har formanden for Dansk Erhvervsforening for Sydslesvig, Gerd Pickardt sagt, at SSW ikke bør blande sig i denne debat. Intet kunne være mere forkert. Både til kommunalvalget 2008 og landdagsvalget 2009 havde SSW det grænseoverskridende samarbejde som mærkesag og blev derfor nødt til at reagere. Derudover ser vi os selv som en del af det danske folk og er også i de seneste år i forbindelse med den manglende viden hos danskerne om Sydslesvig fra forskellige sider blevet opfordret til at blande os i den danske samfundsde-

I maj initierer SSW og det tyske mindretals parti, Slesvigsk Parti, en fælles sprogdag i Padborg. Flertalsrepræsentanterne fra begge sider af grænsen glimrer stort set ved fravær.

bat. Derfor er det naturligt at SSW som det danske mindretals parti blander sig i en debat, der endda særlig berører os her i grænselandet.

Vi har forståelse for, at ikke alle deler denne holdning. Det er demokratiets vilkår. Men vi har ingen forståelse for, at der er nogen, der mener, at vi ikke må kritisere den danske regering. Som danske sydslesvigere bør vi selvfølgelig være loyale overfor Danmark og vore danske venner. Men loyalitet betyder ikke, at vi selv pålægger os en mundkurv. Netop blandt venner bør man kunne sige fra, når man er af den opfattelse, at tingene går i den forkerte retning.

EFA-SAMARBEJDET

SSWs landsformand Flemming Meyer og SSW Ungdoms formand Jonas Knickmeier deltog i marts 2011 i partiet

European Free Alliances kongres på Ålandsøerne. På EFA-kongressen blev en SSW-resolution, der handler om, at de europæiske naboer lærer hinandens sprog i grænseregionerne, vedtaget. En anden resolution, hvor SSW havde krævet, at EU fremover ikke mere giver tilskud til CCS-teknologien blev ikke vedtaget. Den blev taget af dagsordenen efter tilskyndelse fra Scottish National Party (SNP), som er tilhænger af CCS. Fremgangsmåden i forbindelse med denne resolution blev af SSWs landsformand Flemming Meyer opfattet som stærk kritisabel, idet man ikke engang ville diskutere indholdet af forslaget. Tilsyneladende er der i EFA ikke tradition for, at man diskuterer emner kontrovers.

Denne hændelse er af landsstyrelsen blevet taget som anledning til at kræve, at EFA-kongressen ændrer sin forretningsorden. SSW er af den opfattelse, at man netop i dette forum også bør kunne diskutere forskellige holdninger og stemme om dem.

Enstemmighed blandt EFA-medlemmerne kan være fornuftig i vigtige overordnede sager, men det bør også

være muligt at have forskellige holdninger til enkeltsager. På et møde med EFAs generalsekretær Günter Dauwen i maj 2011 i Flensborg blev dette emne drøftet, og han lovede, at EFAs ledelse vil se på SSWs krav. Til forberedelse af beslutningsforslagene til kongressen mødtes SSWs EFA-udvalg engang siden sidste landsmøde. Vi venter nu spændt på den næste EFA-kongres i 2012 for at se, om EFAs ledelse vil ændre på fremgangsmåden til kongressen.

MEDLEMSFREMGANG I SSW

For første gang i over 20 år kan SSW ved årsskiftet konstatere en medlemsfremgang. SSWs medlemstal er steget fra 3.514 medlemmer i 2009 til 3.617 i 2010. Det er en fremgang på 103 medlemmer. Nedenstående oversigt viser medlemstallene for 2008, 2009 samt 2010 per amt:

SSW er med dette medlemstal det tredjestørste parti i Slesvig-Holsten. Sagen omkring uligebehandlingen af de danske skoler fra landsregeringens side har for mange tydeliggjort, hvor

Amtsforbund	2008	2009	2010	Medlemstal
Flensborg by	1.014	1.012	1.067	
Slesvig-Flensborg amt	1.537	1.518	1.530	
Nordfrislands amt	779	741	727	
Rendsborg/Egernførde amt	240	243	293	
Ialt:	3.548	3.514	3.617	

vigtigt det er, at mindretallet har et eget parti, der kan agere politisk til fordel for mindretallet, samt at man bør støtte dette parti i det mindste med et medlemsskab. Dette er en væsentlig årsag til medlemsfremgangen, som også er fortsat i 2011. Også i 2011 har landsstyrelsen i forbindelse med årsmøderne igangsat en medlemshvervekampagne, som med ca. 50 nye medlemmer var en succes. I skrivende stund har SSW 3.647 medlemmer.

Til SSWs medlemsmøder i november 2011 i forbindelse med opstillingen til landdagsvalget har landsstyrelsen startet en ny hvervekampagne. Under landdagsvalgkampen 2012 vil partiet ligeledes gennemføre en hvervekampagne. Erfaringen viser, at det er den bedste måde at få tilført nye medlemmer. Hvert år er der en forholdsvis stor medlemsnedgang bl.a. på grund af dødsfald og restancer. Derfor skal SSW have en årlig bruttofremgang på 250

inden den 1. december 2011
og vind et

SSW-vikingspil

Alle nye SSW-medlemmer inviteres til et møde med SSWs gruppeformand Anke Spoorendonk og SSWs landsformand Flemming Meyer i Landdagen i Kiel.

inden den 1. december 2011
Blandt hververne trækker vi også lod om 5 SSW-vikingspil

SSW's medarbejdere og deres familier er medlemmer af såvel klubben for børn og unge som for voksne. Kvoteringen kan ikke omgås juridisk.

Meld dig ind

Hvis du bliver medlem nu, kan du være med til at **bestemme din landdagskandidat** ved SSWs medlemsmøder i november 2011!

10.11.2011 kl. 19-30 for SSW Rendsborg-Egernførde i Egernførde Medborgerhus	23.11.2011 kl. 19-30 for SSW Slesvig-Flensborg i Frørup Skole	24.11.2011 kl. 19-30 for SSW Flensborg i Flensborghus	25.11.2011 kl. 19-30 for SSW Nordfrisland i Husumhus
--	--	--	---

og vind!

SSW Landsforbundet

Schiffbrücke 42,
24939 Flensborg
Tlf. 0461-144 08 310,
Fax 0461-144 08 313
E-mail: info@ssw.de
www.ssw.de

Hvem skal ind i Landdagen?

Bliv medlem nu...

...så bestemmer du!

SSW

For os i Sydslesvig.

SSW slår et slag for mere medlemsdemokrati og i det hele taget for flere medlemmer. Kampagnen giver pote - medlemstallet stiger.

medlemmer for at nå målet med 4.000 medlemmer ved udgangen af 2014.

NYT SSW-DISTRIKT PÅ HELGOLAND

For første gang siden starten af 1970'erne findes der igen et SSW-distrikt på friserøen Helgoland. I maj 2011 grundlagde to af øens kommunalpolitikere Gerwin Bastrup og Uwe Menke sammen med flere ligesindede et eget SSW-distrikt. Gerwin Bastrup, der har en dansk far, er blevet formand for distriktet med for tiden 9 medlemmer. Gerwin Bastrup og Uwe Menke forlod Die Linke pga. utilfredshed med deres politik, og de udgør ligeledes SSWs fraktion i byrådet på Helgoland. Både SSWs landsformand og landssekretær samt Nordfrislands amtsformand og amtssekretær har ved flere besøg på øen ført samtaler med de nye medlemmer. På denne baggrund har SSW Nordfrisland godkendt det nye distrikt.

På grund af øens friserer har SSW traditionelt opstillet en egen kandidat til landdagsvalget i Pinneberg-Nord, hvor Helgoland er en del af valgkredsen. Organisatorisk hører Helgoland ifølge SSWs vedtægter med til Nordfrislands amt, og derfor var det også muligt at gendanne et distrikt på øen.

Landsstyrelsen og SSW Nordfrisland med friseren Lars Harms i spidsen er glade for det nye distrikt og dens aktive medlemmer. SSW Deät Lun/ Helgoland var stærk modstander af planerne om at bygge en dæmning fra Helgoland over til den lille ø Düne. De fik succes med en folkeafstemning på øen, hvor planerne blev forkastet. SSW Deät Lun/Helgoland har meddelt, at de gerne vil stille med en egen kandidat til landdagsvalget. Det bliver spændende at se, hvordan dette lille distrikt ude i Nordsøen udvikler sig fremover.

NY LEDELSE I SSWUNGDOM

SSW's ungdom er stadig i en god udvikling og har nu ca. 140 medlemmer. De unge i SSW har en stor del af æren for medlemsfremgangen i partiet. SSWU fik med formand Jonas Knickmeier samt næstformændene Jon Egeris Karstoft og Nina Moysich en ny ledelse på deres landsmøde i januar 2011. De tidligere formænd Lukas Lausen og Manuel Thomsen stoppede begge, da de læser i København. På landsmødet i januar vedtog SSWU en ny struktur, idet der blev oprettet to distrikter under landsforbundet. Distrikt syd er centreret omkring A.P. Møl-

ler Skolen. Her blev Swantje-Marie Petersen valgt som formand. Distrikt nord er placeret i Flensborg omkring Duborg-Skolen og har fået Jon Egeris Karstoft som formand. Ideen er, at de to distrikter med udgangspunkt i de to danske gymnasier skal udfolde deres aktiviteter. SSWU har markeret sig i debatten om grænsekontrollen og er senest gået på nettet med en egen hjemmeside, der kan ses på www.sswungdom.de.

Landssekretariatet støtter de unges arbejde i det daglige bl.a. ved at stå for bogføringen og rådgive de unge. Derudover er landsforbundets årlige tilskud til SSWUngdoms politiske arbejde i 2010 blevet fordoblet.

PLANLÆGNINGEN AF VALGKAMPEN ER IGANG

Landsstyrelsen holdt i marts 2011 sammen med landdagsgruppen og alle medarbejdere samt de lokale SSW-sekretærer et klausurmøde om landdagsvalget 2012. Bl.a. blev en mulig regeringsdeltagelse og kommunikationsstrategien til valgkampen drøftet. Alle rede i november sidste år havde SSWs valgtekniske udvalg, som er ansvarlig for gennemførelsen af valgkampen, holdt sit første møde. I august holdt udvalget sit andet møde. Her drøftede man især valgkampen i Holsten.

Landsstyrelsen har givet grønt lys til, at partiet til landdagsvalget i 2012 viser mere synlighed i Holsten. Et godt resultat i Holsten kan være med til at sikre flere mandater i landdagen, og derfor vil SSWs ledelse til dette valg afsætte flere ressourcer til valgkampen i Holsten, uden at Sydslesvig nedprioriteres. Arbejdsgruppen Holsten-Hamburgs medlemmer får lov til at hænge plakater op og at stå med SSW-boder i lokalområdet. SSWs landssekretariat vil sammen med Nordfrisland amt og Rendsborg-Egernførde amt hænge plakater op på udvalgte steder i Holsten. Formålet er at gøre befolkningen i Hol-

sten opmærksom på, at man godt kan og må stemme på SSW syd for Kielerkanalen.

På flere medlemsmøder har partiets medlemmer kunnet være med til at vælge deres valgkredskandidater og bestemme valgprogrammet. Derudover får alle partiets udvalg og arbejdsgrupper samt vore samarbejdspartnere i mindretallene mulighed for at komme med deres ønsker og forslag til SSWs valgprogram for landdagsvalget i 2012. Derfor blev der i efteråret gennemført en del møder for at drøfte partiets valgprogram med dem.

AFSLUTNING

Som det ses i denne beretning har det igen været en bevægende politisk sæson 2010/2011, der for SSW både har budt på sejre og nederlag. Partiet har haft et højt aktivitetsniveau, og dermed har vi skabt de bedste forudsætninger for en aktiv og engageret valgkamp. Landdagsvalget i maj 2012 er for SSW og hele det danske mindretal et vigtigt valg. Vi skal endelig have en regering, der fører mindretalspolitik i Slesvig-Holsten, der er baseret på ligestilling og ligeværd.

Derfor er vort mål til landdagsvalget klart: Vi vil have en ny regering og vi vil have ligestilling på mindretalsområdet. Til dette formål skal SSW blive så stærk som muligt og få mindst fire mandater. Dette er ikke umuligt, men det kræver atter en stor indsats af partiet og hele mindretallet.

TV interviewer Flemming Meyer (Foto: SPT)

Arbejdsåret bar præg af sparepakken

Af gruppeformand Anke Spoorendonk

Landdagsgruppens arbejdsår 2010/2011 har - som store dele af mindretallets - været præget af landsregeringens sparepakke og her især beslutningen om at gøre op med den slesvig-holstenske mindretalspolitik siden starten af 1980'erne. Bruddet med princippet om vore børns ligestilling har efterladt dybe spor i vort arbejde og vor politik og førte til, at også SSW brød med hævdtvundne principper.

Da delstatens finanslov for årene 2011 og 2012 blev vedtaget den 14. december 2010 stemte SSW for første gang i næsten 25 år imod finansloven. I modsætning til, hvad der ellers er linjen i tysk politik, hvor oppositionen per definition stemmer imod regeringsflertallets finanslovsforslag, identificerer SSW sig med den traditionelle danske opfattelse af, at en finanslov står stærkere, når den vedtages med bredt flertal. Der er dog ingen automatik, ved vi. Forudsætningen er hver gang, at der føres forhandlinger, som indebærer, at også oppositionens forslag tages alvorlig.

SSW stemte imod finansloven for 2011/2012 af alle de grunde, som også fyldte i landdagsgruppens beretning sidste år: Mindretalspolitikken og finanslovens sociale og regionale slagside var og er de vigtigste punkter.

DET MINDRETALSPOLITISKE PERSPEKTIV

Men trods al den kritik og protest, regeringen høstede for sit bagvendte kursskifte i mindretalspolitikken - fra mindretallet, men så sandelig også fra flertalsbefolkningen i Tyskland og Danmark - besluttede CDU og FDP sidste

år med én stemmes flertal at reducere tilskuddet til mindretallets skoler med 4,7 mio. euro. Det betyder, at Dansk Skoleforening fra 2011 ikke mere er berettiget til per elev at få det samme tilskud som det, der gælder for elever i de offentlige skoler.

Logikken var ifølge landsregeringen vore skolars juridiske status som privatskoler. Disse modtager i Slesvig-Holsten et elevtilskud på 80% af tilskuddet til elever i den offentlige skole, hvorved skoleforeningens fremtidige tilskud på 85% så tilsyneladende skal forstås som en ekstra cadeau til mindretallet. At regeringsflertallet i slutningen af januar 2011 vedtog en ny skolelov, blåstemplede denne finanslovsbeslutning.

Konklusionen er, at CDU og FDP med åbne øjne har kastet mange års arbejde for at fremme et tillidsfuldt forhold mellem flertal og mindretal over bord. Det kan med andre ord ikke siges tydeligt nok, at den samme ministerpræsident, som nu står inde for disse mindretalsfjendske nedskæringer, i landsregeringens mindretalsberetning for valgperioden 2005-2009 slog fast, at ligestillingen på skoleområdet er en milepæl i realiseringen af grænselandets mindretalsmodel. Året efter, i sommeren 2010, bliver alt dette fejlet af bordet. Det er den egentlige skandale, og det er vort centrale kritikpunkt.

BERLIN

Efter finanslovsbeslutningen vedtog forbundsdagen en bevilling til Dansk Skoleforening for 2011 på 3,5 mio. euro, men det ændrer intet ved det principielle i denne sag. Mindretalspolitisk set er den økonomiske ligestilling mellem flertal og mindretal fortsat en

afgørende forudsætning for, at der kan skabes lige muligheder i det samfund, vi alle er en del af. Da mindretalspolitik for os i SSW også altid er en national opgave, kan vi leve med, at nedskæringerne hos vore skoler i 2011 blev reduceret via forbundsagens tilskud. Det må dog stå klart for enhver, at det mindretalspolitiske ansvar for at garantere ligestillingen fortsat ligger hos landdagen og landsregeringen i Kiel. Alt andet end en lovsikring af en 100% ligestilling i den slesvig-holstenske skolelov er uacceptabelt.

Taget i betragtning, at skoleforeningens Berlin-tilskud på 3,5 mio euro i modstrid til de første forlydender kun er et éngangsbeløb i 2011, har SSW og Samrådet været tvunget til at bruge rigtig mange kræfter på at føre samtaler med partierne i forbundsagen – ikke mindst med medlemmer af forbundsagens finansudvalg, "Haushaltsausschuss".

Kontaktudvalget har været indkaldt til et ekstraordinært møde, og der er blevet skrevet breve både til forbundskansler Angela Merkel og andre. Dertil kommer, at skoleforeningen har været i direkte forhandlinger med både undervisningsministeriet i Kiel og indenrigsministeriet i Bonn om, hvordan det tilsagte beløb i det hele taget kan komme til udbetaling. Jeg selv har på landdagsgruppens vegne ført samtaler både med ministerpræsidenten og med landdagspræsident Geerdt. Konklusionen er dog indtil videre, at vi langt fra er ved vejs ende. Lige nu oplever vi, hvad der sker, når mindretalspolitikken bliver stadig mere flosset i kanten. I og med at den slesvig-holstenske landsregering har fralagt sig al ansvar for at føre en ansvarlig mindretalspolitik, gøres tilskuds-spørgsmål til en sag om velvilje og korridorpolitik. Det er uværdigt og et demokratisk tilbageskridt.

RAMT SOM HELHED

Nedskæringerne hos mindretallets skoler har fyldt meget i landdagsgruppens og SSWs arbejde i det år, der er gået. Det er dog vigtigt at holde fast ved, at landsregeringens besparelser har ramt mindretalsområdet som helhed. Det har ramt Sydslesvigsk Forenings arbejde og Dansk Centralbibliotek, hvis serviceydelser fremover næsten udelukkende bliver finansieret fra dansk side – og det har ramt det frisiske kultur- og sprogarbejde mere end alt andet.

NORDFRIISK INSTITUUT

Derfor besøgte SSWs landdagsgruppe Nordfriisk Instituut i efteråret 2010. Her måtte vi tage til efterretning, at landsregeringen i Kiel agtede at reducere tilskuddet til instituttet fra 230.000 til 166.000 euro. Med en nedskæring på ca. 30% ville man ikke mere kunne klare de opgaver, som instituttet indtil nu har stået for.

Det drejer sig i den forbindelse både om en reducere af personalet og om det overordnede spørgsmål om, i hvor høj grad Slesvig-Holsten uden Nordfriisk Instituut overhovedet vil være i stand til at overholde de forpligtigelser, som den Europæiske Sprogpakt og Rammekonventionen om Beskyttelsen af Nationale Mindretal i Europa lægger op til. Derfor lød SSWs krav, at instituttet burde undtages for besparelser, idet en fastholden ved status quo i sig selv ville være udtryk for en nedskæring; man ville dog som et minimum være i stand til at klare dagen og vejen.

At landsregeringen i sidste øjeblik reducerede nedskæringen til det halve, ændrer intet ved, at Nordfriisk Instituut fortsat er truet i sin eksistens. Arbejdet har længe været underfinansieret, mens stadig flere opgaver burde tages op, hvis den slesvig-holstenske lov om frisiske i offentligheden og den Europæ-

SSW-landdagsgruppens formand Anke Spoorendonk på talerstolen ved landsmødet i september. (Foto: Martina Metzger)

iske Sprogpagt skal tages alvorlig. Det virker på den baggrund temmelig båret, at landsregeringen i Kiel i sine redegørelser for det frisiske arbejde henviser til Nordfriisk Instituuts betydning samtidig med at instituttets økonomiske grundlag reduceres – det fremmer ikke troværdigheden.

Samtidig kan der hos os i SSWs landdagsgruppe ikke herske tvivl om, at også andre områder må styrkes, hvis frisisk sprog- og kulturarbejde skal fremmes. Det drejer sig om faget frisisk i de slesvig-holstenske skoler og også om den nyoprettede frisiske radiostation på Før, som er en del af "Offener Kanals" medietilbud. Landdagsgruppen besøgte Friisk Funk i foråret i år – dels for at lære rammerne for dette radiotilbud at kende og dels for at få et bud på, hvorledes arbejdet kan fremtidssikres. På den korte bane betyder det, at Friisk Funks personale-situation må forbedres, når den første projektfase er afsluttet. Set i en større sammenhæng må vi dog også gøre os tanker om, hvad der kan gøres for at udvide modtagelsen af frisisk radio.

SINTI OG ROMA

Et andet mindretalspolitisk emne, som den slesvig-holstenske landdag beklageligvis stadig ikke har fundet en løsning på, er kravet om, at sinti og roma i lighed med det frisiske og det danske mindretal bør nævnes i den slesvig-holstenske landsforfatning. Et tilsvarende SPD-beslutningsforslag blev debatteret i landdagens plenum og siden bragt til høring i europa- og indenrigsudvalget.

Mens FDP i den sidste valgperiode havde stemt for et lignende fremstød, bakkerede de som regeringsparti ikke længere op om det. Ved SPD, som var i regeringen med CDU fra 2005 til 2009, forholdt det sig omvendt. Selvom CDU atter afviste forslaget blev det denne gang dog klart, at der er bevægelse i tingene, idet både indenrigsminister Klaus Schlie og dele af CDUs landdagsgruppe nu var indstillet på at stemme for et sådant andragende. I sidste ende havde CDU dog stadig vanskeligt ved at springe over sin egen skygge og besluttede af stemme blank.

Da landdagen på denne baggrund ikke kunne opnå det nødvendige 2/3-flertal for et forfatningsændring gøres der i den slesvig-holstenske landsforfatning stadig forskel på det danske og det frisiske mindretal og mindretallet af sinti og roma.

DET REGIONALE PERSPEKTIV

Dette års beretning er om noget præget af en mindretalspolitisk dagsorden. Derved får den indholdsmæssigt set en slagside, som ikke genspejler bredden i landdagsgruppens politiske indsatsområder i det forløbne år. Konsekvensen er, at beretningen - hvad angår vore øvrige politiske initiativer - har fået et noget summarisk præg.

SSWs landdagsgruppe har selvfølgelig også i indeværende beretningsår fokuseret på det grænseoverskridende samarbejde som en vigtig strategisk forudsætning for at skabe vækst og livskvalitet for mennesker både nord og syd for den dansk-tyske grænse.

Landspolitisk set har debatten været styret af, at regeringen har flyttet opmærksomheden over på Femernbælt-regionen frem for at styrke sit engagement i det dansk-tyske grænseland. Det kom tydeligt til udtryk, da ministerpræsidenten først på året præsenterede et udkast til en ny Danmarks-strategi. At strategi-udkastet blev sendt til høring hos kommuner på begge sider af grænsen - hos regionen Syddanmark, byen Flensborg og de sydslesvigske kredse samt til mange andre konkrete og potentielle samarbejdspartener - kan efter min mening også tolkes som, at den - som en sidegevinst - skulle tjene som en slags charmeoffensiv nord for grænsen for at råde bod på misstemningen efter nedskæringerne hos mindretallets skoler.

Landdagsgruppen har dog taget udkastet for pålydende. Derfor kom vi på et tidligt tidspunkt med et andragende om at stramme strategien op på en række centrale punkter. Det drejer sig

f.eks. om universitets-samarbejdet, skinne- og vejforbindelserne henover grænsen og om kravet om, at EUs Interreg-programmer efter 2013, hvor den nye programfase starter, ikke må slås sammen med Femernbælt-regionen.

Sammenfattende sagt gælder det om at formulere et højere ambitionsniveau for det grænseoverskridende samarbejde i vor region. SSWs fremstød har bidraget til, at landsregeringen ikke blot kan nøjes med at informere parlamentet, når alle høringssvar er blevet analyseret. Landdagen skal involveres på et langt tidligere tidspunkt - som med- og modspiller til regeringen. Det satser vi på, når arbejdet i europaudvalget kommer igang.

UNIVERSITETS-SAMARBEJDET

Det er påkrævet, at især universitets-samarbejdet intensiveres. Forudsætningen er dog, at landsregeringen beslutter aktivt at styrke Flensborg universitet. Også til dette problemkompleks har landdagsgruppen stillet andragender i landdagen.

Jeg minder om, at regeringsflertallet i forbindelse med finanslovsforhandlingerne for 2011/2012 satsede på at afvikle de internationale erhvervsrelaterede studier ved Flensborg universitet. Disse planer er efter alt at dømme taget af bordet - primært, fordi de fremkaldte så mange protester - også nord fra grænsen - at regeringen ikke havde nogen saglige argumenter at stå imod med.

På den baggrund er det dybt utilfredstillende, at regeringen i Kiel først ser sig i stand til at komme med et koncept for det fremtidige universitetsarbejde sidst på året. Det er alt for sent og understreger blot nødvendigheden af, at SSW holde fast i emnet. Skal Sydslesvig ikke ende som et rent rekreativt område for turister, har vi brug for at styrke Flensborgs stilling som uddannelsesby. Det indebærer

også, at samarbejdet mellem universitetet og ingeniørkolen (Fachhochschule) må uddybes så meget, at en egentlig fusion bliver et nærliggende mål.

Overordnet set må vi altså konstatere, at der fortsat er mange løse ender i det grænseoverskridende samarbejde. Af samme grund må vi glædes over det, som lykkes. Dertil hører ikke mindst vore fælles bestræbelser på at gøre Sønderborg til Europæisk Kulturhovedstad i 2017. Målet er at udvikle grænseregionen som kulturregion – og det er i sig selv et flot og positivt mål.

GRÆNSEKONTROL

På den anden side vil jeg heller ikke lægge skjul på, at den tidligere danske regerings forlig med Dansk Folkeparti om indførelsen af fast dansk grænsekontrol – netop set i sammenhæng med disse positive fremstød – i landdagen gav anledning til både debat og tydelig kritik. For SSWs landdagsgruppe handlede sagen primært om, at denne form for symbolpolitik går imod dét engagement, som i de senere år har ført til, at menneskene nord og syd for grænsen er rykket sammen i erkendelse af, at kun en fælles grænseregion vil være i stand til at klare fremtidens udfordringer.

Landdagsdebatten om den danske grænsekontrol fandt sted den 26. maj. Forud for debatten var det lykkedes at samle de fire foreliggende andragender fra de Grønne, SPD, regeringskoalitionen og SSW til ét andragende, som landdagen siden bakkede enstemmigt op om. At SSW i den forbindelse spillede en formidrende rolle, er en kendsgerning, som vi godt må rose os selv for.

SOCIALT OG KULTURELT UDSYN

Allerede i forbindelse med finanslovsforhandlingerne i efteråret 2010 mærkede vi i landdagsgruppen, hvilke fordele det har at kunne fordele arbejdet

på hele fire skuldre. Vi har nu langt bedre muligheder for at komme i dialog med grupper uden for de etablerede politiske rammer. Det har ikke mindst gjort sig bemærket på det sociale område, som er karakteriseret ved et stort frivilligt engagement. Vi opdagede med andre ord ved selvsyn, hvor skævt finanslovens sparekrav ramte, og det kan SSWs politik kun blive bedre af.

Mange selvhjælpsgrupper kunne f.eks. fortælle os, at de ikke havde fået tilstrækkelig frist til at omorganisere deres arbejde, så de kunne tackle de nye – dårligere – vilkår. Dertil kommer, at også det institutionaliserede arbejde har fået det vanskeligere. Forældrenes betaling til befordringen af deres skolebørn og kredsenes forgæves forsøg på at omgå denne bestemmelse i den nye skolelov er et godt eksempel på, hvad der sker, når det kun er den kortsigtede økonomiske gevinst, der tæller.

Mange andre elementer i den nye slesvig-holstenske skolepolitik peger desværre i samme retning. Kendsgerningen er, at vi med den skolelov, som regeringspartierne vedtog i slutningen af januar 2011, har bevæget os længe væk fra målet om en udelt skole, end vi var med skoleloven fra 2007. Dertil kommer, at undervisningsministerens holdning om, at skolerne skal have så meget frihed som muligt, flere steder i landet har ført til en form for skolepolitisk kannibalisme – f.eks. i Sattrup, hvor gymnaset, som deler skolegård med den stedlige fællesskole (Gemeinschaftsschule), har besluttet at tilbyde en studentereksamen efter 9 år og ikke mere efter 8 år.

Derved udsættes fællesskolen for et urimeligt pres, idet den forlængede gymnasietid netop var med til at adskille fællesskolernes undervisningstilbud fra gymnasiernes. For SSW er det på den ene side forståeligt, at forældre vil det bedste for deres børn. På den anden side er netop denne bestemmelse med til at cementere et nyt tos-

trenget skolesystem, som igen kommer til at dele børnene på et alt for tidligt tidspunkt – nemlig efter 4. klasse, hvor de gymnasieegnede børn starter i gymnasiet og alle andre flytter over i fællesskolen.

Skolepolitik fylder traditionelt meget i landdagens arbejde, fordi uddannelse og kultur er delstatsparlamenternes kompetenceområde. Ud over skolepolitik har landdagsgruppen i det forløbne år beskæftiget sig intens med andre sider af det, der på tysk omskrives som "Kulturhoheit der Länder" (delstaternes kulturelle autonomi).

Det har resulteret i to store forespørgsler (Große Anfragen) om hhv. voksen- og videreuddannelse og delstatens arkivvæsen. Dertil kommer, at SSWs udkast til en bibliotekslov i skrivende stund ikke er færdig-behandlet. Vi har valgt at føre flere samtaler med de andre partier, før vi tager det endelige spring. Målet er, at give Slesvig-Holsten en egentlig bibliotekslov, selvom vi formentlig bliver nødt til at acceptere et kompromis, som kommer til at betyde, at "vi hakker en hæl og klipper en tå" – udfra en betragtning om, at det er nødvendigt at få en fod i døren for at komme videre i sagen.

VOR EGEN VERDEN

Ingen beretning vil kunne klare at givet et udtømmende billede af bredden i landdagsgruppens arbejde. Antallet af forespørgsler, pressemeddelelser og egne initiativer kan en statistik give oplysninger om, men arbejdet omfatter selvfølgelig mere end dét.

I det indeværende år har landdagsarbejdet deruodver blevet udvidet med to ekstra politiske platforme. Det omfattende arbejdet i landdagens parlamentariske undersøgelsesudvalg om "HSH Nordbank" har stået på i mere end 2½ år med ugentlige udvalgs møder og umådelige mængder af papir. I august barslede det med en rapport på over 450 sider, som også SSW har bi-

draget til. Rapporten er blevet drøftet i landdagen, men derudover får CDU-SPD-regeringens forfejlinger i sagen nok ingen graverende konsekvenser.

Desuden har landdagen nedsat en såkaldt "Enquetekommission", som skal beskæftige sig med mulighederne for at uddybe samarbejdet mellem de nordtyske delstater – primært dog samarbejdet mellem Slesvig-Holsten og Hamborg. For en enkelt fraktion, de Grønne, lyder konklusionen allerede nu, at vi bør satse på en "Nordstaat", mens SSWs holdning er mere konkret: vi går ind for at udvide samarbejdet, hvor det giver mening – og en nordstat giver ingen mening. Den ser hen over, at alle landets regioner skal have lige muligheder for at få del i den samfundsmæssige udvikling – og lige netop dette perspektiv kommer til kort, hvis alting rettes ind efter metropolregionen Hamborgs behov.

LANDDAGSVAGKAMP

Sidst, men ikke mindst, vil landdagens debatter og almene politiske arbejde i løbet af kort tid være styret af den kommende landdagsvalgkamp. Mens SSW og de Grønne holdt fast i, at landets nye valglov – vedtaget i marts 2011 – i langt højere grad burde tage højde for de punkter, som forfatningsdomstolen i Slesvig havde fremført som forfatningsstridige, besluttede regeringskoalitionen sammen med SPD blot at reducere antallet af valgkredse fra 40 til 35 og at klare de forfatningsmæssige problemer med landdagens sammensætning ved at ændre landsforfatningen på en sådan måde, at parlamentets størrelse fremover kun står nævnt i valgloven og ikke mere i selve forfatningen.

Valgdatoen er fastsat til den 6. maj 2012. Den vil der næppe blive rokket ved, selvom CDU på det sidste har beskæftiget sig så meget med sig selv, at det for vælgerne måske ville være

ønskværdigt, hvis valgdatoen kunne rykkes frem.

TAK

SSWs landdagsgruppe er om noget anvist på samarbejdet med vore mindretalsorganisationer. Vi er glade for, at dette samarbejde fungerer så godt, som tilfældet er. Tak for det. Tak også

til SSWs landssekretariat, til partiets kommunalpolitikere og til alle andre, der giver os en hjælpende hånd. Lige nu, hvor vor kollega Silke Hinrichsen er sygemeldt, er vi ekstra glade for den. Samtidig er vi glade for, at Silke fortsat er med fra sidelinjen. Tak også til landdagsgruppens medarbejdere for jeres viden og know-how og for det store engagement, de lægger for dagen.

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR FLENSBORG BY:

Et bevægende år

Af Susanne Schäfer-Quäck, fhv. byformand, formand for SSW-byrådsgruppen

Sidste år har været et bevægende år for SSW Flensborg by med mange højdepunkter.

Lad os starte med noget af det positive. Vort medlemstal er steget, idet både kampagnen for 100% s ligestilling gav pote, samtidig med at SSW'erne tiltrak mange nye unge.

Desværre måtte vi også i det sidste år tage afsked med en del medlemmer. Stedfortrædende for dem alle vil jeg nævne W.L. Christiansen, som i flere omgange har været byrådsmedlem i Flensborg og var SSWs første landssekretær.

OVERBORGMESTERVALGET

En stor del af året stod i 2010 i overborgmestervalgets tegn. Bystyrelsen havde i marts på et klausurmøde med byrådsgruppen besluttet, at vi som næststørste parti i Flensborg ville opstille en egen kandidat. Der blev nedsat en findingskommission som skulle se på egnede kandidater blandt mindretallets rækker.

Samtidig blev vi kontaktet af SPD for

Knapt nok tiltrådt men allerede på talerstolen ved Flensborg Bys nytårsreception for alle flensborgere: den nyvalgte overborgmester Simon Faber (SSW). (Foto: Martina Metzger)

Mediernes og borgernes interesse på valgaftenen er stor: Simon Faber fra SSW er valgt til ny overborgmester i Flensborg. (Foto: Lars Salomonsen)

at høre om vi var interesseret i at opstille en fælles kandidat. Det var vi. Men ikke på SPDs betingelser. Da det kom til stykket viste det sig nemlig, at SPD forestillede sig, at vi skulle støtte en SPD-kandidat, mens man ikke kun-

ne forestille sig at støtte en fælles SSW-kandidat. Det er klart, at vi på dette grundlag ikke kunne nå sammen med SPD og derudover havde vi jo fundet en egen - velegnet - kandidat: Simon Faber.

Forud for valget af Simon Faber gik en periode med mange og lange møder, bl.a. også flerkantmøder med de andre kandidater til posten som overborgmester i Flensborg. (Foto: Martina Metzger)

I tiltrædelsesreceptionen for den ny overborgmester Simon Faber på Flensborg rådhus deltog høj og lav fra nord og syd. (Foto: SPT)

Da overborgmester Tscheuschner i løbet af foråret trak sig, var det klart, at vi faktisk havde ret gode chancer med en kandidat, der ikke kun kunne samle det danske mindretal, men også appellerede bredt til alle politiske spektrer i byen.

Derfor besluttede SSW Flensborg at satse stort. SSW har brugt næsten hele sin opsparede formue på 25.000 euro på overborgmestervalgkampen. Men denne investition har givet bonus: Vi i SSW Flensborg er stolte over, at overborgmesterposten med Simon Faber for første gang i 60 år igen er besat af en person fra vort parti og det danske mindretal. Det skyldes ikke mindst SSWs valgkæmpere, der i næsten et halvt år har slidt og slæbt for, at Simon kunne vinde denne valgkamp. Det var en imponerende indsats, som vil gå over i SSWs historie, som en af vor største bedrifter. Tak til alle dem, der har hjulpet med til, at vi kunne skrive historie i 2010.

Det var modigt af Simon Faber med sin baggrund at stille op til valget. Han holdt under hele valgkampen på en fair

og fremadrettet måde fast i sine visioner for Flensborg og grænselandet. SSW er overbevist om, at Flensborg, mindretallet og partiet vil få glæde af ham de næste mange år endnu.

NEDSKÆRINGERNE

En anden historisk begivenhed i 2010 var hele sagen omkring landsregeringens såkaldte besparelser overfor de danske skoler. Det var også et vigtigt emne her i byen, og SSW Flensborg deltog aktivt både i den store og flotte demonstration på havnen og i underskriftsindsamlingen mod nedskæringerne. Demonstrationen med næsten 6.000 deltagere var den største i Flensborg siden 1950'erne og viste, at mindretallet står sammen, når det gælder.

I første omgang tabte vi desværre slaget mod landsregeringen, som holdt fast i deres uretfærdige nedskæringsforslag. En følge blev bl.a., at Skoleforeningen blev nødt til at lukke Christian Paulsen-Skolen. Det er vi ked af her i Flensborg.

Selvfølgelig er der i de sidste år og

På årsmødepladsen havde Flensborgs overborgmester Simon Faber og Folketingets formand Thor Pedersen en del at snakke om. (Foto: SPT)

så blevet lukket flertalsskoler i Flensborg. Men det skete ikke på grund af pengemangel, men udelukkende fordi der ikke var elever nok. Så det er bittert, at CPs elever blev fordelt på de andre danske skoler i Flensborg. Men: Vi har kun tabt et slag og "krigen" er ikke slut endnu. SSW og hele mindretallet vil ikke acceptere landsregeringens uretfærdige tilskudspolitik, og vi vil blive ved med at kræve 100% tilskud også til vore børn. Det skal der ikke herske tvivl om.

Iøvrigt bliver vi i denne sag støttet af et enigt byråd inkl. CDU og FDP. Det er landsregeringen, der er galt afmarcheret, og vi håber her i SSW Flensborg derfor på, at der kommer et regeringskifte til næste landdagsvalg.

Stemmerne tælles op. Kan det passe? Vantro blikke. SSWs mand er valgt til ny overborgmester. (Foto: Lars Salomonsen)

LANDDAGSVALGET

Landdagsvalget finder sted den 6. maj 2012, og her vil vi i SSW Flensborg også gøre vores til, at der sker en ændring i Kiel. Det kan f.eks. ikke være rigtigt, at universitetet i Flensborg skal spare 1,7 mio. euro, mens universitetet i Kiel får flere penge. Det er rigtig, at der skal spares. Men det skal ske på en retfærdig måde, og det har landsregeringen ikke gjort. Heldigvis har det lokale erhvervsliv i byen og den danske regering samt Region Syddanmark erkendt, hvor vigtig universitet og de dansk-tyske studier er og prøver at finde en økonomisk løsning på problemet.

På dette sted vil jeg rette en stor tak til vort landdagsmedlem Silke Hinrichsen for hendes indsats i Kiel, hvor hun siden sit genvalg i 2009 har kæmpet ihærdigt for mindretallets sag, for universitet og også for Flensborgs fængsel, som jo desværre også er lukningsruet.

Bystyrelsen har arbejdet rigtig godt sammen, og det er derfor også med vemod, at jeg har besluttet at stoppe som byformand efter kun to år på posten. Men efter at jeg i januar 2011 blev valgt til gruppeformand i byrådsgruppen, har jeg besluttet at bruge mine kræfter udelukkende på denne vigtige post. Derudover har jeg altid haft den opfattelse, at posten som byrådsgruppeformand og byformand ikke bør være besat af samme person, idet det jo er bystyrelsen, der skal »kontrollere« byrådsgruppen. Og jeg har altså svært ved at kontrollere mig selv.

Det har været givtige år for mig, og jeg deltager jo fortsat i bystyrelsens møder, men fra nu af som gruppeformand. Jeg tror vi i SSW Flensborg har god grund til at være optimistiske også for de næste år og valgene i 2012 og 2013.

(Landdagsmedlem Silke Hinrichsen blev enstemmig valgt til ny formand for SSW Flensborg by i april 2011.)

Den afgående og den endnu ikke tiltrådte flensborgske overborgmester i januar; Klaus Tschuschner t.h. og Simon Faber. (Foto: Martina Metzger)

Overborgmester Simon Faber med hustruen Ruth og børnene Helene og Victor. (Foto: Lars Salomonsen)

Både SSF og SSW præsenterede sig ved en infobod på Flensborg Bys nytårsreception for alle flensborgere i Tyske Hus. (Foto: Martina Metzger)

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING I SLESVIG-FLENSBORG AMT:

Isted-Jydbæks SSW-næstformand Nadine Schmidt overrakte en boggave i anledning af Horst Kohrts 25 års jubilæum som SSW-kommunerådsmedlem i Bollingsted i april. (Foto: privat)

Også borgmester Bernd Nissen fra AWG fik en boggave af SSW-distriktets næstformand for 25 års medlemskab af kommunerådet. (Foto: privat)

På generalforsamlingen i Skovlund SSW i marts valgtes Rolf Hachmann (i midten mellem Lorenz Lund t.v. og Karl Otto Meyer t.h.) til ny formand efter afdøde Jytte Vester. (Fotos: Marike Hoop)

SSW-generalforsamlingen 2011 i Skovlund.

Spændende og arbejdsrigtigt 2010

Af amtsformand Jette Waldinger-Thiering

SSW kan se tilbage på et spændende og arbejdsrigtigt 2010.

Vinter og foråret stod i spareplanernes tid. Også Egernførde Bys budget skulle konsolideres.

På landsplan havde SSW sat en medlemshvernings-kampagne i gang, der gav pote overalt. I vort amt fik vi den største tilgang, nemlig 50 nye medlemmer – heraf 5 nye i Egernførde.

Det ville være skønt, om fremgangen fortsatte, da vi virkelig trænger til flere skuldre til hjælp med det politiske arbejde.

Desværre har vi også mistet en række medlemmer ved fraflytning, udmelding og dødsfald.

SSW-ungdomsafdelingen SSWU er et spændende tiltag.

Jeg personligt glæder mig utrolig meget over nyetableringen af de unge i SSW; de unge er kommet for at arbejde med og sætter deres præg på vort politiske arbejde.

Lige inden vort årlige højdepunkt, Årsmøderne i Sydslesvig og vort store årsmøde på sportspladsen i det danske hjørne i Egernførde trak landsregeringen tæppet væk under os: mindretallets livsnerve - vore skoler - skulle pludselig spare 15%.

Et er økonomien, noget andet holdningen bag nedskæringen: Hele mindretalspolitikken i Slesvig-Holsten, alle de positive tiltag nord og syd for grænsen stod på spil. Hurtigt fik SSW, Dansk Skoleforening og SSF etableret vor første protestkampagne - en ny erfaring, som vi sikkert kunne have været foruden.

Menneskekæden nede på promena-

den i Egernførde blev en succes; alle børnehaver og skoler, vore fritidshjem og alle vore foreninger fandt hurtigt sammen og kæmpede for sagen.

Vore børn skulle pludselig ikke være det samme værd som dem i de offentlige tyske skoler. Vi skulle spare, og de andre? Hvorfor kunne vi ikke i fællesskab spare - lidt mere ligeligt fordelt? Hvorfor kunne landsregeringen ikke kontakte os og snakke med os om spareplanerne, inden de blev offentliggjort? Vi er da også interesseret i at få pengene til at slå til; »Schuldenbremse« har SSWs landdagsgruppe jo også stemt for. Mange spørgsmål, som vi nok ikke får svar på.

Jeg fik inviteret Kim Andersen, formanden for Sydslesvigudvalget, til at deltage i vor demonstration. Han kom og sagde de helt perfekte, rigtige og opløftende ord på pladsen: vi bakker jer op, og I kan stole på os 100%. Endnu engang, tusind tak. Det varmer, når man har på fornemmelsen, at opholdstilladelsen i vor hjemstavns er ved at udløbe.

Anke Spoorendonk og Karl Otto Meyer holdt en tale på pladsen; jeg fik også lige sagt et par ord - nok mere som amtsforkvinde.

En megastor tak til alle vore kommunerådsmedlemmer og kredsgruppen, som virkelig arbejder for, at mindretallet ikke bliver glemt.

Demonstrationen blev en stor vifølelse. Hvis Peter Harry Carstensen nu troede, at vi gik i sort, så måtte han tro om igen. Aktionen gav styrke og plads til sammenhold - og så er vi jo ved vort ældste SSW-slogan: »Darauf kannst du dich verlassen« und nicht auf die anderen; denn dann bist du nämlich verlassen.

Demonstrationen blev fulgt op med

en underskriftindsamling, som rundede de 50.000. Det viser, at vi har en bred opbakning i vor landsdel, er accepteret og anerkendt af befolkningen som den kendsgerning: vi hører til i Sydslesvig.

Kampagnen er ikke afsluttet. Desværre blev spareforslaget vedtaget med 1 stemme flertal i landdagen. Det blev mindretallets julegave, der desværre ikke kunne byttes i denne omgang. SSW og Det sydslesvigske Samråd satser på nyvalg i maj 2012 med en ny regering, som igen ligestiller vore elever.

ANDET

SSFs nye amtskonsulent Per Dittrich trådte til i september 2010 - endnu en gang velkommen til.

Vor Skagenstur 2010 sammen med SSF blev en god efterårstur med masser af gode oplevelser.

Lanternefesten 2010 var velbesøgt.

Vor julefrokost 2010 blev aflyst pga manglende tid.

At Egerfnørde Nyt ikke er udkommet et stykke tid, skyldes økonomiske og redaktionelle problemer. Dem arbejdes der på at løse.

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENINGS ARBEJDSGRUPPE HOLSTEN-HAMBORG:

Dansk syd for Sydslesvig

Af Tine Andresen

Der er ikke noget bemærkelsesværdigt i, at man som dansk sydslesviger holder fast ved sit SSF- eller SSW-medlemskab, når man flytter til en region nord eller syd for Sydslesvig, men at bo udenfor den geografiske hjemstavn og danne en arbejdsgruppe, der udtrykkeligt ønsker at få lov til at organisere sig som et distrikt, det er arbejdsgruppen i Hamborg – indtil videre – alene om.

Det hele startede med Uwe Bruhns (årgang 1937), der voksede op i Slesvig og som med en realeksamen fra Angar-Skolen i lommen fandt arbejde syd for Sydslesvig. I løbet af hans arbejdsliv nåede han at bo i flere forskellige tyske byer, inden han til sidst slog sig ned i Hamborg.

I alle årene blev han ved med at læse Flensborg Avis for at holde sig orienteret om, hvad der sker i mindretallet. Det var i den forbindelse, at det gik op for ham, at der blev gjort alt for lidt fra mindretallets side for at holde kon-

takten til de unge, der efter endt skolegang flytter fra landsdelen. »Ude af øje, ude af sind« - sådan følte han det i hvert fald selv. Og det skulle der gøres noget ved.

START I 2007

Efter landdagsvalget i 2005 var tiden endelig moden til at gøre noget konkret. SSW og mindretallet var i fokus, og Uwe Bruhns fik overbevist SSWs daværende landssekretær Dieter Lenz og SSWs landsstyrelse om nødvendigheden af at invitere alle SSW-medlemmer fra Holsten og Hamborg til et møde i Den danske Sømandskirke i Hamborg.

Det uofficielle græsrodsarbejde i syd blev sat på dagsordenen, og det førte til, at SSWs første arbejdsgruppe uden for Sydslesvig under betegnelsen »Arbeitsgemeinschaft« = arbejdsgruppe: »AG Holsten-Hamborg« blev grundlagt i foråret 2007. Betegnelsen arbejdsgruppe blev taget i brug, fordi SSW ikke må og vil have distrikter hhv. opstil-

le kandidater ved valgene uden for Sydslesvig (undtagen i Kiel). Gruppen er repræsenteret på SSWs landsmøde med to delegerede, men har ikke noget politisk mandat.

- Først og fremmest er det vor opgave at holde kontakten til medlemmerne og til Sydslesvig vedlige. Derudover hjælper vi med valgkampen til landdagsvalgene i landsdelen Holsten, siger gruppeformand Malte de Grahl.

Lige fra starten har Uwe Bruhns og Malte de Grahl sørget for at få SSF-medlemmerne med på vognen og har heri fundet genklang hos Sydslesvigsk Forenings generalsekretær Jens A. Christiansen.

- Vort daglige arbejde er rent faktisk mere af kulturel karakter end politisk, tilføjer Uwe Bruhns, der agerer som næstformand.

AKTIVITETER

Gruppen kalder sig da også uofficielt for SSF/SSW-arbejdsgruppen Holsten-Hamburg, og den tæller ca. 100 SSF-medlemmer, 50 SSW-medlemmer plus 25 SSW-medlemmer, der udtrykkeligt ønsker at forblive i deres tidligere distrikter i Sydslesvig. I modsætning til SSW- deler SSF-medlemmerne fra Hamburg-gruppen skæbne med alle andre SSF-medlemmer, som bor uden for Sydslesvig – de er fortsat registreret som »passive medlemmer«.

- Når vi holder møde i vort forsamlingslokale i Den danske Sømandskirke, er der Dannebrog på bordene, mens vi hygger os med kaffe og småkager. Og selvfølgelig synges der danske sange, siger Malte de Grahl.

Medlemmerne bor spredt ud over et stort område, så enkelte kommer helt fra Neumünster, Heide, Itzehoe, Elmsborn, Seevethal (syd for Hamburg) og Lübeck for at være med. Alligevel formår arbejdsgruppen at samle mellem 15 og 30 deltagere til deres møder.

Møderne i Sømandskirken i Hamburg finder sted tre til fire gange årligt,

SSW'ere fra Holsten og Hamburg på besøg hos SSW-gruppen på rådhuset i Flensborg. Fv. Malte de Grahl, Birgit Binger, Erhard Binger og Uwe Bruhns. (Foto: Lars Salomonsen)

hvor medlemmerne bliver informeret om aktuelle emner med relation til Danmark og mindretallet. Forskellige fremtrædende personer både fra Danmark og Sydslesvig har i den forbindelse været inviteret til at holde foredrag. I maj var der et foredrag om Skoleforeningen ved fhv. skoledirektør Hans Andresen. Ud over disse større arrangementer mødes medlemmerne til aktiviteter som grillaftener eller udflugter.

ØNSKER

De fleste medlemmer i SSF/SSW-arbejdsgruppen Holsten-Hamburg har tidligere været bosat i Sydslesvig, og Malte de Grahl pointerer, at medlemmerne har en stor interesse i at følge med i, hvad der sker i Sydslesvig, og at de stadig føler sig tæt knyttet til det danske mindretal.

- For dem er det ikke tilstrækkeligt bare at tilslutte sig den i Hamburg aktive »Deutsch-Dänischer-Verein«, der åbner dørene for alle, som er interesserede i dansk kunst, kultur og i det hele taget i Danmark som rejseland, siger han.

- Vi ønsker at være mere end »passive medlemmer« – for vi er mere end det, pointerer Uwe Bruhns.

Arbejdsgruppen ser alligevel realis-

tisk på dens situation. Medlemmerne er godt klar over, at det danske mindretal i starten betragtede »aktiviteterne i syd« med skepsis, og at der var mange, der rent ud sagt syntes, det var »unødvendigt«. Gruppen er dog glad for, at denne indstilling til deres arbejde er ved at have lagt sig.

- Vi er kun en lille spredt gruppe uden stor gennemslagskraft, der måske ikke kan bevæge meget, men vi prøver at opretholde kontakten til Sydslesvig, og vort ønske er, at også Syd-

slesvig bibeholder kontakten til os og tænker på os som en del af det sydslesvigske fællesskab, siger Malte de Grahl.

Uwe Bruhns understreger, at der ikke er brug for yderligere økonomisk støtte – budgettet er der styr på, men den moralske opbakning kan der ikke blive for meget af.

Sydslesvigsk Forening undersøger for tiden muligheden for at øge samarbejdet med medlemmer uden for den naturlige geografiske hjemstavn.

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENINGS UNGDOM:

Fokuserer på tre områder

Af næstformand Jon Egeris Karstoft

Året har været et godt år for SSWUngdom.

Vi fokuserer vort arbejde på 3 forskellige områder: politik, sociale arrangementer og hvervning. Og så selvfølgelig, fordi alt godt arbejde skal betales og kommunikeres: kommunikation og økonomi.

I indeværende år har vi - igen - gennemgået en hård strukturreform, hvor arbejdet med lokalpolitik, sociale arrangementer og hvervning er blevet decentraliseret til to nyoprettede distrikter, et med centrum i Slesvig, et andet med centrum i Flensborg. Dette har budt på udfordringer, men har samlet set været en god erfaring.

I dag står SSWUngdom stærkt. Arbejdet med at finde nye tillidspersoner til de kommende års styrelser har kunnet rykke i baggrunden, idet folk selv har meldt sig, medlemstallet har stabiliseret sig omkring de 150, vi afholder regelmæssige sociale arrangementer med god og fast deltagelse, vi har hvervet medlemmer hos nye målgrupper, nemlig Flensborgs fælleskoleele-

ver, og økonomien er sikret ved hjælp af tilskud fra SSWs landsforbund, landet Slesvig-Holsten og private donationer.

KONTINUITET

Allerde da SSWUngdom blev officielt grundlagt i 2010 stod det os klart, at noget måtte gøres for at sikre en vis kontinuitet i arbejdet. Mange af vore forgængere havde måttet opgive denne opgave, da de forlod landsdelen for at studere i Danmarks og Tysklands større byer. Vor tanke var, at vi måtte sikre vor eksistens ved hjælp af faste strukturer, valgte tillidspersoner, regelmæssige landsmøder og et organiseret arbejde.

Denne indsats har båret frugt. Februar 2011 bød på den første lakmusprøve, da størstedelen af den første landsstyrelse trådte tilbage, deriblandt daværende formand Lukas Lausen. Imidlertid blev både en ny handlekraftig landsstyrelse valgt og derudover endda hele to nyoprettede distriktstyrelser.

Ydermere kan vi se, at der ikke vil være mangel på kandidater til vore

kommande styrelsesvalg. Folk melder sig frivilligt. I den sammenhæng er det værd at bemærke, at elever fra Flensborgs fællesskoler er blevet bundet ind i vore styrelses daglige arbejde.

POLITIK - I BYEN OG I LANDET

I begyndelsen af indeværende valgperiode satte vi os selv som mål at give SSWUngdom en egen politisk profil.

Hvor størstedelen af - dog langt fra hele vort første år gik på at finde ben at gå på - medlemsmæssigt, økonomisk og kommunikationsmæssigt - har vi i denne valgperiode haft succes med at fastlægge, hvilke holdninger vi ville tage udgangspunkt fra i vort politiske virke.

Dette har i høj grad været en intern proces, omend noget af det allerede har kunnet ses i det offentlige billede.

Vi har besluttet at fokusere på bæredygtighed på alle områder: socialt, økonomisk og klimamæssigt. Vi mener, at de løsninger, vi påpeger m.h.t. nutidens problemer fortsat skal være gode løsninger om 20 eller 30 år, når det er os, der for alvor har ansvaret for vort samfund.

Vi har i den sammenhæng haft en udmærket kontakt til SSW, og dette takker vi for. I har været gode til at lytte til vore holdninger.

I Slesvig har vor formand Jonas Knickmeier virket som "borgerligt medlem" af SSWs byrådsgruppe, i Flensborg er der regelmæssig kontakt mellem SSWUngdoms distrikt, SSW Flensborg By samt byrådsgruppen, og på landsplan har vi en udmærket kontakt til landssekretær Martin Lorenzen. Landdagsgruppen har også ved flere lejligheder, bl.a. i forbindelse med udarbejdelsen af SSWs teser til en kommunalreform, men også i andre sammenhænge, vist sig lydhøre for vore holdninger.

Derudover er det vor fornemmelse, at vi har medvirket til at give de unge i mindretallet fornyet tillid til det repræ-

SSW-landssekretær Martin Lorenzen og SSWU-formand Jonas Knickmeier. (Foto: SPT)

sentative demokrati, der fungerer med politiske partier, en tillid der ellers er vigende i Tyskland.

FOR POLITIKKENS OG HYGGENS SKYLD

I begyndelsen af året blev arbejdet med sociale arrangementer uddelegeret til SSWUngdoms distrikter. Formålet med disse arrangementer er på den ene side at skabe et sammenhold i vor medlemsskare og på den anden side at medvirke til ungdommens politiske dannelse.

Ungdomstaler Jon Egeris Karstoft på talerstolen ved årsmødet i Flensborg. (Foto: SPT)

Vi har haft succes med at finde en balance mellem disse to yderpunkter, hvor langt størstedelen af vore arrangementer er af blandet karakter, mens nogle er rent politiske og nogle andre er mest for hyggens skyld.

Det glæder os at kunne sige, at alle vore arrangementer har været velbesøgte - som regel af omkring 20 deltagere. Der er derudover en vis udskiftning, således at 50 mennesker kan siges at besøge vore arrangementer regelmæssigt.

VOKSENDE MEDLEMSTAL

Det har glædet os at kunne medvirke til SSWs medlemsfremgang i år. Vi oplever en konstant vækst, omend naturligvis lidt lavere end i vort første år. Konkret har vi for tiden ca. 150 medlemmer. Vi har først engang haft fokus på vore gamle målgrupper: eleverne på Duborg-Skolen og A. P. Møller Skolen, og har med nogen succes formået at sikre en rulning, således at nye medlemmer erstatter dem, der får studentereksamen hvert år.

Derudover har vi udvidet vor målgruppe til også at omfatte elever i 9. og 10. årgang på Sydslesvigs danske fæl-

lesskoler. Dette har ført til, at vi nu tæller fællesskoleelever blandt vore aktive medlemmer.

ØKONOMISK ANSVARLIGHED

Da al aktivitet koster penge, har det været os magtpåliggende at sikre et solidt økonomisk grundlag for vort arbejde. Vor regnskabsføring er sat i system takket være et samarbejde mellem vor kasserer og SSWs landssekretariat - tak til Karin Hahn-Wulff - og finansieringen er sikret gennem et øget tilskud fra SSW, som vi naturligvis er taknemmelige for, men også vha. tilskud fra landet Slesvig-Holsten og private donationer. Derudover bliver vort nordlige distrikt optaget i samarbejdsringen af ungdomspartier i Flensborg ved årets udgang, hvilket vil muliggøre et tilskud fra Flensborg By.

STATUS

Det er derfor en på alle leder og kanter sikret SSWUngdom, der går ind i det kommende år, der byder på store udfordringer i form af et landdagsvalg. Vi ser også i den sammenhæng frem til at kunne være SSW til støtte og hjælp.

SYDSLESVIGS DANSKE UNGDOMSFORENINGER:

Langt over 1.000 frivillige

Af formand Inger Marie Christensen

Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger har i organisationen to grene, idet vi både har det professionelle/ institutionelle børne- og ungdomsarbejde på vore 11 fritidshjem, og det frivillige foreningsarbejde, som foregår i de 65 foreninger og landsdelsorganisationerne (spejderne, FDF og MBU), der er medlemmer af SdU.

Som paraplyorganisation er foreningerne hele grundlaget for SdUs arbejde, og der er rigtig mange forskellige tilbud til børn og unge, ja, også til de mere voksne rundt omkring i de forskellige foreninger.

Alt dette kunne ikke lade sig gøre uden de mange frivillige, der lægger deres energi og tid i foreningsarbejdet. Her tænker jeg ikke bare på bestyrelsesmedlemmerne, men det er trænere,

Flying Superkids i Idrætshallen i Flensborg i oktober 2010. (Foto: Martina Metzger)

instruktører, hjælpere og også de forældre, der giver en hånd med ved arrangementer eller sørger for holdkørslen til stævner eller lignende.

I hele SdU ydes denne frivillighed hvert år af langt over 1.000 frivillige. En organisation som SdU kunne slet ikke

eksistere uden alle de frivillige kræfter, der hvert år stiller deres tid og kompetencer til rådighed ved alle de arrangementer, der tilbydes gennem SdU.

Dette er ikke kun gældende for SdU, men er i høj grad kendetegnende for alle mindretallets organisationer.

Interessen for at se Flying Superkids i Flensborg var stor: En lang kø af mennesker venter på at komme ind i Idrætshallen. (Foto: Martina Metzger)

SdUs ny styrelse bestod efter hovedsendemandsmødet i november 2010 af f.v. Kirstin Asmussen (ny), Anna Sophie Schink, Anders Kring (ny), Claus Butt (ny), Birthe Marxen-Düring (2. næstformand), Anja Otten (ny), Inger Marie Christensen (formand), Ronny Grünewald (ny), Kai Tove Meyer, Flemming Birkemose (1. næstformand) og Jens Boddum. (Foto: Manfred Bauch)

Denne frivillige indsats er et stærkt udtryk for den medborger-deltagelse, der styrker vore værdier som solidaritet og sammenhængskraft.

Frivilligheden er også en vigtig arena for læring, idet et engagement i frivillige aktiviteter er med til at give den enkelte nye færdigheder og kompetencer.

2011 er af EU-kommisionen udnævnt til "europæisk frivillighedsår". Hermed ønsker EU bl.a. at anerkende og synliggøre den frivillige indsats rundt omkring i EU. Samtidig skal betingelserne for at udføre frivilligt arbejde styrkes og værdsættes mere.

En af de helt store begivenheder i SdU i år var, da vi i påsken var vært for Jugend Europäische Volksgruppens (JEV) påskeseminar. I dagene fra den 16. april til den 22. april mødtes ca. 100 unge fra forskellige europæiske mindretal på Christianslyst. Temaet for dette seminar var netop "Frivilligheden".

Med dette seminar var ønsket at

sætte fokus på vigtigheden af det frivillige arbejde og at anerkende og støtte de unge i deres arbejde.

De unge deltagere fik via workshops kendskab til at udvikle metoder, som kunne gavne deres arbejde i deres respektive organisationer. På den måde var seminaret med til at motivere og styrke de unge i deres frivillige arbejde.

18. April-fonden uddeler hvert år en ungdomslederpris til en leder, som har gjort en særlig indsats inden for SdU. I år blev prisen uddelt ved åbningen af påskeseminaret, og den gik i år ikke til en enkelt person, men blev givet som en anerkendelse af alle unge frivillige i SdU. Denne gestus blev ikke mindre af, at fondens bestyrelse i denne anledning havde valgt at tilføje et ekstra nul til beløbets størrelse. Det takker vi for.

Til sidste års hovedsendemandsmøde lykkedes det at få valgt en fuldtallig styrelse efter et par år med vakante pladser. Det var rigtig glædeligt, da det jo ikke bare aflaster de enkelte styrel-

Konsulent Simon Faber var ikke blot SSF-medarbejder. En tredjedel af ham var ansat hos SdU. Derfor var også SdUs medarbejdere vemodige, da der skulle siges farvel omkring årsskiftet, fordi Simon var blevet valgt til ny overborgmester. (Foto: SPT)

sesmedlemmer, men også giver en bredere diskussion at træffe beslutninger på.

Dette problem med at få medlemmerne til at tage det ansvar at lade sig vælge ind i en bestyrelse er kendt i mange foreninger og ikke noget enestående for os her i Sydslesvig.

På trods af dette viser mange undersøgelser, at folk gerne vil yde en frivillig indsats, hvis de bliver spurgt, men de fleste vil ikke binde sig til en bestyrelsespost for to år. De vil derimod gerne lave et stykke arbejde i forbindelse med et arrangement eller et bestemt projekt over en afgrænset tidsperiode.

Her ligger en af udfordringerne for foreningerne. For er de gearret til at åbne op for den anderledes måde at tænke foreningsledelse på? Det er måske ikke nødvendigt med en bestyrelse på 5 eller 7 personer i en lille eller mindre forening. Her kunne "triologi-modellen" være en mulighed med en bestyrelse på 3 personer og så arbejde mere projektorienteret.

Her ligger en vigtig opgave for SdU

som paraplyorganisation at hjælpe foreningerne med denne udvikling, og det vil være en af de mange arbejdsopgaver, der venter forude.

Europæiske Folkegrupper Ungdom JEV udviklede sit påske seminar hos SdU på Christianslyst. Her belyste de mange unge fra mindretal i hele Europa det frivillige og ulønnede arbejde.

Her i "Frivillighedens år" skal vi alle huske at takke vore frivillige og anerkende dem for det store arbejde, de yder til vort fællesskab. I SdU vil vi fortsat have fokus på den frivillige indsats.

Spil Dansk Dagen i Danmark fik også en sydslesvigsk pendant den 27. oktober 2011 - med masser af koncerter, fællesoplevelser, fællessang. En stor dag.

To (af flere), der glæder sig over, at JEV-påskeseminaret bare klapper: SdU-konsulent Tinne Virgils og en af hendes faste støtter i JEV-arbejdet, Fabian Gerwin ved en rigtig dansk pølsevogn parkeret på Christianslyst. (Foto: Povl Klavsén)

Crashkurs, et ungt band med succes, får SdUs kulturpris 2010. (Foto: SdU)

I maj gennemfører ungdomsforeningen Ydun i Skovlund-Valsbøl et malekursus for børn, ledet af kunstneren Karina Helledie Vandkrog. (Foto: privat)

Sammen er vi stærke

Af direktør Anders Molt Ipsen

I 2010 og 2011 har ligestilling igen været det centrale emne for Dansk Skoleforening for Sydslesvig. Spørgsmålet er og har været: Hvordan klarer Skoleforeningen sig igennem den økonomiske situation, der er opstået på grund af Kiel-regeringens beslutning om at gennemføre en 15% reduktion i tilskuddet til det danske mindretals skoler i Sydslesvig. Der er her tale om en særskilt besparelse, der udelukkende rammer det danske mindretal i Sydslesvig.

Konsekvensen af nedskæringerne i elevtilskudssatserne fra landsregeringen i Kiel blev, at Skoleforeningen så sig nødsaget til at gennemføre mærkbare generelle besparelser og at lukke Christian Paulsen-Skolen i Flensborg ved udgangen af skoleåret 2010-2011. Eleverne på 1.-6. klassetrin blev fordelt på de øvrige skoler i Flensborg, primært Jørgensby-Skolen og Gustav Johannsen-Skolen. Hjælpekoleeleverne fra 1.-6. klassetrin bliver fremover undervist på Jørgensby-Skolen, og eleverne fra 7.-9. klassetrin på Gustav Johannsen-Skolen.

Siden den 26. maj 2010, hvor Skoleforeningen fik meddelt Kiels spareplaner, er der ikke gået en dag, uden at konsekvenserne af besparelserne er blevet drøftet og endevendt. Hvad vil der ske, hvis besparelserne på 4,7 millioner euro bliver en realitet? Hvad kan Skoleforeningen gøre for at forhindre, at det sker? Hvilke beslutninger skal der tages for at imødegå besparelserne?

I 2011 trådte forbundsregeringen i Berlin hjælpende til ved at bevilge 3,5 millioner euro som kompensation for Kiel-regeringens politik. Om der for

Centralen for Undervisningsmidler i Flensborg, der - om alt går efter planen - sættes til salg, idet centralen flytter til den nedlagte Christian Paulsen-Skole. (Foto: SPT)

2012 følger et tilsvarende beløb er uvist. Mange gode kræfter nord og syd for grænsen lægger for tiden et maksimalt pres på regeringen i Berlin.

Skoleforeningen har i den nuværende situation ingen planlægningssikkerhed. Det gælder både i forhold til den almindelige driftsbevilling fra Kiel og Berlin og i forhold til kørselstilskud fra amt Slesvig-Flensborg. Slesvig-Flensborg amts tilskud til Skoleforeningen er fra 2011 reduceret til 1/6. Et flertal i Slesvig-Flensborg amt har derved bragt det danske mindretals elever i en situation, hvor almindelige borgerrettigheder tilsidesættes.

STATISTIK

Dansk Skoleforening driver 55 daginstitutioner. De varierer meget i størrelse, lige fra de mindste med én gruppe til de store med fem grupper.

Syv af institutionerne har i mellemtiden fået godkendt en ekstra vuggestueafdeling, og syv af børnehaverne har fået en godkendelse til at optage børn under tre år i en aldersopdelt gruppe. Pr. 1. august kunne Skoleforeningen således tilbyde i alt 154 vuggestuepladser.

A.P. Møller Skolens 12. årgangs æstetiske profil arrangerer offentlig jazzkoncert i november 2010 med Big Bonn Special og The Egnecks.

Grænseforeningens unge kulturmødeambassadører er blevet et veletableret projekt for unge dansksindede sydslesvigere, sønderjyder fra det tyske mindretal og danskere med anden etnisk baggrund. I juni fik en gruppe unge sammen med Grænseforeningens projektleder Maya Bram Sommer (nr. 2 f.h.) lejlighed til at møde integrationsminister Søren Pind (nr. 2 f.v.), og det kom der en god dialog ud af. (Foto: Grænseforeningen)

Grundet nedskæringerne fra Kiel nedlægger Dansk Skoleforening Christian Paulsen-Skolen i Flensborg med udgangen af skoleåret 2010-11. Det er meningen, at både Centralen for Undervisningsmidler, teknisk afdeling m.m. skal flytte ind her. (Foto: SPT)

Takket være en satsning fra Grænseforeningerne i Ringkøbing og Ribe amter, en donation fra A.P. Møller-Fonden, hjælp fra anden side, bl.a. Dansk Skoleforening, og en fantastisk indsats af GF-formand Carsten Dalgaard i Ikast lykkes det at nybygge lejrskolehjemmet Vesterled på Holmslands Klit. (Foto: privat)

BØRNETAL I DAGINSTITUTIONERNE

Opstillingen nedenfor viser, at børnetallet i daginstitutionerne er stabilt på trods af et dalende fødselstal i Slesvig-Holsten.

Tallene tager udgangspunkt i situationen umiddelbart før sommerferien:

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1.870	1.881	1.909	1.932	1.882	1.953	2.000	2.085	2.195	2.188

SKOLEOMRÅDET

Skoleforeningen driver 45 skoler. Skolerne følger den slesvig-holstenske skolestruktur med en grundskole fra 1.- 4. klassetrin, fællesskole fra 5. til henholdsvis 9. og 10. klassetrin. 9 skoler har en overbygning med elever fra 7.-10. klassetrin. 2 skoler har en gymnasial overbygning. Ved otte skoler er der tilknyttet hjælpeskoleklasser fra 1.-9. klassetrin. Der er oprettet 27 skolefritidsordninger. Skoleforeningens driver desuden en efterskole og en højskole.

SKOLERNES ELEVTAL

Ved det nye skoleårs begyndelse – september 2011 – var 5.668 elever indskrevet i de 46 danske skoler i Sydslesvig mod 5.636 elever ved sidste skoleårs begyndelse.

INDSKOLINGSTAL

Ved begyndelsen af skoleåret 2011-2012 blev 594 børn indskolet i de danske skoler i Sydslesvig.

Efterfølgende tabel viser tilgangen af begyndere på 1. klassetrin de seneste 10 år:

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
521	541	520	578	526	566	559	502	596	594

DET SAMLEDE ELEVTAL

Det samlede elevtal i skolerne har i perioden 2002-2011 udviklet sig på følgende måde (opgjort pr. 1. september):

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
5.749	5.731	5.772	5.756	5.714	5.636	5.670	5.566	5.636	5.668

Elevtallet pr. 1. september 2011 er steget i forhold til elevtallet pr. 1. september 2010. Det gennemsnitlige elevtal i 2010 var 5.565. For kalenderåret 2011 forventer vi, at det gennemsnitlige elevtal vil være 5.615. For kalenderåret 2012 siger vor prognose, at det gennemsnitlige elevtal vil være 5.681.

Antallet af nybegyndere for 2012-2013 vil være lidt lavere. Vi vurderer derfor, at elevtallet er stabilt.

SKOLEFRITIDSORDNINGER

Udvikling i antal SFO'er og i børnetal i SFO'erne

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
skolefritidsordninger:										
børn:	13	18	18	19	20	23	27	27	27	27
børn:	167	254	285	344	406	520	602	665	704	690

GYMNASIEOVERBYGNINGERNE

I skoleåret 2010-2011 var der i alt 636 elever i den gymnasiale overbygning, fordelt på følgende måde

pr. 1. 9. 2010	11. årgang	12. årgang	13. årgang
Duborg-Skolen	102	130	146
A.P.Møller Skolen	89	93	76
I alt	191	223	222 636

PROJEKTSTØTTE

Skoleforeningen har i forbindelse med de nye muligheder for at få tildelt midler som projektstøtte ved Sydslesvigudvalget søgt og fået bevilget støtte til 4 projekter i 2011. Overordnet set gives der projektstøtte til emner, der er kendetegnet ved, at de på forskellig vis videreudvikler og fremmer kulturmødet mellem Danmark og Sydslesvig og søger at inddrage den yngre generation, ligesom projekterne gerne skal sætte fokus på eksistensen af et dansk mindretal i grænselandet og de forhold, det danske mindretal lever under. Det er lykkedes for Skoleforeningen at komme med i fire projekter.

Sammen med Grænseforeningen

modtager Skoleforeningen 3,6 millioner kroner i tilskud til de tre projekter:

Projektet "13. årgangs informationsbesøg i København" for eleverne på Duborg-Skolen og A.P. Møller Skolen.

Projektet "Elevudveksling – Sydslesvigske Børns Ferierejser". Her går midlerne til at nytænke og revitalisere traditionen med ferierejser.

Projektet "Grænselandet og ungdomsuddannelserne" er en videreførelse af "Sydslesvigs ambassadører".

Sammen med "Deutscher Schul- und Sprachverein" i Sønderjylland modtager Skoleforeningen 290.000 kroner til udvikling og gennemførelse af kurset "Mindretalspædagogik for pædagog- og lærerstuderende".

Duborg-Samfundet holder sammen på navne og adresser af forhenværende elever og lærere på Duborg-Skolen. Her byder primus motor i arbejdet, fhv. rektor Erik Jensen velkommen til et arrangement i december 2010. (Foto: Lars Salomonsen)

Husum Danske Skoles julemarked 2010 blev et tilløbsstykke uden lige. (Foto: Keld Klemith Madsen)

FÆLLES LEDELSESSTRUKTUR I BØRNEHAVER

Et udvalg, bestående af otte ledere fra de forskellige regioner i Sydslesvig og repræsentanter fra centraladministrationen har i det forgangne år drøftet

muligheder for at gå nye veje i forhold til ledelse af daginstitutionerne ud fra et mindretalsperspektiv. I udvalget er det bl.a. blevet fremhævet, at det er vigtigt at sikre pædagogisk bæredygtige enheder, hvor medarbejderressurser udnyttes bedre.

I det meget sene efterår 2010 gennemførte Frederiksstad Danske Børnehave et lanterneløb med 129 deltagere. (Foto: privat)

Dansk Skoleforening kæmper videre for dens børns ligestilling - og foreningen er ikke alene om kampen. Ikke mindst SSW og SSF er aktive medspillere på den politiske scene nord og syd for grænsen.

Parallelt med drøftelserne er der fra januar 2011 etableret en fælles ledelsesstruktur ved Engelsby og Tarup børnehaver i Flensborg. Erfaringerne har vist, at der er flere gode sider ved den fælles ledelsesstruktur. Resurserne

kan udnyttes mere fleksibelt og effektivt, og begge institutioner fremhæver den fælles økonomi, de fælles møder og fællesskabet omkring mange arrangementer som positivt. Det er en vigtig pointe, at begge daginstitutioners sam-

Den sydslesvigske kunstner Hans Clausen, Skørring Gl. Skole, har skabt et par malerier til lejrskolehjemmet Vesterled visende hans Vesterled; her et af dem sammen med nogle friske elever fra Treneskolen i Tarp. (Foto: Hans Clausen)

arbejdsråd er bevaret. Selvom de to samarbejdsråd til tider holder møde i fællesskab, er det vigtigt, at specielle lokale forhold stadig kan drøftes i det lokale samarbejdsråd.

TIDLIG REGISTRERING AF SPROGUDVIKLING I VUGGESTUER OG BØRNEHAVER

Skoleforeningen har besluttet at indføre obligatoriske sprogvurderinger af alle 2-5 årige børn med virkning fra den 1. januar 2012 og med udgangspunkt i sprogvurderings-materialet TRAS (Tidlig Registrering Af Sprogudvikling).

TRAS gør det muligt at iagttage sprogudviklingen over længere tid. Med udgangspunkt i en række spørgsmål om sproglig udvikling iagttages barnet i naturlige sammenhænge i daginstitutionen. Iagttagelserne kan derefter, hvis der er behov for det, danne udgangspunkt for en dialog mellem forældrene og pædagogen. Her kan det drøftes, hvilke konkrete aktiviteter daginstitutionen kan tilbyde, og hvordan forældrene bedst kan støtte barnet i dets sproglige udvikling.

VUGGESTUEPLADSER

Skoleforeningen kan i dag tilbyde 154 vuggestuepladser til børn under tre år. I øjeblikket arbejdes der på, at udnytte en ekstra bevilling fra delstats- og forbundsregeringen på 2.260.000 euro. Midlerne gør det muligt at søge om ekstrabevilling til oprettelse af vuggestuepladser i Flensborg by, der også har bidraget med 452.000 euro til projektet. Ansøgere, der kommer i betragtning i forhold til at indrette vuggestuepladser, skal herefter selv kun bidrage med 10% af den sum, der er tilskudsberettiget.

I øjeblikket har Skoleforeningen to tilbud til børn under tre år i Flensborg. Men med ikke færre end 130 børn på venteliste til en vuggestueplads er det vigtigt, at der gøres en indsats for at

Skoleforeningen kan få tildelt midler af den pulje, som Flensborg by råder over.

ELEVERS OPHOLD PÅ EFTERSKOLER

Hvert år vælger en række elever at tage på et efterskoleophold i Danmark. Efterskoleopholdene finder som regel sted på 9. eller 10. klassetrin. En del elever vælger at tage på efterskole, efter at de har afsluttet deres skolegang ved Skoleforeningen. Andre elever vælger at fortsætte deres skolegang ved Skoleforeningen, når efterskoleopholdet er færdigt.

Sydslesvigudvalget øremærkede et beløb til efterskoleområdet. Det blev derfor muligt at forhøje budgettet til støtte til elevernes efterskoleophold så meget, at alle elever, der søgte støtte til et efterskoleophold i år, kunne modtage et positivt svar.

MILJØ- OG ENERGIPOLITIK

Skoleforeningens seneste tiltag vedr. miljø- og energipolitik er først og fremmest realiseret ved hjælp af et omfattende konjunkturprogram. Det er her lykkedes at få del i konjunkturpakke-midler på i alt 2,1 millioner euro fra forbundsstaten. Dertil kommer Skoleforeningens andel på 1,4 millioner euro. Alt i alt 3,5 millioner euro, der de seneste år er investeret med henblik på at reducere energiforbruget og dermed mindske miljøbelastningen. Der er tale om i alt 37 børnehaver og skoler, der har profiteret af Skoleforeningens satsning på at få tildelt konjunkturpakke-midler.

DIMITTENDER

Det var en historisk begivenhed for hele mindretallet, at der i år for første gang blev dimitteret studenter fra to danske skoler i Sydslesvig. Årets 74 studenter fra A.P. Møller Skolen og 137 studenter fra Duborg-Skolen udgør en gymnasiefrekvens på ca. 44%.

Fra Frederiksstad Børnehave: Lidt mere kaka, tak. (Foto: privat)

Børnene i Hanved skolefritidsordning (SFO) blev selv kreative ved et malerkursus under ledelse af kunstneren Karina Helledie Vandkrog, Skovlund, godawlingernes »opfinder«. De skulle lave familieportrætter. (Foto: Doris Wolz)

Dansk Skoleforening for Sydslesvig åbnede op for offentlighed på sine styrelsesmøder fra sensommeren 2011. Tilstrømningen var begrænset. (Foto: Sebastian Iwersen)

Engagement i fællesskabet er Sydslesvig-unikt

Uddrag af Sydslesvigudvalgets formand Kim Andersens tale ved dimissionen på A.P.Møller Skolen i Slesvig i juni:

Jeg ved, at man på uddannelsesinstitutionerne i Danmark betragter et eksamensbevis fra Duborg-Skolen som et kvalitetsstempel. Duborg-elever står for dygtighed, flid og seriøsitet.

I har som det første kuld studenter et stort medansvar for, at også A.P. Møller Skolen får dette prædikat. I er ambassadører for skolen og er hver især med til at forme skolens omdømme i den store verden. Skolens lærere har sammen med Jer knoklet og ydet en jätteindsats for at bringe Jer til der, hvor I er i dag. Nu er det Jeres tur til at vise, at al den tillid og ihærdighed, I sammen har lagt i opgaven, var umagen værd. Gør Jeres ypperste for, at A.P. Møller Skolen bliver kendt for ikke bare sine flotte omgivelser og imponerende bygninger, men også for de menneskelige værdier og faglige egenskaber den giver sine elever med herfra. Det har den fortjent. Og det vil ud i fremtiden få stor betydning – ikke blot for Jer selv og Jeres familier, men også for selve mindretallet og landsdelen.

Siden beslutningen om at opføre et nyt sydslesvigsk gymnasium blev truffet tilbage i foråret 2005, har A.P. Møller Skolen for mange i Danmark stået som et symbol på det danske mindretal, og talrige er de busser med besøgende nordfra, der er ankommet til parkeringspladsen udenfor, for at tage den imponerende bygning i åsyn under rektor Jørgen Kühls kyndige vejledning. Flere end 50.000 personer har allerede lagt vejen forbi og gæstet sko-

len. Og bygningen er jo også i den grad en rejse værd.

Men vi skal huske på, at når vi er samlet her i dag for at fejre Jer, så fejrer vi ikke blot Jer og skolen, men hele det danske mindretal i Sydslesvig.

Uden de danske vuggestuer, uden de danske børnehaver og skoler, uden det mangfoldige foreningsliv og alle de engagerede frivillige sydslesvigere, som år ud og år ind lægger en kæmpe arbejdsindsats, hvad enten det er i det danske forsamlingshus i Tønning, i den danske idrætsklub i Egerneførde, eller i den lokale vælgerforening, så er jeg overbevist om, at der aldrig var blevet opført et dansk gymnasium på den gamle kasernegrund her ved Slien.

Dette engagement i fællesskabet, som jeg glæder mig over hver eneste gang jeg er på besøg hernede, og som vi sidst så foldet ud i fuldt flor ved årsmøderne for et par uger siden – skal I vide er helt unikt for Sydslesvig. Man finder det ikke syd for Ejderen og ej heller nord for Flensborg. For det er et engagement, der er knyttet til viljen til det danske midt i et tysk flertalssamfund.

For Jer unge i landsdelen i dag er det helt naturligt, at der er danske idrætsforeninger, danske skoler og nu også et dansk gymnasium i Slesvig by. I tager det i høj grad for givet, at danskheden er til stede på lige fod med det tyske. Sammen med Jeres venner fra de to tyske gymnasier Lornschule og Domschule har I netop fejret Jeres eksamen ved at gå i fælles optog gennem byen, hvor både Dannebrog og det tyske flag var med. Det er i sig selv en glædelig kendsgerning.

Men det er en kendsgerning, der skyldes, at danske sydslesvigere i gennem generationer har kæmpet for retten til at være dansksindet med alt hvad der dertil hører – også i tider, hvor kampen syntes håbløs. Vi skal trods alt ikke længere tilbage end til Jeres bedsteforældres tid, før de danske skoler ikke var stort andet end sammenflickede og overfyldte baraker, og går man en generation længere tilbage, var der slet ikke mulighed for at drive skoler for mindretallet.

Kim Andersen på A.P. Møller Skolens talerstol. (Foto: privat)

KOBBERMØLLE DANSKE SKOLE:

Ydre rammer og et elevtal, som ingen i 1926 havde fantasi til at forestille sig

Kobbermølle Danske Skole fyldte 85 år i august.

I anledning af skolens 50 års jubilæum for 35 år siden gengav en af skolens første elever, Hans Nielsen, København, en række historiske betragtninger i Flensborg Avis, arkiveret af tidlige skoleinspektør Bodo Daetz.

Artiklen giver et godt indtryk af forholdene i Kobbermølle dengang, få år efter folkeafstemningen i 1920 om grænsens placering:

»En tung dyne af kulsort røg fra dampkedlens høje skorsten og en tæt grå ditto fra smeltediglerne ligger over byen og dalen. Man sørger for, at døre og vinduer er tæt tillukkede.

Alle går omkring med svimmelhedsfornemmelser og en væmmelig sød

smag i munden. Man kaldte det zinkfeber. Ordet forureningsbekæmpelse var ikke opfundet endnu.

Nede på fabrikken arbejdede mændene ved smeltediglerne efter middelalderlige metoder, og i valseværket går fire fods blik fra glødeovnen gennem valserne under megen larm, og sveden driver af mændene i den djævelske hede.

Der må bestilles meget for den karriige løn. Kvinder og børn er på slaggejerget nede ved åen for at pille koks; brændsel er dyrt, når det skal købes.

Husene i den gamle bydel er grå og triste at se på, og det hjælper kun lidt, når de med års mellemrum får lidt hvidtekalk.

Megen adspredelse bød tilværelsen

Skolen i 1936. (Foto: privat)

ikke på. Af foreninger var der det frivillige brandværn, en gammel historisk skytteforening og et hensygnende sangkor. Man måtte fornøje sig selv, og øl og brændevin var ingenlunde ukendte væsker.

De dansksindede havde deres egen Sydslesvigsk Forening.

I de første år efter afstemningen i 1920 kunne den samle mange mennesker til sine foranstaltninger. Især skal her nævnes sommerudflugten til Danmark, sommerfesten for børnene i Hotel Seegartens have og om vinteren juletræsfesten.

Der var danskundervisning for voksne om aftenen og for børnene om eftermiddagen.

Eget lokale havde man ikke. Man samledes enten i Forsteck eller i Seegarten, og dansemusikken kunne godt virke forstyrrende. Men undervisning blev fulgt af mange.

Især mindes jeg med glæde lærer Henriksens timer. Det var en anden form for skolegang, end man var vant til.

I den tyske folkeskole højt oppe på bakken i byens udkant havde de mo-

derne skoletanker ikke vundet indpas. Der fulgte man de gamle prøjsiske metoder. De var ikke fremmende for børnenes skolelyst, og udbyttet af den autoritære undervisningsform var pauvert.

Som en modvægt mod danskernes kursus indførte man frivillig undervisning i dansk uden for den normale skoletid. Deltagernes antal var beskedent.

Der var også andre danske aktiviteter. Hjemme i sin lejlighed i kasernen lærte Hans Jürgensen børnene at synge danske julesange. Der var trængsel i det lille køkken, men til juletræsfesten kunne vi synge Dejlig er den Himmel blå og andre julesalmer.

Over Konsum-forretningen boede en gammel skibstømrer, Thomas Andersen, kaldet Lille Far. Han bestyrede et lille bibliotek fra Sprogforeningen, gamle bøger i triste indbindinger, klassisk litteratur fra guldalderdigterne, som ingen gad læse. Han havde en slem konkurrent i Georg Jessen, som i sit mesterkontor på fabrikken havde udlån fra det tyske folkebibliotek.

Det var et alsidigt udvalg af gamle og nye tyske forfattere; desuden fag- og håndbøger. Med skam at melde var det der, jeg forsynede mig med læsestof.

Der var kun få familier i Kobbermølle, der havde dansk som hjemmesprog. Flensborg Avis kom derfor kun i ganske enkelte eksemplarer. Nogle flere holdt Neue Flensburger Zeitung, senere Der Schleswiger. Til tyskerne kom der en håndfuld Volkszeitung, men langt de fleste læste det tysk-nationale blad Flensburger Nachrichten. Dette blad var ikke danskerne venligt indet.

Forholdet mellem dansk- og tysksindede var om ikke gnidningsløst så dog tåleligt. Det ændrede sig, da planerne om oprettelse af en dansk privatskole blev kendt.

Der var vel 30-40 børn, som man kunne regne med som fremtidige elever.

Det skulle dog gå anderledes.

Metoderne fra afstemningstiden blev hentet op af mølposen. Familierne blev truet på det daglige brød. Mange kunne ikke stå for presset. Tanken om at miste sit arbejde og måske også sin lejlighed i fabrikkens huse fik dem til at falde fra.

En mand med dansk statsborgerskab, som havde opholdt sig hernede i flere årtier, blev truet med, at opholds- og arbejdstilladelsen ikke ville blive fornyet, hvis hans børn blev tilmeldt den danske skole.

På gårdspladsen nederst i byen holdt tre familier dog stand overfor alle trusler og løfter. Ni børn blev tilmeldt. Dertil kom tre fra Wassersleben. Det var alt.

Min far måtte siden erfare, at truslerne ikke var tomme ord.

Lad os ikke glemme, at hvis en af de tre familier var veget for truslerne og sprunget fra, var der ikke bleven nogen Kobbermølleskole.

Ud af de 12 børn var vi to, der kun havde et halvt års skolegang tilbage, før vi skulle konfirmeres.

På et så usikkert grundlag startede skolen så i august 1926. Jeg mindes ikke meget fra de få måneder, min skolegang varede.

Men det var nok ingen nem opgave for et lærerpar at gå i gang med. Selvom der kun var 12 børn, så tror jeg ikke, at lærer Rattenborg havde det let. Dertil var børnene vel for forskellige. Stor tålmodighed skulle der til, og støtten fra forældrekrædsen kunne måske godt have været større og mere helhjertet. Dog - skuden sejlede og klarede skærene.

Det danske foreningsarbejde fik et fast holdepunkt, og uselvisk og trofast gjorde August og Ida Rattenborg dagens gerning og byggede den grundvold, hvorpå nutidens Kobbermølle Skole står solidt forankret; med ydre rammer og et elevtal, som ingen i 1926 havde fantasi til at forestille sig.«

Kobbermølle Danske Skole. (Foto: Valdemar Kappel)

En vis tilbageholdenhed

Af sekretær Anne Winkelströter

SÆSONEN 2010-2011

Mindretallets arbejde er præget af diskussioner om besparelser og nedskæringer. Dette har medført en vis tilbageholdenhed over for kursusvirksomheden ikke kun blandt initiativ- og beslutningstagere, men også hos kursister. På den baggrund oplevede Voksenundervisningen en lille tilbagegang i antal deltagere.

Alligevel er der fortsat behov og interesse for vore kurser, og den frygtede store tilbagegang, som man året forinden havde gisnet om, udeblev. I gennemsnit har der været 10,8 deltagere pr. kursus.

Kursusårets resultat er 394 gennemførte kurser mod 400 året før, 4256 kursister mod 4379 sidste år.

Der er afregnet 7677,71 løntimer - en lille stigning på 1%.

Af de i alt 394 gennemførte kurser har 273 været danskurser på forskellige niveauer. Dvs. sprogundervisning i dansk ligger på 1. pladsen og udgør 69% af vort kursusudbud.

I 2010 er der modtaget 86.185,20 € i offentlige tilskud, en nedgang på hele 3.644 €. Det skyldtes både generelle nedskæringer og besparelser mange steder i Sydslesvig, men også nedgangen i antal deltagere, da mange amter og kommuner, yder tilskud i forhold til det samlede antal deltagere de enkelte steder.

Deltagergebyret dækkede 54,9% af de samlede udgifter til Voksenundervisningen i 2010, hvilket faktisk svarer til en tilbagegang på næsten 6%. De offentlige tilskud dækkede 22,8% af de samlede udgifter, og resten på 22,2% blev Skoleforeningens andel. Forde-

lingen har således været lidt anderledes end i kalenderåret 2009.

AFSLUTNINGSARRANGEMENTET

Sæsonafslutningen fandt sted på Sønder Brarup Danske Skole den 22. juni 2011. En rundvisning på skolen, der i skoleåret 2007/2008 blev fællesskole, samt en orientering om arbejdet på stedet ved skoleinspektør Mariann Petersen, viceskoleinspektør Søren Christensen og pedel Jørgen Sørensen kunne samle en lille flok på 26 repræsentantskabsmedlemmer, kursister og undervisere, som fortsatte mødet med spisning og underholdning ved et kor på 4 elever fra 4. klasse og musiklærer Hans Jakob Jessen. Derefter fulgte selve mødet med fremlæggelse af Voksenundervisningens årsberetninger ved formanden og sekretæren med gennemgang af talmaterialet for kursusåret 2010-2011.

NYT UNDERVISNINGSMATERIALE/ EN PÆDAGOGISK KURSUSDAG

I 2010 har Skoleforeningen udgivet danskundervisningsmaterialet "Peter og Lise – dansk med system", en bog udarbejdet til Voksenundervisningen i Sydslesvig. Bogen er skrevet af Kirsten Jensen og blev første gang præsenteret ved sæsonafslutningen i 2010. Materialet indeholder en bog til læreren, der indeholder gode råd til undervisningen og beskriver, hvordan materialet kan bruges, samt en elevbog med opgaver og gloselister.

Den 22. januar 2011 blev der gennemført en pædagogisk formiddag, hvor Kirsten Jensen præsenterede materialet, og en lille flok på 15 undervisere havde mulighed for at spørge nærmere ind til materialets anvendelse.

VOKSENUNDERVISNINGSNÆVNET

Voksenundervisningsnævnets 7 medlemmer, som vælges for et år ad gangen, blev alle på nær mangeårigt medlem Anette Sørensen, der i 2010 flyttede til Danmark, genvalgt på årets repræsentantskabsmøde. Det skete sent på året, men nævnet valgte at undlade at supplere sig, da der netop kun var relativ kort tid til et repræsentantskabsmøde, hvor valg af nævnsmedlemmer finder sted.

På repræsentantskabsmødet den 24. februar 2011 på Bredsted Danske Skole blev Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder) valgt som nyt medlem i voksenundervisningsnævnet.

Nævnet konstituerer sig selv og fungerer som forretningsudvalg for repræsentantskabet.

Nævnets formand er Erik Jensen (SSFs repræsentant), næstformand Erik Andresen (DLS), yderligere nævnsmedlemmer er Charlotte Bassler (SSF for Flensborg Amt), Blide Borg (Den Slesvigske Kvindeforening), Anna-Louise Holste (SSF for Sydtønder Amt), Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder) og Jørn Aagesen (DCB).

VOKSENUNDERVISNINGENS REPRÆSENTANTSKAB

Voksenundervisningens øverste organ er et repræsentantskab, som består af repræsentanter for danske organisationer og institutioner i Sydslesvig samt for de med disse samarbejdende frisere.

Der er fortsat god gænge i det bredt sammensatte malerkursus »oliemaleri«, som fhv. højskoleforstander Karl Andresen startede i tidernes morgen. En trofast kreds af maleentusiaster mødes fortsat hver vinter om tirsdagen kl. 19.30 i Harreslev Danske Skole for at dygtiggøre sig i »Kalles« ånd. De trofaste holder ud, nogle falder fra, nye kommer til. Men sidstnævnte kunne der være flere af, for kurset trænger til nogle friske pust, som kursusleder Klaus Terlinden, Harreslev, siger. (Foto: privat)

For tredje gang afholdtes det årlige repræsentantskabsmøde i februar, således at de enkelte repræsentanter kunne få en aktuel beretning om Voksenundervisningens vilkår som oplæg til deres beretninger til forårets generalforsamlinger i de foreninger, som de repræsenterer.

HJEMMESIDEN

Fortsat er Voksenundervisningens hjemmeside et godt sted, hvor man kan finde informationer og oplysninger om Voksenundervisningens regler og opbygning samt den aktuelle kursusoversigt, der ajourføres løbende.

På de fleste institutioner og undervisningssteder hænger der en lille plakat med henvisning til www.voksenundervisning.de.

Ansvar og svar skal hænge sammen

Af provst Viggo Jacobsen

Det vigtigste arbejde inden for Dansk Kirke i Sydslesvig foregår ude i de enkelte menigheder. Organisationen DKS, kirkekontoret med de ansatte, den tætte forbindelse til Danske Sømands- og Udlandskirker og relationerne til andre organisationer i Sydslesvig har vi dybest set kun for at tjene forkyndelsen og menighedslivet lokalt.

Det sætter alle engagerede i et medansvar. Et ansvar har vi også, fordi vi årligt modtager et meget flot tilskud fra Danmark. For 2011 lyder bevillingen på 14.600.000 kr. Ansvaret fordeles på mange skuldre. Det være sig hos engagerede i menighedsrådene, medlemmerne af Kirkerådet, medarbejdere inden for alle arbejdsgrøene.

KAMPEN FOR MENIGHEDENS LIV OG VÆKST

Med ansvaret følger forpligtelsen til både at kigge udad mod de såkaldte "brugere", lig med menigheden, og til at kigge indad i retning af organisationsform og struktur. Vi skal således med mellemrum gøre os tanker om, hvor vidt vi bruger bevillingen på den bedst tænkelige måde. Vi har forskellige fora til at drøfte dette. Kirkedagen, kredsmøderne og menighedsrådsmøderne er gode muligheder.

Vi skal tage os tid til at løfte blikket fra de mere dagligdags opgaver, problemer og udfordringer og forsøge at lægge et længere perspektiv over kampen for menighedens "liv og vækst". Det vil være sundt for os alle.

Vi skal have føling med udviklingen og vilkårene lokalt. Vi bør skele til forholdene for de danske skoler og foreningslivet i øvrigt. Ikke kun for at vær-

Guldkonfirmander mødes i Tønning i september 2011. (Foto: privat)

ne om og styrke samarbejdsrelationerne og den nødvendige gensidige opbakning foreningerne imellem; men sandelig først og fremmest for at stille os selv spørgsmålet: Kan vi udnytte ressourcerne bedre? Har vi tilpasset os virkeligheden i 2011?

DIE KIRCHE BLEIBT NUR DANN IM DORF, WENN DAS DORF AUCH IN DER KIRCHE BLEIBT

Strukturspøgelset stikker hovedet frem rigtigt mange steder. Drøftelserne sætter sit præg på den kirkelige debat inden for Folkekirken i Danmark. Det dukker op igen og igen inden for Den Nordelbiske Kirke. Fra Evangelische Zeitung er følgende sigende bemærkning hentet: "Die Kirche bleibt nur dann im Dorf, wenn das Dorf auch in der Kirche bleibt" (27.2.11). Denne rammende formulering kan uden videre oversættes direkte til vore forhold.

Vi skal ikke og må ikke stresses os selv med forandringer for forandringernes skyld. Vi skal heller ikke lade os jage rundt i manegen af smarte modeord fra andre sektorer af samfundet. Herved risikerer vi bare at blive frem-

Guldkonfirmander i Slesvig med pastorerne Morten Mortensen t.v. og Hans Parmann t.h. (Foto: Thomas Burmeister)

mede over for os selv og det, vi bygger på. Folkeligt arbejde og dets nødvendige administrative støtte skal nu en gang ikke skrues sammen som en erhvervsvirksomhed.

Kirken skal være kirke. Forkyndelse skal være forkyndelse. Men i den stadige proces med justeringer under hensyntagen til at kirken også skal være

kirke i tiden, skal vi ikke være tilbageholdende med at betone folks ansvar.

EN VERDEN UDEN KRISTUS?

Ansvar og svar hænger sammen. Der skal svares på gaven, for den gives helt klart ud fra forventningen om, at det danske mindretal i Sydslesvig også vil

Pastor Jacob Ørsted præsenterer udkast til den udsmykning af Helligåndskirken i Flensborg, som kunstneren Bjørn Nørgaard er blevet bedt om at lave. (Foto: SPT)

Den danske præstegård og staldkirke i Vesterland er sat i stand, og afslutningen markeres med en festlig sammenkomst i august - med biskop, provst og præster samt A.P. Møller Fondens direktør Henrik Tvarnø. (Foto: Flensborg Avis)

være kirke, ikke af tiden, men i tiden og for tidens menneske.

Vi skal i den stadige proces huske at minde hinanden om, at intet af det, vi gør, skal opfindes forfra. Vi står på et solidt fundament. Menighedernes engagerede skal bevare frimodigheden i kampen ud fra bevidsthed om, at kirken er en meget gammel og uundværlig kulturbærende organisation.

Forkyndelsen er livsvigtig. Frimodigheden burde frisætte energi og overskud til at se, at der ikke går skår af budskabet ved nye initiativer, så længe der peges på Jesus Kristus som frelseren.

Hvor vigtig menighedernes indsats for ånd, fællesskab, respekt, værdighed, ja, det bærende og afgørende menneskesyn i samfundet er, betones her med tankevækkende og derfor ofte citerede ord af Heinrich Böll: "Og jeg overlader til mine samtidiges overvejelser og fantasi at forestille sig en verden, hvor Kristus ikke har været. Jeg tror, at en verden uden Kristus ville få selv ateister til at længes efter Kristus!"

KIRKEUDVALGETS BESØG

Folketingets Kirkeudvalg og centrale personer fra Kirkeministeriet, herunder departementschef Henrik Nepper-Christensen, besøgte landsdelen den 24. og 25. august 2010. Her blev deltagerne, suppleret af DSUKs formand og generalsekretær, ikke kun orienteret om vore egne forhold.

Takket være medvirken af skoledirektør Anders Molt Ipsen, landdagsmedlem Anke Spoorendonk og generalsekretær Jens A. Christiansen fik de en bred orientering om nutidens virkefelt og mindretallets udfordringer. Mødet med vicebiskop Gotthard Magaard i Slesvig Domkirke gav deltagerne et grundigt indblik i forholdene for den tyske evangelisk-lutherske kirke. Vi havde den glæde at daværende kirkeminister Birthe Rønn Hornbech også deltog i en stor del af programmet.

FORHOLDET TIL DSUK

For ikke fremover at have navnesammenfald med det politiske Sydslesvig-

udvalg har DSUKs Sydslesvigudvalg har ændret betegnelse til DKS-udvalget. Udvalget mødes som regel to gange årligt, gerne forskellige steder i Sydslesvig. Ud over en orientering ved den lokale præst, modtager medlemmerne informationer om udvikling og udfordringer i DSUK og DKS. Der fortæles om situationen i Sydslesvig, og så beskæftiger udvalget sig selvklart med de embedssager, der angår Sydslesvig, eftersom udvalget har indstillingsret.

I bestyrelsen er Sydslesvig repræsenteret ved rektor Jørgen Kühl og pastor Preben K. Mogensen. Førstnævnte blev valgt på Kirkedagen i fjor, og Preben K. Mogensen har stillet sig til rådighed for endnu en periode fra sommeren 2011.

I hvilken grad de danske menigheder og præster er blevet en integreret del af Haderslev Stift har vor fælles biskop Niels H. Arendt fået betonet ved flittige besøg i landsdelen, f.eks. i forbindelse med menigheds- og kirkejubilæer samt

ved at pålægge præster fra Sydslesvig opgaven med at tilrettelægge det fælles konvent for stiftets præster.

FORHOLDET TIL DEN NORDELBISSKE KIRKE

I 1968 indgik DKS aftaler med den daværende slesvig-holstenske Landeskirche. Vi er opmærksomme på, at disse aftaler ikke må gå i glemmebogen i forbindelse med fusionen hen imod en ny Nordkirche, som skal krones med en fest til pinse 2012.

På det seneste møde i samtaleforum blev det forsikret os, at også den nye kirke vil stå ved de gamle aftaler.

DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD

I Samrådsregi har et udvalg, hvor DKS var repræsenteret af Jacob Ørsted, beskæftiget sig med en fælles kommunikationsstrategi og udgivelsen af et fælles mindretalsmagasin.

I mellemtiden har Flensborg Avis og

De danske menigheder i det østlige Flensborg drog i august på sommerudflugt til Ribe. Undervejs besigtigede de Toftlund kirke. (Foto. Erik Johansen)

Sydslesvigsk Forening besluttet at udgive et fælles mindretalsmagasin foreløbig op til 4 gange årligt. Andre organisationer bydes velkomne i redaktionsgruppen såfremt de kan stille med "journalistisk kyndige repræsentanter", ligesom der er åbnet for bidrag.

Vedrørende fælles kommunikationsstrategi kan Kirkerådet principielt godt bakke op om tanken om i fællesskab at ansætte en journalist med henblik på at varetage kontakten til fortrinsvis danske medier. Kirkerådet får det dog ikke til at harmonere med, at sydslesvigske organisationer ikke agter eller ser muligheder for at ændre på deres egne presseafdelinger. En realisering af forslaget er da også udskudt foreløbigt.

TAL FRA DEN KIRKELIGE VIRKSOMHED

De 35 danske menigheder i Sydslesvig kan for året 2010 melde et samlet medlemstal på 6.300 mod 6.394 i 2009. I 8 embedsdistrikter er der tale om en medlemsfremgang. I 12 må der berettes om en reduktion i antallet af medlemmer. To af vore distrikter indberetter samme medlemstal som året før.

Samlet set bidrog medlemmerne i 2010 med 462.754,51 € til de 35 menigheders drift mod 459.275,19 € i 2009. En stigning på 0,76%.

REDUKTION I TILSKUD

Kirkerådet har måttet tage til efterretning, at det brede kulturtilskud fra Kiel til mindretallet er blevet reduceret med 5% i 2010 og bliver reduceret med 15% i både 2011 og 2012. Det vil sige, at tilskuddet er blevet reduceret med ca. 1/3 på 3 år.

Dette rammer også DKS, idet vi tilgodeses med en bestemt procentsats af det totale tilskud. Besparelsen er ikke specielt møntet på mindretallet; men er et led i den generelle sparepolitik.

FORMÅL, DELMÅL, MÅLOPNÅELSE

Menighedernes arrangementer og gudstjenester vidner om en væsentlig indsats til fordel for det danske mindretal. 1352 gudstjenester med mere end 34.000 kirkegængere er vel ikke så ringe endda.

Menighed og præst arbejder ud fra den evangelisk-lutherske folkekirkelige grund. Sproget er i højeste grad det danske, dog med forskellige lokale traditioner for resumé af prædiken på tysk, ligesom der må anvendes tysk ved de fleste kirkelige handlinger. Messecald forekommer sjældent. På den anden side er der som regel plads til flere kirkegængere.

En af udfordringerne fremadrettet er en forøgelse af menighedernes indtægter og dermed selvhjulpethed.

FRA PRÆSTERNES BERETNINGER

Nogle konstaterer, at der er kommet nye "brugere" af mindretallet. Folk med en løsere tilknytning til og manglende kendskab til dansk sprog og kultur i bred forstand. Det stiller mange gange menigheden og foreningslivet i en vanskelig situation, for som én konkluderer: "Sproget er det afgørende for tilknytningen til menigheden. Vi er jo ikke en bedre evangelisk-luthersk kirke end den tyske".

Præsterne er bevidste om, hvor afhængige de er af gode relationer til institutioner og foreningsliv lokalt, hvorfor der bruges megen energi på at holde disse forbindelser åbne og bidrage til dem. Det forhold giver anledning til mange glæder; men sandelig også en del skuffelser, når der f.eks. savnes solidaritet, opbakning og engagement fra andre ansatte i mindretallet.

KIRKESIDEN

Medlemmer af Kirkesidens redaktion, forretningsfører og provst har været inviteret til et møde med chefredaktør-

Guldkonfirmation i Flensborg Nord med 70 deltagere fra årgangene 1960-62 i september 2011. (Foto: Preben K. Mogensen)

ren og økonomichefen for Flensborg Avis om kirkesidens fremtid. Her fik vi at vide, at avisen fremover vil afkræve DKS penge for at bringe Kirkesiden. Dog til en særpris.

Det er Kirkerådets holdning, at Flensborg Avis som det danske mindretals eneste avis må have som selvforståelse, at den skal orientere bredt om dansk kultur. Til denne brede orientering hører kristendom og kirke. Avisen burde derfor glæde sig over, at der ad frivillighedens vej er åbnet for at sikre avisens bredde.

Endvidere blev der argumenteret for, at det næppe er særligt indlysende for danske tilskudsgivere, at der skal betales moms af de beløb på en regning, der skal flyttes fra en bevillingsmodtager til en anden.

Desuden er der blevet argumenteret for, at de danske menigheder i forvejen udviser stor solidaritet med avisen via de mange annoncer vedrørende arrangementer og generalforsamlinger.

På det tjenstlige møde for præsterne i marts var der udbredt modstand mod at betale for siden. Kirkesideredaktionen har drøftet problemet. Kirkerådet

har arbejdet med emnet over to møder. Der er enighed om at gøre brug af den mulighed, der har åbnet sig gennem et tættere samarbejde med SSFs medlemsblad KONTAKT.

”DIN DANSKE KIRKE I SYDSLESVIG”

Den 21. marts var der inviteret til pressemøde i Center for Undervisningsmidler i Flensborg. Her blev den nu komplette udgave præsenteret. Kirsten la Cour, Dansk Skoleforenings konsulent for bl.a. kristendomskundskab og historie, har færdiggjort det pædagogiske materiale til bogen, som kirkedagsdeltagerne fik præsenteret i fjor.

Nu er hele pakken klar til brug i skolerne; men altså ikke begrænset til brug her. Bog og undervisningsmateriale kan udmærket bruges i studiekredse, ved menighedsmøder, i voksenundervisning, i konfirmationsforberedelsen, i dialogen hen over grænsen vedrørende analyse af kirkeforhold samt til formidling af den afgørende historie, der tager sit udspring i det slesvigske.

HÅNDBOG FOR MENIGHEDSRÅD OG PRÆSTER

Et udvalg har udarbejdet en nyttig håndbog til brug for menighedsråd med sigte på vore vilkår. Den ligger på DKS' hjemmeside og er på den måde let at opdatere. Håndbogen vil kunne give svar på de spørgsmål, menighedsråd i Sydslesvig måtte have vedrørende egne og mere generelle problemstillinger.

MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE

Konsulentens virkefelt favner bredt. Det være sig fra de efterhånden kendte og efterspurgte julevandring og påskevandring, via inspiration til arbejdet med minikonfirmander, vikartjeneste i forbindelse med konfirmandundervisning ved præsters sygdom o.l. Han arrangerer lejre for konfirmander og udviser store koordineringsevner f.eks. på den store fælles lejr på Christianslyst, hvor der i år deltog 124 konfirmander og 30 hjælpere.

600 gymnasieelever fra Haderslev Stift og Sydslesvig deltog i en konference for unge på A.P. Møller Skolen under temaet: Viden og Tro.

Der har været temadag i Ansgar Kirke, Flensborg Nord, for unge med deltagelse af konfirmander fra grænsesogne. Set hen over året, har arbejdet medført kontakter til ca. 2.800 unge fra landsdelen. Det største arrangement i 2010 var "Jesus på Flensborghus", hvor ca. 700 elever fra 24 forskellige danske skoler i Sydslesvig deltog.

CHRISTIANSLYSTMØDET

I dagene 1. og 2. april 2011, havde udvalget bag arrangementet, Susanne Bramsen Böll, Cecilie Brask og Finn Egeris Petersen, lagt sig i selen for at give deltagerne et godt døgn. Emnet kunne ikke være mere centralt. Foredragsholderne beskæftigede sig med

gudstjenestens historie og betydning for vores kultur, med dens indhold og opbygning, med muligheder for fornyelse og tilpasning til en ny tid. Sognepræst Tine Illum, professor dr. phil. Erik A. Nielsen og Børne- og Ungdomspræst Per Ramsdal berigede, provokerede og oplivede forsamlingen.

SPØRGSMÅLET OM BØRNEATTESTER

Emnet har været drøftet flere gange på kirkerådsmøder, på kredsmøder og ved to tjenstlige møder med præsterne. Kirkerådet er overbevist om, at menighedsrådene og præsterne er klare over deres ansvar lokalt og vil forholde sig til det.

Kirkerådet fastholder, at ansvaret netop ligger lokalt, såfremt en ansat medarbejder måtte være alene med børn. I forbindelse med nyansættelser af præster har DSUK i nogle år afkrævet en samtykkeerklæring til indhentning af særlige oplysninger fra Det Centrale Kriminalregister.

NYTÆNKNING VEDRØRENDE SKOLEKIRKEMUSEUM

Skal det nogensinde blive til noget med et danske skolekirkemuseum i Sydslesvig, må der flere engagerede ildsjæle på banen. Kirsten la Cour har foreslået flere løsninger; men ingen af dem har fået medvind af betydning. Diverse effekter haves og er opmagasineret på forsvarlig vis. Der er en historie, der bør fortælles til de næste generationer; men hvor, af hvem og hvordan?

EMBEDSSAGER

Victor Greve er vendt hjem til Frederiksstad og Bredsted efter en alvorlig og krævende opgave som feltpræst i Afghanistan. Man må påskønne, at danske præster også løser de krævende sjælesørgeriske opgaver dér.

Følgende præster er tilknyttet katastrofeberedskabet i Syddanmark: Pre-

ben K. Mogensen, Jacob Ørsted, Ib Nedergaard Christensen, Cecilie Brask og Mads P. Mønsted. Nogle af præsterne er i forvejen tilknyttet den lokale "Notfallseelsorge". Udvidelsen sikrer, at det danske katastrofeberedskab har nogle at kontakte, hvis de bliver bedt om at hjælpe ved f.eks. en større ulykke syd for grænsen, hvor flere danske eller nordiske medborgere er involverede.

BYGGE- OG EJENDOMSSAGER

Præstegården i Husum blev revet ned i juni 2011. Kirkerådet har i den forbindelse beskæftiget sig mere overordnet med strukturspørgsmålet og har både mere generelt og aktuelt valgt at tage hensyn til Dansk Skoleforenings struktur for fællesskolerne. Ud fra den vinkel ser Kirkerådet ingen anden løsning, end at der en dag igen, når midlerne dertil er fundet, står en ny præstegård i Husum. Hvad menighedslokalet derimod angår, peger pilen blandt kirkerådsmedlemmerne på en udnyttelse af de stedlige muligheder i skolens lokaler eller på Husumhus.

På Sild er den udvendige sanering af murværk på staldkirken og præstegården afsluttet. Dette blev markeret med en fest i menigheden den 28. august 2011. Resultatet er blevet mere end flot.

Ejendommen med præstebolig, menighedslokaler og lejlighed i Stuhrs Allé i Flensborg har fået nyt tag og udvendig efterisolering, nye vinduer med mere. Desværre blev saneringen en del dyrere end forudset, idet der blev konstateret svamp forskellige steder i bygningen f.eks. en hvilende en af slagsen i et afsnit af hulmuren, ligesom der var svampeangreb i ikke synlige dele af bjælker. Begge saneringsopgaver kunne gennemføres ved hjælp af et stort gavebeløb fra Den A.P. Møllerske Støttefond.

Den våde sensommer fik konsekvenser for projektet i Frederiksdal 40,

Flensborg, idet tag og isoleringsopgaver kunne færdiggøres; men det lod sig ikke gøre for håndværkerne at blive færdige med mindre udvendige reparationer.

I Rendsborg er arbejdet med det nye tag og efterisolering færdigt. Til denne renovering var der opsparet midler via henlæggelser gennem nogle år. Takket være et ekstra tilskud fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal er saneringen af murværk afsluttet ved Ansgar Kirke, Flensborg Nord.

Totalt set har DKS anvendt små 900.000 € på vedligeholdelse i 2010 og yder dermed et godt bidrag til omsætningen i landsdelen. Desværre kan vi ikke nøjes med at betale 85%, ligesom regeringen gør i forhold til de danske skoler.

Læs mere om DKS på www.dks.folketkirken.dk

Flensborg- og oplandsmenighederne samledes i april i Ansgar kirke i Flensborg for sammen med skolekorene fra Flensborg-området og en masse publikum at opleve opførelsen af Hans Holms kirkemusical "David". (Foto: privat)

Ud med biblioteket 😊

DEN SLESVIGSKE SAMLING 2011

Den Slesvigske Samling er et af de områder, som har gennemgået den største udvikling i 2011 – om end udviklingen allerede startede hen imod slutningen af 2010, da samlingens døre blev åbnet til en bred offentlighed. Dermed fik alle med interesse for slesvigske emner i bred forstand, mulighed for at engagere sig i Slesvigs kulturarvs rige mangfoldighed.

For en god orden skyld: Den Slesvigske Samling er en unik bog- og materiale-samling på over 50.000 materialeenheder, der dækker alle forhold angående Sønderjylland og Sydslesvig, dvs. det tidligere hertugdømme Slesvig mellem Kongeåen og Ejderen. Bøger, tidsskrifter, pjecer, m.m. om Slesvig på alle sprog, indenfor alle genrer og fra alle tidsperioder, samles og langtidsobevares i samlingen.

Samlingens rødder går tilbage til 1890'erne, hvor Gustav Johannsens private bogsamling var kimen til et bibliotek for den danske befolkning i det daværende tyske kejserrige. Men der indkøbes dog stadig nyt til samlingen, således at samlingen altid er aktuel og på øjenhøjde med sin samtid.

Samlingens nu åbnede døre forøgede i sig selv samlingens besøgstal. Det blev dog hurtigt åbenlyst, at mange af samlingens brugere var stærkt engagerede i slesvigsk kultur og historie. Det blev derfor besluttet at ansætte en historiker, som skulle tage sig særlig af de lånere, som kunne tænkes at nyde dialogen med en fagmand.

Det daglige ansvar for Den Slesvigske Samling blev således pr. 1. maj overdraget til cand.mag. Jan P. Jessen. Jan stammer fra Sydslesvig, er student fra Duborg-Skolen og uddannet histori-

ker fra universiteterne i Odense og Salzburg.

Udover at han bestræber sig på at besvare alle henvendelser til samlingen, er Jan også optaget af at langt flere bliver bevidste om samlingens eksistens. Derudover åbner Jan også samlingen overfor et langt større netværk. Han er i daglig dialog med en lang række kulturelle aktører i Danmark og Tyskland, som han dermed opmuntrer til at gøre brug af samlingen. Samtidigt tager han selv ud og holder foredrag i mange forskellige sammenhæng. Jan har også taget initiativet til at samlingens bestand, sammen med andre regionale biblioteker, arkiver og museer, præsenteres i Europeana, det store fælleseuropæiske kultur-formidlingsprojekt, som British Library, Amsterdams Rijksmuseum, Louvre samt 1500 andre større eller mindre europæiske kulturinstitutioner også indgår i. Herigennem vil samlingen få en langt større europæisk eksponering, hvorved Slesvigs betydning for den europæiske historie og kulturudveksling vil blive tydeliggjort.

UDE PÅ GADEN

Idéen til samarbejdet er kommet på et møde den 8. juni mellem Flensborg Avis og DCB. Her drøftede vi mulighederne for at iværksætte et samarbejde allerede denne sommer. Efter hurtige overvejelser besluttede vi at forfølge idéen.

Både DCB og FA havde som formål med samarbejdet en interesse i at skabe synlighed om hver vore tilbud. Konkret placerede vi bogbussen på Willy Brandt-pladsen foran avisen 6 lørdage henover sommeren for at markedsføre hhv. bibliotek og avis. Vi går efter de forbipasserende, der viser interesse,

når vi henvender os. Det vil sige i princippet alle.

Ved at uddele af relevant PR-materiale fik vi anledning til at komme i dialog med forbipasserende, støtte samarbejdet med Flensborg Avis og evt. finde veje til at udbygge det.

Uddeling af diverse PR-materialer gik strygende. Foldere for Slesvigsk Samling, arrangementer for efteråret, litteratur.nu, bibliotekstasker, kuglepennene m.m.

Flensborg Avis medbragte lykkehjul med søde gevinster og heliumballoner til børnene.

Erfaringerne fra vor sommermarkedsføring i juni/juli var succesfuld set i forhold til formålet at skabe synlighed og tættere kontakt til en vigtig samarbejdspartner.

Derudover fik lokalbefolkningen, turister fra nord og syd set og hørt om Flensborg Avis og Dansk Centralbibliotek.

Flere konkrete samarbejder med Flensborg Avis udover sommerperioden er i støbeskeen.

BOGBUSSEN UDENFOR STADTBÜCHEREI KIEL

Siden den 26. august kan man også finde bogbussen ved det tyske bibliotek i Kiel en gang om måneden.

Foranlediget af Götz Bormann, den danske honorarkonsul i Kiel, henvendte Stadtbücherei Kiel sig til Dansk Centralbibliotek med ønske om et øget samarbejde omkring betjeningen af lokalbefolkningen i Kiel med dansksprogede medier.

I stedet for blot at udstationere en mindre del af centralbibliotekets materialer i Kiel enedes man om forsøge sig med oprettelsen af en ny holdeplads for Dansk Centralbiblioteks bogbus. På denne måde får en stor del af Kiels befolkning mulighed for at få andel i bogbussens alsidige og brogede tilbud.

Lederen af Stadtbücherei Kiel, dr. Andreas Teichert, banede vejen for at bogbussen fik særtilladelse til et synligt og let tilgængeligt stoppested klos op ad biblioteket.

Sommer-markedsføring af biblioteket sammen med Flensborg Avis. (Foto: privat)

Fra åbningen i november 2010: Generalkonsul Henrik Becker-Christensen m.fl. ledsages gennem det ombyggede Dansk Centralbibliotek af bestyrelsesformand Gert Wiencke og biblioteksdirektør Alice Feddersen. (Foto: Povl Klavsén)

Begivenheden blev markeret med en lille fest og taler ved generalkonsul Henrik Becker-Christensen og Kiels kulturdecernent Gert Meyer.

Et lignende samarbejde har i mange år fungeret fremragende med Stadtbücherei i Rendsborg.

At skabe synlighed og opmærksomhed var også sat på dagsordenen i 2011. Alene ved at være, hvor potentielle brugere af det danske sprog og interesserter i den lokale historie og kulturarv er, er biblioteket i stand til at flytte brugeren ind i bibliotekets huse og bogbusserne, hvor så hele bibliotekstilbuddet rulles ud til glæde for dem.

Forfatteraften med Erik Lindsø på Flensborg Bibliotek i september 2011.

I marts-april udstiller Else Pia Martinsen Erz sine flotte malerier på Flensborg Bibliotek, indbudt af Nordisk Informationskontor og biblioteket.

Synlighed andre steder end forventet skaber ligeledes udvikling og måske endda nysgerrighed og innovation.

Også bogbussen har fået ordentlige garageforhold efter ombygningen i 2010. (Foto: Povl Klavsén)

Dansk Centralbibliotek satser meget på at oplære brugerne i computerens og internettets fagre verden.

Nogle af Else Pia Martinsen Erz' flotte malerier.

Slesvig Bibliotek er sammen med SSFs sekretariat og avisens lokalredaktion flyttet fra Lolfod 69 til det istandsatte Slesvighus i Lolfod 89. Bibliotekar Carsten Reyhé har her besøg af bestyrelsesformand Gert Wiencke t.h. og Nils Ole Kajhøj, formand for Danmarks-Samfundet. (Foto: SPT)

Turbulente tider kræver sammenhold

FORMANDENS BERETNING

v/ formand Hans Erik Hansen

Med årsberetningen for Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig forsøger vi at holde vor omverden informeret om, hvad der er sket i organisationen i det forløbne år. Vore brugere, støtter og venner skal holdes ajour med begivenhederne og vore sundhedsrådsmedlemmer skal have et praktisk redskab til formidling af vor tilstedeværelse ude blandt medlemmerne i deres respektive foreninger og organisationer.

I disse turbulente tider er det mere end nødvendigt, at vi indenfor det danske mindretal står sammen om de faciliteter, som vi igennem generationer har opbygget til varetagelse af vore medborgerlige rettigheder i landsdelen, og at vi sørger for at udnytte dem til fælles gavn og glæde.

Vi føler os forpligtet på opgaven; at medvirke til at vor befolkningsgruppe får deres sundhedsmæssige behov dækket efter bedste danske principper for medmenneskelig behandling, både når det gælder forebyggende arbejde, sygdomsmæssig og ældremæssig pleje og omsorg.

SUNDHEDSCENTRET

Sundhedscentret i Skovgade har også 2010 været godt besøgt af brugere og interesserede, været udgangspunkt for rejser til vore rekreativshjem i Danmark og sidst men ikke mindst været samlingspunkt for det videre arbejde med vor organisations udviklingsproces, som der berettes om i den sidste årsberetning.

Dette arbejde er fortsat støt og roligt året igennem, og i forretningsudvalget er vi blevet holdt løbende orienteret

om aktiviteterne i de forskellige ledelsesgrupper igennem mødereferater. Vore egne møder kunne derved koncentreres om de egentlige beslutninger, der skulle tages, og om spørgsmål til forretningsledelsen på baggrund af de modtagne rapporter og referater.

Sundhedsrådets medlemmer fik på efterårsmødet 2010 et praktisk eksempel på, hvordan vor organisation arbejder med udviklingen. Efter mødets indledning inddeltes medlemmerne og de øvrige mødedeltagere i små grupper, der afholdt såkaldte café-møder, hvor forskellige emner blev fremlagt og debatteret og konklusioner fremdraget. Derved fik forsamlingen et godt og nært indblik i de opgaver, som Sundhedstjenestens medarbejdere udfører – eller skal hhv. ikke skal udføre i fremtiden. Alt sammen en god mulighed for evaluering af vor fremtid og vision, som vil blive nødvendig i årene, der kommer.

Med baggrund i de senere års store underskud, er der et nødvendigt behov for at styre måltret mod at få de fremtidige budgetter til at balancere, hvis organisationen skal blive ved med at eksistere.

Den nye metode, vi arbejder efter, har vist sin bæredygtighed allerede i budgettet for 2012, hvor budgetforslag har været drøftet bredt i organisationen for at finde de besparelser og/eller de øgede indtægtsmuligheder, der har gjort, at budgettet balancerer.

Den nye ledergruppe, som blev nævnt i sidste årsberetning, har med nye og andre øjne set på hele organisationen og dens opgaver. Det har selvfølgelig medført andre tænke måder og en anden organisering af den indsatte medarbejderstab og af det arbejde, vi udfører. Tanker og ideer er

Dansk Alderdoms- og Plejehjem fejrer færdiggørelsen af det store ny- og ombygningsprojekt med en stor fest i september. I den anledning er der sat et stort telt op i haven, hvor gæster og beboere kan nyde en række gode taler, køkkenets fornemme mad, musik og fællesskab. På talerstolen forstander Bodil Bjerregaard-Brocks. (Foto: SPT)

blevet indgående drøftet i nedsatte miniprojekter med de berørte og først efter grundig vurdering ført ud i livet. Denne proces fortsætter i årene, der kommer, og den vil på samme måde brede sig til forretningsudvalget og Sundhedsrådet, for i sidste ende også at involvere brugere og befolkningsgruppen som helhed.

Nu hvor vi har fået rammerne fastlagt for hele vort fremtidige virke, ser vi fortrøstningsfuld fremtiden i møde, med en aktiv og engageret medarbejderstab, der er ved godt mod, fortsat udvikler sig og suger til sig af det nyeste på sundhedsområdet både fra Danmark og fra Tyskland til gavn og glæde for nuværende og fremtidige brugere af vor organisation.

Uden at komme ind på udviklingen i alle de enkelte afdelinger skal det nævnes, at ideen med omstruktureringen går på bedre, mere rationelle og billigere tekniske kommunikationsformer, bedre tilrettelæggelse af kørsel og kørselsbehov samt god udnyttelse af den for hånden værende kapacitet. Alt skal bidrage til at tilpasse omkostningerne

til de betalinger, som vi modtager fra sygekasser og plejeforsikringen, mest mulig.

ÆLDRECENTRET

På ældrecentret har især færdiggørelsen af til- og ombygningen af Dansk Alderdomshjem voldt en hel del hovedbrud i årets løb – også efter at vi igen løb ind i en lang og hård vinter med forsinkelser m.m. Med udgangen af januar 2011 kunne vi dog endeligt få godkendt de sidst renoverede værelser, så vi nu disponerer over 74 nyrenoverede værelser til belægning.

Samtidig har plejehjemmet fået dejlige nye fællesarealer og praktisk beliggende og vel indrettede servicestationer, der letter arbejdet for medarbejderne i det daglige. Dette sammen med den store indsats, som vore frivillige hjælpere fra støttekredsen udfører, er med til at gøre opholdet på hjemmet mere tåleligt og behageligt for beboerne. Belægningen af de sidst færdiggjorte værelser går godt fremad og der regnes med en hurtig og optimal be-

lægning indenfor kort tid. Den ydre færdiggørelse af hjemmet afventer mildere vejr og omkring begyndelse af

I haven på Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg finder man denne bygning med eftertragtede ældreboliger for dem, der kan klare sig selv. (Foto: SPT)

Anne Linnet sang i Rødning frimenighedskirke til fordel for sydslesvigernes hvilehjem Bennetgaard i Københoved i september. Hun og hendes familie er nært knyttet til institutionen. (Foto: Dieter Lührssen)

A.P. Møller-Fonden er rigtig god ved de danske sydslesvigere. Dansk Sundhedstjeneste og Dansk Alderdoms- og Plejehjems taknemmelighed fik fondens direktør Henrik Tværnø at mærke ved indvielsesfesten sidst i september. (Foto: SPT)

sommeren regnes med en officiel indvielse. Se i øvrigt det senere indlæg i beretningen.

Skolesundhedstjenestens ledende læge Karen Fink er sammen med sine medarbejdere – ved siden af det daglige arbejde med børneundersøgelser, kursusvirksomhed, foredrag og diverse aktiviteter på skoler og i børnehaver – i gang med at strukturere afdelingen lidt anderledes med bl.a. beskrivelse af opgaverne, kvalitetssikring af arbejdet for derigennem også at sikre, at afdelingens omkostninger holdes indenfor det afstukne budget.

Som et led i omstruktureringen er de 2 af socialrådgiverne henlagt under afdelingen, således at deres arbejde kan koordineres med skolesygeplejerskerne.

Skoletandplejen udføres hovedsageligt som et profylaktisk arbejde indenfor rammerne af de forordninger der gælder for landsdelens skoler.

På Kystsanktoriet i Hjerting nyder vore skolebørn fortsat stor omsorg for deres sundheds- og mentalitetsmæssige velvære, men også her er skoleforeningen, vi og lungeforeningen i gang med at undersøge mulighederne for en bedre udnyttelse af det dejlige hjem og bedst mulige målrettede tilbud til børnene.

I hjemmeplejen er lederen Kerstin Reich og medarbejderne midt i en omstrukturering, således at, med etablering af nu tre styrkede distrikter, der er blevet bedre mulighed for en optimal indsats af hjemmesygeplejerskerne; de har fået en mere samlet arbejdstid og mulighed for at klare flere opgaver ved f.eks. aftenvagtdindførelse. Ændringen betyder større fleksibilitet i det enkelte team ved fravær, afløsning osv. Kørselsmæssigt kan det betyde mere kørsel for medarbejderne i de konkrete vagter, men samlet forventes ikke mere kørsel, da kørslen er fordelt på færre f.eks. i aftenvagter.

Den tredje af vore socialrådgivere er blevet tilforordnet hjemmeplejen og

Dansk Alderdoms- og Plejehjems nye front og hovedindgang ud mod Nerongsallé. (Foto: SPT)

plejehjemmet, specielt med henblik på de syges og ældres problemer i det offentlige maskineri. Derudover fortsætter socialrådgiverne deres hidtidige rådgivning og foredragsvirksomhed til gavn for mindretallet som helhed.

De senere års store underskud har gjort det endnu mere nødvendigt for os at få ekstra midler tilført til udførelsen af vort sociale og sundhedsmæssige arbejde. Der forsøges stadig i samarbejde med vort parti SSW at vriste flere offentlige midler fra kommuner og amter, men arbejdet er møjsommeligt og i de fleste tilfælde magert givende, men vi fortsætter bestræbelserne.

Den største og vigtigste støtte til vort arbejde kommer fra Danmark, og den er vi særdeles taknemmelig for. Regering og Folketing takker vi for en aldrig svigtende hjælp.

Der er atter i år tilflydt os midler fra fonde, gaver og arv, og der skal her lyde en stor og hjertelig tak til ALLE ydere for en dejlig håndsækning til os i det daglige arbejde, der i høj grad fremmer lysten til at drive værket.

Alle vore politikere, tillidsfolk og medlemmer i foreninger og organisationer skylder vi stor tak for den vedvarende interesse for og opbakning til arbejdet vi udfører overfor vor fælles befolkningsdel.

Kollegerne i forretningsudvalget, byggeudvalget og sundhedsrådet siger jeg hjertelig tak for et godt og givtigt samarbejde i det forgangne år. Alle ledere og medarbejdere samt de mange frivillige hjælpere takker jeg for atter et travlt år med stor og engageret arbejdsindsats.

Samarbejdspartnerne i Danmark på Bennetgård, på Kystsanatoriet og i Danmarks Lungeforening får varm tak for et godt samarbejde og en aldrig svigtende indsats for det sydslesvigske.

REGNSKABSBERETNING FOR 2010

v/ forretningsfører Georg Hanke

Byggeriet på Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg er færdig.

Den 2. februar 2011 har Flensborg bys myndigheder godkendt den indvendige del af renoveringen. Nu lægges der hånd på det sidste udvendige arbejde. Det endelige byggeregnskab bliver fremlagt med årsregnskabet 2011 på generalforsamlingen 2012.

Allerede nu kan vi sige, at byggeriet bliver en del dyrere end forventet. Efter den sidste forudberegning vil selve byggeriet (uden senge, skabe, gardiner, kunst og andet) ligge på ca. 4,9 mio. euro. Arkitekten udarbejder en opstilling over meromkostningerne.

Vi har nu fået et plejehjem, der svarer til nutidens behov. Det er vor faste overbevisning, at der er gode chancer for, at mindretallets medlemmer, hvis det er nødvendigt, gerne vil bo på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

Der er nu 74 mulige stuer på hjemmet. Vi går ud fra, at vi kan opnå en gennemsnitsbelægning på 69 beboere i 2011.

Regnskabsresultatet for plejehjemmet udviser i 2010 et underskud på godt 562.000 euro. Der arbejdes nu på strukturforandringer, der skal bidrage til, at hjemmets drift i fremtiden så vidt muligt hviler i sig selv.

Det samlede regnskab for Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig e. V.:

	2010 (i €)	2009 (i €)
Samlede driftsomkostninger	7.189.304	7.022.299
Samlede indtægter i Tyskland	2.995.478	2.790.020
Tilskud fra Danmark	3.315.436	3.288.590
Overskud/underskud driftsregnskab	- 878.390	- 943.688
Bevilgede midler		1.200.000
Underskud/overskud i saml. regnskab	- 878.390	+ 256.311

HJEMMEPLEJEN m.m.

På hjemmeplejeområdet har vi i 2010 kunnet holde indtægterne fra sygekasser, plejeforsikringen og egen betaling på samme niveau som i 2009. Fortsat er det svært at budgettere på dette område, da vi ikke ved, hvor mange patienter/klienter vi har i fremtiden. På baggrund af det igangværende udviklingsarbejde i hele organisationen er der blevet indført en rulleplan i afdelingen. Den nye struktur på området er vi startet med i oktober 2010. Vi er i startfasen og afprøver hele tiden, om der skal forandres noget, der fører til, at arbejdet bliver mere målrettet og smidigere i hverdagen.

Fodplejen og 1 socialrådgiver er nu placeret i hjemmeplejens regnskab. De samlede udgifter på området har derefter været 1.834.090 €. Indtægterne fra det tyske system har ligget på 801.240 €.

På skolesundhedstjenestens område har der inkl. børns rekreationsophold på Hjerting Kystsankatorium været samlede udgifter på 1.440.357 €. På dette område har indtægterne fra det tyske system ligget på 105.409 €. Der føres p. t. forhandlinger med Danmarks Lungeforening, der ejer og administrerer sankatoriet, omkring en ny aftale. Den bestående aftale udløber pr. 31.12.2011.

2 socialrådgivere bogføres fremover i skolesundhedstjenestens regnskab.

Når der sker noget af betydning i Flensborg, er beboerne - eller rettere sagt nogle af dem - fra Dansk Alderdoms- og Plejehjem gerne med; her ved indvielsen af Istedløven på Flensborg Gl. Kirkegård i september 2011 sammen med medarbejdere og venner. (Foto: SPT)

Fest og glade dage på alderdomshjemmet - om- og nybygningen er færdig. (Foto: SPT)

Udbetalte pensioner har ligget på 122.741 €. Det er en nedgang på 3,5% i forhold til året før.

Afskrivning på biler, indretning, edb og andre større anskaffelser ligger i 2010 på 135.627 €. (2009: 161.689 €)

På det administrative område har de samlede driftsomkostninger ligget på 1.287.453 €. Diverse indtægter fra det tyske system har været 67.498 €.

Pensionistboligerne Steensen-Stiftelsen i Læk, Clementshus i Bredsted

Beboerne og gæsterne nyder hinandens selskab; der er god grund til fest. (Foto: SPT)

Glade sydslesvigere nyder deres 14 dages rekreationsophold på Bennetgaard i juni 2011. (Foto: privat)

og Nerongsalle 27a i Flensborg har sammenlagt givet 118.776 € i driftsoms-kostninger. De samlede indtægter har været 169.249 €. Pga. mindre renoveringsarbejde kan vi samlet se tilbage på et overskud på ca. 50.473 €.

BUDGET 2011

Sundhedsministeriet har for 2011 godkendt et tilskud på højde med 3.450.000 €. Det er en stigning på 4% i forhold til 2010. Vi er i gang med at ændre strukturen m.h.t. regnskab og budget, og lederne er kommet med forslag til forbedring af økonomien i deres afdelinger, så det samlet vil komme til at hænge sammen i fremtiden.

Ledergruppen, samarbejdsråd og driftsråd er klar over, at situationen er alvorlig, og at vi skal finde veje ud af den vanskelige økonomi vi befinder os i.

BUDGET 2012

Vi har udarbejdet "budgetbemærkninger til budgetforslag 2012". Det vil

gøre det nemmere at gennemskue, på hvilke områder der sker forandringer i budgettet. Under forudsætning af, at vi kan realisere forslagene og under forudsætning af, at vi fra Sundhedsministeriet i Danmark kan modtage 2,5% fremskrivning, vil resultatet være plus/minus nul. Det er det, vi i fællesskab arbejder for .

DANSK ALDERDOMSHJEM

v/ centerleder Bodil Bjerregaard-Brocks

Dansk Alderdomshjem er moderniseret og har 74 plejehjemspladser, som tager højde for individuelle behov og bevarelse af livskvalitet trods svigtede helbred.

Glæden er stor og smilene mange blandt beboere og medarbejdere.

En markant modernisering har trukket sig over tre år og har langt fra vakt glæde og begejstring hos alle under byggefasen: At bo eller arbejde med byggelarm, støv og snavs over en sådan tidstrækning er hårdt. Forsinkelsen af byggeriets afslutning har bestemt ikke gjort det nemmere. Datoen

for færdigstillingen blev overskredet gang på gang.

I foråret 2008 skulle den gamle fløj vige for nybygningen. Nedrivningen forårsagede en støvsky, som dækkede hele området. Sommertørken gjorde sit til, at beboerne, medarbejdere og naboer blev generet af støv. For rengøringsteamet var det starten på en stor udfordring, at holde huset rent. Endda bilerne på parkeringspladsen var ikke til at genkende.

Et år senere, midt i byggefasen, fik vi en våd sommer med kraftige tordenbyger. Vandet, som fossede ned ad Nerongsallé, løb ind i vor haveetage i nybygningen. Pufferafløbsrør blev suppleret for at aflaste kanaliseringen. Ikke nok med det: næste ubehagelige oplevelse var igen støvskyer. De udløste brandalarmerne. I løbet af kort tid stod tre brandbiler foran døren og Flensborgs sympatiske brandfolk løb kontrol gennem huset. Ja, det var altså kun støv, men nu vidste vi, at alarmerne fungerer - og lidt underholdning var det også for beboerne.

Et par uger senere udløser en håndværker igen fejlalarm. Alle personer bliver igen skræmt, indtil årsagen findes. I mellemtiden står brandmændene med alt deres grej ved huset, denne gang lidt irriterede, og 14 dage senere modtager vi regningen, som videregives til håndværksfirmaet.

Trods alt har det i det store og hele været positive oplevelser, vi blev konfronteret med.

Håndværkerne har været underholdende for beboerne. Det har givet en afveksling i hverdagen. Med stor interesse har beboerne lyttet, når vi fortalte, hvad der var gang i på byggepladsen.

Statistikken viser stabile indflytningstal, dvs. at beboerbortfald ikke har været højere end normalt.

Som sagt, nu er glæden stor og smilene mange. Beboerne og medarbejderne glæder sig over alt det nye. Arkitekturen er skabt for at give valgmuligheder.

SSW-formand Flemming Meyer var hovedtaler ved "genindvielsen" af det danske alderdomshjem i Flensborg. (Foto: SPT)

Ældrecenteret kombinerer plejehjemmets tilbud om service og fællesskab med pensionistboligernes mere selvstændige liv.

Bygningens åbenhed inviterer til nærvær frem for isolation.

Beboeren og pårørende har god plads til at trække sig tilbage, hvis de ønsker det.

Glade medarbejdere - i baggrunden viceforstander Ebbe Paulsen - byder velkommen til fest i teltet bag alderdomshjemmet. (Foto: SPT)

Hjemmet giver beboeren mere selvkontrol over sit eget sociale liv, ved brug af de nye faciliteter.

Evidens baseret design i huset fremmer sundhed, positivitet og aktivi-

De danske organisationer og institutioner var godt repræsenteret ved "genindvielsen" af det danske alderdomshjem i Flensborg. (Foto: SPT)

Køkkenet fik ekstra ros for den flotte buffet, de havde lavet. (Foto: SPT)

En enkelt medarbejder havde lavet dette flotte kranskage-skilt i anledning af dagen. (Foto: SPT)

tet. Vi håber, at beboerne trives psykisk bedre i den nye leve og bo miljø, som nu er etableret: mere lys via store vinduespartier i beboerstuer og fællesrum, god akustik, belysning med forhøjet lux-mulighed, orienteringshjælp v. farver og skilte, flot kunst, hensigtsmæssig indretning, rundgang danner godt flow og have m. stier og rislende vand.

Plejhjemmet er en tre etagers bygning, hvor beboerne bor i grupper. Hver etage har fået sine egne farver, hvilket blandt andet gør det nemmere for demente beboere at finde rundt.

Plejhjemmet har desuden mindre køkkener på hver etage, hvor medarbejdere eller beboere/pårørende f. eks kan bage en kage eller tilberede småretter. I haveetagen har vi vort storkøkken, som tilbereder hovedmåltiderne. I nybygningens to etager er der mulighed for at gå en rundgang med udsigt til gårdhaven.

De nye faciliteter giver ældre med funktionsnedsættelse mulighed for at bibeholde deres ressourcer og selvbestemmelse.

Nærhed betyder også information til beboer og pårørende. Her bruger vi innovative løsninger, med digital billedramme af aktiviteterne og skiltning af dagens tilbud.

En af de nye beboere er ekstra glad for sin stue, da hun i efterårssolen kunne drikke kaffe på terrassen sammen med sin datter og barnebarn. Denne mulighed havde hun ikke i sin lejlighed, hvor hun har boet i over 30 år. Plejhjemmet har flere terrasser, sansehaver og en gårdhave, hvor demente har mulighed for at være ude, uden at de kommer i fare i trafikken.

Medarbejderne har fået flot arbejdsmiljø.

Vi er ved at etablere os i plejekontorerne med teknologi og arbejdsredskaber. Medarbejderne har været på kurser og til dels også videreuddannet sig i pleje med demente, kræftsyrge og sårpleje. Huset råder hermed over kompe-

tente specielle faglige medarbejdere.

Fire terapeuter står for den daglige aktivitet i huset.

Når ældre lever i godt belyste rum og har kontakt til natur og husdyr, viser videnskaben, at de ældres blodtryk sænkes, de er mere positive og har brug for mindre medicin.

For medarbejderne betyder det: beboerne kalder mindre efter personalet, arbejdet kan udføres mere stille og mindre stress, mere tilfredshed.

Tak til alle, som har taget initiativ til projektet og støtter os i vort arbejde. En stor tak til alle medarbejdere for det fremragende arbejde.

Det er graden af nærhed, der er det afgørende i tilværelsen.

At vi gør os umage med at være der, hvor vi er, når vi er der.

Ja – Dansk Alderdomshjem er et godt sted at være, når man er kommet op i årene.

ALDERDOMHJEMMETS STØTTEKREDS

ved Kæthe Kühl

Støttekredsen for Dansk Alderdomshjem og Plejehjem har i 2010 fungeret i 17 år, som led i det Humanitære Udvalgs arbejde. Ufortrødent arbejdes der på at bryde de ældres hverdag, med tilbud der rækker fra faste sangtimer mandag og tirsdag og til spille-eftermiddage hver torsdag. Hobbyarbejde i træ tilbydes hver mandag.

Nogle af støttekredsens medlemmer er faste besøgsvenner, og andre tilbyder at sidde ved døende, hvor personalet finder det påkrævet. Der vil altid være beboere på plejehjemmet, der ingen familie har. Her er det godt, at støttekredsens medlemmer kan træde til.

Sammen med ledelsen lægger jeg et program, hvor vi ved eftermiddags- eller aftensammenkomster byder på underholdning. Vi har en række mennesker, som vi kan trække på indenfor det musikalske område. Vi er dybt

Forhenværende formand for Dansk Sundhedstjeneste Paul Tappe i en samtale med viceforstander Ebbe Paulsen. (Foto: SPT)

taknemmelige herfor, også fordi de allerfleste optræder vederlagsfrit.

Underholdningen er afholdt af beboerne, og det er en fornøjelse at se, hvorledes der vugges og synges med. Støttekredsens medlemmer spreder sig altid ved sammenkomsterne, for over kaffen at få en samtale i gang. Her udveksles minder om forgangne tider, og der bringes nyt ind, ved at fortælle om dagligdagen udenfor hjemmet.

Beboerne vil også gerne fortælle, hvordan de har det. Her er det så vigtigt, at støttekredsens medlemmer lytter og opmuntrer, især hvis det drejer sig om de problemer eller tanker, den enkelte gør sig. At holde i hånd, et lille knus eller klap på kinden viser, at her er et menneske, der gerne vil dele livet med dig.

Den mellemmenneskelige kontakt er det allervigtigste i støttekredsens arbejde.

I 2010 blev der afholdt 4 støttekredsmøder. På møderne fremlægges der et program for underholdningen i det kommende kvartal. Her tilmelder man sig så de dage, hvor man kan være med til at hjælpe med borddækning, hente og bringe beboere og yde den ovenfor nævnte kontakt henover kaf-

fen. Ved støttekredsmøderne evaluerer vi de foregående arrangementer og kommer med nye forslag. Desuden informerer ledelsen om nyt fra hjemmet.

Støttekredsens medlemmer er aktive. Trods frafald på grund af alder og sygdom har vi holdt medlemstallet på 35. Her vil jeg som leder af gruppen sige tak for det store engagement, der udvises. Det er en fornøjelse at arbejde sammen med gruppen, mærke den glæde, der er over arbejdet.

Tak også til alle andre, der har lyst til at give et nap med, ved at tilbyde underholdning. En særlig tak til alderdomshjemmets ledelse og personalet for åbenhed, venlighed og et godt arbejdsklima. Den gode stemning smitter af på glæden ved at komme og være med.

SKOLESUNDHEDSTJENESTEN

v/ ledende læge Karen Fink

Skolelæger og skolesygeplejersker/ skolelægeundersøgelser:

De tilbudte skolelægelige undersøgelser er uændret fra tidligere og i overensstemmelse med Landesverordnung über schulärztliche Aufgaben, suppleret med sundhedssamtaler efter dansk forbillede. Procedureplaner for alle tilbudte undersøgelser er udarbejdet, og der er indført en årsrytme for undersøgelserne. Undersøgelserne er gennemført lokalt i skoler og børnehaver, fraset børnehaveindgangsundersøgelser og lægeerklæringer.

Undersøgelse	Antal skoleåret 2009-10
Børnehaveindgangsundersøgelser	90 børn
Lægeerklæringer ved ansøgning om støtte- pædagogiske tiltag i børnehaven (kun Flensborg)	25 børn (kalenderåret 2010)
Indskolingsundersøgelser	605 børn (herunder også børn, som ikke blev indskolet 2010)
6. klasse - sundhedssamtaler	328 børn
8. klasse - udskolingsundersøgelser	375 elever
2., 4. og 6. S-klasse	47 børn
Idrætsprofil ved gymnasierne	49 elever
Sundhedspædagogiske aktiviteter	deltagelse i temadage, forældreaftener, foredrag, oplæg omkring puberteten

Socialrådgivningen på børne- ungeområdet:

2010 har været præget af et stort antal familierådgivninger. Indgangsvinklen er i reglen, at børn ikke trives og er påfaldende i hjemmet eller på institutionen. Vor fokus er dog ikke alene rettet mod barnets symptomer. Omdrejningspunktet, hvis hjælpen skal lykkes, er lige så meget hele familien og de institutionelle omgivelser, barnet befinder sig i. Igennem aktivering af positive ressourcer søger vi at ændre uheldsmæssige adfærdsmønstre.

Tilbud	Antal 2010
Familierådgivninger	230 dokumenterede rådgivninger

Førstehjælpskurser:

I 2010 øget søgning af førstehjælpskurser. Deltagere var ansatte ved Dansk Skoleforening og andre sydslesvigske organisationer, egne medarbejdere samt nogle private og skoleelever.

Kursus	Antal i 2010
Grunduddannelse, 2-dages kurser	13 kurser med gennemsnitlig 11 deltagere
Vedligeholdelseskursus, 1-dags kurser	14 kurser med gennemsnitlig 12 deltagere

Skoletandlægen:

Tandlægeundersøgelser i overensstemmelse med tysk lovgivning, Landesverordnung über schulärztliche Aufgaben §1 stk.5. Alle undersøgelser dokumenteret og indsendt til Landesarbeitsgemeinschaft für Jugendzahnpflege. Undersøgelser foretaget i institutioner/skoler.

Tandlægeundersøgelse	Antal skoleåret 2009-10
Børnehaver	1615 børn
1.- 6. klasser	2613 børn
Hjælpeskoler 1.-9. klasser	165 børn

Skoletandplejen:

I alt har 4709 børn fra børnehaver og 1.-6. klasse modtaget tilbud fra skoletandplejen. Som nyt tiltag er flere tilbudt praktisk undervisning foruden de teoretiske tiltag. Tæt samarbejde med Kreisarbeitsgemeinschaft omkring f. eks. dukketeater og møder. Tiltag gøres op i impulser, hvor der registreres 1/2-1 impuls for hvert barn, som har deltaget.

Tilbud	Antal skoleåret 2009-10
Aktioner	346,5 impulser
Teoretisk undervisning/praktiske øvelser	11.276 impulser
Teoretisk undervisning, kort	1.032,5 impulser
Fluoridbørstning	1.997 impulser
Andre	29 impulser

Hjerting Kystsankatorium:

Tilbud om 7-8 ugers ophold for børn i alderen 4-14 år. Målgruppen har - som tidligere - været børn med et behov for et pusterum fra hjem og/eller skole samt børn med behov for livsstilændringer. I efteråret 2010 start af forhandling med Danmarks Lungeforening om fremtidens udformning af tilbuddet.

7-8 ugers ophold på Hjerting Kystsankatorium	Antal 2010
Skolebørn	82 børn
Børnehavebørn	7 børn
I alt	89 børn

Hjerting Kystsankatorium - lægelige tilbud:

Lægeerklæringer til brug for visse forsikringer og ved ansøgning om sanatoriophold, især for ansatte ved Dansk Skoleforening. Behovsundersøgelse af børn og voksne. I 2010 stigning i antal henvendelse fra tilflyttere til Sydslesvig med behov for rådgivning om det lokale sundhedsvæsen.

Sundhedsplejen for svangre og små børn:

Hjemmebesøg til de nybagte familier efter den danske sundhedsplejes forbillende.

I Flensborg egentlig mødregruppe, dels som et fagligt tilbud hvor forældre kan indhente råd og vejledning, og dels som kontaktoverflade til andre sydslesvigske nybagte forældre. Enkelte steder i yderdistrikterne fungerende mødregrupper i private hjem, hvor sygeplejerske ved behov har deltaget.

Tilbud	Antal 2010
Ny fødte, som følges af sygeplejerske frem til 1½ års-alderen	3 nye børn om måneden
Gennemsnitligt antal deltagere i mødregruppe i Flensborg hver uge	7 børn med ledsager hver uge

SUNDHEDSPLEJE/MØDREGRUPPE

v/ Hanne Bjerringgaard

Opgaver relateret til IfSG/Infektionsschutzgesetz:

Påkrævet undervisning om hygiejne forud for levnedsmiddelhåndtering i forbindelse med erhverv eller skolepraktik. Rådgivning af institutioner omkring håndtering af smitsom sygdom. Især henvendelser omkring lus.

Hygiejnebelæringer efter IfSG §43	Deltagere 2010
Voksne, ansatte ved sydslesvigske organisationer	48 deltagere
Voksne, andre	2 deltagere
Voksne, ansatte ved Dansk Sundhedstjeneste	Deltagere fra hjemmeplejen og Dansk Alderdomshjem
Skoleelever 6.-10. klasse	394 elever

HJEMMEPLEJEN

v/ ledende sygeplejerske Kerstin Reich

Bennetgaard:

I 2011 fyldte Bennetgaard 75 år. Dagen blev fejret den 18. juni med sønderjysk kaffebord på Bennetgaard, hvor alle var hjertelig velkomne.

Der var 143 gæster i året 2010 fordelt på 10 hold.

FODPLEJEN

Fodplejen behandlede mange fødder i løbet af året 2010.

Tabel over antal behandlinger for de 4 medarbejdere:

samlet

januar	104	90	61	107	362
februar	70	92	59	112	333
marts	93	120	67	144	424
april	103	66	51	100	320
mai	106	95	29	118	348
juni	122	98	55	132	407
juli	39	66	37	57	199
august	118	96	47	126	387
september	63	86	41	130	320
oktober	105	59	43	72	279
november	100	74	42	128	344
december	94	72	29	113	308
2010 - i alt	1117	1014	561	1339	4031

Socialrådgivning for voksne og ældre Opgørelse for andet halvår 2010 viste 237 dokumenterede rådgivninger.

Heraf 52 til hjemmeplejen, 5 til alderdomshjemmet.

Yderligere er der ydet hjælp til 66 klienter i dette tidsrum. Heraf 38 klienter med finansielle hhv. retslige problemer. De resterende er almen livsrådgivning.

Der var to foredrag omkring plejeforsikring hhv. livstestamente/ fuldmagt.

6 ansøgere blev i samarbejde med Kvindeforeningen indstillet til Det Danske Hospitalsfond i Hamborg og alle ansøgere får økonomisk hjælp herfra.

Sammenlagt har vore sygeplejersker pr. dag besøgt 203 klienter i Sydslesvig.

Oven i disse tal kommer der utallige besøg og ærinder, vi ikke får penge for: lægekontakter, apoteksbesøg, forebyggende hjemmebesøg, samtaler med familien og andre samarbejdspartnere.

Som eksempel fra marts 2011: 6.870 besøg.

Hård økonomi men også lyspunkter

Af chefredaktør og adm. direktør Bjarne Lønborg

Eftervirkningerne af det internationale kriseår 2009 fik også negative konsekvenser for økonomien i 2010. Det stillede betydelige krav til en løbende besparelses- og rationaliseringsproces, som sammen med et ekstraordinært, kriserelateret dansk statstilskud på 115.500 euro førte til, at budgettet kunne holdes, og at årsregnskabet endda sluttede med et lille overskud på 16.000 euro, der blev overført til mellemregningskontoen mellem den danske stat og Flensborg Avis.

AVISEN

Men 2010 bød også på lyspunkter for avisen. Oplagstallet blev således holdt stabilt med en minimal stigning i mod-sætning til tendensen i hovedparten af avisbranchen i både Danmark og Tyskland. I Danmark er det samlede avis-salg eksempelvis gået 25 procent tilbage på få år. Men i 2010 vendte Flensborg Avis altså tilbage til den oplagsmæssige stabilitet, som karakteriserede vort avissalg i seks år frem til finanskriseåret 2009.

Særlig bemærkelsesværdigt er det i den forbindelse, at ikke kun abonnementstallet på den traditionelle papiravis var stabilt, men at salget af e-paper-udgaven i abonnement, som via internettet giver adgang til både den daglige avis og vort avisarkiv, også tegnede sig for en fortsat stigning i 2010.

Men det ændrer dog ikke ved, at vi af hensyn til avisens udvikling og kvalitet arbejder målrettet på en økonomisk forbedring gennem et forøget salg til bl.a. de gratister, der læser over skulderen på betalende abonnenter.

Fokus på økonomien må nødvendigvis være stor, fordi avisens kvalitet er afhængig af de til rådighed værende ressourcer. Derfor er det naturligvis beklageligt, at mange annoncekunder stadig forholdsvis forsigtigt afventende i det forløbne år, selv om konjunkturkurven i Tyskland begyndte at stige. Den afventende holdning hos annoncørerne kom desværre både til udtryk i vort eget annoncesalg og i det overregionale annoncesalg, som vi gennemfører i et samarbejde med de øvrige aviser i Slesvig-Holsten i SHP-gruppen. Her var omsætningen bemærkelsesværdig dårlig.

TRYKKERIET

Selskabets trykkerier bidrog også i 2010 med et pænt overskud, der ubeskåret går til avisproduktionen. Men også her mærkede vi nervøsiteten hos de eksterne kunder, hvoraf langt størstedelen desværre stadig ligger uden for mindretallets organisationer.

Vi har stadig en ambition om, at mindretallets organisationer i langt større udstrækning, end det indtil videre er tilfældet, vil benytte sig af Flensborg Avis' topmoderne trykkerifaciliteter, især da vi er konkurrencedygtige i forhold til tyske trykkerier. Og det er vi, selv om både vore medarbejdere i trykkerierne og i alle andre afdelinger i virksomheden aflønnes efter gældende overenskomster. Den første forudsætning er imidlertid, at vi får mulighed for at give tilbud på trykordrer til de øvrige mindretalsorganisationer på deres trykprodukter. Og det kniber det desværre stadig med.

Flensborg Avis' aktionærsgeneralforsamling i Kobbermølle i juni 2011. (Foto: Lars Salomonson)

SKÅRET HELT IND TIL BENET

Det har både i 2009 og i det forløbne regnskabsår været en vanskelig og til tider smertelig proces at få økonomien til at hænge sammen. Det har udelukkende været muligt, fordi vi løbende har skåret helt ind til benet i vore sparebeholdninger og derfor stadig har ubesatte stillinger i både redaktion og administration. Vi har været nødt til – forhåbentlig midlertidigt - at skære populære serviceydelser væk som eksempelvis freelance-produktet Louises Køkken, håndbold-livetickeren på nettet samt at skrue ned for udgiftskrævende reportagerejser. Desuden har der måttet kompenseres for langtidssygemeldinger i personalestaben ved en betydelig ekstraordinær indsats fra medarbejderne ud over overenskomsternes rammer – i stedet for ved ansættelse af vikarer.

BLADHUSET

Selv om negative økonomiske strømninger har sat hovedparten af dagsor-

denen på Flensborg Avis i det forløbne regnskabsår, har der dog også været lyspunkter, som skal nævnes her. I flere år har vi skubbet en tiltrængt renovering af mediehuset på Wittenberger Weg foran os, fordi vi ikke fandt det finansielt forsvarligt at bruge af de sparsomme driftsbudgetter. Men med en todelt særbevilling via Seksmandsudvalget, der nu er blevet til Sydslesvigudvalget, fik vi i 2009 og 2010 i alt 50.000 euro til husets istandsættelse med bl.a. nye vinduer, nyt indgangsparti og tiltrængt maling af en del af bygningen indvendig. Arbejdet blev afsluttet i december i fjor.

Endelig modtog vi en generøs gave på en million kr. fra A.P. Møller Fonden til indkøb af nye kontormøbler, som erstattede mediehusets efterhånden nedslidte inventar fra 1986, da huset blev indviet. Den gang var det ligeledes A.P. Møller Fonden, som forærede avisen kontormøblerne. Der skal herfra lyde en varm tak til fonden for den generøse gave.

LOKALREDAKTIONERNE

Redaktionen, salgskontoret og ekspeditionen på Willy Brandt-Pladsen i Flensborgs smørhul ved havnen har i øvrigt efter de første tre år vist sig som en voksende succes. Vi er kommet tættere på mange læsere, vi får løbende inspiration og input til nyheder og reportager, som vi tidligere ikke fik. Vi arbejder med planer om sammen med andre organisationer i mindretallet at åbne kontoret endnu mere for publikum ved at gennemføre udadvendte aktiviteter netop der, hvor mange mennesker færdes, og hvor vi er helt tæt på de mangeartede aktiviteter for både turister og byens borgere ved havnen.

Et par af vore øvrige lokalredaktioner står overfor ændringer: Slesvig-redaktionen er flyttet fra Lolfod til nye og bedre lokaler i Sydslesvigsk Forenings Slesvighus, hvor bl.a. også SSF selv og det danske bibliotek nu har til huse. I Nibøl flytter lokalredaktionen fra de hidtidige lokaler til et kontorfællesskab med Sydslesvigsk Forenings amtssekretariat med det formål at skabe synergieffekter for både SSF og avisen.

EDB-SAMARBEJDE

Synergieffekter har vi på andre felter haft god gavn af gennem samarbejde på EDB-niveau. Vi hoster i vor tekniske afdeling hjemmesider og mailservere for andre mindretalsorganisationer og en række eksterne kunder. Det sparer alle implicerede for en del af serviceudgifterne, sikrer permanent update, giver forøget datasikkerhed og døgnovervågning af systemet i alles interesse. Dermed kan vi sikre indtjening fra EDB-afdelingen, og det vil på lidt længere sigt kunne give et pænt afkast til avisproduktionen på samme måde, som den kommercielle trykkeri-afdeling har gjort det i efterhånden mange år.

INFORMATIONSTILTAG NORDPÅ

Vi havde i det forløbne år håbet, at samarbejdet imellem mindretalsorganisationerne kunne udvides på to andre områder – for det første ved etablering af et professionelt nordvendt informationsorgan, der skulle have til formål på objektive journalistiske præmisser at øge kendskabet til Sydslesvig og mindretallet via medier i Danmark. Og for det andet ved udgivelse af et periodisk mindretalsmagasin med alle organisationer som partnere.

På trods af tilslutning fra alle medlemmer i et organisations-tværgående arbejdsudvalg strandede informationsorganet desværre på økonomiske betænkeligheder blandt medlemmer af Det sydslesvigske Samråd. De øvrige organisationer havde ganske vist i de første sonderende samtaler med avisens ledelse vist begejstring for et fælles mindretalsmagasin, men i den sidste ende var det kun Sydslesvigsk Forening og avisen, der var parate til at kaste sig ud i projektet.

Det første nummer af magasinet udkom kort før påske, og SSF og avisens ledelse håber stadig, at andre organisationer vil overveje at gå med i projektet.

INTERNETTET

Den helt centrale udvikling af Flensborg Avis skal nødvendigvis foregå på flere forskellige informationsplatforme i fremtiden – nemlig i papiravisen og via elektroniske kanaler samt på de stadig mere populære sociale netværk på internettet.

Den tid er forbi, da det kun er de store, overregionale nyhedsmedier, der baserer deres fremtid på mediekonvergens, dvs. udgivelser på flere parallelle platforme.

MINDRETALSAVISER

På det seneste årsmøde i mindre-

Flensborg Avis' tilsynsråd og direktion/chefredaktion på generalforsamlingen 2011. (Foto: Lars Salomonsen)

talsavisernes udgiverorganisation MIDAS blev det tydeligere end nogensinde tidligere, at en stor del af de små, mellemstore og store mindretalsaviser baserer deres overlevelse og nødvendige udvikling på mediekonvergens.

Beretningerne om de hidtidige erfaringer fra mange af de godt 30 mindretalsaviser i MIDAS og de ekspertvurderinger, der blev givet på MIDAS-årsmødet, viste, at papiraviserne utvivlsomt vil ændre karakter i takt med, at time-til-time nyheder vil blive formidlet ad elektroniske kanaler og give papirudgaverne forøget plads til at baggrundorientere, gå i dybden og formidle mere featurestof samt forbrugerstof med sigte på bl.a. læsernes fritidsinteresser.

LÆSERKRAV

I den forbindelse er det desuden vigtigt at holde sig for øje, at der stilles stadig stigende krav fra læserne til avisernes papirudgaver. De skal være indbydende, i farve og helst i flere sektio-

ner for blot at nævne nogle få nødvendige elementer.

Det var også baggrunden for relanceringen af Flensborg Avis i 2007-2008, da vi dels rykkede tættere på vores kernelæsere i Flensborg, hvor vi har den største abonnements-koncentration, dels ved at overgå til fire-farver på alle sider og daglig udgivelse i to eller flere sektioner samt parallel udgivelse af papiravisen som E-paper – enten som supplements-abonnement eller som solo-abonnement. Samtidig grundlagde vi FIA-online – avisens åbne internetavis, der er gratis adgang til.

FLA-ONLINE

På trods af den internationale økonomiske krise, der kort efter ramte os og vor omsætning med fuld styrke, valgte vi alligevel at opretholde FIA-online på et forholdsvis lavt blus. Og kun ved hjælp af en lille flok særdeles engagerede redaktionelle medarbejdere, der hovedsageligt uden for normal arbejdstid sørger for at updatere net-avisen, lykkedes det i 2010 og fortsat i år

at drive FIA-online videre. Den er baseret på centrale dele af den trykte avis samt på stof fra Ritzau og Scanpix i Danmark og DPA i Tyskland. Og selv om FIA-online stadig kører på spareblus, er det lykkedes at skaffe en beskedent elektronisk annonceomsætning, der indikerer, at udbygning af netavisen rummer større annonce- og dermed indtægtsmuligheder.

KAMPAGNER

I vurderingen af Flensborg Avis' elektroniske nyhedsformidling er det værd at se på betydningen af den langvarige redaktionelle kampagne, vi gennemførte i forbindelse med den slesvig-holstenske delstatsregerings ophævelse af den økonomiske ligestilling for de danske mindretalsskoler i Sydslesvig. Flensborg Avis blev med grundlag i hovedsagelig FIA-onlines omfattende reportager, redaktionelle kommentarer og formidling af debatstof omdrejningspunkt for trykte og elektroniske danske medier og til en vis grad også for tyske medier. Avisen er næppe nogensinde tidligere blevet citeret så ofte og så meget i andre medier, ligesom vi sjældent tidligere har været brugt så meget som andre mediers kommentatorer.

Selv om det har været i lidt mindre omfang, har debatten i sommer om en stramning i den danske grænsekontrol tilsvarende været et eksempel på den betydelige gennemslagskraft, som Flensborg Avis' internetavis trods sine beskedne rammer har i en bredere omverden. Avisen har i forbindelse med grænsekontrollaffæren været citeret i talrige andre nyhedsmedier, og redaktionen har i samtlige danske tv-stationer haft mulighed for at begrunde og kommentere Flensborg Avis' holdning i sagen.

Det har været af ubetalelig betydning for Flensborg Avis' bekendthedsgrad uden for vores primære udgivelsesområde. Det har desuden været

vigtigt for det danske mindretal i Sydslesvig som helhed, bl.a. fordi Sydslesvigsk Vælgerforenings aktive politiske rolle i debatten om grænsekontrol har sat fokus på Sydslesvig blandt danske nord for grænsen.

LÆSERPOTENTIALE

Både de nævnte to konkrete eksempler på netavisens store berøringsflade og det betydelige antal læsere på FIA-online hver dag med særlig stor frekvens på søn- og helligdage, når papiravisen ikke udkommer, anskueliggør et yderligere læserpotentiale fra det øjeblik, netavisen løftes op på et højere redaktionelt plan med flere time-til-time nyheder i de fleste af døgnet timer og med hyppigere opdateringer.

Mens det nuværende antal pr. måned ligger på godt 20.000 unikke brugere, der åbner knap en million sider, har vi ved særlige lejligheder som f.eks. i maj i år ved de danske årsmøder haft 30.000 unikke brugere, der kiggede på 1,4 millioner FIA-online-sider. Det giver os en forventning om at kunne nå 40.000 unikke brugere i gennemsnit, når netavisen er nået op på det planlagte højere niveau.

AFSLAG SKUFFEDE

Det var derfor en skuffelse, at vi fik afslag på vor ansøgning om støtte til videreudvikling af Flensborg Avis på flere platforme fra Sydslesvigudvalgets projektpulje til bl.a. en forøgelse af nordvendt informationsvirksomhed om Sydslesvig og mindretallet. Sydslesvigudvalget begrundede sit afslag til Flensborg Avis med, at den række projekter til nyhedsformidling på elektroniske platforme, vi havde søgt om tilskud til i en pilotfase, betragtes som drift og ikke som egentlig nye projekter.

Det betyder ikke, at vi har opgivet at fremtidssikre Flensborg Avis som et bredt funderet medie, der imødekom-

Flensborg Avis' lokalredaktion i Slesvig flyttede fra Lolfod 69 til Slesvighus primo august; t.v. lokalredaktørerne Renate Hopfe og Anker Simonsen. (Foto: SPT)

mer nutidens og især fremtidens læserbehov.

PLANER

Derfor har vi udarbejdet en omfattende plan til nyorientering og nyprioritering af avisens nyhedsformidling. Planen indebærer, at netavisen udbygges, at avisens stof kan tilbydes i abonnement på iPhone, iPad og Android, ligesom vi vil være redaktionelle værter for debatten på Flensborg Avis-facebook. Vi håber at kunne realisere centrale dele af projektet i begyndelsen af 2012.

Det bliver en vanskelig opgave, og det kræver et stort engagement fra alle implicerede. Ligeledes må læserne vænne sig til, at Flensborg Avis får større bredde som et nyhedsmedie, der sætter nye prioriteter for sit stofvalg. Men da det helt afgørende er at imødekomme nye krav og ønsker fra mediebrugerne her midt i medierevolutionen, ser vi med fortrøstning frem til, at det vil lykkes.

TAK

På selskabets vegne vil jeg takke vore samarbejdspartnere i og uden for min-

dretallet for samarbejdet om mangeartede projekter. Vi på avisen kunne ønske, at flere af de projekter, vi har drøftet igennem, var blevet realiseret, men vi ser stadig muligheder for i fællesskab i mindretallet at nå nogle vigtige mål, bl.a. når det gælder udadvendt kommunikation på journalistiske præmisser.

I forlængelse af det konstruktive samarbejde, vi på avisen har med Sydslesvigsk Forening om udgivelse af medlemssiderne KONTAKT en gang om ugen og det forsigtige tilløb til et mindretalsmagasin er der utvivlsomt basis for flere fælles projekter. Tilsvarende gælder i forhold til Skoleforeningen, som avisen arbejder tæt sammen med om det periodiske skoletillæg Fokus, og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, som vi samarbejder med om en foreningsside en gang om ugen.

Det er desuden vor opfattelse i avisens ledelse, at det bidrager til at skabe nyttige tværgående forbindelser i et geografisk spredt mindretal, at andre organisationer som det danske bibliotek, Sydslesvigsk Vælgerforening og Sprogforeningen i Sydslesvig regel-

mæssigt informerer dagbladets læsere på egne præmisser via særsider i avisen. Også til disse organisationer skal der lyde en tak for den konstruktive dialog, der førte til nye aftaler om udgivelse af særsider. Det er helt entydigt til gavn for alle parter.

Der skal lyde en kæmpe stor tak til avisens medarbejdere i alle afdelinger i og uden for Flensborg for det store engagement og den entusiasme, der har været afgørende for, at vi er kommet nogenlunde velbeholdent ud af efterkrise-året 2010. En ekstraordinær indsats fra alle sider i medarbejderstaben, selv når det kunne forekomme mest surt på grund af besparelser og ubehagelige indskrænkninger, har givet netop det løft, virksomheden kvalitativt havde brug for. Den trængte økonomi blev en udfordring for alle i virksomheden – fra den redaktionelle avisproduk-

tion, over administrationen, ekspeditionen, de tekniske afdelinger og annoncesalgsafdelingen til det kommercielle salg og trykkeriproduktionen, hvor der blev udfoldet store anstrengelser for at få de finansielle ender til at nå sammen.

Vi er helt klar over, at det trods sikringen af den danske statsstøtte til mindretallet gennem Folketingets enstemmige vedtagelse af Sydslesvigloven har været en vanskelig opgave at være medlem af Sydslesvigudvalget på et tidspunkt med økonomiske stramninger i Danmark. Og selv om ikke alt er gået, som vi på avisen kunne ønske os, vil jeg takke udvalget for gode relationer til selskabet og en altid konstruktiv kommunikation.

DSH – FORENINGEN AF AKTIVE KVINDER I SYDSLESVIG - tilsluttet SSF:

680 medlemmer i 11 foreninger

Af formand Margrid Jensen

Aktive Kvinder i Sydslesvig startede året 2011 med 680 medlemmer fordelt på 11 foreninger fra Holtenå i syd til Flensborg i nord. Medlemstallet i de forskellige foreninger varierer fra 8 op til 200.

Året startede sædvanen tro med de mange generalforsamlinger, hvor som regel kredsstyrelsesformanden er til stede, for at holde den direkte kontakt til de lokale foreninger og deres bestyrelse.

På kredsgeneralforsamlingen i marts blev der rokeret på posterne i kredsstyrelsen. Som formand for DSH-Aktive Kvinder i Sydslesvig blev Margrid Jensen valgt. Inge-Lise Møller varetager nu opgaven som næstformand.

WEEKENDSTÆVNET

Vort første kredsarrangement er altid weekend-stævnet på Jaruplund Højskole. Emnet i 2011 var "Sundhed – alternativ behandling". Den første dag fortalte Sascha Urban om hypnose og dens behandlingsmuligheder. I nogle øvelser fik alle hhv. enkelte af os indblik i, hvor hurtig man kan blive hypnotiseret og hvordan det føles. Betæneligheder ved at blive viljeløs blev udryddet. Vi kunne alle opleve, at man under hypnosen altid kan sige fra, hvis man ikke er indforstået med det, man bliver bedt om at gøre, fordi omverdenen ikke bliver lukket ude, og man stadig hører, hvad der sker rundt omkring en.

Dagen efter gav Tina Jähde os et

hurtigt overblik over den kinesiske naturmedicin. Smerter på et bestemt sted hentyder til bestemte organer, og ved at spise bestemte fødevarer kan man aktivere energien i kroppen til at hjælpe sig selv. Til sidst viste hun, at man ved hjælp af zoneterapien, anvendt på øret, kan se, hvilke organer eller kropsdele der giver problemer. Vi fik alle bekræftet vore "sygdomme", idet Tina kiggede på vore allesammens ører.

DRESDEN

Husmoderdagen og informationsturen gik i år til Dresden. Sidste weekend i september nåede vi at se de vigtigste seværdigheder, blandt andet under en byrundtur, Zwinger, Kreuzkirche, Frauenkirche og Brühlsche Terrasse, Semper Oper plus en sejltur på Elben.

SAMARBEJDE

Foreningen af Aktive Kvinder i Sydslesvig samarbejder med den Slesvigske

Kvindeforening og har kontakt til den Nordslesvigske Kvindeforening i Danmark. Tove Hinriksen, Birthe Hansen og Inge-Lise Møller sidder i Folkevirkes repræsentantskab i København. Tove er også valgt ind i forretningsudvalget samme sted.

Vi har to repræsentanter i Voksenundervisningsnævnet, Elke Jentzen og Birthe Hansen. Så har vi tre i Sundhedsrådet, Ruth Fink, Karin Becker og Karen Scheew. Karen sidder også i Dansk Sundhedstjenestes forretningsudvalg. I det Humanitære Udvalg sidder Karin Kolster som vor repræsentant. De tilsluttede foreninger har tre repræsentanter i SSFs Hovedstyrelse. Det er Annemarie Erichsen, Povl Leckband og Inge-Lise Møller. Desuden samarbejder vi med SSF, Dansk Centralbibliotek, den Slesvigske Kvindeforening og Kirkehøjskolen om forskellige foredrag, som er med til at gøre de enkelte foredrag billigere for os alle og samtidig kommer de ud til mange flere.

AKTIVITETSHUSET I FLENSBORG:

Kultur året rundt

Af fhv. daglig leder Katrine Hoop

Efter et brag af en jubilæumsfest i 2010 med masser af gæster og søde lykønskninger fra nær og fjern har vi ikke kun haft glæde af en ny omgang »Jule-rock« med fuldt hus i Volksbad. Vi har også med stor fryd haft mulighed for at deltage i Nørregades nye vintermarked »Vintermagi - Winterzauber«. Kunsthåndværk og kunstnere og mange aktive lokale forretningsdrivende har været med til at omdanne hele Nørregade til et magisk sted og byde på et julemarked ud over det sædvanlige.

UDSTILLING

En udstilling med nogle af vore kursisters egne værker har været dette års første highlight. Efter en række fine kurser i »Ekspressivt portrætmaleri« ved billedkunstner Verner Brems har kursisterne udstillet deres malerier i husets mange små lokaler. En velbesøgt fernisering med introduktion til udstillingen ved underviseren har givet den perfekte optakt med ægte galleriflair over stedet. Det har været imponerende at se, hvilket udbytte deltagerne, som til dels er nybegyndere inden for billedkunst, har fået ud af undervisningen.

Tom Klose ved Dockyard Festivalen i juni.

GLAS

Kunst og kunsthåndværk har klart stået i fokus for årets kurser. Og det er fortsat glaskunst, der er vort helt store trækplaster. Kurserne i fremstilling af skåle og fade via fusing- og slumping-teknik er stadig populære. Og takket være støtte fra Oberst H. Parkovs Mindefond har det allerede sidste år været os muligt at udbygge mulighederne for at arbejde med glasperlefremstilling i huset. Det har vi haft stor glæde af i dette år med en række fuldtegnede glasperlekurser og mange flittige brugere i atelieret.

IT OG MUSIK

På IT-området har vi haft succes med at oprette »Aktis SeniorKlub / 50+ IT« som et tilbud til ældre IT-brugere om at hente hjælp og vejledning til IT-opgaver. Udover hjælp til PC-håndtering er der også mulighed for at få en introduktion til at overspille plader til CD, videobånd til DVD eller scanne dias til filer med husets nemme udstyr. Mændens den ældre del af brugerne er interesseret i IT, er vores unge brugere mest glade for musik og samvær og mødes fortsat regelmæssigt til »Fredagsbar« i huset.

DELAGTIGGØRELSE

Vi prøver bestandigt på at delagtiggøre vore brugere i processerne i huset og inviterer to gange om året til brugermøde. I første del af mødet henter vi inspiration til nye tiltag i huset ved at adspørge vore brugere, i anden del er der mulighed for at finde sammen i mindre grupper og drøfte værkstedsrelaterede emner med de ansatte. Mange af vore brugere har i år desuden benyttet sig af muligheden for hyggeligt samvær med personalet til vor traditionelle grillaften inden sommerferien. Vi har nydt en dejlig aften med 90 deltagere i husets baggård.

CROSS CULTURE

Grillfesten har også lokket mange af de studerende og mentorfamilierne fra projektet »Cross Cultural Cooking and Communication« i samarbejde Flensborg universitet til at opleve noget typisk regional madkultur som afveksling til de stadig populære aftener, hvor de studerende præsenterer deres hjemlande i Mødestedet. Projektet er ved at gøre sig selvstændigt og planlægger at grundlægge en egen forening. Det er tvivlsomt, om vi fortsat kan huse arrangementerne, da deltagerantallet er ved at overstige vor kapacitet.

FESTIVAL

Kapaciteterne har også været ved at sprænges til »Dockyard Festival / 72,5 hours« i Galwik Parken ved Schlachthof-området. I 2011 har det været det tredje år i træk, at Schlachthof har dannet ramme om en stor fest for store og små under mottoet »72,5 hours«. I år er denne familiefest fusioneret med »Dockyard Festival«, som er opstået i et samarbejde mellem Folksbad og SdU. Aktivitetshuset har sammen med flere at SdUs fritidshjem deltaget i familiefesten med et tilbud om T-shirt-print. Og vort musikværksted har væ-

Afskedsparty for Katrine Hoop, der gik som leder med udgangen af september. (Foto: Lars Salomonsen)

ret medarrangør til festivaldagen, som har samlet flere tusinde mennesker til rock under åben himmel.

FOLKBALTICA

Musik har generelt præget årets gang. Udover igen at huse festivalkontoret til årets »folkBaltica Festival« er Aktivitetshuset ved at etablere sig som salgsted for billetter til koncerter med dansk populærmusik i byen. Publikummet til SSFs og de lokale spillesteders arrangementer profiterer af vor centrale beliggenhed og de lange åbningstider. Og vi nyder godt af de mange nye ansigter, der får kendskab til huset via deres billetkøb. Alene til Kim Larsen-koncerten har vi således solgt over 400 billetter via vor reception.

WORKSHOP

I forbindelse med »Seaside Rendezvous Festival« i spillestedet Kühlhaus i Flensborg har Aktivitetshuset dannet ramme om en workshop for unge bands, som gerne vil uddybe deres kendskab til den professionelle musikverden. Professionelle fra arbejdsom-

råderne label, booking og management har stået til rådighed i Mødestedet med individuelle tips og råd. Vi ledsager sådanne weekendarrangementer typisk ved at holde åben lørdag i husets café og oplever, at det er noget, vore brugere sætter pris på.

ÅRSMØDEROCK

Vi har også selv været med til at arrangere en koncert med en vild omgang Årsmøderock i samarbejde med vor hovedorganisation SdU. Og da Sydslesvig er så heldig at blive optaget som »Spil Dansk Kommune« var Aktivitetshuset aktiv medspiller i forberedelserne til »Spil Dansk Dagen« i oktober i Sydslesvig 2011 med mange små arrangementer rundt om i landsdelen, koncerter i Flensborg og et stort arrangement med fællessang på Søndertorv i Flensborg.

SAMARBEJDE

Vi har haft et intensivt samarbejde med SdUs konsulenter gennem hele året bl.a. i forbindelse med de ovennævnte projekter samt ved at udlåne

Ghana er mere end fodbold og kakaoplantager – det kunne 45 gæster opleve til Cross Cultural Cooking & Communication i Aktivitetshuset i Flensborg sidst i maj. Arrangementet var igen blevet til i samarbejde med linjen Energy and Environmental Management for Developing Countries (fhv. SESAM) ved Flensborg universitet. Ebenezer og Samuel gav gæsterne en forrygende præsentation af deres hjemland ved konstant at skifte fokus mellem Ghana set fra en turists synsvinkel og landet, som det opleves til dagligt som storbybeboer i Ghana. Efter den imponerende præsentation inviterede de to studerende gæsterne til at smage på landstypiske retter – og her var der både hjemmelavede bananchips, yams, kylling, friteret fisk, auberginegratin, salat, risretten jollof, sovsen shito og maisretten kenkey at vælge imellem. De to bor i Flensborg siden starten af 2011 og læser ved universitet som stipendater fra Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD). (Foto: Aktivitetshuset)

udstyr og vor FSJ-medarbejder (FSJ=frivilligt socialt år) til nogle af de talrige arrangementer, konsulenterne står for. Også samarbejdet med de andre huse under SdU har vi haft stor glæde af. Udover at gå sammen om friluftsansatte har vi huset en lille udstilling om SdUs fritidshjem i Aktivitetshusets café omkring årsmøderne.

FRAVALG

Vi ser derfor tilbage på et glædeligt og stabilt år. Det eneste projekt, vi ikke har kunnet realisere som ønsket, var vore planlagte højskoledage i sommerferien. På trods af en almen positiv respons på vort tiltag har det vist sig, at mange potentielle deltagere ikke ønskede at investere en uge i sommerfe-

rien i et ophold i hjembyen og derfor fravalgte tilbuddet. Så det skal gennemtænkes, om vi kan finde andre rammer at tilbyde noget tilsvarende i.

RENOVERING

Årets store investering var en gennemgribende reovering af øvelokalet, som har lidt under fugtskader i lang tid. Den nye akustik i lokalet er fremragende og glæder især de brugere i lydstudiet, der benytter sig af øvelokalet som optagelsesrum. Men vi arbejder endnu på at lydisolere lokalet mere udadtil, eftersom noget af isoleringen er gået tabt ved fugtsaneringen, da det hidtidige rum-i-rum-system ikke fungerer i så fugtige omgivelser.

BRED VIFTE

Andet kursushalvår 2011 bød atter på en bred vifte af kurser for brugere i alle aldre, og personalet glæder sig til en

hyggelig vinter med liv i huset i sammenhæng med julekurserne i atelieret. Inden Aktivitetshuset traditionen tro afslutter året med »Julerock« i Volksbad, er der igen en familieeftermiddag på programmet med julehygge og mulighed for at dyppe lys og fremstille julepynt.

TAK OG FARVEL

Dette år har været mit sidste år i Aktivitetshuset. Det er mig en stor glæde at have været med til at opleve og præge huset som leder i 4,5 år. Jeg har sat stor pris på at have haft mulighed for at arbejde i dejlige omgivelser sammen med nogle fantastiske kollegaer. Nu ser jeg frem til nye udfordringer og glæder mig til fremover at erfare huset fra et brugerperspektiv.

Jeg vil hermed gerne sige tak til alle brugere, kollegaer og samarbejdspartnere. Jeg ønsker jer alle en glædelig jul samt et lykkeligt nyt år!

Crashkurs deltog ligeledes i Dockyard Festivalen i juni.

Hvad vil, kan og skal Borgerforeningen?

Af formand Preben Vogensen

Der bliver ofte stillet spørgsmålet, hvad vil, kan og skal den selskabelige forening Borgerforeningen? Svaret findes i foreningens formålsparagraf: "Foreningen har til formål at byde sine medlemmer og familie lejlighed til selskabeligt samvær, til behagelig underholdning og tankeudveksling med ringest mulige bekostning".

Det har man i foreningens 176-årige historie været bevidst om, og det vidner vel det konstante medlemstal på ca. 230 om.

Bestyrelsen har målbevidst arbejdet på at få så mange medlemmer som muligt engageret. Medlemskredsen omfatter de etablerede fra såvel syd som nord for skelbækken. Opbakningen til arrangementerne på omkring 50 deltagere ser bestyrelsens som noget positivt.

Da man for et par år siden forhøjede kontingentet til 20 euro pr. år lød der kritiske røster m.h.t. udmeldelser af foreningen. Det er ikke sket, tværtimod har flere meldt sig ind og opfanget den naturlige afgang af medlemmer.

For tiden arbejder bestyrelsen på at få medlemmernes e-mailadresser for dermed at spare på portoudgifterne ved udsendelse af indbydelser m.m.

I skrivende stund har sekretæren modtaget omkring 120 e-mailadresser, hvorved en god del af medlemmerne kan nåes gennem internet, hvilket giver en portobesparelse på en tredjedel på årsbasis.

ÅRETS GANG I FORENINGEN:

Da foreningens regnskabsår går fra oktober til oktober, afholdes foreningens hovedgeneralforsamling ifølge vedtægterne i oktober måned.

Aftenens gæstetaler var naturgraf Jørgen Clausen fra miljøcentret i Ribe, der fortalte om, hvordan de danske regioners miljøcentre passer på naturen og sørger for, at der er en fornuftig balance mellem naturbeskyttelse og brug af dansk natur.

Ved grønkalsspisningen i november havde vi Simon Faber på besøg med et causeri om "Kulturens rolle i valgkampen om overborgmesterposten", som Simon Faber vandt ved valget 21. november 2010. I øvrigt er det 60 år siden, Flensborg sidst havde en overborgmester med rod i det danske mindretal.

Borgerforeningens nytårsmøde fandt sted den 2. januar, hvor det traditionen tro er generalkonsul Henrik Becker-Christensen, der holder nytårstalen. Den rummer et vue over året, der svandt, og et blik ind i, hvad mindretallet og andre vil kunne forvente i det nye år. Det musikalske indslag var overladt til Stine Bilidt, uddannet sanger i England, nu lærer ved Kruså skole. Hun leverede en blanding af musicalsange og evergreens fra sit omfattende repertoire. For de godt 70 deltagere blev det en god optakt til det nye år.

Borgerforeningen gæstede i februar Flensborg Universitet. Efter rundvisning orienterede direktør, dansk-professor Elin Fredsted om universitetets oprettelse, arbejdets gang og om de problemer, der er forbundet hermed.

I april gæstede Ole Hyltoft, forfatter og aktiv samfundsdebattør Borgerforeningen.

Han blev valgt ind i Danmarks Radios bestyrelse i 2007 og blev næstformand i 2009.

Ole Hyltoft havde et lidt andet syn på danskheden end den, der normalt hersker i Sydslesvig. Titlen på hans sidste værk er "Tør du være dansk". Aftenens taler formåede på bedste vis at få det sydslesvigske publikum i tale.

Statutterne for Borgerforeningen har man fulgt siden oprettelsen i 1835 - med at være upartipolitisk, men med en bevarelse af tilhørsforholdet til kongehuset.

En markering af monarkens fødselsdag den 16. april er en tilbagevendende begivenhed.

Sammenkomsten fejres i fællesskab med beboerne på Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg. Festlighederne begynder i hjemmets skønne have, hvor man samles ved Dronningens Eg, som Borgerforeningen plantede i anledning af Dronning Margrethes 50 års fødselsdag i 1990. Her holdt foreningens formand en kort tale, hvor han bl.a. kom ind på "Himlen er blå, solen skinner, dronningen har fødselsdag, så det kan ikke blive bedre. Dronningen og kongehuset er Danmarks og Sydslesvigs stolthed."

Ved det efterfølgende kaffebord med dansk kringle talte SSFs tidligere formand Heinrich Schultz om kongefamilien. Personligt har han mødt Dronningen en 15 gange.

Foreningens stiftelsesdag den 12. maj markeredes med en aftenetur til Arnæs, Tysklands mindste købstad. Ved

Borgerforeningens medlemmer er diskussionsglade – under og efter møderne. (Foto: Preben Busck Nielsen)

byvandringen fungerede Lis og Preben Vognsen som guider. Der blev også lejlighed til et besøg på rådhuset, hvor borgmester Kugler orienterede om byens fortid og nutid. Afsluttende var der fællesspisning i landsbykroen "Boddelhoch" i Ravnkær.

Venskabskredsen Frederiksklubben i Aabenraa inviterede i juni til et besøg i Frøslevlejrens Museum, Barak H6 med foredrag. Efter besigtigelsen var der fællesspisning i Frøslevlejrens Efterskole, hvor forstander Jens Boddum orienterede om skolen.

Bestyrelsen arbejder ihærdigt på at tilbyde programmer, der tiltaler flest mulige af medlemmerne, dog med bevarelse af traditionerne som vigtig faktor i foreningens beståen.

For Borgerforeningen er det vigtigt at fortsætte i de spor, vi har arvet fra vore forgængere, men med medleven i samtiden og tilpasning til nutidens krav.

Et nyt udstillingsrum

Også i det forløbne år kunne man på museet hilse på mange gæster. Der skønner man, at der siden åbningen i 2004 har været over 8.500 besøgende.

Der er stadig stor interesse i at aflægge dette danskrægede familiemuseum et besøg. Der kommer gæster både fra Tyskland og Danmark. Det er især foreninger, der kommer med bus for at blive orienteret om museets historie og videre udvikling. Det sker, at der på en dag kommer 3 busser med ca. 50 personer i hver bus.

Der kommer også en del skoleelever, som med stor interesse nyder at se de gamle genstande.

Museet annoncerer fortsat i en folder, som udgives af „Arbeitsgemeinschaft volkskundlicher Sammlungen des Kreises Schleswig-Flensburg“ og deltager også fra tid til anden i deres kulturelle foranstaltninger i landsdelen. Arbejdsfællesskabet har også været på besøg i Christian Lassens Mindemuseum.

For at gøre museet mere bekendt, er det også med i folderen „Grænseruten“, som udgives en gang årligt. Efter at Fælleslandboforeningen for Sydslesvig har fået egen hjemmeside, er det hensigten også at bruge dette medium til at oplyse om museets arrangementer m.v. Det tyske fjernsyn N3 har også været i Jarlund og lavet to vellykkede film om museet.

INVESTERINGER

I bygninger, som er over 100 år gamle, er der altid noget, der skal repareres hhv. fornyes. Selvfølgelig kan der kun foretages investeringer, såfremt de nødvendige midler er til stede.

Takket være tilskud fra private, men især med støtte fra Sydslesvigudvalget lykkedes det at færdiggøre et nyt udstillingsrum i gennemkørslen.

Det er hensigten, at de sidste gamle ting, som endnu er gemt på loftet, skal udstilles her.

Kapitalen forrentes med forholdsvis lav rentesats

Af forretningsfører Walter Jensen

Den 8. juli i år mødtes bestyrelse og tilsynsråd i Gaardejer Christian Lassens Mindefond i Jarlund til det årlige fællesmøde. Mødet afholdes traditionen tro på Christian Lassens fødselsdag, og man startede på Medelby kirkegård med at mindes Christian Lassen og tidligere medlem af tilsynsrådet Ernst Meyer.

Selve mødet blev afholdt i Landbrugsmuseet i Jarlund i gårdens gamle dagligstue under ledelse af tilsynsrådets formand Hans Uwe Axen. De foreliggende ansøgninger samt de af bestyrelsen besluttede bevillinger blev forelagt og fandt tilsynsrådets samtykke. Herefter fordeles årets midler med:

- 85% til kulturelt arbejde,
- 11% børn og ungdom, og
- 4% voksen og ældre.

Regnskab og drift blev forelagt bestyrelse og tilsynsråd og bekræftet.

Når man ser bort fra stærkt risikofyldte engagementer befinder den internationale rente for anbringelse af kapital sig stadig på historiske lavpunkter. For stiftelsens vedkommende betyder dette, at vor kapital ligeledes forrentes med en forholdsvis lav rentesats. Bevilling af støttemidler vil derfor også i året 2012 udover fondens strenge retningslinier blive præget af begrænsning i midlernes omfang.

Ansøgninger om midler bedes som altid sendt via hovedorganisationerne eller direkte til stiftelsen inden 31. maj i det pågældende år. Ydelserne vil så i givet tilfælde blive udbetalt i juli måned samme år.

Adressen er uforandret:

Gaardejer Christian Lassens Mindefond
att. forretningsfører Walter Jensen
c/o Union-Bank AG
Große Str. 2
24937 Flensburg

Fremtiden til drøftelse

Af Gaby Böttinger

Hvordan ser fremtiden ud for Danmarks-Samfundet? Det var et af de spørgsmål, der blev stillet på Danmarks-Samfundets årlige repræsentantskabsmøde lørdag den 12. marts på Vingstedcentret i Bredsten ved Vejle, som SSFs 2. næstformand og Sydslesvig-repræsentant for Danmarks-Samfundet, Franz Dittrich deltog i. Han blev ledsaget af Gaby Böttinger fra Dansk Generalsekretariat.

Landsledelsen havde på et visionsseminar sidste år udarbejdet et oplæg til Danmarks-Samfundets fremtid, som blev forelagt repræsentantskabet til videre drøftelse i gruppearbejde. Her fremkom der mange interessante forslag, som vil indgå i landsledelsens videre arbejde.

SYDSLESVIG

Formand Nils Ole Kajhøj, der på mødet blev genvalgt, glædede sig over, at arbejdet i Sydslesvig kunne udbygges med opstilling af deres udstillingstelte i forbindelse med årsmødernes tre store friluftssarrangementer i Flensborg, Slesvig og Husum hhv. Tønning, og at interessen er voksende. Som noget nyt vil organisationen i år for første gang også være repræsenteret med en udstillingspavillon på lørdagens friluftsårmøde i Egerfnørde. Formanden fremhæver, at Danmarks-Samfundet gerne er behjælpelig med råd og vejledning vedrørende anvendelse af Dannebrog.

P.t. udarbejder landsledelsen en kursus håndbog til fanebærerkursus for tidligere og nye fanemodtagere. Håndbogen forventes udgivet i løbet af i år. Desuden fremstilles materiale om Dan-

Danmarks-Samfundet deltager gerne med et telt på årsmødepladsen i Flensborg bl.a. for at hverve nye medlemmer. (Foto: SPT)

nebrog til undervisningsbrug til forskellige klassetrin. Materialet skal selvfølgelig også tilbydes alle danske skoler i Sydslesvig.

JUNIORFANE

Som et nyt tilbud kan der søges om en juniorfane. Fanen er et supplement til børnefanen og den normale fane. Mens børnefanen med en stang på 195 cm er til brug for mindre og lidt større børn, er juniorfanen med en stang på 220 cm tænkt til store børn og juniorer i 15/16-års alderen.

OVERRÆKKELSER

I Sydslesvig bliver årsmødeweekenden i maj/juni gerne brugt til overrækkelser af flag og faner, skænket af Danmarks Samfundet, til distrikter, skoler, børnehaver og foreninger og andre institutioner i landsdelen. Og der er gode muligheder for at få overrakt et flag eller en fane, hvis man inden den 15. april sender en ansøgning til Gaby Böttinger, som er forbindelsesled mellem ansøgere og Franz Dittrich. Ansøgningen findes på nettet på www.danmarks-

Nils Ole Kajhøj, formand for Danmarks-Samfundet, og Franz Dittrich, bestyrelsesmedlem i Danmarks-Samfundet og SSFs amtsformand i Gottorp amt sammen med DS' gave til det genindviede Slesvighus, et Dannebrog. (Foto: SPT)

samfundet.dk eller ved at henvende sig til Gaby Böttinger på tlf. 0461 14408119 hhv. mail gaby@syfo.de.

Penge til køb af faner og flag indsamler Danmarks Samfundet bl.a. ved salg af de små Valdemarsflag den 15. juni hvert år. I Sydslesvig sælges de

små Dannebrogsglag alle årsmødedage. Det er efterhånden blevet en fast tradition, at distrikterne sælger dem i forbindelse med opkrævning af entréen og dermed bruger disse små klisterflag gerne som synligt adgangstegn til møderne.

Fra Danmarks-Samfundets repræsentantskabsmøde sidst: Bestyrelsen med formand Nils Ole Kajhøj (t.v. under lystavlen) og den ny juniorfane (t.h.). (Foto: privat)

Irriteret over, at der sættes spørgsmålstegn ved mindretallet

Af formand Gerd Pickardt

Efter sidste års generalforsamling sendte vi et brev til ministerpræsident P.H. Carstensen med en kraftig opfordring om at trække de planlagte nedskæringer, hvad de danske skoler angår, tilbage. Jeg indrømmer blankt, at med alle de tiltag indenfor mindretallet og den store politiske opbakning - og så fra den danske regering - så var jeg næsten overbevist om, at man ville finde en løsning, som alle parter kunne leve med.

Det skete desværre ikke, så kampen for ligestillingen af vore børn fortsætter. I de sidste måneder har man i Samrådets regi ikke kun sendt resolutioner og protestnoter til landsregeringen i Kiel, men også kontakten mange politikere i både Berlin og Bruxelles, har modtaget mange positive tilkendegivelser - men hjulpet har det ikke. Om det så er rigtigt at reklamere med, at fra den 6. maj 2012 - datoen for landdagsvalget - bliver alt anderledes, det vil jeg sætte spørgsmålstegn ved.

Det, som irriterer mig, er udtalelser omkring mindretallet i sin helhed, som f. eks. ministerpræsidentens tidligere kronprins, Christian von Boetticher i sine velmagtsdage er kommet med. Det at sætte spørgsmålstegn omkring mindretallet generelt er groft, og det skal vi ikke finde os i.

Simon Faber præsenterede sig ved sidste års generalforsamling som kandidat til overborgmesterembedet i Flensborg. Siden kunne vi med stor glæde og tilfredshed konstatere - det blev Simon Faber. Dengang understregede han, og gør det fortsat: "Hvis

de to yderområder i det sydlige Danmark og det nordlige Tyskland skal udvikle sig til en driftig region med økonomisk vækst, kan det kun ske med Flensborg i førertrøjen". Vor unge overborgmester har meget at leve op til. Men indtil nu synes jeg, at det er godt gået, Simon.

Også ved sidste års generalforsamling kommenterede jeg foreningens billede udadtil og henviste til en ny hjemmeside for Dansk Erhvervsforening, som man snart ville finde. Nu er den klar, og Ramona Schwarz har præsenteret et udkast.

Vi har i bestyrelsen på fem møder i året, der svandt, som altid behandlet aktuelle emner, forberedt virksomhedsbesøg og rejser, foreningen har været repræsenteret ved SSFs og SSWs landsmøder og har været til møder arrangeret fra industri- og handelskammeret, IHK. Det blev også til enkelte workshop-møder.

Hvad arrangementer, virksomhedsbesøg m.m. angår, gæstede vi Før og "Museum der Westküste" med udstillingen Meeresstücke med en hel del billeder fra Skagens kunstscene. Der var 36 deltagere.

En tur til Kiesby for at besøge Süssmosterei Steinmeier blev vi nødt til at aflyse. Formiddagen passede øjensynligt ikke vore medlemmer, men vi ville gerne have set virksomheden producere, og det sker om formiddagen.

En dejlig kold aften i november var vi til vinsmagning hos Dansk Vinlager i Flensborg hos vort medlem Antoni Andresen. En hyggelig aften med mange gode vine og andet godt, og jeg mener, at flere enten bestilte eller også tog nogle kasser vin med hjem. Des-

værre var der kun plads til 25 deltagere, så vi overvejer en ny vinsmagning.

Mens jeg selv nød ferien langt borte havde foreningen i februar inviteret til grønkalsspising på St. Knudsborg. Bjarne Lønborg skulle have fortalt om Team Rynkeby og indsamlingen til Børnecancerfonden. Desværre blev vi også her nødt til at melde fra, da på nær 4 personer kun bestyrelsesmedlemmer havde meldt til.

Og her til sidst vor tur til Berlin: 4 dage flot vejr, god stemning, med – det indrømmer jeg gerne - et stramt program, men deltagerne skulle jo også have noget for pengene. Bussen var fyldt til sidste plads.

Set i bakspejlet for sidste år er en fremgang i erhversudviklingen en kendsgerning. I Slesvig-Holsten har vi det laveste antal af mennesker uden arbejde i de sidste 16 år, og helt positivt er tallene, hvad unge og mandlig arbejdskraft angår. Samtidig meldes der om et kraftigt løft i antallet af ledige arbejdspladser i forhold til sidste år samme tid, et plus på mere end 14%.

På forbundsplan har vi i dag færre end 3 mill. arbejdsløse, en kvote svarende til 7,3%. Beklageligt er kendsgerningen at Flensborg med 11,9% stadig har den højeste kvote for byer i landet Slesvig-Holsten og for kredsen Slesvig-Flensborg gælder det samme med en kvote på 8,3%; den laveste findes i kredsen Stormarn med 4,1%.

Opinionsundersøgelserne fra sidste år, hvad konjunktur og beskæftigelse angår, var altså ikke så dårlige endda; i begyndelsen gavnede den svage euro eksportmotoren, der rigtigt kom i gang; i dag står euroen stærkere igen over for US-dollar, og Tyskland har fortsat et stort eksportoverskud.

Eurozonen har store problemer med Grækenland og Portugal. Helt aktuelt skal der findes en løsning for Grækenland; alle eksperter betragter landet som bankerot. Uanset hvad der sker, vil det ske på bekostning af Tysklands skatteydere. Personligt håber jeg, at

Grækenland frivilligt vil trække sig fra Eurozonen.

Konjunkturindeksen på 130 i maj 2011 er den samme som ved udgangen af 2010 – altså flot; passende hertil en større efterspørgsel af dagligdagsvarer. Kraftigt stigende priser på råstoffer kan dog også hurtigt munde ud i negative tendenser. I maj 2011 blev der fra Tyskland eksporteret varer for mere end 84 milliarder euro, det højeste tal nogensinde, men prognoserne for den videre udvikling er ikke helt så positive; eksperter er dog stadig af den opfattelse, at den stabile udvikling holder.

Så må et krus - en Maß - øl på Oktoberfest i München godt koste mere end 9 euro - det er også en kendsgerning.

ERHVERVSUDVIKLINGEN I VORES REGION

Tallene fra IHK for 1. kvartal 2011 i Slesvig-Holsten bekræfter den gode og positive udvikling i vor region.

44,3% af de adspurgte betragter udviklingen som god mod 49% i sidste kv.

49% som tilfredsstillende mod 40% i sidste kv. og kun knap

7% som dårlig mod 11% i sidste kv.

Byggebranchen er kommet godt fra start i det nye år. Ordertilgangen er bedre end i sidste kvartal med en klar tendens til en bedre og langsigtet planlægning.

29% betragter udviklingen som god mod 26% i sidste kv.

67% som tilfredsstillende mod 59% i sidste kv.

7% som dårlig mod 15% i sidste kv.

Byggebranchen forventer en stigning, hvad den fremtidige udvikling angår, og antallet af beskæftigede har efter en lang vinter også en positiv udvikling.

Udviklingen i detailbranchen, som jo kunne præsentere et top-resultat i sid-

ste kvartal 2010, nyder stadig godt af konjunktoren.

41% betragter udviklingen som god mod 60% i sidste kv.

48 % som tilfredsstillende mod 27% i sidste kv. og

11% som dårlig mod 13% o sidste kv.

Konjunkturudviklingen betragtes stadig som positiv; dette har også indflydelse på ansættelse af nye medarbejdere.

Servicebranchen kan præsentere de bedste tal indenfor alle brancher:

45% betragter udviklingen som god mod 47% i sidste kv.

46% som tilfredsstillende mod 39% i sidste kv. og kun

9% som dårlig mod 14% i sidste kv.

Fremtidsperspektiverne for den kommende tid betragtes generelt positive, problemer opstår mht. manglende fagpersonale.

Kreditbranchen sporer stadig en positiv udvikling. Antallet af lån til virksomheder viser en positiv tendens, mens lån til private er lidt aftagende. Indenfor bankverdenen spores en positiv tendens mht. investeringer.

47% betragter udviklingen som god mod 59% i sidste kv.

53% som tilfredsstillende mod 41% i sidste kv. og

0% som dårligere mod 0% i sidste kv.

Den fremtidige udvikling i kreditbranchen betegnes som tilfredsstillende.

DANSK HUSFLIDSKREDS SYDSLESVIG:

Aktiviteter over et bredt spekter

Af formand Walter Schneider

Sundeved Husflid havde igen i år inviteret os til at deltage i den store udstilling på Cathrinesminde Teglværksmuseum. Her viste vi porcelænsmaling (Monika), patchwork og fremstilling af kort (Bente) samt en del træarbejder (Walter). Der kom atter mange besøgende til de ca. 40 stande og snakken gik livligt. En god dag.

Husflidboden på årsmødepladsen i Flensborg var også godt besøgt. Mange var interesseret i at høre nærmere om Husflid – nogle af dem var allerede til en klubaften for at se, hvordan vi har det, og hvad vi laver.

”Børne- og forældredag” i november 2010 samler både børn og forældre til forskellige aktiviteter – alle deltagere

er aktive og glæder sig over det, som de selv har fremstillet.

Som noget nyt har vi startet på at udgive et nyhedsbrev, som sendes til vore medlemmer for at informere om nye og aktuelle ting rundt omkring foreningen.

Hvis du skulle få tid og lyst til at kigge ind, så er du velkommen. Man må prøve at være med to gange på vore klubaftener for at finde ud af, om det skulle være noget for dig.

Vi mødes hver 1. og 3. tirsdag i måneden fra kl. 19.00 til 21.30 i vort værksted, Oksevejens Skole, Flensborg Sporskifte, Gl. Husumvej/ Alter Husumer Weg 207.

Nærmere oplysninger hos formanden på tlf. 0461-32074 eller www.syd-slesvig.husflid.dk

Husflid kredsen er altid præsent på årsmøde-friluftspladsen i Flensborg. (Foto: SPT)

DANSK SANTALMISSION, INITIATIVGRUPPEN I SYDSLESVIG:

Hjælp børn i Bangladesh

Ved formand Morten Mortensen

Ingen kan hjælpe alle, men alle kan hjælpe nogen.

Det var Walter Lorenzens valgspog, da han for omkring 30 år siden gik i gang med at hjælpe børn i Bangladesh. Han og hustruen Hedi besøgte Bangladesh i 1981, og efter hjemkomsten startede de en lille iværksættergruppe, der skulle samle penge, så børn i Bangladesh fik mulighed for at gå i skole.

Anstrengelserne førte til, at der blev fundet et antal faddere, som sponsorerer skolebørn i det fattige land. Nogle har tegnet sig for et fadderskab til et navngivet barn, hvilket koster 25 € om måneden. Andre har tegnet sig som fjernfadder for et beløb på 15 € månedligt.

Der blev også gjort andre forsøg på at rejse penge. Bl.a. oprettedes genbrugsbutikken BanglaShop, som siden

blev overtaget og videreført af Flensborg Y's Men's Club.

Fruften af det store arbejde er, at initiativgruppen i 2010 har kunnet sende 11.000 € til Danmissionen, som formidler pengene videre til en kostskole i Bangladesh i landsbyen Saraswatipur. På skolen er der ca. 80 børn, der bor på skolen. De kommer fra fattige familier fra det nordlige Bangladesh og kan gå på skolen til og med 5. klasse.

For tiden drøftes det, hvordan man kan udvide med 6. og 7. klasse, fordi regeringen nu har indført 7 års skolepligt. Det er en glæde at se, hvordan mange børn fra kostskolen vokser op og bliver til gavn for samfundet og til støtte for den udvikling, der er nødvendig for at få mad til alle.

Initiativgruppen glæder sig over enhver donor, der betaler til, at fattige børn kan gå i skole i Bangladesh. Der er også brug for nye donorer, da behovet er stort.

Hjælp skal der til. (Foto: privat)

Nærmere oplysning fås hos formand Morten Mortensen, der kan kontaktes på mortensen@foni.net eller tlf. 0461-1609 8686, eller kasserer Hedi Lorenzen, hedilo@mail.dk.

Man er også velkommen til at deltage, når gruppen holder møde et par gange om året. Gaver kan indbetales til Dansk Santalmission, Union Bank – BLZ 21520100 – konto 10154. Der udstedes "Spendenbescheinigung".

DANSK SPEJDERKORPS SYDSLESVIG:

Brat start på året

Spejderåret fik en brat start, lige den aften, hvor man ellers lige havde ønsket hinanden en god juleferie: En brand udbrød tidligt om morgenen den 22. december 2010 på Spejdergården Tydal. Bestyrerboligen brændte ud, og sovesalene blev beskadiget, heldigvis uden personskader.

Vi har alle prøvet at tage det på spejdermanér, taget denne ekstra udfordring og håber, at Tydal efter genopbygningen bliver endnu dejligere at være på. Man har besluttet at nedrive hele hovedbygningen og få genopbygget den efter de nyeste standards. En fremsynet beslutning: En moderne hovedbygning yder bedre vilkår til brugerne, samt fremtidige besparelser på

f.eks. energjudgifter. Det har taget en del tid at få udarbejdet planer og tegninger, samt at få alle formularer og tal på plads. Heldigvis har vi dygtige fagfolk på vor side samt SdU, der yder en uundværlig hjælp i arbejdet.

Vi glæder os allerede til 2012, når vi kan invitere alle ud for at se på vort nye Tydal.

HOLDT AKTIVITETSNIVEAUET

Heldigvis skar vi ikke ned på aktivitetsniveauet på grund af branden; nogle af os fik bare endnu mere at se til.

Det officielle startskud på spejderåret 2011 lød i Slesvig ved nytårsparaden, hvor vi efter gudstjenesten slap

Spejdere fra hele verden til jamborette 2011 på Tydal. (Foto: DSS)

spejdere og forældre løs på et lille løb. Flere spejdergrupper var samlet ved Gottorp-Skolen for i fællesskab at varme op til årets højdepunkt, sommerlejren, Jamboretten på Tydal.

Efterhånden har jamboretterne tradition på Tydal; de gennemføres nu hvert fjerde år siden 1969. Spejderne fik allerede ved paraden Lejlighed til at prøvesmage et af jamboretens emner, nemlig økologisk mad. Lejrens motto skulle nemlig være "Slip din spejder løs!" - et udråb, som indebærer meget, lige som det at være spejder. Det er op til enhver, hvordan de vil slippe deres (indre) spejder løs - og i hvad: Nogle prioriterer venskab og hygge, nogle elsker vilde udfordringer, andre noget helt tredje. Lejren skulle skabe rammerne, mens deltagerne hver især skulle fylde dem med liv og glæde.

LØVEBRØL

Indtil sommerferien og jamboretten var der dog nogle måneders ventetid endnu, så der var mulighed for at luften grejet og sig selv i Rendsborg, hvor de

ældre spejdere blev sluppet løs på Løvebrøl-løbet. Her dyster vore egne spejdere sammen med spejdere fra Danmark og Tyskland om en lille sød tovløve - og den glædede sig allerede i Rendsborg til at møde sin storebror i Flensborg.

KORPSRÅDSMØDET

På årets korpssrådsmøde = korpsets generalforsamling blev der især drøftet branden på Tydal samt den dårlige økonomi i korpset og mulige handleplaner. Bestyrelsen og SdU fik i samarbejde med eksperter udarbejdet en strategi for at kunne løse de kommende store udfordringer. Sådan et stort byggeprojekt tager sin tid at få bevilget, da Tydal ligger på naturfredet område. En lige så stor udfordring er det at få udarbejdet en finansiering af projektet. Derfor blev der i løbet af året indkaldt til flere ekstraordinære korpssrådsmøder for at få ledernes accept til udførelse af de næste skridt i planen. Det må klart siges, at vi ikke ville have klarlagt dette alene. Men heldigvis har korp-

Jamborette-forsyningerne avlede spejderne selv på egne marker. (Foto: DSS)

set dygtige venner, der yder formidabel hjælp.

Vi fik besøg af Erling Birkebæk, der fortalte os om "Spejdernes Lejr" 2012. Sammen med Miriam Madsen er han lejrchef for den kommende store lejr i Holstebro. Det vil blive den største spejderlejr, som nogensinde har fundet sted i Danmark med 35.000 spejdere fra nær og fjern. Det, der gør denne lejr så speciel for os, er, at vort lille korps er medarrangør. Det er vi utroligt stolte af og glade for. Vi er i alt fem korps, der står for denne lejr. Vore 550 medlemmer i korpset udgør kun en enkelt procent af det samlede antal spejdere i Danmark, men vore ressourcer er så små, at de kun udgør en promille.

Måske er vi ligesom en god ret, uden krydderier smager maden kun halvt så godt.

I år var Sverige og Danmark vært for den store World Scout Jamboree, hvor 30.000 spejdere fra hele verden var på lejr sammen - inklusive en håndfuld sydslesvigske spejdere.

INTENS KONTAKT

Det koster megen kørsel og mange timer at holde denne intense kontakt med de andre danske spejdere. Men for et mindretalskorps er det vigtigt at have den gode kontakt nordpå. Korpsene i Danmark er betydeligt større end vort eget, men alligevel kan vi "låne" en del ideer og bruge dem i vort daglige arbejde, for det meste ved at koge dem ned på vort niveau.

Som eksempel kan man nævne baptist-spejdernes førerstævner. Generalforsamlinger har det jo med at være lidt tørre, når man hele tiden skal nærlæse vedtægter og gennemskue budgetter. Hvor inspirerende så at se mange unge spejderledere, der glæder sig et helt år til at deltage i deres egne generalforsamlinger. Vi har taget nogle af deres ideer med hjem og håber, at de bliver en succes til vore møder.

LOMMEBOGEN

Et andet eksempel er Det Danske Spejderkorps' spejderlommebog, som vi fik lov til at låne af. Vi fik lov til at rette så meget rundt i deres hæfte, som vi ville, sætte vort eget navn og logo på, for at udgive den som vor egen lille lommebog. Sikke en arbejdsbesparelse for os, og hvor generøst af dem. Vi håber, at denne grønspættebog fremover bliver et uundværligt hjælpemiddel for alle, idet bogen giver svar på næsten alle (spejder)spørgsmål.

JAKKER

Et godt sted, hvor lommebogen kan være, har vi også fået, nemlig nye smarte jakker. Man kan vælge mellem en hardshell og en softshell. Profiltøjet er i sort med påtrykt inverst spejderlogo i hvidt samt ordet Sydslesvig. Vi havde valgt den sorte farve frem for vor traditionelle blå farve, da allerede 25.000 blå spejdere i Danmark har en jakke i den farve. Den sorte jakke kan

Slesvig Spejderorkester kommer gerne, når der skal spilles klassisk men også moderne musik som f.eks. ved genindvielsen af Slesvigshus. (Foto: SPT)

også bedre bruges til snigningslege, og man kan ikke så nemt se snavset på den.

EGET MAGASIN

Vi er startet med at profilere os med mere end kun tøj. Vi har fået et eget magasin, der skal opdatere vore medlemmer og forældre samt fortælle andre om spejderarbejdet. Det hedder "Hej DSS".

JAMBORETEN 2011 PÅ TYDAL

Stort blev det, da vi i starten af sommerferien inviterede spejdere fra nær og fjern til vor jamborette. Vi tyvstartede sommerlejren allerede et par måneder inden, idet vi inviterede til tre JamboDeLuxe-weekender, en pæn omskrivelse af hårde arbejdsweekender. Der var en del projekter, som skulle være klare inden lejrens start. Vi var ude ved Tønning for at høste elefantgræs, som vi brugte til stråtage og dekoration på aktivitetspladserne.

Desuden skulle der bygges barstole,

liggestole og borde samt bardisk til vort 300 kvm store caféfelt, som skulle danne lejrens hjertestykke. Caféfeltet kom til at hedde BARen Powell. Navnet er afledt fra spejderbevægelsens grundlægger Baden Powell.

Det unikke ved caféfeltet var, at det var bygget af 10 jurter. Tyske spejdere gør meget brug af disse specielle telte, der oprindeligt stammer fra Asien. Her til inviterede vi fire specialister fra Nürnberg op til os, så de kunne være os behjælpelige med at rejse det store telt. Og flot blev det, og det havde den rette spejdercharme. Der var hjørner med sofa og liggestole; i et hjørne var der lejrbrål, i et andet en børnehave med (indhegnet) udendørs kravlegård.

Spejderne nød deres fritid i BARen med is, sodavand, kaffe m.m. Desuden var der mindre arrangementer, som f.eks. modeshow, speed-dating, musik, foredrag, wellness og diverse workshops i teltet.

Stemningen var helt i top, da 200 ledere var samlet i teltet til lederfest, mens spejderne var på Danevirke-hejk og fik vabler. Det er ikke nemt at finde

Spejdere er altid glade, selv med lidt markjord i ansigtet. (Foto: DSS)

underholdning til en international skare af mennesker, men vi fandt da Eberhard, der sammen med sin makker Dirk løste opgaven fortræffeligt. Med "Rødkål & Sauerkraut" fik lederne det fortjente skulderklap for deres utrættelige arbejde.

FORTJENT

Det havde især den lille runde hjælper fortjent, der knoklede helt vildt meget for at få denne jamborette op at stå. En del af dem har vi nok overbebyrdet med opgaver. Hvor dejligt at se, at disse engagerede hjælpere så endda overtrumfer ens egne forventninger.

En særlig tak fik fire spejdere under jamboretten: Helga Hansen, Peter Bang, Roland von Oettingen og Jørgen Guldborg Rasmussen blev udnævnt til æresmedlemmer for deres utrættelige indsats for korpset. Jørgen er den første person, der fik tildelt den ære, som ikke-medlem af korpset. Dette firkløver fik tildelt ærdsmedlemskabet på baggrund af deres indsats med at få korpset internationalt anerkendt for 10 år siden.

Det er dejligt at opleve de mange ildsjæle, vi har i korpset. Mange af dem gør deres indsats ude i det lokale, støt og stabilt uge efter uge. Disse ledere er vort fundament, som vi håber på, at kunne bygge på i mange år endnu med mange spændene projekter.

FRA JORD-TIL-BORD

Et ambitiøst og unikt jamborette-projekt startede for alvor i maj på Tydal: en ung Flensborg-spejder ligger på ryggen med udstrakte arme og ben i det tørre sand. Ansigtet, tøjet og hænderne er sorte. "Åhhh, jeg føler mig som en 30-årig" er hendes kommentar til den 40-årige spejderchef, der sidder på knæ ved siden af hende med en planteskovl i hånden. "Ak, så kan du da sikkert klare en række mere..." er spejderchefens kommentar, der lige nu føler sig meget, meget gammel. Det skal lige nævnes, at den omtalte række er 200 meter lang, og selve marken har mere end 20 rækker, som endnu skulle tilplantes denne dag med flere end 13.000 unglanter.

Vi havde sat os et stort mål for lejren med dens omtrent 600 deltagere: Den skal være selvforsynende med grøntsager - 100% økologisk. Spejdere sidder spredt omkring på den én hektar store mark og sætter/sår ærter, persille, broccoli, spidskål, bønner, mangold, squash, fennikel, porre, kålrabi, forårsløg, salat, kartofler, krydderier, rødbeder, gulerødder og jordbær i Tydals sandede jord. Solen skinner, dog er der en del blæst, sandet sætter sig i hver eneste pore på kroppen.

SELVFORSYNENDE

Det hele startede en vinteraften, hvor vi overvejede ideen med at prøve at være selvforsynende en hel dag: Selv ude at høste på en mark, male korn, bage brød, røge kød, fremstille ost osv. Vi havde Gesa med i runden som ekspert på dette område. Hun arbejder med økologiske grøntsager til dagligt, dyrker, høster og sælger selv i hendes eget firma. Helt eller slet ikke! Derfor udfordrede vi os selv i at være selvforsynende med økologiske grøntsager under hele lejren. Gesa pådrog sig det store arbejde og blev tovholder for dette projekt. Vi fandt en passende stor

Også hvad livemusik angår, er spejderne selvforsynende. (Foto: DSS)

mark på vor spejdergård, en beplantningsplan blev udarbejdet. Gesas søn Tor-Salve på 15 år stod for opskrifterne og kagebogen.

Det, som vi ikke selv kunne klare at fremstille, skulle blive leveret: Havregryn, marmelade, brød, pålæg, ost, endda slik, sodavand og is - selvfølgelig også økologisk. Vi havde fået kontakt til en grossist, som kom ud og leverede alle varer tidligt om morgenen. Vi fik indrettet en lille købmandsforretning, hvor spejderne kunne hente varerne. Da madforsyningen var inklusiv i deltagerprisen, stod der intet kasseapparat i udgangen. Spejderne kunne bare shoppe alt det, de havde brug for.

Vi havde endda fået leaset 60 høns, så grupperne kunne nyde friske æg til frokost. Hønsene boede i en hønsestald, som de var vant til hjemmefra. Men hønsene blev også "spejderhøns", de havde nemlig også mulighed for at komme ud på et græsareal og bo i spejdetelte, ligesom os selv.

Vi kom tit til Gesa og spurgte, hvordan vore grøntsager nu havde det. To store spørgsmål kunne nemlig først besvares efter lejren:

a) havde vi plantet nok grøntsager til hele lejren, eller ville vi blive nødt til at købe ekstra grøntsager, som ville forårsage større udgifter?

b) ville spejderne overhovedet kunne lide retter med så mange grøntsager i?

Der var mange praktiske problemer, som skulle løses i dette projekt, som ingen af os før havde afprøvet. F.eks. lå marken lidt afsides fra lejrområdet. Det tog omtrent 10 minutters march at tage op til marken. Vi ville ikke overbyrde spejderne i at slæbe de tunge kasser hele vejen hjem igen, så vi fik oprettet en TydalTraktorShuttleService, hvor en traktor kørte madvarerne til lejrpladsområdet.

Vi var nervøse for, at spejdere ikke ville høste fornuftigt. Dette viste sig dog ikke til at være et problem, spejderne var effektive i at høste - så effektive, at vi til sidst havde masser af grøntsager i overskud. Dette overskud kom næste gruppe til gode, som skulle holde sommerlejr efter os på spejdergården.

I starten var der en del spørgsmål og skepsis overfor dette projekt. Der er mange ting, man skal tilgodesee, når

Moderne spejderliv på jamboretten: Modeshow. (Foto: DSS)

Udlånt af tyske spejdere: en række såkaldte jurter udgjorde sammenlagt et stort mødested. (Foto: DSS)

Fodpleje er nødvendig, selv om det kilder. (Foto: DSS)

Hårdt men nødvendigt markarbejde. (Foto: DSS)

Spejderhøns bor i eget telt. (Foto: DSS)

Noget af høsten prøvespises. (Foto: DSS)

Jamborettemærket og Dansk Spejderkorps Sydslesvigs logo.

man skal forpleje 600 unge, som f.eks. hygijnen.

GLADE FOR MADEN

Men heldigvis forløb hele lejren og Jord-til-Bord-projektet yderst tilfredstillende. Det var et dejligt syn at se spejderne høste imellem rækkerne, mens de hyggede sig og spiste ærter og gulerødder direkte fra marken. Spejderne - også lederne - fik lært nye grøntsager at kende. Der er mere logik i at lære om planter i praksis end i kedelige bøger. Det passer også bedre ind i spejdernes motto, som siger learning by doing. Det gjorde vi sandelig i dette projekt.

Spejderne blev glade for maden, de syntes endda, at madvarerne havde en bedre smag, end det de var vant hjemmefra. De fik lært at omgå mængderne fornuftigt. Næsten ingen madvarer gik til spilde, på trods af at det jo var gratis at handle madvarer i vor købmandsbuik. Desuden sparede vi en del affald, da vi ellers skulle have købt madvarerne i grossist-mængder. Et firma hentede alt vort grøntaffald til deres biogasanlæg.

Spejderne fik i hvert fald lært, at økologisk mad ikke behøver at smage kedeligt. De fik et godt ejerskab i selve projektet, da en del jo selv har været ude at plante inden. Desuden er det jo også spændende at få afprøvet noget nyt en gang imellem.

Her slutter beretningen for i år, uden at fortælle om alt det andet – og meget mere, der er sket i korpset i året, der svandt.

Fuldt hus i mødestedet til modeopvisningen. (Foto: DSS)

Friske selvplukkede gulerødder er bare sagen. (Foto: DSS)

Ikke bange for lidt jord på kroppen. (Foto: SPT)

Flot re-premiere

Det lille Teater Flensborg på Hjemmet i Flensborg har indledt en ny sæson med den flotte re-premiere af "Edith SPURVEN Piaf".

Vi er i Paris den 10. oktober 1963. Edith Piaf er død. Under navnet "Spurven" blev hun berømt som sangerinde ikke kun i Frankrig men på hele Jorden. I et helt nyt skrevet teaterstykke levedegøres hendes liv, fra hendes fødsel til hendes død og med mange af hendes kendte sange.

"Jeg har levet mit liv. Nogle gange har jeg haft et bedre liv, nogle gange et dårligere. Noget er jeg stolt af, andre ting ikke. Men jeg har levet og sunget min sange. Edith Piaf fortryder intet".

Stykket er taget af programmet, når denne årbog udkommer, men billetter til andre forestillinger fås telefonisk på +49 461-144080 eller på mail silke@sdu.de eller ved indgangen til teatret.

www.detlilleteater.de

*Nora Isabelle Gößmann som Piaf og Kaja
Jill Schäfer som Simone.
(Foto: Stig Schulze)*

Lavt aktivitetsniveau

Af Jens A. Christiansen

I 2011 har EBLULs Tyskland-komiteé haft et lavt aktivitetsniveau efter nedlæggelsen af EBLUL på europæisk niveau. Landskomiteen, der består af repræsentanter for det sorbiske mindretal, friserne, det danske mindretal og sinti & roma, ønsker at fortsætte sit lingvistiske arbejde. Derfor har man undersøgt mulighederne for et tættere samarbejde med FUEV, den europæis-

ke mindretalsorganisation. En overvejelse, som ikke mindst SSF støtter.

På FUEVs seneste kongres blev et eventuelt samarbejde med EBLUL-komiteerne i Europa drøftet, og det blev besluttet at åbne for et samarbejde med fokus på mindretalssprog inden for en lingvistisk søjle under FUEV.

EBLUL Tyskland ser således frem til i 2012 at kunne koncentrere sig om komiteens kerneområde: mindretalssprog i forbundsrepublikken.

Aktivt distrikt, aktive kredse

Af distriktsleder Sten Andersen

FDF-kredsene har i årets løb afholdt FDF-møder på deres egen måde alt efter antallet af ledere og antallet af børn og unge.

Der har løbende været tilbud organiseret af FDF Sydslesvig Distrikt eller FDF Landsdel 5, der foruden Sydslesvig også dækker Syd- og Sønderjylland.

FAMILIESTÆVNET

Lørdag den 25. september 2010 i Bredsted blev vi desværre nødt til at aflyse, da det var den dag, som Dansk Skoleforening for Sydslesvig havde opfordret alle til at bruge som en fælles aktionsdag mod de urimelige besparelser fra delstatsregeringen i Kiel.

550 NORDS BESØG

mandag den 6. december 2010 fik ligeledes et uheldigt forløb for FDF Sydslesvig. Fordi de fleste spejderledere måtte melde afbud p.g.a. et planlægningsmøde på Tydal i forbindelse med deres kommende jamborette, samt vejret. Alle skoler i Slesvig-Holsten var lukkede den dag p.g.a. snefri. Bussen kom dog igennem og arrangementet blev afviklet.

VÆBNER-WEEKENDEN

Hvert år afholder FDF Landsdel 5 en væbner-weekend på Kongeådalens Efterskole. I år tog 6 væbnere og FDF-leder Sten Andersen fra Flensborg imod tilbuddet 21.-23. januar 2011. I lø-

Der venter FDFerne en masse spændende opgaver, når de f.eks. fra Flensborg i sommerhalvåret flytter deres møder til Uglereden i Tarp - her eksempelvis tømmerflådebyggeri. (Foto: FDF)

Ind imellem forlader FDFerne de hjemlige kødgryder og drager ud i verden som f.eks. til Hochseilgarten i Altenhof. (Foto: FDF)

bet af lørdagen var der mange forskellige kreative tilbud, hvor deltagerne benyttede sig af aktiviteter som formning/håndarbejde, metalsløjde samt videofilm. Der var et overraskende natløb og et lagkage-stjerneløb. Både fredag og lørdag aften var der nogle festlige og morsomme lejrball, hvor der var gang i den hele tiden.

ORKESTER-ELEVSTÆVNET

11.-13. marts 2011 var Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg base for orkester-elevstævnet for de syd- og sønderjyske FDF-orkestre. Der var 45 elever, som fik lært en hel masse af de 20 instruktører, som var i gang hele weekenden. Forplejningen stod forældre og "veteraner" fra orkesteret i Flensborg for. Undervisningen foregik i forskellige klasselokaler på skolen. Orkester eleverne var opdelt i grupper alt efter deres musikalske kunnen. Søndag eftermiddag blev en festlig afslutningskon-

cert, hvor alle grupperne optrådte. Den store gymnastikhal blev fyldt af unge dygtige musikere samt mindst lige så mange stolte forældre og søskende, der havde valgt at lægge søndagsturen til Flensborg.

NY UNIFORM

På FDFs landsmøde på Nyborg Strand 19.-21. november 2010 blev det besluttet, at der kommer nye FDF-uniformer, og de var klar til FDFs landslejr 7.-15. juli 2011. Det er en større økonomisk investering at skifte uniformerne, så FDF-sekretær Mette laCour var på besøg på distriktets Kristi himmelfartslejr, så alle kunne se og røre ved den nye uniform.

KRISTI HIMMELFARTSLEJREN

fandt sted 2.-5. juni 2011. Kristi himmelfartdag 2. juni kørte over 100 FDFere op mod FDF-centret Mellerup, der ligger halvvejs imellem Flensborg og Ribe. Vejret var godt, solen skinnede, og det gjorde den under hele lejren.

For de mindre FDFere, puslinge, tumlinge og pilte var et ældre FDF-missionsprojekt, Filipina, det gennemgående tema. Børnene blev opdelt i 8 stammer jfr. de 8 stammer på Filippinerne. Resten af torsdagen gik med forskellige lege. Fredagen startede med en overraskelse. De skulle selv opleve, hvordan det var at bo på Filippinerne; der blev kun serveret ris ved de 3 hovedmåltider; morgenmad var kogt ris med dåsefrugter, frokost var kogt ris med brun sauce, ketchup og optøede ærter, midt på dagen var der vand og kun vand at drikke, om aftenen blev der serveret kogt ris.

Om formiddagen var der aktiviteter f.eks. slangebøsseskydning, hvor der blev skudt til måls efter dåser. Om eftermiddagen byggede alle deres egen hytte inde i gymnastiksalen. Her skulle puslinge, tumlinge og pilte sove om natten. På trods af nogle usikre le-

dere, også undertegnede, blev det en rigtig god oplevelse, hvor alle deltagerne deltog med glæde. Glæden var selvfølgelig stor, da alle kunne vende tilbage til en "normal" FDF-lejrverden med den normale morgenmad om lørdagen. Resten af lejren bestod i at lave legetøj af for os værdiløse ting: drager af affaldsposer og forhindringsbaner af papkasser.

For væbnerne og piltene fra Bredsted var væbnerlejren en forberedelse til landslejren på Sletten 7.-15. juli 2011. Det var ikke blot at rejse telte men også bygge et spisebord samt et bord, hvor der skulle laves mad over bål. Selve det at bygge med reb og rafter havde væbnerne øvet hjemme i kredsene inden lejren, men på lejren kom deres forarbejde alle til gode. Hiken var et GPS-løb op til Agerskov kirke om lørdagen.

På grund af det fine vejr kunne lejr-bålene blive afholdt udenfor, hvor alle deltagerne kunne sidde rundt om et tændt bål og nyde fællesskabet og de mange sjove indslag, som underholdningen bød på hver aften.

De fleste morgen- og aftenandagter var lagt i hænderne på lokale præster fra Sydslesvig hhv. venner af FDF i Sydslesvig. Torsdag aften kom Mads Mønsted fra Egernførde, fredag morgen Preben Mogensen fra Flensborg, fredag aften Hans Kirkegaard, fhv. kredsleder i FDF Bredsted, nu Støttekredsens kasserer, lørdag morgen Marie Andersen, kredsleder i Flensborg, lørdag aften Mattias Skærved fra Tønning og søndag morgen Signe Hemmet Jacobsen, fhv. FDF-landsdelssekretær i Landsdel 5.

Søndag middag kunne alle FDF'erne tage hjem til Sydslesvig med rygsæk og tasker fulde af gode oplevelser og gode venskaber.

Lidt nervøs er man jo, når man om lidt skal op i flere meters højde og gå på et tyndt tov. (Foto: FDF)

KONGENSHUS

Af Kirsten Schlickert

Ude i marsken lænet op ad det gamle Rehmstacker dige ligger FDF-hytten Kongenshus. Adressen er Rehmstackerdeich 13, D-25882 Tetenbüll. Der har i det forgangne år igen været mange både store og små, der har lagt vejen forbi og nydt marsken og den storslåede himmel. Til stedets faste brugere hører Tønning FDF.

Hyttebestyrelsen, som tager sig af kalenderen, regnskabet, slår græs og forskrækker edderkopperne, er med eller uden titel godt en håndfuld om arbejdet. Hytten består af stue med åbent køkken, 3 soverum med 6+6+2 sengepladser og 2 toiletter med brusebad.

Skulle læserne være interesserede i at leje Kongenshus eller kende nogen, der er det, så henvend jer til Kirsten Schlickert, Osterstr. 24, D-25832 Tønning, tlf. 0(049)4861 5442, mobil 0(049)170 2135 826 hhv.

kongenshus@web.de
eller kongenshus@FDF.dk

Feriekontoret bygger broer

Af leder Eberhard von Oettingen

SÆSONEN 2011

Når ens far er slusemester på Eidersperrwerk på halvøen Ejdersted, så er Storebæltsbroen et syn, man glæder sig til at se. Sådan for Paul fra Tønning, der går i 3. klasse på Uffe-Skolen. Opmærksom sidder han for første gang i særtoget på vej til sine nye ferieværter på Sjælland. Han er spændt. Paul kan ikke vente. Spørgsmålet kommer allerede mellem Tinglev og Vojens: "Hvornår kommer vi endlich til Den Store Bælt?"

SPÆNDENDE MED FORNYELSE

Sæsonen 2011 har været en spændende sæson med fornyelse både på aktivitetsniveauet og på det strukturelle plan.

Den nye struktur i ferie børnsrejser, der blev vedtaget i sidste år, har nedlagt den gamle forening fra 1919. Organisationen har nu ikke længere det lange navn Landsforeningen for Sydslesvigske Børns Ferierejser, men kalder sig blot Sydslesvigske Børns Ferierejser. Men det virkeligt nye er, at organisationen nu tydeligt er forankret i Dansk Skoleforening for Sydslesvig og i Grænseforeningen. Al unødigt foreningsorganisation er skrællet fra. Tilbage står de mange aktive personer og grupper, der er med til at løse opgaven; den at skaffe nye ferieværter i Danmark og at give sydslesvigske elever ferieophold i Danmark. Opgaven fra 1919 er den samme som i dag. Der bygges bro mellem Danmark og Sydslesvig, levende kontakter og fællesskab henover grænsen.

Ca. 500 børn har haft kontakt til Danmark i denne sæson. Selvom vi ikke har sendt flere elever af sted på den traditionelle ferierejse, som ligger i sommerferien, så kan vi alligevel melde, at flere børn har været i Danmark i denne sæson. Det er der flere grunde til. Den vigtigste er, at vi ved at tilbyde fleksible mødeformer er i gang med at sprede vore aktiviteter ud over hele året. Derudover har Feriekontoret i samarbejde med Grænseforeningen og de lokale koordinatore i Danmark strammet op omkring udvælgelsesproceduren. Vi forsøger at lave bedre matchning af barn og ferieværtsfamilie. Hertil har vi fremstillet nye tilmeldingsformularer, og vi er begyndt at stille basale krav til de sydslesvigske familier og børn, der ønsker deres barn på ferieophold. Det har bevirket, at næsten alle børn har gennemført opholdet i Danmark. Enkelte hjemsendelser har der været, men tallet er langt fra det antal vi har sendt hjem i sæsonen året før.

ELEVUDVEKSLING UGE 45/46

Pilotprojektet Elevudvekslingen i november 2010 har formidlet 30 børn fra Sydslesvig på et uges ophold til Danmark, og de har ugen efter taget deres nye kammerat med til Sydslesvig. Her har de danske elever oplevet en sydslesvigsk hverdag. Elevudveksling beriger begge veje og den knytter familier i Danmark og Sydslesvig sammen.

Vi har bevidst struktureret elevudvekslingen med en flad organisatorisk struktur. Det betyder, at så snart Feriekontoret har matchet to elever, så skal familierne selv klare resten. Og det vir-

På feriemessen i Herning i begyndelsen af året præsenterede både Grænseforeningen som landsorganisation, den lokale Grænseforening, SSF og Feriekontoret sig for de mange nysgerrige: f.v. Carsten Dalgaard, Eberhard von Oettingen, Tine Andresen og Claus Jørn Jensen. (Foto: Carsten Dalgaard)

ker, kan vi se, og vi kan læse det ud af evalueringerne. Nu bliver der skypet, ringet og mailet på kryds og tværs. Og vi har været så heldige, at elevudvekslingen kom på TV2s landsdækkende 19-nyheder. TV stationen besøgte to udvekslingsdrengene på Bredsted Danske Skole, og det blev til et filmklip, der viste en aktiv levende forbindelse mellem to drenge i 4. klasse og mellem deres familier.

Vi ser, at når udvekslingseleverne bliver glade for hinanden, kommer de til at mødes flere gange i løbet af året. Elevudvekslingen er et projekt i samarbejde med Grænseforeningen og Skoleforeningen, som i år er blevet vedtaget under Sydslesvigloven og som kører i to år.

FAMILIERNE KAN SELV...UDEN FERIEKONTORET

En rundspørge på skolerne viser, at ca. 80 elever på eget initiativ er på besøg i Danmark i sommerferien. Det er ofte

elever, hvor Sydslesvigskes Børns Ferierejser har startet kontakten, og hvor familierne forstår at udbygge kontakten på egen hånd og selv holder den ved lige. Familierne kan selv, og hurra for det. For jo hurtigere vi kan få skubbet formidlingen mellem familierne i Danmark og Sydslesvig væk fra skolernes og Feriekontorets bord til familierne selv, desto tættere bliver båndene knyttet på sigt.

PERSONALEPLEJE PÅ JARUPLUND OG MESSE I HERNING

Skal vi have udbygget feriebørnsarbejdet i Danmark, er det vigtigt, at vi har tid til at udvikle arbejdet. Derfor har vi i år afholdt vort første ferierejseseminar, hvor vi på Jaruplund Højskole i en weekend i februar havde tid til drøfte arbejdet sammen med alle hjælpere. Weekenden blev et mix af personalepleje, informationsudveksling og udvikling af reklamefremstød. Mødet mellem koordinatorene i Danmark og

skolernes rejselærere viste sig at blive en vigtig sparring.

Sammen med Grænseforeningen og SSF stod Feriekontoret med en stand på rejsemessen Ferie for Alle i Herning. Det blev en weekend, hvor mindretallet viste ansigt og nye interesse-rede familier blev vundet. Nye PR-ideer skal til. Derfor stod Feriekontoret en enkelt lørdag ved grænsebutikkerne og delte infoldere om ferie børnsarbejdet ud til interesserede.

VESTERLEDLEJREN OG FERIE I HJERTING

Vesterledteamet havde i år 63 elever med op til knap 14 dages ophold i fineste nye rammer i det nye Vesterled. Igen i år har et veloplagt lederteam sørget for spændende oplevelser og aktiviteter. Tak til grænseforeningerne i det gamle Ringkøbing amt, der igen i

år via en pengegave har givet børnene ekstra gode oplevelser.

I samarbejde med Sundhedstjenesten sendte Feriekontoret 7 elever, der hverken havde fået plads som ferie-børn eller vesterledbørn, op til Kystsatoriet i Hjerting.

TAK

En stor tak skal lyde til alle hjælpere lige fra hjælperne med transporten over DSB-teamet, skolernes rejselærere, Sundhedstjenesten til Grænseforeningen. I er alle med til at give årets 500 børn en oplevelse. En særlig tak skal lyde til ferieværterne og koordinatoerne i Danmark.

Vi glæder os til sæsonen 2012.
Hilsen Feriekontoret.

Det er dejligt at tage på sommerferieophold i private hjem i Danmark, og det er godt for ens sprog og nyttigt for ens kendskab til Danmark og danskerne. Men i første omgang skal der siges farvel på perronen i Padborg. (Foto: Flensborg Avis)

Af sted på rustne skinner

Af formand Hans Christian Davidsen

Flensborg Danske Journalistforening har to jernbanenørdrer i bestyrelsen. De har nu flere gange på en snedig facon fået listet et arrangement med skinner og sveller ind i kalenderen.

I år var det så en udflugt med skinncykler på den nedlagte jernbane mellem Læk og Valsbøl. Det er 30 år siden, der sidst har kørt et passagertog på strækningen, og det kunne mærkes. Ukrudt og træer er ved at have overtaget flere steder på strækningen. Vi fik trampet godt i pedalerne den lørdag i august og gjorde holdt på en kro undervejs. Det blev en rigtig hyggelig dag, hvor vi så det sydslesvigske landskab fra en lidt andet vinkel.

I det tidlige forår 2011 havde foreningen et fyraftensmøde med Flensborgs overborgmester Simon Faber. Sammen med Dansk Journalistforbunds sydlige kreds i Jylland indbød vi til en uformel snak med spisning på en restaurant i Flensborg. Det blev også

en vellykket aften, der blev til gennem et godt samarbejde med journalistkolleger nord for grænsen.

Afslutningen på 2011 bliver foreningens julefrokost i Das Kleine Restaurant i Flensborg.

På foreningens generalforsamling i januar 2011 blev der valgt et nyt medlem ind i bestyrelsen i stedet for Klaus Nielsen, der ikke genopstillede. Ny er Hansjürgen Boel Stiller, på hvem der nu hviler et tungt ansvar. Han er nemlig ny kasserer.

Den årlige FDJ-pris gik til Daniel Dürkop. Begrundelsen er lidt ejendommelig. Det viste sig, at foreningen for syv-otte år siden var kommet til at uddele prisen til to personer – i samme år. Derfor var Daniel Dürkop røget ud af kronologien på foreningens hjemmeside, og for at få orden i tingene valgte bestyrelsen officielt at tildele ham prisen anno 2011.

I 2012 er der planlagt en studie- og hyggetur til Stockholm.

Jens Nygaard, Thomas J. Wiltrup og Lars Geerdes er på vej over en jernbaneoverskæring ved Skovlund. (Foto: Hans Christian Davidsen)

Støtter lokalt, nationalt og internationalt

Af Povl Verner Hansen

JESUS PÅ FLENSBORGHUS

Flensborg Y's Men's Club har primært til formål at fremme arbejdet for børn og unge.

Klubben har hjulpet MBU-konsulent Thomas Hougesen med projektet "Jesus på Flensborghus", hvor mange børn fra de danske skoler lærte bibelhistorie på en ny og anderledes måde – en stor succes, som fortjener at gentages for kommende elever.

For dette initiativ og øvrige indsats som konsulent for "Menighedernes Børne- og Ungdoms-arbejde" blev Thomas Hougesen tildelt klubbens Påskønnelsespris 2011.

BANGLASHOP

Også børn i Bangladesh nyder godt af Flensborg Y's Men's Club. I denne genbrugsbutik – også betegnet med det engelske ord "secondhand shop" gør klubben – godt hjulpet af en flok dygtige medarbejdere – en stor indsats med at skaffe midler, som via Det danske Missionsselskab "Danmission" formidles til en skole ved navn "Saraswatipur Boarding School" i Bangladesh.

Alle varer i denne genbrugsbutik er modtaget af glade givere, som ikke mere har plads i skabene derhjemme – og som for længst er erstattet af nye. Her bliver de mange varer efterset, prismærket og udstillet til kunderne.

Vi opfordrer derfor fortsat folk til at donere godt og rent tøj, ting og sager til BanglaShop – og dermed være med til at hjælpe børn til en gladere tilværelse med sund mad og skolegang m.v.

Naturligvis er Flensborg Y's Men's Club med hvert år, når der er friluftsmøde i Flensborg. Det er jo her, man kommer i kontakt med folk. (Foto: SPT)

VERDENSGANISATIONEN Y'S MEN INTERNATIONAL

At Flensborg-klubben er en del af en international organisation oplevede klubben ved sit klubmøde i juni måned. Vi havde besøg af en repræsentant for Y's Men's klubberne i Canada, som var på turné i Danmark i 3 uger for at styrke det verdensomspændende fællesskab. Han fortalte om sin klub og dens hjælpeaktiviteter; og vi orienterede ham

om vort klubliv og aktiviteter. Blandt andet viste vi den lille video-film "Jesus på Flensborghus" - og med engelsk tekst til ære for gæsten.

Denne film kan ses på internettet; søg på Google under titlen: "Jesus på Flensborghus".

Til erindring fik gæsten overrakt et vikingskib af klubbens daværende præsident Peter Bang.

Flensborg Y's Men's Clubs ledelse i dette år: Præsident Volker Schade, vicepræsident Britta Høst Nielsen, past præsident Peter Bang, sekretær Hanne Görns, skatmester Inger Laursen.

Ved generalforsamlingen i klubben i marts får MBU-konsulent Thomas Hougesen overrakt påskønnelsesprisen af præsident Peter Bang. (Fotos: privat)

FILMKLUBBEN FLENSBORG-BIFFEN - tilsluttet SSF:

Den danske filmklub Biffen – en succeshistorie

Af Brita Hecker, Biffen-arbejdsgruppen

Igen i år kan den danske filmklub i Flensborg, i daglig tale kaldet "Biffen", se tilbage på en velbesøgt sæson.

Efter 8 gode år med mange filmaftener og et altid glad og entusiastisk publikum, er Biffen efterhånden et etableret og fast indslag i det danske kulturlandskab i Sydslesvig.

Biffen er funderet på et samarbejde af Sydslesvigsk Forening, Dansk Centralbibliotek, Dansk Kirke i Sydslesvig, Sydslesvigs danske Ungdomsforening-er samt Nordisk Informationskontor.

Programmet er altid alsidigt, og ar-

bejdsgruppen bag Biffen prøver hver sæson at sammensætte et program med nyere hhv. aktuelle film fra det danske og nordiske område.

I det forgangne år satsede Biffen således igen både på film med bred appel og underholdningsværdi samt film af lidt mere snæver karakter.

Biffen havde ualmindelig god timing, da Susanne Biers Oscar-vindende film "Hævnen" blev vist i maj 2011, blot et par uger efter den havde vundet denne – verdens fornemste – filmpris. På en varm aften i maj kom der 172 mennesker, så det kan siges at være velbesøgt.

Årene har vist, at Biffens publikum altid er trofast, og at det bliver belønnet også at turde vise smalle film. Således var den mest vovede film i år den anmelderroste rimelig brutale "Valhalla Rising", en film hvor der ikke bliver sagt et eneste ord. Men med den kendte skuespiller Mads Mikkelsen i hovedrollen.

Derfor var det en glædelig overraskelse, at der også her kom en stor flok sydslesvigere (37 i alt) for at nyde filmen samt et glas rødvin og et fagligt intro. For som en af vore gæster kommenterede: "Vi er cineaster."

Også Martin Zandvliedts film Applaus med Paprika Steen og Thomas Vinterbergs film Submarino var med over 70 gæster to velbesøgte film. Sidstnævnte fik Nordisk Råds Filmpris i 2010.

Ikke kun i Sydslesvig rygtes det, at der vises gode film i Biffen. Vi har således oplevet, at der kom folk helt fra Sønderborg for at se film samt med jævne mellemrum også tyske gæster, mest studerende fra universitetet eller elever fra Jaruplund Højskole, der er på intensiv danskursus.

Efterårssæsonen fulgtes op med en af årets største danske biografsuccer

"Klovn – The Movie" efterfulgt af "Eksperimentet", Louise Friedbergs debat-skabende film om tvangsfjernede grønlandske børn.

Sidst på året stod "Superclásico" på programmet med Anders W. Berthelsen, en komedie om en (næsten) fraskilt mand, der for at vinde sin kone tilbage, må tage turen til Bueno Aires, hvor hun nu bor med sin nye fyr, en temperamentsfuld fodboldspiller; ægte latino møder dansk blegfis. Det er der kommet en varm og sjov film ud af.

Sæsonen slutes af med fængselsfilmen "R", som fik en Bodil for bedste danske film 2011.

Alle filmene i Biffen vises i den store sal i Flensborghus og indledes med et kort oplæg. Der serveres ostebord og rødvin for 5 euro. Programfolder fås i Nørregade bl.a. på Dansk Centralbibliotek og på Flensborghus.

Arbejdsgruppen består af Flemming Birkemose (SdU), Brita Hecker (SSF Flensborg By), Sten Haarløv (Dansk Kirke i Sydslesvig), Anette Jensen (Nordisk Informationskontor) og Michael Juul Olsen (Dansk Centralbibliotek), som er kontaktperson på telefon 0461-86970 eller mail mjo@dcbib.dk

Publikum sidder spændt og ser Susanne Biers succesfilm "Hævnen", der fik en Oscar som bedste udenlandske film 2011. (Foto: privat)

Bredt spekter

Folkeuniversitetet i Sydslesvig er båret af de foreninger, som alene eller sammen arrangerer forelæsninger: Historisk Samfund, Sydslesvigsk Oplysningsforbund, Sydslesvigsk Museumsforening, Dansk Kirke i Sydslesvig, Sydslesvigs danske Kunstforening, Humanitært Udvalg, Dansk Sundhedstjeneste, Sydslesvigsk Forening, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, Sydslesvigsk Vælgerforening, Aktive Kvinder, Borgerforening m.fl.

I 2011 har spektret været bredt. Fra Islands økonomiske kollaps over gudstjenesten, dens indhold for børn og

unge, til den hjemvendte Istedløve. Ligeledes har der indtil videre været kunstforedrag i forbindelse med udstilling på Brundlund Kunstmuseum samt forelæsning om Danevirkes redningsmand.

Der er gennemgående flot fremmøde til Folkeuniversitetets forelæsninger i Sydslesvig, hvilket bl.a. tillægges den massive markedsføring af arrangementerne gennem de respektive foreninger.

Endnu er det desværre ikke lykkedes at vinde gehør for naturvidenskabelige arrangementer, men fremtiden skal også mønstre nogle udfordringer.

Vokser Nordens sprog fra hinanden?

Det mente i hvert fald professor Jørn Lund fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab i sit indlæg på vor nordiske sprogkonference 26. marts i år.

Jørn Lunds indfaldsvinkel til Norden er jo den sproglige, og han kunne dokumentere betydeligt fald i forståelsen de nordiske sprog imellem – især mellem dansk og svensk.

Men panelet rundt blev problematikken belyst fra medierne, politisk hold og det private erhverv. Og man kunne fastslå, at det nordiske tilgodeses i betydelig grad f.eks i radio og tv.

Konferencen var fint besøgt, og deltagernes påskønnede bestyrelsens kulinariske anstrengelser ved det nordiske kaffebord.

Aftenen rundede arrangementet af med en herlig koncert med Bjørn Afzelius' sange.

Generalforsamlingen havde i år arkæolog Andres Dobat som særdeles kompetent fortæller ved Fysing-udgravningerne. Vi håber at få fat i ham igen næste år, så vi kan få de sidste nye fund med.

Samarbejdet med lokalforeningerne i Sønderjyllands kreds har fortsat høj prioritet. Der afholdes 2 større møder årligt, hvor alle kredse mødes hos en lokalkreds, som påtager sig at præsentere en lokalitet af – som regel – historisk interesse.

De sidste projekter i 2011 var et foredrag om det legendære vintermarked i

Jokkmokk (svensk sameland) i oktober og »skumringstimen« i november med tekster af den finlandsvenske forfatter Michael Niemi.

Desuden forsøges hundeslædekørslen gentaget i februar 2012 på Tydal sammen med andre grønlandske aktiviteter.

Ind imellem har vi så det "løse", som f.eks. når man mødes med unge nordiske "nordjobbere" og fortæller om mindretallet og Foreningen Nordens plads i den sammenhæng,

Den nordiske sprogkonference i marts rundedes af med en dejlig koncert med "Sang til Friheden" med herlige Bjørn Afzelius' sange.

Bai Bundespräsident Wulff önj Berlin

Foon Luise M. Clasen

Jåå, ik wus tu e nai-iirs-emfång foon e Bundespräsident Christian Wulff önj Berlin. Jarst iinjsen mää ik åål da tunke, wat me deer haaneschakd häåwe. Ik köö et goorai rucht liiwe, dåt ik forsloin wus, eefter Berlin tu käären, am foon e Bundespräsident bai e nai-iirs-emfång begröötet tu wården. Me tänjt, et jeft duch nooge oudere, wat et fertiinjd häåwe.

Ouers jarst iinjsen wus et uk nuch ai sù wid. Et köm wälj tu en loosferfåaren, än deereefter häi huum dan luk unti uk ai. Än dåt wåård dan nuch en schöör.

Ik hiird en lung tid ninte deerfoon än häi et eentlik uk ai mör önjt hood. Bai üs önj e famiili wus foole swåår krunkhäid, än me persöönlik gäng et uk ai ålte gödj. Dan – iinj waag for jül – köm en grut bräif ma e bundesoodler aw. Et wus jü inlåsing tu e „Neujahrsempfang beim Bundespräsidenten“. Ik häi knååp iinj waag tid am tu swååren.

Wat nü? Man moon köö nuch ai ma, hi læi önjt krunkenhüs. Ik teeld bai min doochter önj än ferteeld har foon et bräif. Jarst iinjsen schölj ik mån ma e dukter snååke, hù dåt wälj ma man moon wörd. Di dukter miinjd, bit tu e 12. januar – dåt wus di dæi, weer ik eefter Berlin schölj – wörd hi wälj bait hüs weese. Sù häåw ik me dan tuhuupe ma min doochter önjmalded. Wan we nuch frååge häin, köön we önj Berlin önjteele, weer en naten moon sätj, wat üs nooch widereheelpen wörd. Di moon heet me dan uk nuch iinjsen önjteeld än frååged, weer åles bai e ra wus. Aw man frååge säa hi, dåt ik hål min biise doochterne manaame muurst. Iinj wörd betååld än köö ma in

önjt sloot tu e emfång, än for jü ouder wus en ekstra program forsänj. Dåt wus wörklik en naten boose.

Nü lüpen da deege as en treel. E januar köm näier. Min doochter wus tu boons än kiik am koorde for e tuur. We schöönj bloot önj Hamborj amsteege, dåt wus wälj ai sù slam. Luklikerwise köm man moon uk ruchttdi üt et krunkenhüs. Deer wörd eefter ham kiiked, sùdåt åles räigeld wus. Ouers me köm åles nuch sù ünwörklik for.

Di 12. januar 2011, e mjarn am huulwe oocht, gäng et dan lüüs aw grut räis eefter Berlin. Di taksikäärer frååged, weer et dan haanegunge schölj. We miinjden, eefter Berlin tu e Präsident. Näjåå, di käärer kiiked böös skåptisch. Ouers et gäng wörklik lüüs, huum köö et seelew määst ai liiwe.

Am e klook iinj wjarn we önj Berlin, am trii köön we önjt hotål rinkaame. We stöön önj e boonhuf än snååkeden frasch maenouder. Deer köm en jungen moon ma tidschrafte aw üs tu, wat'r üs wälj ferkuupe wälj. As hi üs frasch snååken hiird, säa'r: „Ach Ausländer, vergiss es!“ Deer muursten we duch lååke. For e boonhuf stöön buse for „Stadtrundfahrten“ paroot. Wan's uk üusen kufer manaame wörden, köön we dåt duch gödj määge. Nö, we haane tu fråågen. – Jåå, 15 euro pro persoon än tuur, ma unti suner kufer. Bjarne 12 euro. „We san da bjarne“, miinjd min doochter, „mam as jü wåksen.“ Sù gäng et natörlik ai. Ouers for e studåntepreis, wat uk 12 euro wus, wälj hi üs nooch manaame. Dåt wus gödj, dan we wånj je Berlin studiire, wjarn et jarst tooch deer. Än wider häin we frasch snååked. E fråmdenfåärer frååged, weer hi tjüsich snååke muurst, weer we sù foole ferstönje köön, unti weer hi liiwer

Luise M. Clasen hos forbundspræsident Christian Wulff i Berlin. (Foto: privat)

ainglisch snååke schölj. Nåån, tjüsch gäng nooch, miinjden we, we köön et ferstönje, we wjarn frasche. Deer wust hi goorninte ma önjtufängen.

Sü gäng et dan lüüs. Hi hül bai åle „Sehenswürdigkeiten“ önj, sü as dat oueremätje smuk Schloss Bellevue, e Reichstag, et Kanzleramt, et Brandenburger Tor än nuch fooles mör. Et wus en gån fain tuur. Et tid lüp gau, än am huulwe fjouer wjarn we önjt Hotel Steigenberger. Heer wjarn åle geeste foon e Bundespräsident san nai-iirs-emfång unerbroocht.

Am fiirng ouer fiiw schönj we üs ål bait sloot Bellevue infine. Jü inlåsing än üusen ütwis schönj we mabrainge, än diheere dai muursten åle „Begleitpersonen“ makaame. Jarst iinjden wörden we unerseecht, jüst as aw en flugplåts. Wan huum en goowe for e Bundespräsident mahäi, schölj di oufdänj wårde. Di wörd nämlik

besuners unerseecht, än följ füng'n di läädere dai tubääg. Sü wörd üs dat gånse sloot wised. Följ muurst ham ålewäägen haaneseete, bloot ai for e schriwscheew foon e Bundespräsident. Et wus en besuner scheew, weer di hiire Wulff sin ütlönsche geeste emfångt.

Sü kömen we in önj en gruten, fainen sool, weer we di läädere dai sate schönj, am ma e Präsident unerne tu ääsen. Nü fungen we wat tu drainken än ålerhånd „Knabbergebäck“. Heer wörd üs ferteeld, hū et di oudere dai for ham gunge schölj. We schönj am e klook 8.45 deer weese, wörden ouers ma en bus oufhåald. We fungen arken en schild ma üusen noome aw än dat bundeslönj, weer we foon wjarn. Ut Slaswik-Holstiinj wjarn trii wüste deer, iin üt Holtsee, iin üt Lübeck än ik üt Naibel. Sü wörd e klook uk ål amenlait

Friisk Hüs i Bredsted, hvor alle friserforeninger nu er samlet under et tag. (Foto: SPT)

oocht, än we schönj siinj am en taksi än tubääg tut hotäl. We wjarn uk ål fåli träät foon ål dät nais, wat we belaawed häin. Dät fain sloop, weer et åltids wat tu kiiken än tu wunern jäif. Ouers släipe köön we likes ai. Tu foole lüp döört hood, tu foole schölj ferårbed wårde. Än dät tänken am di läädere däi. Wörklik e Bundespräsident dråawe än ham e hönj düünj. Hü wörd dät bloot?

Am huulwe soowen schönj we ap, am huulwe oocht doord heewe än am twunti for nüügen ma üüs inlåasing bai e bus weese, wat üs dan tut sloop Bellevue brainge schölj. Manschne, wat mawjarn, ouers ai låasid tu e emfång, schönj jam en taksi naame än tu e Reichstag kåäre. Deer fungen ja dan en fääring foon e tjooler bit boowen önj e spase.

We oudere kjarden nü ma e bus tut sloop, jarst döör e sääkerhaidsslöös, sü

e treep ap än ouer e rüüdje täpich inönjt sloop. Heer fungen we üüsen goowe wider än stöön dan tu täiwen. Än we täiweden. Am fiirng ouer tiin kömen jarst ferträasere foon e stääse Berlin än Bonn, dan ferträasere foon e meedie, sü as fiirsiien, raadio, präseagentuure än bleese. Sü ferträasere foon e Bundeswehr än sääkerhaidssorgaane, ferträasere foon schörke än religjoonsgemeinschafte, än sü nuch ferträasere foon komunaale ferbände. Dät wjarn åål da, wat tujarst foon e Bundespräsident emfångd wörden. Deerouer wörd e klook uk ål bål alwen. Nü schönj we eeftert a b c ainkelt önjtreese än wörden haane tu e emfångsdörnsch broocht. Bundespräsident Christian Wulff än sin wüf stöön unert waning, bai e ouder sid wjarn – ik wiitj ai hü maning – reportere ma fotooparoote. We kömen ainkeltwis in tu e

Her holder også Friisk Foriining til. (Foto: SPT)

Bundespräsident. Ouer luutspreegere wörd bekånd dänj, hū huum hātj, üt wat foon bundeslönj huum köm än wat huum mååged. Sü lüp huum aw e Präsident tu, än hi dāi e hönj än wanschd en gou nai-iir. Ik hääw ham dan e dvd „Nordfriislon – Det san wi!“ ouerdänj. Hi betunked ham än sää: „Ja, das Land von Peter Harry Carstensen mit seinen Besonderheiten, da fahre ich auch bald hin.“ Sü gäng ik uk ål widere, än di näiste köm önj e ra. Et wjarn 60 iirenåmtler bai e emfång. As we dan åltumåale döörwjarn, kömen manschne foon e Wohlfahrtsverbände, Entwicklungshilfeorganisationen, wissenschaftliche und kulturelle Spitzenorganisationen, sü Wirtschaft, Gewerkschaften, Berufsorganisationen än maning Beauftragte der Bundesregierung, der Parteien, Bundesverfassungsgericht, Bundesrat,

Bundesregierung än Bundestag. Jåå, we hääwe maning manschen sänj, uk for ålem Bundeskanzlerin fruu Merkel. Jü wus jü iinjsist, wat uner üs bliif, da oudere ministere wjarn gau ferswünen. Ik stöö jüst bai e gung, weer fruu Merkel långs lüp än da manschne begrööted. Bai dāt füng ik foon har uk en hönjful ma goue wansche fort nai iir. Jåå, dāt wus uk en grut belaawen, wat uler wider kamt! E hiile tid, wilt we tåiweden, bit åltumåale begrööted wörden wjarn, wörden üs maning latje faine säåge tu ääsen önjbin. Åltids kömen nate manschne långs ma en tablåt önj e hönj, weer we üs wat foon naame schönj. Ouers we wjarn for aprååging goorai hungärj, än for ålem schönj we je nuch ma e Bundespräsident tuhuupe unerne ääse.

Dāt unerne wörd lääser as forsänj. We kömen in önj di grute sool, wat we

di een awfoorie ål sänj häin. Nü wjarn åle scheewe fain apflaid, än we kömen ma tiin moon bai en trin scheew tu saten. E Präsident ma sin wüf kömen in, än we stöön åltumååle ap. Hi begrööted üs, säå en påår nate uurde tut wäljkiimen, än we seeten üs wi dil. Dan hül di Präsident en fain reede forålem amt iirenåmt, hü wjartful dåt for åle manschne as – än uk for e stoot. Hi säå, eeftert äåsen muursten we frååge stale. Hi wälj uk tu ark scheew kaame än en lait snååke.

Dan köm dåt äåsen. Mansche, mansche, süwat häin we nuch uler fungen unti sänj. Et wus dåt ulerfainst gurmee-ääsen! Et jäif: Ochsenschwanzsuppe ma Alblinsen än Teigtaschen, sü Filet än Backe foont Kalb ma Maronenkartoffel än Rübchengemüse. As eefterspis Schwarzwålder Kirsch. Ales gånsg, gånsg fain, än as säid nuch uler fungen. Ouers ålsani lüp e tid üs wach. E Präsident köm ai mör tu e scheewe. Da jarste manschne schönj ål tu boons, oudere tu e bus, am tu hüs tu käären. Präsident Wulff heet dan nuch en arkenen autogram aw e spiskoord schraawen än en påår nate uurde ma aw e wåi dånj. En tas kafe än en påår praliine jäif et nuch önjt stönjen, än sü schönj we uk wider ma e bus tu üüs hotål, am üüs kufere tu håålen. Üusen tooch gånsg am klook fiiw. Jåå, we schönj tu boons.

Et wus en gånsg grut belaawen, wat gånsg säåker uler ferjin wårt än jarst rucht uler wider kamt.

Ik wus fernäid, dåt min doochterne mawjarn, sü gånsg et bääder, as ik toocht häi. Di een am huulwe alwen wjarn we luklik än fåli trååt wider bait hüs.

Foole tunk.

Nis Ove Kahl blev nr. 3 ved en oplæringskonkurrence for 7. classes elever fra hele Danmark. Han er elev på Risum Skole/Risum Schölj og har frisisk som hjemmesprog. (Foto: Martina Metzger)

P.S.: Önj dåt lönj foon Peter Harry Carstensen as e Bundespräsident Wulff dan uk wörklik kiimen. E 9. märts wus hi aw e moole önj Doogebel. Hi wälj ma e dämpere eeftert Fäär. Ik häi e geläägenhäid, kort ma ham tu snååken. Hi wust nooch, dåt hi önj Berlin e dvd foon me fungen häi.

(Luise M. Clasen fra Friisk Foriining var blevet inviteret til at deltage i forbundspræsident Christian Wulffs nytårsreception i Berlin - med byrundtur og det hele. I ovenstående artikel skildrer hun sine indtryk på frisisk)

SSWs Gerhard Jessen kigger indenfor hos Friisk Foriining's sekretær Manfred Nissen. (Foto: SPT)

FØDERALISTISK UNION AF EUROPÆISKE FOLKEGRUPPER (FUEV):

 På regionalkonferencen i Celovec/Klagenfurt i september vedtog de 75 delegerede sammen med NPLD (Network to Promote Linguistic Diversity) at intensivere bestræbelserne på EU-støtte til mindretals- og regionalsprog inden for rammerne af EUs budgetlægning for 2014-2020.

FUEV-kongressen i begyndelsen af juni i Eisenstadt/Zeljezno, som over 180 repræsentanter fra nationale mindretal – deriblandt fra det danske mindretal: SSF, SdU, SSW og Dansk Skole-

forening – havde sinti & romas situation som centralt emne. I en erklæring understreger FUEV sin solidaritet med sinti & roma og viljen til at ville gøre sin indflydelse gældende overfor regeringer og meningsdannere.

En samtale med EU-kommissær Viviane Reding, der erklærede at ville bygge videre på FUEVs anbefalinger og løsningsforslag, har allerede fundet sted.

Sammen med SSF satser FUEV på at etablere et videnscenter for mindretal i Flensborg.

FUEF-vicepræsident Heinrich Schultz t.v. er fra det danske mindretal i Sydslesvig. (Foto: FUEF)

Mindretals-fodboldstævnet er programsat til juni 2012.

Danske sydslesvigere og tyske nordslesvigere til FUEF-kongres 2011. (Foto: FUEF)

Instabilitet i verden fortsætter

Af landbrugskonsulent Joachim Spitz

SITUATIONEN I LANDBRUGET

Efter den globale finanskrisen i 2008/2009 mente mange, at krisen i Tyskland var nogenlunde overstået i 2010. Men i kølvandet af krisen opstår nye, store problemer på EU-plan.

Vækstperioden i verden var på en gang forbi, og finansiering med lånte penge blev pludselig dyr. Krisen viste også, at mange lande i de gode år havde glemt at lave deres lektier. De havde ikke brugt de billige penge og væksten til at konsolidere sig.

De økonomiske problemer opstod for alvor, da flere europæiske lande næsten ikke kunne låne penge hos de internationale finansmarkeder. Kun mod betaling af høje renter og ekstraforsikringer var det muligt for dem at låne penge.

Grækenland var den første af de såkaldt PIGS-stater, der skulle hjælpes.

Presset på Tyskland til at hjælpe Grækenland økonomisk blev større og større og i løbet af foråret 2010 etablerede EU en såkaldt "Rettungsschirm" med en samlet værdi af 750 mrd. euro.

Lande, som havde vanskeligheder med at låne penge på finansmarkedet, kunne nu komme under denne paraply. Deres lån blev dermed afsikret, fordi de andre lande gav garantier for lånene.

I mellemtiden er Grækenland, Irland og Portugal under denne paraply, men andre lande som Italien og Spanien er stadig truet af økonomisk nedgang. Den økonomiske krise i Grækenland og flere andre lande i Europa sætter stort pres på det europæiske samarbejde.

Flere økonomer frygter en transferunion med uoverskuelige konsekvenser.

Også i landbruget har vi kunne mærke denne op- og nedgang på finansmarkeder og på råstofbørsen i de sidste år. Priser på korn og raps, på kød og mejeriprodukter gik løbende op og ned.

Det samme gjorde sig gældende på udgiftssiden. Priserne for olie, foderstoffer eller for gødning ændrede sig permanent. En dag var priserne høje, den næste uge var de lavere.

Under disse omstændigheder var og er det utrolig vanskeligt for landbrug at planlægge og investere.

Som eksempel varierede mælkepriser fra 0,18 euro/kg mælk til 0,35 euro/kg. Det betyder ved en mælkekvote på 1 mill. kg en difference på 170.000 euro i indtjening for nøjagtig den samme mængde mælk.

Den samme turbulens kunne planteavlerne mærke. Prisen på hvede steg fra 10 euro/hkg til 24 euro/hkg.

I dag ligger prisen på et niveau på omkring 15-18 euro/hkg hvede.

Desværre er omkostningsniveauet steget tilsvarende. Gødningspriserne har næsten fordoblet sig i løbet af det sidste år.

Vejrbetingelserne i 2011 er vanskelige for planteavlerne.

En våd sommer gør det vanskeligt at få høsten i hus. Høsten ligger i år lidt under gennemsnittet. Der blev høstet korn med høj fugtighed og dermed høje tørringsomkostninger. Samtidig lider kvaliteten af korn mange steder.

Situationen i landbruget er for de fleste landmænd stadig ansændt.

Mange landmænd har dog i de senere år investeret i større stalde og større maskiner i håb om at få bedre priser og for at være rustet til fremtiden.

På politisk hold diskuteres den vide-

re udvikling af EU-agrarreformen efter 2013. Alt tyder på, at udligningsbeløbene bliver reduceret, samtidig med at der stilles nye krav om overholdelse af forskellige økologiske standarder.

Den gældende modulation i landbrug betyder i forvejen en reduktion. I indeværende år er reduktion af støtten fastsat til 10%.

De nye regler og krav vil automatisk føre til øgede omkostninger.

Hvis man ser på mange regnskaber i landbruget, så udgør EU-støtten mellem 30 og 100% af gevinsten.

Alle kan regne ud, hvilke konsekvenser en reduktion af støtten vil få.

BIOENERGI

En ny gren i landbruget er produktion af bioenergi. Et stadigt større forbrug af energi, afbrænding af fossil brændstof med udslip af CO₂ i atmosfæren og den deraf følgende klimaforandring, stigende politisk instabilitet i verden og dermed faldende forsyningssikkerhed samt stigende priser på energi, har fået politikere til at reagere.

Senest efter atomkatastrofen i Japan satser politikken på alternative energier.

Alternative energier er så efterspurgt som aldrig før. I vor landsdel er det især vind-, sol- og bioenergi. Bioenergi

især i form af biogasanlæg til produktion af strøm og varme.

Der er blevet bygget mange biogasanlæg i Sydslesvig og langt over 130 anlæg er yderligere planlagt. Hvert anlæg har brug for min. 60-200 ha majs.

Mange landmænd indgår derfor aftaler med landmænd i Danmark om levering af majs til Sydslesvig.

Vi er i en udvikling, hvor en del landmænd bliver energiproducenter og ikke længere fødevarerproducenter.

RÅDGIVNING

Som konsulenter hjælper vi landmænd at komme igennem disse vanskelige tider. Opgaverne er forskellige, enten det er driftsplanlægning, hjælp ved miljølovgivning eller social- og økonomirådgivning. Konsulenter har igennem foredrag og bedriftsbesøg oplyst om de forskellige emner.

Også i år har vi haft mange grupper og foreninger, som vi guider nord og syd for grænsen.

Foruden disse mange forskellige opgaver har vi i Fælleslandboforeningen haft besøg af mange grupper nord- og sydfra, som har fået rundvisning i vort museum, Christian Lassen's Minde Museum.

GRÆNSEFORENINGENS SOMMERHUS GENNERHUS

Kan lejes af alle med tilknytning

Af Ulla Geipel

Grænseforeningens sommerhus Gennerhus kan lejes af alle, der er tilknyttet mindretallet, til rimelige priser. Udlejningstiden følger sommertiden.

Har man lyst til at slappe af, være fri for en måske stresset hverdag, så er Gennerhus det rigtige sted i et natur-

skønt område ud til Gennerbugt med en flot udsigt til Kalvø og i rolige omgivelser – ingen direkte naboer. Gennerhus er bare en herlig "perle".

I 2010 og 2011 har sommerhuset næsten været udlejet 100%.

Grænseforeningens bestyrelse sørger løbende for, at sommerhuset bliver vedligeholdt/ renoveret i forhold til de

midler, der står til rådighed.

I gæstebogen kan man læse, at lejerne er glade for at være her, nyde det rolige og naturskønne område. Mange lejere sender også takkebreve, hvori de roser huset og dets beliggenhed.

Vil du høre nærmere om Gennerhus, så ring til
Ulla Geipel
Osterlùkken 13 a
24955 Harreslev
tlf. 0461-71969

HISTORISK SAMFUND FOR SYDSLESVIG - tilsluttet SSF:

Nært samarbejde med skolerne etableres

Af formand Christian Skov

Historisk Samfund for Sydslesvig afholdt ordinær generalforsamling på Flensborghus den 23. marts 2011. Til bestyrelsen valgtes Anders Schaltz Andersen, Kristian Bøgebjerg Arentsen, Kirsten la Cour, Jørgen Kühl og Christian Skov. Bestyrelsen konstituerede sig på et efterfølgende bestyrelsesmøde den 18. maj 2011.

Vor lokalafdeling har deltaget i Historisk Samfund for Sønderjyllands styrelsesmøder og har et nært og frugtbart samarbejde med vor paraplyorganisation.

Et arrangement, der ikke nåede at blive bragt sidste år, var en aften den 6. oktober 2010 på Duborg-Skolen, der samtidig fejrede sin 90 års fødselsdag. Her fortalte formanden i festsalen om skolens historie og præsenterede det nyrenoverede Skolehistorisk Samling.

Dr. phil. Karin Johannsen-Bojsen har generøst foræret os en halv snes forlagsnye eksemplarer af bogen 'Sydslesvigpige - En Opvækst Mellem To Kulturer I Årene 1936-1954', som vi vil finde god anvendelse for.

Foreningens vision og for os et realistisk mål er fortsat at etablere et nært samarbejde imellem Historisk Samfund og de danske skoler i Sydslesvig. Vi forbereder her en orientering for yngre elever og en målrettet indsats imod de to gymnasiers historieprofiler i 1.-3. gymnasieklasser.

Et planlagt arrangement om SSW-Ungdoms historie igennem fem årtier den 21. februar 2011 måtte desværre aflyses på grund af sygdom, men agtes gennemført senere.

Foreningen deltog i åbningen af mindretalsudstillingen på Danevirke Museum den 1. april 2011.

Der arbejdes med planer om også at bringe skoleklasser ned til denne institution.

I den kommende sæsons regi forbereder foreningen et arrangement omkring de gamle danske tropekolonier. Vi vil indbyde eksperter på Guldkysten, Østindien og Vestindien - og ligeledes inddrage det lokale aspekt omkring Flensborg i 1700-tallet.

Det vil være naturligt også at bruge dette arrangement som et bindeled imellem forening og skoleklasser.

En helt central begivenhed i år blev Istedløvens placering og indvielse på dens gamle plads på den Gamle Kirkegård den 10. september 2011.

I den anledning indbød Historisk Samfund for Sydslesvig samme dag til en reception i Centralen for Undervisningsmidlers have. Dr. phil. Lars Henningsen, Studieafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, berettede om løven. Der var musikalsk underholdning ved Studentersangerne fra Københavns Universitet - et kor, der iøvrigt ligeledes optrådte ved Løvens oprindelige indvielse. Og der var mulighed for at købe lidt mad og drikke.

To ganske særlige cricket-arrangementer

Af formand Jörg Krüger og Henry Buhl, Mikkelsberg

Foruden alle de turneringskampe, som Husum Cricket Clubs mange hold spiller på Mikkelsbergs cricketground, havde året 2011 to helt specielle cricket-arrangementer, nemlig cricketlandskampen Danmark-Tyskland og Dansk Cricket-Forbunds pokalfinale.

Danmark vandt landskampen over Tyskland, og Svanholm, København, vandt pokalfinalen over Husum Cricket Club.

Men resultaterne var slet ikke afgørende. Det store er, at Dansk Cricket-Forbund henlægger en dansk landskamp til Mikkelsberg, og at Husum Cricket Club spillede sig frem til finalen i en dansk pokalturnering.

En stor tak til Dansk Cricket-Forbund for, at Mikkelsbergs smukke cricketground nu også er blevet hjemmebane for en dansk landskamp. Stort!

Godt Nytår - og tak for et dejligt cricketår 2011.

Husum Cricket Clubs formand Jörg Krüger tager sig til hovedet over de mange spørgsmål, som medlemmerne af Tønning Danske Menighedspleje Ejdersted SSF havde, da de som led i sommerudflugten gæstede Mikkelsberg. (Foto: privat)

Bærer stadig præg af finanskrisen

Af Henrik Geipel

J.C. Møller-Fondens regnskab (udbetalinger) bærer stadig præg af finanskrisen. De lave rentesatser betød, at vi blev nødt til endnu engang at skære ned på antallet af udbetalinger og på udbetalingsbeløbene – desværre.

Vi har i 2010 udbetalt ca. 42.000 euro fordelt på 633 ansøgninger, et gennemsnit på 66 euro pr. ansøgning. Udbetalingerne er fordelt over hele Sydslesvig; de fleste ansøgninger kommer fra Flensborg.

Fonden prøver på at hjælpe med de midler, vi har til rådighed. Selvom udbetalingerne er blevet mindre og færre, kan vi alligevel spore stor taknemmelighed fra modtagerne, og det glæder vi os over. Vi håber, at krisen slutter engang, men i skrivende stund ser det ikke særligt positivt ud.

Udover at hjælpe socialhjælpsmodtagere er det også fondens formål at sprede glæde i de hjem, der trænger til en lille opmuntring, uanset personens/familiens økonomi. En buket blomster eller en gavekurv forbundet med et besøg af anbefaleren til altid sprede stor glæde.

På vort bestyrelsesmøde i marts 2011 trådte Thea Østergaard ud af bestyrelsen. Nyvalgt blev Maïke Lohse fra Flensborg. Bestyrelsen består af 6 medlemmer med Ulla Geipel som sekretær:

Agnes Skov, Magda Christiansen, Maïke Lohse, Peter Drauschke, Dieter Paul Küssner og Henrik Geipel.

Komiteens Sekretariat
Osterlücken 13a
D-24955 Harrislee

Kurser og besøg kræver fornuftige rammer

Af forstander Dieter Paul Küssner

Jaruplund Højskole skal ifølge fundatsen "drive en dansk folkehøjskole på basis af en folkelig, grundtvigsk tradition og med særligt hensyn til, at højskolen er en del af det folkeligt-kulturelle arbejde i det danske mindretal i Sydslesvig. Højskolen ser som sin opgave at øge kendskabet til grænselandets historiske udvikling, at formidle et indblik i landsdelens kulturelle mangfoldighed samt at skabe interesse for nye strømninger i Europa."

Foruden den alment dannende kursusvirksomhed, der tilbydes især kurser fra Danmark året igennem, lægger højskolen lokaler og personale til mangfoldige højskoledage og foreningsarrangementer. Både nordiske kontakter og mange grænseforeninger har i det forløbne år stiftet bekendtskab med det aktuelle grænse-land og det danske mindretal.

Højskolen har med sin kursusvirksomhed og med flere tusinde gæster kunnet formidle et førstehånds kendskab til det danske mindretal og dets frisiske, tyske og nordiske naboer. Frisisk kultur og levevis har været tema for flere vestkystkurser, mens Slesvig-Holsten, den aktuelle mindretalspolitik og strømninger i tysk politik og kulturliv har været tematiseret.

Det nordiske perspektiv er søgt realiseret ved højskolens årlige rejsekursus til Grønland, der åbner op for aktuelle udfordringer i rigsfællesskabet. I næste års kursustilbud vil rejser til Færøerne og Island sammen med Grønland udgøre vor nordiske forbindelse.

De mange kurser og besøgsarrangementer kræver fornuftige rammer.

Jaruplund Højskole, der åbnede dørene i 1950, har med de seneste års øgede aktiviteter længe ønsket mere funktionelle rammer for sit virke. Flere undervisningslokaler og møderum samt en mere handicapvenlig tilgang til spisesal og fællesrum har været på ønskelisten.

En udvidelse og renovering af højskolen er nu mulig bl.a. ved hjælp af SSW, der har fået Kiel-regeringens tilsgodkendelse om EU-regionalfondsmiddeltøtte til skoleforeningen. Samtidig har Sydslesvigudvalget velvilligt stillet betydelige midler til rådighed, så et skitseprojekt for ombygning og renovering udarbejdet af arkitekt Povl Leckband kan gennemføres i 2012 og 2013.

Fra sommeren 2013 vil Jaruplund Højskole fremstå renoveret og udbygget til at imødekomme kommende kursisters og gæsters ønske om at fastholde forbindelsen til Sydslesvig og det danske mindretal.

Samtidig vil skoleforeningen råde over en moderniseret kursus ejendom. De moderniserede rammer vil lette arbejdet, men samtidig vil det fortsat være op til højskolen og dens personale at pleje traditionen og udvikle nye veje for formidlingen af mindretallets særlige livsvilkår i grænse-landet mellem dansk og tysk med de stærke og ubrydelige bånd til Danmark.

Formidler mødet med engagerede foredragsholdere

Af Sten Haarløv

Er det lukketid for den europæiske kultur? Er blind økonomisk vækst det eneste svar på verdens landes stigende problemer? Hvilken plads har kirken og det kristne livssyn i det moderne samfund?

Der er mange spørgsmål i luften i disse år. Ikke alle spørgsmål kan man få svar på i løbet af en aften. Men kirkehøjskolen vil gerne være med til at formidle et møde med engagerede foredragsholdere fra Danmark, som har noget på hjerte.

Den linje har vi også fulgt i indeværende år. Vi prøver at fokusere både på det historiske og det aktuelle, ofte i en kombination, og med mulighed for efterfølgende debat.

Programmet lagde ud med et foredrag om Martin A. Hansens forfatterskab og kristendom. Litteraturforskeren Anders Thyrring Andersen tog udgangspunkt i sin nyeste bog *Polspænding*, 2011. Polerne repræsenterer mange ting, bl. a. spændingen mellem at være rodfæstet i sin egen kultur og være åben over for det moderne. Anders Thyrring ser Martin A. Hansen som en moderne kristen præget af Søren Kierkegaard og i dialog med sin tid.

Det næste foredrag var med historikeren og samfundsdebattøren Henrik Jensen. Han vakte berettiget opsigt med bogen *Det ordentlige menneske*, 2009. Vi lever i en umodenhedskultur, hvor det alene drejer sig om individets ret til fuld udfoldelse. Jensen efterlyser en genopdagelse af pligtkulturen og de borgerlige dyder. Det ordentlige menneske er ikke drevet af lyst, men af pligt.

Forårets sidste foredrag tog sit udgangspunkt i det historiske, truslen fra Det Osmanniske rige i 1500-tallets Europa. De muslimske tyrkere bredte sig ud over Balkan, og i 1529 stod de ved Wiens porte. Hvordan reagerede den kristne kirke, Luther og de danske reformatorer på "tyrkerfaren"? Denne oplevedes både som en reel fare, tyrkerne var "blodhunde kun med mord og krige i tankerne" og skulle derfor standses med våbenmagt. Men man så også på "tyrkerfaren" som et udslag af Guds straf over en ugudelig kristenhed, derfor opfordrede kirkens folk til anger og bod.

Også i Danmark blev tyrkerfrygten næret af en udbredt propagandalitteratur, selvom tyrkerne befandt sig langt fra Danmarks grænser. Kirkehistorikeren Martin Schwarz Lausten fortalte på baggrund af sin bog *Tyrkerfrygt og Tyrkerskat*, 2010.

I september reflekterede teologen og Ph.d. Camilla Sløk i sit foredrag over ondskaben i verden og hvordan kristendommen tolker den.

Og i årets sidste foredrag talte sognepræst og psykoterapeut Mikkel Wold på Flensborgmenighedernes Efterårsmøde om Det overhørte råb om mening.

Kirkehøjskolens folder 2012 fås i de danske kirker i Flensborg, på Dansk Centralbibliotek og på Flensborghus.

Alle arrangementer vil blive omtalt i pressen. Vel mødt til sæson 2012!

Sydslesvigske foreninger og skoler efterlyses

Af forretningsfører Svend Lykke Schmidt

Kobbermølle Museum og Industrimuseet, der som tidligere omtalt drives som ét museum, har i 2011 kunnet glæde sig over en besøgsfremskud på over 50%. Denne vækst kan ikke mindst tilskrives museets nye energiske og initiativrige museumsinspektør Susanne Rudloff, der har sørget for at gøre museet mere synligt udadtil. Mens 80-90% af gæsterne tidligere kom fra Danmark, skyldes væksten især, at langt flere tyske foreninger og enkeltpersoner har fået øjnene op for dette museums-klenodie ved grænsen og dets unikke slesvigske/danske/tyske industrihistorie.

Men også for sydslesvigske foreninger er Kobbermølle et oplagt mål for medlemsudflugter. Endnu er der dog ikke mange, der har gjort brug af denne mulighed. Her ligger der en udfordring og et potentiale, både for museet og for foreningerne.

Også for skolerne i regionen er et besøg i Kobbermølle en oplagt mulighed som led i historie- og fysikundervisningen. Museet er i gang med at udarbejde et skolekoncept, som vi satser på at kunne tilbyde fra 2012.

Blandt nyhederne på museet er en samling gamle, funktionsdygtige dampmaskinemodeller, som blev demonstret i drift for et interesseret publikum på årets tyske mølledag, hvor der var åbent hus på museet. Godt 500 lagde vejen forbi både denne dag og på den internationale museumsdag i juni.

De kunne glæde sig over, at de begrænsede muligheder i museets nær-

hed nu er fortid. Hvor der tidligere stod en stor faldefærdig hal, som ikke var bevaringsværdig, har Harreslev Kommune med støtte fra delstaten ladet anlægge en stor parkeringsplads over for Industrimuseet.

I det forløbne år er der knyttet gode samarbejds-kontakter med andre museer i regionen på begge sider af grænsen, ikke mindst med industrimuseet Cathrinesminde Teglværksmuseum på Broager. Et første synligt resultat er, at Cathrinesmindes årsskrift 2011 handler om Kobbermølle. Det fine lille skrift, der findes i både en dansk og en tysk udgave, kan købes på Kobbermølle Museum for 60 kroner eller 8 euro.

I december 2010 markeredes det ved en velbesøgt reception, at Gisela og Bodo Daetz har trukket sig tilbage fra de ledende funktioner på museet. Der blev ved den lejlighed fra flere sider udtalt stor anerkendelse og respekt for deres indsats gennem de mange år. Gisela og Bodo Daetz er fortsat aktivt med i museumsarbejdet som efterspurgte og værdsatte rundvisere, og de er en god støtte og kilde til viden for den nye museumsinspektør.

Også i 2011 har der været en glædelig tilgang af nye frivillige medarbejdere fra mindretallet, både som rundvisere, som historikere og til at vedligeholde maskinerne på Industrimuseet. Vi vil fortsat gerne høre fra flere, der kunne være interesseret i at være med i et hyggeligt og velfungerende team.

Museet kan kontaktes på telefon 0461-407 71 25 (kontoret er ikke permanent bemandet – indtal venligst besked på telefonsvareren), på fax 0461-407 95 40 eller på mail: museum@kabelmail.de.

Grupper modtages efter forudgående aftale. I vintermånederne er der dog ret koldt i de to industrihaller – indtil videre er kun museumsdelen Kobbermølle Museum i Nyboder-husene opvarmet hele året.

Åbningstiderne i 2012 for individuelle besøgende vil til sin tid fremgå af

museets hjemmeside www.industriemuseum-kupfermuehle.de, samt af Sydslesvigkalenderen i Flensborg Avis.

Vi glæder os til i 2012 at byde flere sydslesvigere og danske foreninger og skoler i Sydslesvig velkommen i Kobbermølle.

Kobbermølle-museernes smukke logo.

Gisela og Bodo Daetz ved afskedsreceptionen i december 2010 sammen med industrimuseets formand Gerd Pickardt og den ny museumsleder Susanne Rudloff. (Foto: SPT)

Samarbejde giver flere udstillinger

Af formand Hans Jessen

Sydslesvigs danske Kunstforening arrangerede enten selv eller i et samarbejde med Flensborg Bibliotek og Nordisk Informationskontor i alt fire udstillinger i det forløbne år. Det er et samarbejde, som har sine fordele ikke mindst i økonomisk retning, men det indgåede samarbejde indebærer også, at der nu kan arrangeres flere udstillinger på biblioteket, og at nogle af udstillingerne kan hænge i længere perioder end tidligere.

UDSTILLINGER

Den 18. september 2010 kunne vi åbne udstillingen "Lys over Island", der gennem tegninger, malerier og plancher med fotografier og tekst samt unika fortalte om tre danskeres – nemlig Daniel Bruuns, Johannes F. Kleins og Johannes Larsens - betydningsfulde rejser til Island. Det blev en stor og omfangsrig udstilling, der som kurator havde Vibeke Nørgaard Nielsen, som for første gang kunne fortælle offentligheden om en lille, men vigtig brik af Islands historie.

Som Kunstforening var det en ny fornemmelse at have en dygtig kurator på en udstilling, og Vibeke Nørgaard Nielsen havde sammen med sin mand gjort et kæmpearbejde, så udstillingen var nogenlunde nem at hænge op.

Ved åbningen talte Islands ambassadør i Danmark Sturla Sigurjónsson, og Vibeke Nørgaard Nielsen kom ind på historien bag udstillingen. De to islandske sangere Kristjana Arngrimsdóttir og Kristján E. Hjartarson underholdt på bedste vis, og i forbindelse med åbningen vist den lille film "Yfir Kjol", der netop omhandler Daniel Bruuns og

Johannes F. Kleins rejse over Kjölur i 1898.

Udstillingen kunne ses i 6 uger; alligevel var der kun 1310 besøgende, et pænt besøgstal, men dog skuffende, ikke mindst fordi kunstforeningen havde kontaktet samtlige danske skoler i Sydslesvig og tilbudt rundvisning på udstillingen, men ingen gjorde brug af dette tilbud.

Udstillingen var arrangeret i et samarbejde med Dansk Centralbibliotek og Nordisk Informationskontor. Vi havde håbet på, at udstillingen efterfølgende kunne vises på Den Nordatlantiske Brygge i København, men herfra måtte man af forskellige grunde sige nej tak til vort tilbud.

Umiddelbart efter nedtagningen af "Lys over Island" åbnede vi den næste udstilling med værker af keramikeren Mariko Wada og maleren Jørgen Mikael Andersen. Det skete torsdag den 4. november 2010. De to kunstnere var beredvilligt og med kort varsel sprungt ind i stedet for Mogens Gissel og hans kone Ruth Gissel, der pga. sygdom måtte melde afbud.

Men byttet var godt, viste det sig. Mariko Wada viste sine store keramiske arbejder i et blødt abstrakt formsprog, der kunne give mindelser om gummiagtige figurer, og som fremstod med en organisk blødhed, som man sjældent forbinder med et keramisk udtryk.

Maleren Jørgen Mikael Andersen viste i sine arbejder et koloristisk udtryk, hvor billederne kunne udvikle sig hele tiden, også rent bogstaveligt, fordi han heller ikke er bleg for at male videre på sine malerier efter nogen tid. Ved åbningen spillede pianisten Helge Schmedeke og bassisten Kai Stemmler, og ca. 70 mennesker var tilstede. I

*Fra Schade-
udstillingen.
(Foto: Povl Leckband)*

alt 372 besøgende var der til udstillingen, der vistest i 3 uger.

I forbindelse med generalforsamlingen den 20. januar 2011 åbnedes udstillingen "Otto Chr. Schade – retrospektiv". Udstillingen var kommet i stand på foranledning af kunstforeningen, der havde opfordret Otte Chr. Schade fra Hørup i det sydslesvigske til at udstille retrospektivt i Flensborg. Kunstneren var beredvilligt med på idéen, og en fornem og gennemrangeret udstilling så dagens lys. Otto Chr. Schade – der er konstruktivist – udstillede sine værker på væg og gulv. Hans arbejder består af kun få linjer, geometriske former og tegn, hvor formerne virker næsten som piktogrammer. Hans billeder drejer sig om bevægelse, former, flader og rytmer, og han bruger meget sort, i hans øjne en opløftende og strålende farve.

Otto Christian Schade var den første kunstner, der udstillede i den dengang nyoprettede Sydslesvigs danske Kunstforening i 1952. Og siden har Otto Christian Schade i forskellige sammenhænge udstillet hos os i 1974, 1980 og 1999. Desuden har han som uddannet grafiker udført fortykket til den plakat, som vi brugte til alle vore udstillinger igennem næsten en menneskealder,

og plakaten blev genoptrykt og anvendt i forbindelse med udstillingen.

Leder af Richard Haizmann-museet i Nibøl, dr. Uwe Haupenthal, åbnede udstillingen, og Alexandras Dampfkapelle sørgede for den musikalske ramme. 858 mennesker så udstillingen, og der blev solgt en del værker; alt i alt et tilfredsstillende forløb.

Til den sidste af sæsonens udstillinger, der åbnedes den 5. maj 2011, havde kunstforeningen inviteret Signe Højmark, der viste værker i keramik og grafik, og Helle Rittig, der udelukkende viste keramiske arbejder.

Udstillingen, der kunne ses i 6 uger, og som også fungerede som kunstforeningens bidrag til årsmøderne 2011, blev med stor faglig indsigt åbnet af lektor og formand for SSFs Billedsamplingsudvalg Erik Fredens. Det musikalske indslag leverede Lasse Grunewald og Jonas Siewertsen Duo så højt og lydeligt, at enkelte af åbningsgæsterne fik sig en svingom. Det blev en alsidig udstilling omfattende praktiske hverdagsting som kopper og kander, men også unikt kunstværk. Der kom i alt 633 besøgende til udstillingen, et lidt skuffende besøgstal, til gengæld blev der solgt pænt af den gode keramik.

STATISTIK

Og så lidt statistik: De fire udstillinger blev set af 3173 mennesker, d.v.s. at det gennemsnitlige antal besøgende var på 793, hvor gennemsnittet sidste år har været 731, og året før 650. Besøgstallet er således svagt stigende, og det er vi selvsagt glade for.

Der er flere grunde til stigningen; den forlængede åbningstid har betydning. Men også hvor bredt og folkeligt en udstilling rammer offentligheden har betydning, eksempelvis kan nævnes "Lys over Island", der havde et både kunstnerisk og etnografisk præg over sig. Alligevel må kunstforeningen fremover være mere aktiv med hensyn til PR i forbindelse med udstillingerne; dette gælder ikke mindst det at nå ud til den enkelte skoles billedkunstlærer, så vi får børn og unge gjort interesse-rede.

ØKONOMI

Kunstforeningen har lige kunnet klare at få økonomien til at hænge sammen i det forløbne år. Vi lever hovedsagelig af det tilskud, som SSF giver os hvert år som tilsluttet forening, og det skal der hermed udtrykkes stor tak for. Kunstforeningen har desværre fået meddelelse om, at tilskuddet fremover nedsættes på grund af besparelser. Det kan betyde, at vi fremover kun kan arrangere 3 udstillinger om året, men heldigvis har vi indtægter gennem provision ved salg af kunst på foreningens udstillinger, ligesom også medlemskontingentet er et godt bidrag til foreningens aktiviteter. En af vore muligheder er at prøve at finde eksterne indtægter via fonde og lignende.

Og det lykkes af og til, i skrivende stund har vi lige fået meddelelse om, at vi har modtaget et pænt beløb fra SSFs særlige puljemidler beregnet til de tilsluttede foreninger under SSF. Det siger vi også tak for.

ANDRE AKTIVITETER

Ved generalforsamlingen den 20 januar 2011 mødte ca. 50 medlemmer af foreningen op. Både formandens og kassererens beretninger blev godkendt, og det blev vedtaget, at kontingentet skulle forblive uændret. Ved den efterfølgende debat blev det bl.a. drøftet, om man fremover kunne sende indbydelser ud via internettet, men nogen afklaring nåede man ikke frem til. Vi er nu 259 medlemmer i foreningen, og det er et stabilt tal, men det skal ikke afholde foreningen fra til stadighed at hverve nye medlemmer.

Den 4. oktober 2010 holdt Vibeke Nørgaard Nielsen et billedforedrag om Daniel Bruhns rejser i Island. 40 mennesker mødte frem til en spændende og underholdende aften.

Kunstforeningen er en af 26 tilsluttede foreninger under Sydslesvigsk Forening, og vi har derfor med repræsentanter deltaget i to møder desangående. Det er vigtige møder, som udover beretninger fra hovedstyrelse og samråd samt valg af medlemmer til samme også opbygger gode netværk blandt de tilsluttede foreninger.

Bestyrelsen har igen holdt 5 møder i årets løb, og sammen med det at arrangere udstillinger og de øvrige aktiviteter i foreningen er der meget at tage sig af, når man er medlem af bestyrelsen. Jeg skal herfra rette en stor tak for indsatsen til mine kolleger.

På kunstforeningens vegne skal der også rettes en tak til Sydslesvigsk Forening for et godt samarbejde, også i økonomisk henseende; dette gælder også for SSFs/SdUs trykkeri på Flensborghus. Yderligere skal der rettes en stor tak til Flensborg Bibliotek for både husly og det udvidede samarbejde omkring åbningstider og udstillinger i det hele taget. Denne tak skal også rettes til Nordisk Informationskontor, som også er en aktiv medspiller.

Forholdt sig - som andre - til sparetiltag

Af formand Annemarie Erichsen

Året, der svandt, har for Kvindeforeningen betydet, at vi - som andre - blev konfronteret med sparetiltag og skulle forholde os til dem. Sidste sommer meddelte SSFs Generalsekretariat, at vort tilskud i løbet af årene 2010, 11 og 12 ville blive reduceret til 2/3 af den hidtidige sum, hvad gjorde, at vi i efteråret indkaldte alle kredsbestyrelser for at drøfte, hvordan vi kunne klare den udfordring.

Vi blev enige om at droppe de årlige højskole- hhv. rejseweekender, der både havde kostet transport, overnatning og udgifter til foredragsholdere hhv. guider og entrées. I stedet for er vi startet på 1-dags højskoledage i samarbejde med Jaruplund Højskole, et arrangement, der i foråret blev vel modtaget af medlemmerne.

I mellemtiden har vi så fået at vide,

at nedskæringen trods alt ikke vil blive helt så voldsom, så til kommende forår har vi råd til at udvide højskoledagen med en ekskursion, noget jeg personlig ser frem til. Disse højskoledage kan udvikle sig til spændende arrangementer.

STATISTIK

Ellers er året stort set gået, som det plejer.

Den 1.1.11 havde vi 763 medlemmer, altså stabile tal. Medlemmerne var ved årsskiftet fordelt på 21 kredse, men her til forår har vi haft den glæde at kunne genstarte en 22. kreds i Treja. Den var for nogle år tilbage gået i sig, men er så nu kommet igang igen med foreløbig 8 medlemmer.

I kredsene er der i 2010 blevet holdt ialt 325 medlemsmøder med over 4.500 deltagere, desuden 1 distriktsmø-

Fra generalforsamlingen 2011 på Jaruplund Højskole. (Foto: privat)

Kompetente børn råber på kompetente forældre

Mandag, 26. september kl. 19.30

Børnepsykolog Margrethe Brun Hansen fortæller om børn, forældre og daginstitutioner. Hvilke kompetencer skal forældre have, for at børn får et godt barneliv? Hvad kan børn selv være med til at bestemme både hjemme og i daginstitutionerne, og hvornår giver det konflikter?

Sted: Flensborghus, Norderstr. 76, Flensborg
Entré: 7 euro + betales ved indgangen

Kompetence efterlyses øjensynligt, for der var mange tilhørere den aften.

de, nogle planlægningsmøder og på landsplan 5 møder med 236 deltagere samt det allerede omtalte fællesformandsmøde, alt ialt 354 møder med over 5000 deltagere. Dertil kommer 13 fællesarrangementer, hvor kvindeforeningen kooperer fortrinsvis med den lokale SSF men også med menigheder og skoler om årsmøder, sankthans o.l.

4 ældreklubber sorterer under Kvindeforeningen, og her blev der holdt 125 møder med 1940 deltagere.

Ingen kan sige, vi ikke har været aktive.

KREDSMØDER

Kredsmøderne er til dels hyggemøder; snak og kontakt er vigtig, men mindst lige så mange møder har et emne. Der har været foredrag om Grønland og Jacobsvejen, om ernæring og forfattere. Der er blevet holdt kurser i madlavning, husflid og blomsterbinding.

Der var ture i nabolaget som byvan-

dringer, besigtigelse af marineskole, museumsværft og Dansk Alderdomshjem i Flensborg, visit hos Inge Harcks udstillede dukker på Bov Museum og hos Kollund Privathospital, havebesøg og besøg hos lokale virksomheder.

LÆNGERE TURE

Længere ture førte medlemmer til Egernførde, til Vikingspil i Jels, musicalbesøg i Hamborg og Bochum, til Tut Anch Amun-udstillingen og Michaeliskirken i Hamborg, til Vogelpark Walsrode og til halligerne. Der var gåture, cykelture, teater- og koncertbesøg, fællespisning og deltagelse med boder på Weihnachtsdorf i Vanderup og julemarkedet i pakhuset i Tønning samt egne basarer.

Læk-kredsen holder jævnligt loppe-torv til fordel for en elevator til Steensen-Stiftelsen. Nogle kredse holder kaffe på kanden, når bogbussen kommer. Og ikke at forglemme de mange adventsarrangementer både for egne medlemmer men også distriktets øvrige ældre.

HOVEDSTYRELSEN

Kvindeforeningens Hovedstyrelse har siden sidste sommer stået for aktivitetstagen på Valsbølhus med emnerne fremstilling af glasperler, nålefilt og patchwork, en hyggelig dag, hvor vi både fik brugt fingrene og snakketøjet flittigt.

Sidst i oktober var der efterårsstævne i Lyksborg, og da Ryd Kloster blev grundlagt for 800 år siden, havde vi en lokalhistoriker til at fortælle om cistercienserne og klostret. Derefter var vi i Artefact, et skolingscenter for alternativ energi, og dagen sluttede med en udstilling af dækkede borde, et overdådigt kaffebord, som lokalkredsen havde sørget for, og fantastisk underholdning ved blokfløjtegruppen La Ruvé.

I februar havde vi så for første gang inviteret til højskoledag på Jaruplund

Håndarbejde og syssel er stadig en vigtig aktivitet i foreningen - men der er også andet. (Foto: privat)

Højskole, 36 kom. Vi sang med Rigmor Eybye, hørte Kronborg-mottetterne, spiste godt, som man jo gør på skolen, blev inviteret på champagne i privaten hos forstanderen, og Dieter Paul Küssner afsluttede dagen med et foredrag om sydslesvigske Kunstnere. En fin eftermiddag og aften.

18. marts holdt vi generalforsamling, og i anledning af, at Istedløven kommer tilbage til Flensborg Gl. Kirkegård, havde vi bedt historiker Lars N. Henningsen fortælle dens historie.

I sommerferien har vi været på sommerudflugter sydpå, to ens ture, der førte os til Altonaer Museum i Hamborg og Landesgartenschau i Norderstedt. Vi var heldige med vejret begge dage, så deltagerne nød det.

SAMARBEJDE

Også i dette år har vi sammen med andre foreninger stået for foredrag, dog knap så mange som i de foregående år. Vi har gennem vor hjælpefond støttet en række trængende medlemmer og udbetalt 4 legatportioner á 500 euro til unges efterskoleophold i Danmark.

Hovedstyrelsesmedlemmer har deltaget i bestyrelsesarbejdet i Dansk Sundhedstjeneste, Humanitært Udvalg og Voksenundervisningen samt LandesFrauenRat.

Som tilsluttet forening er det for os

Kende rødderne, samle viden, opleve spændende ting sammen, også på museum. (Foto: privat)

en selvfølge, at vi deltager i samspillet på det plan. Således er jeg en af de tilsluttede foreningers repræsentanter i SSFs Hovedstyrelse.

Vi holder venskabelig kontakt til Den Nordslesvigske Kvindeforening og Familie & Samfund i Søndejylland og Aktive Kvinder her hos os.

www.DsKf.de

Formand Annemarie Erichsen på talerstolen. (Foto: privat)

Foreningen tager gerne på udflugt sydover f. eks. til Hamborg... (Foto: privat)

... men også nordpå for eksempelvis at se på det nye Vesterled. (Foto: privat)

Og på landshaveudstillingen i Norderstedt med dens blomster og planter og keramikhøns var man også. (Foto: privat)

22 klubber med 449 medlemmer

Af konsulent Thomas Hougesen

JULEVANDRING

Hyrder og engle, de hellige tre konger og en kejser, der skriver sit folk ind i den røde bog. Sådan begynder julevandringerne hvert år i Sydslesvig.

Den første julevandring var den 29. november og den sidste 22. december.

I alt deltog 675 børn og unge.

KONFIRMANDLEJRE

i Rendbjerg den 24.-25. september og den 1.-3. oktober med konfirmander fra Helligåndskirken i Flensborg, Valsbøl, Læk, Egernførde, Rendsborg og Danmark.

FÆLLES KONFIRMANDERLEJR

på Christianslyst med 124 konfirmander og 30 medhjælpere.

Tema fristelse og påske. Fælles projekt for dans, kor og band var opførelse af Christ You know I love You fra Jesus Christ Superstar.

Fra julevandringen i Ansgar Slesvig. (Fotos: Thomas Hougesen)

JESUS PÅ FLENSBORGHUS

Jamen er det ikke... Trompetfanfarer, palmegrene, romerske soldater og Jesus til hest. Flensborghus var fra kælder til festsal lavet om til en levende bibelhistorie fra tiden i det nye testamente, da Jesus gik på jorden og gjorde gode og forunderlige gerninger.

Fra konfirmandlejren i Rendbjerg.

Jesus byder velkommen; på Flensborghus.

På Flensborghus' P-plads stod forventningsfulde skoleelever (3.-4. kl.) fra 24 danske skoler i Sydslesvig og ventede på startskuddet. Eleverne var indelt i grupper og hold med ca. 160 pr. hold. I alt 700 elever deltog.

Hundredvis af børn deltog med iver og interesse.

PÅSKEVANDRINGER

I dette års påskevandring deltog elever fra Vanderup og Jaruplund Danske Skoler (7.-8. april), St. Vi Danske

Skole (14.-15. april), Uffe-Skolen i Tønning (31. marts-1. april): Omkring 200 elever incl. lærere.

UNGE OG KIRKE

En anderledes ungdomsgudstjeneste med tema "de fem sanser" i Harreslev danske kirke. Kirken var inddelt i 5 rum, hvor der var aktiviteter, der relaterede til vore sanser.

Temadag "grænser" med 160 konfirmander nord og syd for grænsen – sted Ansgar Kirken i Flensborg.

Fra påskevandringen i Tønning.

6 koncerter og julerock har Ten Sing-gruppen fra Flensborg deltaget i i Sydslesvig og Sønderjylland.

I forbindelse med Kulturmeile i Bredsted deltog Ten Sing med en open air-koncert i gården ved Friisk Huus – den gamle tobaksfabrik.

KIRKEPILOT

9 unge fra de to ungegrupper samt 3 unge fra Bov sogn var i København/ Brosonskirken på kirkepilotkursus. I alt deltog 15 unge, hvoraf de 12 var fra Sydslesvig.

MINIKONFIRMANDER

Opstart af minikonfirmander i Egernførde og som medhjælp i Rendsborg (23 minikonfirmander).

ÅRSMØDET

MBU har 22 klubber, hvoraf de 4 er hvilende, med 449 medlemmer.

Kirkens bogsamling på Flensborg Bibliotek: Der har været udlån på 322 emner fordelt på bøger, bånd, CD og video.

I det tidlige efterår 2010 tilbød MBU-konsulent Thomas Hougesen et weekend-kursus om reformatoren Johannes Calvin, calvinisme, kunst og kultur på Teologisk Pædagogisk Center i Løgumkloster med efterfølgende studietur dette forår. Den ni dage lange bustur til nogle af åstedene i Holland, Frankrig og Schweiz med 34 overvejende sydslesvigske deltagere og med tidligere rektor for præstehøjskolen Niels Thomsen som en kompetent guide, der gavmildt delte ud af sin store viden, og Peter Stockholm, Zürich, fandt sted umiddelbart efter påske.

MBU'S BESTYRELSE

Formand pastor Anita Esbjørn, pastor Susanne Böll, pastor Mattias Skærved, gymnasieelev Alena og lærer Helene Happich.

ANTAL BØRN OG UNGE

der har været i berøring med MBU og Dansk Kirke i Sydslesvig sidste år: 2.800.

Ten Sing (den nye gruppe) deltog i en retro-gudstjeneste for unge i Sct. Nicolaj kirke (Aabenraa) arrangeret af to kirkepiloter. Medvirkede i en ungdoms-gudstjeneste ved den danske kirke i Harreslev.

Dansk Kirke i Sydslesvigs årsmødetelt var igen rammen om MBUs udstilling og kirkens kazooquiz. 250 børn og unge besøgte kirkens telt.

En Margareta Erichsen-stue på Mikkkelberg

Af Henry Buhl

Margareta Erichsen døde i maj 2006. Det var Margareta Erichsens ønske, at hele hendes kunstsamling skulle tilfalde Mikkkelberg.

Og nu er der også oprettet en Margareta Erichsen-stue, hvor der altid er udstilling af Margareta Erichsens kunst.

Derudover er der også skabt en vandreudstilling af Margareta Erichsens kunst, en udstilling der står til rådighed for foreninger, højskoler eller hvem der måtte ønske den. Udstillingen omfatter 19 indrammede kunstværker: 12 stk. med motiv Glemte huse 30x38 cm. og 7 stk. motiv Ejdersted og Nordfrisland 40x50 cm.

Mikkkelberg har derudover i samarbejde med udvalget bag Margareta Erichsens store kunstsamling oprettet et Margareta Erichsen-Mindelegat, der uddeles på Margareta Erichsens fødselsdag. Lukas A. Lausen fik tildelt legatet i 2011.

Til Margareta Erichsens arrangementer og til Mikkkelbergs øvrige udstillinger, var der i 2011 mange, mange besøgende fra Danmark på Mikkkelberg: Her ankommer to busser med 125 kursister fra Esbjerg Højskole på Mikkkelberg.

Her fra Mikkkelberg sendes de bedste ønsker om et godt og glædeligt nytår med tak for meget i 2011.

Mange hilsener fra Mikkkelberg og i hengivenhed fra Team Mikkkelberg: Jörg, Birgit og Henry Buhl.

*Maïke Lohse fra udvalget overrækker legatet til Lukas A. Lausen.
(Foto: Lars Salomonsen)*

*Glemte huse,
Gård i
Westerhever,
Stuffhusen*

Mikkkelberg er et yndet udflugtssted, ikke mindst for grupper nordfra. (Fotos: privat)

Informationskontoret i festivaldragt

Af leder Anette Jensen

LITTERATURFEST.NU

Hele dette år har stået i litteraturfestens tegn. For andet år i træk har vi bl.a. i samarbejde med Flensborg Bibliotek kunnet tilbyde en stor nordisk, grænseoverskridende litteraturfestival.

I skrivende stund er festivalen lige på trapperne, og når dette læses, har festivalen været afholdt forhåbentlig med lige så stor succes i år som ved den første festival i 2010. Festivalen har også i år rummet en række kendte og prisbelønnede forfatternavne. 10 forfattere har været turné. 6 af de nordiske lande var repræsenteret sammen med Tyskland. Forfatterdeltagelsen i festivalen 2011 ser således ud:

Jógvan Isakson (Færøerne), Jón Kalman Stefánsson (Island), Maria Ernestam (Sverige), Håkan Nesser (Sverige), Beate Grimrud (Norge), Kjell Westö (Finland), Helle Helle (Danmark), Daniel Zimmerkoff (Danmark), Julia Franck (Tyskland) og Jan Christopheren (Tyskland).

Inden jeg fortæller videre om festivalen vil jeg imidlertid nævne 2 andre spændende arrangementer, som trak et stort publikum i foråret.

KAMPRÅB FRA NORD

Den kendte islandske forfatter Einar Már Gudmundsson underholdt en fyldt sal på Flensborg Bibliotek en aften i februar.

Forfatteren har skrevet to bøger om finanskrisen på Island, hvor han i meget kraftige vendinger lægger afstand til den skandaløse og komplet uansvarlige økonomiske politik, som politikere

**KAMPRÅB
FRA NORD!**

16.02.2011
ONSDAG · KL 19.30

FLENSBORG BIBLIOTEK
NORDERSTR. 59

Mød den prisbelønnede islandske forfatter

Einar Már Guðmundsson

Med udgangspunkt i Hvidbogen – en besk og sorthumoristisk bog – fortæller han om Islands økonomiske sammenbrud. Med skarphed og stort vid har han engageret sig i samfundsdebatten og er blevet kaldt "Folkets bugtaler". Hans beskrivelse af finanskrisen på Island burde læses af enhver ansvarlig politiker. Kom og deltag i debatten!

Vi serverer **islandske specialiteter**, og der er musikalsk underholdning ved den islandske sanger **Svafa Þórhallsdóttir**.

Tilmelding: Flensborg Bibliotek senest 9. februar
Entré: 6 euro, studerende 3 euro

Arrangører: Folkeuniversitetet, Foreningen Norden, SSW, Nordisk Informationskontor og Dansk Centralbibliotek

En islandsk aften in Flensborg, og mange mødte op

i Island har ført i selskab med banker og det, han kalder finansyrster.

På forsiden af hans roman Hvidbogen er Island et hul i havet. Grådige finansyrster og uansvarlige politikere har iflg. forfatteren tyvstjålet islæn-

dingenes fælles ejendom, og landet ejer ikke længere sig selv. Krisen rækker flere generationer ind i fremtiden og har sat Island tilbage og givet landet et omdømme, som den stolte nation har meget svært ved at kapere. Men selv er han et eksempel på, at Island også i dag, som altid tidligere reagerer offensivt. Islændinge er ikke sådan at vælte omkuld, de har øjensynligt stærke gener.

Einar Már Gudmundsson pointerede, at kulturlivet i Island blomstrer på trods af krise. Frem for at stikke hovedet i busken er kulturfolket gået i offensiven. Islændingene reagerer med handling, der komponeres musik og skrives bøger som aldrig før. Det er unægtelig en sund reaktion. Og det kan alle jo lade sig inspirere af.

Men Island er unægtelig et skræmmeksempel på, hvor galt det kan gå, når grådigheden og uansvarligheden får lov at regere ukontrollabelt. 130 deltagere lod sig belære af den skarptsløbne forfatter. Arrangementet var et samarbejde mellem SSW, Flensborg Bibliotek og Nordisk Informationskontor.

NORDENS SPROG LADER SIG FORSTÅ

Nordens sprog var tema på et møde i Sønderborg en fredag aften i marts. Mødet var arrangeret i samarbejde med Sprogforeningen, Biblioteket Sønderborg og Foreningen Norden. Den kendte og inspirerende foredragsholder professor Jørn Lund trak 130 deltagere denne fredag aften.

Bl.a. fremhævede Jørn Lund, at svenskere, nordmænd og danskere har sværere og sværere ved at forstå hinanden. Det er jo ikke nogen overraskende udmelding, men samtidig understregede Jørn Lund, at der skal umådelig lidt til, for at vi hurtigt bliver bedre til at forstå hinandens sprog: tydelig og langsom tale, lidt fantasi og tålmodighed og viljen til at vi ikke ac-

cepterer at tale engelsk med vore nordiske naboer.

For at understrege hvor vigtigt modersmålet er, pointerede Jørn Lund: "Det er rammende blevet sagt, at på et fremmedsprog, kan man sige, hvad man kan, mens man på sit modersmål kan sige, hvad man vil. Derfor er dansk verdens bedste sprog for danskere."

Jørn Lund var hovedtaler dagen efter i Flensborg på en konference med titlen "Nordens sprog lader sig forstå." Her fik han igen med humor taget pulsen på forståelsen af de nordiske naboer. F.eks. var der ingen der kendte udtrykket 'hybelkaniner'. Det er norsk og på dansk siger vi 'nullermænd'. På svensk har rolig en anden betydning end på dansk, og når nordmænd 'griner' er de – sprogforbistringen længe leve – faktisk en smule kede af det. Men en pointe hos Jørn Lund er, at der skal uendelig lidt til for at komme på et fornuftigt niveau, som man ville være fem år om, hvis det f.eks. gjaldt at lære fransk.

I panelet deltog desuden Jørgen Mads Clausen, bestyrelsesformand for Danfoss, Bente Dahl, MF og medlem af Nordisk Råd, Anke Spoorendonk, landdagsmedlem for SSW, og Merethe Eckhardt, vicedirektør for DR medier. Alle havde en klar holdning til, at det var vigtigt at bevare de nordiske sprog – også Jørn Mads Clausen, selvom concernsproget på Danfoss er engelsk. Bente Dahl pointerede at de nordiske sprog samt engelsk er vigtige i den moderne, globale verden.

Dagen blev sluttet af med en forrygende koncert med Björn Afzelius bandet "Sang til Friheden".

En række organisationer stod sammen om sprogkonference og koncert: Nordisk Informationskontor, Foreningen Norden i samarbejde med SSW, Dansk Skoleforening, Dansk Centralbibliotek, SSF og SdU.

I marts gennemførtes en nordisk sprogkonference i Flensborg.

SKRIV_NU

I foråret gennemførte vi som optakt til dette års festival en skrivekonkurrence udsendt til gymnasier og ungdomsskoler i Sønderjylland og Slesvig. Eleverne blev opfordret til at skrive et essay, digt el. novelle over temaet Skygge. Konkurrencen blev en succes. 91 elever reflekterede på opfordringen, vi modtog 46 tyske og 45 danske tekster. En forfatterjury har bedømt teksterne og udvalgt de tre bedste på begge sider af grænsen. De har fremhævet, at niveauet er højt, og eleverne/ de unge forfattere har fået tildelt deres præmier ved en festlig markering under dette års festival. Essaysamlingen er udgivet og givet til prisvinderne og sendt rundt til vindernes skoler.

Næste år planlægger vi et forfatterværksted, hvor elever ansporet af en forfatter skriver en novelle, sådan at vi kan udgive en novellesamling på festivalen. Vi vil gerne inspirere og sætte gang i eventuelle forfatterspirer i vores område.

Litteraturfest.nu samt skriveværksted kræver naturligvis en række fondsmidler. Vi har modtaget støtte bl.a. fra Nordisk Kulturfond, Statens Kunstråd og Kulturbro.

Og så har vi modtaget et betragteligt tilskud fra Sydslesvigudvalget, som har betydet, at Nordisk Informationskontor sidste år kunne ansætte Ruth Valeur Faber som projektmedarbejder på festivalen.

SAMARBEJDSPARTNERE

I virkeligheden er vi mange medspillere og partnere i festivalen, det er nødvendigt for at nå langt ud i regionen. 12 biblioteker i grænseregionen er samarbejdspartnere, 6 på hver side af grænsen. Desuden er tre repræsentanter fra universiteterne i Sønderborg, Flensborg og Kiel også i arbejdsgruppen. Vi er mange, vi når langt ud, berører en række litteratur- og kulturinteresserede i vores grænseregion.

Vi håber, at det lykkes at skaffe fondsmidler til litteraturfest.nu også i årene frem, vi ønsker at den skal være en literær pendant til den succesfulde nordiske musikfestival folkBALTICA. Vi håber at den kan være med til at styrke kulturlivet i området og måske oven i købet være medvirkende til at løfte Sønderborg frem som Kulturby 2017.

KUNSTUDSTILLINGER

Samarbejdet mellem Sydslesvigs danske Kunstforening, Flensborg Bibliotek og Nordisk Informationskontor er særdeles frugtbart. Det har resulteret i intensivering af udstillinger på biblioteket – også nordiske udstillinger. I marts gennemførte vi en udstilling med Else Pia Erz med titlen "Fri som fuglen." Samme måned viste vi desuden en fotoudstilling fra Finland: "Turku Looks" – fotostater fra Åbo, som viser finernes mode i gadebilledet. I september åbnedes under litteraturfestivalen en udstilling med den danske maler Finn Have.

BIFFEN

Informationskontoret gør sig fortsat gældende i arbejdsgruppen Biffen, hvor der vises danske og nordiske film. Der er stor interesse for disse filmaftener, som er på 8 om året. I snit møder der 60 deltagere pr. film, også de mindre kendte nordiske film er der pæn søgning til.

Hemmeligheden bag denne succes er foruden valget af kvalitetsfilm formentlig det, at man her kan se danske og nordiske film på originalsprogene og slipper for synkronisering. Dertil kommer, at arbejdsgruppen har gode erfaringer med at give en kort introduktion forud for filmvisningen – ligesom oste- og vinbuffeten er populær.

Den grænseoverskridende litteraturfestival i september 2011 var utroligt krævende i forberedelsen men den og de mange forfattere blev alle steder taget godt imod.

litteraturfest.nu
GRÆNSEOVERSKRIDENDE LITTERATURFESTIVAL
GRENZÜBERSCHREITENDES LITERATURFESTIVAL

2011
13.-17. SEPTEMBER 2011

HÅKAN NESSER (S) MARIA ERNESTAM (S)
JÓN KALMAN STEFÁNSSON (IS) KJELL WESTÖ (FIN)
JÓGVAN ISAKSEN (FO) HELLE HELLE (DK)
JAN CHRISTOPHERSEN (D) JULIA FRANCK (D)
BEATE GRIMSRUD (N) DANIEL ZIMAKOFF (DK)

www.litteraturfest.nu

norden Nordisk Informationskontor i Sønderjylland / Sønderborg
NIGITTI Nordisk Informationskontor i Tved
Sønderjyllands Bibliotek Høvslev
STATENS KUNSTREJSE
norden Nordisk Informationskontor
Informationskontoret i Sønderjylland

SAF i fortid og nutid

Af landsformand Rüdiger Schulze

Sønderjysk Arbejderforening - fuldstændigt navn Sønderjysk Arbejderforening - Dansk Socialdemokratisk Forening for Sydslesvig - er stadig på banen.

Nogle ældre vil måske huske SAFs stortid i 50erne og 60erne, hvor SAF havde op til 8 lokalafdelinger i Sydslesvig med flere hundrede medlemmer, men også i dag er der i Rendsborg og Holtenå aktive folk tilbage, som vil opretholde denne specielle del af mindretallets vidtforgrænsede foreningsnetværk.

SAF har i sine vedtægter lagt vægt på, at foreningen fremmer dannelsen og kultur hos sine dansksindede medlemmer. Foreningen laver ingen partipolitik og overtager ingen funktion som fagforening, men bestræber sig at følge vedtægternes målsætning især gennem studieture og foredrag.

Det - altså studieture og foredrag - sker den dag i dag. I 2010 har lokalforeningerne Rendsborg og Holtenå været på tur, bl.a. til Kolding og Hamborg.

Landsforbundet havde i september en dejlig tur for hele familien på programmet. Målet var Egeskov Slot. Vi kunne atter engang samle en busfuld forventningsfulde medlemmer. I efteråret var der et foredrag om grænsependlernes problemer.

Ved foreningens generalforsamling i april 2011 mindedes formanden de to tidligere bestyrelsesmedlemmer, som døde i 2010: Kalle Johannsen, Rendsborg, og Her-

bert Braun, Slesvig. Selvfølgelig blev også SAFs grundlægger W.L. Christiansen, som døde i marts 2011, mindet.

I samarbejde med SSW og Sydslesvigs Oplysningsforbund havde SAF i december 2010 et ganske særligt arrangement i Flensborg, et foredrag ved W.L. Christiansen om "de første politiske år" efter 1945 i Sydslesvig. Arrangementet var tænkt som en stor tak til W.L. i anledning af hans 90 års fødselsdag. Det var godt, vi nåede at takke ham.

SAF holder kontakten til Danmark også gennem venskabsforbindelsen med Hovedstadens Grænseforening, nu Grænseforeningen for København og Frederiksberg. Mødet med dem giver altid lejlighed til at uddybe og genopfriske de personlige kontakter. SAFs medlemmer har vitterlig stor gavn af disse møder. Takket været bl.a. Lise Estrup, Else Toft og Annie Andersen ses vi jævnligt ved årsmøderne og ved deres Sydslesvig-tur, og så kommer de også gerne i December, når de kommer med deres julehilsner til trængende børnefamilier; en tradition, som spreder glæde hos mange hernede.

SAFere foran Egeskov slot.

Gammelt OG nyt fra Skt. Knudsgildet

Af sekretær Erik Jensen

Det Herrens år 2010-2011 adskilte sig vel ikke voldsomt fra de foregående år, hvis vi ser det med Skt. Knudsgildets optik, men lad os gøre holdt ved én bestemt dag – måske den vigtigste eller den mest spektakulære i et gildeår: 25. juni, hvor Det Store Adelgilde afholdes.

Egentlig begyndte det store arrangement allerede 24. juni med en flot gennemgang af Nikolai kirke og dens fine orgel, der fremstår smukt nyrestauret og istandsat, bl.a. med midler fra A.P. Møllers og Hustru Chastines fond. Kantor Michael Mages gav en instruktiv og fin gennemgang af byen og kirkens historie og dernæst orglets med efterfølgende prøver på dets formåen. Alle var imponerede og havde en god oplevelse.

Den 25. juni samledes gildets brødre og de danske og svenske gæster i Borgerforeningens gård, hvorfra optoget gik gennem den lørdagstravle by med Haderslevgården i spidsen.

Vejret var ideelt og fint. Modtagelsen på byens rådhus blev noget ganske særligt, da overborgmester Simon Faber talte på dansk. Det nød alle – ikke mindst vore svenske og danske gæster.

Adelgildet åbnedes ved, at oldermanden nedkaldte velsignelsen over gildet og dets brødre. Derpå optoges to brødre endeligt i kredsen og modtog brodernålen af br. kansler og lovede at overholde gildets love.

Br. overdommer Uwe-Jens Ramm modtog herpå 25-års jubilæumsnål. Optaget 11. juni 1986, i øvrigt med br. kansler som proponent. Br. Ramm var hurtigt faldet til trods stadig travlhed med forretninger og den elskede sej-

lads. Br. Ramm efterfulgte br. Wehrmann som dommer og havde i mange år været en god revisor for gildets regnskab. Gildet nyder godt af det.

Og br. overdommer er en flittig gæst hos vore svenske venskabsgildet, ofte pr. båd dertil. Han var næsten som i sin tid br. Lübcke blevet en "rejsende ambassadør" for gildet sammen med fru Margrit. Skydefærdighederne kunne blive bedre, og dog bærer du en af mesterskabskæderne, fastslog br. kansler. Der håbede på en lys og lang fremtid for br. overdommer i vort gilde.

Br. overdommer fik et leve fra brødrene og takkede for de dejlige ord.

Herpå oplæste br. sekretær en hilsen fra br. Paul Hertrampf, der modtog stort bifald fra de tilstedeværende.

Med tre hammerslag afsluttede oldermanden gildet, hvorefter br. kaptajn fik ordet for at tale for majestæten. Br. kaptajn sagde bl.a. "Nyd det, du kan tage dagen helt afslappet; du kan højst blive kronprins de næste tre år. Jeg føler, at du har lært dine brødre bedre at kende og føler dig godt tilpas i deres rækker. Du viste din forpligtelse og respekt for gildet med 100% fremmøde. Der udbragtes et leve og majestæten takkede og sagde: "Tak for opmærksomheden. Hvor er de 12 måneder blevet af? Nogle kan jeg se det på. Jeg har ikke nået alle venskabsgilderne, men har haft et herligt år. Tak skal I have."

Br. kaptajn gennemgik kort skyde-reglementet, hvorefter majestæt blev ført i stand, og skydningen begyndte.

Brødrene hyggede sig ude og inde. Kl. 12.30 gik brødrene til bords, og oldermanden bød velkommen til de særligt indbudte gæster, overborgmester Simon Faber, den tyske ambassadør i København dr. Christoph Jessen, ge-

Knudsbrødrene på vej gennem byen på festdagen den 25. juni. (Foto: Flensborg Avis)

neralkonsul Henrik Becker-Christensen og de mange repræsentanter for ven-skabsgilderne.

Br. kansler gennemgik ceremoniellet, og måltidet tog sin begyndelse.

På grund af andre aftaler fremrykkes ambassadørens tale. Han berørte den specielle situation, at han her på vej til sin pensionering besøgte det danske mindretal og mindedes, at hans første besøg som nyudnævnt havde været hos det tyske mindretal i Danmark. Det vidnede om det ubureaukratiske forhold omkring grænsen. Apropos grænsen. Diplomater kunne den kunst at vende den varme kartoffel, så den til sidst blev kold. Han berørte sin opvækst i Kiel og sagde Kiel hat kein Geld, das weiss die Welt, wann es welches kriegt, weiss es nicht.

Herpå tog han Istedløven op, der nu efter 150 år kom hjem. Om den nu så trist eller arrogant ud, så kunne den blive en attraktion. Det fantastiske

samarbejde er ingen selvfølge. Vi skulle huske, at det var et mindesmærke – et Denk-Mal-nach. Den fælles mindedag på Dybbøl efter 146 år tog han op. Vi mindes vore døde – og de frygtede protester udeblev. Han spurgte: Hvordan forvalter vi samarbejdet? Nu står Danmark og Tyskland sammen om at forsvare menneskerettighederne i Afghanistan.

Han nævnte bogen om Slagtebænk Dybbøl. Tyskland havde – præget som det er af nazitiden – næsten glemt historien før dette. Bismarck havde i sin tid brug for sejren. Det dansk-tyske forhold har forandret sig. Det er cool for mange danskere at købe en lejlighed i Berlin, og Flensborg er et populært indkøbssted for mange jyder. Hvad gør man, når afgrænsning ikke længere behøves?

Han understregede, at mindretalenes indflydelse var vigtig i samarbejdet og nævnte Flensborgs overborgmester

og samarbejdet med Sønderborg i bestræbelser på at få Sønderborg gjort til europæisk kulturhovedstad 2017. Og berørte konceptet grænse, hvor han understregede samhørighedsfølelsen. Den geografiske grænse var mindre vigtig. Grænsen versus velfærd – det er nemt at vække emotioner, men svært at dæmpe med saglige argumenter. Det ved enhver, der er gift!

Han mente, at kriminalitet skulle bekæmpes ved fælles samarbejde. Debatten var vigtig, men han håbede, at det gik i den rigtige retning. Danmark er en handelsnation, der hviler på konkurrence og service. Velstanden er et produkt af åbne grænser. Han imødeså to regioner, nemlig Femern-Sydsverige/Danmark og så Flensborg-Sønderborg, men også det nye byggede på gamle sammenhænge.

Talen høstede stærkt bifald.

OB Simon Faber fik derpå ordet og henvendte sig først til ambassadør Jessen og understregede, at ambassadøren havde udmærket sig ved sine fornemmelser for grænselandet. Det har givet mod til at få Flensborg fremad midt imellem to af verdens bedst fungerende lande. Dermed havde han sin profil for arbejdet og mente, at gildet med dets mange kontakter viste vej – med flere århundreders erfaringer. Tak! Det er lykkedes at tiltrække de stærke profiler og kloge hoveder. Han sluttede med at ønske et godt, festligt og fugtigt adelgilde.

Oldermandens kiggede i sin tale for gildet 90 år tilbage til 1921, hvorfra gildet kun afbrudt af krigen og en vådeskudsepisode i 1966 har mødtes hvert år. Fra de gamle værnegilder til i dag kunne man se gildernes politiske, sociale og selskabelige betydning. Han omtalte det genopstandne Knudsgilde i Ringsted fra 2003 og spurgte: Hvor står vi i dag? Ringsted havde styrket kontakten til Sverige, og oldermanden omtalte gildets mange andre kontakter, bl.a. Det kgl. københavnske Skydeselskab og danske broderskab, de tyske

gilder og kontakten til Haderslev Kaserne samt Altstädter Skt. Knudsgilde i Slesvig. Han omtalte de mange gæster på Borgen, hvor vi slår kreds om dem, der er her. Vi forventer en god opførelse, det svarer til forventningerne ved grænsen, hvor nogle ikke overholder gældende regler. Han berørte de tre kongelige faner og den nære forbindelse til Hoffet og glædede sig over, at Prins Joachim har sagt ja til at blive æresbroder i 2012. Æresoldermand Kruse ville have været stolt og glad som vi.

Der er en god tone mellem byen og gildet. Oldermanden glædede sig over den fortsatte tradition med modtagelse på rådhuset og takkede for det.

Talen sluttede med, at vi udbragte et leve for Flensborg.

Generalkonsul Henrik Becker-Christensen bragte en hilsen og en tak. Han citerede en forgænger, der havde talt om grænselandet som en lavemark med eruptioner i undergrunden. Og han talte om opsigelsen af ligestillingen fra Kiels side, hvor man "havde slået lejre på toppen af sit standpunkt" (Churchill) og spurgte, hvordan det hele kunne genoprettes? Istedløvens ankomst 10. september og Prins Joachims deltagelse nævntes. Det er en god folkelig kontakt. Et glædeligt medhinanden i stedet for et modhinanden.

Oldermanden fra Landskrona, Lennart Söderberg - tillige borgmester i Landskrona - takkede på de svenske gilders vegne for at få tilbringe to dage i Flensborg, endda her til midsommerfesten. Hvis det gav problemer, kunne man jo altid søge asyl i Flensborg.

Br. Jens A. Christiansen talte for SSF og kom ind på grænsespørgsmålet, besparelserne i Kiel og mindretalsrettigheder. Han fortsatte Churchill-citatet (se ovf.) og sagde: "men der behøver jeg ej at blive".

Med et vers af H.C. Andersen slog han fast, at det grænseoverskridende samarbejde ikke berøres af den aktuelle debat. Dertil er det for fast forankret.

Med et leve for gildet sluttede mid-dagen og skydningen fortsatte, mens damerne vendte hjem efter en vellyk- ket tur.

Kl. 19.30 samledes selskabet fest- klædt og nød en velkomstdrink i have- stuen og udenfor. Oldermænden bød velkommen, nu hvor vi ventede på re- sultatet af dagens skydning. Han glæ- dede sig over at have tilbragt hele da- gen med venner og gæster fra ven- skabsgilderne og søstre.

Adelgildet skal nu afsluttes behørigt, og han understregede, at grænser skæ- der fællesskabet. Gilderne giver et godt eksempel, når vi jævnligt besøger hinanden. Det giver sammenhold og han mindedes det store symposium i Ringsted, hvor de svenske gilder havde været fødselshjælpere. Samtaler og tanker udvikles kun ved behørigt at til- godese ånd og mave, så venskabet kan udvikles.

Herefter overdrog han gemytlighe- dens træhammer til br. kansler.

For 11. gang fik Brenda Rudebeck or- det og holdt en varm og stærk tale for brødrene. Hun fremhævede den for- ventning, spænding og glæde, der lå i luften denne dag. Fred og ro i sindet. Venskab og broderskab gav en boblen- de lykke ved at være en af jer.

Hun så tilbage på 41 år med sørgeli- ge og glædelige begivenheder, heraf som oldermor i 20 år – med mange be- søg i Danmark og Sverige og glædede sig over de mange venner iblandt knudsbrødre.

Det er en gave, som ikke er alle for- undt. "Venner er som stjerner; selv om man ikke kan se dem, er de der altid." Selv havde hun tabt sit hjerte til gildet, da daværende oldermænd Ole Olesen havde budt velkommen med ordene: "Velkommen broder Heinz Rudebeck og din smukke hustru Brenda". Jo barskere hverdag, jo større behov for fri- rum. Moralbegreber ærlighed, næste- kærlighed er heri.

"Vi hører, at tilgangen er for lille, for mange ældre og for få unge. Det er

Ankomsten på Knudsborgen er der opstil- ling. (Foto: Flensborg Avis)

stadig attraktivt at holde fast i gamle værdier og traditioner. Den fortravlede tid skal tilpasse sig gildet og ikke om- vendt. Vi konkurrerer med alle mulige tilbud alle steder. Jo mere vi arbejder med gildet, jo interessantere bliver det. Et fristed i en fortravlet verden. Knuds- brødrene har vist Flensborg, hvor I står, talt med venner fra Danmark og Sverige og diskuteret med brødre med andre holdninger. Dagen er fuld af smil og taler og en enkelt dram. Det er en dejlig dag. Jeg ser jer gå i byen, hører om broderskab og venskab. Det er en god oplevelse".

Selskabet hyldede taleren med stå- ende bifald i lang tid. Det var ord, der gik til hjertet.

Vi nåede frem til detronisering og in- tronisering. Oldermænden kaldte ma- jestætsparet op og sagde: Paul, du skal jo ikke på skafottet. Med ordene 'sic transit gloria mundi' fratog han majestætetn skjoldet og efterlod en "nøgen" majestæt, der dog fik konge- kæden, mens fru Heidi fik en buket blomster.

Tronstolen indtoges af den nye maj- estæt br. Lars Munk (optaget i 1998) og fru Birgit.

Br. kaptajn overbragte resultaterne fra den første elektroniske opgørelse. Han fik skjoldet, og fru en modtog blomster.

Kronprins blev br. Jens Peter Han- sen og prins blev br. overdommer

Uwe-Jens Ramm, der om formiddagen fik at vide, at hans skydning kunne blive bedre.

Forsamlingen udbragte et leve for den kongelige familie, og majestæt Lars Munk sagde: kære, ærede gildebrødre, jeg er glad for at have skudt relativt godt i dag. Majestæt udtrykte respekt for traditionerne og ærbødighed. Desværre var han arbejdsramt, men han ville være en flittigere skt. knudsbroder. Han skulle nok krydse grænsen og vise, at Nordslesvig og Sydslesvig hører sammen.

Aftenen var fremskreden, men stemningen i top med Nis Oves dejlige musik og det fine måltid og de gode ord. Mange gik i gang med at danse, da nu spændingen var udløst.

Skt. Knudsborg genlød af latter, glade stemmer og god musik, og gildets værdi som venskabskilde viste sig klart.

Det blev et stykke over midnat, før de sidste forlod Borgen.

Adelgildet 2011 er forbi, men minderne og forventningerne lever. Jo, gildet er værdifuldt og værd at være med i.

Dagen efter påbegyndtes en større ombygning bekostet af Skt. Knudsgildet.

Det har givet en modernisering af køkkenet og forbedrede toiletforhold. Skt. Knudsborg fremtræder nu i bedste stil under den nylig tiltrådte forpagter Gisela Kurth.

SLESVIG FOLKEKOR – tilsluttet SSF:

Tilstrømningen udeblev

Af formand Leif Volck Madsen

I beretningen fra Slesvig Folkekor i årbogen 2010 stod der at læse, at koret manglede sangere, og at man så frem til en tilstrømning af nye medlemmer, når alt folket i Slesvig og omegn via beretningen havde fået et klart indtryk af det gode og fornøjelige fællesskab, der udfoldede sig omkring korets musikalske aktiviteter.

Men tilstrømningen udeblev, så der er stadig god plads til folk, der har lyst til at prøve kræfter med flerstemmig korskang.

Der øves hver mandag aften fra 19.45 til 21.30 – i skrivende stund i Ansgarkirken i Bismarcksgade i Slesvig, men senere nok i det fine nye Slesvighus.

Og der øves om efteråret frem mod et program bestående af efterårs- og julemusik, og efter jul bliver det forårs- og sommersange, beregnet til små koncerter i distrikts- og årsmøderegi.

I skrivende stund er der ca. 30 aktive sangere (u)jævnt (desværre) fordelt på de fire stemmer, og da koret i 2012 kan fejre sit 25 års jubilæum, vil dette uden tvivl blive fejret på behørig vis.

Korets dirigent Ole Volder Nielsky (04621-305747) eller korets formand Leif Volck Madsen (0461-3183994) kan kontaktes, hvis sangglade mennesker skulle have lyst til at være med.

Forretningsår med to ansigter

Af forretningsfører Dirk von Heyer

Forretningsfører
Dirk von Heyer.
(Foto: privat)

Som hos alle andre virksomheder har forretningsåret 2010 haft et vinter- og et sommerhalvår. Dette kunne ikke kun måles i grader men også på antallet af låneansøgninger. Årets første halvår var præget af tilbageholdenhed; til gengæld nærmest væltede ansøgningerne ind i andet halvår. Sammenfattende var året 2010 et tilfredsstillende forretningsår. Således kunne lånebeholdningen forøges med 67 t€ til ialt 3.096 t€, og årets overskud kunne i forhold til 2009 forbedres med t€ 3 til 17 t€.

STATUS PR. 31. DECEMBER 2010

AKTIVER	2010	2009
	€	t€
Tilgodehavender hos Bundesbank	5.552,86	6
Fordringer på kreditinstitutter	50.773,20	120
Fordringer på kunder (udlån)	3.095.502,40	3.029
Aktier m.v.	3.681,30	4
heraf andele i kreditinstitutter € 2.904,14		
Immaterielle aktiver		
Materielle aktiver	1.587,00	3
	12.706,36	15
Andre aktiver	20.353,13	15
Periodeafgrænsningsposter	0,00	0
	3.190.156,25	3.192

PASSIVER	2010	2009
	€	t€
Indlån	1.967.007,09	1.960
Andre passiver	93.649,22	96
Henlæggelser til forpligtelser	15.450,00	15
Efterstillede kapitalindskud	454.851,19	455
Andelshavernes tilgodehavende	365.150,00	380
Reserver	277.000,00	272
Overskud	17.048,75	14
	3.190.156,25	3.192

Resultatopgørelse for regnskabsåret	2010	2009
	€	t€
Renteindtægter	170.052,65	173
Renteudgifter	18.858,01	19
Netto renteindtægter	151.194,64	154
Udbytte af aktier	480,00	1
Andre ordinære indtægter	3.365,77	11

Udgifter til personale og administration

Personaleudgifter:

Lønninger	69.384,75	77
Udgifter til social sikring	15.245,49	18
Administrationsudgifter	41.790,02	37
Afskrivninger på materielle aktiver	4.642,22	5
Andre ordinære udgifter	197,58	0
Tab og hensættelser på debitorer	9.745,05	5
Indtægter på opløsning af hensættelser	0	0
Ordinært resultat før skat	14.035,30	23
Ekstraordinære udgifter	0	2
Skat	+3.013,45	7
Årets overskud	17.048,75	14

A: SITUATIONSBERETNING FOR FORRETNINGSÅRET 2010

I. Forretningsforløb

1. Samfunds- og brancheøkonomi

Den tyske økonomi kunne i 2010 registrere en kraftig vækst. Med et plus på 3,6% udviser det prisjusterede bruttonationalprodukt (BNP) den højeste vækst siden den tysk-tyske genforening. Det økonomiske opsving fandt hovedsagligt sted i foråret og sommeren 2010.

Sidste år havde Tyskland oplevet den værste recession siden efterkrigstiden: Det prisjusterede BNP var 2009 med et minus på 4,7% nærmest styrtet sammen. Bemærkelsesværdig i 2010 var, at drivkraften ikke kun kom fra udlandshandelen, men at den også kom fra indlandet. Det var især virksomhederne, der i forhold til 2009 investerede mere i produktionsudstyr med et plus på 9,4%; men det var også her, hvor de største fald i 2009 kunne noteres.

Byggeinvestitionerne havde i 2010 en tydeligt mindre vækst med 2,8%; til gengæld var faldet i kriseåret også på et tydeligt lavere niveau.

I 2010 kunne også udgifterne til det private forbrug forøges; konsumudgifterne havde et vækst på 0,5%. Statens udgifter kunne endda øges med 2,2%.

Udlandshandelen var i 2010 - ligesom i så mange tidligere år inden krisen - en vigtig vækstmotor for den tyske økonomi. Efter negative vækstrater i årene 2008 og 2009 blev udlandshandelen i 2010 igen en vigtig søjle i den økonomiske udvikling: eksporterne steg prisjusteret med 14,2%, og importerne lidt mindre kraftigt med 13%. Forskellen mellem eksporten og importen - nettoeksporten - bidrog i 2010 med et positivt bidrag til væksten af BNP med 1,1%.

I 2010 var i snit 40,5 millioner mennesker i arbejde; det var 0,5% eller 212.000 mennesker mere end året før. Aldrig før var der så mange mennesker med arbejdsplads i Tyskland.

Den statslige sektor havde i 2010 et økonomisk underskud på 88,6 milliarder euro. Beregnet i forhold til BNP blev det til en kvote på 3,5%. Efter mindre overskud i 2007 (+0,3%) og 2008 (+0,1%) og et underskud på 3,0% i 2009 blev den i Maastricht-kontrakten nævnte referenceværdi på 3% af BNP i året 2010 overskredet for første gang i fem år.

2. Slesvigsk Kreditforenings udvikling

Forretningsforløbet i 2009 og 2010 var tilfredsstillende.

	2010 t€	2009 t€	Forandring t€	
Balancesum	3.190	3.192	-2	-0,1%

Balancesummen er næsten uændret og reduceredes ubetydeligt med 2 t€ til 3.190 t€

Grundet den særlige forretningsstruktur i vort andelsselskab, som driver udlånsforretning ud fra en relativ fast beholdning af indskud, kan den kun i begrænset omfang sammenlignes med andre selskaber.

Aktiver	2010 t€	2009 t€	Forandring t€	
Fordringer mod banker	56	126	-70	-55,6%
Fordringer mod kunder	3.096	3.029	67	2,2%

Fordringer mod kunder forhøjede sig i beretningsåret med 2,2% til 3.096 t€. Især fjerde kvartal var præget af en påfaldende låneefterspørgsel. Låneudviklingen var tilfredsstillende.

Grundet øget låneefterspørgsel reduceredes tilgodehavende hos banker tydeligt med 55,6% til 56 t€.

Passiver	2010 t€	2009 t€	Forandring t€	
Terminsindskud	1.967	1.960	7	0,4 %

Terminindskuddene forhøjedes p.g.a. rentetilskrivninger minimalt med 0,4% på 1.967 t€.

De materielle og de immaterielle aktiver reduceredes med 3,7 t€ til 14,3 t€ grundet de planmæssige afskrivninger.

ANDRE VIGTIGE HÆNDELSER INDTRAF IKKE I FORRETNINGSÅRET.

II. Sammenfattende bedømmelse af situationen og den fremtidige udvikling

1. Formueforhold

Formueforholdene har udviklet sig som følgende:

Egenkapital, solvens	2010 t€	2009 t€	Forandring t€	
Andelshavernes tilgodehavende	365	380	-15	-3,9%
Reserver	277	273	4	1,5%
Efterstillede indskud	455	455	0	0,0%

Egenkapitalforholdene er næsten uforandret. Andelshavernes tilgodehavende er på grund af opsigelser og tilbagebetaling af andele reduceret med 3,9%.

Væsentlige aktiv- og passivstrukturer:

Såvel den branche- som også den størrelsesmæssige struktur af lånebeholdningen er afbalanceret og underligger en bred spredning.

Den af generalforsamlingen fastlagte grænse for enkelte lån på max. 125 t€ og de derudover formulerede interne kreditgrænser blev i forretningsåret til enhver tid overholdt.

Grundet en stabil likviditetsplanlægning kunne alle forsvarlige og legitime kreditønsker tilgodeses. Der blev bevilget 46 lån. Antallet af bevilgede lån reduceredes med 5 i forhold til 2009, mens summen af de samlede lån steg med ca. 18% til 739 t€.

De til finansiering af udlånet anvendte midler er stillet langfristet til rådighed og forventes prolongeret til de samme eller lignende gode betingelser.

Risikosituation og -dækning:

Som væsentlige risici for banken anses tab på kundefordringer og renterisikoen ud fra ændrede markedsrenter. Begge risici overvåges løbende.

For at styre tabsrisikoen bliver alle lån underlagt en risikoklassificering, som aktualiseres løbende.

Fordringer mod kunder er også i slutningen af 2010 blevet vurderet med omhu. Bestående hæftelseserklæringer af vore indskydere danner en tilstrækkelig dækning af de bestående lånerisici.

Nye lån blev i forretningsåret 2010 udelukkende bevilget til faste konditioner. På grund af den lave forrentning af indskuddene, som også forventes sikret for fremtiden, opstår der derved ingen væsentlig renterisiko. For forretningsåret 2011 forventes et tilsvarende lavt renteniveau som i 2010.

Vor bank er siden den 1.1.2007 ikke længere tilsluttet "Sicherungseinrichtung des Bundesverbandes der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken e.V. (BVR)". Da vi på grund af vor fritagelse efter §2 Abs. 4 KWG ikke længere driver indlånsforretning, kunne vi opsigte medlemskabet pr. 31.12.2006.

2. Likviditet

Vi kunne efterkomme alle vore betalingsforpligtelser. Vor betalingsevne var året igennem på intet tidspunkt truet. For de kommende to år forventer vi ingen væsentlige forandringer, der kunne true vor betalingsevne.

3. Driftsresultat

De væsentligste nøgletal sammenlignet med forrige år:

Poster i driftsregnskabet	2010 t€	2009 t€	Forandring t€	
Renteoverskud	152	155	-3	-1,9%
Andre ordinære indtægter	3	11	-8	- 266,7%
Personaleudgifter	85	95	-10	-10,5%
Andre administrationsudgifter	41	38	3	7,9%
Afskrivninger	5	5	0	0,0%
Tab og hensættelser (netto)	-10	-5	5	100,0%
Ordinært resultat før skat	14	23	-9	-39,1%
Ekstraordinære udgifter	0	2	-2	-200,0%
Skat	-3	7	10	-142,9%
Årets resultat	17	14	3	21,4%

Renteverskuddet er reduceret med 1,9% og er hovedsageligt begrundet i, at vore gennemsnitlige udlånsvolumina forretningsåret igennem var faldende og først i årets sidste kvartal kunne stabiliseres p.g.a. en tydeligt stigende låneefterspørgsel.

Betinget af det vedvarende lave renteniveau er gennemsnitsforrentningen af vor lånebeholdning faldende. Det betyder, at vort renteoverskud reduceres, selvom vor lånebeholdning er uforandret.

Der skal bemærkes, at de planmæssige og de ekstraordinære afdrag af højere forrentede lån p.g.a. renteniveauet kun kan genplaceres til en lavere rente. En delvis kompensation kan kun opnås gennem en høj lånebeholdning året igennem.

Personaleomkostningerne reduceredes tydeligt med 10,5%, fordi personalestyrken i forhold til 2009 er formindsket med 1 person.

De andre administrationsudgifter er steget med 10,5% til 42 t€ og er især begrundet i stigende omkostninger for årsrevisionen.

Årets overskud har i forhold til 2009 forbedret sig med 21,4% til 17 t€. Ud fra overskuddet er der forudset at udbetale en dividende på 2,5%. Resultatet betegner vi med baggrund i de beskrevne omstændigheder som endnu tilfredsstillende.

4. Chancer og risici for den fremtidige udvikling

Efter vor prognose vil resultatet for forretningsåret 2011 have et gunstigt forløb. Vi forventer et let stigende renteoverskud og betydeligt lavere personaleomkostninger. Vi forventer et ordinært resultat, der vil overstige resultatet for 2010.

5. Sammenfattet bedømmelse af situationen

Vor formuestatus er præget af vore meget gode egenkapitalforhold. Finans- og likviditetssituationen opfylder de driftsmæssige krav. Indtjeningssituationen var endnu tilfredsstillende. På grund af vor solide og risikobevist forretningspolitik bevæger vi os indenfor overskuelige og bærbare rammer.

III. HÆNDELSER AF SÆRLIG BETYDNING EFTER FORRETNINGSÅRETS AFSLUTNING

Der er ikke indtrådt hændelser af væsentlig betydning.

IV. DEN FREMTIDIGE UDVIKLING (PROGNOSERAPPORT)

Bankens sammenfattende situation er efter vor opfattelse tilfredsstillende. På grund af den særlige måde vi er finansieret på og den dermed manglende mulighed for at udvide forretningsomfanget kan resultatet kun forbedres gennem en højere gennemsnitsforrentning af udlån eller gennem yderligere besparelser. En bevidst regnskabsregulering og en afbalanceret lånepolitik skal også i fremtiden bidrage til at sikre en forrentning af andelshaverne tilgodehavende.

B. FORSLAG TIL OVERSKUDSFORDELING

Bestyrelsen foreslår med tilsynsrådets samtykke at fordele overskuddet som følger:

2,5% dividende	9.048,75€
tilførsel til reserverne	
a) lovpligtige reserver	5.000,00€
b) andre reserver	3.000,00€
	<hr/>
	17.048,75€

NIELS KJEMS-INITIATIVPRIS

På generalforsamlingen den 26. maj 2010 på Flensborghus uddelte Slesvigsk Kreditforening for første gang sin i 2009 nyindstiftede Niels Kjems-Initiativpris.

Prisen bliver tildelt en personlighed eller en gruppe af personer inden for det danske mindretal, der har gjort noget helt ekstraordinært på områderne iværksættelse, etablering af en virksomhed, udvikling af et nyt koncept hhv. en opfindelse. Prisen kan derudover tildeles på grund af et særligt initiativ inden for erhverv, samfund, foreningsliv, kunst og kultur. En fast plads i historien som første prismodtagere kunne Duborg-Skolens og Grænseforeningens elevambassadører glæde sig over.

SLESVIGSK KREDITFORENING eG,

Sydslesvigsk Lånefond for Erhverv – Landbrug - Byggeri

Generelle oplysninger om udlånsbetingelser (august 2011)

Der ydes lån til:

landbrugsformål med op	til 125.000,-EUR,
erhvervsformål med op	til 125.000,- EUR og
private formål med op	til 50.000,- EUR.

Låntagere skal være hhv. blive medlem af andelsselskabet („Genossenschaft“).

Eksempel på konditioner: fra 5,5% p.a. fast aftalt for lånets løbetid, plus et oprettelsesgebyr på 1% af lånebeløbet, dog mindst 50 €. Lånet afdrages månedligt med mindst 1% af lånebeløbet inklusive indregnede renter. Herved fremkommer en løbetid på ca. 11 år. Ekstraordinære afdrag er altid muligt uden yderligere omkostninger (eff. rente 5,57% p.a.)

De forestående oplysninger er af generel art og er ikke bindende for selskabet. Over for låntagere gælder ene og alene den individuelle lånekontrakt.

En påskønnelse og et minde

Tale ved generalsekretær Jens A. Christiansen ved overrækkelsen

Siden 1920 har det danske mindretal været begunstiget af en lang række af markante personligheder inden for det folkelige danske arbejde. Folk, der med deres uindskrænkede personlige engagement for danskheden i Sydslesvig gav alt, hvad de havde i sig. Et fælles træk ved disse betydningsfulde landnamsmænd og -kvinder var, at deres indsats og virke udsprang af visionære mål og vilje til at sikre sydslesvigerne nationale, kulturelle, almenøkonomiske og sociale rettigheder.

En af de helt store blandt denne kreds af igangsættere var vandre lærer Niels Kjems fra Harreslev. Han var, nej, de var - for med til billedet af Niels Kjems hører hustruen Anna - pionerer i bestræbelserne på at organisere det danske arbejde efter 1920. Deres folkelige nationale indsats var væsentlig i kampen for danskhedens overlevelse i Sydslesvig.

En af Kjems konkrete fortjenester var initiativet til etablering af Slesvigsk Kreditforening, en medlemsbåren lånekasse, der skulle tilbyde rimelige kreditmuligheder for danske jordejere i deres kamp mod tysk politisk og finansiel diskriminering. Derved blev der bannet vej for, at danske landmænd kunne holde stand og sikre deres eksistens i Sydslesvig. En væsentlig landvinding, der bidrog positivt til forbedring af mindretallets almene vilkår og fremdrift i det danske arbejde i Sydslesvig. Her blev kimen lagt til kreditforeningen og udviklingen frem til vore dages Slesvigsk Kreditforening med det brede forretningsgrundlag, vi kender i dag.

Til ære for foregangsmanden Niels Kjems har Slesvigsk Kreditforenings

tilsynsråd indstiftet Niels Kjems Initiativpris, der for første gang overrækkes i år på kreditforeningens generalforsamling. I Niels Kjems ånd er prisen indstiftet: "... med henblik på at støtte og motivere en personlighed eller en gruppe af personer inden for det danske mindretal, der har gjort noget helt ekstraordinært på følgende områder: Iværksættelse – etablering af en virksomhed, udvikling af et nyt koncept eller en opfindelse – hhv. et særligt initiativ – inden for erhverv, samfund, foreningsliv, kunst og kultur."

For mig er det et særligt privilegium at holde hyldesttalen i forbindelse med den første overrækkelse af Niels Kjems-Initiativpris. Prisen er en skulptur skabt af en af vore kendte sydslesvigske kunstnere, nemlig Siegfried Fuhrmann. Af tilsynsrådet fik han i opdrag at skabe et kunstværk, der i figur og symbol gengiver fundatsen og ideen bag Niels Kjems Initiativpris. Denne opgave har kunstneren løst fremragende i form af en skulptur, der forestiller stævnen på et vikingskib placeret i en vertikal position. En kraftfuld skulptur, der signalerer dansk-nordisk ophav, udholdenhed, viljestyrke, fremdrift og nysgerrighed. Kendetegn, der netop flugter med Niels Kjems personlige egenskaber og virke og derved fundatsen for initiativprisen.

Tak til Siegfried Fuhrmann for et flot og markant kunstværk.

Årets prismodtager eller rettere prismodtagere lever til fulde op til forudsætningerne for at kunne modtage Niels Kjems Initiativpris. De iværksatte for fem år siden, bl.a. inspireret af aktiviteterne omkring markeringen af 50-året for Bonn-København erklæringerne i 2005, et fortløbende formidlingsprojekt, hvor Duborg-elever fra de æld-

ste årgange oplæres og trænes til at orientere og fortælle primært unge gymnasieelever i Danmark om det danske mindretal og om det at være Sydslesviger. Målet var og er på den ene side at bevidstgøre de unge om mindretallets historiske og kulturelle værdigrundlag samt folkeretlige status, og på den anden side parallelt at medinddrage de unges personlige erfaringer med dansk sprog, kultur og identitet i en sydslesvigsk hverdag, der også er præget af tysk sprog og kultur. Projektet bidrager til at styrke unge sydslesvigeres bevidsthed om det at være mindretalsdanser i et grænseland med en flerkulturel udviklingshistorie. Sideløbende videreudvikler de unge deres personlige kompetencer. Alt sammen med henblik på at formidle, gennem oplæg og arrangementer, viden om og erfaringer fra mindretallet samt vise, hvordan kulturmødet mellem dansk og tysk i grænselandet opleves af unge sydslesviger. Derved medvirker eleverne til at vedligeholde og udvide vore forbindelseslinjer til Danmark.

Prismodtagerne er rektor Ebbe B. Rasmussen, lektorerne Jens Overgaard og Christian Skov, adjunkterne Kristian Bøgebjerg Arentsen og Susanne H. Pedersen. De modtager Niels Kjems Initiativpris for iværksættelse og pædagogisk udvikling af Duborg-Skolens elevambassadør-projekt.

Projektet har de senere år taget yderligere form gennem et tæt samarbejde med Grænseforeningen. Det er endvidere glædeligt, at A.P. Møller Skolen også har etableret elevambassadører i samarbejde med Duborg-Skolen og således er med i projektet.

De unges erfaringer fra grænselandets kulturelle mangfoldighed og hverdagens dansk-tyske kulturmøde er et tema, der også har været sat i spil set i relation til Danmarks integrationspolitiske udfordringer. På den måde har elevambassadørerne kunnet bidrage i forbindelse med et aktuelt dansk poli-

Siegfried Fuhrmann smukke skulptur ledsager tildelingen af Niels Kjems-Initiativprisen. (Foto: privat)

tisk tema. For så vidt en udmærket idé, så længe vore unge og Sydslesvig ikke instrumentaliseres eller misbruges i et bestemt politisk-ideologisk ærinde. Det er af betydning, at de unge Sydslesviger forstår, at de og det danske mindretal nationalt og folkeligt ikke befinder sig uden for det danske kulturelle rum, men netop er en del af det. Det er ligesom grundlaget og forudsætningen for det danske mindretal og den mindretalsordning, der sikrer mindretallets folkeretlige, politiske og kulturelle rettigheder.

Slesvigsk Kreditforening vil med denne hæder gerne fremhæve projektets såvel pædagogiske som dannelsesmæssige kvalitet. Ethvert samfunds eller fællesskabs beståen er afhængig af, at generation på generation tilbydes dannelsesmæssige rammer inden for hvilke de unge kan tilegne sig henholdsvis udfordre fællesskabets grundlæggende kulturelle, etiske, politiske og sociologiske værdigrundlag. For at unge kan engagere sig seriøst og ligeværdigt i et aktivt medborgerskab for fællesskabets fremadrettede sammenhængskraft, har fællesskabet pligt til at pege på ledestjerner, der kan vise vej. Et samfund uden mål og med er et samfund, der risikerer at smuldre hen,

at gå op i limningen og udvikle sig til fragmenterede grupper uden fælles identifikation.

For et nationalt mindretal som det danske er det selvsagt endnu mere afgørende, at det er opmærksomt på mindretallets grundlæggende fælles værdier og identitet. Det er et fælles anliggende, at de unge, der gennemløber et helt uddannelsesforløb i vore danske skoler, får mulighed for at udvikle en aktiv dansk-sydslesvigsk bevidsthed og véd, hvad det vil sige at være dansk mindretal samt motiveres til både at fastholde og udvikle danskheden i Sydslesvig indbundet i grænse-landets mellemfolkelige med hinan-

den. Front og bro, om jeg så må sige. En pædagogisk og mindretalspolitisk fordring, som ikke kun vore pædagoger og lærere i mindretallet hver dag er stillet over for, men vi alle er kaldet til at trække på samme hammel.

Projektet elevambassadørerne er et forbilledligt eksempel på, hvordan målrettet, professionelt pædagogisk arbejde, engagement og ansvar kan gøre en positiv forskel inden for det uddannelses- og dannelsesforløb, vore skoler tilbyder. Lad det tjene som inspiration for andre. Mindretallet er dybt afhængigt af ikke blot sproglærere, men ligeledes engagerede mindretalslærere.

Tillykke til prismodtagerne!

SPROGFORENINGEN I SYDSLESVIG:

Nu med sprogpuljen »Mariehønen«

Af formand Lisbet Buhl

Ved foreningens velbesøgte generalforsamling i februar, kunne deltagerne møde historiker René Rasmussen, der fortalt om udstillingen "Mindretalsliv" på Museet Danevirkegården. René Rasmussen viste en lang række udstillingsgenstande og fortalte om deres historie, interessen og spørgelysten var stor efter foredraget.

MARIEHØNE-PULJEN

Som noget nyt besluttede generalforsamlingen at indstifte en sprogpulje "Mariehønen". En lille pulje, hvor der kan søges mindre tilskud op til 200 euro til projekter, der sætter fokus på det danske sprog.

Til generalforsamlingen præsenterede en gruppe forældre og lærere fra Lyksborg Danske Skole et sprogprojekt. Projektet er en vandresti med dan-

ske ordsprog, der er blevet anlagt i skolen. Her kan man se "rotter på loftet" og "bolde i luften", man kan "hoppe over, hvor gærdet er lavest" eller "male fanden på væggen". Det sjove og kreative projekt blev den første modtager at et tilskud fra Mariehøne-puljen.

Fakta om Mariehøne-puljen:

Beløbets størrelse: Op til 200 euro.

Hvem: Alle kan søge – børnehaver, skoler, foreninger, enkeltpersoner.

Hvad: Til projekter, der bruger og sætter fokus på dansk sprog. Projekter, hvor deltagerne er aktive omkring dansk sprog vil blive foretrukket. Det vil altså være nemmere at søge midler til et højt-læsning-projekt med aktive deltagere end til indkøb af billedbøger.

Hvordan: Man søger uformelt – med en fri skriftlig ansøgning.

Hvornår: Der er ingen tidsfrist

BIBLIOTEKSBESTYRELSEN

På generalforsamlingen blev der for første gang, som fastlagt i de nye vedtægter, aflagt beretning fra biblioteksbestyrelsen. Det var en omfattende beretning der bl.a. omhandlede bibliotekets nye logo, kernefortælling og løver, resultataftalen med Sydslesvigudvalget og et begyndende arbejde på at få nye vedtægter.

Beretningen blev efterfulgt af en række spørgsmål og en livlig debat.

ARRANGEMENTER

I et bredt samarbejde med bl.a. Centralbiblioteket og Nordisk Informationskontor gennemførtes der den 26. marts en sprogkonference i Flensborg om nordiske sprog. Professor Jørgen Lund, direktør Mads Clausen, Danfoss, Merethe Eckhardt, Danmarks Radio, og Bente Dahl, Sydslesvigudvalget, var oplægsholderne til denne interessante eftermiddag.

Den 28. oktober 2011 var Sprogforeningen i Sydslesvig vært for foreningens kontaktpersoner. En orientering om Christian Paulsen-Skolen, et besøg ved Istedløven og en tur til Danevirke Museum var blandt de programpunkter, gæsterne kunne opleve i Sydslesvig.

I november gentog vi arrangementet "Hit med Højskolesangbogen", denne gang i Egernførde.

SPROGFORENINGENS SKOLESKEMA

Sprogforeningens skoleskema sendes hvert år til samtlige skoleelever i Sydslesvig. I år bad vi Eva Løssing, lærer på Christian Paulsen-Skolen, om at komme med et udkast. Eva har tidligere tegnet den Mariehøne, der er Sprogforeningen i Sydslesvigs logo.

Eva kom med et fint forslag til et dobbelt skoleskema, så der nu kan spares plads på køleskabet i de familier, hvor der er flere skolesøgende børn.

BØRNEBIBLER

Atter i år har Sprogforeningen i Sydslesvig søgt fonde og skaffet midler til indkøb af børnebibler til dåbsbørn, så der kunne afleveres 150 børnebibler til Dansk Kirke i Sydslesvig ved provst Viggo Jacobsen.

SAMARBEJDET MED SPROGFORENINGEN - NORD

Vi har et tillidsfuldt samarbejde med Sprogforeningen. Sprogforeningen støtter vort arbejde i Sydslesvig, bl.a. i form af økonomisk støtte, hvilket vi er glade for. Vi er dog især glade for den støtte, der gives til alle afgangselever. Sprogforeningen skænker hvert år en bog gave til hver eneste elev, der forlader skolen. I år var der for første gang desuden bog gaver til studenter fra A.P. Møller Skolen.

Skulderklap til gode ideer og ildsjæle - til sydslesvigere fra sydslesvigere

Af formand Georg Buhl

Se, det mundede ud i klingende mønt.

På generalforsamlingen i Medborgerhuset i Egernførde den 4. maj fordelte Sydslesvigsk Selvhjælp 8.720 euro til:

Skoleforeningens Underholdningsorkester 1310 euro.

Christianslyst 860 euro.

Generationslejr for bedsteforældre og børnebørn 400 euro.

Dansk Spejderkorps Sydslesvig 900 euro.

Spejderne i Store Vi 830 euro.

Lyksborg Danske Skole 400 euro.

Sandpapir« 620 euro.

Jørgensby-Skolen 560 euro.

Store Vi-Vanderup Børnehave 630 euro.

Skovlund-Valsbøl Danske Skole 900 euro.

Kobbermølle museerne 470 euro.

Jens Kruse-Skolen 560 euro.

Skovgade Børnehave 260 euro.

Da der ikke var penge nok til, at alle fik det ansøgte beløb, var generalforsamlingen nødt til at skære lidt i enkelte ansøgere ønsker.

Slogan: SSH - Det er så nemt, vi udbetaler dit kontingent.

Sydslesvigsk Selvhjælp samler penge til personer og projekter, der

SSH-formand Georg Buhl trodser blæst og regn ved SSH-bussen på årsmødepladsen i Flensborg. (Foto: SPT)

normalt ikke har et eget budget. Det er typisk ildsjæle, nye ideer og utraditionelle initiativer, der prioriteres højest.

Der er i Sydslesvig en del gode ideer og ildsjæle, der trænger til et økonomisk tilskud og et skulderklap. Det er dem vi gerne vil støtte.

Det er medlemmernes kontingent, foreningen fordeler hvert år på generalforsamlingen. Kontingentet er på 100 euro.

Hvis du vil være medlem af Sydslesvigsk Selvhjælp, kan du henvende dig til Georg Buhl, Sønderfiskergade/ Sünderfischerstr. 10, 24939 Flensburg. Eller du kan ringe på 0163 9208 049 eller maile til ssh@syfo.de.

Det koster som nævnt 100 euro om

året at være medlem. Du får tilsendt en "Spendenbescheinigung", så du kan trække beløbet fra i skat, så den reelle udgift er på godt 60 euro.

Vi er en selskabelig forening, der nyder at være sammen. Vi holder to fester om året. For egen regning. Foreningen kendetegnes ved, at alle indtægter går til projekter og ildsjæle i Sydslesvig. Det er en forening uden udgiftsbilag til driften.

Bestyrelsen består af: Trine Terp, Slesvig - Lorenz Thomsen, Flensburg - Bjarne Stenger Wulff, Fredrikstad - Susanne Ipsen, Flensburg, og Georg Buhl, Flensburg.

Revisorer er Torsten Wulff, Sønder Brarup, og Orla Møller, Harreslev.

STUDIEAFDELINGEN OG ARKIVET VED DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:

Støvet lagde sig ikke

Af lederen Lars N. Henningsen

Som i årene forud fik støvet ikke lov at lægge sig på hylderne i arkivet og på Studieafdelingens kontorer. Der blev modtaget værdifulde afleveringer, bogudgivelserne blev mødt med interesse, og der blev trådt nye veje i tilgængeliggørelse af afdelingens samlinger.

Året 2010 indbragte Arkivet 38 nyafleveringer på 19 løbende hylde-meter. Der var sande skatte imellem. Vor viden om mindretallets pionertid blev udvidet med protokoller fra Christiansgarden i Flensburg 1816-55 og protokoller fra den danske borgerskole i Flensburg 1852-64, den ældste af alle danske skoler i landsdelen. Flytningen af de danske institutioner til Slesvighus medførte store afleveringer fra SSF-sekretariatet dér, SdU kom med masser af ringbind, og FDF i Sydslesvig afleve-

rede sit arkiv lige fra oprettelsen i 1946 til i dag.

Blandt de private afleveringer fortjener det store firma- og familiearkiv fra købmandshuset CC. Petersen i Flensburg at fremhæves. W.L. Christiansens arkiv fik et værdifuldt supplement, og projekt Mindretalsliv medførte en del afleveringer. De omfattende frisiske samlinger blev udvidet med Sild-friseren Hans Høegs store arkiv om forfatterne Nann og Jens Mungaard og andre kendte forkæmpere for det frisiske.

BØGER

Grundbogen Sydslesvigs danske historie, som udkom i to oplag i 2009, blev udsolgt, og i april 2011 forelå bogen på tysk under titlen Zwischen Grenzkonflikt und Grenzfrieden. Den tyske udgave er ajourført frem til udgangen af 2010. Den blev præsenteret for pressen

Studieafdelingens og Arkivets arrangementer vækker folks interesse – hver gang. (Foto: DCB)

ved et arrangement på landsarkivet i Slesvig. I oktober og november 2010 præsenterede forfatterne deres resultater ved tysksprogede foredrag på Landesarchiv i Slesvig og Landesbibliothek i Kiel.

Det lykkedes også at bringe deltagelsen i projekt Mindretalsliv til en afslutning.

Redaktionen af 15 interviews med danske sydslesvigere blev klargjort og forsynet med indledning og sammenfatning, så de var færdige til udgivelse i bogform sammen med de tilsvarende interviews med tyske nordslesvigere.

TILGÆNGELIGGØRELSE

Den røde tråd i årets arbejde var ønsket om mest mulig åbning af vinduerne til afdelingens samlinger.

Billedsamlingen er populær hos publikum. Det var derfor en mærkedag, da det nye arkivprogram Arkibas 4 og søgebasen Miniarkibas blev taget i brug. Derved blev det muligt at foretage onlinepræsentation af arkivets samlinger. Knap 3000 billeder og plakater er allerede tilgængelige for enhver på

nettet, og net-tilgængeliggørelsen skrider frem med hurtige skridt. Digitaliseringen af lyd- og filmsamlingen blev fortsat.

Ønsket om tilgængeliggørelse førte til projektet Sydslesvigs danske historie på film. Film taler mere direkte end bøger. Arkivet rummer mere end 100 film, som viser sider af mindretallets liv siden 1920. I årets løb er der arbejdet med at gennemgå filmene, udvælge filmklip om interessante temaer fra mindretallets historie og at kombinere klippene til en buket, som samlet fortæller mindretallets historie. Målet er at udgive filmhistorien på dvd sammen med et teksthæfte, og på den måde levendegøre mindretalshistorien - for skoleklasser og alle andre interesserede. Derved bliver arkivets filmsamling også tilgængeliggjort langt bedre end før. Filmudgivelsen står lige forud for virkeliggørelse.

I årets løb var foredrag, værkstedsaftener, småudstillinger og hjemmesiden star.dcbib.dk udtryk for den samme bestræbelse: ønsket om at lette vejen for alle interesserede til for de mange muligheder, som ligger gemt i arkivets samlinger.

Aktiv og økonomisk medvirken

Af Carsten Reyhé

Det er med stor tilfredsstillelse, at vi kan konstatere, at foreningen aktivt og økonomisk har medvirket til at realisere et af vore primære mål, nemlig etableringen af et mindretalsmuseum på Danevirke Museum. I den forbindelse har foreningen af egne midler bevilliget to månedslønninger á 42.000 dkr. til René Rasmussen til færdiggørelse af udstillingskataloget. Dette vil siden blive udgivet på dansk og tysk

Med åbningen af udstillingen "Dansk i Sydslesvig" har museumsforeningens kulturhistoriske genstande fået et varigt udstillingssted og et musealt opbevaringssted.

Hermed er det fremover Danevirke Museum, der indsamler og opbevarer mindretallets kulturhistoriske genstande.

I arbejdet omkring udstillingen har museumsforeningen dermed kunne tage aktiv del i mindretallets kulturpolitik.

Museumsinspektør Nis Hardt er taknemmelig for at så mange af foreningens medlemmer har afleveret genstande til både den aktuelle udstilling som til museets samlinger.

Nu er det på tide at finde en permanent løsning for foreningens kunstsamling, der er deponeret på Mikkelsberg. Foreningen må derfor i de kommende år arbejde hen på at løse denne opgave og få en aftale på plads med den nyoprettede Mikkelsberg Fond.

Bestyrelsen foreslår derfor at om-danne museumsforeningen til to støt-teforeninger for hhv. Danevirke Museum og Mikkelsberg.

Sparekniven får konsekvenser for det oplysende arbejde

Af formand Rüdiger Schulze

Sydslesvigsk Oplysningsforbundet (SOF) er som andre organisationer også blevet ramt af landsregeringens sparekniv. I 2010 blev vort tilskud fra landet nedsat med ca. 2.000 € og i 2011 med yderligere ca. 800 €. I 2012 bliver tilskuddet nedsat til 11.700 €. Oprindeligt fik SOF 16.300 €. Dermed er vort tilskud i løbet af 3 år blevet reduceret med ca. 28 procent. Dette har selvsagt konsekvenser for vort oplysende arbejde i Sydslesvig.

Tilskudsnedgangen har nemlig ført, til at SOF giver mindre i tilskud til foredrag og projekter til vore medlemsorganisationer. I 2010 støttede vi således 13 arrangementer, hvor der var 531 deltagere. I 2009 gav SOF tilskud til 26 arrangementer med 1084 deltagere. Udover mindre tilskud fra landsregeringen var denne nedgang dog også begrundet i, at SOF-medlem Historisk Samfund for Sønderjylland i Sydslesvig på grund af interne problemer ikke gennemførte nogen arrangementer. Normalt står organisationen for 6-8 foredrag pr. år om historiske emner. I løbet af 2010 er Christian Skov dog blevet valgt til ny formand og derfor er der begrundet håb om, at Historisk Samfund for Sønderjyllands sydslesvigske afdeling gennemfører arrangementer igen. I forbindelse med indvielsen af Istedløven i Flensborg den 10. september 2011 gennemførte Historisk Samfund f.eks. et glimrende arrangement, hvor historikeren Lars N. Henningsen holdt et foredrag om løvens historie.

Af andre interessante arrangementer, som SOF støttede i det forløbne år, kan nævnes en paneldiskussion med formanden for det grønlandske parla-

ment Motzfeld og klimaforskeren Olaf Hohmeyer, et foredrag med SSFs/SdUs daværende konsulent på Christiansborg Simon Faber, et foredrag om den danske historie set ud fra kvindernes synsvinkel, et foredrag om frisernes historie samt et oplæg om sorberen Jan Skala og mindretallene i Tyskland.

SOF har nu 10 medlemmer, og i 2010 fik SOF ny ledelse. Da det traditionelt er SSW, der har formandsskabet i SOF, overtog jeg sidste år hvervet efter Dieter Lenz. Ny næstformand blev SSFs formand Dieter Paul Küssner. Derudover er både Dansk Kirke i Sydslesvig, Dansk Skoleforening, Friisk Foriining og Dansk Sundhedstjeneste repræsenteret i bestyrelsen.

På grund af nedskæringerne vil SOF i de næste år se endnu nøjere på om ansøgningerne opfylder kriterierne i vores formålsparagraf. Her står der, at det er "foreningens formål at drive oplysningsarbejde af kulturel og politisk art særlig blandt personer med tilknytning til den danske eller frisiske folkedel i Sydslesvig og at fremme demokratisk tankegang og oplyse om almene samfundsforhold set i international sammenhæng."

Af denne formålsparagraf føler bestyrelsen sig selvfølgelig bundet og derfor har vi allerede i år måtte afvise flere ansøgninger, der ikke opfyldte dette krav. I særdeleshed kan vi ikke støtte ansøgninger til rejser eller overnatninger af skoler eller foreninger. Disse ansøgninger er ikke dækket ind af formålsparagrafen.

På generalforsamlingen mindedes vi afdøde Holger Andresen, vor mangeårige revisor, der var pensioneret bogholder på Flensborg Avis.

Forandring og kontinuitet

Af formand Kim Andersen MF (V)

Den første gang. Det har været mottoet for i hvert fald en del af Sydslesvigudvalgets arbejde i 2011. For første gang har udvalget nemlig uddelt de nye projektilskud til oplysningsaktiviteter. Det er også første gang, vi i udvalget udarbejder resultataftaler for alle de foreninger, der modtager driftstilskud fra udvalget. Begge dele er en direkte konsekvens af den nye Sydslesviglov fra april 2010.

Til trods for den nye lov, så gentager visse aktiviteter i udvalget sig dog. Heldigvis. I år har vi således igen haft glæden af at komme på besigtigelsestur til Sydslesvig. En gentagelse, vi derimod godt kunne være foruden, er sagen om de ulige besparelser mod eleverne i det danske mindretals skoler, som desværre endnu ikke er løst ved udarbejdelsen af denne artikel, og som vi derfor også har brugt en del kræfter på i 2011.

DE NYE PROJEKTTILSKUD TIL OPLYSNINGSAKTIVITETER

Året blev indledt med uddelingen af en ny type Sydslesvig-tilskud: Projektilskuddene. Mindretalspædagogik, vandrestilling med sydslesvigsk kunst i Danmark og sydslesvigske børns ferierejser er tre af de projekter, der modtager tilskud. I alt støttede vi ti projekter med ca. 5,2 mio. kr. De støttede projekter var overordnet kendetegnet ved, at de på forskellig vis videreudvikler og fremmer kulturmødet mellem Danmark og Sydslesvig, ligesom de søger at inddrage den yngre generation.

Muligheden for at uddele projektilskud er en nyskabelse. Vi i udvalget

kan nu bruge en del af Sydslesvigbevillingen til aktiviteter, der på den ene eller den anden måde skaber forståelse for mindretallets helt særlige vilkår. Hvor en stor del af Sydslesviglovens øvrige bestemmelser langt hen ad vejen var en formalisering af allerede eksisterende praksis, så er projektilskuddene for alvor et nyskabende tiltag. Derfor er jeg også særligt glad for denne del af loven, som jeg ser et stort potentiale i for Sydslesvig-arbejdet.

Projektilskuddene er tiltænkt oplysningsaktiviteter. Oplysning om Sydslesvig er livsnødvendigt, særligt nord for grænsen og til de yngre generationer, hvis støtten til det danske mindretal i Sydslesvig skal fremtidssikres. Den danske stat sender hvert år ca. 500 millioner kroner ned til det danske mindretal i Sydslesvig. Det er ikke småpenge, og tilskud i den størrelsesorden sender man fra dansk side kun af sted, så længe tilskuddene anses som berettigede. Tilskuddene har sin naturlige berettigelse i sydslesvigernes danske historie, grænsedragningen i 1920 og mindretallets mulighed for i dag at leve dansk i en tysk hverdag. Men det kræver selv sagt, at man kender til disse særlige forhold.

Projektilskuddene er derfor også et område vi i udvalget prioriterer højt. Det til trods for, at det på den korte bane giver en smule færre midler til den almindelige foreningsdrift, idet midlerne til projektilskud skal tages fra den samlede bevilling til Sydslesvig. I udvalget har det derfor heller ikke været til diskussion, hvorvidt der igen i 2012 skulle afsættes en pulje til projektmidler. Det skal der naturligvis, og på nuværende tidspunkt er vi i gang med at udarbejde en egentlig projektpolitik for 2012, som bliver offentliggjort i no-

vember. Jeg skal ikke løfte sløret for vore konkrete overvejelser om 2012-tilskuddene. Men jeg kan sige så meget, at ambitionsniveauet i udvalget ikke er blevet mindre siden sidste år.

Oplysningsprojektet om Sydslesvig letter nu, lad os få noget luft under vingerne og tænke store tanker. Uden at male at for mange sorte skyer over Sydslesvig, så er det her fremtiden ligger, hvis vi vil bevare kernen i danskheden syd for grænsen: Det levede mindretalsliv med dets rige foreningsliv.

UDARBEJDELSE AF RESULTATAFTALERNE FOR 2012

Som en konsekvens af Sydslesvigloven skal alle foreninger, der modtager driftstilskud fra 2012 forhandle og indgå resultataftale med udvalget. Resultataftalerne formaliserer og systematiserer den kontrol og det opfølgingsarbejde på tilskuddenes anvendelse, som udvalget sådan set hele tiden har varetaget. Med resultataftalerne har vi blot fået et nyt værktøj til at varetage denne del af vores opgaveportefølje.

For at forberede arbejdet med resultataftaler tog udvalget i 2011 initiativ til et pilotprojekt, hvor vi udarbejdede resultataftale med Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger. Derudover har Sydslesvigsk Forening også indgået resultataftale med udvalget for 2011.

Aftalerne for 2012 er lavet på baggrund af erfaringerne fra pilotprojektet. I skrivende stund står vi med stort set færdige udkast til alle resultataftaler for 2012. De er forhandlet på plads på embedsniveau mellem vort sekretariat og hver enkelt forening, der har søgt om driftstilskud via resultataftale for 2012, og som vi i udvalget har besluttet at indlede forhandling om resultataftale med.

Ved budgetforhandlingerne orienteres vi om foreningernes aktuelle aktiviteter og udfordringer. Vi i udvalget har

mulighed for at få stillet en række uddybende spørgsmål til foreningerne, og så skal resultataftalerne i videst muligt omfang forhandles på plads. Næste skridt er vor endelige budgetlægning for 2012, dernæst høringen af undervisningsministeren om vor tiltænkte tilskudsfordeling, inden vi i slutningen af året kan melde endeligt tilbage til foreninger om deres driftstilskud for det kommende år, og de underskrevne aftaler kan offentliggøres på udvalgets hjemmeside.

Regnskabstal, budgettal og nøgletal. Resultatkrav og resultatmål. Foreningsformål, daglige aktiviteter og historie. Udover en række formalia vedrørende tilskudsudbetalingen, opfølgningen og så videre, er dette - kort fortalt - indholdet af resultataftalerne. Som det vidst fremgår, kommer aftalerne hele vejen rundt - 360 grader - om foreningernes virke. Det hænger sammen med, at resultataftalerne - udover at være et værktøj til opfølgning og kontrol - har et helt klart oplysningssigte. De skal oplyse om, hvordan midlerne til Sydslesvig anvendes, både til os i udvalget og til den bredde danske offentlighed.

Resultataftalerne er endnu ikke forhandlet endeligt på plads. Alligevel tør jeg allerede nu godt sige, at aftalerne er lykkedes med hensyn til at skabe øget oplysning om livet i Sydslesvig. Mange af foreningerne i Sydslesvig har et rigt og mangefacetteret virke, hvilket det som udenforstående umiddelbart kan være svært at danne sig et indtryk af. Der bliver man hjulpet af resultataftalen. For den udgør et relativt kort og overskueligt dokument om foreningens økonomi, forskellige aktiviteter og historiske udvikling.

Resultataftalerne bidrager på denne måde til at øge det generelle oplysningsniveau om Sydslesvig. Dertil kommer funktionen som værktøj for os i udvalget til følge op på, hvordan tilskuddene til Sydslesvig anvendes. I praksis foregår det ved, at foreningerne i aftalen opstiller nogle meget kon-

Sydslesvigudvalget på besigtigelsestur 2011 bl.a. i Tønning, fotograferet sammen med værter, gæster og medarbejdere foran Skipperhuset. (Foto: SPT)

krete og målbare resultatkrav til deres aktiviteter i årets løb, som så skal evalueres, når året er gået. Jeg ved, at foreningerne i samarbejde med sekretariatet har knoklet for at formulere gode og målbare resultatkrav til aftalerne for 2012. Selve opfølgings- og evalueringsarbejdet har vi til gengæld ikke taget hul på endnu. Det ligger og venter på udvalget i 2013.

BESIGTIGELSESTUREN 2011

I dagene den 20.-22. juni besøgte vi mindretallet på vor årlige besigtigelsestur til Sydslesvig. I år gik turen til den sydvestlige del af Sydslesvig og området omkring Nordstrand, Frederiksstad og Tønning.

På turen deltog Lise von Seelen, MF (S), Bente Dahl, MF (RV), Jørn Ulrik Larsen (SF) og Torben Rechendorff (KF) og jeg selv, og vi var således et næsten fuldtalligt udvalg af sted. 6. udvalgsmedlem, Søren Krarup, MF (DF), var desværre forhindret i at deltage.

I udvalget sætter vi stor pris på turen, hvor vi besøger en række af mindretallets institutioner og deres medarbejdere, ligesom vi mødes med repræsentanter fra de foreninger og organisationer, som driver aktiviteter for det danske mindretal i Sydslesvig. Det stedlige besøg i Sydslesvig er særdeles velfungerende med hensyn til at få indblik i lokale forhold og igangværende projekter. Derudover er det også en god lejlighed til at drøfte eventuelle fremtidige aktiviteter i mindretallet. Selv om de føromtaltede resultataftaler er yderst oplysende, kan de således på ingen måde erstatte besigtigelsesturen eller de andre måder hvorpå vi i udvalget har direkte kontakt til mindretallet.

Vanen tro kom vi vidt omkring på besigtigelsesturen. Vi så på biogasanlæg i Horsted, besøgte Frederiksstad Danske Skole og Børnehave samt byens menonitterkirke, og i Skipperhuset i Tønning blev vi af SSW orienteret om turismen på vestkysten, ligesom repræsentanter fra SdU og SSF fortalte

om deres aktiviteter generelt og i lokalområdet. Endvidere nåede vi omkring Danevirke Museet i Slesvig, hvor vi så den fantastiske nye, spændende udstilling om det danske mindretal historisk set og frem til i dag. På Mikkelborg - Nordisk Center for Kunst og Cricket så vi sydslesvigsk kunst og besøgte det herlige anlæg, der også fungerer som hjemmebane for det danske cricketlandshold.

SKOLESAGEN

Sagen om den slesvig-holstenske regerings ensidige besparelser mod det danske mindretals skoler i Sydslesvig er i skrivende stund desværre endnu ikke løst. De kolde fakta taler deres eget usympatiske sprog. Eleverne i det danske mindretals skoler udløser nu et taxamertilskud fra det slesvig-holstenske undervisningsministerium som er 15 pct. mindre end taxamertilskuddet til de offentlige tyske skoler.

Forbundsregeringen etårige økonomiske håndsækning hilses velkommen, men den er en stakket frist. 2012 vil Skoleforeningen igen mangle de ca. 3,5 mio. euro, der er forskellen i mellem et taxameter på 100 pct. og 85 pct. Dertil kommer, at engangsbevillingen ikke løser det principielle problem i sagen: Diskriminationen af det danske mindretal syd for grænsen. Det kan kun en fuld tilbagetrækning af besparelserne rette op på.

Beskæringen af elevtilskuddene rammer ensidigt det danske mindretals skoler og ophæver dermed ligestillingen mellem mindretals- og flertalsbefolkningen. Det strider imod ligestillingsprincipperne i København-Bonn Erklæringerne fra 1955, som ellers satte en tyk streg under, at mindretallene på begge sider af den dansk-tyske grænse nyder de samme rettigheder som flertalsbefolkningen. Dermed sættes også årtiers gode udvikling i grænselandet over styr. Hidtil er forholdet mellem mindretal og flertal i det dan-

ske-tyske grænseland ofte er blevet fremhævet som forbilledlig. Det er det ikke i dag.

Det ligger udvalget på sinde at finde en varig og for mindretallet acceptabel løsning. Vi har fulgt og vil fortsat følge sagen nøje. For at bidrage til en holdbar løsning har vi gentagne gange rettet henvendelse til statsministeren, udenrigsministeren og undervisningsministeren og opfordret regering til at forsætte sit engagement i sagen og stå fast på princippet om fuld ligestilling. Senest deltog vi den 20. juni i et møde med undervisningsministeren og repræsentanter fra mindretallets foreninger. Disse og lignende initiativer er vigtige skridt på vejen til at omsætte princippet om mindretallets ligeværd til konkret handling.

Jeg og det øvrige Sydslesvigudvalg håber, denne sag får en ordentlig løsning, så forskelsbehandlingen ophæves, og vi kan vende tilbage til normaltilstanden hos det danske mindretal syd for grænsen. Nemlig dén, at det danske mindretal lever i fredelig sameksistens med deres tyske naboer, og hvor skolebørn udløser de samme bevillinger, hvad enten der er H.C. Andersen eller Brüder Grimm på skoleskemaet.

ET NYT SYDSLESVIGUDVALG

Sydslesvigudvalgets funktionsperiode følger Folketinges valgperiode, og valget den 15. september medfører dermed forandringer i udvalget.

Først og fremmest betyder valget, at »det rigtige« Sydslesvigudvalget nedsættes. Os i det afgående udvalg udgør Sydslesvigudvalgets forgænger: Udvalget vedrørende Danske Kulturelle Anliggender i Sydslesvig. Først ved nyvalg nedsættes Sydslesvigudvalget formelt.

I Sydslesvigudvalget vil vi se mange nye ansigter. Det hænger sammen

med den måde, som udvalget sammensættes på. Folketinget udvælger udvalgets medlemmer blandt sine medlemmer. Dog kan Folketinget i helt særlige tilfælde vælge et eller flere medlemmer, der ikke er medlem af Folketinget. Da langt størstedelen af det afgående udvalg enten ikke er medlemmer af Folketinget eller har meddelt, at de ikke genopstiller til Folketinget, vil der – på trods af undtagelsesreglen - blive en del udskiftning i udvalget.

Valget vil medføre forandringer. Æn ting forbliver dog helt sikkert uforand-

ret; Sydslesvigudvalgets opgaveportefølge. Et nyt Sydslesvigudvalg vil i den forstand derfor skulle fortsætte arbejdet, hvor det afgående udvalg slap. Vil et nyt udvalg så gå til opgaven på samme måde som det afgående? Sikkert ikke, men jeg er overbevist om, at det nye udvalg, deres sekretariat i Undervisningsministeriet og mindretallet vil få et godt samarbejde, ligesom vi har haft det i det afgående udvalg.

Et samarbejde hvor man med blik for behovet for kontinuitet og for forandring virker til gavn for det danske mindretal i Sydslesvig.

Sydslesvigudvalget – det gamle, uden Torben Recherndorff. (Foto: Lars Salomonsen)

Fra adventskonserter 2010 til årmødekonzert 2011

Af formand Niels Ebbe Huus

ADVENTSKONCERTER 2010

Da beretningen til SSFs årbog 2010 blev skrevet, var vore adventskonserter endnu ikke afviklede. Ved en koncert søndag den 28. november i Ansgar kirke og i Medelby kirke opførte koret bl.a. Anders Öhrwalls Mariamusik.

Anders Öhrwall var kirkemusiker 1962-1999 i Adolf Fredriks Församling i Stockholm. 1964 grundlagde han Adolf Fredriks Bachkör og komponerede en række værker, som er blevet stående som næsten klassiske, og som egner sig til øvede amatørkor.

Værket blev til ny rytmisk musik og middelalder-hymner i en fortælling om den hellige jomfru Maria for blandet kor, og instrumenter. Teksterne er oprindelig fra Sverige, England, Tyskland og Frankrig og er oversat/gendigtet på dansk af Poul Pedersen.

På fløjter kunne man høre Thomas Biermann og Yvonne Kaiser, på cello Sebastien Gaede, på bas Boris Antoniak, på slagtøj Christoph Müske og på orgel Wolfgang Joern.

Det blev en smuk opførelse, som vor dygtige dirigent Elsemarie Nielsen havde indstuderet, og som blev værdigt støttet af de dygtige musikere. Der var mange tilhørere, og de fik en fin adventskoncert at høre. Da begge koncerter blev afholdt om søndagen, kunne musikerne også være med i Medelby. Det satte publikum stor pris på der.

Ved koncerterne opførte koret desuden J.S. Bachs "Sicut locutus est" (Halleluja, pris Herren i det høje) fra Magnificat, John Høybyes "Quem Pastores" og Gade/H.C. Andersens "Barn

Jesus i en krybbe". Orkestret spillede dele af Georg Philipp Telemanns Tafelmusik (1733), og det hele blev kyndigt ledet af vor dirigent Elsemarie Nielsen.

SAMARBEJDE MED ESBJERG

Efter ønske fra Esbjerg Amatør-orkester blev der etableret et samarbejde om to koncerter før påsken 2011.

Fredag den 8. april mødtes kor og orkester på Christianslyst for at holde en fællesprøve. Dirigent Per Kruse Hansen, som dirigerer Esbjerg Amatør-orkester, havde indstuderet John Høybyes Spes Unica – Håb, en påskekantate for kor og orkester, og Torsdagskoret havde arbejdet intenst for at lære at synge værket siden begyndelsen af året.

Det blev et spændende møde, hvor orkester og kor skulle finde sammen i harmoni, sådan at begge kom til deres ret. Orkestret bestod af godt 30 musikere og koret af godt 40 sangere.

Lørdag den 9. april var der prøve hele formiddagen på Flensborghus og så dejligt socialt samvær omkring smørrebrødet. Der blev knyttet mange gode bånd.

Esbjerg Amatør-orkesters formand Elisabeth Broch havde sammen med sin bestyrelse arrangeret orkestrets ophold på Christianslyst, og Torsdagskoret var vært ved frokosten om lørdagen.

Men sikke der blev arbejdet. Kl. 16 skulle koncerten finde sted, så alle sejl blev sat til for at give tilhørerne en så fin musikalsk oplevelse, som vi kunne.

Der var mange tilhørere, og koncerten blev afviklet med stort bifald til følge fra salen. Flensborg Avis skrev en

Torsdagskoret i Rotterdam i 2010.

rosende omtale af koncerten og satte et fint billede i avisen.

Søndag den 10. april kørte Torsdagskoret med bus til Esbjerg Musikhus. I forhallen skulle koncerten afholdes.

Musikhuset er tegnet af de verdensberømte brødre arkitekterne Jan og Jørgen Utzon, og det arkitektoniske indtryk var overvældende. Tilmed fik vi at vide, at esbjergenserne selv havde betalt alle regninger, og at en privat mand havde samlet 100 millioner ind til formålet. Det var dejligt, at mange borgere var mødt op, og de fik også en smuk oplevelse at huske tilbage på.

MERE END MUSIK

Vi var så heldige, at formanden for Esbjerg Amatørorkester Elisabeth Brochs mand Jørgen Broch i en årrække havde været leder af Esbjerg Kunstmuseum, som er bygget sammen med Musikhuset. Det var hans far, der havde startet kunstmuseet.

Derfor var der lagt et besøg på kunstmuseet og en omvisning i det smukke musikhus ind i programmet for Torsdagskorets medlemmer. Jørgen Broch er ikke længere ansat som leder af museet, men han kendte alle malerne og malerierne, der var på

væggene. Det blev næsten turens højdepunkt, da Jørgen Broch delte gavmildt ud af sin viden og i flere tilfælde fik os til at forstå, hvorfor netop det værk var på Esbjerg Kunstmuseum. Flere af os besluttede, at vi ville vende tilbage på et andet tidspunkt for at fordybe os mere i kunstværkerne.

Dagen sluttede med, at Esbjerg Amatørorkester var værter ved en middag for os alle sammen, og vor huspøt Marianne Kröger havde som sædvanligt digtet noget, som dels var solo, dels fællessang. Torsdagskorets mulighed for at være med i så stort et arrangement skyldtes, at vi havde fået 15.000 kr fra Christen Larsen og Hustrus Mindefond, som vi er taknemmelige for.

ÅRSMØDEKONCERTEN 2011

Torsdagskoret holder altid årsmødekoncert på Duborg-Skolen om lørdagen. I år var det den 28. maj. Nu havde vi prøvet den vanskelige opgave at opføre Anders Öhrwalls Mariamusik sammen med et stort orkester, men værket er oprindelig skrevet sådan, at påskantaten skal opføres med en lille gruppe musikere.

Det blev en anderledes koncert, da vi fik Hanne Hokkerup (piano), Ivo Igaunis (saxofon), Holger Schreiber (slagtøj) og Finn Strothmann (kontrabas) til at støtte korsangen. I koret var vi begejstrede for at synge sammen med de dygtige musikere, og jeg tror nok, at korets medlemmer bedst kunne lide den kombination af fire musikere frem for et stort orkester på 30. Vi høstede stort bifald fra publikum, og rektor udtalte en varm tak for forsamlingens vegne.

AFSKED MED ELSEMARIE NIELSEN

16. april fik jeg en kedelig meddelelse. Vor dirigent gennem næsten 6 år ønskede at holde op. For et kor er det vitalt at finde en dirigent, som kan og vil lede et stort blandet kor. Efter at have sundet os over Ries ønske, måtte vi prøve at få koret videre. Vi måtte finde en ny dirigent. Vi var så heldige, at Rigmor Eybye, musiklærer på Jaruplund Højskole, sagde ja til at prøve i et halvt år som vor dirigent.

Rigmor Eybye, født 1963 i Brande, har fået sin musikuddannelse på Århus

Universitet, og efter et år som musiklærer på Viborg Katedralskole kom hun i 1998 til Jaruplund Højskole. Rigmor er kendt fra anmeldelser af klassiske koncerter og opera i Flensborg Avis, og nu kaster hun sig ud i en opgave med at dirigere et 40 medlemmers stort amatørkor. Vi glæder os over, at hun har sagt ja til opgaven, og vi ønsker alt godt for hende og koret.

EFTER FORMANDSKIFTET 2010

Det kan ikke nægtes, at vi savner både Kirsten Anthonisen og Marianne Kröger i bestyrelsesarbejdet. Men vi gør det, så godt vi kan. Der er ikke sket de store forandringer, men en lille fornyelse er det blevet til. Formanden udsender nyhedsbreve til kormedlemmerne, når der er særlige meddelelser. Det er blevet til 12 nyhedsbrev siden juli 2010.

Jeg vil slutte med at sige tak til alle gode sangkræfter, som glæder sig over vore koraktiviteter. Har du lyst til at synge med, så find os på hjemmesiden www.torsdagskoret.dk.

I sensommeren overtog Torsdagskoret for et år vedligeholdelsen af sangerlunden i Frueskoven i Flensborg efter politikoret. Den forpligtelse indgår Flensborg-korene på skift. Her ses formand Niels Ebbe Huus med den symbolske kost og korets dirigent Rigmor Eybye. (Fotos: privat)

Formandsskifte efter 23 år

Et af de største legater, der administreres af Grænseforeningen, har netop skiftet bestyrelsesformand.

På et bestyrelsesmøde i Oberst H. Parkovs Mindefond sidst gav Wilhelm Klüver, Flensborg, formandsstafetten videre til tidligere direktør i Grænseforeningen Niels Henriksen, Sorø, som i forvejen virkede som sekretær i fondsbestyrelsen, og som herefter nu også fortsætter som fondens formand.

Wilhelm Klüver, fhv. formand for SdU og SSW, har været fondsbestyrelsens formand siden efteråret 1988, hvor han afløste fondens første formand, højskoleforstander Niels Bøgh Andersen. Klüver fortsætter som medlem af bestyrelsen.

Niels Henriksen, inkarneret sønderjyde, er født i Bredebro i Sønderjylland på den danske side af grænsen og har en fortid som elev i den danske Hans Helgesen-Skole i Frederiksstad. I årene 1988 til 2003 var han som direktør for Grænseforeningen engageret i samarbejdet mellem den store folkelige organisation og alle niveauer inden for det danske mindretal i Sydslesvig.

Dette medførte, at han blev et kendt ansigt og navn i hele Sydslesvig, lige som det gav ham et stort detailkendskab til alle facetter inden for det nationale arbejde, som han er fortrolig med, og som også indbefatter den del af Sønderjylland, som ligger nord for grænsen. Det er på denne baggrund, at mindefondens bestyrelse har valgt ham som deres formand.

I sit aktive otium holder han mange foredrag om sønderjyske emner, etablerer studiekredse om Sønderjyllands historie og har netop afsluttet en række på fire seminarer om "Nationalitetskampens Historie" i samarbejde med Løgumkloster Refugium.

Niels Henriksen, ny formand for fonden.
(Foto: SPT)

Mindefonden har navn efter Gentoftes første borgmester og blev oprettet i juli 1947 af oberstens datter, Inger Parkov. Dens formål er at støtte "nationalt og socialt arbejde i grænseegnene og skal fortrinsvis tilfalde foreninger og institutioner, der arbejder for nationale og sociale opgaver i disse egne".

Efter ansøgning bliver der i disse år uddelt omkring 200.000 kr. årligt til en lang række forskellige formål, og hvert år tildeler formanden Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris på SSFs landsmøde til et medlem af foreningen, som har gjort sig fortjent til en anerkendelse for aktiv indsats for SSF og det danske mindretal.

Karina Helledie Vandkrogs "godawlinger"

Kunstneren bag SSFs julemærker 2011 hedder Karina Helledie Vandkrog (39), født i Hirtshals, nu bosiddende i Skovlund, hvor hun nyder livet sammen med sin familie, sine katte og sine malerier.

Hun er autodidakt indenfor maleri, uddannet pædagog, og har malet i mange år.

Sine små figurer har hun døbt "godawlinger". Go'daw er sådan en god jysk måde at møde hinanden på, og en "ling" er en lille finurlig en.

Karina fortæller: »I 2008 fik jeg besøg af et par stykker, og siden har de boet her hos mig. Jeg lever i en verden af små smilende væsner, der dagligt bringer mig mange sjove oplevelser. Sammen har vi kastet os ud på en rejse af farver, smil og sjov. Vore rejse har bragt os vidt omkring. Godawlingerne har været på besøg i både Frederikshavn, Hirtshals, Århus, Åbenrå, Ballerup, Hjørring, Esbjerg, Flensburg, Vejle og Valsbøl.

Mine malerier må siges at befinde sig i den mere naivistiske del af skalaen, men jeg befinder mig godt med den barnlige streg og den lidt skæve vinkel.

Jeg elsker farver. Farver bringer masser af følelser op i mennesker.

De fleste mennesker har farver de helst omgiver sig med, og jeg tror på, at farver spiller en stor rolle for vores humør i dagligdagen.

Jeg elsker smil, humor og det sjove udtryk.

Smil smitter - så smit andre. Den dybere meningen med malerierne er enkel: at bringe så mange smil frem med mine lidt skøre og anderledes motiver som muligt, og at holde fast i den barnlige sjæl, som vi voksne alt for ofte

Karina Helledie Vandkrog.

fralægger os i vor travle og stressede hverdag.

Mine malerier er inspireret af den umiddelbare glæde ved livet, dagligdagsting, personer jeg møder og sjove situationer.

For mig betyder humor rigtig meget. Uden den så verden utvivlsomt noget trist ud, så jeg prøver så ofte det er muligt, at fylde en lille smule humor ind i alle billeder. "Smilet er den korteste distance mellem to mennesker", som Victor Borge sagde.«

Julemærkerne sælges på alle SSFs sekretariater samt andre steder i Sydslesvig. Overskuddet fra salget går til foreningens humanitære arbejde.

Jul i Sydslesvig 2011 - Karina Helledie Vandkrogs "godawlinger".

SYDSLESVIG-DAGBOGEN 2010-2011

OKTOBER 2010

14.

FULDT hus til vælgermødet i Flensborg-Nord, hvor alle ni kandidater til overborgmester-valget i Flensborg den 31. oktober gør rede for deres visioner. SSW-landdagsgruppen bakker under et besøg op om Nordfriisk Instituut, der risikerer at miste 30 pct. i tilskud fra landet Slesvig-Holsten, hvis landsregeringens nedskæringsplaner realiseres. SSW vil fastholde det nuværende tilskud, så de 5,5 medarbejdere kan fortsætte deres vigtige arbejde for det friske.

FANTASTISK violinkoncert med Sønderjyllands Symfoniorkester og solisten Tobias Durholm i Mariekirken i Flensborg. Arr.: SSF.

SSFs relancerede hjemmeside www.syfo.de ser dagens lys, nu også bl.a med amtsorganisationernes egne under-hjemmesider.

16.

SSW og Sydslesvigudvalget kritiserer i vor avis landdagens videnskabelige tjenestes mindretalsrapport, hvori de danske skoler sammenlignes med de tyske. Det er bestilt politisk arbejde, siger kritikerne samstemmende. Vor avis kalder det for en pseudo-rapport til støtte for Kiel-regeringen.

VOR avis skriver, at Mikkjelberg har åbnet en udstilling med færøsk kunst, der vises året ud. Kunstnerne er Torbjørn Olsen, Bardur Jakupsson, Zacharias Heinsesen, Anker Mortensen, Amariel Nordoy, Olivur Neyst og Trondur Patursson.

FORRYGENDE gymnastikshow ved Godbersen-clanens Flying Superkids fra Århus i Idrætshallen i Flensborg. Fuldt hus - og en enkelt brækket næse.

17.

DER er »kulturnat« i København og på Christiansborg. Også det danske mindretal er med i Det sønderjyske Værelse. Med Sydslesvig-udstilling og forenings-repræsentanter. De får en snak med rundt regnet 400 mennesker. Over 11.000 finder vejen ind på Christiansborg den aften.

IDA Marie Ipsen, Agerskov, dør 87 år gammel.

18.

VOR avis har besøgt SdUs efterårslejr i Ladelund, hvor 56 10-14-årige har haft nogle aktive og hyggelige dage sammen. Peter Jørgensen, lejrleder gennem 21 år, vil egentlig holde - men nu får vi at se...

20.

JÜRGEN Hansen, Tarp, runder de 100 år.

21.

SSFs medlemsblad KONTAKT beretter om 37 tilfredse medlemmers fire dages-tur fra Rendsborg-Egernførde til Skagen.

BLADET skriver endvidere, at formanden for Sydslesvigudvalget, Kim Andersen, skriftligt har opfordret statsminister Lars Løkke Rasmussen til at stå fast i striden med landsregeringen om mindretallets ligestilling.

VOR avis skriver, at københavnernes har været så glade for Istedløven, at de vil have en kopi stående på Søren Kierkegaards Plads.

JENS Døssing, Kobbermølle, dør 83 år gammel.

MINDEORD i vor avis om Grete Jakobsen, København, 88 år.

22.

HANNE Bay Lührssen, flensborgsk smykkekunstner, repræsenterer Slesvig-Holsten på på Philadelphia Museum of Art Craft Show, skriver vor avis, der i samme udgave præsenterer Susanne Rudloff som Industrimuseum Kobbermøllens ny leder.

23.

VOR avis skriver om en fire dages bedsteforældre- og børnebørn-lejr på Christianslyst, arrangeret af SdU. Måser af aktiviteter og hygge for de 73 deltagere.

26.

ARBEJDSRETTEEN har givet de stridende medarbejdergrupper i skoleforeningen en ny chance for at løse striden om driftsrådene i mindelighed - udløst ved, at medarbejderne på A.P. Møller Skolen etablerede eget driftsråd - men forinden havde været med til at vælge et andet driftsråd. Ønsker en af parterne det, tager arbejdsretten sagen op til afgørelse.

STYRELSEN i SdU er ved at komme et nyt SdU-logo et skridt nærmere efter måneders uenighed om udformning og tilblivelsesproces. Hovedsendemandsmødet 20. november tager endelig stilling.

27.

DET tyske mindretals formand Hinrich Jürgensen præciserer overfor landdagens europaudvalg, at Tysklands image har lidt skade p.g.a. mindretalspolitikken. Danskerne har ikke forståelse for den politik, og de skelner ikke mellem Berlin og Kiel, sagde han. Og han advarede imod at lade partipolitik flyde ind i mindretalspolitikken.

VOR avis skriver, at Holger Christiansen, Ladelund, vil forære Käte Lassens malekuffert bort f. eks. til udstillingsformål.

27./28.

VOR avis skriver, at skoleforvaltningen i Slesvig-Flensborg amt forslår, at tilskuddet på 550.000 euro årligt til dansk elevkørsel slettes. Det foreslås endvidere, at stort set alle kultur-tilskud sløjfes. Det betyder bl.a. farvel til 13.600 euro til dansk teaterarbejde (SSF), 4.500 euro til Danevirke Museum og 4.500 euro til Kobbermølle-museerne.

28.

OGSÅ SSW præsenterer sit udkast til en ny valglov i Slesvig-Holsten rummende forslaget om 23 valgkredse og en afsikring af, at der aldrig kan blive flere end 69 landdagsmedlemmer.

PÅ skoleforeningens fællesrådsmøde i Husum tilbagevises kritikken af, at de danske skoler i Sydslesvig er for dyre. De kan sagtens tåle sammenligning med den offentlige skoler og også internationalt, understreges der.

ARKIVAR Lars N. Henningsen, Studiefæddelingen på DCB, analyserer, hvor dybt danske sydslesvigeres rødder stikker rent historisk på efterårsmødet på Valsbølhus.

NATURGEOGRAF Jørgen Clausen, Ribe Miljøcenter, springer ind i stedet for forfatter Ole Hyltoft, København, der er forhindret, og holder offentligt foredrag i den selskabelige forening Borgerforeningen i forbindelse med hovedgeneralforsamlingen. Formand Preben Vogensen m.fl. genvælges. Medlemstilgangen er fortsat bemærkelsesværdig.

SSF-organet KONTAKT skriver, at teatergængerne til SSFs forestillinger på Flensborg Teater nu kan drage nytte af en gunstig taxa-ordning på vej hjem.

MEDLEMSBLADET skriver videre, at det er fotograf Lars Salomonsen, der står for de flotte hus-billeder, Nordfrisisk Instituuts 2011-kalender Jarling viser.

HALLOWEEN-disko i Læk for 3.-8. klasse; arr.: SdU.

JOACHIM Andresen, Flensborg, dør 70 år gammel.

29.

VOR avis skriver, at de implicerede lande efter et flere dages møde i Slesvig nu er enige om detaljerne og om at sende en ansøgning til Unesco om Hedeby og Danevirke som verdenskultur-arv. Det er første gang, et projekt fordelt over ni steder sender en samlet ansøgning. Bag vikinge-projektet står Slesvig-Holsten, Danmark, Island, Sverige, Norge og Letland.

AVISEN skriver videre, at den årelange venskabsforbindelse mellem Slesvig Spejderorkester og Det Kgl. Vajsenhus' skoleorkester er blevet yderligere styrket gennem en uges fælles musisk aktivitet på Christianslyst og i Slesvig. SSF i Egernførde gennemfører sammen med alle andre danske foreninger og organisationer i og omkring byen for 11. gang et kæmpe lanterneløb med 800 deltagere.

30.

DANSK Skoleforening har måttet give de første afslag på støtte til efterskoleophold i Danmark. Kassen er tom, skriver vor avis.

TIL gengæld står børn i kø for at være med til den første dansk-danske elevudveksling, et supplement til ferie-børns-arbejdet, melder vor avis.

CAFE Liva gæstespiller med slapstick og satire og »Var det det?« med Jacob Morild og Nicolai Majland på Flensborghus.

DEN slesvigske Kvindeforenings efterårsstævne finder i år sted i Lyskø og har fortiden og fremtiden som emne.

31.

SSWs Simon Faber og CDU/De Grønnes Elfi Heesch skal til stikvalg om overborgmester-posten i Flensborg den 21. november. Valget i dag vinder hun med 25,1 pct. af stemmerne og Faber med 19,4 pct. De andre syv kandidater er ude. Valgdeltagelsen er lav.

DOMPROVST Henrik Wigh-Poulsen, Odense, er hovedtaler på Flensborg-

menighedernes fælles efterårsmøde i Det Danske Hus i Sporskifte.

MANFRED Nickelsen, Husum, hyldes for 40 år som kirketjener og degn ved den danske menighed.

NOVEMBER 2010

1.

BODIL Cath, BTs fhv. royale medarbejder, fortæller om sit liv med de kongelige - på Flensborghus, inviteret af SSF og centralbiblioteket.

VOR avis skriver, at 11F på Duborg-Skolen i en lille uges tid har haft udvekslingsbesøg fra elever på en belgisk skole.

2.

SSF/ Danevirke Museum og Museet Sønderjylland - Sønderborg slot underskriver ved formændene Dieter Paul Küssner hhv. Jens Møller en samarbejdsaftale på Danevirke Museum, hvor der ved den lejlighed for den lille kreds løftes en flig af den mindretalsudstilling, der blev til som led i projektet Mindretalsliv og åbnes til foråret. JENS Blendstrup, forfatter, kommer til forfatteraften på Flensborg Bibliotek, inviteret af SSF og centralbiblioteket, men publikum udebliver totalt.

KARSTEN Merrald Sørensen, stipendiat på Studieafdelingen, fortæller om slesvigske bonde- og adelskirker på et offentligt foredragsmøde på centralbiblioteket.

HANS Dieter Benneke, Jaruplund, dør 69 år gammel.

3.

DANSK Skoleforening offentliggør en rapport fra den juridiske mindretals-ekspert dr. Wilhelm Mecklenburg, der klart dokumenterer, at landsregeringens nedskæringer overfor det danske skolevæsen strider mod delstatens forfatning.

MØDET i Det sydslesvigske Samråd var omend ikke præget af stilhed før

stormen så dog præget af travlhed op til landregeringens reviderede udspil til finansloven 2011/12 og dermed »sparesagen« om nogle dage

DET Østrigske Sorte Kors får ny tilsynsførende med de østrigske krigergrave i Tyskland og Danmark. Efter 12 års indsats overlader Gerd Stolz, Kiel, roret til Frank Lubowitz, Flensborg.

4.

PER Paludan Hansen, formand for Dansk Folkeoplysnings Samråd, ledsaget af Grænseforeningens generalsekretær Knud Erik Therkelsen, har været på informationsbesøg hos det danske mindretal i Sydslesvig, skriver SSF-organet KONTAKT.

SYDSLESVIGs danske Kunstforening åbner en udstilling med keramik af Mariko Wada og maleri af Jørgen Mikael Andersen på Flensborg Bibliotek.

SAMME aften giver »The Floor Is Made Of Lava« og »Mescaline, baby« rockkoncert på Volksbad i Flensborg, initieret af SSF og SdU.

I VOR avis annonceres, at Nør Johannes Lauritz Rudebeck Goos har set dagens lys.

GERDA Christine Kirschneit, Flensborg, dør 86 år gammel.

5.

SSFs og Svalegangen spiller Brechts Laser & Pjalter på Flensborg teater.

DE 11-14-årige møder op til SdUs Mega-disko i Idrætshallen i Flensborg.

BIG Bonn Special giver jazzkoncert på A.P. Møller Skolen i Slesvig, tilrettelagt af elever, sponsoreret af SSF.

FULL Circle giver en koncert med irsk folk i Garding, arrangeret af SSF, og der kommer publikum fra næsten hele vestkysten.

SSWs Anke Spoorendonk gør sig i vor avis til talsmand for, at regionalforamlingen i Regionen Sønderjylland-Schleswig afskaffes til fordel for en årlig regional konference suppleret af arbejdsgrupper omkring bestemte projekter.

6.

PÅ SSFs landsmøde retter SSFs formand Dieter Paul Küssner i sin beretning og samtlige danske gæster i deres hilsner drøje hug mod landsregeringen på grund af de ensidige, diskriminerende nedskæringer på mindretallets kultur- og især skoleområde. En resolution mod landsregeringens »spareplaner« vedtages enstemmigt og sendes af sted. Mindefonden uddeler Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris til Hans Werner Clausen fra Tarup for trofast dansk arbejde. Julemærkerne 2010, tegnet af Lea Drews fra 13. årgang på A.P. Møller Skolen, og Sydslesvigsk Årbogs 50. udgave præsenteres. Formandens og udvalgenes beretninger godkendes. 1. næstformand Jon Hardon Hansen og 1. bisidder Anne Mette Jensen genvælges, og i stedet for Jytte Christoffersen, Tønder, får Kulturudvalget ny formand i Ingwer Rodenberg Roost, Egerneførde. Nyt udvalgsmedlem bliver Bjørn Egeskjold, Ladelund. I stedet for Rejner Bogdan, Rendsborg, vælges Hauke Paulsen, Kiel, ind i Teater- og koncertudvalget.

OGSÅ det tyske mindretals Deutscher Tag i Tinglev finder sted i sammenholdets tegn overfor nedskæringstruslerne fra tysk side.

VOR avis skriver, at det danske mindretal må vente lidt endnu på oplysning om fordeling af Sydslesvig-bevillingen, idet undervisningsminister Tina Nørgaard skal file lidt på den endnu.

VOR avis skriver endvidere, at den næste skolepolitiske katastrofe lurder i Slesvig-Flensborg Amt, der vil afskaffe tilskuddet på 550.000 euro til dansk elevkørsel helt.

I VOR avis annonceres, at Oskar Johannes Gnisa har set dagens lys.

8.

DEN danske regering og Dansk Folkeparti samt Kristendemokraterne er som led i finanslovsforhandlingerne enige om, at ligestille det tyske mindretals skoler med de offentligt danske

- 100%. Glæde hos det tyske mindretal i Sønderjylland - men i god naboskabs ånd også hos det danske mindretal i Sydslesvig.

ULRICH Krause, Flensborg, dør 73 år gammel.

9.

FLENSBORG-Biffen viser Nicolo Donatos danske film »Broderskab« om farlig kærlighed og nynzister.

MED 30 pct. mindre i tilskud fra delstaten er landsregeringen i færd med at slå frisernes arbejde og dens egen mindretalspolitik i stykker, skriver friserorganisationerne i en fælles protest-skrivelse med adresse til Kiel - skriver vor avis.

HELGA Holm, Frørup, dør 82 år gammel.

10.

PÅ sundhedsrådsmødet, Dansk Sundhedstjenestes »generalforsamling«, er den betrængte økonomi i centrum for drøftelserne. Om- og tilbygningen på Dansk Alderdomshjem er blevet dyrere end beregnet. Men underskuddet vil blive mindre, så der er lys forude.

DEN Jyske Opera inviteres til Idrætshallen i Flensborg af SSF med Puccini-operaen Manon Lescaut.

11.

MINDRETALSRÅDET i Tyskland drøfter i Berlin forslaget om indførelsen af en mindretals-ombudsmand tilknyttet forbundsdagen og inviterer politikere og presse til parlamentarisk aften i det ungarske kulturhus i Berlin. Landsregeringens diskriminerende mindretalspolitik overfor de danske skoler i Sydslesvig står i centrum for dialogen, der kulminerer, da parlamentarikere lækker fra finansudvalgsmødet, at Berlin yder 3,5 mill. euro til det danske skolevæsen i Sydslesvig. Proceduren kendes ikke, og det vides heller ikke, om det er et engangsbeløb eller går igen i de kommende finanslove. Sydslesvigerne og dansk politik holder fast i kravet om, at

landsregeringen i Kiel ligestiller med 100 pct. Sammenlagt opnås nemlig kun det magiske tal på 96 pct., og Berlin har øjensynligt udelukkende reageret efter pres fra dansk politisk side. I stedet for at spare 1,5 mill. euro på det tyske mindretal i Sønderjylland, vedtager finansudvalget, at der nu »kun« spares 1 mill. euro; mindretalspolitisk deprimerende.

TORBEN Rechendorff er udnævnt til ny formand for Grænsefonden efter afdøde Bent A. Koch, skriver SSF-organet KONTAKT. Fonden støtter Grænseforeningen med 3 mill. kr. årligt.

FRIISK Foriining meddeler, at dens sekretariat er flyttet fra Øster Bargum til det fællesfrisiske hus i Søndergade 6 i Bredsted.

12.

DEN længe ventede dansk-tyske embedsmandsgruppens responsum om de økonomiske forhold omkring de to mindretals skoler i grænselandet offentliggøres. Den lander på nøgletallet 96 pct.

DER er rejsegilde inden døre på SSFs nye forsamlingshus i Bydelsdorf bag pensionistboligerne p.g.a. regn og storm. Huset finansieres over fem år gennem projektstøtte fra Berlin og afløser Amtmandsgården i Rendsborg som forsamlingssted, når det engang bliver solgt.

DANSK Skoleforening sælger tre bygninger med eksterne kollegielejligheder, skriver vor avis. Efter at A.P. Møller Skolen er kommet i gang, reduceres behovet for kollegieværelser i Flensborg for udeboende unge så meget, at der er plads nok på Ungdomskollegiet i Frueskoven.

PÅ et fællesmøde for SSW og Slesvigsk Parti udtrykker begge mindretalspartier, at der intet alternativ er til regionen Sønderjylland-Schleswig, men at visse fornyelser er påkrævet - evt. en årlig regionskonference og en række aktuelle udvalg frem for flere regionsrådsmøder hvert år.

SLESVIG-Ligaen uddeler 16.000 kr. til Kappel Danske Børnehaven, 10.000 kr. til Tønning danske menighed og 5.000 kr. til Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde (MBU) i Sydslesvig. FREJs Jazz giver koncert i Egernførde, inviteret af SSF men skuffer publikum. BLIDE Kürstein Borg, Gotrupel, siger farvel til det danske biblioteksvæsen i Sydslesvig efter 34 år.

13.
SLESVIGSK Kreditforening står godt rustet til fremtiden, skriver vor avis efter bankens generalforsamling. Forretningsfører Dirk von Heyer får forlænget sin kontrakt med fem år. LILLE Iben ser dagens lys, annonceret af Vivien og Lars Bossemeier. ESTHER Schwarze, Flensburg, dør 80 år gammel.

14.
HØJMESSEN i Helligåndskirken i Flensburg transmitteres på DR P1. JÖRGEN Detlefsen, Stockholm, tidl. Flensburg, runder de 70.

15.
PÅ EN ekstraordinær generalforsamling i Komiteen for Sydslesvigske Børns Ferierejser vedtages en ny struktur. Der nedsættes et arbejdsudvalg bestående af repræsentanter for landskomiteen, skoleforeningen og Grænseforeningen, der udarbejder et såkaldt kommissorium for det fremtidige arbejde. Det resulterer givet i, at det primære arbejde overtages af skoleforeningen og Grænseforeningen under inddragelse af landskomiteen. VOR avis portrætterer familien Franke fra Flensburg og familien Uldall-Espersen fra Randers, der er blandt de første 30 familier, der deltager i den nye dansk-dansk/sydslesvigske elevudveksling. TORSTEN Albig, Kiels overborgmester og kandidat til posten som SPD-landsformand, gæster det danske mindretal i Flensburg.

ANNA Kristine Wellnitz, Harreslev, dør 84 år gammel.

15.-17.
SEKS herlige børneteater-forestillinger for danske børnehavenbørn i Flensburg Amt med Comedievognen og »Alfons Åberg« i Idrætshallen i Flensburg, arrangeret af SSF.

17.
CDU og FDP i landdagen nægter de danske skolers ligestilling i budgettet 2011/12, skriver vor avis. HELE Flensborghus tages i beslag af 700 4. klasses elever fra Flensburg-området, præster og Y's Men samt en rigtig hest m.fl. for at levendegøre dele af bibelhistorien.

18.
VOR avis citerer udenrigsminister Lene Espersen for at være skuffet over, at landsregeringen ikke sikrer de danske skoler fuld ligestilling, også efter bevilningen fra Berlin. MED Uffe Steen Trioen afsluttes efterårssæsonen Jazz på Flensborghus ved SSF og SdU. PÅ SSFs medlemssider KONTAKT advarer FUEF-præsident Hans Heinrich Hansen imod at ødelægge den dansk-tyske grænselandsmodel. VOR avis skriver, at Grænseforeningen og landsorganisationen af slesvig-holstenske Volkshochschulen igennem de næste tre år vil iværksætte projektet Generation Slesvig rummende flere elementer. Blandt støttepartnere er SSF og Jaruplund Højskole. HILDE Steffensen, Møllebro, annoncerer, hun er blevet mormor til lille Jonathan i Husum.

19.
I VOR avis meddeles, at Anni Bahnsen er død 90 år gammel.

20.
DANSK Skoleforenings månedsblad Fokus skriver, at der ingen udsigt til

ligestilling fra Kiel er, at Slesvig-Flensborg og Nordfrislands Amter er be-
gyndt at sætte spørgsmålstegn ved de-
res tilskud til dansk elevkørsel. Også
Rendsborg-Egernførde er ved at melde
sig på banen.

PÅ SdUs hovedsendemandsmøde på
Christianslyst vælges en arbejdsdygtig,
fuldtallig styrelse: Kirstin Asmussen
(ny), Anna Sophie Schink, Anders
Kring (ny), Claus Butt (ny), Birthe
Marxen-Dühring (2. næstform.), Anja
Otten (ny), Inger Marie Christensen
(genvalgt formand), Ronny Grünwald
(ny), Kai Tove Meyer, Flemming Birke-
mose (1. næstform.) og Jens Boddum.
Et nyt logo vedtages. Kulturprisen går
til de fem 16-17-årige musikere fra
Flensborg-bandet Crash-Kurs. Bordten-
nismanden Bjørn Klingsporn får H.A.I.
Pedersens vandrepokal for aktivt enga-
gement som instruktør, træner og le-
der. Formanden for Sydslesvigudval-
get, Kim Andersen roser mindretallets
sammenhold i striden om ligestillingen
med landsregeringen i Kiel. Tilskuddet
på 3,5 mill. euro fra Berlin er »på lånt
tid«, som Andersen siger.

21.

OVERBORGMESTERVALGET i Flens-
borg vindes klart af SSWs kandidat,
SSF-/SdU-konsulent Simon Faber. Det
er 3. gang i byens nyere historie, at
den får en dansksindet overborgmes-
ter. Men han er den første folkevalgte
SSW-overborgmester. Valgdeltagelsen
er lav.

HEINZ »Heiner« Abt dør 60 år gammel.

22.

VIDENSKABSMINISTER Charlotte
Sahl-Madsen kommer et smut forbi på
Flensborghus for at lykønske Flens-
borgs nye overborgmester Simon Fa-
ber.

23.

PÅ SSFs åbne hovedstyrelsesmøde kri-
tiserer SSFs formand Dieter Paul Küss-
ner i skarpe vendinger, at landsrege-

ringen ikke bevæger sig i ligestillings-
spørgsmålet, selv om Berlin gennem
bevillingen på 3,5 mill. euro til de dan-
ske skoler i Sydslesvig erkender ansva-
ret og viser vej. Han meddeler, at SSF-
hovedstyrelsens klausurmøde i februar
er udvidet, idet også SSWs landssty-
relse og skoleforeningens styrelse har
takket ja til invitationen om at deltage.
Krisescenariet og fremtidsperspektivet
for mindretallet står til udførlig drøf-
telse den aften. Museumsinspektør Nis
Hardt aflægger beretning om Danevir-
ke Museum.

ANDREAS Clausen dør 90 år gammel.

24.

SSF Flensborg By inviterer til koncert
med det danske Beatles-coverband Re-
peatles på Flensborghus.

25.

JENS Jessen-Skolens 8. klasse vinder
sølv i finalen for den landsdækkende
konkurrence om paratviden »Smart,
parat, svar« i København.

PÅ SSFs medlemssider KONTAKT skr-
iver gæve Skovlund-piger om alle ti-
ders ølsmagnings-aften i SSF-distriktet
(især for mænd) og en fin-fin tøjsetur til
Aarhus (kun for kvinder).

25./27.

SSFs og Grænseforeningens »folke-
tingstur« - nu med ca. 40 deltagere fra
alle organisationer i Sydslesvig - får at-
ter et interessant og flot forløb: På
Christiansborg er der reception ved
Folketingets præsidium for de delta-
gende mandatsbærere i delegationen,
hvor toppen af dansk politik udtrykke-
ligt bakker op om det danske mindretal
i ligestillingsstriden med landsrege-
ringen. Grænseforeningen byder
indenfor i Peder Skrams Gade 5 og in-
formerer om dens skrantende økono-
mi. Sønderjydske Allgemeine på Chri-
stiansborg, Dansk Sprognævn, Christia-
nia, Udenrigsministeriet og Statens
Museum for Kunst og »Jeppe på Bjer-
get« i det nye skuespilhus er andre
programpunkter.

26.
VOR avis skriver, at Dansk Skoleforening just har modtaget et brev fra Rendsborg-Egernførde Amt, hvor man bebuder at ville halvere tilskuddet til elevkørsel fra 127.000 til 63.500 euro fra 2011.

SSF inviterer til klassik med Sønderjyllands Symfoniorkester i Tyske Hus i Flensborg med unge Joshua Weilerstein som dirigent og Hrachya Avanesyan som soloviolinist.

INGRID-Hjemmet i Flensborg fejrer sin 60 års dag som dansk børnehaven.

STØTTET af SSF og SdU arrangerer Kunst- und Kulturinitiative KKI i Flensborg eksperimentel jazzkoncert med danske »Svin« og »Angel«.

VOR avis skriver, at Kristian Buhrkal, just tiltrådt som inspektør på Ejderskolen i Rendsborg, fratræder jobbet og fortsætter som almindelig lærer af »personlige grunde«.

PEER Schäfer dør.

26./27.

CENTER for Mindretalspædagogik ved University College Syddanmark, Dansk Skoleforening og Deutscher Schul- und Sprachverein arrangerer en første kursusgang i mindretalspædagogik og søger at svare på spørgsmål som: hvad er en mindretalsborger? hvad er mindretalsdannelse? Der er oplæg, workshops og gruppearbejde på dansk og tysk.

27.

VOR avis skriver, at SSF har givet 3.000 euro til anskaffelse af nye stole i Tyske Hus i Flensborg.

DANSK Centralbibliotek genindvier hovedbygningen i Flensborg efter omfattende ombygning.

JULEBASAR på Dansk Alderdomshjem i Flensborg - traditionelt et tilløbsstykke.

28.

TORS DAGSKORET giver adventskoncerter med Öhrwalls Mariamusik i Ans-

gar Kirke kl. 15 og Medelby Kirke kl. 19.30 sammen med musikerne Thomas Biermann og Yvonne Kaiser (fløjter), Sebastian Gaede (cello), Boris Antoniak (bas), Christoph Múske (slagtøj) og Wolfgang Joern (orgel).

TØNNING danske menighed fejrer 75 års jubilæum med gudstjeneste, festtale ved provst Viggo Jacobsen, Kaffebord og mange hilsner.

W.L. Christiansen, Flensborg, runder de 90.

ERNA Block, Nybøl, tidl. Langbjerg, dør.

29.

FOR første gang i sin historie indkalder Det Sydslesvigske Samråd til offentligt stormøde på Duborg-Skolen. SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssner, SSWs formand Flemming Meyer og skoleforeningens formand Per Gildberg kommer med delvist temperamentsfulde indlæg i ligestillingsstriden med landsregeringen, og forsamlingen på over 300 mennesker vedtager en resolution for ligestilling. En retssag overvejes.

30.

OGSÅ i Tønning er ligestillingen til debat, da de danske mødes i Uffes Kaffebar med SSW-formand Flemming Meyer.

VOR avis skriver, at DHKs veteraner nægtes adgang til kampe med std- og sønderjyske klubber, fordi de har hjemsted i Flensborg. Håndboldforbundet henviser til vedtægterne.

DECEMBER 2010

1.

FLENSBORG by hædrer de frivillige ulønnede ildsjæle. Blandt dem to fra det danske mindretal: Gerda Roll og Willi Johannsen.

2. KONTAKT skriver, at SSF Gottorp amt havde alle tiders juletur til Århus.

VOR avis skriver, at ungdomsparlamentet i Kiel i weekenden enstemmigt stemte for SSW-andragendet om ligestilling af de danske skoler.

SSF og SdU inviterer til koncert med danske Ginger Ninja i Kühlhaus i Flensborg.

VOR avis skriver om Det lille Teater Flensborgs herlige premiere på Emil fra Lønneberg med Jakob Sørensen i hovedrollen.

HUSUM SSFs juletræsfest afvikles på Husumhus med 53 julebegjærede deltagere.

LORE og Dieter Schlund, Læk, fejrer guldbryllup.

3.

KIM Andersen, Sydslesvigudvalget, meddeler de sydslesvigske organisationer og institutioner, at den danske stat for første gang skærer i bevillingen – med et par procent. »Virkeligheden er kommet til Sydslesvig«, kommenterer SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen kendsgerningen. Dansk Sundhedstjenestes budgetansøgning fremskrives dog med 4% på baggrund af driftsunderskuddet på ca. 1 mill. euro i 2010. Jaruplund Højskole får 1,2 mill. euro til udbygning og istandsættelse, hvilket udløser et næsten tilsvarende beløb fra tysk side. Men derudover: fra tysk side skæres i bevillingerne til mindretallet.

DUBORG-Samfundet – foreningen af tidligere Duborg-elever og –lærere – inviterer til 90 års fødselsdags-sammenkomst på skolen, og 300 møder op. Mødet ledes af fhv. rektor Erik Jensen. KNUD Karlsen Hedemanns død annonceres.

4.

KIM Andersen MF (V), formand for Sydslesvigudvalget, og Birte fejrer sølvbryllup.

5.

SSW og Sønderjysk Arbejder Forening inviterer til historisk frokostmøde med tidl. landssekretær - og meget andet - W.L. Christiansen i Flensborg.

ERWIN Glöe, Flensborg, dør 74 år gammel.

JYTTE Knudsen Møller dør 52 år gammel.

6.

EUROPEAN Center for Minority Issues (ECMI) og dets internationalt besatte Videnskabelige Råd afvikler sin konference »Nationale mindretal i det 21. århundrede – nye udfordringer for et forenet Europa« på Flensborghus.

HELIGÅNSKIRKENs Kor i Flensborg giver sin traditionelle flotte julekoncert, ledet af kirkens organist Stephan Krueger.

7.

INTERREG-udvalget beslutter at give 3,5 mill. kr. til Grænseforeningens projekt Generation Slesvig som led i GFs nye strategi om yderligere oplysning om grænselandet i form af sommerkurser på danske som tyske højskoler i grænselandet og et oplysningskontor med to journalister i Aabenraa. Generation Slesvig bakkes op af bl.a. SSF og Jaruplund Højskole.

KURT Asmussen, SSW-byrådsmedlem i Færetorp/Fahrdorf trækker sig, efter at borgmester Frank Ameis (CDU) i en ligestillingsdebat havde betegnet SSWeren som senil.

INGER Sommerfeldt Huus, Store Vi, tidl. Valsbøl, dør 73 år gammel.

ARNOLD Helmut Schrier, Flensborg/Bremen, dør 61 år gammel.

8.

LADELUND kommunalbestyrelse har underskrevet Samrådets ligestillingsresolution til Kiel, skriver vor avis.

SKØN julestemning i salen på Flensborghus, da SSF Flensborg By og Gamles Værn forkæler de ældre ved adventsfesten.

DANSK Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg inviterer til vellykket og velbesøgt julemarked – også udendørs.

RISBY Danske Skoles julefest besøges af omkring 100 elever, forældre, søsøgende og tidligere elever.

FULD T hus også til SSFs, Folkekorets og de lokale danske skolers og børnehavers fælles julekoncert i Pauluskirken i Slesvig med musik og sang.

8.+10.

HELENE Blums og Harald Haugaards julekoncert i Ansgar Kirke i Flensborg er udsolgt stort set med det samme, hvorfor SSF, SdU og folkBaltica arrangerer endnu en koncert samme sted. Med sig har Blum og Haugaard finske Tapani Vari (kontrabas/mundharpe), svenske Sophia Stimmerboom (viola) og danske Rasmus Zeeberg (guitar).

9.

VOR avis skriver, at Dansk Skoleforening truer med at opsig kontrakter med busselskaber og i stedet satse på almindelige månedskort, hvis man ikke opnår enighed med amterne om elevkørsel. Det vil koste amterne dyrt. I det mindste Slesvig-Flensborg Amt agter dog at forblive i dialog med skoleforeningen. Styrelsen foreslår lukning af Christian Paulsen-Skolen i Flensborg for at skære ned i udgifterne.

VOR avis skriver videre, at Grænseforeningen i 2011 skal skære med 700.000 kr. Det betyder, at årbogen indstilles og tilskuddet til lejrskoleklassers transport fra grænsen til lejrskolestedet i Sydslesvig bortfalder. SSF og SdU er indstillet på at forsøge at udligne sidstnævnte.

SSF-medlemsbladet KONTAKT skriver om 700 skolebørns fornøjelige og spændende formiddag på Flensborghus, da de fulgte »Jesus' indtog i Jerusalem«, et imponerende bibelsk rum tilrettelagt af Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde, Flensborg Y's Men's Club, Ten Sing Flensborg, Believers Rendsborg samt en række danske præster.

10.

VOR avis skriver, at Flensborg Roklub har fået ny formand med Jørgen Eybye, der efterfølger Thorkild Tønnsen, der ikke ønskede genvalg. Tønnsen beklagede, at klubhus-nybyggeriet ikke er kommet fra start endnu p.g.a. reducere tilskudsmuligheder. FRK har 162 medlemmer. Især de unge roere siger fra.

VOR avis skriver om Christian Paulsen-Skolens lærere, der med kampagnen »Christian Paulsen-Skolens elever er også 100% værd« gør opmærksom på, at skolen er for velfungerende, velholdt og kompetent til at skulle lukke med sommerferien 2011. Forældrene frygter et gabende hul for mindretallet i midtbyen.

GISELA og Bodo Daetz hædres for deres livsværk omkring Kobbermøllermuseerne ved en flot reception i Sosti/Wassersleben. Samtidig overgav de styringen af museerne til museumsleder Susanne Rudloff. Allerede i sommeren 2010 havde stiftelsen, der nu står for museumsdriften, ansat hende. Ægteparret Daetz vil dog fortsat guide folk gennem museerne.

11.

DET første kursus i mindretalspædagogik ved Center for Mindretalspædagogik ved UC Syddanmark i Haderslev slutter. 22 kursister og deres undervisere er begejstrede. Udviklingschef dr.pæd. Alexander von Oettingen ser gerne UC Syddanmark som kraftcenter for mindretalspædagogik, et emne, der ikke findes nævneværdig litteratur og forskning om endnu.

EJDERSTEDKORET og Broby Klarinetorkester giver korkoncert i Husum danske kirke.

12.

KLAUS D. Gierl, Padborg, fylder 65 år.

13.

HANS Schütt, Slesvig, dør 83 år gammel.

14.
SØREN Ryge Petersen kommer til sin barndomsby Agtrup for at fortælle og tyvstarte en DR-udsendelse om byen.

15.
MED sin 1 stemmes flertal vedtager CDU/FDP i landdagen i Kiel finansloven 2011/12 og dermed afskaffelsen af ligestillingen af de danske skoler med de offentlige.

VOR avis skriver, at Rendsborg-Egernførde kreds dag fortsat ligestiller det danske mindretal i budgettet 2011. Amtet betaler sin andel i dansk elevkørsel men kompenserer ikke for delstatens andel, der er skruet ned til nul. OVER 100 ledere i Dansk Skoleforening mødes for første gang i foreningens historie til et fælles krisemøde på A.P.Møller Skolen i Slesvig.

16.
SSF-organet KONTAKT skriver, at Egernførde SSFs julegave-aktion ved skolens julefest var overvældende: Julegaver i massevis blev afleveret og pakket flot ind, så de kan glæde byens trængende børn, når de afleveres til dem om nogle dage.

BLADET kan også berette om, at forfatteren Karin Johannsen-Bojsen, Flensborg, sad i den blå sofa, da organisationen Jyllands Forfattere interviewede hende i anledning af deres årsmøde i Århus.

17.
KIM Andersen fra Sydslesvigudvalget forudser i vor avis et langt og sejt træk for at sikre mindretallets ligestilling. Han og alle de andre politikere på Christiansborg er dybt skuffede over landdagens knappe flertalsafgørelse imod ligestillingen af dansk og tyske skoler. SSW og skoleforeningen overvejer at klage ved forfatningsdomstolen om forskelsbehandlingen i delstatens skolelov.

18.
VOR avis gæstede Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg, hvor centerleder Bodil Bjerregaard Brocks oplyser, at om- og nybygningen er færdig efter nytår.

DEN sorte Engel ved Vesterland danske præstegård er atter på plads, skriver vor avis; dog ikke mere af moseeg men af bronze. Moseeg-englen, som der gik råd i, kommer til at stå i Mindretalsmuseet på Danevirke Museum.

FOKUS, skoleforeningens månedsblad skriver, at styrelsen foreslår Christian Paulsen-Skolen i Flensborgs midtby nedlagt som en direkte konsekvens af nedskæringen fra Kiel. Forvaltning og psykolog, der nu har kontorer forskellige steder – også lejede steder – samles så her.

BLADET skriver videre, at skoleforeningen og det øvrige mindretal på Sild nu er blevet enige om en helhedsløsning i List, hvor SSF får brugsretten til den fhv. skole, bygger foreningslokale til, mens skoleforeningen sælger børnehaven og den tilhørende lederbolig.

ENDVIDERE skriver Fokus, at en ny treetagers tilbygning til Jens Jessen-Skolen er indviet og taget i brug.

21.
VIA vor avis siger udenrigsminister Lene Espersen, at den manglende ligestilling i Slesvig-Holsten bekymrer hende, ikke mindst på baggrund af, at den danske regering har ligestillet det tyske mindretals skoler med de danske. Hun anser det imidlertid for positivt, at forbundsregeringen er sprunget ind med 3,5 mill. euro.

22.
SPEJDERGÅRDEN Tydals hoved- og bestyrerbolig fra 1863 nedbrænder p.g.a. en teknisk defekt. FULDT hus til Julerock med Aktivitetshuset og otte bands fra Danmark og grænselandet i Volksbad.

DANSK Centralbibliotek portrætteres i

vor avis: Ombygningen har gjort det mere åbent og moderne. Der er åbnet op til Den Slesvigske Samling, og man har vedtaget et nyt logo med kileskrift og en såkaldt ny kernefortælling. FLOT juleafslutning for A.P.Møller Skolen og Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig domkirke.

24.
HILDE Vendelhaven, Flensborg, dør 73 år gammel.

27.
VOR avis gæster jule-/nytårskursisterne på Jaruplund Højskole, et kursus der er hurtigt udsolgt.
HANNE Schaedla, Tønning, dør 61 år gammel.

28.
VOR avis skriver, at Mogens Lesch forlader SSW-gruppen i Nordfrislands kreds dag og fortsætter som løsgænger.

30.
MARIANNE og Christian Nielsen, Nibøl, fejrer guldbryllup.

31.
I SIN traditionelle nytårstale, der i år kan modtages på internettet overalt i verden, sender Dronning Margrethe også i år en varm hilsen til de danske sydslesvigere.

JANUAR 2011

2.
DEN selskabelige forening Borgerforeningen lytter atter til generalkonsul Henrik Becker-Christensens causeri om året, der svandt, og hvad det nye år må formodes at bringe. Ikke mindst beklager han landsregeringens brud på ligestillingen. Stine Bilidt synger musical- og evergreen-melodier.
PÅ Satrup Danske Skole opdages, at et vandrør trods isolering er sprængt og i

flere døgn har pøset vand du over det meste af skolen.

3.
VOR avis skriver, at Helligånds Sogn i Flensborg har fået samlet de første 200.000 kr., så kunstneren Bjørn Nørgaard kann gå i gang med at lave modeller af den kommende udsmykning.

5.
KRISTA og Willi Clausen fejrer diamantbryllup.

6.
SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at International Motor Club i Flensborg ved Klaus-Erik Ramm atter har været i julehumør og har givet hver 10.000 kr. til SSFs humanitære arbejde, Dansk Centralbibliotek og Dansk Alderdomshjem.
HELENE Autzen, Rødemis, dør 89 år gammel.

7.
UNDERVISNINGsminister Tina Ndergaard bekræfter under et besøg hos det tyske mindretal, at Danmark fastholder presset på den tyske regering i spørgsmålet om ligestilling af de danske mindretalsskoler med de offentlige skoler.
VOR avis skriver, at Region Syddanmark netop har ansat SP-politikeren Stephan Kleinschmidt som projektchef for det nyskabte dansk-tyske Vækstcenter.

8.
KRONPRINSESSE Mary føder tvillinger, og også fra Sydslesvig ønskes hjerteligt til lykke.

9.
BÅDE den gamle og den nye overborgmester i Flensborg, Klaus Tscheuschner og Simon Faber plus bypræsident dr. Chr. Dewanger byder velkommen til et par tusinde flensborgere, der tog imod byens invitation til nytårsreception med broget program i Tyske Hus.

10.

I VOR avis kritiserer Region Syddanmarks formand Carl Holst Slesvig-Holstens holdning i det grænseoverskridende samarbejde, idet landsregeringen i sin Danmarks-strategi flytter fokus fra grænseregionen til Femern-området.

VED en intern afskedsreception på Flensborghus siger organisationer og kolleger farvel til SSF-/SdU-konsulent Simon Faber, der 15. januar tiltræder som Flensborgs nye overborgmester efter at være blevet taget i ed på byrådsmødet den 13. januar.

SATRUP Danske Skole genoptager undervisningen efter at omfattende vandskader omkring nytår er udbedret.

11.

SPD-landsformand Ralf Stegner lover via vor avis, at SPD vil genoprette ligestillingen, når den danner regering.

SSF-distrikt Nord i Flensborg genvælger formanden Preben K. Mogensen. Der er 688 medlemmer, et minus på 25. SSW-distriktets genvalgte formand Erich Seifen noterer, at frustrationen over landsregeringens nedskæringer vil give SSW et godt landdagsvalg i 2012. Her er 159 medlemmer.

I VOR avis annonceres, at Gertrud Anthonisen er død.

13.

LUISE Clasen, Friisk Foriining, Nibøl, er blandt de indbudte til forbundspræsident Chr. Wulffs nytårsreception i Berlin, skriver SSFs medlemsblad KONTAKT, der nu også kan læses elektronisk på SSFs hjemmeside www.syfo.de. SSF Flensborg Amt skriver i KONTAKT, at man nu dropper de postudsendte invitationer til amtsarrangementer til fordel for meddelelser på KONTAKT.

FLENSBORG byråd siger farvel til SSW-gruppeformand Gerhard Bethge, byrådsmedlem igennem 12 år. Også SSWs Florentine Spill trækker sig. De to nye er Katrin Möller (28) og Thor-

sten Kjærsgaard (45). Ny gruppeformand er Susanne Schäfer-Quäck.

WALTER Holldorf, Dannevirke, har fået landets æresnål for i 49 at have done-ret blod, skriver vor avis.

MARIEKIRKEN i Husum danner rammen om en galant aften med SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester samt violinisten Michaela Oprea som solist.

14.

VOR avis skriver, at Sydslesvigsekretariatet har modtaget 13 ansøgninger om projektpenge.

15.

SSF i Ravnkær med sine nu 16 medlemmer er godt nok et lille men aktivt distrikt. Formanden Marlies Brix genvælges på generalforsamlingen, skriver vor avis, og samarbejdet med naboer m.fl. fungerer. Preben Vognsen advarer imod at nedlægge de små distrikter og forsamlingshuse i SSF.

16.

70 spejdere deltager i Dansk Spejderkorps traditionelle nytårsmøde på Got-torp slot.

JOHANNA Reiser runder de 90.

17.

DEN ny overborgmester Simon Faber (SSW) har sin første arbejdsdag på Flensborg rådhus.

18.

SSFs formand Dieter Paul Küssner oplyser på hovedstyrelsesmødet, at SSF vil oprette et mindretals-oplysningscenter i C.C. Petersens tidligere købmandsforretning ved siden af Flensborghus.

INGWER Rodenberg-Roost, formand for SSFs kulturudvalg, meddeler på mødet, at Kim Larsen-koncerten i Flensborg er på plads.

PÅ ET stormøde med 400 deltagere fremlægges 20 spareforslag, så det tyske mindretal her og nu sættes i stand til at forkrafte nedskæringer på 6 mill.kr.

PETER Brinkmann, Slesvig, runder de 80.

19.

TØNNING SSF genvælger formand Hanne Andersen, der beretter om flot aktivitet og uændret medlemstal på godt 400.

SIMON Faber, Flensborgs nye overborgmester, indsættes i embedet ved en stor reception på Flensborg rådhus med et bredt spektrum af 200 gæster fra begge sider af grænsen.

20.

NÆSTEN 100 deltog i SSF Sydtønders amtstillidsmandsmøde, skriver SSF-organet KONTAKT

KERSTIN Meinert afløser Frauke Alberts som SSF-distriktsformand i Garding efter 10 år på posten. Men efter som Wibke Schultz trækker sig som lokal SSW-formand, tager Frauke Alberts, der også er byrådsmedlem for SSW, over dér. Der var rift om stort set alle bestyrelsesposter.

SYDSLESVIGS Danske Kunstforening afvikler sin generalforsamling og åbner udstillingen Otto Chr. Schade retrospektiv. Foreningen må skære aktiviteter ned fra nu fire til tre udstillinger årligt, fordi SSF er nødt til at skære i sit tilskud til foreningen, men formand Hans Jessen synes ikke, kontingentforhøjelse er en løsning. 3.000 mennesker besøgte udstillingerne i 2010. Foreningen har 249 medlemmer.

LANDDAGENs præsident Torsten Gerdts støtter sammen med en enig landdag Sønderborgs kandidatur som europæisk kulturhovedstad i 2017, genfremsat på et præsentationsmøde i Sønderborg.

MONA Kwoka, Bredsted Danske Børnehøjs, er blevet fejret for 25 års ansættelse, skriver vor avis.

21.

SSW gennemfører sin traditionelle nytårsreception med sjov og alvor – i år i Egerfnørde med hovedtale ved Parit-

tischer Wohlfahrtsverbands delstatsformand Günter Ernst-Bastian. Blandt organisationens medlemmer er Dansk Sundhedstjeneste. I receptionen deltager 300 medlemmer, repræsentanter for de andre sydslesvigske organisationer samt de andre politiske partier. SSW-Ungdommen hædrer Anneli Rost-Rohloff for at have været primus motor bag facebook-kampagnen forud for demonstrationerne og underskriftsindsamlingerne imod landsregeringens afskaffelse af ligestillingen.

VOR avis skriver, at alle tre tyske oppositionspartier i landdagen i Kiel lover at genskabe ligestillingen, når de kommer til magten.

UPÅVIRKET af receptionen gennemfører SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester koncert med Nordic Sopranos i Jes Kruse-Skolen i Egerfnørde. De tre sopraner er norske Berit Meland, svenske Isabel Piganiol og danske Pernille Wested Madsen

22.

SSF i Gettorp har problemer med at aktivere sine 46 medlemmer, skriver vor avis. Generalforsamlingen genvalgte formand Maren Ibrom.

SSF i Egerfnørde med genvalgte Fred Witt i spidsen melder ifølge vor avis om fin aktivitet med flot opbakning blandt de 569 medlemmer. Kasseoverskuddet skal bestyrelsen nok se at få brugt, så også revisorerne bliver tilfredse.

OTTE præster og 170 konfirmander fra begge sider af grænsen mødes i Flensborg omkring Ansgar Kirke og Cornelius Hansen-Skolen til konfirmandforberedelse, musik, ord, teater og billeder samt rock med Ten Singers og Believers.

OGSÅ Vidingherred Danske Skole og Ludwig-Andresen-Schule i Tønder samarbejder hen over grænsen, idet begge mindretalsskolers to førsteklaser inviterede til åbenhus i Tønder, skriver vor avis.

23.

HARRESLEV SSFs traditionelle, 28. nytårskoncert med Lausenia bliver atter et tilløbsstykke. Med godt 700 deltagere er der udsolgt. Max Kielgast er atter konferencier, mezzosopranen Helene Gjerris solist.

SSF Flensborg og marimbaskolen kalder til nytårskoncert i Ansgar Kirke.

24.

SSW og skoleforeningen opgiver at føre en retssag i ligestillingsagen, oplyser sidstævnte på mødet i Det Sydslesvigske Samråd. En sådan ville være år. ARNÆS SSF-distrikt beholder Lotti Wiese som formand, og det lokale SSW Walter Timm. SSF har 45 medlemmer i Arnæs, skriver vor avis.

HOLTENÅ SSF melder om 11 færre medlemmer end ved forrige årsskifte. Der er 89 nu. Det er svært at mobilisere nye medlemmer, fordi der f.eks. ikke er nogen dansk skole i distriktet, skriver vor avis. Helga Balbierski genvalgte som formand.

ROSEMARIE »Rosi« Tychsen stopper efter fire årtier som kasserer for SSF og SSW i Skt. Peter-Ording. Hun efterfølges af Gerda Schuppich hhv. Angelika Hasselbart, der også genvælges som SSFs distriktsformand; ligesom Dirk Hansen genvælges som SSWs distriktsformand. Distriktet har 24 medlemmer, men der er op til 130% opbakning ved arrangementerne, som SSFs amtskonsulent Peter Hansen siger.

KARL Otto Meyer inviterer via vor avis til stuemøde i Skovlund for at drøfte en skattestrejke med ligesindede som en reaktion på landsregeringens afskaffelse af ligestillingen på skoleområdet. Mødet aflyses siden p.g.a. for ringe resonans.

VINDERNE af Union-Banks julekonkurrence offentliggøres: 360 havde gættet rigtigt, at pakkerne i bankens vinduer var pakket ind i 15 m gavebånd. De tre vindere er Jørgen Møller, Gudrun Hein og Günter Nissen.

PÅ Duborg-Skolen får eleverne indblik i, hvad en studentereksamen fra den skole kan føre til: 33-årige Bent Angelo Jensen, Hamborg startede med at sælge genbrugstøj; i dag er han herre over imperiet Herr von Eden med eget mærketøj og -design.

DANSKE og tyske skoleelever og politikere mindes deportationen til kz-lejre fra Harreslev banegård 1944-45.

PETER Hiort Lorenzens 220 års fødselsdag fejres med kagemand og underholdning på skolen med samme navn i Slesvig.

25.

DANNEVIRKE SSFs formand Silke Gustafson kan på generalforsamlingen melde om et aktivt år og god medlemsopbakning. Medlemstallet er steget fra 85 til 97 sidste år. Distriktet tilbyder sine medlemmer et månedligt tal dansk-møde til sproglig genoptræning. Dannevirke SSW har 26 medlemmer, og også her bliver formanden - Jörg Gustafson - genvalgt.

VOR avis besøger IF Tønnings omklædningsbygning. Den gennemsnæres og påregnes åbnet, når fodboldsæsonen starter efter sommerpausen.

26.

KAREN Rettig ønskede ikke genvalg som formand for Sønder Brarup SSW, hvorfor generalforsamlingen valgte næstformand Mariann Bille Petersen til ny formand, skriver vor avis. Ny næstformand er Gerda Eichhorn.

KIRSTEN la Cour fratræder som formand for Skovlund-Valsbøl SSF-distrikt og får en efterfølger i Helle Wendler. Distriktsbestyrelsen forynges generelt, idet de otte medlemmer alle er på hhv. under de 40. Kirsten la Cour har været med i distriktsledelsen i omkring 30 år, i flere perioder de seneste 12 år som formand.

HATSTED SSF-distrikt melder om fremragende medlemspleje og velbesøgte arrangementer. Formand Anders Schaltz Andersen melder om en med-

lemsfremgang på 10 pct. til nu 110 medlemmer.

HATSTED SSW-distrikt får ny formand i Ann-Kathrin Hegemann-Bender.

HELMUT Wellhausen, Husum, dør 77 år gammel.

27.

VOR avis skriver, at de danske på Sild ved en række salgsaktioner har tjent 2000 euro, der fordeles med hver en halvdel til handicapværkstedet på øen og til den danske menighed til finansiering af en bronzeafstøbning af Den Sorte Engel i præstegårdshaven.

MARIA og Walther Petersen, Hanved, fejrer guldbryllup.

28.

RENDSBORG SSF har fået ny formand i Margrit Mannes efter Jens Kruse, der ikke ønskede genvalg, skriver vor avis. Distriktet satser på øget medlemsaktivitet, når det fraflytter Amtmandsgården, der sættes til salg, og tager det nye forsamlingshus i Bydelsdorf i brug senere på året. Der er 280 medlemmer mod 270 i fjor.

VOR avis skriver videre, at Marion Menzdorf blev genvalgt på Bredsted SSWs generalforsamling, hvor de 71 medlemmer blev opfordret til at være aktive i den kommende landdagsvalgkamp. Tremands byrådsgruppen berettede om succesfuldt arbejde.

DANSKTOP-slagerparaden gæster Flensborghus men finder kun begrænset interesse blandt SSFs medlemmer m.fl.

I VOR avis skrives, at Renate Setzer, Slesvig, er død.

DIETER Sandberg, Flensborg, dør 70 år gammel.

29.

JEANETTE Huy fortsætter som formand for Bredsted SSF, skriver vor avis. Medlemstallet er atter på over 300, og opbakningen til distriktets arrangementer er god. Positivt er også, at de danske foreninger m.fl. i Bred-

sted nu atter samarbejder i stedet for at konkurrere om deltagerne.

VOR avis oplyser, at SSW-formanden i Egernførde Jette Waldinger-Thiering og næstformand Karl-Uwe Petersen vil koncentrere sig mere om byrådsarbejdet, hvorfor de ikke ønskede genvalg. Ny formand og næstformand er Hartmut Steins hhv. Christoph Christiansen.

SSF Frederiksberg i Slesvig fortsætter med bl.a. Dorte Dautenheimer som formand, skriver vor avis efter generalforsamlingen, hvor kommunikationen mellem bestyrelsen og medlemmerne blev drøftet. Portoen er steget enormt, så et eget informationsblad synes at være vejen.

PETER Brinkmann og SSWs bystyrelse/byrådsgruppe i Slesvig indbyder til den traditionelle »SSW-nytårskaffe« med Brinkmanns politiske satiretekster. Salen på Lolfod 69 er fyldt.

FRIEDEL Weltzer, Gütersloh, dør 83 år gammel.

30.

HILDEGARD Srogosz, Skovby, hædres af CDU for sit ulønnede, frivillige arbejde med bl.a. Skovby seniorklub i mere end 25 år.

31.

KUNSTNEREN Bjørn Børgaard og Helligånds Sogns kunstudvalgsformand Henrik Becker-Christensen sætter underskrifter på en kontrakt, der muliggør fremstillingen af en model til den udsmykning, Nørgaard skal lave til Helligåndskirken. De 200.000 kr. til første del af projektet er indsamlet gennem fonde og legater samt sponsorater.

SSFs og Mungo Parks »Den allersidste dans« på Flensborg teater om de gamle og det at ældes får en flot anmeldelse i vor avis.

ASKFELT SSF med formand Gisela Engel i spidsen beretter på generalforsamlingen om et aktivt år, godt fremmøde og fint samarbejde lokalt.

1.

STATSMINISTEREN står temmelig alene med sine udtalelser om, at der i ligestillingsspørgsmålet er fundet en løsning, der er til at lave med. Det er hverken SSW eller medlemmerne af Sydslesvigudvalget enige med Lars Løkke Rasmussen i, skriver vor avis. Ikke mindst Torben Rechensoff (K) appellerer til fortsat massivt pres mod Kiel. Lars Løkke korrigerer siden sine udtalelser og lover fortsat pres.

STORE Solt SSW står uden formand, skriver vor avis. Gisela Schmidt ønskede ikke at genopstille, og andre overtog ikke, så nu er distriktets administration lagt ind under amtsstyrelsen.

VOR avis skriver, at Aktive Kvinder i Slesvig med Karin Becker som formand glæder sig over 13 flere medlemmer, så man nu er 162, heriblandt en hel del yngre. Der er god opbakning til arrangementerne.

HUSUM SSF for ny formand i Daniela Caspersen, der afløser Thorsten Raab. Den ind imellem manglende medlemsopbakning ved arrangementerne skal der gøres noget ved.

SSF i Vidingherred distrikt fortsætter med Anna Lise Dumstrei som formand, skriver vor avis. Hun melder om få men velbesøgte arrangementer.

SSW i Tønning fik ny formand i Helge Harder, skriver vor avis. Han afløser fraflyttede Kristian Buhrkal. Holger Gerdson har efter mange års medvirken trukket sig som bisidder.

SYLVIA Purrucker tiltræder som leder af børnehaven Ingrid-Hjemmet i Flensborg Nord.

2.

WOLFGANG Börnsen, Bønstrup, CDU-forbundsdagsmedlem, appellerer via vor avis til Berlin og især Kiel om at finde en varig løsning på for tilskuddet til de danske skolebørn i Sydslesvig. Berlin-tilskuddet på 3,5 mill. euro er resultatet af tværpolitisk aktivitet, siger

han.

I SAMME avis kritiserer FDP-forbundsdagsmedlem Jürgen Koppelin, at mindretallet/ Samrådet ikke anerkender hans indsats i forbundsdagen ved fremskaffelsen af de 3,5 mill. euro til det danske mindretals skoler.

HERBERT Cordsen, Flensborg, træder ud af kommunens ældreråd og smækker med døren. Rådet er ikke klædt på til sit arbejde og er uden netværk til de ældre og ældreklubberne. Han vil i stedet koncentrere sig om medarbejdet i delstatens seniorråd.

PÅ A.P. Møller Skolen i Slesvig giver Slesvigske Musikkorps koncert, og oversergent Steffan Klitsø fortæller om, hvilke overvejelser en soldat gør sig om indsatser i kriseområder.

HEINZ-Werner Arens, Heide, dør 71 år gammel.

2./3. TYSKERE, danskere og østrigere mindes i fællesskab de faldne i slaget ved Kongehøjen ved Selk.

3.

VOR avis skriver, at Ann-Kathrin Stein, Onno Vollers og Annika Bock fra A.P. Møller Skolen håber på at deltage i danske gymnasiers filosofi-olympiade i Odense i marts. De tre har ifølge lektor Thomas Rohrmoser skrevet de bedste af i alt 11 filosofiske essays på skolen.

SWINGSTYRKE 7 og deres mainstream-jazz giver genlyd på Flensborghus. SSF og SdU havde inviteret.

ELISABETH Dorothea Jørgensen, Flensborg, dør 94 år gammel.

4.

DET Sydslesvigske Samråd står fast på ønsket om et regeringsskifte i Kiel, udtrykt i en resolution, rådet har vedtaget, selv om kritikken især fra konservative, liberale tyske kredse hagler ned over rådet.

NORDFRISLANDS Amt præsenterer sin første mindretalsrapport på kreds-dagsmødet, et digert værk med masser af oplysninger og forord ved bl.a. SSFs

generalsekretær Jens A. Christiansen, der minder om ligestillingen.

INGER Reyhé, formand for SSF Molde-
ned, meddelte på generalforsamling-
en, at flere end 1000 mennesker har
frekventeret forsamlingshuset på et år,
skriver vor avis. Distriktet har 74 med-
lemmer. På SSW-distriktets generalfor-
samling, hvor SSW-kommuneråds-
medlemmerne Carsten Reyhé og Uwe
Koch kritiserede landsregeringens
overdrevne nedskæringsiver, genvalgt-
es Gerhard Jensen som formand. Her
er der 14 medlemmer.

SSF og Flensburger Kurzfilmtage invi-
terer til koncert med Sønderjyllands
Symfoniorkester, der akkompagnerer
til stumfilm med Charlie Chaplin, i Tys-
ke Hus i Flensborg.

HUSUMHUS invaderes af 250 mennes-
ker til »vestkystkultur«-koncert med Al-
most Irish, arrangeret af SSF Husum
og Ejdersted amter. Gratis bustrans-
port for medlemmer og markedsføring
også i tyske medier gjorde sit til succe-
sen, også i flertalsbefolkningen.

5.

VOR avis skriver, at sinti & roma har
rykket CDU-landdagsgruppen i Kiel for
et svar på deres forespørgsel om opta-
gelse af mindretallet i delstatsforfat-
ningen.

LANDSFORENINGEN Danske Forsam-
lingshuse inviterer SSF indenfor i orga-
nisationen, da bestyrelsesmedlem
Tonni Bjerrum holder foredrag om nye
impulser i foreningslivet med forsam-
lingshuse som omdrejningspunkt ved
et SSF-arrangement i Flensborg-Spor-
skifte. Distriktet dér bliver nok den, der
i første omgang knytter kontakten.

FRIISK Foriining tæller 120 deltagere i
dens traditionelle vinterfest i Risum-
Lindholm. Formand Jörgen Jensen
Hahn udtrykker glæde for det frisiske
børne- og ungdomsarbejde. SSWs for-
mand Flemming Meyer lufter sin har-
me over landsregeringens diskrimine-
rende mindretalspolitik, og SSFs gene-
ralsekretær Jens A. Christiansen roser

friserne bemærkelsesværdige
sammenhold og frisiske sprogbrug,
som det danske mindretal kunne lære
en del af.

6.

FOR 147. er der Oversø-march fra
Flensborg til Sankelmark, hvor de fald-
ne fra slaget dengang og flensborger-
nes hjælpeaktion for de sårede min-
des. Markeringen har i de seneste år
været tysk-østrigsk-dansk. Taler i år er
landråd Bogislav-Tessen von Gerlach.
LADELUND Ungdomsskole slår dørene
op for interesserede for at vise og for-
tælle, hvordan det er at bo samme
sted, som man går i skole.

8.

SSFs hovedstyrelse holder klausurmø-
de om ligestillingsprincippet, for første
gang sammen med skoleforeningens
styrelse og SSWs landstyrelse.

DRAGE-Svavsted SSF-distrikts gen-
valgte formand Nadine Baumann-Pe-
tersen melder om nu 154 medlemmer
og god aktivitet med 42 arrangementer
i 2010 og i snit 24 deltagere pr. gang.
Alene til årsmødet kom 150 mennes-
ker.

JAN Ole Nielsen (16) får årets Jens
Jessen-Pris på A.P. Møller Skolen, for-
di han er en god kammerat og bidrager
til et godt forhold eleverne imellem.
Overrækkelsen står Svend Aage Clau-
sen, Sønderborg Grænseforening, for.

9.

VOR avis skriver, at SSWU har fået ny
landsstyrelse med Jonas Knickmeyer,
Slesvig, som ny formand og Jon Ege-
ris Karstoft, Flensborg, som ny 1. næst-
formand samt Nina Moysich, Skov-
lund, som ny 2. næstformand.

9.+11.

VOKALPOP-gruppen Basix giver kon-
certer med musik i verdensklasse i
Flensborg og Ladelund. SSF og SdU er
arrangør.

11.

SSF indbyder til Thomas Koppel-koncert med Sønderjyllands Symfoniorkester og orkestrets solobratschist Anne Augustinsson i Nibøl.

I HARRESLEV er der dansk, musikalsk forsamlingshusteater med »Smukke Charlie« ved Hansen & Marcussen.

SONJA Wulff er ny formand for Frederiksstad SSF, skriver vor avis. Den tidligere næstformand er efterfølger for Eilly Kristensen, der trak sig efter ti år på posten.

SSF i Tarp med Rosemarie Domke som formand overvejer at etablere amatørteater og café-arrangementer, sagde næstformand Irene Wietz på generalforsamlingen, skriver vor avis. Distriktet har 201 medlemmer.

TUMBY SSF-distrikts generalforsamling genvælger Volker Bock som formand og melder om godtnok kun 18 men som regel trofaste medlemmer.

12.

VOR avis skriver, at Engelsby SSF i Flensborg har taget afsked med den gamle, hæderkronede garde i bestyrelsesarbejdet, men at friske nye og yngre er klar til at tage over. Genvalgte formand er Lars Erik Bethge. Bethge overtager også det 35 medlemmer store SSW-distrikt, idet Jens Søren Jess også p.g.a. divergerende meninger havde trukket sig.

FORMAND Kirsten Hinrichsen beretter om et aktivt år med masser af aktivitet og dermed følgende underskud i kassen, da SSF Holm-Skt. Jørgen i Slesvig holder generalforsamling.

RENDSBORG-afdelingen under Sønderjysk ArbejderForening genvælger formand Michael Koll. Ikke færre end 27 af afdelingens 38 medlemmer er mødt op.

14.

ERIK Sjöström er ny formand for Sattrup/Havetoft SSF, hvor han afløser Guido Petersen, der meldte fra af arbejdsmæssige grunde, skriver vor avis.

Der er 100 medlemmer. Den nyvalgte formand forsvarede, at distriktet gennemførte et årsmøde uden taler, fordi der ikke lyttes til talen alligevel.

BRUNO Ernst Ivers, Erfde, tidl. Kating, dør 101 år gammel.

14.-18.

RANDERS Egnsteater gæster Flensborg, Ejdersted og Husum med stykket »Sokken« for børn i 1 ½-4 års alderen. Arrangør er SSF.

15.

DEN nyvalgte unge bestyrelse i Hatlund-Langballe SSF beretter på generalforsamlingen om gode tiltag med fin opbakning. Annegret Jöhnik genvælges som formand for de 94 medlemmer.

NIELS Møller genvælges som formand for Strukstrup SSF og SSW. SSF-distriktet satser meget på samarbejde med nabolistrikterne og håber, at skolen bevares som skole og forsamlingshus.

16.

FOLKEUNIVERSITETET, Foreningen Norden, SSW, Nordisk Informationskontor og Dansk Centralbibliotek er gået sammen om et foredragsarrangement »Kampråb fra nord« i Flensborg med islandske Einar Mar Gudmundsson og dennes kritiske opfattelse af de politiske og økonomiske forhold på Island. Der serveres islandske specialiteter, og islandske Svafa Thorhallsdottir synger.

AKTIVE Kvinder Flensborg genvælger Birthe Hansen til formand.

17.

DER er generalforsamling i SSW-/SSF-arbejdsgruppen Hamborg-Holsten i den danske sømandskirke i Hamborg. De 100 SSF-medlemmer og 70 SSW-medlemmer vil være aktive til fordel for bl.a. SSW i valgkampen, men de får nok ikke status af et distrikt.

HUSUM SSFs nye formand Daniela Caspersen vil have skub i aktiviteterne,

melder SSF-organet KONTAKT. DE 110 medlemmer af Sørup SSF er tunge at danse med, siger formand Majbrit Molter til KONTAKT efter generalforsamlingen. Amtskonsulent Marike Hoop anbefaler et intensiveret samarbejde med de andre danske foreninger i området og institutionerne. SSW-byrådsgruppen i Flensborg appellerer til sammenhold, specielt i sparetider med drønende underskud på budgettet.

18.
VOR avis beretter om 300 unge på A.P. Møller Skolen og deres gribende møde med 86-årige Arlette Andersen, tidligere KZ-fange, født og opvokset i Frankrig, dansk gift og lektor i fransk ved Roskilde Katedralskole 1961-94. SØRUP SSF fortsætter med Majbritt Molter som formand. Efter fusionen med Sterup er der 112 medlemmer. SSW-distriktets sammenlægning med Satrup må vente lidt endnu. HILDE og Werner Petersen, Harreslev, fejrer guldbryllup.

18./19.
ÅBENT hus 13 forskellige danske steder i Flensborg Nord og Kobbermølle, og der kommer mange - også - tyskere.

19.
HORST Kohrt, SSW-formand i Isted/Jydbæk og kommunerådsmedlem i Bollingsted, genvælges som formand på distriktets generalforsamling, skriver vor avis. Også SSF-distriktets formand Nadine Schmidt genvælges. Det aktive distrikt gennemfører generelt sine arrangementer sammen med SSW. I LÆK inviterede SSF og Folketeatret inden fort i familieforestillingen Gummi Tarzan.

19./20.
TYDELIGT udmattede nåede de fleste af de store spejdere, der deltog i Dansk Spejderkorps' Løvebrøl-løb hjem, en-

kelte først næste dags morgen. Tre hold gav op i det barske vintervejr.

21.
HANS Thrane, Grindsted, dør 89 år gammel.

23.
FLENSBORGS næststørste SSF-distrikt (720 medlemmer, 12 flere end sidste år) genvælger på generalforsamlingen Ursula Knorr til formand.

NYHUS SSF-distrikt har 55 medlemmer - et plus på tre - og et rimeligt tag i medlemmerne. Formand Karen Torp genvælges som formand in absentia p.g.a. sygdom. Næstformand Jørgen Torp forestår generalforsamlingen. SSF-distrikt Sønderløgums formand Inge Petersen lægger på generalforsamlingen ikke skjul på sin skuffelse over medlemmernes manglende opbakning til de mange tilbud, distriktet kommer med. Hun genvælges.

CENTRUM-Nord SSF-distrikt i Slesvig genvælger formanden Kaj-Michael Nielsen, der beretter om et bredt tilbud til medlemmerne, men opfordrer disse til også at møde op, når de har meldt sig til.

DANSK Sundhedstjeneste starter et forældrekursus i at tackle sit teenagerbarn.

SSW og SSF Flensborg By inviterer til kaffemøde om demenspleje i Danmark og Tyskland med eksperter fra begge sider af grænsen.

MARGA Kamenz runder de 80.

24.
SKOLEFORENINGENS fællesråd vedtager en opdatering af vedtægterne, idet man som medlem af foreningen også er at betragte som medlem af mindretallet, og at styrelsen sammensættes af repræsentanter for fællesskolekredsene og altså udvides fra nu ni til 12, men et årskontingent hos forældrene på 20 euro nedstemmes. Som følge af nedskæringerne fra Kiel lukkes Christian Paulsen-Skolen ved skoleårets udgang.

DRAGE-Svavsted SSF arrangerer fest-aften med grønkål og fællesnordisk kultur med den islandske visesangerinde Hanna Ragnarsdottir og den norske gitarist Jon Kjærran.

25.

TARUP SSFs formand Jörg Braun glæder sig på generalforsamlingen over medlemmernes opbakning til distriktets arrangementer. Der er 261 medlemmer. SSW-distriktets formand Thorsten Kjærsgaard meldte om god politisk aktivitet og 64 medlemmer.

VOR avis skriver, at formand og næstformand i SSF-distrikt Gelting-Gulde-Runtoft, Heinz-Peter With og Uwe Gnisa, på generalforsamlingen byttede plads, så Gnisa nu er formand i det 78 medlemmer store distrikt. Det blev pointeret, at dansk kulturarbejde har det svært, når der mangler en dansk institution, som skolen i Gulde jo var. Holger Sothmann genvælges som formand for det 17 medlemmer store SSW-distrikt.

FLÆKKEBY SSW-distrikt fik ny formand i Iben Hougaard-Neumann, da formanden Anne Mette Jensen efter 12 år ønskede at fratæde, skriver vor avis. Jensen er også formand for SSW-gruppen i kommunalbestyrelsen.

VOR avis skriver, at SSF i Sydtønder vil koncentrere årsmøderne omkring nogle få steder i amtet.

DER er rejsegilde på en mindre tilbygning til SSFs Slesvighus.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester inviterer til en aften med bl.a. Beethoven i Tyske Hus i Flensborg.

25.-27.

SSF og Grænseforeningen deltager i feriemessen i Herning for at præsentere Sydslesvig som rejsemål og for at informere om det danske mindretal. Også Feriekontoret er med.

26.

SSW Rendsborg-Bydelsdorf har vind i sejlene, sporede formand Inga Lausen

på generalforsamlingen i Amtmandsgården. De 61 medlemmer er stærkt interesseret i politik, skriver vor avis. Også byrådsarbejdet blev der aflagt beretning om. SSW-byrådsmedlem Peter Krasemann trækker sig ved valgperiodens udløb, så der skal vælges ny kandidat i 2013.

ANTJE Danker, formand for SSW Kiel-Pris, oplyser på generalforsamlingen, at medlemstallet er fordoblet til 32 på et år. I byrådet er det lykkedes at forhandle øgede tilskud hjem til det danske mindretal, fordi SSW har en nøglerolle for SPDs og De Grønnes flertal.

BESTYRELSEN for den internationale komite for museer (ICOM) holder en flere dages konference på Gottorp slot, skriver vor avis. Den har bl.a. set på Danevirke Museum og er imponeret. Ikke mindst dagligdagens genstande i mindretalsudstillingen efterlod blivende indtryk hos eksperterne, der havde forventet mere højtravende eksponater.

VED Friserrådets biike-reception i Bredsted understreger viceminister Bernd Neumann fra forbundskanslerkontoret, at Berlin fortsat vil støtte friserne, og at han håbede, landsregeringen i kiel ligeledes vil.

ARNE Thomassen, Seest, tidl. Egernførde, dør 53 år gammel.

27.

ANNE-Sofie Meyland, Sterup, ser verden for første gang.

28.

VOR avis skriver, at SSWUs syddistriktets 20 medlemmer har valgt Swantje-Marie Petersen som formand.

AVISEN skriver videre, at formanden for Bøglund SSF, Ingrid Munnecke og medlemmerne er tilfredse med arbejdet i distriktet, og at SSW-distriktet har fået ny formand i Ella Gerwin.

HANVED SSW med sine knap 60 medlemmer genvælger Kaj Clausen som formand og drøfter indgående kommunalpolitiske forhold i kommunen. Fu-

sionen med Jaruplund SSW er ikke umiddelbart forestående.
ROBERT Huhle, Sønderborg, dør 104 år gammel.

MARTS 2011

1.
SSW i Flensborg-Sporskifte får ny formand i Lars Wolff. Der er 108 medlemmer.

KAY von Eitzen oplyser på SSF-distriktets generalforsamling, at man nu har 376 medlemmer, og at det går distriktet godt. Ikke mindst Det Danske Hus er en berigelse for det danske arbejde i Flensborg-bydelen Sporskifte. Elsebeth Villadsen får SSFs sølvnål, Helga Stumm Det Danske Hus' hædersnål.

KIEL-Pris SSF med Hauke Paulsen i spidsen har succes med en lang række mindre arrangementer. Det skaber sammenhold og bevidsthed, siger formanden på generalforsamlingen.

UNIVERSITETSlektor Henning Jensen taler om »Det ordentlige menneske« i Flensborg Kirkehøjskole.

UNION-Bank i Slesvig får ny filialleder i Frank Heise, der efterfølger Kai Becker, som har forladt banken.

SYDSLESVIGSK Årbogs redaktør Bernd Engelbrecht, Flensborg, runder de 60.

2.
ALEX Riel Trio og sangerinden Mette Juhl giver jazzkoncert på Flensborg-hus; arr.: SSF og SdU.

270 sangglade børn fra 15 sydslesvigske skoler mødes til korstævne for skolekor på Jens Jessen-Skolen i Flensborg.

VOR avis skriver om alle tiders aften med Café Liva i Nibøl; arr.: SSF

3.
SSFs medlemsblad KONTAKT skriver om en meget fin amtsfest i Ejdersted SSF

SVEND Kristiansen, Østerby, dør.

I VOR avis meddeles, at Mette Greger-

sen, Århus/ Flensborg, er død 28 år gammel.

4.
SYDSLESVIGUDVALGET uddeler projektpenge primært til Skoleforeningen om øget synliggørelse af det danske mindretal i samarbejde med Grænseforeningen, oplyser vor avis. Men også SSF og FUEF får til oprettelse af et mindretals-kompetencecenter i Flensborg.

VOR avis skriver også, at den afgående SSF-formand i Harreslev, Manfred Köhl, anbefaler at gå rettens vej i ligestillingsspørgsmålet, idet nedskæringerne på skoleområdet strider imod alle europæiske og internationale normer for ligestilling. Kirsten Anthonisen blev valgt til ny formand.

SDU inviterer de unge til megadisko med DJ Cyberstorm i Idrætshallen i Flensborg og 250 følger invitationen.

FULDT optaget i salen på Flensborg-hus: SSF Flensborg By og Flensborg Amt er gået sammen om forårsfesten med OS3-orkestret, og det bliver en rigtig god festaften.

SVANSØ SSF og SSW holder generalforsamling sammen. Hos SSF fortsætter Niels-Jørgen Hansen som formand, hos SSW Ilka Ruiz.

SKOVBY SSF genvælger formand Pia Wilms og melder på generalforsamlingen om god aktivitet samt en ny venskabsforbindelse med Viborg Grænseforening – til deling med nabo-distrikt Bøglund.

HOLTENÅ SSW melder om nu 41 medlemmer, idet SSW-mandatet i Kiel byråd gav PR og nye medlemmer. Formand Rüdiger Schulze genvalgtes, skriver vor avis.

5.
AFGÅENDE formand for Foreningen Norden i Sydslesvig, Lars Aaagard beretter på generalforsamlingen om 399 personlige medlemskaber, 18 skolars og 1 gymnasiums medlemskab af foreningen, samt et hav af gode arrange-

menter – gerne i samarbejde med andre foreninger.

SSF-distrikt Ny Bjernt gennemfører fortsat årsmøder men uden talere, siger formand Niels Egholm Nissen på generalforsamlingen. Man satser på hygge og sammenhold, og det virker. Han genvælges.

6.

JYTTE Mehlsen Vester, Skovlund, dør 67 år gammel.

8.

UNDERVISNINGSMINISTER Tine Nedergaard trækker sig som minister, kirkeminister Birthe Rønn Horbech fyres. Mens kulturminister Per Stig Møller også overtager kirkeministeriet, udnævnes skatteminister Troels Lund Poulsen til ny undervisningsminister. Peter Christensen udnævnes til ny skatteminister.

AKSEL Jepsen, Nykøbing F./ Stiglund-sand, meddeles død 64 år gammel.

9.

SPROGFORENINGEN i Sydslesvig holder generalforsamling med foredrag ved René Rasmussen om projektet Mindretalsliv. Den har 639 medlemmer.

FINN Andersen, København, taler om at være pilgrim i livet ved et Humanitært Udvalgs-arrangement på Flensborghus.

SSW Nordfrisland foreslår, at Region Sønderjylland/Schleswig afskaffer regionalforsamlingen til fordel for en årlig grænselandskonference, skriver vor avis.

SSW Skovby med formand Inge Lindahl-Koitzsch i spidsen sørger for at være synlig i kommunen, siger hun på generalforsamlingen, men hun mener også, at de 25 medlemmer selv kunne være mere aktive i arbejdet.

10.

SSF og SSW sender et brev til den nye indenrigsminister Hans-Peter Friedrich,

hvori de ønsker ham tillykke med posten og minder om forbundets ansvar for Tysklands mindretalspolitik. Brevet sendes samme dag som forbundspræsident Christian Wulff under et besøg hos ministerpræsident Peter Harry Carstensen roser Slesvig-Holsten for en forbilledlig mindretalspolitik.

HAYDNs kæmpeværk oratoriet Skabelsen opføres af Sønderjyllands Symfoniorkester, en række fornemme solister og gymnasielkor fra Sønderjylland og Sydslesvig i Idrætshallen, indbudt af SSF.

ELSE Pia Martinsen Erz udstiller sine værker på Dansk Centralbibliotek. Udstillingen Fri som Fuglen har Nordisk Informationskontor som medarrangør.

10./11.

57 elever fra de danske skolers 5. og 6. klasser i Vesterland, Bredsted og Frederiksstad fornøjer sig selv - og ved afslutningskoncerten også andre - ved deres såkaldte musikdøgn i Bredsted.

11.

I VOR avis bebuder SSW at ville stille ændringsforslag til landsregeringens såkaldte Danmarks-strategi, der fokuserer mere på Femern-forbindelsen end den dansk-tyske grænseregion.

VESTERLAND danske kirkes Sorte Engel af moseeg flyttes på Danevirke Museum. Christian Duwes kunstværk kunne ikke klare det barske klima, så det blev erstattet af en kopi af bronze. Pastor Jon Hardon Hansen og 11 af hans 13 konfirmander forestår flytningen.

12.

DANMARKS-Samfundets repræsentantskabsmøde beskæftiger sig i Vingstedcentret med foreningens fremtid. SSFs repræsentant i DS-bestyrelsen er næstformand Franz Dittrich.

12./13.

SSWs landsstyrelse og landdagsgruppe udarbejder på deres klausurmøde et forslag til direkte medlemsindflydelse

på valg af kandidater ved valgene.
PÅ Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg er der øvestævne for 36 orkester-elever og 11 instruktører fra FDF i Syd- og Sønderjylland, Fyn og Sydslesvig. I BREKLUM drøfter fem biskopper og 50 præster fra begge sider af grænsen muligheder for dialog mellem islam og kristendom.
PÅ Christianslyst mødes 124 konfirmander fra hele Sydslesvig til alle tiders konfirmandlejr.

13.
ANNEMARIE og Andreas Nicolaysen, Tarp, fejrer 65 års ægteskab – og medlemskab af SSF.

14.
PER Gildberg, formand for Dansk Skoleforening, oplyser på et ekstraordinært fællesrådsmøde, at foreningen hverken har finanslovsteknisk sikkerhed eller juridisk garanti for, at Berlin også i 2012 støtter de danske skoler i Sydslesvig med et millionbeløb. Regnskabet bliver godkendt, budgetudkastet taget til efterretning. Etableringen af et fælleselevråd for alle danske skoler i Sydslesvig godkendes.
FORMAND Niels Wolfsdorf bakkes op af SSF-medlemmerne i Munkbrarup og genvælges på generalforsamlingen. Yngre medlemmer efterlyses.
HANS Nissen, Hollingsted, dør 74 år gammel.

15.
DANSK Lærerforening i Sydslesvig drøfter dele af Sydslesvigtillægget på deres generalforsamling.
SSF-distrikt Skt. Jørgen/Mørvig i Flensborg har med sine 804 medlemmer en flot kassebeholdning, og den skal bruges til at gøre arrangementerne billigere for de aktive medlemmer. Formand Lars Nielsen genvælges. SSW-distriktet med formand Christian Dirschauer har 182 medlemmer.
DANSK Husflidskreds Sydslesvig med tilholdssted på Oksevejens Skole i

Flensborg genvælger hele bestyrelsen med Walter Schneider som formand.
SATRUP Danske Skole tvinges på museumsbesøg på Gottorp slot, efter at håndværkere efter en vandskade okkuperer hele skolen den dag.

EFTER 25 år på posten trækker Eggebæk/Langsteds SSW-formand Werner Görns sig på generalforsamlingen og erstattes af Anke Schulz. Görns vælges til ny næstformand. Der er 20 medlemmer. På SSF-distriktets generalforsamling genvalgte Werner Görns til formand. SSF-distriktet har omkring 50 medlemmer. Forsamlingshuset Mines Minde har været udlånt til den kommunale børnehavn.

FRIBONDE Skakklub i Flensborg er tæt på at give op, skriver vor avis. Medlemmerne har ikke råd til at betale for rejserne i Danmark. Flensborg Skakklub opgav ævret allerede for flere år siden. Kun Oversø-Frørup Skakklub synes at ligge lunt i svinget endnu – som den sidste danske skakklub i Sydslesvig.

PETER Jørgensen, Dianalund, dør 81 år gammel.

15./16.
ESTRID Molt Ipsen, mezzosopran, Aarhus, tidl. Slesvig og Flensborg, og Marlene Marie Tange, piano, giver koncert på Flensborghus og A.P. Møller Skolen.

16.
SSW-distrikt Centrum Vest i Flensborg får ny formand i Katrin Möller, der efterfølger Silke Hinrichsen, der skal være byformand. Hinrichsen talte på generalforsamlingen om bl.a. overborgmestervalget i 2010. Der er 366 medlemmer.

SSW Slesvig by foretager en del fornyelser hhv. aflastninger i bestyrelsen på generalforsamlingen, men formand Harry Heide nødes til at fortsætte i det mindste et år endnu, selvom også han har nok andet at se til.

FLENSBORG Y's Men's Club holder ge-

neralforsamling, hvor præsident Peter Bang aflægger beretning, og hvor MBU-konsulent Thomas Hougesen får foreningens påskønnelsespris. ET flertal i landdagen i Kiel bestemmer, at næste landdagsvalg skal finde sted søndag den 6. maj 2012. CHRISTIAN Elbert, Store Vi, dør 64 år gammel.

17. SOPHISTICATED Ladies – Marie Louise Schmidt, Benita Haastrup, Christina Dahl og Helle Marstrand, plus basunist Buster Cooper giver den hele armen ved jazz på Flensborghus, arrangeret af SSF og SdU. VOR avis skriver, at sydslesvigeren, forfatteren Thomas Hvid Kromann, København, anmelder roses for hans nye bog Saksehånd.

18. PÅ Flensborghus afsluttes 7. klassernes læsekonkurrence i Sydslesvig og vindes af Nis Ove Kahl, Risum Dansk/Frisiske Skole. Han skal videre til danmarksmesterskaberne i Odense i oktober. JERNVED Danske Skoles SFOere opfører Hans og Grete, en moderne version af eventyret, skrevet af Peter Jones, for forældre, søskende og venner. HYTTEN-Okslev SSW-distrikt med formand Jan-Christian Schlüter er ret tilfreds: Distriktet blev genoplivet for fire år siden, har nu 16 medlemmer, og viser sig overalt, hvor mindretallet bør vise sig i området, skriver vor avis. BANDET Ludwig Van fra Flensborg giver en hjemmebane-koncert af rang i det stopfyldte Volksbad i Flensborg. PAULO Nani fra København leverer grotesk komik som bl.a. Jekyll & Hyde ved en offentlig forestilling på A.P. Møller Skolen i Slesvig, indbudt af SSF. ANNEMARIE Erichsen, formand for Den slesvigske Kvindeforening, minder på generalforsamlingen om, at også andre områder end mindretallet er

ramt af landsregeringens nedskæringer: både det sociale og det kulturelle område bombes 50 år tilbage. DGFs formand Dieter Lenz meddeler på generalforsamlingen, at idrætsklubben nu er gældfri. Den har over 720 medlemmer.

19. VOR avis skriver, at Det sydslesvigske Samråd har henvendt sig til forbundspræsident Christian Wulff med bøn om en samtale omkring den aktuelle mindretalspolitiske situation i Tyskland. VOR avis skriver endvidere, at FUEFs direktør Jan Diedrichsen og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen just er vendt tilbage fra EU i Strasbourg med forskelligt i bagagen: de har været til møder med flere danske og tyske EU-parlamentarikere, er blevet orienteret om MEP Morten Messerschmidts brev til tyske kolleger med anmodning om hjælp til ligestilling i Kiel samt aftaler om flere møder omkring mindretalspolitik. A.P. Møller Skolen i Slesvig åbner dørene for 12 danske efterskoler, så de kan informere sydslesvigske unge om den skoleform. Der er rift om at komme på efterskole også fra Sydslesvig. Dansk Skoleforenings støttemuligheder er dog begrænsede. SSF-distriktet Skt. Hans i Flensborg genvælger formanden Per Arne Hoeg, der understreger, at distriktet bruger mange penge på dem af de 307 medlemmer, der aktivt benytter sig af tilbudene. SSW-distriktet Skt. Hans består de facto kun på papiret: Ingen bestyrelse, ingen aktiviteter. På generalforsamlingen overvejes fusion med Skt. Jørgen/Mørvig SSW. SSF-distriktet Kappel med genvalgte formand Sanne Wiese i spidsen har holdt en generalforsamling i SSFs istandsatte lokale på skolen, hvor hun kunne fremlægge en positiv beretning – også om samarbejdet med Arnæs SSF.

SSF-distrikt Sønderbrarup har fået ny formand i Gudrun Schütt, der efterfølger Karin Hahn Wulff på posten, skriver vor avis. Der berettes om et pænt aktivitetsniveau. Der er 133 medlemmer, en lille tilbagegang.

SØNDERJYSK Arbejderforening SAF i Holtenå genvælger formanden Malies Steffen-Schulze.

GRÆNSEEGNENS Friskole i Holbøl har ansat Kristian Buhrkal som ny leder, skriver vor avis. Buhrkal er gammel Sydslesvig-kending.

WERNER Daniel, Egerfnørde, dør.

19./20.

30 12-16-årige fra Sortevejs Fritidshjem og Nystadens Børne- og Ungdomshus i Flensborg tilbringer weekenden sammen med 20 jævnaldrende fra fritids- og ungdomsklubben Cassiopeia på Frederiksberg – i Flensborg. Trods forskellene er de utroligt ens, har deres pædagoger fundet ud af.

21.

DANSK Kirke i Sydslesvig og Dansk Skoleforening præsenterer bogen Din Danske Kirke i Sydslesvig, skrevet af præsterne Ea Dal og Chr. Ulrik Terp, suppleret med pædagogisk materiale, fremstillet af fagkonsulent i bl.a. kristendomskundskab og historie, Kirsten la Cour. Bogen afløser forgængeren Du og Din Kirke fra 1985.

EJDERSKOLENS kor i Rendsborg får assistance af Ejderstedkoret og Frederiksstad Orkestret, da Kis og Hans Holms kirkemusical David opføres i Ejderskolen i Rendsborg for over 100 tilhørere.

EGON Fischer, Husby, tidl. Langballe/Bønstrup, dør 75 år gammel.

22.

MEDINA, dansk superstjerne, synger internationalt i Tyske Hus, men publikum råber også på danske sange.

160 møder op til forskningsdirektør Hans Henrik Knoop's foredrag om positiv psykologi - mundende du i, at den

positive indlæring husker man, alt andet ikke. Mødet arrangeres af flere foreninger i fællesskab.

23.

NORDISK Kunstcenter på Mikkelfeld i Hatsted og Sydslesvigs Museumsforening tilbyder gratis udlån af kunst til foreninger m.m. Projektet er støttet af Sydslesvigudvalget med en særbevilling over tre år, skriver vor avis.

MAN bør overveje at placere en skulptur, der symboliserer den åbne grænse, på plænen i Kruså, hvor den tidligere told- og pasbygning har stået, tænkte formanden for Historisk Samfund for Sønderjylland/Sydslesvig, Christian Skov, højt på generalforsamlingen på Flensborghus.

24.

DANSKE gymnasieelever fra Sydslesvig gæster deres kolleger på det tyske gymnasium i Aabenraa for at drøfte et samarbejde omkring ambassadørkorpsset.

I SSFs medlemsblad KONTAKT efterlyser fhv. formand for SSW-gruppen i Flensborg byråd, Gerhard Bethge kontakt med alle fhv. mandatsbærere i Flensborg. Historien skal dokumenteres og muligvis udgives som bog.

HUSBY SSW's bestyrelse med formand Anne Kämper i spidsen ser gerne arbejdet fordelt på flere skuldre. Det oplyste kasserer Henning Rasmussen på den sygemeldte formands vegne på generalforsamlingen. Der er 40 medlemmer.

SKOVLUND SSW vælger på generalforsamlingen Rolf Hachmann til ny formand efter Jytte Vesters død. Der er 82 medlemmer.

KURT Brodersen, Langsted/Eggebak, dør 84 år gammel.

25.

WERNER Matlok, der betegnede landsregeringens nedskæringer overfor de danske skoler som et overfald, er efter otte år i stolen fratrukket som formand

for Kobbermølle SSF. Til hans efterfølger valgtes Bodil Daetz, skriver vor avis. Karin Jessen fik SSFs sølvnål, og efter generalforsamlingen talte Cecilie Lynnerup Eriksen fra Møls om mening- en med livet.

DANSK Alderdomshjem indbyder til påkebasar.

SIXBALLS giver vestkystkultur-koncert i Bredsted.

25./26.

ONNO Volters, A.P. Møller Skolen, del- tager i finalen i Odense for de 20 bedste danske bidragydere til en filosofio- lympiade. Hans essay er faktisk be- dømt som det næstbedste af de 20 del- tagende essays. I Odense skal der skrives et nyt essay på engelsk. De to dan- ske vindere går videre til den europæ- iske finale i Wien i maj. Onno bliver nr. 6.

25.-27./1.-2.4.

FLENSBORG teaterskole og Det lille Teater Gråsten spiller Kaj Nissens Skatten på to sprog begge steder.

26.

NORDISK Informationskontor og For- eningen Norden m.fl. indbyder til nor- disk sprogkonference med Merete Eck- hardt, DR, Jørn Lund, Sprog- og Litte- raturselkabet, Bente Dahl MF/Rad., og Jørgen Mads Clausen, Danfoss, i Flensborg. Dagen afsluttes med kon- cert ved bandet Sang til Friheden med Afzelius-musik.

AKTIVE Kvinder i Sydslesvig vælger ny formand i Margrid Jensen, Bredsted, der afløser Inge Lise Møller, Flensborg. Møller lod sig vælge til næstformand men kun for et år. Der er 680 medlem- mer i 11 kredse.

SDU inviterer til familieaktivitetsdag i Idrætshallen i Flensborg og arrangerer supertalent-show. Gina Ohlmeier (15) fra Husum vinder blandt 24 unge talen- ter.

SANKT Knudsgildet inviterer traditio- nen tro de ældre i sognet plus beboere

fra Dansk Alderdomshjem til forårsfest på Knudsborg.

27.

FLENSBORGS ældre vælger deres kommunale seniorråd. Blandt dem, der vælges, er de danske sydslesvigere Marianne Wulff og Brigitte Herdegen.

RUTH Halvas, Flensborg, dør 85 år gammel.

28.

SSF Friserbjerg-Rude i Flensborg med sine 481 medlemmer får et problem på næste års generalforsamling: Trekløve- ret i arbejdstøjet, formanden Pia Pers- son, næstformand Maren Schultz og kasserer Florentine Spill, siger fra. Yngre skal tage over.

GRØNT politikerbesøg hos det danske mindretal. I Det Danske Hus i Flens- borg-Sporskifte tager SSF, SSW og Skoleforeningen imod forbundsdays- medlem Stephan Kühn, landdagsmed- lem Rasmus Andresen og førstnævntes assistent Ole Barnick.

29.

SSWU-distriktet Nord skal startes, og der er indkaldt til bestyrelsesvalg m.m. på Duborg-Skolen.

WILLI og Henny Knutzen, Loftlund, hol- der guldbryllup.

30.

EGERNFØRDE er stedet, hvor de ældre fra Rendsborg-Egernførde og Gottorp amter mødes til kaffe, tombola og ka- baret ved Det lille Teater Flensborg. Humanitært Udvalg arrangerer sammenkomsten sammen med SSF.

BODIL Bjerregaard-Brocks har været ansat i Dansk Sundhedstjeneste i 25 år.

31.

ALLE danske skolekor fra Flensborg- området medvirker ved musikgudstje- nesten med Hans og Kis Holms »Da- vid« i Ansgar Kirke i Flensborg, et fæl- lesarrangement for alle byens danske menigheder.

VOR avis portrætterer Jan Christensen (18), Duborg-Skolen, der lige er blevet nr. 6 i den danske Georg Mohr-konkurrence, hvor Danmarks lyseste hoveder dyster om en plads på matematikranglisten.

W.L. Christiansen, Flensborg, dør 90 år gammel.

APRIL 2011

1.

VED åbningen af mindretalsudstillingen på Danevirke Museum roser landdagspræsident Torsten Geerds mindretalspolitikken og det dansk-tyske forhold, mens formanden for Folketinget Thor Pedersen finder lidt malurt i bægeret.

VOR avis skriver, at sydslesvigske Stefan Polke, Roskilde, udsender sin novellesamling Sorte Historier.

1./2.

Svogerslev Harmoniorkester giver koncerter – den første på Husumhus ved SSWs præsentation af deres foretrukne borgmestercandidat Uwe Schmitz, den anden på torvet i Bredsted ved handelsstandsforeningen.

KIRKENs Christianslystmøde gæstes af 55 deltagere, der drøfter kirkens fremtid i samfundet.

2.

VOR avis' anmelder er begejstret over Den Jyske Operas opsætning af Barberen i Sevilla i Idrætshallen i Flensborg to dage forinden.

DAN holder sine store forårsopvisning med store og små gymnaster i Idrætshallen i Flensborg.

SSF Flensborg amts familiebrunch bliver atter en succes: 122 medlemmer, små som store hygger sig sammen.

GERDA Favrholt, Lolland, dør 70 år gammel.

4.

NIBØL SSF er nu på 181 - en fremgang på ni medlemmer, fortæller den valgte formand Kirsten Tychsen på generalforsamlingen.

SSW i Harreslev har nu over 300 medlemmer, meddeler en glad formand Anke Spoorendonk på generalforsamlingen.

HOHN Herred SSW med formand Inken Flöge melder på generalforsamlingen om aktive medlemmer og politisk meningsdannelse. Hun genvælges. På Dansk Spejderkorps Sydslesvigs korpsrådsmøde på Tydal beretter formanden Ami Jessen om stort og småt, om branden på Tydal, der gav - og stadig giver - modgang, og altså var det altdominerende emne på mødet.

INGOLF Harms runder de 60.

ANNEMARIE Stollberg, Bredsted, dør 90 år gammel.

5.

VOR avis skriver, at der nu udarbejdes en moderniseringsplan for Duborg-Skolen, der er mere end værdigt trængende bygningsmæssigt.

AF Sydslesvigudvalgets beretning 2010 fremgår, at året var skelsættende på godt og ondt for udvalget som for mindretallet.

SYDSLESVIGs Danske Historie foreligger nu også i en tysk udgave, aktualiseret med de seneste hændelser i Kiel. Zwischen Grenzkonflikt und Grenzfrieden er skrevet af Jørgen Kühl, Martin Klatt, René Rasmussen og Lars N. Henningsen. Det er ikke nogen direkte oversættelse men målrettet skrevet til den uindforståede tyske læser.

6.

SSF Gottorp amts formand Franz Dittirch glæder sig på amtsgeneralforsamlingen over et stabilt medlemstal på 1.788, men mener, at et bredere udbud af dansk kultur ville give endnu mere fremgang. Han udtrykker glæde over, at udbygningen af 1. etape på Slesvighus snart er fuldendt, men

minder om, at huset kun kan fungere som ægte kulturhus, når også 2. etape - med lille og stor sal - gennemføres så hurtigt som muligt.

SSW Rendsborg-Egernførde genvælger Jette Waldinger Thiering på amts-generalforsamlingen efter at have diskuteret Kiels nedskæringer, skriver vor avis.

HANS Erik Hansen, formand for Sundhedsrådet, lægger på generalforsamlingen ikke skjul på, at Dansk Sundhedstjenestes økonomi skal genoprettes. Ellers truer nedlæggelse af institutioner.

MAN kan ikke leve i to kulturer på én gang. Det var DRs næstformand, forfatteren Ole Hyltofts bud på danskheden, da han gæster Borgerforeningen i Flensborg.

EMMA Poller Fystro, Sosti/ Wassersleben, dør 85 år gammel.

6.-10.

FOLKFESTIVALEN folkBaltica i det dansk-tyske grænseland med Flensborg som centrum og SSF som medarrangør fokuserer på europæiske kulturhovedstæder i østersøområdet. 148 musikere – deriblandt 100 kvinder – giver som regel velbesøgte koncerter og så på Dansk Centralbibliotek som nyt spillested. Også Flensborghus indgår som hvert år i programmet, bl.a. som visecafé. Alt i alt tælles 5.750 betalende gæster ved de 42 koncerter i Sønderjylland og Sydslesvig.

7.

SSF-byformand Preben K. Mogensen, genvælges på SSF Flensborg Bys generalforsamling. Han slår et slag for, at det skal være sjovt at være med i distriktsbestyrelses-arbejdet, og han opfordrer distrikterne, der har gode økonomiske forhold, til at bruge pengene på medlemmerne.

VOR avis skriver fra DANs generalforsamling, at nedskæringerne fra Kiel overfor skolerne også har følger-virkninger på ungdoms- og idrætsar-

bejdet. Især når skoler lukkes, siger formand Marianne Mehlig-Jessen.

I SAMME avis skrives fra generalforsamlingen i Dansk Santalmission Sydslesvig, at man nu har 49 faddere til børns skolegang i Bangladesh. Formand er Morten Mortensen, Flensborg/Slesvig.

8.

BASSERALLE giver festlig og fornøjelig koncert i Frederiksstad som led i vestkystkulturen.

MAJ-Britt Hill og Boris Peimann vies på Slesvig rådhus og i Gottorp Slotskirke.

PETER Hansen, Husum, runder de 50.

9.

TORSDAGSKORET og Esbjerg Amatør-orkester giver påskekoncert sammen på Flensborghus. Dagen efter gentages koncerten i Esbjerg Musikhus.

11.

SSF Rendsborg-Egernførde genvælger på amtsgeneralforsamlingen Anne Mette Jensen som formand. Medlems-tallet i amtet er støt stigende. Amtsformanden appellerede til distrikterne om i højere grad at bruge af deres kasser, når der skal kræses for medlemmerne. NORDISK Råds præsident Henrik Dam Kristensen m.fl. gæster det danske mindretal i Flensborg - overvejende om ikke byen ville være velegnet til en nordisk conference næste år. SEPP Piontek gæster Sydtønder SSF med et foredrag i Nibøl.

12.-15.

BØRNETEATRET Asterions Hus gæster Husum, Egernførde og Flensborg og viser skolebørnene dér en danmarkshistorie fortalt på en time. SSF inviterer.

13.

KIM Andersen, formanden for Sydslesvigudvalget, tror ikke på, at regeringens genopretningsplan, en nedskæ-

ring på bl.a. den offentlige sektor, vil ramme tilskuddet til det danske mindretal mærkbart, siger han til vor avis. SSW Flensborg By afvikler sin bygeneralforsamling og får Silke Hinrichsen som ny formand efter Susanne Schäfer-Quäck, der er ny gruppeformand på rådhuset. Mødet domineres tematisk af Simon Fabers valg til SSW-overborgmester. Men også det kommende landdagsvalg optager sindene.

SSW Slesvig-Flensborg melder om 80 flere medlemmer, så man nu er 1530. Formand Jan Hundsdörfer fortsætter. De delegerede mener, Skoleforeningen bør opsig sine elevkørsels-aftaler med amtet, så det vågner.

VOR avis skriver om en flot vestkystkultur-folkkoncert med århusianske Basseralle - Ole Jensen og Lene Riis - i Frederiksstad, arrangeret af SSF.

VOR avis skriver endvidere, at skoleinspektør Anne Margrethe »Ami« Jensen, Oksevejens Skole, går på pension med udgangen af sommerferien i år.

14.

SSF og Flensborg Avis søsætter fællesmagasinet »Magasinet om det danske mindretal i Sydslesvig« som et forsøg. Andre organisationer inddrages redaktionelt men ønsker ikke at bidrage finansielt.

SSF Flensborg amt genvælger på amtsgeneralforsamlingen Peter Kreutzer som formand. Han konstaterer, at distrikternes økonomi er godt, og at pengene bruges på medlemmerne.

PÅ Friisk Foriinings generalforsamling fortæller formand Jörgen Jensen Hahn bl.a., at sekretariatet er flyttet til det fælles Friisk Hüs i Bredsted sammen med de andre friserforeninger.

KRONPRINS Frederiks og kronprinsesse Marys tvillinger Vincent Frederik Minik Alexander og Josephine Sophia Ivalo Mathilda døbes i Holmens Kirke i København.

SSF inviterer til Byens Bredeste Baller med Café Liva på Husumhus – en delvis succes.

HANSJÜRGEN Stiller, Flensborg, runder de 40.

14.-16.

SSW-landsformand og SSWU-formand Jonas Knickmeyer deltager i det europæiske parti European Free Alliances årskongres på Ålandsøerne og vender rimeligt skuffede hjem: SSW fik ikke lov til at få drøftet et væsentligt punkt på kongressen. Nu skal der arbejdes på at få EFAs forretningsorden ændret.

15.

GENERATION Slesvig-projektet udsættes. Grænseforeningen og Volkshochschulverband Slesvig-Holsten søger midler til en gennemførelse i 2012. Tanken er, at unge udvikler ideer til markering af grænseregionen og viderebringer dem til f.eks. København og Berlin i videreuddannelses-øjemed. TO medlemmer har i januar hhv. marts nedlagt deres mandater i Union-Banks tilsynsråd: Per Dalgaard og Gerd Piccardt, skriver vor avis. De er utilfredse med formand Mogens Therkelsens ledelsesstil.

I FOKUS, Skoleforeningens medlemsblad, skriver formand Per Gildberg på baggrund af en længervarende læserbrevsdebat i vor avis, at »lærerlønninger er forhandlingsresultater. Et Sydslesvig-tillæg kan forhandles op og ned, men forhandlinger skal der til. Skoleforeningen skal være en partner, man kan stole på, hvad ellers? Vi ved, at vi i sparetider kan spare store summer på personalesiden. Men vi har ikke – og ønsker ikke – diktatoriske fuldmagter. Det er absurd og injurerende, når læserbrevsskribenter hævder, at folkevalgte eller funktionærer ved Skoleforeningen uddeler mundkurve, eller ved magtmissbrug vil tabuisere en debat om lærerlønninger i Sydslesvig. Den debatkultur, skribenterne her lægger op til, er ikke vores kultur.«

FOKUS skriver videre, at 13-årige Nis Ove Kahl, Risum Dansk-Frisiske Skole, vandt 3.-pladsen ved DanskLærerfor-

eningens H.C. Andersen-oplæsningskonkurrence i Danmark blandt 12 finalister. Forinden havde han vundet topplaceringen i den sydslesvigske afdeling.

EUROPEAN Jazz Orchestra giver of-fentlig koncert på A.P. Møller Skolen, arrangeret af SSF.

LEDEREN af børnebiblioteket på Flensborg Bibliotek, Lars Aagaard, siger far-vel til sit job, går på pension og flytter til Bornholm.

ERICH Kirschneit, Flensborg, dør 91 år gammel.

16.

DRONNINGENS 71. fødselsdag marke-res af Borgerforeningens medlemmer og Dansk Alderdomshjems beboere og medarbejdere i alderdomshjemets have.

16.-22.

SDU er vært for den europæiske mindretals-ungdomsorganisation JEVs på-skeseminar på Christianslyst. 100 unge fra 30 mindretal i Europa mødes om-kring det frivillige arbejde: »The Streets of Voluntariness«. Ved åbningen pointerede generalkonsul Henrik Bec-ker-Christensen, at man ikke bør sammenligne mindretal med mindretal men med flertallet de pågældende steder. 18. April-Fondens Pris tildeltes stævnet – plus 5.000 euro.

17

NANCY Buhl, Bov, tidligere Kolding, dør 82 år gammel.

18.

SLAGET på Dybbøl 1864 mindes - og som i tidligere er både danske og tyske soldater med. Kritiske anmærkninger i medierne om denne »fælles« minde-højtidelighed taler deres eget tydelige sprog.

21.

VOR avis skriver, at Vesterallé Børne-have markerede sin 40 års dag med fest og ballade.

AVISEN skriver videre, at det ny kom-munale seniorråd er valgt, har konsti-tueret sig og nu trækker i arbejdstøjet: To danske sydslesvigere er med: Mari-anna Wulff og Brigitte Herdeggen.

VIGDIS Kerstin Gildberg-Bengts, Oden-se, bliver født.

22.

DORA Wobser, Slesvig, runder de 80.

23./24.

CRICKET-centret Mikkelfeld er stedet, hvor Danmarks og Tysklands A-hold mødes til noget ganske særligt, en landskamp.

24.

HEINZ Berngruber, Flensborg, dør 81 år gammel.

25.

IB Ansgar Jensen, Esbjerg, fylder 75 år.

28.

AGNES Obel giver koncert i Max i Flensborg. SSF og SdU er medarrang-ør.

29.

DANSENS Dag markeres overalt i Dan-mark – og i Sydslesvig, idet pædago-gerne i de danske børnehaver har ind-øvet folkedans, som de nu kan danse med deres børnehavebørn.

BESTYRELSEN for Sønderborg Grænseforening udsender en pressemedde-lelse, hvori den skriver, at den stiller sig kritisk overfor flere synspunkter i Grænseforeningens top: Betegnelsen Slesvig i stedet for Sønderjylland, et eventuelt kommende dansk-tysk min-desmærke på Dybbøl og uniformerede og bevæbnede tyske soldaters delta-gelse i 18. april-mindehøjtideligheden. Historikeren René Rasmussen modta-ger foreningens hæderspris 2011 for enestående formidling af det sønder-jyske sprog og historiske emner.

DET tyske mindretal udtrykker glæde

over dens ligestilling fra dansk side, da kontaktudvalget med minister Bertel Haarder i spidsen gæster mindretallet. Enig er man også i bekymringen m.h.t. den manglende ligestilling syd for grænsen, både hvad tilskud til det tyske mindretal men også det danske mindretal angår.

HELMA og Walter Kuhrt, Satrup, fejrer guldbryllup.

29.-1.

DANSK Håndboldklub Flensborg afvikler for 29. gang sit vandrepokalstævne, i år omfattende 100 hold fra 16 foreninger, der spiller kampe i syv haller i Flensborg-området. Der overnattes på de danske skoler. Hammel GF vinder pokalen.

30.

EDITH Baumgarten, Flensborg, dør 82 år gammel.

MAJ 2011

2./3.

KNUT Vollebæk, OSCEs højkommisær for nationale mindretal, Den Haag, informeres om mindretalsforholdene i grænselandet og Slesvig-Holsten/Danmark. Han møder mindretalsfolk og ECMI-medarbejdere. Kommissæren arbejder med konfliktløsning overalt i kriseområderne i Europa, stille og diplomatisk. Landsregeringen efterkommer ikke hans invitation til et møde.

3.

VOR avis noterer sig, at SSFs Dybbøldags-indsamling 2011 går til istandsættelse af Tinningsted Forsamlingshus.

4.

SSF åbner sammen med Odense Grænseforening Sydslesvigudstillingen på Odense Universitet. Fra 26. maj vises den i Kulturmaskinen i Brandts Klædefabrik.

SSH, Sydslesvigsk Selvhjælp holder generalforsamling i Egenførde for at fordele medlemmernes årskontingent til værdigt trængende foreninger, institutioner og projekter.

MIKKEL Engell, sangskriver og sanger, tidl. jazzmusiker, giver koncert på Flensborghus, inviteret af SSF og SdU. ERIK Lindsø, forfatter og Grænseforeningens Grænsen-redaktør udgiver sin bog »Der er nu noget ved livet, som man ikke finder andre steder«, rummende hans livsbetragtninger.

LENA og Mogens samt lille Jacob Jacobsen i Sverige får følgeskab af lille Signe.

HARALD Jacobsen, Flensborg, runder de 60.

KARL Schach, Harreslev, dør 90 år gammel.

5.

SYDSLESVIGS Danske Kunstforening åbner udstillingen med keramik og grafik af Signe Højmark hhv. Helle Rettig på Flensborg Bibliotek.

ELISABETH Schönduwe, Fyn, dør 96 år gammel.

6.

PÅ en konference for den danske og den slesvig-holstenske Europa-bevægelse informeres deltagerne om de europæiske mindretals-institutioner FUEF, ECMI og DCBs Studiefdeling og Arkiv i Flensborg ved FUEF-direktør Jan Diedrichsen, FUEFs Ulrike Barten og vor egen Lars N Henningsen.

SSW opstiller nok ikke til Europavalget, selvom forfatningsdomstolens kendelse skulle afskaffe den tyske femprocents spærregrense, siger SSW-formand Flemming Meyer i vor avis.

MED 10 nye vuggestuepladser i Handed råder Dansk Skoleforening nu over 155 vuggestuepladser i Sydslesvig. Ventelisten er længere.

7./8.

PÅ Grænseforeningens sendemandsmøde i Vingsted drøfter de delegerede

bl.a., hvordan afstand mellem lokalfor-
eningerne og toppen undgås. Katrine
Hoop, Aktivitetshuset i Flensborg, får
Kulturprisen 2011. Nedskæringerne fra
Kiel betegner formand Finn Slumstrup
som beskæmmende.

8.
PÅ Kirkedagen i Slesvig oplyses, at
Dansk Kirke i Sydslesvig består af 35
menigheder med 6.300 medlemmer. I
2010 taltes 151 døbte, 248 konfirman-
der, 1.352 gudstjenester og godt
34.000 kirkegængere. I Husum skal der
bygges en ny præstegård.

9.
TORSTEN Geerds, landdagspræsiden-
ten, besøger Flensborgs overborgmes-
ter Simon Faber og bl.a. generalkonsul
Henrik Becker-Christensen og siger, at
han gerne ser, at Berlins tilskud på 3,5
mill. euro til de danske skoler gøres
permanent.

PÅ Sprogforeningens generalforsam-
ling oplyser formand Frode Sørensen,
at summen af boggaver til de over 500
afgangs elever fra de danske skoler i
Sydslesvig forhøjes. Der er uændret
1668 medlemmer. Sydslesvigske Jens
Erik Salomonsen er næstformand, og
også Sprogforeningen Sydslesvigs for-
mand Lisbet Mikkelsen Buhl og Jørgen
Holm er medlemmer af bestyrelsen.
MAIK Andresen tiltræder som leder af
Sørup Danske Børnehaven, hvor han af-
løser pensionerede Karen Humpert.

10.
KUNSThåndværkerprisen af 1879 i
bronze overrækkes Flensborg-smykke-
kunstneren Hanne Bay Lührssen på
Københavns Rådhus under overvæ-
relse af Dronning Margrethe.

PÅ sit konstituerende møde vælger be-
styrelsen for Foreningen Norden i Syd-
slesvig Marianne Gerckens til ny for-
mand og efterfølger for fraflyttede Lars
Aagaard. Sven Kohrt er ny næstfor-
mand efter Marianne Gerckens.

11.
DET frivillige arbejde i det danske og
det tyske mindretal belyses i en rund-
bordssamtale arrangeret af forsknings-
centret ECMI i Flensborg som led i EUs
europauge. Fra SSF deltager byfor-
mand Preben K. Mogensen samt ud-
valgsformændene Ingwer Roost og
Gitte Hougaard-Werner i panelet.

VOR avis interviewer SSFs generalse-
kretær Jens A. Christiansen om TV2s
fremtid i Sydslesvig efter 1. januar.
SSF som dansk kulturformidler ser ger-
ne et fortsat TV2 også syd for græn-
sen, betalingskanal eller ej.
EJDERSTED SSF med formand Bente
Möller i spidsen er tilfreds med udvik-
lingen i amtet og samarbejdet med Hu-
sum amt. Ingen grund til fusion.

12.
DET danske mindretal orienterer Eu-
ropaparlamentets intergroup for natio-
nale mindretal om Kiels nedskæring og
den manglende ligestilling af de dan-
ske skoler i Sydslesvig.

PÅ Dansk Generalsekretariat ferniseres
en fotoudstilling »Mennesket i dyret –
vilde dyr i det sydlige Afrika« ved
kunstlærer og fotograf Herdis Halvas-
Nielsen.

13.
SSW og Slesvigsk Parti arrangerer fæl-
les sprogkonference »Lær din nabos
sprog« i Padborg. Fremmødet er be-
hersket fra flertalsbefolkningernes si-
de.

ELEVERNE fra Jørgensby-Skolen i
Flensborg opnår en tredjeplads i den
danske høvdingebold-konkurrence,
som 938 skoler i Danmark og Sydsles-
vig deltog i.

14.
SYDSLESVIGSK Udvalg af 5. Maj ved
formand Helge Moosmann oplyser på
generalforsamlingen i Lyskø, at
man i fjor uddelte 176.000 kr. til unge
studerende og på højskoleophold samt
i Ejderlandet. Udvalget har 171 med-
lemmer.

DEN danske generalkonsul Henrik Becker Christensen slog på en dansk-tysk strukturkonference i Flensborg overfor bl.a. videnskabs- og økonomiminister Jost de Jager et slag for ligestillingen af de danske skoler. Konferencen arrangeres af Syddansk og Flensborg universiteter.

VOR avis skriver, at Landestheater fra næste sæson dropper Husum kongrescenter som spillested til fordel for Husumhus. Det er billigere og bedre.

HAUKE og Nicola Hansen, Hamborg, tidl. Flensborg, bliver viet på Lyksborg slot.

14./15.

SSF Munkbrarup inviterer atter bredt til hobby- og kunstmarked i Oksbøl Forsamlingshus. Der deltager over 30 hobbykunstnere og kunsthåndværkere fra syd og nord. Overskuddet købes der skoleting for, som så foræres til trængende børn.

15.

MED Bassen, Barytonen & Brunetten – de forrygende operasangere Jesper Brun Jensen, Hans Dueholm og Anne Lise Quorning – afslutter SSF teater- og koncertsæsonen. På Flensborghus giver udvalgsformand Karin Goos et vue over den kommende sæson.

DER er museumsdag, og Kobbermølle-museerne er med, bl.a. med en udstilling af modeldampmaskiner.

DIETER Schwarzer, Bjerringbro, dør.

17.

HANNO Asmussen, Flensborg, dør 70 år gammel.

18.

SYDSLESVIGudvalget sender brev til statsministeren, udenrigsministeren og undervisningsministeren med fornyet appel om at stå fast i opbakningen af det danske mindretal i Sydslesvig og dets kamp for ligestilling.

VOR avis skriver, at SSF Sydtønder

valgte Ralf Hansen til ny amtsformand efter Inger Merete Hansen, der efter 8 år på posten ikke ønskede genvalg. Den afgående formand kunne berette om et væld af gode arrangementer med fin opbakning og et fremragende samarbejde med Tønder Amts Grænseforening.

PETER og Magdalene Andresen, Hanved-Langbjerg, fejrer guldbryllup.

IRMGARD Lekkatt-Brodersen, Bredsted, dør 78 år gammel.

GERTRUD With, Flensborg-Harreslev, dør 87 år gammel.

19.

KONTAKT, SSFs medlemsblad, skriver om den tur i Calvins fodspor gennem forskellige europæiske lande, som MBU-konsulent Thomas Hougesen havde tilrettelagt, og som hurtigt var fuldttegnet.

KIRSTEN og Erich Rettig i Timmersig får besøg af en busfuld, 55 medlemmer af det tyske rhododendronselskab i deres have med over 700 rhododendroner. De er på vej til deres årsmøde, i år et sted i Danmark.

20.

HUSUM Cricket Club skaber ny cricket-sensation: På banerne ved Mikkelfeld gennemfører Dansk Cricket Forbund sin pokalfinale 2011 mellem Husum og Svanholm. Sidstnævnte vinder kampen.

VOR avis skriver, at Prins Joachim bliver æresbroder i Skt. Knudsgildet i Flensborg – ligesom sin far Prins Henrik.

ELSE og Nikolaus Marxen, Stenfelt, fejrer guldbryllup.

EDMUND Srogosz, Skovby, dør 93 år gammel.

21.

DET danske velgørenhedshold Team Rynkeby, der hver sommer cykler fra Danmark til Paris for at samle penge ind til Børnecancerfonden, mødes til træning i Sydslesvig. Med på cyklen er

statsminister Lars Løkke Rasmussen, MF Eva Kjer Hansen og komikeren Jan Gintberg samt chefredaktør Bjarne Lønberg. Løbet finder sted 16.-22. juli. SSW-landdagsmedlem Lars Harms siger til vor avis, at SSW kan leve med, at landdagen har reduceret de tre valgkredse i Nordfrisland til to. MARIE Meyer, Skovlund, dør 84 år gammel.

22. OGSÅ de danske foreninger og institutioner i Sønderbrarup er med, da Jydermannsfest – allemandsfesten finder sted på markedspladsen. ERWIN Hanfstengel, Ellund, dør 84 år gammel.

22.-25. DANSK Erhvervsforening for Sydslesvigs Berlin-tur med opera- og ambassadebesøg, et besøg i Springer-trykkeriet og forbundskanslerkontoret bliver alle tiders oplevelse for de 44 deltagere.

23. FLENSBORG Bys forvaltning udsender sin første mindretalsrapport: I fjordbyen er der tale om 100% ligestilling.

24. 300 gæster indfinder sig på A.P. Møller Skolen til skolens sommercafé – med lærerkor og elevoptræden.

26. SLESVIGSK Kreditforening melder på generalforsamlingen om et tilfredsstillende forretningsår og uddeler den nyindstiftede Niels Kjems-Initiativpris til Grænseforeningens og især Duborg-Skolens elevambassadører. 25 borgmestre og ledende forvaltningsfolk fra Rendsborg-Egernførde amt gæster Folketingets kommunalvalg under deres flere dages besøg i København, formidlet af SSF. Det grænseoverskridende samarbejde og mindretallets ligestilling var samtaleemner.

HELGA og Christian Jappsen, Stenderup, fejrer diambantbryllup.

27. DANSK Alderdomshjem inviterer til åbenthus efter tilendebragte om- og tilbygninger. ULLA og Bernd Müller, Flensborg, fejrer guldbryllup.

27.-29. DE danske Årsmøder afvikles over 40 steder i Sydslesvig under mottoet Hvordan præger vi Sydslesvig, kulminerende med friluftsmøder om søndagen i Flensborg, Slesvig og Tønning. Tre ministre deltager: Transportminister Hans Christian Schmidt, videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen og indenrigs- og sundhedsminister Bertel Haarder. Protesten mod Kiel fortsætter, og vejret kunne være bedre. Årsmødeplakaten, en lstedløven bestående af 1.500 fotografier af Lars Salomonsen, er skabt af SSFs amtskonsulent Per Dittrich, Rendsborg-Egernførde. Årsmøderne indledes med 2x årsmøderock ved SSF, SdU og Aktivitetshuset i Volksbad – med Powersolo, Supersymmentri og Veto. På Uffe-Skolen i Tønning udstilles årsmødeplakater. Årsmødelørdag er der debatmøde med danske og tyske politikere, FUEF og SSF på Flensborghus om nationale mindretal, deres rammebetingelser og betydning. Statsminister Lars Løkke Rasmussen appellerer i sin årsmødehilsen via Danmarks Radio skarpt til de tyske politikere om at vende tilbage til ligestillingen i det dansk-tyske grænse-land.

28. FOKUS, Dansk Skoleforenings månedsblad, skriver, at gymnasielærerne i Sydslesvig fra og med det kommende skoleår dropper deres Sydslesvigtillæg. Bladet skriver videre, at foreningen nu opsiges sine kontrakter om skolebuskørsel med Slesvig-Flensborg amt, efter at der igen er blevet skåret i

tilskuddene. Mens de offentlige skoler får refunderet 2/3 af deres transportudgifter, skal skoleforeningen nøjes med 1/6. De 310 berørte danske skoleelever får nu et årskort til det offentlige bus-system, og det kort betaler skoleforeningen; en besparelse på over en kvart million euro. Amtet ønsker dog fortsat at forhandle.

29.
ANNA Lassen, Flensborg, tidl. Strukturup-Tumby, dør 78 år gammel.

30.
KAPTJAJNENs Legat mødes i Drage for at se, hvad sidste års legatportion blev brugt til i forsamlingshuset. Næste stop er Nibøl Forsamlingshus, som er dette års legatmodtager.

31.
150 optrædende og dobbelt så mange tilhørere gør Jes Kruse-Skolens sommerkoncert i Egernfælde til et musikalsk fyrværkeri for begge parter.

JUNI 2011

1.
EN historisk dag på A.P.Møller Skolen i Slesvig: Skolens første 74 studenter får huen på.

EN stor dag også på Duborg-Skolen i Flensborg: 137 nyudklækkede studenter får huen.

BJARNE Stenger Wulff stopper som inspektør på Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad og tiltræder som pædagogisk-administrativ konsulent i Skoleforeningen.

1.-4.
DE 13-18-årige på SdUs ungdomscamp på Christianslyst oplever en fed weekend.

3.-5.
PÅ mindretalsunionen FUEFs kongres i østrigske Eisenstadt kritiserer præsiden-

dent Hans Heinrich Hansen delstatsregeringens nedskæring overfor de danske skoler i Sydslesvig voldsomt: - Et katastrofalt tilbageskridt i mindretalspolitikken i Slesvig-Holsten. Også afvisningen af et intensiveret samarbejde mellem FUEF og EU-parlamentets intergroup for nationale mindretal fra gruppens side kritiseres. En ny gruppeledelse sætter partipolitikken højere. Heldigvis har en række danske EU-parlamentarikere sagt ja til at støtte FUEF, der efter kongressen har 90 mindretal som medlemmer. Kongressens centrale emner i år er derudover sinti & roma.

4.
VOR avis skriver, at Dansk Centralbibliotek med udgangen af skoleåret trækker sig fra bibliotekssamarbejdet med Dansk Skoleforening omkring Bredsted Fællesbibliotek. Voksenlånerne serviceres fremover af bogbussen; skolebiblioteket fortsætter som hidtil.

6.
KRAKs Blå Bog udkommer, og blandt de 205 nye navne i bogen er to sydslesvigere: Overborgmester Simon Faber og arkivar dr.phil. Lars N. Henningsen.

7.
A.P. Møller-Fonden spenderer 3,1 mill. kr. til renovering af hvile- og rekreationshjemmet Bennetgaard i København, skriver vor avis.

8.
INGE Harck, flensborgsk dukkekunstner, hædres for sin mangeårige deltagelse i den tyske dukkefestival Max Oscar Arnold-kunstpris i Sydtykland, skriver vor avis. Hun har også flere gange vundet den såkaldte dukke-Oscar.

VOR avis skriver videre, at der har været rejsegilde på Tønning UFs på de moderniserede omklædningsfaciliteter i klubhuset.

9.
SSW bør ikke iføre sig førertrøjen i kritikken mod Danmarks indførelse af grænsekontrol, mener formanden for Dansk Erhvervsforening i Sydslesvig, Gerd Pickardt, på foreningens generalforsamling. Andre i Sydslesvig - og i Danmark for den sags skyld - har den komplet modsatte opfattelse af SSWs »indblanding« i dansk politik. Pickardt beklager, at landsregeringen fortsat ikke kann indse, at den begik en mindretalspolitisk fejl, da den skar i tilskuddet til de danske skoler.
UWE Jacobsen, Tarup, runder de 70.

10.
SKURK, Skoleforeningens Underholdningsorkester med erfarne som uerfarne elever og lærere, giver en flot koncert på A.P. Møller Skolen i Slesvig.

12.
DOCKYARD-festivalen i Galwikparken støttes af SSF og SdU. Her spiller sydslesvigske bands som Crashkurs, Tom Klose og Supersymmetri samt Kasket lot fra Haderslev.

15.
HØJSKOLEDAGEN, som SdUs 50plus-udvalg gennemfører, bliver et rigtigt pletsud, idet ikke mindst bueskydning har deltagernes interesse. Der er 60 af dem – fra begge sider af grænsen.

15./16.
GRUPPEN af Statsrevisorer fra Folketinget er ovenud tilfredse med, hvad de har set og hørt under deres to dages besøg hos det danske mindretal i Sydslesvig, siger deres formand siden 1998 Peder Larsen (SF). De og deres ledsagende embedsværk har konstateret en professionalisering i mindretallets omgang med statsmidler. Besøget omfattede Flensborghus, Dansk Centralbibliotek, A.P. Møller Skolen, Nystadens Børne- og Ungdomshus. Dansk Generalkonsulat og Flensborg Avis.

16.
KIM Larsen giver koncert i et stopfyldt Tyske Hus i Flensborg – inviteret af SSF og SdU.

AMINAH Inger Tønnsen, sydslesvigsk forfatterinde, modtager Dansk Forfatterforenings Fredspris, Drawsons Legat, for at have deltaget bl.a. i mellemfolkelige religionsprojekter, for mangfoldighed og antidiskrimination.

TAGET på Slesvig teater er så faldefærdigt, at teatret spærres for forestillinger. Nogle af dem henlægges til A.P. Møller Skolen. Byrådet skal senere tage stilling til, om teatret skal repareres eller nybygges.

KONTAKT, SSFs medlemsblad, skriver, at SSF og SSW på et møde med parlamentarikere i Berlin vandt gehør for deres ønske om ligestilling af de danske skoler og et fortsat tilskud fra Berlin, men at de ønskede 3,5 mill. euro endnu ikke er budgetteret for 2012.

17.
SSF afslutter koncertsæsonen med Sønderjyllands Symfoniorkestrets familiekoncert i det fuldt besatte Tyske Hus i Flensborg. Der spilles eventyrlig musik, og dele af det yngre koncertpublikum involveres i, hvad der foregår på scenen.

UNION-Banks aktionærer støtter på generalforsamlingen direktionens forslag om at udvide aktiekapitalen. Fhv. tilsynsrådsmedlem Gerd Pickardt beskylder tilsynsrådets formand Mogens Therkelsen for at manipulere med tilsynsrådet. Tilsynsrådsmedlem Erich Merbach betegner Pickardts fremgangsmåde som uacceptabel: kritik er tilladt men interne tilsynsrådsforhold er underlagt aktieselskabslovens tavshedspligt. Flere stemte blank ved genvalg af tilsynsrådets formand.

VED dimissionen af Duborg-Skolens 137 studenter betegner rektor Ebbe Rasmussen holdet - sammen med de 74 studenter fra A.P. Møller Skolen i Slesvig – med 211 studenter alt i alt

som den hidtil største sydslesvigske studenterårgang.

18.

I VOR avis offentliggøres et brev fra udenrigsminister Lene Espersen til Sydslesvigudvalget, hvori hun gør rede for, at presset mod Berlin for ligestilling af de danske skoler i Sydslesvig vil fortsætte.

FRISISKE film er lagt på internettet af mediemanden Claas Riecken, skriver vor avis. De kann ses på www.youtube.com under stikordet Claas Riecken.

HELSE- og rekreationshjemmet Bennetgaard i Københoved runder de 75 og fejrer det på behørig vis.

DER er atter fest for alle mindretal på stranden i Solitude i Flensborg, arrangeret af Arbeitsgemeinschaft Deutsches Schleswig med overborgmesteren og generalkonsulatet som faddere. Fra dansk side deltager et par af SdUs fritidshjem med børneaktiviteter.

EDITH Brokle, Hanved-Langbjerg, runder de 90.

ESTHER Svava Olsen, Flensborg, dør 97 år gammel.

18./19.

DER ER årsmøde/ generalforsamling på det ny Vesterled på Holmslands Klit, og dagen efter er der åbenthus, hvor mange benytter sig af lejligheden til at besøge den ny og nu tidssvarende lejrskole. Kunstmaler Hans Clausen, Djursland, tidl. Slesvig, leverer to flotte malerier til »slottet i Vesterled«.

MUSIK & Ungdom lægger beslag på scenerne i Tivoli i København, og blandt de optrædende orkestre er også Skoleforeningens Underholdningsorkester SKURK, der får 40 minutter til sin sæson-afslutningskoncert.

DGIs landsmesterskaber i fodbold for U10 og U11 finder sted hos Slesvig IF med over 400 spillere, trænere og ledere.

19.

HKUF - Harreslev/Kobbermølle UF er med sine 90 år blandt de ældste danske foreninger i Sydslesvig. Det fejres på skolen med kaffe og grill og børneaktiviteter.

BREDSTED handelsstandsforening arrangerer Kulturmeile på torvet, og det danske og frisiske mindretal er inviteret med for at vise ansigt. MBU-bandet Elephant Doubt fra Flensborg rockede på en mindre scene.

20.-22.

UNDERVISNINGSMINISTER Troels Lund Poulsen møder Samrådet ved Sydslesvigudvalgets besigtigelsestur på sydvest-egnen og orienteres om de slesvig-holstenske nedskæringer. Han vil gerne mødes med mindretallet hvert halve år. Udvalgets besigtigelsestur afsluttes i mindretalsudstillingen på Danevirke Museum. Udvalget mødes også med lærerforeningen, der har bedt om mødet.

21.

SSFs Årsmødeudvalg evaluerer dette års årsmøder i Hærvejshuset i Skovby sammen med alle, der vil.

22.

VOR avis skriver, at EU-programmet Interreg har givet afslag til Grænseforeningen m.h.t. at kunne flytte Projekt Slesvig til næste år. Foreningen søger nu midler ad anden vej for at realisere projektet, der går ud på at samle unge og deres ideer om at gøre grænseregionen mere attraktiv.

31 elever tager afsked med Jes Kruse-Skolen i Egerfnørde.

22-24.

DELTAGERE fra 15 lande deltager i den 13. internationale konference for mindretalssprog i Sønderborg og Flensborg, arrangeret af universiteterne dér, Grænseregionsforskningsinstituttet og ECMI

FLENSBORG byråd drøfter kommu-

nens første rapport om det danske mindretal - og meget af dialogen foregår på dansk.

BÅDE landsregeringens angreb på ligestillingen og den danske regerings indførelse af toldkontrol ved grænsen er emnerne i diverse taler ved sankthansfester i Sydslesvig.

KLOSTERband giver den hele armen ved vestkystkultur-koncerten i Tønning, arrangeret af SSF Husum og Ejdersted amter.

METTE Bladt Hansen, Flensborg, dør 58 år gammel.

24.

DE danske i Rendsborg-Bydelsdorf-området indvier deres nye forsamlingshus, SSFs »Ejderhuset« i Bydelsdorf. Det blev bygget bag SSFs pensionistboliger som erstatning for Amtmandsgården i Rendsborg, hvor udfoldelsesmulighederne p.g.a. fredningsbestemmelser er begrænsede. Huset står til salg.

PÅ vor avis' generalforsamling meddeler chefredaktør og adm. direktør Bjarne Lønborg, at økonomien og abonnementstallet holdt - trods kriser og spæringer, og at man arbejder intenst på at fremtidssikre avisen også via et hurtigt og elektronisk format.

DUBORG-Skolen i Flensborg, nu fællesskole, translokerer sit første hold hovedskoleelever fra 9. klasse.

SIDSTE skoledag for 9. og 10. kl. på Sønderbrarup Danske Skole. En stor del af afgangseleverne fortsætter på A.P. Møller Skolen i Slesvig.

PÅ Jens Jessen-Skolen smutter både skolens sidste realister og begge 9. klasserne ud i friheden hhv. til videre skolegang på gymnasiet.

EN betydningsfuld del af Flensborgs tyske som danske kulturudbydere skriver et brev til Flensborg by, hvor man beder om ikke at skære forhastet i kulturbudgettet.

GERHARD Mammen, Rødebro, runder de 50.

24.-26.

FLENSBORG Yachtclub gennemfører weekenden igennem sin sommerlejr 2011 med 200 børn i 7-15 års alderen fra hele Danmark og Sydslesvig.

25.

DET store Adelgilde på Sankt Knudsborg: Knudsbrødrenes morgenkaffe i Borgerforeningen, modtagelse hos overborgmesteren på Flensborg rådhus, afhentning af den gamle majestæt Paul Strunz, optog gennem byen, skydning på borgen og fest om aftenen. Lars Munk er ny majestæt, idet han ramte pletskud på sølvskiven.

VOR avis skriver, at spejdnernes Kærnegruppe i Store Vi gennem aktioner og gaver er godt på vej til at få opfuldt deres drøm: en egen hytte til 30.000 euro. INGEN penge men masser af gåpåmod: I Sørup Danske Børnehaven tager 20 forældre plus medarbejderne fat på at shine børnehaven op inde og ude. Og børnene blev også passet.

25./26.

17 medarbejdere fra Dansk Sundheds-tjeneste deltager i Lauf ins Leben-arrangementet til fordel for kræftsyrge. De og andre var på benene - man kunne gå, løbe, trippe - i 24 timer på sportspladsen ved Eckenersgade i Flensborg.

27.

PÅ mødet i Det sydslesvigske Samråd præsenteres Europarådets Ekspertkomité for Mindretals- og Regionalsprogs rapport om, hvordan Tyskland omsætter den europæiske spogcharta. Både på ligestillingsområdet (især skolerne), og når det gælder dansk som accepteret sprog ved henvendelser til myndigheder samt tyske mediers manglende brug af andre sprog end tysk kritiseres. Samrådet sætter sin lid til Berlin, når det gælder genoprettelsen af ligestillingen.

LÆK Danske Skole siger fravel til 54 elever fra de tre afgangsklasser.

28.

GUSTAV Johannsen-Skolen og Jens Jessen-Skolen i Flensborg sender deres sidste 34 hhv. 24 realister ud af skolen. Med deres afgang er realskolen afskaffet.

REINHARD Hossenfelder, Sillerup, runder de 70.

29.

FUEF, SSF og EU-parlamentariker Anne E. Jensen gennemfører en mindretalskonference i Europa-Parlamentet i Strasbourg.

EFTER et ekstraordinært møde i kontaktudvalget i Berlin er ikke mindst SSFs formand Dieter Paul Küssner utilfreds med den manglende støtte til mindretallet fra forbunds- og landsregeringens mindretalskommitterede i ligestillingssagen.

CDU og FDP afviser påny og for 5. gang siden 1998 at optage sinti & roma som mindretal i delstatsforfatningen, denne gang ved at stemme blank.

VOR avis har gæstet Ladelund Ungdomsskole og skriver om elevernes »bi«-indtægter fra biavl.

SIDSTE dag på Christian Paulsen-Skolen i Flensborg - skolen lukkes. Sommerfesten er også afskedsfesten for skoleinspektør Jens Erik Salomonsen.

30.

KONTAKT, SSFs medlemssider præsenterer Det sydslesvigske Samråds egen hjemmeside www.samraadet.info/

VOR avis skriver, at Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg har sendt sit første hold hovedskoleelever, der har gået i fællesskole i tre år, ud af skolen. Resten af klassen tager realeksamen næste år, og nogle fortsætter i gymnasiet.

JULI 2011

1.

CDU-/FDPs knappe landdags-flertals afvisning af at optage sinti & roma i delstatsforfatningen forarger ikke blot SSW men også præsident Hans Heinrich Hansen fra mindretalsunionen FUEF og formand Tilman Zülch fra Gesellschaft für bedrohte Völker.

AMI, Anne Margrethe Jessens sidste dag som populær skoleinspektør på Oksevejens Danske Skole markeres festligt.

WALTER Johannsens sidste arbejdsdag efter 42 år som skoleinspektør ved Hans Meng-Skolen i Vesterland og siden ved Vesterland/Kejtum Danske Skole.

DIRK Dillmann og Sönke Wischnewski (SSW), Flensborg Sportpirater, deltager i forbundspræsidentens haveparty på slot Bellevue i Berlin.

MINDRETALSRÅDET i Tyskland får ny formand i saterfriseren Karl-Peter Schramm. Han afløser turnusmæssigt sorberen David Statnik. Mindretalsrådet består af danske sydslesvigere, sorbere, frisere og sinti & roma. Det har sekretariat i forbundsindenrigsministeriet. Schramm lover fuld støtte til det danske mindretals kamp for ligestilling.

2.

FOKUS, Dansk Skoleforenings månedsblad skriver, at tilskuddet til foreningen ikke er med i forbundsregeringens budgetudkast for 2012. Bladet skriver videre, at foreningens styrelsesmøder fremover er åbne. Månedsbladet beretter videre om en voksenundervisnings-sæson med kun lille tilbagegang: 407 kurser blev det til med 4.200 kursister, heraf 2/3 danskurser.

VOR avis skriver, at skoleforeningen hurtigst muligt vil flytte Centralen for Undervisningsmidler, Skolepsykologisk Kontor og teknisk afdeling ind i den nedlagte Christian Paulsen-Skole i

Flensborg. Formentlig ingen vil købe en skolebygning, men der skønnes at være godt salg i de bygninger, der så bliver ledige andetsteds; og en lejekontrakt opsiges også.

DE første 150 forventningsfulde sydslesvigske ferieborn sendes afsted fra Padborg station.

MANGE trodsede regnen, da Mikkelberg i Hatsted for 10. gang dannede rammen om Spielmannzug Hattstedts internationale musikfest for garder og marcherende musikkorps.

PÅ Tydal starter Dansk Spejderkorps Sydslesvigs jamborette 2011 med 620 internationale deltagere og økologisk - for det meste hjemmedyrket forplejning. Jamboretten varer en uge og finder sted hvert fjerde år.

2./3.

DANEVIRKE Museums og vikingeforeningen Opinn Skjolds vikingemarked på Danevirke havde trods vejrets svigten en god weekend med masser af interesserede besøgende, der også kiggede nærmere på mindretalsudstillingen på museet.

3.

GÆSTER fra Sverige og Norge ankommer i Tarp på flere dages venskabsbesøg hos den lokale Foreningen Norden-afdeling.

KIM Jessen, Timmersig, dør 34 år gammel.

4.-8.

DER er stopfyldt på SdUs sommerlejr for de 11-13-årige på Christianslyst.

5.

OGSÅ i år er der sydslesvigske studenter i pantboden ved Roskilde Festivalen, skriver vor avis.

DEN i især tyske medier kritiserede skærpede danske grænse-toldkontrol indføres.

VOR avis skriver, at bureaukratiet efter branden på Tydal nu er afviklet, og en ny hovedbygning kan påbegyndes. De

nødvendige 1,5 mill. euro skal dog lige skaffes først af SdU og spejderkorpsset. VIDERE skriver vor avis, at Ejdersted SSF og Tønning Menighedspleje har været på alle tiders tur til Danevirke - med 22 personer.

OGSÅ SdUs fodboldskole i Slesvig aflægger avisen et besøg hos: 50 8-12-årige nød en forlænget weekend sammen.

6.

DEN sydslesvigske sommerhøjskole på Lyksborg Danske Skole med 120 store og små deltagere fra Danmark og Sydslesvig betegnes af en af instruktørerne som Sydslesvigs bedste arrangement, skriver vor avis.

MEN også et besøg på SdUs sommerlejr på Christianslyst for 92 11-13-årige får vor avis tid til. Om de unge læser noget? Svar: Læse? Vi har sommerferie.

6.-9.

DET grænseoverskridende projekt »Børnenes Grænse«, initieret af Grænseforeningen Vejle Vesteregn og gennemført sammen med SSF, i Randbølområdet samler 14 børn og 16 voksne til alskens historiske og hverdags aktiviteter.

7.

VOR avis gæster Skipperhuset i Tønning, hvor bestyrer Jette Jochimsen fortæller, at SSFs lejrskoleklasser i år kun modtager 9-10 skoler. Grænseforeningens tilskud til transport syd for grænsen er ophørt, men SSF og SdU er sprunget ind.

43 FDFere fra Flensborg, Bredsted, Tønning og Egerfnørde drager til FDFs store sommerlejr på Sletten ved foden af Himmelbjerget.

8.

VOR avis skriver, at den for tre år siden lukningstruede Garding Danske Børnehave med dengang 5 børn nu har 13

børn. Det skyldes ikke mindst et bedre samarbejde foreningerne imellem, mener børnehaveleder Kerstin Meinert. BERND Weinzierl, Tønning, dør 50 år gammel.

9. FYSING-udgravningerne gæstes af vor avis: Samtidig med Hedeby var der også en større bebyggelse i Fysing med en byggestil, der tyder på, at Danevirke ikke blot var en militær men også en kulturel grænse.

11. ANNE Nieborak-von Eitzen og Jan von Eitzen vies på det gode skibe Möwe på Flensborg fjord.

12. A.P. Møller Skolen bliver den kommende koncertsæsons redning i Slesvig: P.g.a. at byens teater er lukket, spilles alle Schleswig-Holsteinisches Sinfoniorchesters Slesvig-koncert på A.P. Møller Skolen.

13. DANNEBROG hejses på Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg: Dora Weiß runder de 101. VOR avis portrætterer SSFs ældreklub i Frederiksstad, der mødes hver fredag året rundt på Paludanushuset. I snit er der 14-17 deltagere. KRESTEN Philipsen, Lundtoftbjerg, dør 66 år gammel.

15. DER åbnes op for verdensmusikken, da den flensborgske gårdkultur-festival (Flensburger Hofkultur) gennemføres i Flensborgs mange idylliske baggårde. Også Flensborghus, Dansk Centralbibliotek og Union-Banks gårde er med, når internationale solister og bands optræder til midt i august. I VOR avis bekendtgøres, at næste sæsons »vestkystkultur« med SSF-koncerter i Husum, Tønning, Frederiksstad og Garding er klar.

ENDVIDERE beretter vor avis om et sommer-hyggemøde for fynske ferieværter og deres ferie børn på Nyborg Strand. Det skal være med til at animere andre til også at modtage et sydslesvigsk ferie barn.

RØDDING Højskole får 20 mill.kr. fra A.P. Møller Fonden til nye faglokaler, skriver vor avis.

THOMAS og Anneliese Voss, Vippen-torp/Wippendorf, fejrer guldbryllup.

URSULA Jürgensen, Flensborg, dør 70 år gammel.

16. DET andet og sidste hold ferie børn sendes nordpå fra Padborg station. Alt i alt er 350 danske skolebørn fra Sydslesvig dermed draget nordpå, men dobbelt så mange havde haft lyst til at tage af sted. Der er bare ikke feriepladser nok.

70 cykelryttere fra Team Rynkeby Ringe med bl.a. statsministeren starter deres Tour de Paris. Depotstop bliver i Padborg. Første etape slutter i Bydelsdorf. Også cykelentusiasten, chefredaktør Bjarne Lønberg er med.

VIVIENNE og Lars Bossemeier kirkevises i Harreslev. Lille Iben døbes.

BERIT Piepgras og Johan Nieuwenhuizen, Den Haag, bliver gift.

19. MINDRETALSudstillingen på Danevirke Museum er siden åbningen den 1. april blevet set af knap 8.000 mennesker, oplyser museumsinspektør Nis Hardt til vor avis.

DET lille Teater Flensborg udsender sit sæsonprogram indeholdende tre nye stykker. Aktører og sangere i alle aldre efterlyses.

KARIN og Werner Leverenz, Flensborg-Sporskifte, har kunnet fejre guldbryllup. De fik ved den lejlighed overrakt Sporskifte SSFs hædersnål, skriver vor avis.

PETRA Therkelsen, Kruså, dør 86 år gammel.

21.
FUEF, mindretalsunionen, er ifølge vor avis enig med de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland om, at Berlin bør fremlægge en sammenhængende mindretalspolitik i stedet for at sende mindretallene fra det ene finanshul til det næste. FUEF-præsident Hans Heinrich Hansen lægger ikke fingre imellem. VOR avis har kigget på det delvist istandsatte Slesvighus, hvor SSFs sekretariat, biblioteket og vor avis' redaktion om kort tid kann flytte ind. ULRICH Stellfeld-Petersen, Langhorn, runder de 60.

22.
PROFESSOR Christine Langenfeld, Göttingen, giver i en ny bog om Tysklands forpligtelser i henhold til den europæiske sprogcharta («Europäische Charta der Regional- und Minderheitensprachen» - Nomos-Verlag) det danske mindretal i Sydslesvig samt Folketing og regering i København ret i deres kritik af landsregeringens slækken på ligestillingen: Forpligtelsen til at sikre undervisningstilbud til mindretallet på dets eget sprog kan opfyldes via de offentlige skoler eller ved at støtte et privat skolesystem som i Sydslesvig, men så er delstaten også forpligtet til ligestillingen.

23.
FRIISK Foriinings ungdoms- og kulturkonsulent Gary Funk siger i vor avis, at når de unge flytter væk fra landsdelen, så er det ikke et specifikt frisisk problem. Det er generelt for alle kulturer, men det er bare mere synligt i en lille gruppe.

25.
TRADITIONEN tro mindes Istedslaget 1850 bl.a. i Flensborg og Slesvig.

26.
GERDA Schaupp, Flensborg, runder de 85.

27.
EN miniudgave af Istedløven er ankommet. Den står på den danske side af grænseovergangen ved Kruså – placeret dér af Istedløvens Venner, hvem det så end er.
GERDA og Harry Schaupp, Flensborg, fejrer krondiamtbryllup = 65 års ægteskab.

31.-7.
UNGE medlemmer af SdU deltager i den Nordiske Ungdomsuge på Åland-søerne.

AUGUST 2011

1.
VERA Bjerre Dröse tiltræder som ny leder af Sønderbrarup Danske Børnehave, hvor hun efterfølger Renate Löhrs, der gik på pension sidste år.
TORGE Petersen, tidl. leder af Drage Danske Børnehave, tiltræder som leder af Rendsborg Danske Børnehave.
SUSANNE Ipsen tiltræder som skoleinspektør på Oksevejens Danske Skole i Flensborg.
CHRISTIAN Schlömer tiltræder som inspektør på Ejderskolen i Rendsborg, Kasper Stavnsbo som ny viceskoleinspektør.
ANGELIKA Uth tiltræder som inspektør ved Hanved Danske Skole.
ANNE Christiansen, SSFs Sekretariat for Gottorp Amt, fejrer 25 års jubilæum.

2.
SELVOM den øverste skattemyndighed, Zentralamt für Steuern i Bonn, har sagt god for, at danske lærere i Sydslesvig kan trække deres danske sygesikring fra i skat, håndhæver skattevæsnets i Flensborg det fortsat ikke, måtte ifølge vor avis et dansk lærerægtepar i Sydslesvig erkende.
AARHUS Universitetskor indleder sin Tysklands-turné med en forrygende koncert i Ansgar Kirke i Flensborg.

CLARA Petersen, Jaruplund, runder de 85.

3.
SSF indleder en ny sæson med »vestkystkultur« og koncert på Husumhus ved Haugaards Fiddle School, der har været på en uges violinskole i Breklum sammen med over 100 musikere fra 14 nationaliteter.

4.
VOR avis omtaler Herbert Cordsens smukke Mårup Kirke-fotoudstilling på Aktivitetshuset i Flensborg.

5.
KRISTIN og Jesper bliver gift i Flensborg, meddeler forældrene Gudrun og Joachim Jannsen/ Ellen og Franz Losch.

8.
VOR avis skriver, at Henry Buhl, Mikkelsen/ Hatsted, bortauktionerer tre kunstværker via vor avis til fordel for de sultende i Somalia.

8.-12.
AKTIVITETSHUSET har planer om en city-sommerhøjskole med grænseværdier som tema.

10.
LAUST Jepsen, Brøstrup, dør 72 år gammel, annonceres i vor avis.

11.
MODERN Brass Quintet giver koncert på Dansk Centralbibliotek som led i Flensburger Hofkultur.
HARRY F. Schmidt, København, tidl. Flensborg, dør 84 år gammel.

12.
VOR avis rapporterer om nogle gode oplevelser, som 57 børn og voksne fra Kobbermølle SSF og Skole havde, da de tog til Helgoland.
ADELINE Petersen, Kiel, dør 70 år gammel.

13.
ELLEN Elisabeth Maagaard Andresen, Kruså, dør 88 år gammel.

15.
FRA og med i dag præsenterer vor avis nybegyndere ved de danske skoler i Sydslesvig.

17.
LISBET Mikkelsen Buhl og Olaf Runz kan se tilbage på 25 års ansættelse i Dansk Skoleforening. I dag er de konsulent hhv. afdelingsleder i skoledirektionen.

18.
VOR avis skriver, at SSW opgiver lidt af sin selvvalgte tilbageholdenhed m.h.t. valgkamp i Holsten. Næste gang skal der gøres lidt mere, men der opstilles ingen direkte SSW-kandidater. I 2009 fik SSW næsten 24.000 stemmer i Holsten, og mange flere var endog ikke klar over, at de kunne listestemme på SSW.
DR. Annemarie Knörzer-Dibbert, Flensborg, dør 96 år gammel.

19.
HARRESLEV Danske Heldagsskole/Fritidshjem fejrer den ny til- og ombygning, der har været et godt stykke undervejs og faktisk har stået færdigt i et stykke tid allerede. Delstaten, kommunen og den danske stat har støttet projektet.

LUKAS Lausen er den første modtager af Margareta Erichsens Mindelegat, overrakt i Margareta Erichsen-salen på Mikkelsenberg.
PÅ adressen sswungdom.de finder man SSWUs nye hjemmeside, skriver vor avis.

20.
ÅBENTHUS i de danske institutioner i Sønderbrarup. Alle danske foreninger er med, og ikke kun tyskerne kommer for at se og høre.
PAINTED Green giver koncert i Slesvig,

inviteret af SSF Gottorp amt og Schleswiger Musikclub.
KIRSTEN Grodum, Aabenraa, dør 83 år gammel.

22.
HEIDI Lorenzen går på pension efter 31 år i Kielseng Børnehavn i Flensborg.
MANFRED Kühn, Harreslev, fylder 70 år.

23.
DEN selvejende institution Dybbøl Mølle og Grænseforeningen går sammen om en landsindsamling til fordel for en vedvarende istandsættelse af nationalklenodiet Dybbøl Mølle.

24.
VOR avis skriver, at skattevæsnet i Flensborg langt om længe er efterkommet Bundeszentralamt für Steuerns opfattelse af, at danske læreres bidrag til dansk sygesikring giver fradrag på den tyske selvangivelse.

25.
24 elever fra 5. klasse på den tyske skole i Tønder og fra 4.-6. klasse i Vidingherred Danske Skole i Nykirke afslutter deres fælles cykeltur langs Grænseruten med afstikkere. På den 140 km lange strækning krydses grænsen nogle gange. De samarbejder og bliver kloge sammen, siger deres fire lærere.
GOTTORP Børnehavn i Slesvig siger farvel til Christel Neelssen efter over 43 års ansættelse.
ANNEGRET og Kurt Gosch, Harreslev, fejrer guldbryllup.

26.
KOBBERMØLLE Danske Skole fejrer 85 års fødselsdag.

26./27.
DER ER Seaside Rendezvous-festival i Flensborg, og SSF er medarrangør. Danske og internationale bands spiller, og også Sydslesvigs egen Supersymmetri er med.

27.
HUSBY Danske Børnehavn fejrer 50 års jubilæum.
SSF/SSW Gottorp amt drager på familietur til det ny Vesterled på Holmslands Klit.
DANIELA Bischoff og Kim Brenzel bliver viet i vikingebyen Hedeby og Gottorp slotskirke.

28.
FOLKEMØDE på Ejer Bavnehøj, og også danske sydslesvigere er at finde dér den dag. Klimaminister Lykke Friis og generalkonsul Henrik Becker-Christensen er hovedtalere. Sidstnævnte betegner 2010 som det mest turbulente år siden 1955 – rent mindretalspolitisk.
INDVIELSE af den takket være A.P. Møller-Fonden nu færdigt ombyggede præstegård og kirke i Vesterland med festgudstjeneste og fest.
ROLPH Wehmüller, Langballeå, dør 89 år gammel.

30.
DET sydslesvigske Samråd enes om at stramme sine kommentarer til landets mindretalspolitik i den kommende delstatsrapport om mindretalenes situation op.
UC Syd og det danske som det tyske mindretals skoleforeninger arrangerer konference om gymnasiepædagogik og mindretalsdannelse på Duborg-Skolen i Flensborg. 100 deltagere.
KOMMER rød blok til magten i Danmark, afskaffes grænsekontrollen, lover Benny Engelbrecht (S) og Jesper Petersen (SF) i vor avis. Debatten for og imod skærpsen af den danske grænsekontrol har kørt hele sommeren igennem.

31.
GRÆNSEFORENINGEN mødes med Sønderborg Grænseforening for at drøfte uoverensstemmelser.
VOR avis skriver, at den 19-årige sydslesviger John Bork fra Flensborg vandt tredjepladsen ved en internatio-

nal bmx-konkurrence i København i weekenden.
WOLFGANG Johannsen, Flensborg, dør 77 år gammel.

SEPTEMBER 2011

1.
SSFs medlemssider KONTAKT skriver om alle tiders 25 års jubilæum i Spætteklubben i Harreslevgade i Flensborg. KONTAKT skriver videre, at det danske dragebådhold i Frederiksstad godtnok ikke vandt men gennemførte dragebådssejladser med højt humør. HANS Helgesen-Skolen i Frederiksstad får ny inspektør i Kim Borghus som efterfølger for Bjarne Stenger-Wulff. PRIVATRADIOEN Antenne Sylt sender også indslag på frisisk. SVEN-Olaf Christensen fejrer 25 års jubilæum i Union-Bank i Flensborg. PAUL Hertrampf, Flensborg, runder de 80.

2.
SSF indvier første byggeafsnit af det istandsatte Slesvighus i Slesvig. Sekretariat, bibliotek, SSW og vor avis' lokalredaktion er flyttet ind. Nu samles der penge til istandsættelse af salen. SCHWANZEN Sänger Knaben fra København giver den hele armen med på Det lille Teater Flensborg, arr. af SSF. Forestillingen er uegnet for mindre børn. FLEMMING Nielsen, Grænseforeningen i Sønderborg, melder sig ud af foreningen i protest imod, at hovedforeningen fortsat støtter, at danske og tyske soldater i uniform og med våben er fælles om Dybbøl-arrangementet, skriver vor avis. ANITA Thordsen, Læk, dør 90 år gammel.

3.
RENANA Schulze og Lars Clausen vies i Hanved.

MIA Vedel og Morten Løgsted Meinfeldt vies i Helligåndskirken.

4.-10.

ECMI og Flensborg universitet rrangerer en sommerskole med 25 studerende fra hele Europa. Emnet er nationale mindretal.

5.

HANS Heinrich Hansen, FUEF-præsident, modtager den sydtirolske mindretalspris.

6.

VOR avis skriver, at kunstforeningen i Harreslev er nedlagt, og at dens samling af Hans Busch-Alsen-billeder nu er overdraget Slesvig-Flensborg amts kunstfond.

7.

VOR avis portrætterer to nyansatte på Flensborg rådhus: pressetalsmand Clemens Teschendorf og Philip Micha som overborgmesterens sekretær. Begge er tosprogede. Også Dansk Centralbiblioteks nye formidlingschef Pia Henriette Friis præsenteres.

STYRELSEN i SdU beskæftiger sig med det forstående hovedsendemandsmøde og ønsker det mere ungdommeligt, måske som temafest. Budgettet 2012 bliver godkendt – indebærende en forhøjelse af tilskudsønsket fra den danske stat.

HEINZ Jörs, Harreslev, dør 71 år gammel.

8.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at SSFs Årsmødeudvalg leder efter en årsmødesang til næste år og opfordrer sangskrivere og komponister om at komme i gang.

DANSK Sundhedstjeneste indrykker en annonce i vor avis, hvori de søger en ny forretningsfører og afløser for Georg Hanke, der går på pension til foråret 2012.

VOR avis afslutter flere ugers debat om frisiske tekster i avisen ved at indgå en

aftale med Friisk Foriining om, at den laver et frisisk sproghjørne ind imellem.

KARL-Otto Schwarzer, Flensborg, dør 64 år gammel.

9.

UDSTILLINGEN om Istedløven åbnes på Flensborg bymuseum.

EN forælder til børn i Harreslev-Kobbermølle UF kritiserer i vor avis, at der tales for meget tysk i foreningen. Pro et contra af nødvendigheden med tysk tale i SdUs foreninger fylder spalterne i vor avis et stykke tid derefter.

UTE og Harry Diedrichsen fejrer guldbryllup.

10.

ISTEDLØVEN genindvies på Flensborg Gl. Kirkegård. Prins Joachim og kulturminister Per Stig Møller samt den tyske ambassadør i Danmark Michael Zenner kaster glans over ceremonien, der ud over en lang række indbudte gæster også overværes af en talstærk skare nysgerrige, deriblandt en gruppe beboere fra Dansk Alderdomshjem. Ceremonien er arrangeret af Flensborg by, hvorfor overborgmester Simon Faber og bypræsident dr. Christian Dewanger er værter både her, ved receptionen på Flensborg rådhus og ved rundvisningen i udstillingen på bymuseet. Løven skal ses som udtryk for de gode bånd mellem danskere og tyskere. Ikke alle tyskere er enige.

HISTORISK Samfund for Sønderjylland, Sydslesvig-afdelingen indbyder til løvemøde med foredrag ved Lars N. Henningsen, sang ved Studenterforeningen og grillmad i Centralen for Undervisningsmidlers have i Flensborg.

PÅ Slesvig-Ligaens landsmøde i Slesvig får bestyrelsen medhold i at anbringe foreningens formue i en fond. Det sikrer tilskud til Sydslesvig, selv om foreningens medlemstal falder endnu mere drastisk, og foreningen eventuelt må nedlægges. Formand

Flemming Radsted Madsen er også formand for fonden. Bente Stenger får ligeens legat, og formanden selv ligeens hæderstegn.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad nævner en række 40 års jubilarer i flæng: Helga Rogat, Hanne Büchner, Bodil Dahm, Karin Diercks-Asmussen, Ami Jessen, Herdis Østergaard, Edith Gnisa og Angelika Gergolla.

VOR avis besøger skoleinspektør Jens Ravnskjær, Bredsted Danske Skole, der sammen med hustruen Kirsten Lumbye Ravnskjær, Husum Danske Skole, har taget orlov og med sønnen Skjold på 2 flytter til en skole i Nordøstgrønland om to uger.

13.

FOR tiden arbejdes der fortsat intenst på at overbevise parlamentarikerne i Berlin om nødvendigheden af ligestilling, især på skoleområdet, fastslår formand Dieter Paul Küssner på SSFs hovedstyrelsesmøde i Egernførde.

13.-17.

DEN nordiske litteraturfestival Litteraturfest.nu 2011 afvikles med 8 nordiske og 2 tyske forfattere og 20 arrangementer på begge sider af den dansk-tyske grænse frem til 17. september. Medarrangør er bl.a. Sydslesvigsk Forening.

14.

SSF Flensborg By og Nordisk Informationskontor indbyder til forfatteraften med islændingen Jogvan Isaksen på Flensborghus.

SSW har vendt 20 års medlemsnedgang, skriver vor avis. Efter op til flere hvervekampagner – og flere følger – er medlemstallet nu på 3.647. Men også sammenholdet overfor Kiel og nedskæringerne på skoleområdet gav pote.

15.

DER er valg i Danmark, og rød blok danner regering. Det betyder også bl.a. et nyt Sydslesvigudvalg.

FIREWORKS starter jazz på Flensborghus-sæsonen ved SSF og SdU.

SYDSLESVIGs danske Kunstforening åbner en udstilling med Henrik Havebilleder på biblioteket.

ELEVERNE på Nibøl Danske Skole kan glæde sig over en ny multiboldbane i skolegården finansieret af fonde, engagerede forældre og Skoleforeningen, skriver vor avis.

DUBORG-realister årgang 1959 mødtes i Flensborg Yacht Clubs klublokale i Flensborg og mødes igen 7. september 2012.

I VOR avis annonceres Ludwig Römers død.

16.

MÅRKÆR Danske Børnehaven fejrer, at den har 40 års jubilæum, og at den har fået så godt som komplet nyt interiør, mens den udefra ligner sig selv.

ULLA Miilmann tryllebinder publikum som solofløjtenist ved en koncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i Flensborg, indbudt af SSF.

17.

NORDISK Informationskontors nordiske litteraturfest.nu afsluttes med forfatterstævne på Flensborg Bibliotek med Håkan Nesser, Julia Franck og Beate Grimrud. 91 danske og tyske elever har deltaget i festivalens skrivekonkurrence; seks får en præmie.

80 har meldt sig til at deltage i en gospel-workshop med Miriam Jul Rasmussen i Satrup, som de danske foreninger m.m. i området er gået sammen om. Der afsluttes med en koncert i kirken.

SSF Flensborg By arrangerer brunch med Jens Nauntofte, der taler om det arabiske oprør.

PROFFERNE og publikum er overraskede over, hvor godt A.P. Møller Skolen og hvor akustikken er, da Landestheater med et gallashow tester skolen som stedet, hvor koncerter opføres, mens Slesvig teater er lukket.

PETANQUEbanerne bag Kirkevang i

Ladelund indvies officielt af Kær Herred UF. 50 mennesker i alle aldre deltager.

HISTORIKEREN Jan P. Jessen præsenteres som Den slesvigske Samlings oppasser i vor avis.

NINA Otten og Kelvin Dam vies i Helligåndskirken i Flensborg.

18.

NILS Ole Kajhøj, Glumsø, runder de 70. TORSTEN Wulff, Sønderbrarup, runder de 50.

19.

VOR avis skriver, at Mikkelsen i Hatsted de næste seks uger udstiller 13 sønderjyske kunstneres værker.

20.

KIRKEHØJSKOLEN har inviteret cand. theol, ph.d. Camilla Sløk fra Copenhagens Business School til at holde foredrag om ondskab i verden og Luthers svar.

STYREGRUPPEN for Spil Dansk Dagen i Sydslesvig 27. oktober – sammensat af repræsentanter for de store organisationer i mindretallet – trækker lod om en gratis koncert med folkbandet THG. Treja Danske Skole vinder.

OTTO Christiansen, Flensborg, dør 88 år gammel.

22.

PÅ SSF Husum amts ekstraordinære generalforsamling vælges Jörn Fischer til ny næstformand. Den hidtidige Jens Ravnskær er draget til Grønland.

SSF Gottorp amt tager afsked med amtskonsulent Gudrun Petersen, der efter 36 år i SSF går på pension.

DANSK Skoleforenings styrelse holder sit første åbne møde. To nysgerrige benytter sig af tilbuddet om at følge slagets gang.

PETER Mathias Jørgensen, Ladelund, dør 52 år gammel.

23.

BLÅ Mandag Jazzband giver vestkyst-kultur-koncert i Tønning. Arr.: SSF Husum og Ejdersted amter.

SSF Skovlund-Valsbøl markerer Skovlund Forsamlingshus' 25 års jubilæum ved en hyggelig sammenkomst.

24.

SSW slår definitivt hånden af CDU, hvad et samarbejde angår efter landdagsvalget i maj 2012, understreger både SSWs formand Flemming Meyer og SSWs gruppeformand i landdagen, Anke Spoorendonk på SSWs landsmøde i Husum. Kravet om ligestilling genfremsættes.

SSF-distrikt Gelting-Gulde-Runtoft arrangerer åbenthus i Gelting Forsamlingshus for at vise sig og få flere med i arbejdet.

SSF Hanved-Langbjerg indvier det nye køkken i Langbjerg Forsamlingshus.

ANNE Linnet giver koncert i Røddig frimenighedskirke til fordel for Bennetgaard.

JENS Jessen, Amrom, orienterer på et møde i Friisk Foriining i Dagebøl om projektet Wikipedia på frisisk.

26.

FOLKETEATRET opfører Mogens og Mahmoud med bl.a. Flemming Jensen på Flensborg teater, indbudt af SSF.

FEM sønderjyske Grænseforeninger mødes for at koordinere deres protest mod hovedforeningen. De opfordrer GF-formand Finn Slumstrup til at tilskrive kommandanten på Sønderborg Sergentskole om at nytænke Dybbøl-arrangementet. Det sker et par dage senere, og også et eventuelt planlagt forsonings-mindesmærke på Dybbøl tager hovedforeningen afstand fra. Men kommandanten vil ikke fravige praksis m.h.t. de tyske soldater.

KATRINE Hoop siger farvel som leder af Aktivitetshuset ved en sammenkomst i huset.

27

VOR avis skriver, at revisionen i Berlin kræver, at Mindretalssekretariatet besættes med en almindelig kontormedarbejder men ikke med en akademiker. Mindretalsrådet protesterer og henviser til, at oprettelsen af sekretariatet er en politisk beslutning, og at der dér drives politisk arbejde, så en akademiker er påkrævet. Mindretalssekretær Thede Boysen går på orlov indtil videre.

DET gamle Sydslesvigudvalg møder organisationerne i Sydslesvig til budgetforhandlinger. Kun Flensborg Avis og FUEF må imødesee ikke at få den stigning i tilskuddet, som de havde søgt om, skriver vor avis.

BIRTE Hoegh har sidste arbejdsdag efter 32 år på Lyksborg Danske Børnehaver.

ELISABETH Grage, Jaruplund, dør 76 år gammel.

28.

SDU lægger grundstenen for det nye fritidshjem i Slesvig ved siden af Hiort Lorenzen-Skolen. Det vil kunne tages i brug fra næste skoleår.

29.

DEN manglende ligestilling hænger som en sort sky over Skoleforeningens fællesrådsmøde i Egerfnørde. Et budget for 2012 kan ikke lægges, fordi man ikke ved, om der kommer midler fra Berlin; men formand Per Gildberg og næstformand Udo Jessen er klar til en ny runde i spidsen for foreningen.

30.

PÅ Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg fejrer beboere, medarbejdere og gæster, at om- og nybygningen endelig er overstået. En smuk fest i skønt vejr i et stort telt i haven bag hjemmet.

TEATER Baglandet og Sofie Pallesen optræder på A.P. Møller Skolen med Gud bevare Danmark, inviteret af SSF.

30.-3.
AKTIVE Kvinder er på alle tiders kulturtur til Dresden.

OKTOBER 2011

1.
LARS Thomsen tiltræder som SSFs nye amtskonsulent i Gottorp amt og efterfølger for Gudrun Petersen.

3.
DEN nye danske regering med Helle Thorning Schmidt (S) som Danmarks første kvindelige statsminister nogensinde står, har været hos dronningen og er klar til arbejdet i de nu 23 ministerier. Børne- og undervisningsminister – og dermed Sydslesvig-minister er Christine Antorini (S).

Den danske regering dropper sommerens varme kartoffel, den øgede grænsekontrol, der har ophidset gemytterne på begge sider af grænsen.

4.
DIRK Petersen, Flensborg, dør 62 år gammel.

4.-6.
SSFs amtsorganisationer på østkysten holder seniorfest tre forskellige steder. Tante Tuttets Knærværmere underholder.

5.
KULTURMINISTERIETS Værdikommision holder møde med de danske sydslesvigere på Flensborghus. Formand er biskop Elisabeth Dons Christensen. SYDSLESVIGs Selvhjælp arrangerer høstgilde på Cornelius Hansen-Skolen. Også tidligere medlemmer og andre interesserede er velkomne. VOR avis skriver, at Sarah Keppler fra SSWs laddagsgruppes medarbejderstab skifter til at være leder på Aktivitetshuset fra 1. december.

6.
FOLKETEATRET og SSF indbyder til Rain Man på Flensborg teater.

SKT. Knudsgildet i Flensborg afslutter skydesæsonen med skaffeskydningen på Frederik VII's fødselsdag.

DET første møde i Skoleforeningens fælleselevråd for de ni fællesskoledistrikter i Sydslesvig finder sted på Du-borg-Skolen.

FINN Slumstrup, Ærø, runder de 70.

7.
FOKUS, Skoleforeningens medlemsblad skriver, at ny i styrelsen er Lars Wichmann, Slesvig, der afløser fraflyttede Dorte Larsen.

VOR avis meddeler, at Sprogforeningens Sprog- og Kulturpris 2011 tildeles forfatteren Birte Blønd, Århus.

8./9.

SSF Husum og Ejdersted amters fælles Ærøtur er udsolgt få dage efter bekendtgørelsen.

10.

VOR avis skriver, at takket være en gave fra Bitten og Mads Clausens Fond er Flensborg By i stand til at ansætte Elisa Priester for en 11 måneders periode som koordinator syd for grænsen for Sønderborgs ansøgning som kulturhovedstad i 2017.

VIDERE skriver vor avis fra den frisiske efterårshøjskole, der afvikles af Friisk Foriining på Jaruplund Højskole.

VIGGO Julius, Flensborg, dør 87 år gammel.

12.

MINDRETALSRADET mødes i Berlin og skærper tonen overfor Berlin: Der er man ansvarlig for mindretalspolitikken i Tyskland – og for ligestillingen. Også Mindretalssekretariatet står på programmet. Det er blevet etableret på baggrund af en politisk beslutning i Berlin, og nu vil revisionen nedture det til ikke-akademisk. Det vil de nationale mindretal i Tyskland ikke finde sig i.

AKTIVITETSHUSET udstiller værker af Margareta Erichsen frem til jul. Billederne er udlånt af Henry Buhl, Mikkelberg, hvor kunstnerens værker bevarer.

TIM Jannsen, Uphusum, dør 20 år gammel.

13.
SSFs medlemsblad KONTAKT beretter om en fin udflugt, SSF Husum amt og Ejdersted amt havde til Ærø. Aktiv Café på Sild havde en god tur til Silkeborg.

14.
VOR avis skriver, at nu er det ny Sydslesvigudvalg på plads: Kim Andersen (V), Benny Engelbrecht (S), Pernille Vigsø Bagge (SF), Lotte Rod (Rad) og Søren Krarup (DF) er udpeget. Formanden udpeges senere.

KULTURNAT i København. Det danske mindretal deltager traditionelt i Det sønderjyske Værelse på Christiansborg med Istedløve og duoen Hvor dan(sk). OBERST H. Parkovs Mindefond meddeler, at fondens sekretær netop er blevet valgt til ny formand for fonden: Niels Henriksen, Sorø, efterfølger Wilhelm Klüver, Flensborg. Sidstnævnte var formand i 23 år efter Niels Bøgh Andersen.

VOR avis skriver, at ægteparret Rolf-Dieter og Karen Kølvråa Lippert, Vanderup, efter sammenlagt 76 års ansættelse ved Skoleforeningen går på pension sammen ved månedens udgang.

VOR avis skriver om to hold bedsteforældre og børnebørn på efterårsferie på Christianslyst, hver på en halv uge.

ECMI får 100 forespørgsler fra unge forskere/studerende fra hele verden på en snes praktikpladser, skriver vor avis. De vil vide mere om mindretalsforhold.

16.-23.
SSF Flensborg amt m.fl. og Grænseforeningen for Vejle Vesteramt drager på kultur- og informationsrejse til sorberne i det sydlige Østtyskland.

20.
SSF Rendsborg-Egernførde og Hans Jørg Petersen viderefører deres historiske foredragsrække i Egernførde, og der åbnes op med Lars N. Henningsen og De Efterladte.

25.
HOLGER Lissner taler om moderne kirkesprog på Valsbølhus.

26./27.
LANDSARKIVET i Slesvig og landsarkivet i Kiel går sammen med Studieafdelingen om en forelæsningsrække begynde indledningsvist nævnte steder i oktober og i november. Her belyser danske historikere grænselands- og mindretalsforhold på tysk.

27.
SPIL Dansk Dag også i Sydslesvig. En styregruppe på tværs af organisationerne har stablet et program på bene, der dækker enhver smag.

28./29.
GRUNDTVIGSK Forum, et landsdækkende netværk med sæde i København, holder årsmøde i Flensborg med emnet »hvor folket er, må kirken være«.

29.
KÆMPE lanterneløb for alle danske i Egernførde. Der plejer at komme omkring de 500 deltagere, oplyser SSF som arrangør.

NOVEMBER 2011

1.
TINE Bruhn kommer hjem til Flensborg fra New York og giver en jazzkoncert på Duborg-Skolen.

DIRK Moshage tiltræder som leder af Fjordvejens Børnehaven i Flensborg.

4.

DET danske mindretals kontaktudvalg under forbundsindenrigsministeriet mødes i Bredsted.

9.-12.

DE flensborgske kortfilmdage afvikles. SSF har indstiftet en pris for den bedste danske film.

11.

SIXBALLS giver vestkystkultur-koncert for Husum og Ejdersted amter i Garding.

12.

SSF afvikler sit landsmøde på Husumhus. Formand Dieter Paul Küssner, 2. næstformand Franz Dittrich og FU-medlem Steen Schröder står til genvalg.

19.

BEGGE SdUs næstformænd Flemming Birkemose og Birthe Marxen-Düring er klar til genvalg på SdUs hovedsendemandsmøde.

Gertrud Anthonisen

Gertrud var ikke så tit gæst ved pensionistbordet på Gottorp-Skolen i Slesvig, men lige netop på det sidste deltog hun med godt humør og lovede at komme oftere i det ny år - hvis helbredet tillod det.

Nu må vi erkende, at chancen er forpasset.

Jeg har læst i de gamle papirer og smiler lidt af de minder, der dukker op ved læsning af de taler, der blev holdt for Gertrud, da hun var aktiv lærer på skolen.

36 1/2 år af Gertruds 37 skoleår blev aftjent på Gottorp-Skolen, den skole som Gertrud allerede som elev på Ansgar-Skolen i 1950 var med til at mure grundstenen ind i skolens portmur.

Et par år senere kom Gertrud cyklende fra seminariet i Tønder for at deltage i indvielsen af Gottorp-Skolen.

Fra sin ansættelse i 1957 og til sin pensionering i juni 1993 var Gertrud en velanset kollega og udviklede sig til et unikum på skolen - hvad elevernes familiære forhold angik.

Flere generationer tilbage i tiden kunne Gertrud samle de forskellige familiers mange forgreninger og finde stammen i familierelationerne.

Undervisningen foregik mest i hjælpeskolen, hvor Gertrud stod for tyskundervisningen, der dog indeholdt et vist lokalkolorit. Gennem fortællinger og på ture rundt i byen blev de gamle danske steder vist frem og levendegjort gennem personlige skildringer.

Gertrud boede i begyndelsen nær ved skolen, men flyttede senere i et nyt hus i nærheden af Haferteich-lossepladsen. Gennem en indædt kamp om at få lossepladsen lukket blev Gertrud

en kendt skikkelse også udenfor den danske kreds i Slesvig.

Med et nyt hus blev der brug for en handy-woman - og hvad Gertrud ikke allerede selv kunne, fik hun lært gennem aftenkurser i sløjd. Det var en stor hobby for hende, og andre kursusdeltagere kunne få mange gode ideer af den garvede og iderige deltager.

Efter pensioneringen blev kontakten mere sporadisk, og i de senere år gjorde helbredsmæssige problemer det vanskeligt for hende at holde kontakten.

Det er trist at tænke på, at en kollega, der arbejdede en menneskealder på skolen, døde og blev begravet, uden vi vidste det.

Æret være Gertruds minde.

*Helga Light Braun,
Gottorp-Skolen*

* * *

Helene Autzen

10.3.1921 – 6.1.2011

Lene blev næsten 90 år, og i sin alderdom valgte hun at leve tilbagetrukket i sit hyggelige hus i Rødemis, og på det sidste tvang alvorlig sygdom hende til sygesengen.

Men Lene fulgte på afstand med i det danske mindretalsarbejde i Husum, det arbejde, hun i hele sit voksenliv aktivt og samvittighedsfuldt tog del i.

Som sundhedsplejerske havde hun i mere end en menneskealder sin daglige gang på Husum Danske Skole. Hun kendte børnene, kendte familierne, kom i hjemmene, tog vare om de ældre og vidste, hvor der var behov for hjælp. Man kunne altid trygt henvende sig til Lene, få gode råd og vejledning. Også arbejdet i SSF og i Husmoderforeningen tog Lene aktivt del i og viste

ved sin tilstedeværelse, at mindretalslivet i Sydslesvig som helhed havde hendes store bevågenhed.

I ganske særlig grad støttede Lene det danske menighedsarbejde i Husum. I mange år var hun medlem af menighedsrådet og tog sig her i særlig grad af arbejdet for de ældre. Utallige er de møder, hvor hun sammen med veninden Grethe Lorenzen tog sig af alt det praktiske. Der blev altid sørget for et veldækket kaffebord med lækkert hjemmebak.

Lene var et kritisk medmenneske og undlod ikke at sætte ord på de tanker, hun gjorde sig. Hun fulgte med i stort og småt, delte ud af både ris og ros og gav udtryk for sine tanker og overvejelser. Lene var principfast, hvad ikke altid gjorde livet lettere for hende selv, men for os andre gjorde hun en forskel. Det var altid en berigelse at tale med Lene. Hun satte tanker i gang ved at kommentere livets hændelser og forholde sig til det, hun læste og hørte. Lenes gavmildhed er legendarisk. Hun havde selv stor glæde ved at glæde andre, men især Husum Danske Menighed har nydt godt af Lenes gavmildhed. Uden hendes økonomiske håndsrækning havde en del ønsker i menighedslokalet og i kirken ikke kunne opfyldes.

Lene gjorde en forskel. Vi er mange, der er Lene stor tak skyldig.

Æret være hendes minde.

*Ellen og Peter Bang,
Anders Schaltz og
Signe Andersen*

* * *

Edith Baumgarten

23.6.1928 – 30.4.2011

På Christian Paulsen-Skolen måtte vi atter standse op og tænke tilbage på en kær kollega, som ikke er mere; således også ved meddelelsen om, at overlærer Edith Baumgarten døde den 30. april 2011.

Om godt to måneder ville Edith Baumgarten være blevet 83 år - en stolt alder. Edith var født og opvokset i Flensborg og oven i købet født Skt. Hansaften den 23. juni 1928. Hendes bedsteforældre, hvor bedstefaderen var fra Enge i Frisland og bedstemoderen fra Jyndeved i Sønderjylland, har ganske givet påvirket hendes mor, idet de hjemme talte sønderjysk, hvilket var medvirkende til, at Edith Baumgartens løbebane blev dansk, og det på trods af, at hendes egen far var østriger.

Edith kommer i dansk børnehave i Harreslev Mark og 1933 i skole i den danske kommuneskole i Skolegyde i Flensborg. Herfra videre til Nørreport-Skolen og sluttelig på Duborg-Skolen, hvorfra hun tog præliminæreksamen i 1944, altså i krigens tid, hvor mulighederne var små for en videreuddannelse.

Efter kapitulationen blev Edith på skoledirektør Bernhard Hansens foranledning ansat på det engelske paskontor i Stuhrs Allé, hvor nu skoleforeningen har til huse. I vinteren 1947 blev hun ansat på skoleforeningens kontor, hvorfra det gik videre til Vordingborg Seminarium. Her dimitterede hun i 1952.

På det tidspunkt var det sløjt med arbejdspladser i Sydslesvig. Børnetallet var på voldsom retur efter det store opsving lige efter Anden Verdenskrig. Edith måtte slå sig igennem med forskelligt vikararbejde i Harreslev, Medelby, Sdr. Brarup og Slesvig for til sidst at blive ansat på den danske skole i Arnæs.

Allerede to år senere søger hun årskursus ved lærerhøjskolen i København i fagene dansk og engelsk. Det blev da også Ediths foretrukne fag i hendes tid som lærer, selv om jeg ofte har set hende i fuld vigør i håndgeringslokalet. Begge fag lå hendes hjerte nært.

I 1957 blev Edith fast ansat ved Fri-serbjerg-Skolen, og da denne i 1966 flyttede op på Christian Paulsen-Sko-

len, flyttede Edith Baumgarten selvfølgelig med.

Her blev Edith husket som en aldeles engageret og samvittighedsfuld lærer, der også forstod sig på skuespillerkunst. En uforglemmelig rolle fik hun som Tante Sofie i »Folk og Røvere i Kardemommeby«. Men hun kunne også selv få eleverne til at agere på en scene.

Mest af alt vil mange kolleger nok umiddelbart komme til at tænke på Luciapigerne. Det var Edith, der gav julen et særligt tilsnit af stemning, når hun optrådte med sine Luciapiger i helt hvide og nystrøgne lange kjoler syngende »Nu bæres lyset frem, stolt på sin stage«, så var det i sandhed blevet jul igen.

Som ung kollega i midten af 1970erne tænker jeg tilbage på en venlig og hjælpsom Edith Baumgarten, hvor tingene skulle være i orden, undervisningen stå i højsædet, men hvor der altså også var plads til det fornøjelige og muntre. I årene efter hendes pensionering i december 1987 deltog hun med stor interesse i skolens videre færdsel og slap aldrig CP af syne.

Og nu fik hun også endnu mere tid til sine mange gode venner i England, som hun tidligere kun kunne besøge i ferierne.

Edith Baumgarten nåede at være ansat ved Dansk Skoleforening for Syd-slesvig i 35 år, hvoraf de 30 blev til gavn og glæde for rigtig mange elever og kolleger på Christian Paulsen-Skolen.

Æret være Edith Baumgartens minde.

*Jens Erik Salomonsen,
Christian Paulsen-Skolen*

* * *

Mette Bladt Hansen

20.10.1952 – 23.6.2011

Budskabet om Mettes død lammede lærerværelset på Christian Paulsen-

Skolen for en stund. Vel var vi klar over, at Mette var alvorligt syg af kræft, men at det pludselig skulle gå så hurtigt, og så i hendes 58. leveår, var for meget for lærerkollegiet og vel også for mange andre, som kendte Mette Bladt Hansen.

Sankthansaften er jo ellers en festaften hvert år på disse breddegrader, men sådan skulle det ikke være i år for alle os, som havde lært at værdsætte Mette og alle hendes kvaliteter.

Mette Bladt Hansen blev ansat på Christian Paulsen-Skolen den 1. august 1977. Det var på det tidspunkt, hvor der blev ansat en tre-fire kollegaer hvert eneste år på CP. Så mange har kendt Mette i rigtig mange år og tænker i disse dage tilbage på en aldeles aktiv og hjælpsom og venlig kollega, som altid var i gang med at få det bedste ud af indlærings-situationen med eleverne.

Mette var alsidig, kreativ og et arbejdsjern. Hun spillede til morgensang, lavede mad i lange baner i hjemkundskab både til elever og til kolleger. Mettes mad skulle smage godt, se godt ud, og så skulle det være sundt. Hun mestrede alle tre dele.

Skulle man vælge, hvilket fag der lå Mette mest på sinde, så bliver det for mig dansk og som klasselærer i en folkeskoleklasse. Her var hun i sit es. Hun elskede det danske sprog, og hun elskede at formidle det til sine elever i klassen. Hun brugte mange angrebsvinkler for at kunne formidle det danske sprog til alle, med streg under alle, i sin klasse. Mette var bevidst om, at vi arbejdede i en dansk mindretalsskole, altså skulle der gøres en ekstra indsats, og det gjorde Mette så på en helt naturlig måde.

Mette står for os på CP som faget dansk, hjemkundskab, musik og kreativitet - nævnt i tilfældig rækkefølge - for hun spændte vidt og favnede bredt, når hun skulle overtale kolleger til at være med i noget nyt og gøre en ekstra indsats. Det lykkedes praktisk talt

altid. Det var svært at sige nej til Mette. For hun kunne skam også, når det kom dertil, tale tydelig tale, som ikke var til at misforstå.

Da vi fra 2003 til 2005 skulle til at afvikle vor hovedskoleafdeling på Christian Paulsen-Skolen, tog Mette en større beslutning. Nu mistede vi jo en del hjemkundskabshold, vi mistede de store i folkeskolen, så nu skulle der ske en fornyelse.

Da man på Duborg-Skolen søgte en hjemkundskabslærer, der oven i købet kunne blive klasselærer med hovedfaget dansk i en 7. klasse, slog Mette til og fik stillingen med start fra 1. august 2003. På Christian Paulsen-Skolen fik vi altså fornøjelsen af Mettes faglige kompetence og store menneskelige favnen i 26 år.

Selv om det netop i disse dage er otte år siden, at Mette forlod Christian Paulsen-Skolen, huskes hun aldeles tydeligt på lærerkollegiet. Mette glemmer man ikke sådan lige. Hun efterlader sig mange gode minder hos et stort antal elever og hos kollegerne på CP.

Æret være Mette Bladt Hansens minde.

*Jens Erik Salomonsen,
Christian Paulsen-Skolen*

Sommeren 2003 var varm og solrig. På Duborg-Skolen blev der blandt »de gamle« snakket om de nye kolleger, der fra nu af skulle vandre hen ad de lange gange og bestige de mange trapper.

En af disse nye kolleger var Mette Bladt Hansen. Flere af »de gamle« har sikkert tænkt: »Mon det nu går godt«. Fra lærer i hjælpeskolen og hovedskolen til gymnasiet, fra sociale kompetencer til faglige »hmmm, tjaa.« Og så har de kløet sig eftertænksomt i skægget.

Men Mette gjorde alle betænkninger til skamme. Hun kom, ligesom sommeren, med lys og varme. Hendes faglige viden i dansk og hjemkundskab

var høj og bred. Høj, fordi hun fagligt spændte fra specialundervisning til gymnasiet, og bred, fordi hendes faglighed og menneskelighed favnede alle elevtyper.

Som klasselærer - og det var hun fra dag ét - var hun en omsorgsfuld og stædig advokat for sine elever. Men hendes stærkeste side var hendes evne til at lytte og dermed sætte sig i elevens sted. Et utal af elever har delt deres pubertets glæder og sorger med Mette. Og de skønnede på det og gav Mette den varme og tillid tilbage, hvorfra hun hentede sin inspiration og energi som lærer.

Da Duborg-Skolen i 2008 blev fællesskole, var det helt naturligt, at Mette blev specialundervisningslærer for de elever, der havde brug for en hjælpende hånd. Hurtigt fik hun indrettet sit eget klasseværelse, hvor hun kunne være sammen med eleverne. Der gik ikke mere end et par uger, før ordningen forløb uden problemer, og snart begyndte eleverne at komme til deres klasse- eller faglærer for at vise, hvad de havde lært nede hos Mette. Det blev indimellem til lange snakker, der gik ind i næste time: »Vi skulle lige snakke færdig med Mette«, var et standard-svar fra eleverne, når de kom for sent.

Det var et chok for alle, da vi for godt et år siden fik at vide, at Mette var blevet alvorligt syg, og at det nok ville vare nogen tid, før hun kunne vende tilbage.

Hun efterlod sig et tomrum, hvor kolleger efter bedste evne søgte at erstatte hende som klasse- og specialundervisningslærer. Mange mødte Mette og snakkede med hende, og vi håbede og troede på, at alt nok skulle ordne sig, men chokket gentog sig, da vi for kort tid siden måtte erfare, at Mette var blevet pensioneret.

Alligevel var meldingerne stadig positive, og det så ud til at Mette ville få mange gode år endnu. Chokket var derfor ekstra stort, da vi modtog meddelelsen om, at vi ikke længere skulle

høre Mettes blide stemme, møde det glade smil og se de varme øjne.

Mette var et menneske med positiv energi, farverig, livsglad og humørfyldt. Usædvanlig populær og vellidt blandt både elever og kolleger. Hun har forladt os netop nu, hvor midsommersolen døgnnet rundt holder mørket borte og lader lyset og varmen komme til os.

Sådan vil billedet af Mette også være uudsletteligt i vore hjerter.

Tak, Mette!

*Niels-Ole Lindgaard,
Ebbe Rasmussen
p.v.a. kolleger og ledelse
på Duborg-Skolen*

* * *

Nancy Buhl

26.10.1918 – 17.4.2011

»Min hverdag er blevet bøvlet, men jeg er glad for mit liv«.

Det er min mors ord. Dem sagde hun tit, selv da hun ikke længere kunne komme ud af sin seng, ikke kunne bevæge sig og blev vendt hver time.

Søndag den 17. april døde min mor.

Mine stunder sammen med mor har lært mig så utroligt meget om livet. Måske kan jeg få noget af det nedfældet på papir.

Jeg har mistet flere, som jeg har holdt meget af.

Men jeg vænner mig aldrig til det. Det er lige brutalt hver gang. Denne absolutte tilintetgørelse er for mig og min hjerne en meningsløs og skør konstruktion.

Men tilbage til livet.

Livet er noget vi har, og livet er noget, vi mister. Mellem fødslen og døden har vi livet, og det er et fedt liv her på jorden.

Men som jeg nu har lært, er det noget, vi har, og vi omtaler det hver især som »mit liv«. Vi har livet. Det er noget, vi har fået, og det liv er en kraft i

sig selv. Den kan vi ikke lave aftaler med.

Det er den kraft, vi får med fødslen, og denne egen kraft er i os, så længe vi lever.

Fokuserer vi på denne kraft og begynder at sætte ord på den, opdager vi, hvor dejlig stærk og kompromisløs den er.

Vi har ikke indflydelse på livets egenskaber og dets vilje. Livet vil leves. Det er ikke normalt at sige, at jeg ikke vil have livet mere og dermed sige, at jeg vil dø.

Det vil livet slet ikke høre på. Man kan tænke tanken, at nu springer jeg ud fra et højt hus, men man gør det normalt ikke. Det tillader livets kraft slet ikke, og sådan er det stort set for de syv milliarder, der er på denne klode - og som har livet.

Man kan arbejde med tanken, men livet forstår at forsvare sig selv. Det vil leves.

Filmmanden Lars von Trier er næsten lidt bange for den kompromisløse kraft, livet har. I et interview sagde han engang:

- Når jeg om foråret står i min have og ser, hvordan alting skyder i vejret, kan jeg blive helt bange for den kraft, livet har. Tænk, græs kan vokse gennem asfalt, sagde han.

Det synes jeg nu ikke, at han skal gå og blive bange for. Jeg vil glæder mig over, at livet har sin egen kraft, at vi ikke har indflydelse på denne kraft.

Livets kraft rækker ud over ens egen sorg. Inden for det, vi kan overskue, er den universel - absolut. Den bliver ved med at være der, og den kraft er altid med i alt det, der lever.

Jeg gik til min mors begravelse og glædede mig over den bevidsthed om livet og dets kraft, som samværet med hende har givet mig.

Dagen før hun døde, lå hun i sengen og lavede gymnastik med den ene arm, hun kunne bevæge.

- Jeg har fået det lidt bedre, så jeg må hellere komme i gang med min

genoptræning, sagde hun og smilede til min kone.

Georg Buhl

* * *

Kurt Brodersen

20.8.1926 – 24.3.2011

Spejdercentret Tydals første leder fra 1964 til 1989 fulgte sit hjertebarn til det sidste. Da bestyrerboligen på Tydal brændte lige op til jul, gjorde det ondt langt ind i hjertet på Kurt Brodersen, der var spejdercentrets leder fra oprettelsen og 25 år frem.

Bygningen havde også været rammen om hans familieliv med hustruen Ursula, der døde for nogle år siden, og to døtre.

De seneste år var helbredet ikke godt, og han flyttede på alderdomshjemmet Villa Caroleit i Eggebæk. Selv om han bogstavelig talt forlod en sygeseng, måtte han med støtte fra sine døtre ud at se brandtomten. Det var hårdt for ham at opleve.

- Han var spejder i 75 år, og Tydal var et hjertebarn for ham. Han var gennem årene en hyppig gæst, og da helbredet begyndte at svigte, sørgede vennerne fra Skt. Georgs Gildet, døtrene eller spejdercentret for, at han blev hentet, når der foregik noget her, eller når han ønskede at besøge det, fortæller Helmuth Werth, som i 1889 arbejdede nogle måneder sammen med Kurt Brodersen, inden han efterfulgte ham som leder.

Kurt Brodersen blev født i Flensborg. De første år gik han i tysk skole, men skiftede så til Duborg-Skolen. Omtrent samtidig, i 1936, blev han dansk spejder. Han forlod skolen med en mellem-skoleeksamen, som førte til en læreplads som snedker.

Med udsigten til at blive indkaldt til hæren valgte han at melde sig frivilligt til marinen. Det skete ud fra den tanke, at det var mindre ubekvemt end at være soldat i hæren.

Den 3. maj 1945 lå hans skib i Rendsborg. Kaptajnen ville sætte kursen mod Norge for at kæmpe videre, men Kurt Brodersen valgte at desertere og søge hjem til Flensborg. Var han blevet fanget, havde han risikeret at blive dømt til døden og henrettet, som det skete for en lille gruppe marinesoldater i Flensborg næsten en uge efter kapitulationen.

Kurt Brodersen havde dog heldet med sig. Det lykkedes ham at få arbejde ved Sydslesvigsk Forenings maduddeling og senere job som snedker. En overgang arbejdede han også som vandrelærer, inden han blev bestyrer for Tydal.

Kurt Brodersen var også engageret i det politiske arbejde og sad ni år i kommunerådet i Eggebæk for SSW. Indtil 2003 var han også kasserer i Eggebæk SSW.

Anker Simonsen

Med sorg har vi i SSW modtaget meddelelsen om Kurt Brodersen bortgang.

Udover hans store indsats for mindretallet som spejderleder i Tydal var Kurt også i mange år partiets mand i Eggebæk. Kurt Brodersen var en af de trofaste og utrættelige SSW-kommunalpolitikere, som vort parti i høj grad lever af ude på landet. Det er folk som ham, der igennem årene og ofte alene har forfægtet mindretallets sag i kommunalbestyrelserne, og som lagde grunden til SSWs succes i de seneste år.

Kurt Brodersen var fra 1986 til 1996 medlem i kommunerådet i Eggebæk for en vælgersammenslutning, som SSW havde tilsluttet sig. Derudover var Kurt Brodersen også medlem af SSW-bestyrelsen i Eggebæk i mange år indtil 2003. I denne forbindelse søgte Kurt ofte kontakten til SSWs partigremier - f.eks. til mig, som dengang var amtsformand for Flensborg amt - for at få råd og for at drøfte forskellige politiske emner. Det var vigtigt for Kurt at kende vor holdning, da han altid så

på helheden og sammenhængen indenfor mindretallet.

Æret være hans minde.

*Flemming Meyer,
SSW-landsformand*

Kære Kurt,

Sydslesvig-dreng; det er den betegnelse, der falder os ind, når vi tænker på dig. Du blev ved med at være sydslesviger med en stor pligtfølelse, og du var spejderdreng med streg under dreng helt til det sidste. Vi husker dig spille melodier på en sav. Det var din store fornøjelse at kunne optræde med dette nummer, og vi husker dit store smil, mens du gjorde det.

Du fortalte om din barndoms spejderoplevelser i nazitiden. Det må have betydet rigtig meget for dig, at du fik lov til at være dansk spejder, og at du fik lov til at komme på dansk skole. Den tid kom til at præge dig resten af dit liv.

Du er nu gået hjem, du har fået fred, og vi ved, at du helt til det sidste havde Tydal i dine tanker.

Du var sydslesviger af hele dit hjerte, og du hørte til den generation, for hvem det at være sydslesviger betød at tjene sin hjemstavn med alle sine kræfter. Det gjorde du til fulde.

Du var den første bestyrer på Tydal i 1964, der dengang havde ca. 8 ha. Du var med til at bane vejen for det Tydal, vi har nu med ca. 74 ha. Dansk Spejderkorps Sydslesvig er dig uendeligt taknemmelig for din store indsats for Spejdergården Tydal. Din ånd vil blive ved med at være over stedet, og en vej på Tydal bærer dit navn

Du var en engageret bestyrer, og du kunne også være lidt kantet, men altid med henblik på Tydals ve og vel, og du var det med lune og hjerte, for du værnedede om Tydal med al den store pligtfølelse, du havde. Der stod respekt omkring dig, og vi rettede os efter dine anvisninger.

Du var sparsommelig og ærlig i al din færd, og du levede til fulde op til

alle punkter i spejderlov og -løfte.

Som gildebror var du en trofast fælle, der bidrog til et godt samvær med gode samtaler og med aktiv indsats på mange områder. Du mødte op til alle møder, indtil alvorlig sygdom tvang dig til at blive hjemme, men du var altid hos os i dine tanker.

Vi vil bevare mindet om dig i kærlighed.

Æret være dit minde.

Helmut Werth,

gildemester,

Sct. Georgsgildet Flensborg,

Anne-Margrete Jessen,

korpsrådsformand,

og Tim Riediger,

korpschef,

Dansk Spejderkorps Sydslesvig

***

Otto Christiansen

20.11.1922 – 20.9.2011

Efter længere tids sygdom er tidligere direktør ved Union Bank i Flensborg, Otto Christiansen, død i en alder af 89 år.

Otto Christiansen var født i Sørup den 22. november 1922, men kom til Flensborg som ung, da han den 1. april 1939 fik en læreplads i Union Bank.

Efter afsluttet uddannelse blev han september 1941 omgående indkaldt til den tyske værnemagt, og han måtte deltage i krigen helt frem til afslutningen.

Hjemvendt fra fangenskab blev han genansat i banken 1946, og i 1964 trådte han ind i direktionen.

Otto Christiansen blev pensioneret 1989, men blev i en årrække efter pensioneringen boende sammen med hustruen på anden sal i Union Banks hovedbygning ud mod Storegade, inden han på grund af en længerevarende sygdom flyttede til ældrecentret i Tarp og senere på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

I sin fritid var Christiansen en begejstret håndboldspiller i IF Stjernen, og han spillede stadig på klubbens oldboys-hold i en alder, når langt de fleste har lagt alle idrætsaktiviteter på hyl-den.

Otto Christiansen mistede for nogle år siden sin hustru. Han efterlader sig tre sønner, der med deres familier alle er bosiddende i Danmark.

Mads Bruhn

Otto Christiansen har sat sig mange spor i det danske Sydslesvig, blandt andet på biblioteket som dets formand igennem 20 år.

I sin egenskab af repræsentant for Flensborghus GmbH, som på daværende tidspunkt stod som formel ejer af biblioteksbygningen i Nørregade, var det naturligt at placere Otto i denne bestyrelse. Her sad han indtil 1994, som formand fra marts 1974 til januar 1994, hvor han efter eget ønske overgik til at være menigt bestyrelsesmedlem, hvilket han fortsatte med indtil september 1995, da han pga. sygdom nedlagde sit hverv.

Otto Christiansen har igennem denne lange årrække været kraftigt involveret i den tilbygning, biblioteket fik i 1987, idet han af biblioteksbestyrelsen i 1977 blev udpeget til at sidde i programmeringsudvalget for tilbygningen. Ligeledes var han med til at lægge grunden til at etablere biblioteket som »eingetragener Verein« i begyndelsen af 90'erne. To forhold, som udadtil har vist sig at være til stor gavn for brugerne og indadtil en fordel for organisationen.

Otto Christiansen var for biblioteket en naturlig gevinst pga. økonomiske indsigt i form af sit job som bankdirektør.

Han havde også et godt blik for, hvornår det var hensigtsmæssigt at vise det danske flag sammen med flertalsbefolkningen og det samme, når det var bedre at præsentere biblioteket alene som en dansk institution.

Otto Christiansen og Jørgen Hamre førte som formand hhv. leder mange diskussioner, som altid endte konstruktivt og til glæde og gavn for biblioteket, dets brugere og personalet.

I biblioteket vil vi bevare mindet om Otto Christiansen med dybeste respekt.

*Alice Feddersen,
bibliotekschef*

Otto Christiansen er død.

Sådan stod det i avisen. Alle i Slesvigsk Kreditforening, der kendte Otto, har med sorg og vemod læst disse ord. Otto Christiansens hjerte har altid banket for Sydslesvigsk Erhvervsfond, som i 1994 fusionerede med Slesvigsk Kreditforening.

Erhvervsfonden havde til huse i tagetagen på Flensborghus og her har Otto Christiansen i årene 1992-1994 gjort en uvurderlig indsats som bestyrelsesmedlem, og også efter fusionen i 1994 med Slesvigsk Kreditforening fortsatte hans uegennyttige arbejde til gavn for den sydslesvigske lånekasse frem til år 2000, da han sluttede af sundhedsmæssige grunde.

Otto Christiansen var bankmand, og hans store erfaring på dette område har været til stor nytte både i hans arbejde for erhvervsfonden som for kreditforeningen. Her har han sat sine positive spor.

Også i den til Sydslesvigsk Erhvervsfond tilsluttede såkaldte Hjælpefond udførte afdøde en ansvarsfuld funktion i bestyrelsen og dette allerede fra 1959 og frem til 1971, og her i de sidste 27 år som formand for lokalbestyrelsen i Flensborg.

Traditionelt har Slesvigsk Kreditforening altid haft et tæt samarbejde på gensidighed med Union Bank, og også på dette felt har Otto Christiansen været initiativtageren.

Tilsynsrådet, bestyrelsen og andels-haverne i Slesvigsk Kreditforening skylder Otto Christiansen stor tak for den støtte, vi har nydt godt af, og som

har været til stor gavn for foreningens virke.

Æret være hans minde.

*Hans Uwe Harck,
formand for tilsynsrådet,
Slesvigsk Kreditforening*

Otto Christiansen er gået hjem. Sådan giver spejdere udtryk for, at en af deres kammerater er afgang ved døden.

Mange minder kommer frem, de er med til at huske Otto, selvom han ikke er blandt os mere. Det var et åbent og gæstfrit hjem, som Karen og Otto havde i Vanggade i Flensborg, da de var ledere i vort korps, Dansk Spejderkorps Sydslesvig. Karen som flokfører, Otto som tropfører i hhv. Skjoldunge flok og -trop. Det betød meget for sammenholdet i troppen, at de ældre spejdere bare kunne komme på besøg hver mandag aften til uformelt samvær, hvor troppens arbejde blev planlagt. Her blev Otto aldrig træt af at opfordre lederne til at deltage i træninger og kurser hos spejderkorpserne i Danmark. På ture og lejre var han med som en stor dreng blandt sine spejdere.

Efter at have stoppet som aktiv leder fulgte han sine gamle drenges færden så godt, som det var muligt. Dukkede en af dem op i banken, blev der altid tid til at forhøre sig om, hvordan vedkommende klarede sig.

I Sct. Georgsgildet fulgte han korpsets arbejde med stor interesse.

Han hørte til den gruppe, der sammen med gildebrødre fra Esbjerg var med til at bryde ned og bygge op, så Spejdgården Tydal blev til.

Kære Otto! Du var et helt igennem dejligt og stort menneske med lune og humor og kærlighed til Sydslesvig og til det danske arbejde i Sydslesvig. Du var bare en så stor personlighed, som vi vil minde med glæde, kærlighed og taknemmelighed. Vi tænker tilbage på din aktive spejdertid, men også på så glade stunder, hvor vi kunne hygge os sammen med dig og Karen i Sct. Georgsgildet Flensborg. Vi førte både

dybsindige og lystige samtaler med jer. Du havde stor lune og et stort hjerte, og vi gik berigede fra gildemødet, også fordi vi havde været sammen med dig og Karen.

Hvor ofte har du ikke bakket vort spejder- og gildearbejde op både med ord, gerning og økonomi. Der skulle ikke megen diskussion til. Du var der bare og støttede os, fordi du var spejder af hele dit hjerte, og fordi du mente, at en spejder altid skulle være hjælpsom uden at spørge efter, om man fik tak for det.

Du var initiativ for Spejderfonden til glæde for og opbakning af rigtig mange dygtige spejdere, og du var dens regnskabsfører i rigtig mange år. Spejder- og gildebevægelsen var en del af din identitet, og vi vidste, at du fulgte med i hele Dansk Spejderkorps Sydslesvigs arbejde, i Flensborggildets arbejde og i Spejdgården Tydals liv selv til din sidste stund.

Vi vil minde dig med dyb taknemmelighed og ærbødighed.

Æret være dit minde.

*Helmut Werth
Anne-Margrete Jessen
Dieter Matthiesen*

***

W.L. Christiansen

28.11.1920 - 31.3.2011

En af det danske mindretals og SSWs mest profilerede personligheder er gået bort. Wilhelm Ludwig Christiansen - eller »W.L.« som han blev kaldt af venner og modstandere - har hele sit liv været en energisk forkæmper for mindretallet. Med W.L. Christiansens død er ikke kun en af de sidste deltagere i SSWs grundlæggelse i 1948 men også det sidste øjenvidne til den vesttyske forbundsdays første konstituering i 1949 gået bort.

Flensborg-drengen W.L. blev i sin tidligste ungdom præget af, at hans far efter nazisternes magtovertagelse i

1933 blev fyret fra byforvaltningen, fordi han var dansksindet. Som ung mand oplevede han krigens rædsler og blev selv hårdt såret, hvilket prægede ham resten af livet.

Da han vendte hjem til Flensborg efter krigen, var W.L. fast besluttet på at skabe et nyt samfund og styrke danskheden i sin hjemstavn.

W.L. Christiansen har haft utallige stillinger og tillidsposter i SSW. Han var ikke kun partiets første landssekretær i 1948. Han var også i perioder både sekretær for landdagsgruppen i Kiel og for SSWs forbundsdagsmedlem Herman Clausen i Bonn. Derudover var han en overgang både byrådsmedlem og kredsmedlem for partiet.

Men han startede faktisk som socialdemokrat i Flensborg. W.L. Christiansen blev i efterkrigstiden byrådsmedlem for verdens mindste socialdemokratiske parti SPF. Medlemmerne af Sozialdemokratische Partei Flensburgs (SPF) var blevet ekskluderet af det tyske socialdemokrati SPD, da de krævede Sydslesvigs genforening med Danmark.

SPF havde et tæt samarbejde med SSW, dengang kunne man faktisk være medlem i begge partier, hvilket W.L. blev. Da SPF i midten af 1950erne blev genforenet med SPD, forblev W.L. i SSW. Desuden var han med til at grundlægge Sønderjysk Arbejderforening i Sydslesvig. Han var en arbejderdreng, og arbejderbevægelsens værdier holdt han fast i hele sit liv.

I 1950erne flyttede W.L. på grund af et nyt arbejde med sin familie til Før og så til Nibøl, hvor han i en årrække også var byrådsmedlem og kredsmedlem for SSW i Sydtønder amt.

Han og familien vendte hjem til Flensborg i 60erne, og W.L. blev atter politisk aktiv i sin fødeby. Fra 1966 var han byrådsmedlem for SSW og bl.a. formand for finansudvalget. W.L. forlod desværre byrådsarbejdet i Flensborg i strid med sine partifæller, da han ikke blev genopstillet i 1974. Men han forblev trofast overfor det danske mindretal og SSW.

W.L. var ikke altid nem at omgås, det kan hans mange politiske venner og modstandere både indenfor og udenfor det danske mindretal bevidne.

- Jeg har trådt mange over tæerne, og det er til dels sket helt bevidst, sagde han selv.

Når han mente, han havde ret, så kunne han til tider vedblive med at forfægte sine synspunkter i årevis - som f.x. når han kæmpede for mere medlemsdemokrati i SSW. Men selv om han i nogles øjne også til tider gik over strengen i sin ihærdige kamp for sine synspunkter, så har mindretallet og især SSW ofte nydt godt af, at han forfægtede sine holdninger konsekvent og med åben pande.

W.L. var også i de senere år en fremtrædende debattør i det sydslesvigske, der ikke mindst blev kendt for yngre generationer gennem en lang stribe læserbreve og kronikker i Flensborg Avis.

Derudover skrev han en række bøger i løbet af årene, deriblandt sine erindringer, en levende beskrivelse af spillet bag kulisserne til overborgmestervalget i 1972 og en bog om SPF's historie.

W.L. kunne udover dansk og tysk både tale sønderjysk og plattysk. Han var også så god til Flensborgs petuh-tanters gamle sprog, at han skrev flere ordbøger og bøger med anekdoter om »petuh«-sproget.

I det hele taget stod hjemstavnens W.L. nær, og derfor var det en særlig glæde for ham at nå at opleve, at SSW efter 60 år igen fik en overborgmester i Flensborg. Den sidste SSW overborgmester, I.C. Møller, havde han jo selv valgt som byrådsmedlem i 1940erne, som han sagde.

Selv om W.L. det meste af sit liv havde sundhedsmæssige problemer på grund af sine krigsskader, var han en livsglad person der også kunne male byen blå.

Jeg mindes selv en række særdeles hyggelige ture med ham i SSW-

sammenhæng. W.L. fyldte 90 år for få måneder siden, men han deltog stadig i det danske foreningsliv, så vidt helbredet tillod det og forblev åndsfrisk til det sidste. Det var en stor berigelse for os alle, at han så gerne øste ud af sin store viden om efterkrigshistorien i Sydslesvig, han selv var en del af. Vi vil savne hans markante stemme. Vi i SSW vil ære hans minde og holde hans arv i hævd.

*Flemming Meyer
SSW-landsformand*

Ved W.L. Christiansens død blev vi mindet om, hvor dejligt det er for alle parter at kunne takke et menneske for dets indsats, mens tid er. Det huskes der ikke altid på, også fordi lejlighed ikke altid bydes. Det politiske Sydslesvig fik denne lejlighed, og benyttede sig af den. Så sent som ved udgivelsen af jubilæumsbogen om SSW fik W.L. den fortjente hæder. Og også markeringen af 60 års dagen for forbundsrepublikkens forfatning i Bonn for et par år siden var han inviteret med til - som daværende forbunds-dagsmedlem Hermann Clausens sekretær.

Aktiv havde W.L. været i mange politiske sammenhænge. Historisk uforglemmelig blev han og hans rolle som medstifter af SPD-afvi-geren SPF, det uafhængige socialdemokratiske parti i Flensborg 1946-54, da flensborgske socialdemokrater ikke ville bøje sig for moderpartiets nationalpolitisk-tyske holdninger og danne et eget parti. Ved kommunalvalget i 1946 fik SPF, der dannede fællesliste med Sydslesvigsk Forening, dengang det danske mindretals kulturelle og politiske paraplyorganisation, 33 af 39 mandater i Flensborg byråd, mens SPD kun fik 2. Efter SPF's fusion med SPD i 1954 - det danske socialdemokrati havde alle årene behandlet SPF stedmoderligt - fort-

satte medlemmerne enten i SPD eller skiftede til SSW, der var blevet startet i 1948.

I SSW fik W.L. sit politiske ståsted, og så som mindretalsmand. Han blev partiets første landssekretær, og han blev byrådsmedlem i Flensborg, siden også kommunerådsmedlem i Vyk og kreds-dagsmedlem i Sydtønder, og hjemvendt til Flensborg SSW-byrådsmedlem igen; en årrække endda magi-stratsmedlem.

Også ungdommens trivsel og sporten havde hans interesse, så han engagerede sig i Dansk Gymnastikforening Flensborg, hvor han blev æresformand for en række år siden.

W.L. var en personlighed, der ikke blot makkede ret. Hjemkommet hårdt såret fra krig og fangenskab med en jernvilje til at ville overleve i alle sammenhænge, satte W.L. sig grundigt ind i de ting, han beskæftigede sig med, og forfægtede sine synspunkter modigt og kritisk uden hensyntagen til gruppepres og mainstream. Han var opslugt af ideen om frihed og velfærd for alle, og det kæmpede han for politisk.

W.L. kom uundgåeligt til at træde folk over tæerne, og det var ikke alle, der tilgav ham.

Som ejendomsmægler var han økonomisk uafhængig - på godt og ondt.

W.L.s forfatterskab omfatter sin politiske biografi fra 1990, en bog om SPF fra 1993, om det vanskelige overborgmester-valg 1972 i Flensborg fra 1999 samt små bøger om Flensborg-dialekten petuh fra 2003, 2004 og 2008.

I SSF var W.L. blot medlem, men et medlem, SSF satte pris på.

Gennem sit politiske engagement gav-nede W.L. også det danske mindretal i almindelighed og SSF i særdeleshed - og det vil vi i SSF huske ham for.

Æret være W.L. Christiansens minde.

*Dieter Paul Küssner,
SSF-formand,
Jens A. Christiansen,
SSF-generalsekretær*

Sønderjysk Arbejderforening (SAF) har mistet en af sine grundlæggere.

Så sent som i december 2010 hyldede vi sammen med familie og politiske venner W.L. på dennes 90 års fødselsdag. Og det var selvfølgelig W.L. selv, der var foredragsholder den dag.

W.L. var allerede politisk aktiv i 1946, da hele den flensborgske SPD-afdeling blev ekskluderet af daværende SPD formand Kurt Schumacher, fordi de i hans øjne ikke var tilforladelige i deres nationale tilhørsforhold, idet de ligesom det store flertal af hjemmehørende flensborgere ønskede en administrativ adskillelse af Flensborg og Sydslesvig fra Holsten.

Det var starten på Sozialdemokratische Partei Flensburg/ SPF, i W.L.s erindringer »verdens mindste socialdemokratiske parti«. SPF og Flensborg SSW dannede makkerpar til gavn for mindretallet og hele byen.

Da et flertal af SPFs bestyrelse i 1954 satsede på en genforening med SPD, var det W.L. og en kreds af dansksindede socialdemokrater, som gik i gang med at danne SAF som hjemsted for de dansksindede arbejdere i Sydslesvig.

W.L. og SAF var dog ikke altid enige. Men det kunne dog ikke hindre W.L. i, at han hellere end gerne kom til Slesvig i anledning af SAFs 50 år i 2004 og beredvilligt talte om sin »brogede politiske verden«.

SAF er W.L. dybt taknemmelig for dennes politiske og organisatoriske virken for Sydslesvig i mere end 60 år - og glad for, at man nåede at sige tak ved W.L.s 90 års fødselsdag.

*Rüdiger Schulze,
formand,
Sønderjysk Arbejderforening*

Dannebrog vajede på halv stang, da DGFs førstehold spillede hjemmekamp i Idrætsparken mod IF Stjernen. Inden kampen blev der udtalt mindeord over W.L. Christiansen.

Sidste gang vi i Dansk Gymnastikforening Flensborg/DGF så W.L. Christiansen, var ved foreningens generalforsamling i marts, da han veloplagt og tilfreds kunne notere, at udviklingen i DGF - især den økonomiske - var rigtig positiv. Da han sagde farvel, spurgte han, hvor længe han egentlig havde været medlem af DGF og bebudede samtidig, at han nu oftere ville møde op i klubhuset om torsdagen til DGFs gamle veteranholds »stambord«. W.L. satte pris på, at kontakten til veteranholdet, der i 70'erne var kendt ud over regionens grænser, blev bevaret. Holdet var W.L.s hold.

W.L. Christiansen blev medlem i slutningen af 1960'erne med det formål at blive klubbens formand. Det var han så efter 1969 i mere end ti år. Effektiv og engageret overtog han formandsopgaverne, det skulle gå fremad. Nye initiativer og resultater stod på hans dagsorden. Sådan skulle det bare være.

Samtidig udnyttede han sin store kommunalpolitiske erfaring ved sammen med de rigtige personer i de andre fraktioner at støtte foreningsporten i Flensborg.

Byen overtog de fleste idrætsanlæg og aflastede dermed foreningerne - også økonomisk.

W.L. sørgede også for, at byvenskabet med Flensborgs venskabsby Carlisle i England fik en sportslig dimension. Således kørte DGFs fodboldhold til Carlisle på venskabsbesøg. Jo, der var fart over W.L., og hvad der stod i vejen for denne positive udvikling, måtte ryddes af vejen.

En stærk personlighed med stort engagement.

Det var derfor kun naturligt, at DGF udnævnte W.L. Christiansen til æresformand, da tiden til at stoppe kom. DGF gjorde det i respekt for hans store indsats og engagement for foreningen.

Kontakten til DGF var der altid, og derfor mindes vi W.L. i taknemmelighed. Det er helt sikkert, at W.L. Christiansen

vil blive husket i DGF Flensborg.
Æret være hans minde.

*Dieter Lenz,
DGF-formand*

W.L. Christiansen - den historiebevidste.

Det var på Historisk Samfunds generalforsamling i marts. W.L. var der som altid, frisk og ungdommelig, og resultatorienteret. Hvornår kommer du så og henter mine papirer? spurgte han børende på sønderjysk, for det sprog talte vi gerne sammen.

En tid forinden havde vi telefonisk aftalt, at jeg endnu en gang skulle komme for at overtage en stor portion arkivalier til det historiske arkiv.

- Det helt private får du, når jeg er død, havde W.L. sagt i telefonen.

Jeg havde ikke nået det, så hurtigt som W.L. ønskede, men nu fik vi så aftalt en dag.

Det viste sig at være for sent - og alligevel ikke. For W.L. havde orden i sagerne. Fra 1946, da han entrede den politiske scene, og til i dag, passede han godt på de bjerge af papirer, der gik over hans skrivebord. Det blev med årene til et enormt arkiv om mange sider af det politiske liv i Sydslesvig og W.L.s rolle her.

Han ordnede og systematiserede de mange papirer og interessante fotos, og gradvist overdrog han dem til Arkivet ved Dansk Centralbibliotek.

Her ligger i dag mange meter akter modtaget fra W.L. Fremover kan de give svar på rigtig mange spørgsmål til efterkrigshistorien.

Den historiske interesse og lysten til at dokumentere tiden og sine egne oplevelser førte også til aviskroniker i mængde, til selvbiografiske artikler og en hel række af bøger.

Studieafdelingen fik lov at udgive W.L.s fine afsnit af serien »Barn og ung i Sydslesvig« og hans grundigt funderede erindringsbøger »Mit brogede politiske liv« og »Meine Geschichte der Sozialdemokratischen Partei Flens-

burg« og hans bidrag til bogen om SSW i kommunalpolitik, som udkom 2008. Populære var hans bøger på og om det flensborgske petuh-dansk.

Midt i al den hektiske politiske virksomhed holdt W.L. styr på sine papirer og fotos, og han fortalte. På den måde sikrede han historien for eftertiden. W.L. vidste hvad han ville og mente. Men det var altid gemütligt at være sammen. W.L. kunne holde os i gang. På den måde fik han efterladt en skatkiste af viden, som nu står tilbage og til rådighed for os alle.

På Studieafdelingen og i Arkivet vil det gode minde om W.L. leve længe.

*Lars N. Henningsen,
Studieafdeling og Arkivet på
Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig*

Den græske filosof Aristoteles sagde engang, at lykke er den fulde brug af ens evner til at opnå store resultater. Meget i W.L. Christiansens liv handlede om at virke for Flensborg, være engageret i det danske mindretal og yde en indsats for det europæiske samarbejde. Man kan sige, at hans mange gøremål gav ham en vis lykkefølelse.

Jeg kendte W.L. Christiansen i over 30 år. Jeg mødte ham første gang ved De Nordeuropæiske Samtaler i Husum, som var organiseret af Europa-Union i Slesvig-Holsten og Den Danske Europabevægelse. Hans hjerte bankede for Europa, og han var en modig europæer. Han fægtede med åben pande for Europa-tanken, selv om det på det tidspunkt ikke var populært i mindretallet.

W.L. Christiansen havde historisk sans, stor viden om sin hjemstavn, var velbevandret i det politiske landskab og godt hjemme i litteraturen. Han var en politisk begavelse, der formåede at give udtryk for, hvad der levede i hans sind og tanker. Med en sjælden evne kunne han bruge vort modersmål i skrift og tale.

Når han talte, blev der lyttet til hans ord og lagt mærke til, hvad han havde at sige. Der var stil over formen og ind-

hold i hans ord. Han var en levende fortæller. Som menneske var han varm og hjælpsom. Og altid parat til en snak, når man mødte ham.

W.L. Christiansen lod sig aldrig pensionere som samfundsdebattør. Han var en inspiration for os alle om, at så længe man har gnisten og helbredet, gør man en aktiv indsats. Sådanne folk er guld værd for den sydslesvigske hjemstavn, det danske mindretal og Europa.

*Gunnar Hattesen,
Gråsten,
Europabevægelsen*

***

Svend Aage Clausen

† 12. marts 2011

Det var med stor sorg, vi i Grænseforeningen i Sønderborg erfarede, at formanden for vor forening, Svend Aage Clausen døde i en alder af 74 år. Svend Aage var medlem af bestyrelsen i en årrække, i adskillige år som næstformand. For knap et år siden sagde han ja til at afløse Ivan Skjoldager som formand. Men desværre var det i alt for kort tid, vi fik lov til at beholde Svend Aage på posten.

Han var stærkt optaget af arbejdet og i fuld gang med at planlægge generalforsamlingen i april. Af en 74-årig at være var Svend Aage Clausen særdeles aktiv og engageret.

Pladsen her tillader slet ikke at remse de mange interesser og aktiviteter op, han kastede sig over. En del af sine kræfter brugte Svend Aage på bestyrelsesarbejde i Det konservative Folkeparti, Foreningen Norden og Europabevægelsen i Sønderjylland. Seniorrådsarbejdet på Als trak også veksler på Svend Aage for blot at nævne nogle af aktiviteterne.

I Grænseforeningen i Sønderborg følte vi det som et privilegium, at Svend Aage også tog sig tid til at arbejde for vor sag. Han var stærkt opta-

get af det nationale arbejde - og mindretalsarbejdet i Sydslesvig havde hans store bevågenhed. Når vi andre i bestyrelsen havde vanskeligt ved at overkomme de mange arrangementer, vi blev indbudt til, kom det ofte fra formanden: »Så skal jeg nok tage af sted«. Bl.a. var han en flittig deltager i Grænseforeningens sendemandsmøder.

Vi vil bevare mindet om et aktivt og engageret menneske i taknemlighed.

*Flemming Nielsen,
p.v.a. Sønderborg GF*

***

Werner Daniel

15.1.1935 – 19.3.2011

Med stor sorg modtog vi meddelelsen om Werner Daniels død.

Werner har som formand sammen med sin lille bestyrelse for Egernførde Ældreklub stået for seniorarbejdet i Egernførde i 11 år. Som de stille slide-re, de er/var, samlede de mellem 30-50 deltager til deres forskellige arrangementer. Han og bestyrelsen brugte megen tid og kærlighed på denne opgave, som vi siger tak for.

Han var for os i SSF-bestyrelsen en god og rar samarbejdspartner.

Vi i SSF Egernførde vil savne ham og bevare hans minde med respekt og taknemmelighed.

Æret være Werner Daniels minde.

*Fred Witt,
Egernførde SSF*

***

Jens Døssing

2.7.1927 - 21.10.2010

Jens Døssing var stifteren af Støttekredsen for FDF i Sydslesvig og arbejdede siden dens start for næsten 50 år siden ihærdigt for at skaffe økonomiske midler til FDF-kredsene i Sydslesvig.

Han var aktivt medlem af støttekred-

sens bestyrelse i alle årene og meddelte sit ophør så sent som i april 2010, hvorofor bestyrelsen ærede ham med FDFs æresnål for uegennyttigt virke for FDF i Sydslesvig

Han fostrede den idé en gang om året at sende postkort med sydslesviske motiver ud til cirka 700 personer med en opfordring om at støtte FDFs danske ungdomsarbejde i Sydslesvig.

Gennem årene blev der oparbejdet en fond, som har doneret mange penge til FDF-kredsene syd for grænsen, og de blev benyttet til deltagelse i kurser i Danmark, til sommerlejre og materialer til lejrbrug og lignende. Der er også fra støttekredsen doneret store beløb til ombygning og vedligehold af FDFs Trenehytte i Tarp og senest til en total ombygning af blokhuset Kongenshus på Ejdersted, som dermed blev sikret til langt ud i fremtiden.

Når det drejede sig om ansøgninger, der kunne være med til at danne ramme om det kristne danske ungdomsarbejde, som FDF i grænselandet står for, var Jens Døssing altid positivt indstillet.

Støttekredsens nuværende bestyrelse vil arbejde for at fortsætte det gode arbejde, som Jens Døssing påbegyndte.

Æret være hans minde.

*Støttekredsen for FDF i Sydslesvig
Mogens P.C. Jacobsen,
formand*

Der opstod en sær fornemmelse, da jeg fik at vide, at Jens Døssing var død. Jeg havde da ellers lige haft kontakt med ham, og det har jeg haft i nu 35 år i større eller mindre grad.

I 1975 blev jeg ansat på Christian Paulsen-Skolen, Flensborg, hvor Jens Døssing var blevet viceskoleinspektør i 1974. Vi fire nyansatte det år blev varmt modtaget af Jens på kontoret og hjulpet af ham i alle situationer. Det var ham magtpåliggende, at vi følte os hjemme på skolen og i lærerkollegiet, og ved hjælp af hans store humor gik

tingene let fra hånden, så det blev et godt og muntert bekendtskab i arbejdet både på skolen og med FDF i Sydslesvig.

Jens var født i Grønbæk nord for Silkeborg, hvor hans far var landpost. Siden flyttede de til Silkeborg, der således blev Jens' barndoms- og ungdomsby. Her kom han med i FDF og lærte at spille blæseinstrument i FDF-orkesteret. Da spejderorkesteret i byen stod og manglende en dirigent, sprang Jens også til der og hjalp endda et par år. I Silkeborg kom han i købmandslære efter at have afsluttet mellemskoleeksamen i 1943.

Her oplevede han Anden Verdenskrig og gjorde modstand, hvilket han først langt senere har fortalt om. Han blev sluttelig udlært som både kolonial-, isenkram- og brændselsforhandler. I 1949 kaldte militæret.

Efter militærtjenesten kom han ind som sekretær i KFUM og var leder af soldaterhjemmet i Sønderborg, hvor han lærte sin kone Irmgard at kende, som var sygeplejerske på sygehuset. De blev gift i Bov Kirke i 1955, og året efter afsluttede han sit sekretærjob, fordi tanken om at blive lærer var modnet så meget, at han tog springet, og han og Irmgard flyttede - hvorhen mon - selvfølgelig til Silkeborg, hvor Irmgard fik job som sygeplejerske, og Jens blev optaget på Th. Langs Seminarium, hvorfra han dimitterede i 1961.

Samme år flyttede de to til Sydslesvig, og Jens fik begge hænder fulde af arbejde, idet han blev ansat som halvtidssekretær for FDF i Sydslesvig og med halvt timetal som lærer på daværende Friserbjergskolen. I 1966 flyttede Friserbjergskolen op på Christian Paulsen-Skolen, og Jens stoppede som sekretær i FDF og fik fuldt timetal.

Han underviste altid de ældste elever, for her kunne han bruge sin store erfaring fra arbejdet med unge fra de tidligere sekretærjobs i Danmark. Det blev også gode år for Jens, for han kunne lide at undervise og var som

sagt en spasmager, hvorfor hans elever fra dengang fortæller om ham med et stort grin på.

13 år senere i 1974 blev Jens viceskoleinspektør på Christian Paulsen-Skolen, og året efter i 1975 lærte jeg så Jens at kende, hvilket blev til mange gode arbejdstimer sammen i enten skolen eller i FDF-arbejdet i Sydslesvig. Han var rigtig i sit es, når han kunne underholde med Storm P.-historier. Han gjorde det gerne, og han kunne historierne fuldstændig udenad.

Anden Verdenskrig og ikke mindst oplevelsen den 5. maj 1945 satte sig dybe spor, som udvirkede en forpligtelse overfor Sydslesvig, som Jens aldrig glemte - godt støttet af Irmgard.

Da jeg i 1988 overtog viceskoleinspektørjobbet efter Jens, blev jeg i den grad sat ind i arbejdet efter alle kunstens regler. Jo, Jens var en grundigt arbejdende mand. Derfor har jeg også meget at sige Jens Døssing tak for. Selv om han ikke var meget for at gå på kompromis, så kom vi dog aldeles godt ud af det med hinanden, og de muntre stunder tæller stærkt i min erindring om de mange gode arbejdstimer, som blev mig forundt sammen med Jens.

Æret være Jens Døssings minde.

*Jens Erik Salomonsen,
Christian Paulsen-Skolen*

Jens Døssing kom til Sydslesvig i 1961 for at være deltidsansat FDF-sekretær samt lærer på skolen ved Friserbjerget i Flensborg. Denne kombinationsstilling havde Jens Døssing, indtil han blev fuldtidsansat lærer, men han fortsatte som FDF'er i fritiden. Det blev til et langt liv med og for FDF-arbejdet i Sydslesvig.

Jens Døssing gjorde en stor indsats for at få oprettet det, som i dag er kendt som Støttekredsen for FDF i Sydslesvig. Der blev slidt og arbejdet på at få medlemmer hjemme i Danmark, der kunne hjælpe med økonomisk støtte til FDF-arbejdet i Sydslesvig. Mange telte,

orkesterinstrumenter, uddannelse af FDF-instruktører er blevet støttet derfra.

Jens Døssings flid for dette arbejde kender ingen sammenligning.

I de seneste år trak Jens Døssing sig tilbage fra det aktive FDF-liv. Men han var stadig med på sidelinjen hjemme fra kontoret i Kobbermølle. Det var stadig i mange år basen for udleveringen af julekortene fra støttekredsen.

Enkelte gange kunne vi dog stadig nyde godt af Jens Døssing i FDF Flensborg 1. kreds. For nogle år siden var han den mystiske Sir Steward Perce, da kredsen afholdte en kredsløjr i Trenehytten. Til lejrbålet ankom Jens Døssing med tropehæjlm, regnfrakke og paraply. Salen i Trenehytten blev tryllebundet af hans fortællekunst og anekdoter om livet i troperne, så selv vi voksne ledere til sidst kunne komme i tvivl, om han nu alligevel havde boet der.

Jens Døssing var født i Silkeborg og startede som dreng i FDF Silkeborg, og kom senere også med i FDF-orkestret, så vejen var lagt for Jens Døssing og FDF. Det, at det blev Sydslesvig, hvor Jens Døssing valgte at bosætte sig i og arbejde for FDF, er vi ham evigt taknemmelige for.

Æret være hans minde.

*Sten Andersen,
distriktsleder,
FDF Sydslesvig*

* * *

Egon Fischer

3.12.1935 – 21.3.2011

Efter kort tids sygdom er Egon Fischer, Husby, tidligere Langballe/Bønstrup, død i en alder af 75 år.

Egon var hele livet igennem aktiv i de danske foreninger. Ikke mindst Sydslesvigsk Forening (SSF) og Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) havde hans store interesse. Men også Lyks-

borg danske menighed var han glad for at være medlem af.

Efter i en årrække at have været aktiv i bestyrelsen, også som distriktsformand i SSF og SSW i Langballe, valgte Egon siden at nøjes med at være revisor - også på amtsplan. Helt uden ansvar ville han ikke være. Det var aldrig nok for Egon kun at være medlem. Derfor vakte kommunalpolitik også hans store interesse.

Også SSF-/SSW-amtsstyrelserne i Flensborg Amt engagerede Egon Fischer sig i, og også her satte man pris på Egons engagement og tilforlidelighed.

Desuden kunne man på de danske skoler stole på ham som pligttopfyldende chauffør.

I to perioder valgte han at tage et ansvar for helheden i kulturofreningen som medlem af SSFs forretningsudvalg fra 1987 til 1991.

Men Egon var ikke manden, der lagde sin livsgerning i toppen. Basisarbejdet havde hans foretrukne interesse. Og hans indsats dér blev honoreret med SSFs sølvnål.

Med Egon Fischer er en god dansk sydslesviger, et venligt menneske, en stille og rolig personlighed er gået bort.

Æret være Egon Fischers minde.

*Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

***

Ida Marie Ipsen

18.8.1923 - 17.10.2010

Tidligere lærer og skolekonsulent Ida Marie Ipsen er død på Rønshave Plejecenter i Bov, 87 år.

Ida Marie Ipsen, der stammede fra Varde, flyttede som ung lærer i slutningen af 1940'erne til Flensborg, hvor hun sammen med sin mand Jørgen Molt Ipsen arbejdede ved Dansk Skoleforening for Sydslesvig frem til 1956. Da flyttede familien til Skodborg i Søn-

derjylland, hvor Ida Marie Ipsen indledte en pioner-indsats for læsesvage børn, der gennem hele livet skulle blive hendes pædagogiske hjertesag.

Sideløbende med lærergerningen på Skodborg Folke- og Realskole, hvor Jørgen Molt Ipsen var skoleinspektør, videreuddannede Ida Marie Ipsen sig inden for området med læse- og stave-retarderede børn med den nordlige del af Sønderjylland som arbejdsområde.

Efter sin mands død i 1997 flyttede Ida Marie Ipsen til Hjørring. Sine sidste otte år tilbragte hun i Padborg.

Ida Marie Ipsen efterlader sig tre sønner og en datter samt otte børnebørn og fire oldebørn.

FIA

***

Kim Jessen

5.4.1977 - 3.7.2011

Kim Jessen, Hanved/Timmersig, døde 34 år gammel ved en badeulykke på Skagen, hvor han var på ferie med familien. Kim Jessen var politibetjent i Hanved og efterlader sig hustru og tre børn.

Lige fra barnsben var Kim Jessen en sportsmand. Specielt håndbold havde hans store interesse, og han har i årenes løb trænet utallige håndboldspillere. Han har været aktiv i Dansk Håndboldklub Flensborg/DHK, været træner for pigeholdet i HSH Handewitt, og han var spillende træner i Lindved/Linde-witt. Og aktiv i andet frivilligt og lokalt foreningsarbejde.

Hans pludselige død kom som en chok for en stor omgangskreds: Håndboldspillere, venner og foreningsfolk gennemførte derfor et mindesamvær til ære for Kim Jessen, hvor de mødtes og glædede sig over alle de gode timer, de fik sammen med ham.

FIA

***

Elisabeth Dorothea Jørgensen

29.9.1916 – 3.2.2011

På Gustav Johannsen-Skolen var Elisabeth Hakon Jørgensen, født Bock, kendt som Betty Jørgensen. Hun tog sin læreruddannelse i Østtyskland, sin 1. statseksamen i Frankfurt/Oder og 2. statseksamen i Niederlausitz. Vi ved, at Betty i perioden fra 1948 og frem til omkring december 1952 fungerede som skoleleder på to skoler i det tidligere DDR. I 1952 blev hun i Vesttyskland anerkendt som politisk flygtning, og hun skriver selv, at hun efterlod alle sine ting i DDR, da hun flygtede.

Den 1. april 1953 blev hun ansat som lærer på Christian Paulsen-Skolen, hvor hun havde sit virke frem til skoleåret 1965-66, da hun skiftede til Gustav Johannsen-Skolen, formentlig som et resultat af flytningen af Christian Paulsen-Skolens realskoleafdeling til Gustav Johannsen-Skolen. På Gustav Johannsen-Skolen underviste Betty hovedsageligt i fagene engelsk og tysk. Hun var kendt som en kompetent og selvkritisk lærer, der gerne søgte dialogen med fagkollegerne. Hun huskes af kollegerne som altid værende kvalitetsbevidst og elegant, både i sit væsen og i alt hvad hun foretog sig.

Betty var respekteret af både elever og lærere, ikke kun på grund af hendes faglighed og myndige væsen, men også fordi hun var venlig, imødekomende og kunne snakke med alle.

Både nuværende og tidligere kolleger mindes hende som et venligt, varmt og positivt menneske, der interesserede sig for sine medmenneskers ve og vel.

Betty huskes med stor glæde af nuværende ansatte som en kollega de værdsatte, fordi hun altid var god til at tage sig af nye kolleger.

Betty forlod skolen i 1976 for at gå på pension, men hun holdt fortsat kontakt med skolen og nuværende samt

forhenværende kolleger, ved at deltage i skolens jule- og sommerfrokoster.

*Gustav Johannsen-Skolen,
nuværende samt
forhenværende kolleger*

* * *

Else Cecilie Jørgensen

† 18.5.2011

Kappel danske pastorat har mistet en nær ven og kær forkæmper. Den tidligere præst i Kappel, Gulde, Gelting, Karby, Ravnkær og Arnæs, Else Jørgensen døde efter kortere tids sygdom.

Else Jørgensen var uddannet lærer og gårdmandskone på Fyn og mistede sin mand allerede i 1959. Den 1. januar 1983 kom hun til Kappel og blev ordineret og overtog et embede, der i længere perioder havde været vakant - og derfor også forsømt.

Hun gik på med krum hals og fik opbygget både menighed og medlemsskartotek. Hun fik sat skik på tingene og var en ildsjæl i det kirkelige arbejde.

Else kunne være besværlig, for hun gik ikke på kompromis i kirkelige anliggender, men samtidigt vidste alle, hvad hun stod for. Og det hun stod for var solidt.

Hun ydede i sine fem og et halvt år i Kappel en legendarisk indsats. Hun passede det kirkelige arbejde og fik skik på stedets historie, som hun på fineste vis samlede dels i ringbind og dels ved båndoptagelser med ældre beboere i pastoratet.

Da jeg kom til i august 1988 overtog jeg en velfungerende menighed med gode menighedsråd, kartotek, kirkeblad og så videre.

Else havde lovet mig at skrive en artikel til vort kirkebladet »nr. 100«. Den artikel må jeg nu skrive efter hukommelsen.

Det er et stort tab for Sydslesvig, at en af vore allerstørste forkæmpere ikke længere sidder på Fyn og fortæller al-

verden om vigtigheden af at støtte det danske arbejde syd for grænsen.

Vi vil savne hendes gode humør og lattermilde tone iblandt os. Vi vil savne hendes besøg og al den viden, hun sad inde med.

Æret være Else Jørgensens minde.

*På menighedens vegne
Randi W. Korsgaard*

* * *

Peter Mathias Jørgensen

1.6.1959 – 22.9.2011

»Jeg løser alle gåder« svarede giftslangen på den lille prins' spørgsmål om, hvorfor den altid talte i gåder.

Måske har Peter nu fået svar på de spørgsmål, alle stiller, men ingen har svar på. Måske - vi ved det ikke. Vi står ved det tomrum, Peter har efterladt her på skolen, og vi prøver at begribe meddelelsen om hans alt for tidlige død.

Over 27 år var Peter ansat ved Ladelund Ungdomsskole, og lige så længe boede han med sin familie i en af skolens tjenesteboliger. Efter så mange år vokser skole og lærer sammen. Han var så at sige lærergruppens »Urgestein«.

Det var ham, der huskede, hvordan vi gjorde sidste gang, hvad vi plejede, og hvad vi engang sagde og tænkte. Det var jo langtfra den værste egenskab for en mødeleder i pædagogisk råd, en post han udfyldte i mange år. Her var Peter traditionernes vogter, men heldigvis også altid åben overfor nytænkning. En af Peters bedste egenskaber var hans evne til at le ad de svære situationer. Den, som kun tager spøg for spøg og alvor kun alvorligt, han og hun har faktisk fattet begge dele dårligt. Tro mod Piet Hein har vi ofte sidet og afvæbnet de lidt tungere stunder i skolens liv og således fattet både spøg og alvor.

På samme måde mødte Peter altid sine elever med humor. En venlig humor, som aldrig slog over i ironi og sarkas-

me. Han fortalte mig, at han allerede efter nogle år på skolen havde besluttet sig til ikke at hidse sig op. Det kunne ganske enkelt ikke betale sig. Og det er lige netop humor, som gør det muligt at gennemføre en sådan beslutning. Ind imellem skal man kunne le af dårskab, og det kunne Peter.

Peter var familiens mand. Han elskede at fortælle om Hanne og de to sønner, Morten og Mads. Også her med humor, men stoltheden skinnede altid igennem.

Nu er det så slut med Peters hurtige skridt gennem gården, og vi må indrette os på en hverdag uden ham.

Her som overalt vil denne også indfinde sig, men det vil aldrig blive som før.

Æret være Peters minde.

*Hans Jochimsen,
Ladelund Ungdomsskole*

Med stor sorg har vi i Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU) modtaget meddelelsen om, at Peter Jørgensen, Ladelund, er død kun 52 år gammel.

Med Peters bortgang har vi i SdU mistet et særdeles aktivt og engageret menneske.

Som barn og ung i Danmark var han allerede en særdeles aktiv og dygtig idrætsudøver, der stort set kunne alt med en bold.

I 1984 kom Peter så som nyuddannet lærer til Ladelund Ungdomsskole. SdU fik hurtigt glæde af Peters store interesse for foreningslivet og hans pædagogiske evner. Både på lokalt plan i Kær Herred UF, i den daværende Syd-tønder Amts Hovedkreds samt også på udvalgsplan i SdU kom Peter som instruktør og leder hurtigt med i arbejdet. Peter var derudover utroligt alsidig, hvilket hans mange aktiviteter og arrangementer i SdU vidner om, for eksempel som foreningsformand i KHUF, som træner for SdUs udvalgte herrehold i håndbold, som næstformand i håndboldudvalget, som bad-

minton-instruktør, som instruktør på Ungdomsweekenderne, som formand for film- og videoudvalget, som formand for Christianslyststudvalget og som medlem af Foreningskulturudvalget.

Efterårslejrene på Ladelund Ungdomsskole var uløseligt forbundet med Peter. Lejren var ganske enkelt hans »opfindelse«, og lige fra den første lejr i 1990 og frem til lejr nr. 21 i 2010 var Peter, sammen med et dygtigt korps af frivillige instruktører, en formidabel leder for lejren. De mange alsidige aktiviteter samt den gode atmosfære på lejren gjorde, at der altid lynhurtigt kunne meldes udsolgt. Lejren foregik altid de fem første dage i efterårsferien og symboliserede på bedste vis Peter som menneske: Her skulle der være plads, rum og gode oplevelser til børn fra alle sociale lag. Det glædede ham især, at en lang række børn, der ellers ikke ville komme på ferie, her fik mulighed for en lejr præget af varme og godt humør med masser af idrætslige, kulturelle og sociale aktiviteter.

I 1999 modtog Peter SdUs Kulturpris som en påskønnelse for sit store engagement i SdU.

Peter spændte vidt. I de sidste par år fangede arbejdet med det sydslesvigske fodboldlandshold også hans store interesse. Det var derfor ganske naturligt, at han i februar i år blev valgt som den første formand for den nystiftede Støtteforening.

Vi vil i SdU med stor taknemmelighed og dybeste respekt altid mindes Peter.

*Inger Marie Christensen,
Horst Schneider,
Tinne Virgils,
Kaj Andersen*

***

Annemarie Knörzer-Dibbert

17.6.1915 - 18.8.2011

Flaget gik på halv i Duborg-Skolens gård ved meddelelsen om Annemarie Knörzer-Dibberts død, 96 år gammel.

»Fru Dibbert«, som vi kolleger respektfuldt kaldte hende, var i ordets bedste forstand en dame. Altid imødekommende, velklædt, høflig og korrekt, og når man lærte hende nærmere at kende, mødte man et varmt menneske, der viste stor, men diskret og ægte interesse for sine kolleger både i deres arbejde på skolen og i deres private liv, uden at hun på nogen måde overskred nogens grænse.

Havde man brug for hjælp, fik man den uden større armbevægelser.

Som ung, relativt nyansat kollega havde jeg selv stor gavn af hendes hjælp, når vi skulle til møder med tyske kolleger i forbindelse med indførelse af valggymnasiet.

På sin søde måde lærte fru Dibbert mig, hvordan jeg, der kom fra et lidt formløst 68-oprør i Danmark, kunne begå mig sammen med ældre, korrekte tyske embedsmænd og lektorer.

Fru Dibbert var uddannet i engelsk, historie og tysk, men det var først og fremmest som tysklærer, hun kom til at præge Duborg-Skolen.

Hun kom til Duborg-Skolen i 1950. Ved hendes 70 års fødselsdag fremhævede en kollega præcist, at hun, da skolen efter 1955 fik indført dobbelt anerkendt studentereksamen, personligt havde spillet en stor rolle ved at gøre faget tysk til »et ligeberettiget dannelsesfag« på Duborg-Skolen.

Det var en vigtig rolle, hun dermed havde påtaget sig, fordi mange af de elever, der dengang gik på skolen, kom fra danske funktionærhjem og ikke var særligt gode til, endsige særligt interesserede i, faget. Men fru Dibbert kunne gøre mange af dem om ikke lige frem gode til, så i hvert fald interesseret i og glade for faget tysk. Og de værdsatte hende højt for det.

Fra 1962, da Knud Fanø blev rektor på Duborg-Skolen, fik fru Dibbert en ganske særlig rolle på skolen, fordi hun med sit grundige kendskab til det tyske skolesystem og dets jura blev ham en uvurderlig og utrættelig hjælp

i alle forhandlinger og møder med de tyske myndigheder.

I dag ville man nok have udnævnt hende til vicerektor, men dengang var den titel ikke opfundet, og reelt var det som sådan, hun fungerede i forhold til de tyske myndigheder.

Annemarie Knörzer-Dibbert blev pensioneret i 1985, men hun bevarede til sin død en levende interesse for Duborg-Skolens ve og vel, og hun kom både til »pensionistkaffe«, jule- og sommerfrokost og til dimissionsfester, hvor hun også benyttede lejligheden til at møde tidligere elever.

Her på skolen vil vi bevare hendes minde med glæde og i stor respekt for hendes indsats.

*Lone Anker Jakobsen,
på kollegernes vegne*

Da Annemarie kom til Duborg-Skolen i 1950 - dengang af os elever endnu respektfuldt omtalt som »fru dr. Knörzer« - havde hun allerede lagt meget bag sig.

Hun var født i 1915 og havde således oplevet to verdenskrige og de vanskelige år derimellem, da hun i brydningstiden efter 1945 henvendte sig til skoledirektør Bernhard Hansen angående en ansættelse ved Dansk Skoleforening.

Personlig havde hun da både en uddannelse til folkeskolelærer ved en »Pädagogische Hochschule« og en efterfølgende »Staatsexamen für das höhere Lehramt« fra universitetet i Kiel at henvise til. Alligevel var skoledirektøren ikke straks velvilligt stemt: Hun var jo født på Femern og altså ikke i Sydslesvig.

Men, som hun siden fortalte mig i en af vore mange fælles stunder som kolleger og nære venner, blot et døgn senere havde bladet vendt sig: Bernhard Hansen havde kendt sin besøgstid og søgt oplysning fra historisk endnu mere kompetent side, så han nu var blevet klar over, at også Femern engang havde været under dansk herredømme.

Resultatet var i første omgang ansættelse på Ansgar-Skolen i Slesvig, hvorfra mange elever stadig har hende i taknemmelig erindring, som bl. a. omtalt i Marie Meyers erindringsbind »Hjertesprog«.

Vi sproglige Duborg-studenter fra 1954 kom ganske vist kun til at nyde godt af Annemaries enorme faglige dygtighed i nogle få vikartimer, men hendes ry spredtes til os, selv gennem de ellers ret ordknappe drenge i den matematiske parallelklasse, der havde hende som tysklærer.

At hun derudover også var en habil anglist, opdagede jeg nogle år senere på mærkværdig vis: Da jeg i 1960 begyndte på forstudierne til min egen afhandling, fandt jeg ud af, at hun ud af hundreder af muligheder lige præcis havde promoveret hos samme tilsynsførende professor Helmuth Bock, der også var min egen »Doktorvater«, og det oven i købet i beslægtede emner i forbindelse med den engelske kunstnerroman.

At der var meget, der forbandt os, viste sig ikke mindst gennem alle de årtier, vi siden var kolleger som tysklærere ved Duborg-Skolen. Ganske vist var det som sædvanligt nok eleverne, der kendte mest til vore faglige og pædagogiske lighedspunkter og forskelle. Men utallige diskussioner, bl.a. som hinandens censorer, kunne ikke lade mig i tvivl om hendes formfuldendte sprog, litterære sensibilitet og enormt store samvittighedsfuldhed.

Det sidste gjaldt ikke blot det faglige, men også hendes dybe engagement i alle, der under vanskelige forhold af den ene eller anden art betroede sig til hende. Der er mange, hun har hjulpet lige så medfølelse som diskret.

Skønt opvokset i tyske omgivelser forblev hun til det sidste yderst solidarisk over for det danske, som hun i sin tid havde søgt kontakt til. Således noterede jeg med respekt, at hun under en festlighed bad en af sine tidligere læger, der henvendte sig til hende på

tysk, om at slå over til dansk, da man var sammen i dansk sammenhæng.

Som den ligevægtige personlighed, hun var, formåede hun at forarbejde sit livs modgang - deriblandt at hun blev enke både efter skoleleder Walther og efter assurandør Dibbert - til noget, der altid har slået mig som en usædvanlig stor og stilfærdig modenhed - den samme, der fik hende til så positivt og taknemmeligt at tage imod den omsorg, som Dansk Alderdoms- og Plejehjem formåede at give hende i sine allersidste leveår.

I anledning af en rund fødselsdag holdt vor tidligere kollega Hågen Kiil en beåndet tale om Annemarie som selve inkarnationen af Schillers berømte essay om foreningen af »Anmut« og »Würde«. Det kunne næppe siges mere rammende.

Karin Johannsen-Bojsen

Med dr. Annemarie Knörzer-Dibbert er en virkelig dame - en kvinde med vid, stil og pli gået fra os. Fra at have boet i Stuhrs Allé i Flensborg i årtier levede hun de sidste år på Dansk Alderdomshjem i Flensborg, hvor hun så sent som for få måneder siden ved sin 96 års fødselsdag »holdt hof« i ordets mest positive forstand. Her havde hun samlet alle sine kære omkring sig for - det ved vi nu - en sidste gang i et festligt lag at nyde samværet med familie og venner.

Men allerede ved den lejlighed kunne det mærkes, at hendes kræfter svandt. Men dame - det fortsatte hun med at være indtil det sidste.

Dr. Annemarie Knörzer-Dibbert var tysk, ligeledes i ordets bedste forstand. Alligevel gjorde skæbnen det danske mindretals daværende eneste gymnasium, Duborg-Skolen til stedet, hvor hun med dygtighed, professionalisme, venlighed, blidhed, elskværdighed, charme og overbærende tålmodighed - først som dr. Knörzer, siden som dr. Walther, og afsluttende som dr. Knörzer-Dibbert - kom til at udføre sin livsgerning.

Universitetsuddannet i fagene engelsk, historie og tysk; tysk doktor i engelsk og tysk, underviste hun i det dengang vanskelige fag tysk. Blandt eleverne, ikke mindst de mange fra det danske mindretals funktionærshjem, havde hun et svært ståsted, respekteret men ikke altid afholdt, og i kredsen af kolleger - især de rigsdanske - stod hun nok en anelse distanceret.

Dog havde hun en sand og uforbeholden ven i daværende rektor Knud Fanø, der med fornøjelse overlod skrivelser med de tyske myndigheder til hende. Havde stillingsbetegnelsen vicerektor eksisteret dengang, havde dr. Annemarie Knörzer-Dibbert, som hendes tidligere kollega Lone Anker Jacobsen skriver i ovenstående mindeord, nok fået den.

Havde hun succes som underviser, var det ikke hende forundt privat at leve i et fast parforhold ret mange år ad gangen. Hendes ægtefæller døde tidligt. Men hun bevarede stadse evnen til at gå dagen og vejen med mange og smittende smil og også en god portion humor og humør.

Efter skoletid og især efter pensioneringen for 26 år siden dyrkede hun sine venskaber og interesser inden for kultur, for hendes almindelse var eminent.

Det danske var straks efter tiltrædelsen på først Ansgar-Skolen i Slesvig og siden på Duborg-Skolen blevet en selvfølgelig del af hendes liv. Duborg-Skolen og dansk mindretal hørte sammen - og hun var naturligvis en del af dem begge.

Hvor end hun færdedes i danske sammenhænge, talte hun konsekvent dansk. Men hun ønskede ikke at engagere sig mere end som almindeligt medlem af mindretallet.

Dog var hun i en årrække aktivt medlem af Flensborg ældreråd.

Generationer af elever kan takke hende for inspirerende og omfattende kundskaber i tysk, og ved eksempelvis utallige sammenkomster med forhen-

værende elever fik hun også den for-tjente tak.

Den tak vil undertegnede, selv tidligere elev, der »var kær men også en slyngel«, som hun engang sagde med et skælmisk smil, med oprigtighed tilslutte sig.

Bernd Engelbrecht

* * *

Svend Kristiansen

10.11.1933 – 3.3.2011

Svend var formand for Grænseforeningen i Tønder Amt i mange år, og Sydslesvigsk Forening for Sydtønder Amt har især gennem Svend haft en stærk forbindelse og et godt samarbejde med Tønder Amts Grænseforening.

Svend havde i 60'erne sine rødder som konsulent for SdU i vores amt, hvor han boede i Kirkevang i Ladelund.

Interessen og kærligheden til Sydtønder har holdt sig gennem alle årene, og samarbejdet blev stærkere år for år - arrangementer blev planlagt og afstemt fælles - den gensidige kontakt foreningerne imellem er blevet så stærk som aldrig før.

For Svend var det en helt naturlig sag lige at køre ned til sekretariatet i Nibøl og få nogle ting ordnet. Tønder Amts Grænseforening er gennem Svend blevet en naturlig del af Sydtønder amt.

Ud over hans store engagement i Grænseforeningen var Svend dybt involveret i den lokalhistoriske forening i Højer, i seniorafdelingen for halinspektørerne og ikke mindst i friluftsrådet, hvor hans store interesse for marsken blev plejet. Marsken var det område, han elskede mest, og Svend har som god guide ført et utal af mennesker gennem vort landskab.

Vi vil mindes Svend Kristiansen for hans store engagement, hans væsen og hans store livsglæde med stor respekt og taknemmelighed.

Æret være Svends minde.

Inger Merete Hansen,

amtsformand,

Lars Petersen,

amtskonsulent

Svend Kristiansen, Højer, blandt mange andre ulønnede hverv Tønder Amts Grænseforenings mangeårige utrættelige formand, døde 77 år gammel.

Hans bisættelse fra Daler Kirke blev overværet af ufatteligt mange mennesker - et synligt udtryk for hans personlige og hans foreningsrelaterede netværk, en kontaktflade ud til brede kredse af lokalbefolkningen, hele den sønderjyske landsdel - men også langt derudover.

Ikke mindst Sydslesvig havde Svends store kærlighed. Med en fortid som SdU-konsulent i Sydtønder men også af helhjertet overbevisning var samvirket og sammenholdet med især Sydslesvigsk Forening i Sydtønder Amt legendarisk. Ikke noget arrangement af blot lidt større karakter i Sydtønder, uden at i det mindste en bilfuld bestyrelsesmedlemmer af Tønder Amts Grænseforening var med, og til årsmøderne i Sydtønder Amt var der i hvert fald ét amtsstyrelsesmedlem til hvert årsmøde i amtet. Mindre kunne ikke gøre det.

Og omvendt vankede der kritik fra ham, hvis ikke dem fra Sydtønder deltog i de større møder og arrangementer i Tønder Amt.

Det i forvejen tætte samarbejde mellem Sydtønder og Tønder Amt blev for årtier siden yderligere intensivert af de to - nu begge afdøde - amtsformænd Johann Mikkelsen og Svend Kristiansen. Det er dengang som nu forbilledligt for det grænseoverskridende samarbejde mellem danske.

Svend Kristiansen var ikke altid nogen bekvem mand i Grænseforeningen. Det viste han med tydelighed i dens øverste ledende organer. Men han var altid vel forberedt, grundig og

fuld af gode ideer; og frem for alt altid i den gode sags tjeneste - for ham en hjertesag.

Hans energi, humor og lune, hans viden og omfattende interesser gjorde ham til en personlighed, der gerne fortalte om samfundsrelaterede, kulturelle, historiske og natur-/miljømæssige forhold, og han var en bredt favnende og engageret debattør.

Han var en varm tilhænger af dansk væremåde og danske værdier, men støttede Grænseforeningens projekt »den åbne danskhed« med forbehold. Bøjende sig for gode argumenter og demokratiske flertalsafgørelser, bakkede han op om disse som den loyale organisationsmand, han var.

I Sydslesvigske Forening vil vi huske Svend Kristiansen som en retlinet dansk mand, som en trofast ven af Sydslesvig, som en forfægter af vor sag rundt om i hele Danmark samt som en god kammerat.

Æret være Svend Kristiansens minde.

*Dieter Paul Küssner,
SSF-formand,
Jens A. Christiansen,
SSF-generalsekretær*

Med stor sorg har vi i Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger modtaget meddelelsen om, at Svend Kristiansen er død.

I mere end 50 år var Svend Kristiansen dybt involveret i SdUs vidtforgrænnede arbejde.

I perioden 1961-1976 var Svend ansat som konsulent i SdU i Sydtønder Amt. Med udgangspunkt i bopælen i Kirkevang i Ladelund servicerede Svend hovedkredsens foreninger med råd og vejledning og var en både dygtig og særdeles inspirerende sparringspartner for foreningerne og for hovedkredsen.

At være med til at arrangere lejre for børn og unge havde Svends store hjerte, og utallige børn deltog i disse år i SdUs påskelejre, sommerlejre og efter-

årslejre, der både foregik nord som syd for grænsen.

Håndbolden havde også et stort hjerte hos Svend, og når Svend senere fortalte yngre generationer om den tid, var det med stolthed i stemmen, at han kunne berette om de mange udendørs håndboldstævner, og at selv den mindste forening i hovedkredsen naturligvis havde op til flere håndboldhold. Svend var også håndbolddommer, og i samarbejde med Uwe Jacobsen, der dengang var konsulent-kollega med Svend, og Hans Jørgen Nielsen, opfandt han faktisk to-dommersystemet, således som vi kender det i dag.

Efter 15 års ansættelse hos SdU var Svend i nogle år lærer på Ølgod Ungdomsskole, inden han vendte tilbage til grænselandet og blev halinspektør for Tønder-Hallerne. Svends enorme engagement i foreningslivet medførte, at han i en årrække både beklædte formandsposten for den daværende Tønder Amts Idrætsforening og for Tønder Amts Grænseforening. Fælles initiativer og fællesarrangementer sammen med SdU og SSF i Sydtønder Amt udviklede sig i disse år til et helt unikt samarbejde hen over grænsen, hvilket ikke mindst var Svends fortjeneste.

Svends interesse og omsorg for SdU betød også, at han hvert år deltog i SdUs hovedsendemandsmøde, senest i november 2010. Mange gange deltog han som repræsentant fra Grænseforeningen, adskillige gange som repræsentant for DGI Sønderjylland, nogle gange med begge kasketter på én gang, og endelig nogle gange »bare som Svend«. Hans viden om SdU, vedtægter og hundreder af andre ting var utrolig. Hjælpsomheden var lige så stor, og vi gik aldrig forgæves til ham, eksempelvis var han for nogle år siden en kompetent ordstyrer ved Hovedsendemandsmødet.

SdU betød meget for Svend, og Svend betød rigtig meget for SdU.

Med stor respekt og taknemmelighed mindes vi Svend for hans hjerte-

varme indsats for SdU og for foreningslivet i det hele taget.

Æret være Svends minde.

Inger Marie Christensen,

SdU-formand,

Horst Schneider,

SdU-forretningsfører

Kaj Andersen,

SdUs børne- og ungdomskonsulent

* * *

Anna Lassen

18.4.1933 – 29.5.2011

Stille blev vi herude i Tumby-Strukstrup-området, da budskabet om Anna Lassens død nåede frem. Utallige minder om Annas hjælpsomhed og hendes indsats for dansk foreningsarbejde gennem mere end fem årtier dukkede op.

Anna var der altid, nærværende og engageret - om der var brug for et godt råd eller en hjælpende hånd, selvom hun i årtier kæmpede med følgerne af alvorlig sygdom.

Anna var enke efter Hans Willi Lassen, der døde i 1980 efter lang tids sygdom. De to unge mennesker, Anna fra Jylland, Hans Willi fra Angel, traf hinanden i begyndelse af 50'erne på Vallekilde Højskole. I maj 1954 blev der holdt bryllup i Annas hjem nær Thorning. Det unge par flyttede til Sydslesvig i en beskeden lille lejlighed hos Hans Willis forældre i Köhnholt.

Det har været en lang rejse for Anna fra fædrenejårdens trygge rammer til et Sydslesvig, der endnu var præget af efterkrigstidens bolignød, hvor sorg og savn hørte hverdagen til i rigtig mange familier.

Begge to deltog de i dansk foreningsarbejde i og omkring Tumby og Strukstrup. I slutningen af 50'erne erhvervedes et fhv. landarbejderhus med stor have, og omgående gik Hans Willi i gang med en gennemgribende renovering - en smal sag for en optimistisk, veluddannet snedkersvend og ung fa-

miliefar. I 1960 flyttede den lille familie ind i eget hus.

Men så rantes Hans Willi af alvorlig sygdom, han mistede førligheden, blev totalt afhængig af kørestol og omfattende hjælp til næsten alle daglige fornødenheder - og det klarede Anna. Hendes store indsats og omsorg for ægteemanden og børnene skabte respekt og beundring i hele omegnen.

Efter Hans Willis død i 1980 blev Annas liv mere udadvendt. Hun blev en værdsat medhjælp ved de store familiefester, der holdtes på egnen. Hun var fast medarbejder i en kreds af kvinder, der syede for et kendt væveri i Nottfeld. Hun var rådgivende og hjælpende, både når spørgsmålene berørte almen menneskelige problemer eller praktiske ting som f.eks. husholdning eller syning.

Ved siden af alle sine gøremål i og omkring hjemmet var Anna dybt engageret i alt dansk arbejde på egnen: som aktivt medlem af forældrekrederne omkring Mårkær Børnehave og Strukstrup Skole, som bestyrelsesmedlem i SSF-distrikt Tumby, som mangeårig formand for Tumby-Strukstrup Kvindeforening og medlem af Tumby-Strukstrup menighedsråd.

Og da ældreklubarbejdet startede i 1972, blev Anna medlem af planlægnings- og bageholdet. Af praktiske grunde gik SSF Tumby og Kvindeforeningskredsen over til at holde dagligstuemøder, og Annas hyggelige stue var altid åben for møderne - især SSF-distriktets julefest blev traditionelt afholdt hos Anna, og her oplevede alle deltagerne hjerterum og husrum på særlig intens måde.

Der står respekt omkring Annas virke og færden, og vi herude har savnet hende, efter at hun for halvandet år siden af helbredsgrunde flyttede til de beskyttende rammer, som Dansk Ældrecenter i Flensborg giver sine beboere.

Anna efterlader tydelige spor i erindringerne om et jævnt og virksomt liv på

jord - det største er dog, at hun trods mange praktiske vanskeligheder har skabt et varmt og trygt hjem for sine seks børn. Familien har med Annas død mistet et samlende midtpunkt.

Æret være Annas minde.

*SSF-distrikt Tumby,
Tumby-Strukstrup Kvindeforening,
Mårkær Ældreklub,*

* * *

Jytte Mehlsen Vester

21.9.1943 – 6.3.2011

Jytte blev kun 67 år.

Jytte har været medlem af SSW i årtier og var altid en, man kunne stole på, og som man kunne regne med, når der var opgaver, der skulle varetages i partiet og i det danske mindretal.

I 16 år var Jytte aktiv i SSW. I 1995 begyndte hun som bisidder i distriktsbestyrelsen, hvor hun så 12 år senere, i 2007, blev formand for distriktet i Skovlund - en af danskhedens højborg i Slesvig-Flensborg amt.

To år tidligere var hun blevet medlem i amtsstyrelsen for SSW Flensborg amt og varetog denne funktion også i den ny samlede SSW Slesvig-Flensborg amtsstyrelse fra 2009.

I Skovlund kommune har hun i mange år været »borgerlig medlem« og støttede også på denne måde SSWs arbejde. Derudover har Jytte både været delegeret til landsmødet, til hovedudvalget og amtsgeneralforsamlingen. Hun var altid mødt op i godt humør og var fuld af energi til SSWs arrangementer.

Med Jytte Vesters alt for tidlige død har SSW Slesvig-Flensborg amt lidt et stort tab. Vi mister en god ven, et engageret medlem og en menneskelig rådgiver ud over det sædvanlige.

Jytte var af den slags mennesker, man aldrig gik forgæves til, og hun havde en forbløffende evne til at tænke et lys og hjælpe i forskellige situationer.

Og selv om sygdommen ramte hende hårdt, mødte man Jytte alligevel med en god stemning og udpreget optimisme. Jeg husker et møde med Jytte, hvor hun kom og krammed mig med ordene »jaa, jaaaa - den er væk!« Og jeg vidste godt, hvad hun mente.

Men sygdommen vendte tilbage igen og alt for tidlig blev Jytte hevet ud fra vort fællesskab.

Vi er mange, der kommer til at savne hende som ven, samtalepartner, amtsstyrelsesmedlem hhv. distriktformand.

Æret være Jyttes minde.

*Jan Hundsörder,
formand for SSW
Slesvig-Flensborg*

Med Jytte mistede vi et kært medlem af vor forening.

Jytte blev født i Nebsager. I 1968 begyndte hun sin lærergerning i Sydslesvig, først i Askfelt, siden i Skovlund, Valsbøl og Hanved.

Jytte var et engageret og synligt medlem af vort danske mindretal. Hun var altid rede til at hjælpe, hvor det syntes nødvendigt, om det så var i foreningen SSF Skovlund/Valsbøl, i SSW og som spejder.

Specielt de seneste halvandet år har vi i SSF Skovlund/Valsbøl haft stor glæde af Jytte. På trods af alvorlig sygdom har hun til enhver tid hjulpet os med informationer fra tidligere tider, og med gode ideer. Jytte havde altid tid til at lytte, og hun gav os mange gange, altid, produktiv/ konstruktiv kritik.

Vi takker Jytte for hendes engagement og tiltro, hendes opbakning og hendes udholdenhed i måden, hun gav os mod på.

Vi har mistet en god og trofast ven og kammerat og siger Jytte tak for en god og solid indsats for Sydslesvig gennem mange år.

Æret være Jytte Mehlsen Vesters minde.

*SSF Skovlund/Valsbøl,
Helle Wendler*

Med Jytte Mehlsen Vester er ikke blot et varmt, engageret og hårdt for den danske sag arbejdende mindretalsmenneske gået bort; det danske mindretal har mistet en stærk personlighed.

Engageret som lærer og populær vejleder for de unge var der ingen grænser for, hvad Jytte engagerede sig i. Hun kunne nemlig ikke sige nej, når nogen kom og spurgte.

SSF havde hendes interesse - og specielt også SSW.

Men også hendes engagement for de danske spejdere i Sydslesvig og disses »støttepædagoger« i Skt. Georgs Gildet Flensborg vil blive husket.

Hendes - og Sven Lekkats - indsats for at få Fredslyset fra Betlehem til Sydslesvig - som en naturlig del af hendes kristne livssyn - vil ej heller blive glemt.

Da SSF spurgte, om Jytte havde lyst til at engagere sig i EBLUL-samarbejdet, altså i det europæiske bureau for mindretalssprog, var hun også straks med på den.

Basis og top - for Jytte hang tingene sammen, og hun var aldrig bange for at sige ja tak til begge dele.

Nu er der sat en stopper for Jyttes altid fortravlede og småhektiske tilværelse.

Hun og hendes kære skal vide, at hun vil blive husket i det danske mindretal i almindelighed og SSF i særdeleshed for sin indsats og fine væsen, sit gode humør og - trods tiltagende sygdom og svindende kræfter til sidst - for sit arbejde på alle områder.

Æret være Jyttes minde.

*Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

Med stor sorg har vi på Oksevejens Skole modtaget meddelelsen om, at vores forhenværende kollega, overlærer Jytte Vester, døde efter en længere sygdomsperiode.

Jytte kom til Oksevejens Skole den 1. august 2000, og eleverne kom hur-

tigt til at sætte pris på hendes måde at omgås dem på.

Jytte fik muligheden for at undervise i sine yndlingsfag, historie og religion. Hun formåede at gøre undervisningen i disse fag levende og interessant for alle. Hendes store viden og interesse for fagene smittede hurtigt positivt af på eleverne.

Jytte var en herlig kollega, der gerne diskuterede ting og temaer, der var oppe tiden. Ligeledes historiske emner, hvor Jyttes store viden ofte var med til at sætte tingene i et nyt eller anderledes perspektiv.

Jytte var en god kollega, som man altid kunne stole på og komme til, hvis der var noget, man lige skulle snakke om. Både fagligt i undervisningen og alment som kollega kunne vi altid regne med Jytte.

Jytte blev pr. 31. august 2003 sygepensioneret, men hun fortsatte sin interesse for sin nu forhenværende skole, hvor hun altid deltog i skolens arrangementer. Så sent som til julefesten i 2010 var Jytte til stede, mærket af sygdommen, men med sin typiske optimisme lod hun sig ikke slå ud. Jytte levede med og i håbet om at overvinde kræften. Desværre lykkedes det ikke.

På Oksevejens Skole vil vi ære mindet om Jytte Vester og hendes lærergerning i dyb taknemmelighed. Det er rigtigt godt at have kendt et menneske som Jytte.

*Oksevejens Skole,
Sten Andersen*

***

Marie Meyer

17.12.1926 - 21.5.2011

Marie Meyer, Skovlund, døde efter længere tids sygdom i en alder af 84 år.

Dermed har familien Meyer og det danske mindretal i Sydslesvig mistet en stor personlighed, der gennem hele sit liv har ydet en usædvanlig bemærkelsesværdig og uegennyttig indsats

på mange felter sideløbende med, at Marie Meyer var det ubestridte midtpunkt i sin store familie.

Derfor er det et særligt smerteligt tab for ægtefællen Karl Otto, hendes fem børn, svigerbørn, ni børnebørn og 15 oldebørn, at Marie Meyer bukkede under for den sygdom, der plagede hende den sidste del af livet.

Langt op i sine høje alder sørgede Marie Meyer altid for at holde ryggen fri hos sin travle ægtemand, der efter pensioneringen som politiker fortsatte sin gerning som aktiv samfundsdebatør og skribent.

Under utallige foredragsmøder, paneldiskussioner og festtaler i både Sydslesvig og Danmark fulgte Marie Meyer trofast sin mand som det stille og til tider næsten selvudslettende meyerske fundament. Og det har ofte fået Karl Otto Meyer til at understrege rigtigheden af, at der bag en travl mand står en stærk kvinde.

- Hun har altid fulgt mig i tykt og tyndt og sørget omhyggeligt for, at også mine opgaver i hjemmet blev udført - af hende, sagde Karl Otto Meyer i anledning af diamantbrylluppet i 2009.

Men trods sin travlhed på hjemmefronten fik Marie Meyer tid til i 1999 at udgive sine erindringer, der blev mødt med interesse og anerkendelse på begge sider af grænsen.

En særlig støttende styrke viste Marie Meyer sin mand, da Karl Otto Meyer i 1952-54 fik »Berufsverbot«, og da der som følge af Uwe Barschel-skandalen i 1987-88 blev fremsat mordtrusler mod SSWs standhaftige landdagsmedlem i Kiel.

- Marie har altid været min store styrke, sagde Karl Otto Meyer med henvisning til, at hun livet igennem sørget for, at hjemmet i Skovlund altid var intakt og et trygt sted både at høre hjemme og at besøge for de mange gæster, der blev inviteret.

FIA

»Marie og Karl Otto Meyer« - hvor mange hilsner, lykønskninger og mindeord i Flensborg Avis har i årenes løb mon båret denne underskrift? Det har været rigtig mange. For sammen kendte Marie og Karl Otto ikke kun det meste af Sydslesvig, de kendte også »gud og hvermand« nord for grænsen med berøring til mindretallets arbejde.

Nu er Marie død. Og vi er mange, der sidder tilbage med et savn, som det kan være svært at sætte ord på. Maries sygdom gjorde, at hun i den sidste fase af sit liv blot kunne kende sine nærmeste - og til sidst end ikke det mere. Men takket være Karl Ottos omsorg var hun indtil sin død stadig en del af det fællesskab, som hun selv og Karl Otto har været med til at opbygge - et fællesskab, som rækker langt ud over de familiære bånd. Det er vi i SSW taknemmelige for, for Marie var en af vore støttepiller.

Marie var en støtte i kraft af sig selv. At hun også var det for Karl Otto, det siger sig selv. Men jeg husker utallige SSW-landsmøder, møder i Flensborg Amt og i Skovlund, hvor Marie var den, der sørgede for, at »jordforbindelsen« i SSWs arbejde ikke kom til kort.

Og fordi hun var så kreativ, var hun god til at udtænke og omsætte ideer, der netop havde til formål at styrke denne fællesskabsfølelse. Hun lavede fantastiske SSW-dukke, som blev bortloddet ved specielle lejligheder; hun lavede slips og øreringe og andet. Dertil hører også, at Marie tog initiativet til, at vi i distrikterne begyndte at fremstille SSW-ting til vore valgboder - SSWs vindmølle er f.eks. hendes idé.

I dag har vi af mange grunde været nødt til at opgive denne form for hjemmesløjde, men der er for mig ingen tvivl om, at vi med Marie som omdrejningspunkt i SSW fik styrket følelsen af, at vi hører sammen, og at vi kun ved at stå sammen også kan klare valgene og tidens politiske udfordringer. Det skylder vi hende en stor tak for.

At Marie var god til at skrive, vidste vi i SSW. For selvfølgelig - havde jeg nær sagt - har Marie også skrevet valgsange til os. Forud for landdagsvalget i 1983 f.eks., hvor vi på melodien »Skuld gammel venskab rent forgo« sang »Det lad os give håndslag på: /vi ta'r endnu en tørn/ i kampen for den lige- ret/ og for fred til vore børn« med omkvædet »For frihed og for verdensfred,/ for sandhed og for ret -/stem trøstig kun på SSW,/ja, så var dit valg ej slet«.

At sangen stadig er så aktuel som noget, behøver jeg ikke at fremhæve.

For en større offentlighed blev Mari- es glæde ved at skrive tydelig, da hun i 1999 ved Studieafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig fik udgi- vet sine erindringer »Hjertesprog - Erin- dringer fra grænselandet«. Mest be- mærkelsesværdigt ved den er - uanset, at den er velskrevet og læseværdig - at den hviler i sig selv. Marie fortæller med jævne ord om sin egen opvækst, sin familie og sit møde med det danske. At hun også fortæller om sit møde med Karl Otto og de første år i Skovlund hø- rer med til det billede, der kan tegnes af Marias og Karl Ottos fælles liv.

Vi i SSW er taknemmelige for, at vi har fået lov til at nyde godt af den styr- ke, der er udgået fra Marie.

Æret være Marie Meyers minde.

Anke Spoorendonk

Marie Meyer - en blid, stille og stor personlighed.

Minderne vælter frem fra en tid, hvor man selv - og Marie og Karl Otto Meyer selvfølgelig også - var i deres »allerbedste alder«.

Karl Otto var chefredaktør, landsfor- mand og landdagsmand, en personlig- hed med kampgejst, engagement, energi og stridslyst. Han havde mange jern i ilden. Var anerkendt overalt, po- pulær hos mange, ildeset hos nogle. Han måtte sande, at det at have en holdning, det at polarisere, og det at si- ge sin mening ikke faldt i god jord hos alle. Men det kunne han tage.

Derhjemme i Skovlund havde Marie skabt den hule, han altid længtes efter, når han var ude, især når det blev sent. Her fandt han kærlighed og ømhed, her slappede han af, her stortrivedes Marie og Karl Otto, børnene og disses familier. Også her blev der diskuteret indædt og skarpt, nuvel, men blandt venner, for de kom her også gerne.

Mens Karl Otto tog sig af storpolitik- ken - men også af hjemmekommunen Skovlund - engagerede Marie sig i det bredt facetterede, lokale danske for- eningsliv.

Især SSW nød hendes bevågenhed. Hun strikkede SSW-sweatere, somme- tider af uld fra deres langhårede hund med den bløde pels, lavede SSW-slips, skrev sange og sine memoirer, siden udgivet i bogform.

Hun var alle årene hjemmehyggens og familiens midtpunkt. Hun var der, når Karl Otto og familien havde brug for det.

Også når det f.eks. gjaldt Karl Ottos får, som han i nogle år holdt ved som- merhuset på diget i Faretoft. Dem bak- sede de så begge med, når de skulle køres frem og tilbage i Karl Ottos sta- tioncar.

Og når udelængslen kom over dem, inviterede de hele deres store familie på en uges ferie under sydens sol for at nyde samvær og afslappethed sam- men, for alene tog de to vistnok sjæl- dent på ferie. Ferie var for dem sam- vær med hele familien.

Med sin vanlige beskedenhed og tilbageholdenhed - ikke at forveksle med mindreværd - med sin mildhed og ubøjelige loyalitet med ægtefællen, med sin aldrig svigtende kærlighed til Karl Otto, familien, vennerne, det dan- ske og det frisiske, med sin egen per- sonlighed og rankhed blev Marie et forbillede for mange af dem, der kend- te og dermed også elskede hende.

Med bekymring fulgte de hendes lange vej mod indelukthed, med be- undring og benovelse Karl Ottos og fa- miliens omsorg for hende gennem dis-

se år og frem til hendes sidste åndedrag.

Marie vil blive husket som den blide og stille men også store personlighed, hun var - og altså ikke blot som Karl Ottos hustru og livsledsagerske.

Sådan vil i hvert fald jeg gøre det.

Bernd Engelbrecht

Marie Meyer, Skovlund, har fået fred efter et langt og virksomt liv.

For os, der fik lov til at kende hende, er der meget at sige tak for.

Hun har haft et aktivt liv i de mange år, og stået for mange opgaver. Hun var ikke blot Karl Ottos kone og støtte men opdrog også en stor børneflok.

Hun lærte en flok unge at lave mad på et aftenkursus i skolens kælder.

I mange år var hun formand for kvindeforeningen i Skovlund og stod for mange arrangementer.

Hun var formand for Skovlund SSF. I hendes tid faldt bygningen af forsamlingshuset. Hun har skrevet dusinvis af ansøgninger til fonde og været til mange forhandlinger, inden huset kunne indvies.

Hun har lavet alderduge til menigheden.

Hun har sammen med Karl Otto som en selvfølge været til et utal af møder, gudstjenester og andre arrangementer, også efter at hun havde opgivet sine officielle poster.

Hun har skrevet en bog om sit liv.

Der er meget at huske og sige tak for.

Æret være Marie Meyers minde.

Aage Bracke

Marie Meyer var en af de utrættelige.

Karl Otto må tage afsked med sin elskede ægtefælle og bedste ven, børnene med deres omsorgsfulde og vidtfavnende mor, børnebørnene og oldebørnene med en kærlig og medlevende bedste- og oldemor.

Det er ikke kun familien, der har mistet. Også en stor lokal medlemsskare i

SSF og SSW i Skovlund, Valsbøl, Nr. Haksted, Meden og Hørup har mistet, ligesom medlemmerne i Brædstrup og Tørring-Uldum Grænseforening må tage afsked med et menneske, hvis venskab de kunne være sikre på, og som kom til udtryk i både ord og handling.

Her på egnen, hvor Marie fik hele sit voksenliv fra næsten nygift og småbørns-mor over de modne år med kontakt til utallige mennesker, hvis kendskab og bundethed til mindretallet gik gennem Meyer-familien og hjemmet på Buchauweg, til alderdommen med dens blanding af glæde over at se slægten vokse og tristheden over at måtte acceptere skavanker og skrøbelighed, fik Marie en kreds af gode og fortrolige venner og medstridere - et ofte brugt begreb i det hjem. De har også mistet - ikke kun mennesket Marie, men også den lange og til tider bevægede historie, de har delt med hende.

Vi, der er kommet til senere, har haft glæden af, at kunne glide ind i et sydslesvigsk dansk fællesskab og foreningsliv, som Marie Meyer på afgørende områder har været med til at forme og udvikle.

Da SSF i Nørre Haksted Sogn holdt generalforsamling i 1983, stod foreningen for at skulle have ny formand. Det kneb med at få kandidater. Til sidste indvilgede Marie Meyer i at stille sig til rådighed, og således blev hun formand i nogle år (1983-1987 og 1993-95), der skulle vise sig at blive af stor betydning for udviklingen og moderniseringen af vort distrikt.

I de år modnedes og omsattes bl.a. tanker om at få et forsamlingshus i Skovlund. Det havde man ønsket sig længe, og ved tidens gunst kunne planerne nu virkeliggøres.

Marie var en af de utrættelige i arbejdet med at skaffe penge til sådan et hus. Det var derfor med stolthed og glæde, hun i 1987 kunne byde velkommen til indvielsen af det forsamlingshus, som fra dag 1 har dannet rammen

om alle mulige former for lokalt mindretalsliv.

Sideløbende med den synliggørelse, som forsamlingshuset var udtryk for, blev udgivelsen af et lille foreningsblad sat i værk. Her kom Maries ubestridte kreative evner til fuld udfoldelse. I dag kan vi se, at det frø, der dengang blev lagt, er blevet til en stor og flerfarvet blomst.

Moderniseringen af distriktsnavnet fandt også sted i Maries første formands tid, og fra 1985 til sammenlægningen med Valsbøl SSF næsten 25 år senere hed vi SSF for Skovlund og Omegn.

En af de helt store fremtidsrettede forandringer fandt sted, da det blev besluttet, at SSF og SSW ikke mere skulle have identiske bestyrelser.

Tanken var, at den ordning skulle give optimale arbejdsbetingelser for såvel det politiske som det kulturelle arbejde på lokalt plan. Og sådan er det også blevet.

I bestyrelserne vidste vi alle, at vi kunne regne 100% med Marie i det lokale arbejde. Krævede situationen imidlertid noget særligt af Karl Otto ville prioriteterne falde ud til fordel for ham. Det vidste vi også. Og sådan blev det i den turbulente tid i 1987, da arbejdet i landdagen i Kiel og følgerne heraf for familien udviklede sig ad absurdum.

Marie ville gerne afløses på posten som SSF-formand, men fortsætte som SSW-formand. Det blev ordnet til alles tilfredshed, og frem til 1991 varetog Marie SSW-opgaven.

Hvor hun satte kræfterne ind, prægede hun, og i 1990 blev hun hædret for sin indsats med SSFs sølvnlå.

Efter at bestyrelsesarbejdet var lagt i hænderne på næste generation, kunne Marie nyde at være menigt medlem i både SSF og SSW, en ret hun med stor selvfølge og utrættelig trofasthed gjorde brug af.

Der er i hele hendes tid næsten ikke det møde, som hun - og Karl Otto - ikke

har deltaget i, og kunne det ikke lade sig gøre at være til stede, så var der et mundtligt afbud.

En sådan trofasthed overfor et valgt fællesskab afkræver respekt og beundring.

Vi, der fik del i arven, vil i taknemmelighed holde mindet om Marie Meyer i ære.

*Skovlund-Valsbøl SSF,
SSW for Skovlund og Omegn,
Kirsten la Cour*

Stor sorg blandet med taknemmelighed har ramt os ved Maries død.

Marie, som vi lærte at kende i 1952, var så fuld af talenter og færdigheder, at man af og til kunne blive lidt misundelig. Marie holdt dog ikke sin kunnen for sig selv, men virkede på os andre som en stor inspirationskilde.

Marie har beriget vore begges liv, så vi nu siger farvel til hende i taknemmelighed. Hun vil altid være i vor erindring, og sammen med Karl Otto vil vi tale om fælles oplevelser. Tak for, at du var til.

Æret være Maries minde.

Wilhelm og Grethe Klüver

En gæv Sydslesvig-pige er gået bort.

Det danske mindretal i Sydslesvig har mistet en af sine allerstørste støtter.

Karl Otto Meyer har mistet sin trofaste livsledsager gennem mange år, sin kære Marie.

Det berører os dybt. Gennem mange år har vi nydt venskabet med Marie og Karl Otto, hvor vi, sammen med andre, har nydt værtsskabet hos dem begge. Vi har mødtes ved festlige lejligheder, ved runde fødselsdage og ikke at forglemme ved deres guldbryllup, hvor hele den store familie, børn, børnebørn og oldebørn, som var både Maries og Karl Ottos et og alt, var samlet. Her vil savnet af Marie være stort.

Ofte har vi ved møder og sammenkomster hos det danske mindretal mødt Marie og Karl Otto, altid sam-

men. Bedst husker vi også Marie, når hun sammen med Karl Otto ved de danske årsmøder gik i spidsen for op-toget med Dannebrog højt hævet.

Jo, de danske i Sydslesvig har mistet stort, og Marie Meyer vil blive savnet her.

Vi vil ære Marie Meyers minde.

*Dagmar og J.K. Hansen,
fhv. MFer og minister*

Fra første gang, jeg traf Marie Meyer i 1988, kom jeg til at holde af hende. Hun var ikke bare et vidende menneske, men også en hjertevarm person, som tog mig til sig, og vi blev venner for resten af livet.

Marie var ikke blot Karl Ottos hustru. Hun var et selvstændigt menneske, som helt tilegnede sig det danske sprog og kunne skrive spændende digte, og da hun arbejdede med sin erindringsbog »Hjertesprog«, kom vi til at sidde lige ved siden af hinanden. Hun skulle have hjælp til computeren.

Marie deltog også på det engelskhold, jeg havde i præstegården, og hun var med i menighedsrådet i Skovlund. Hendes hjerte var stort for alt det med vor kirke i Skovlund. Da vi skulle have ny alterdug og antependium og nyt vævet stof på knæfald, ønskede Marie, at hendes fødselsdagsgave skulle gå til Skovlund kirkes udsmykning.

Ved en anden lejlighed var det spejderne, som blev betænkt.

Det, der bandt os sammen, var både venskab og fællesskab i den kristne kirke. For en præst er det af uvurderlig betydning, at der er nogle trofaste kirkegængere. Marie og Karl Otto var altid til stede. Jeg oplevede det sjældne for en præst, at der blev ringet til mig og meldt, at næste søndag kunne de ikke komme, for der var et andet arrangement. Det kalder jeg trofasthed.

Jeg var altid tryk i Maries nærhed. Da jeg gik af som præst i Valsbøl Pastorat i 2003, gik Marie på talerstolen. Jeg vidste jo godt, at det mest var for

det med computer og hjemmesider, jeg ville blive husket, men Marie sagde: »Jeg vil gerne sige dig tak for de mange gode prædikener«. Det blev jeg glad for.

Men på min 70 års fødselsdag, da Karl Otto og Marie var med, sagde jeg i min velkomst, at Marie havde sagt sådan for syv år siden, og det var jeg glad for, og så bemærkede Karl Otto lige så lunt, da de forlod festen: »Hvornår var det lige, du holdt den gode prædiken, det kan jeg ikke huske«.

Ja, så er det jo, man kommer til at holde af Marie endnu mere. Jeg vil altid holde Maries minde højt i ære og er taknemmelig for at have truffet et så dejligt menneske. Æret være Maries minde.

*Niels Ebbe Huus,
sognepræst i Valsbøl 1988-2003*

I sorgen over, at et dejligt menneske for evigt er gået bort, prøver man på at få styr på tankerne og minderne, og til sidst bliver ejendommeligt nok stående glæden, glæden over at have kendt - og i mere end et årti har været så tæt på - et så dejligt menneske som Marie, når man nu alligevel og i sidste ende var en ansat og medarbejder for ægteparret Marie og Karl Otto Meyer.

Man kommer tæt på, når man er med i en ganske lille medarbejderstab, når hjemmet i Skovlund, et kontor i Kiel hhv. Flensborg og den noget trange plads i en bil er centralen. Centralen for tjenestelige samtaler, anvisninger, diskussioner om politiske udviklinger og planer om fremgangsmåder til alt, som et samfund og dets udvikling i et politisk rum afkræver.

Og så bliver der alligevel plads til mere og måske endda vigtigere - det personlige og det menneskelige. Vi kom tæt på hinanden, langt inde i det personlige. Det har jeg så fået lov til at opleve i utallige timer - i en sofa, en lænestol eller ved et gæstebord i og omkring hjemmet i Skovlund. En til tider let overspillet, men alligevel kon-

kret tilstedeværende bekymring i forbindelse med de mange valg, der var forestående og eksistentielle, en dyb udveksling om holdninger til en sag eller personer og så ikke mindst de overmåde mange glædesudbrud, når en ting, et valg for eksempel var gået godt.

Og altid var netop i disse mange oplevelser Marie centralt delagtig. Da lærte man Marie at kende og sandelig ikke blot som Karl Ottos elskede hustru, men som en fascinerende person fyldt med dybde i tankerne, kreativt og med stor humor.

Det var bare dejligt.

Derfor siger Petra og jeg tak til Marie, fordi vi fik lov til at være sammen med hende, lære hende at kende som et stort menneske med mangfoldige og dybe egenskaber, Derfor er glæden over at have været sammen med Marie på så tæt hold i sidste ende det, der bliver stående og langt overvejende.

Med alt dette i tankerne vil jeg ønske Karl Otto - og selvfølgelig også hele familien - at de må fastholde deres styrke og tro på livet.

Æret være Marie Meyers minde.

Dieter Lenz

Marie Meyer er ikke mere, men vi har minderne om et godt venskab igennem mere end 50 år og glæden over at have kendt en så stor personlighed. Jeg mindes med glæde alle de talrige fødselsdage, hun inviterede os damer til, mens Karl Otto med smil på læben svingede kaffekanderne.

I mine gemmer har jeg fundet nogle vers, som jeg skrev til hendes 70 års fødselsdag i 1996. Lad dem stå som minde:

Hvad Marie hun kan
- for det første . kan hun holde på en mand,
for den 29. december i år
har hun haft den samme i 47 år.
Du har taget din tørn
i hjemmet med jeres 5 dejlige børn,

med årene er det blevet til mange fle`r,
9 børnebørn hvis jeg tæller ret.
Og et oldebarn er på vej, det er sikkert og vist.

Du kan bruge kniplepinde,
du kan både karte og spinde,
ikke kun uld fra får,
men rigtige hundehår.
Du strikkede Kresten en dejlig trøje,
men med den du havde din møje,
når drengen i regnen gik,
du »Mesters« duft i næsen fik.
Den selvsamme hund,
en ubemærket stund,
sofabordet med halen ryddet,
naboens Dackel - hm - gik med i købet.

Langt på rejse med Karl Otto.
»Ved hans side« er dit motto.
I hinanden godt supplerer.
Mens han står på talerstolen,
du ej blot slænger dig i solen,
men er hjemmets håndværker.

Sy og strikke og brodere
kan du, også meget mere.
Samler gennem mange år
kuglepenne - ja jeg tror,
rundt omkring på dine døre
sidder 100 gange 40.
Mange fine kaffekander
over vinduet stander.
Male gør du osse. Smerter kan du trodse.

Da børnene var små, du var lærerfrue,
en masse selv du lærte, lod dig ikke kue.

Formand for Kvindeforeningen som ganske ung du blev,
efter Christine Lund i 1952. 13 år du virked til 1965.

Senere formand for SSF du var,
mange arbejdstimer det indebar.
Du har altid haft dine meningers mod.
For menighedsrådet du også i spidsen stod.

Du skaffede dig en kopimaskine, selv en computer du har.

Altid udfordringerne op du ta`r.
Du går på kursus, lærer sprog på eng-

elsk og på frisisk, dansk og tysk det kan du, sågar også sønderjysk.
Besøger fine steder i slotte og i huse, men bliver aldrig selv for fin, så du ej kan slagte får og svin, eller tale med din nabo.
Mange kræfter la` du i det ny forsamlingshus regi.
For mange års samarbejde i foreningslivet,
jeg hermed vil dig takke, det er givet.
En sådan kvinde, er vi glade for at kende.

Æret være Maries minde.

Lorenz og Gerda Lund

***

Hans Nissen

9.8.1936 – 14.3.2011

Fhv. gårdejer og skolebuschauffør
Hans Nissen døde i sit hjem i Hollingssted i en alder af 74 år. Hans hørte til den gruppe elever, der begyndte i Treja Danske Skole allerede den første dag, da skolen blev oprettet i oktober 1949.

Hans og hans hustru Leni var alle årene aktive medlemmer i Sydslesvigsk Forening - i lang tid som bestyrelsesmedlemmer.

Det var en selvfølge, at deres tre børn kom i Treja Danske Skole. To af dem er i dag ansat som lærere i det danske skolevæsen i Sydslesvig.

Hans og Leni åbnede altid deres gæstfri hjem for danske venner nordfra, der kom fra Jylland, Sjælland og Bornholm.

Allerede Hans' forældre inviterede til dagligstuemøder for den danske kreds i Hollingsted. Et overdådigt sønderjysk kaffebord var en selvfølgelighed ved sådanne lejligheder.

Æret været Hans Nissens minde.

Hermann Henken

***

Karoline »Lina« Paasch

1.9.1920 - 14.8.2011

Tumby-Strukstrup-områdets trofaste medlem Karoline »Lina« Paasch, f. Cordts døde efter et langt og arbejdsrigt liv på plejehjemmet Medigna i Slesvig.

Familien, gode venner og bekendte havde set frem til at holde Linas fødselsdag den 1. september, men sådan skulle det ikke gå; Linas kræfter ebbede langsomt ud.

Lina var Slesvig-pige, og her havde hun også sin skolegang; den længste tid på Ansgar-Skolen (opr. 1930). Ung var Lina, da hun blev gift - men desværre kom sorgen tidligt ind i Linas liv: hendes mand faldt ved fronten allerede i krigens første tid.

Da forældrene flyttede til Strukstrup, tog Lina og den lille datter med. I Strukstrup blev hun gift med Johannes Paasch, der var ansat ved amtsbanen Schleswiger Kreisbahn. Begge to var de aktive i det danske arbejde; især SSF og skolen. Lina stod for rengøringen i Strukstrup Danske Skole - fra starten i de lejede krolokaler, senere i Henrik Lassen-Skolen, indtil hun i 1971 blev fast medarbejder i den nyoprettede børnehaven i Mårkær.

I disse år deltog Lina i alle arrangementer på skolen. Hun var med til de praktiske forberedelser og tog først hjem, når alt var på plads igen.

Til trods for efterkrigstidens trange boligforhold, som også Lina og familien måtte lide under, formåede hun at skabe et varmt og trygt hjem for sin børneflokk.

Lina overtog forskellige tillidshverv inden for det danske arbejde; hun var formand for forældrerådet, formand for SSF Strukstrup og bestyrelsesmedlem i Tumby/Strukstrup danske menighed.

I landsbyen var Lina afholdt pgr. af sin hjælpsomhed og sit åbne væsen.

Æret være Linas minde.
SSF/SSW-Strukstrup,
Tumby/Strukstrup Kvindeforening,
Tumby/Strukstrup Danske Menighed,
Torsdagsklubben

* * *

Adeline Petersen

15.10.1940 – 12.8.2011

Adeline as tu rou - Adeline har fået fred.

Adeline er vokset op i Hvidding Herred med frisisk hjemmesprog, og dette sprog - freesk - har altid været en hjerteresag for hende. Hun talte bortset fra tysk, dansk og engelsk også hollandsk og vestfrisisk. Men hendes frisiske dialekts ve og vel lå hende meget på sinde.

Det mest omfattende arbejde fra hendes hånd er »Nordfreesk uurdebuk«, der blev til på baggrund af kilder fra hendes fars morbror, Peter Jensen, i samarbejde med ordbogsafdelingen ved Kiel universitet. En bedre ordbog findes ikke for fastlandsfrisisk.

Også »Wiringhiirde Oarbeskris« har nydt godt af hendes kompetence ved udarbejdelsen af teksterne til bladet »En krumpen üt e Wiringhiird«.

Hun var også dygtig til at undervise de studerende, der fik sans for, hvor meget hun vidste, og hvor god hun var til at formidle sin viden.

AG Spräke än literatuur ved Nordfriisk Instituut nød ligeledes godt af hendes arbejde, som hun udførte sideløbende med sin ansættelse ved instituttet.

Jeg lærte Adeline at kende og værdsætte i samarbejdet om den frisiske salmebog »Loow nü e Hiire«. Hun var på samme tid selv leder af »Wiringhiirder Songbuk-oarbeskris« og dygtig rådgiver for »E Tunerfloose«, som med den danske præst Jørgen Kristensen i Tønder tilpassede de salmer fra dansk af ældre oversættelse til et bedre frisisk uden at miste deres oprindelig betydning eller den flydende klang.

Også efter endt arbejdsliv har hun fortsat sit arbejde på Nordfriisk Institut og stået til rådighed med fyldestgørende svar på mange vanskelige spørgsmål.

Men så fik en ondartet sygdom overhånd, og hun måtte gennemgå vanskelige behandlinger. Hun holdt hovedet højt efter de første behandlinger, men til sidst måtte hun opgive kampen og ønskede en ende på smerterne. Det har hun opnået nu.

Adeline er nu i Guds gode hænder.

I taknemlighed for at have kendt Adeline.

Æret være hendes minde.

Adeline as önj e Wisinghiird mat freesk apwüksen än diheere spräke as for har ältens en hartenssåäge wään. Jü köö oufsänj foon tjüsch, dänsch än aingelsch uk naaserlönjsh än frysk, ouers et weel än wälj foont freesk läi har huuchst önjt häi. Et beest stuk årbe foon har hönj as et Nordfreesk uurdebuk eefter e forlääg foon harn täätensoome Peter Jensen önjt tuhuupeårbe ma en heelperfloose bait Uurdebökstää önj Kil. En bääder friisk uurdebök häawe we aw e hiile fåstewäl ai.

E Wiringhiirder Oarbeskris heet uk gödj hädj foon har koonen bait beårben foon da takste fort blees En krumpen üt e Wiringhiird.

Jü köö uk tu da studänte en gouen unerrucht düünj, for ja spörden, hü foole jü wust än hü gödj jü e spräke fermadle köö.

Uk e årbesfloose for Spräke än Literatuur daid uner har fermoogen wilert har årbe fort Friisk Instituut.

Ik liird Adelinen känen än ästemiiiren bait tuhuupeårben amt friisk sungebök Loow nü e Hiire. Jü wus gliktidi seelew liidjerin foon e Wiringhiirder Songbuk-oarbeskris än en kompetänten berädjer for e Tunerfloose, wat ma di dänsche preester Jørgen Kristensen da sunge üt ålere ouerseetinge üt et dänsch tu en bääder frasch önjpååse wälj suner dat e klång maner lachtluupen än e

eentlik bedjüsing feranerd wörd. Nau än nöögen heet Adeline for da manste än da swiiriste keere tu räi stiinj.

Uk eeftert iinje foont årbeslaawen önj har räntetid heets nuch wider fort Instituut årbed än huum köö nuch åltens en önjtuurd aw swiirie frååge fü-ünj. Ouers sü füng en fööl krunkhäid e ouerhönj än jü muurst slame behoon-linge düle. Eefter ark kuur köm s wi amhuuch, bloot tuleest köö s e kämp ai mör tuuple än wansched har en iinje foon wärk än wiideege. Suk heets nü långd.

Adeline as nü börjen önj Goodens hönj.

Tunkboor for än heew kånd Adeline.

*Enke Christiansen,
Lyksborg/ Luksborj*

* * *

Kresten Philipsen

29.6.1945 – 13.7.2011

Med taknemmelighed mindes vi i Syd-slesvig fhv. amtsborgmester og fhv. formand for Amtsrådsforeningen, Kresten Philipsen, Aabenraa, der døde i en alder af 66 år.

Gårdejerer fra Lundtoft valgtes ind i Sønderjyllands Amtsråd i 1978, blev i 1982 amtsborgmester, hvor han hurtigt – piberygende og jovial, rap i mælet og altid velinformeret – blev så populær, at folk kaldte ham "Hertug Kresten". Som højtprofileret formand for Amtsrådsforeningen 1994-2002 var han en kending i landspolitikken og en af Venstres grå eminencer.

Det sociale, sundhedssektoren og det grænseoverskridende samarbejde havde Kresten Philipsens ganske særlige interesse. Han gav startskuddet til det grænseoverskridende brandværns, ambulance- og redningshelikoptersamarbejde. Han var sammen med ikke mindst socialdemokrater i Kiel ophavsmand til grænseregionen, og han plejede aktivt forbindelserne til det danske mindretal i Sydslesvig.

Kresten Philipsen byggede bro mellem dansk og tysk i Sønderjylland og hen over grænsen. Han var således afgørende med til at fremme den fædelige mellemfolkelige udvikling i det dansk-tyske grænseland. En indsats, der overordnet ligeledes bidrog til, at det tyske mindretal i Nordslesvig og det danske mindretal i Sydslesvig langsomt nærmede sig hinanden.

Sønner af arbejds- og boligminister Johan Philipsen under Poul Hartling meldte sig i 2005 - efter 40 års medlemskab - diskret ud af Venstre. Ikke blot var han imod nedlæggelsen af amterne i Danmark. Også Venstres stigende krav om udlicitering og privatisering af kommunale opgaver delte han ikke. Kresten Philipsen valgte af disse og meget private grunde derfor at gå som amtsborgmester i 2000.

I 2001 blev han formand for Sydbank, og i en fire års periode var han også formand for Energi Syd.

Efter sin politiske pensionering understøttede han fortsat det dansk-tyske samarbejde, hvor han kunne. Således var han den første danske hovedtaler i forbindelsen med mindehøjtideligheden ved Sankelmark den 6. februar. For dette nød han yderligere anerkendelse blandt vore tyske naboer.

Sidst men ikke mindst lod han sig vælge til formand for den dansk-tysk-sydslesvigske støttekreds Arkæologisk Park Danevirke og var det så længe, den eksisterede. Sydslesvigsk Forening mindes Kresten Philipsens store interesse for Danevirke Museum og det historiske voldanlæg i området.

Kresten Philipsen har officielt og bag kulisserne været Sydslesvigsk Forening og det danske mindretal en god ven – ikke en skulderklapper, men en ven, der var kritisk, ærlig og loyal.

Det takker vi ham oprigtigt for.

Æret være Kresten Philipsens
minde.

*Dieter Paul Küssner,
SSFs formand,
Heinrich Schultz,
fhv. SSF-formand,
Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

* * *

Hanne Schaedla

3.1.1949 – 27.12.2010

Engang fortalte Hanne stolt, at hun, da hun tilfældigt kørte forbi, havde set røg fra et hus og forhindret en stor ildebrand.

Hannes børn mindede nu om den historie, og da vi herhjemme snakkede om det, kunne vi da godt huske det. Det holdt ellers noget hårdt. Hendes agtpågivenhed kom i avisen, men for os var det jo ikke noget særligt. En fælles veninde ville ikke være i live i dag, hvis det ikke havde været for Hannes agtpågivenhed og resolute ageren, og det er blot et eksempel af flere.

Det kom ikke i avisen, men hendes dygtighed og flid rygtedes allerede fra første færd i 1988, da hun kom til Ejdersted som distriktssygeplejerske for sundhedstjenesten og flyttede ind på den gamle Uffe-Skole i Tønning sammen med børnene.

Som sygeplejerske og præst kom vi til at gå godt i spænd sammen, og Heike var kollega med Hanne i hjemmeplejen, indtil vi rejste til Canada for ti år siden. Ved vor afsked holdt Hanne den tale, der nok gjorde strengest behov, men for Hanne selv blev det til over 20 år, før hun med tidlig pension og nogen tøven flyttede tilbage til sin fødeby Flensborg.

Tønning og Ejdersted fyldte selvfølgelig stadig meget i hendes bevidsthed, og vi må egentlig fortryde, at vi til sidst ikke snakkede mere med Hanne om gamle dage. Det gjorde hende godt.

Om det gode, som Hanne gjorde, er der en frase, som for en gangs skyld er fuldstændig rammende: dygtig og flittig langt udover pligtens bud. »Meget god« står der på hendes eksamensbevis fra Diako, og det passer også med hensyn til ting, hun ikke kan have lært på sygehuset.

Hun fik altid meget at se til, men der var også tid til at smørre et stykke brød, at stille aftensmad frem, at købe ind eller gå på apoteket for sine - og så når hun alligevel var undervejs at tage noget med for klienternes naboer, når de nu ikke kunne selv.

Med alt det som hendes arbejde fyldte, og hvor der også var plads til SSW og byråd, hvad andre dog må sige noget om, så Hanne ikke sig selv som et familiemenneske. Det må dog være et spørgsmål om, hvad man forstår derved. Hvis det drejer sig om glæde og stolthed over sine børn, kunne man lære meget af Hanne.

Hanne måtte herfra alt for tidligt, og så må vi i savnet ikke glemme at sige tak.

Vi vil ære hendes minde.

Heike og Preben K. Mogensen

Budskabet om vor forhenværende sygeplejerske Hanne Schaedlas alt for tidlige død udløste udover sorg også taknemmelighed for det virke, hun i Velt/Follervig udførte med så stor dygtighed.

Hanne tog sig udover tid til den nødvendige, omhyggelige pleje også tid til at leve sig ind i sine patienter, give dem vejledning og trøst og hjælpe dem med de ofte tidskrævende og komplicerede ture til myndighederne. Hun var i mange af vore hjem en skattet og afholdt gæst.

Men Hanne mærkede, at kræfterne blev mindre og glædede sig derfor til sit velfortjente otium, hvori hun så endelig ville få mere tid til børnebørnene og til at udfolde sine kreative evner. Sådan skulle det desværre ikke være.

Vi lærte især Hanne at kende som

kærlig og interesseret mor til nogle af vore elever. Hun kom til at gøre en positiv forskel på mange områder.

Æret være hendes minde.

*Margarete og Horst Hoop,
på foreningernes og egne vegne*

I de 20 år, hun arbejdede som Dansk Sundhedstjenestes sygeplejerske på Ejdersted, fik hun et godt og solidt ry blandt medlemmerne. Hun havde også et godt omdømme blandt byens læger. En patient kunne engang berette, at da vedkommende spurgte sin læge om videre behandling af sin sygdom, lænede lægen sig frem og sagde: Fragen Sie Schwester Hanne.

Ud over sit arbejde, som i de første år både bestod i ældrepleje, skole-børnehave- og spædbørnspleje, deltog hun i sin fritid i SSWs arbejde. Hun blev hurtigt medlem i SSWs distriktsbestyrelse, som hun sad i, indtil hun flyttede i 2009.

I årene 1991-93 var hun formand. Fra 1994 til 2003 var hun SSW-byrådsmedlem. Hanne var medlem af socialudvalget samt skole- og kulturudvalget. Senere var hun »borgerligt medlem« og fungerende næstformand i socialudvalget.

Inden hun flyttede fra Tønning, fortalte hun tit, at hun glædede sig til en travl pensionisttilværelse med rejser, børnebørn og kulturliv i Flensborg.

Æret være hendes minde.

*Kirsten Schlickert
og Ernst Uwe Baum*

Hanne Schaedla er ikke mere.

Der er mennesker, man aldrig glemmer, og som man er taknemmelig for at have fået lov til at lære at kende. Hanne var et af dem.

Vort første bekendtskab med Hanne gjorde vi i 1988, hendes første år som hjemmesygeplejerske på Ejdersted. Hun kom i vort hjem for at veje vore spædbørn. Og gud - hvor havde hun travlt. Hun fortalte om alle de projekter, hun kunne tænke sig at sætte i

gang. Hendes hjerte blødte for de ældre mennesker, og hun var altid parat med råd og dåd, når nogen havde behov.

Ja, det var Hanne - hun var altid i gang og i godt humør.

Tit var det flere aftaler, hun skulle koordinere. Det fungerede ikke altid, så hun hastede fra det ene møde til det andet. Børnehaven, skolen, hjemmebesøg, foreningsarbejde og det politiske arbejde i SSW, alt skulle passes.

Men - når det gjaldt - var Hanne til stede. Hun var ikke bange for vanskelige forløb i hverdagen. Opgaverne skulle løses, men uden at glemme fokus på patienterne.

Da Hanne fyldte 60, valgte hun at gå på pension. Hanne flyttede til Flensborg for at være i nærheden af sine børn og børnebørn og nyde det store kulturelle tilbud i byen. Desværre fik hun ikke meget ud af sit velfortjente otium, da hun kort efter blev ramt af sygdom.

Æret være Hannes minde.

*Bente Möller
og Jette Jochimsen*

***

Esther Schwarze

26.10.1930 - 13.11.2010

Meddelelsen om Esther Schwarzes pludselige død ramte mange med sorg, og minderne væltede frem. »Fru Schwarze« fra Christian Paulsen-Skolen står for adskillige som noget ganske særligt, når de som kolleger eller elever tænker tilbage på de alle de år, hun var lærer på CP.

Om kort, om langt blev løbebanen spændt, den er til folkegavn, den er til grøde;

I 35 år har jeg kendt Esther og i næsten lige så mange år har hun givet mange impulser til mig og været nærværende

og interesseret i mit og skolens daglige liv. Esther fulgte med til det sidste.

Vel blev løbebanen nok spændt langt, målt i år, efter en almindelig målestok, men menneskeligt det blev til folkegavn og grøde, kan der næppe herske tvivl om.

Esther blev født på en gård i den sydfynske landsby Oure nær Svendborg, hvor højskole og friskolekulturen var en levende del af hendes opvækst, som ikke var lige morsom op gennem 1930ernes krisetider.

Men Esther var vedholdende i den grad, så hun fik tingene til at mage sig, som hun gerne ville. Trods hendes fars modstand, som ville have hende ud at tjene, hvorfor hun kom i huset på godset Tisselholt, endte hun dog på Skårup Seminarium, for lærer det ville hun være, hvilket tidligt stod helt klart for hende og for hendes omgivelser.

Efter faderens død solgte moderen gården, og hun og Esther, som var enebarn, flyttede i et hus i Skårup, og nu tog tingene fart. Hendes gamle lærer presser på, og Esther kommer i præparandklassen på Skårup Seminarium i sommeren 1949, hvor fire års læreruddannelse ventede.

To år senere skete underet. Helmuth fra Flensborg begyndte på Skårup Seminarium, og dermed var Esthers og Helmut's lykke gjort. Senere kom Esther i praktik i Flensborg på Friserbjergskolen og i Satrup, og herefter var vejen banet for det aktive lærerpar. De blev ansat som lærer i det danske mindretal i Sydslesvig. Helmuth i Sporskifte på Oksevejens Skole, og Esther på Friserbjergskolen og Skolen ved Nørreport i Flensborg. I 1958 mødes ægteparret Schwarze på Friserbjergskolen, hvor Helmuth var blevet ansat året før. Siden fulgtes deres skoleveje ad helt frem til pensioneringen. Først på Friserbjerget senere fra 1966 på Christian Paulsen-Skolen. Det blev til folkegavn, til grøde og et væld af elever. Engageret og arbejdsomme var de begge to, og ellers skulle Esther nok skubbe på.

Hun var en utrolig drivkraft i skolehverdagen.

Esthers lærergerning begyndte med hjælpeskoleeleverne på Friserbjergskolen, og efter flytningen til Christian Paulsen-Skolen var Esther fast inventar i folkeskolen. Et utal af gange har hun startet en ny 1. klasse. Lært dem at læse og skrive og fået dem til at lytte. Ingen som hun kunne fortælle en historie så intenst. Ingen som hun kunne fortælle om Flensborg bys historie. Ingen som hun var så vedholdende, indtil sidste elev i klassen var med.

I en lang årrække var Esther derudover lærer i støtteholdsundervisningen, det der i dag hedder specialundervisningen, men det er og var det samme. Eleverne skulle lære at læse og stave rigtigt, og det fik de hos Esther. Vedholdende, men også kærligt. Ikke noget med at give op.

Oven i alt dette var Esther også »rejselærer«. Hun var synonymet for ferierejserne. Hver sommer skulle så mange som muligt op til »plejeforældrene« i Danmark. Var en elev tilmeldt ferierejserne, så fik de også en plads og kom af sted. Det skulle fru Schwarze nok sørge for.

En indædt arbejdsindsats kendetegnede hendes gang på skolen, når vi nærmede os sommerferien. Så mange elever som muligt skulle til Danmark og have et ordenligt »sprogbad«. Det var hun bevidst om.

Esthers 38-årige virke som lærer i Sydslesvig var en hjertesag for hende. Det blev i sandhed til folkegavn, det blev til grøde for den enkelte elev og det danske mindretal.

Vi er Esthers Schwarze stor tak skyldig på Christian Paulsen-Skolen og vil mindes hende i taknemmelig.

Æret være hendes minde.

*Jens Erik Salomonsen,
Christian Paulsen-Skolen*

***

Dieter Schwarzer

† 14.4.2011

Medlemmerne i SSF- og SSW-distrikterne Bøglund har mistet en trofast ven: Dieter Schwarzer fra Bjerringbro døde i april efter mange års alvorlig sygdom, der gjorde ham til kørestolsbruger og totalt afhængig af hjælp til at klare hverdagens ganske almindelige gøremål.

Kontakten mellem Grænseforeningen Bjerringbro, hvis formand Dieter Schwarzer i en årrække har været, og Bøglund blev etableret i 1982, da distriktsarbejdet her begyndte.

Siden da blev kontakten ikke bare vedligeholdt men uddybet og styrket ved regelmæssige gensidige besøg. For Dieter Schwarzer var besøget i Bøglund i anledning af årsmøderne et tilbagevendende højdepunkt i årets gang. Hvert år siden 1982 har Dieter taget turen sydpå – i de senere år hjulpet af sin hustru Ninna for at være med til aftenmødet og søndagens friluftsmøde i Slesvig.

Dieter Schwarze var Harreslev-dreng – han kom som sydslesvigsk feriedreng til Bjerringbro, og et varigt venskab opstod med feriehjemsfamilien. Her mødte Dieter sin senere hustru Ninna ved en familiefest. Efter giftermålet bosatte det unge par sig i Bjerringbro, og Dieter fik arbejde indenfor transportbranchen. Ægteskabet forblev barnløst – men så længe Dieters helbred tillod det, modtog ægteparret hvert år to sydslesvigske feriepigler i deres hjem.

Her i Bøglund mindes vi Dieters store indsats og interesse for vort danske foreningsarbejde i taknemlighed og ærbødighed.

Æret være Dieter Schwarzers minde.

SSF og SSW Bøglund

***

Inger Sommerfeldt Huus

2.1.1937 - 7.12.2010

Et kært menneske er ikke mere. Inger Huus er død.

Så kører tankerne baglæns. Jeg husker tydelig for snart 16 år siden, at Inger kom til præstgården i Valsbøl. Niels Ebbe skulle en tur til Paris med en ny dame. Jeg passede telefonsvareren. Siden har vi nydt godt af Ingers gæstfrihed og kærlige væsen.

Som præstekone havde hun ofte småkager med, når de besøgte de gamle på alderdomshjemmet.

Hun elskede naturen, så hendes lille have i Store Vi var hendes et og alt. Kom man på besøg, skulle man hurtig ud og se et eller andet i haven.

Selv ukrudt nænnede hun ikke at fjerne, så Niels Ebbe mente, at det var nok bedst at gårdspladsen foran til blev belagt med fliser og sten. Så havde Inger sit bag ved huset. Og her skulle ingen blande sig.

Det kneb ofte for Niels Ebbe at få hende med ud at rejse, men som hun selv sagde, at en gang i mellem var hendes »nej'er« slidt op, og så måtte hun med. Når de så var hjemme igen, var hun altid glad for det, hun havde oplevet.

Om det var med læsekreds eller en lille formiddags-madklub, eller man kom alene, har vi nydt mange gode timer sammen med Inger og Niels Ebbe i deres dejlige stuer både i Valsbøl og Store Vi.

I det seneste år satte Ingers utallige sygehusbesøg og hjemlig pleje et punktum for den dejlige tid. Med dyb taknemlighed beundrede vi Niels Ebbes kraft, vilje og kærlighed i den måde, han har plejet og passet Inger på.

Æret være Ingers minde.

Martin Bjerringgaard

Vi har mistet Inger i vor gode vennekreds. Efter lang tids sygdom var det slut med Ingers kræfter. Hun blev overført fra Diako til hospits i Flensborg til en smukt pyntet stue.

Niels Ebbe havde pyntet stuen med fine ting fra deres hjem, ting som Inger med sine flittige hænder havde lavet igennem årene.

Men Inger nåede knap at se det. En lang og pinefuld sygdomsperiode var slut.

Vi vil savne dig, Inger - dit gode humør - din dygtige hånd og dit dejlige smil.

Vi har ikke hørt dig klage over din situation.

Stor beundring for den måde, I begge to har tacklet forløbet på. Du, Niels Ebbe, har ikke vidst alt det gode, du vil gøre for Inger med rejser, ture og andet godt.

Inger fulgte med lige til det sidste, så meget som kræfterne tillod.

Vi i vennekredsen har nydt jeres gæstfrihed til overmål med gode samtaler og gemytlig samværd.

Æret være Ingers minde.

Søren og Annelise Lund

Inger er ikke mere iblandt os, nu må vi leve videre på minderne.

Heldigvis har vi mange gode minder, lige fra da hun for mange år siden kom til Valsbøl præstegård og blev gift med Niels Ebbe, til sin død.

Inger var et dejligt menneske, som man nemt kom til at holde af. Hendes store interesse var naturen, både dyr og planter holdt hun meget af. Hun kendte alle havens fugle og kunne imitere deres stemmer. Planter og blomster kunne hun også sætte navn på. Haven var hendes et og alt, hun havde ingen ukrudt i haven, kun vilde blomster, så det var et savn for hende, da hun ikke længere kunne passe den.

Hun var fænomenal til al slags håndarbejde. Hendes mange arbejder kunne vi beundre i deres fælles hjem.

For år tilbage underviste hun os

kvinder i Skovlund-Valsbøl Kvindeforening i knipling. En tid lang samlede hun også en flok kvinder til håndarbejde i Valsbøl præstegård, det var hyggeligt. Utallemange er de kager vi har nydt, og som hun havde bagt.

I læsekredsen, som har eksisteret i en årrække, var hun ofte en god og sjov fortæller.

Inger har været Niels Ebbe en god støtte gennem årene. Hun fulgte ham til Canada, da han fik job derovre i et par år. Selv om hun hellere ville blive hjemme og nyde hus og have, fik også hun en stor oplevelse ud af opholdet. Ligeledes har de haft mange gode rejseoplevelser sammen.

I den sidste svære tid er det så Niels Ebbe, der har støttet Inger på bedste vis.

Æret være Ingers minde.

Lorenz og Gerda Lund

Så skete det uafvendelige. Inger Huus er død. Stille, roligt og befriet for mange smerter. Inger Huus er befriet for smerter, og tilbage står vi, en stille flok, som må forsøge at erkende, at det nok var bedst sådan, og at vi lærte et dejligt menneske at kende.

Inger kom sammen med sin mand, lærer Finn Brenfelt, til den dengang lige færdigbyggede danske skole i Lyksborg.

Inger havde en bankuddannelse fra Frederikssund, og hun tog gerne imod opfordringen om at blive skolesekretær ved den nyindviede skole. På skolens forkontor kunne elever, lærere og forældre møde en stilfærdig og venlig Inger Brenfelt, eller blot kaldt Inger. Hun formåede at klare alle skoledagens forekommende situationer, det være sig de nødvendige telefoniske forespørgsler og store, trivielle statistiske indberetninger, som skoleinspektøren ikke rigtigt kunne overskue. Og Inger kunne sætte et plaster på, og puste, når den lille dreng kom til hende i et frikvarter, hvor verden havde været ham for hård. Inger kunne også lægge

øre til, når en lærer havde sine ting at klage over.

Ingers uddannelse forbundet med hendes stiltfærdige, pålidelige væsen gjorde, at hun hurtigt blev valgt ind i forskellige foreningers bestyrelser fx som kasserer i den lokale ungdomsforening.

Jeg vil også nævne, at Inger var et musiksk menneske. Hun elskede hjemmelivet med mand og børnene Carsten og Sanne. Hun elskede at læse og nød den nye danske litteratur. Hun elskede musik, således særdeles at synge med i Torsdagskoret. Og Inger lavede de fineste kniplingsarbejder, og kirken i Lyksborg kan glæde sig over hendes smukke alterdug.

Mange kan endnu huske Ingers sorg, da hun mistede sin mand Finn. Hvor var det derfor skønt, da hun fandt sin nye ægtemand Niels Ebbe Huus, dansk præst i Valsbøl. På dette sted fik Inger, som præstefru, som del af det danske samfund en dejlig sidste del af sit liv. Hun gik fuldt ind for dette nye liv og fik hurtigt opbygget en stor og tryk vennekreds både der og senere i Store Vi.

Æret være hendes minde.

Harry Jensen

Da jeg begyndte på Lyksborg Skole i 2001, blev jeg på min første arbejdsdag modtaget af daværende skolesekreter Inger Huus. Jeg kan tydeligt huske den dag. Hun sad på forkontoret med sin venlige fremtoning og hilste mig hjertelig velkommen.

Hendes utrolig venlige facon og fine situationsfornemmelse har jeg nydt i den tid, vi arbejdede sammen. Intet problem var for stort, for det kunne og skulle løses. Sådan var det bare.

Børnene kunne rigtig godt lide hende og var allerede trøstet, inden de fik plaster på. Hendes smil og varme udstråling kunne ingen unddrage sig.

Heller ikke de voksne.

Hun forstod også at sige fra på sin egen venlige dog bestemte måde.

Hun ordnede mange ting, og det gik

let fra hånden, stille og roligt.

Hun var også vellidt blandt personalet - bestemt ikke kun, fordi hun i ny og næ forkælede os med for eksempel hjemmebagte Sarah Bernard-kager.

Nogle mennesker kan også se med »hertet«. Det kunne Inger. Vi fik os ofte en god snak om bøger, naturen og haven. Hendes kærlighed for naturen var stor. Jeg kan stadig se hende med sin brune pelshue komme hen over skolegården med et stort smil og en bemærkning om den dejlige vintermorgen og det fantastiske syn efter en iskold nat med rimfrost.

Sidste gang jeg mødte Inger var til »100% demonstrationen« i 2010. Allerede dengang var hun meget syg, alligevel var hun med. Også det var kendetegnende for hende at leve med og interessere sig for det, der sker, at involvere sig på den gode måde og med et åbent sind.

Inger Huus begyndte på skolen i 1975. Hun har virket som skolesekretær i 28 år. Hendes varme og gode ånd kan stadig mærkes, når jeg tænker tilbage på hende.

Æret være hendes minde.

*Anne Andersen,
skoleinspektør,
Lyksborg Danske Skole*

***

Edmund Srogosz

† 20.5.2011

Efter kort tids alvorlig sygdom døde Edmund Srogosz, Skovby, i en alder af 93 år. Gennem mange årtier var han en aktiv støtte for det danske mindretal.

Det stod ikke skrevet over hans vugge i Niewiesz nær Lodz i Polen, at han skulle komme til at tilbringe det meste af sit voksne liv i Tyskland. Det var da heller ikke frivilligt, men som tvangsudskevret arbejder, at han i 1941 kom til Flensborg. Efter krigen byttede han status med sine vogtere, idet han gik ind i den engelske hær.

Det var som vagtmand for englænderne, at han i Slesvig mødte Hildegard, som han blev gift med i 1950. Gennem hende blev han knyttet til det danske mindretal, hvor også parrets børn fandt deres hjemsted.

Helt frem til 1959 var Edmund Srogosz tilknyttet den engelske hær, hvor han opnåede den højest mulige rang for sergenter. Han kunne godt lide sit arbejde, men de hyppige forflytninger var vanskelige at forene med ønsket om et nært familieliv.

I stedet skiftede Edmund Srogosz til et lokalt byggefirma.

Sit fødeland genså han først i 1979. Først da overvandt han sin mistillid til det kommunistiske styre og besøgte Gdansk, tidligere Danzig. Siden blev det næsten årligt til en busrejse til Polen, hvor både Hildegard og han samt resten af selskabet nød godt af, at ægteparret begge talte polsk.

Anker Simonsen

Edmund Srogosz blev begravet fra en fyldt kirke i Skovby. Vi var mange, der ville sige et sidste farvel til ham.

For SSF var Edmund en mand, vi kunne regne med til alle vore aktiviteter, uanset om det var senioreftermiddag, lotto, julefest eller forårsmorgensbord. Edmund kom og bidrog med sit gode humør og sin lune til en fin stemning. Ved begravelseskaffen fortalte Hildegard om, hvordan de to altid holdt sammen og var der for hinanden, og hvor taknemmelig hun havde været for at være gift med Edmund. Godt, at de to nåede at fejre diamantbryllup sidste år.

De sidste uger var Edmund dog så syg, at døden blev en befrielse.

Vi vil savne ham.

*Pia Wilm,
SSF Skovby*

* * *

Hans Thrane

7.3.1921 – 21.2.2011

Hans Thrane, Grindsted, døde kun 14 dage før sin 90 års fødselsdag.

Dermed gik en af Sydslesvigs store gavegivere bort, men glemt bliver han ikke. Sammen med sin hustru Gertrud havde Hans Thrane en hjertesag. Det var Sydslesvig, og i dag står Det Danske Hus i Sporskifte som symbol på parrets store tilknytning til mindretallet.

Gertrud Thrane nåede ikke at opleve færdiggørelsen i september 2007, men det gjorde Hans. Han var med til at tage det første spadestik, han var med til rejsegildet og til indvielsen og mærkede glæden i bydelen over det ny hus.

- Uden jer, der aldrig har svigtet det danske arbejde syd for grænsen, havde vi ikke stået her i dag, understregede generalsekretær i Sydslesvigsk Forening, Jens A. Christiansen, da huset blev indviet en solskinsdag i september.

Hans Thrane stiftede allerede bekendtskab med det danske arbejde i Sydslesvig i sin barndom og kunne fortælle om flere cykelture gennem hele Sydslesvig på kryds og på tværs, ligesom han deltog i alle årsmøder, lige så længe helbredet kunne klare det.

FIA

To uger før sin 90 års fødselsdag døde Hans Thrane, Grindsted.

Sydslesvig-vennen Thrane og hendes hustru Gertrud, der døde for et par år siden, har skrevet sig ind i den sydslesvigske taknemmeligheds historie og hjertenerne hos især de danske i Flensborg-Sporskifte, fordi det takket være deres personlige donation lykkedes at erhverve den grund, som Det Danske Hus i Sporskifte siden blev bygget på.

Vi husker det ydmyge ægtepar Thrane som et altid interesseret og engageret par, der fulgte den sydslesvigske danskhed i tykt og i tyndt. Når det gik godt, glædede parret sig sammen med

de danske sydslesvigere; og når det gik knapt så godt, som da ligestillingen af de danske skoler i Sydslesvig blev ophævet i fjor, sårede det Hans Thrane dybt og vakte hans harme.

Gertrud og Hans Thrane kom gerne til Sydslesvig. De var med til alle årsmøderne, da de endnu havde kræfterne til det. De parkerede som regel deres bil i Flensborghus' gård, og overnattede i den. Der skulle ikke bruges penge på hotel.

De penge skulle ligesom alle parrets andre midler gå til et godt formål, et synligt mødested for de danske i Sydslesvig. Barnløse som de var, ordnede de betids deres materielle eftermæle sammen med Slesvig-Ligaen og Sydslesvigsk Forening. Trodsende alder og sygdom og til begges store tilfredshed og glæde blev grunden overfor skolen i Sporskifte købt, men allerede til indvielsen kom Hans alene...

Det Danske Hus i Sporskifte vil stå som et varigt minde om gode kræfters samarbejde til fordel for et pænt og funktionelt dansk samlingssted i Sporskifte - men i særdeleshed til minde om det trofaste og rundhåndede ægtepar Gertrud og Hans Thrane, om deres kærlighed til Sydslesvig og om tætte venskabelige bånd mellem dem og mindretallet - altså mellem danske på begge sider af grænsen. Huset bruges meget - til gavn og glæde for de danske på egnen - og dermed helt i »Thranernes« ånd.

Vi i Sydslesvigsk Forening vil ære Hans Thranes - og Gertrud Thranes - minde.

KONTAKT

Vor sidste Thrane er fløjet bort

Få uger inden Hans Thranes 90 års fødselsdag fik vi den sørgelige melding, at Slesvig-Ligaens æresmedlem Hans Frederik Thrane var død.

Hans Thrane var det, vi med ordets inderligste betydning kalder en hædersmand. Altid venlig og glad og med en humoristisk indgang til mange ting.

Hans største interesse var forholdene for det danske mindretal i Sydslesvig.

Han nævnte selv en gang, at han næsten fik Sydslesvig-bacillen ind med modermælken, og at han som dreng sammen med sin far drog på cykel til de danske årsmøder.

Senere, når han alene deltog i årsmøderne, skulle han have det hele med alle dagene og overnattede derfor i sin lille bil sovende på førersædet for at spare på udgifterne.

Hans Thrane havde ikke tal på de mange årsmøder, han har deltaget i - men det var mange - rigtig mange, og han savnede det forfærdeligt, hvis han et år var nødsaget til at melde fra til et møde.

Medlemsskabet i Slesvig-Ligaen startede allerede i 1955, og hurtigt blev han et aktivt medlem, der stillede sig til rådighed som indsamler ved de store kampagner, der i 1950'erne og 1960'erne blev stablet på benene til fordel for bygningen og udvidelserne af specielt skolerne i Rendsborg-Egernførde amt.

Så sent som i december 2010 solgte han julemærker og hentede tilskud til ligaen til fordel for det danske arbejde.

Hans Thrane var aktiv lige til det sidste, men vi kunne godt mærke, at kræfterne slap op, og han meddelte, at dette var sidste gang, han ville deltage aktivt i vort indsamlingsarbejde.

I 1972 var Hans Thrane blevet indvalgt i ligaens bestyrelse.

Med trofasthed over for foreningens idegrundlag deltog han med enestående flid og interesse i bestyrelsens arbejde.

I 27 år var han et skattet medlem af foreningens bestyrelse, og i forbindelse med hans udtræden i 1999 blev han udnævnt til æresmedlem og modtog i den forbindelse Slesvig-Ligaens hæderstegn.

Hans Thranes store interesse for mindretallet gav sig udslag i mange tanker, og min forgænger i formandsstolen, nu afdøde Ingvard Bro foreslog en gang Hans og hans afdøde hustru

Gertrud Thrane, at de sammen med Slesvig-Ligaen donerede penge til opførelsen af et kulturhus i Flensborg.

Gertrud Thrane opnåede aldrig at se bygningen.

Hans Thrane derimod fik det hele med - overdragelsen til SSF i Flensborghus af den store check på en lille million, hvoraf Gertrud og Hans Thrane donerede halvdelen, en million som blev brugt ved købet af grunden på Oksevejen, det første spadestik som blev taget en kold januardag i 2007 og til indvielsen af huset i september samme år.

De har begge - Gertrud og Hans Thrane - sat sig et varigt og kærligt minde om deres årelange virke for danskheden i Sydslesvig.

Slesvig-Ligaen vil med stor respekt og taknemmelighed mindes ikke mindst Hans Thranes gerning og indsats for det danske mindretal i Sydslesvig.

Vor Thrane er fløjet bort - æret være hans minde.

*Flemming Radsted Madsen,
Slesvig-Ligaen*

Hans Thrane var æresmedlem i Grænseforeningen i Grindsted-Billund og var i en længere periode i bestyrelsen.

Interessen for Sydslesvig blev vakt allerede i barndommen ved cykelture rundt i den landsdel, der ikke kom med til Danmark ved genforeningen i 1920. For Hans Thrane blev det til en livslang tilknytning til det danske mindretal, og han forsømte ingen årsmøder i Flensborg.

Ægteparret Gertrud og Hans Thrane havde ingen børn og besluttede derfor at testamentere deres formue til fordel for det danske mindretal i bydelen Sporskifte i Flensborg. Denne store donation blev en del af grundlaget for opførelsen af forsamlingshuset »Det Danske Hus«, der kunne indvies i 2007.

Det var en festdag for Hans Thrane. Desværre var Gertrud Thrane død før indvielsen.

Det var planlagt, at Hans Thranes 90 årsdag skulle fejres med vennerne i Sporskifte, men sådan skulle det ikke være.

Æret være Hans Thranes minde.

*Verner Jensen,
Grænseforeningen
i Grindsted-Billund*

Tro, håb og kærlighed. Denne Treklang kendetegnede Hans Thranes liv.

Vi lærte ham at kende som en stille og ydmyg mand med en stor almen viden om alt, der hørte til tiden, men også om alt, der havde ført Danmark til det, det er nu. Og dertil hørte Sydslesvig.

Hans Thrane havde en enorm viden om Sydslesvig, og han huskede nærmest hver eneste facet af mærkedage i forbindelse med skoleindvielser og årsmøder igennem tiderne. Han huskede også utroligt mange navne. Det var bare så imponerende.

Det var yderst berigende at være sammen med ham. Hans Thrane havde en urokkelig tro på danskheden i Sydslesvig. Han talte aldrig til os om genforening, men han troede på det folkelige fællesskab mellem de danske sydslesvigere og Danmarks befolkning. For ham drejede det sig om en fælles folkelig enhed, som han og hans elskede kone Gertrud, der gik bort for 5 år siden, gerne ville styrke med alt det, de kunne formå.

Hans Thrane troede på sydslesvigerne. Han var en yderst aktiv mand både i Grænseforeningen i Grindsted og i Slesvig-Ligaens styrelse, hvor vi lærte ham at kende som en mand, der var med til at præge Slesvig Ligaen på sin egen stille facon, der dog havde en stor gennemslagskraft. Jeg tror, at det især var hans noble og retsindige væsen, der gav ham den respekt og absolutte kærlighed, alle følte for ham.

Kære Hans!

Vi i Sporskifte vil med stor taknemmelighed huske dig og Gertrud for jeres store pengegave, der muliggjorde

oprettelsen af det Danske Hus, fordi det var igangsætter af hele det flotte projekt.

Det Danske Hus er i mellemtiden blevet mere end et tilløbsstykke for den danske befolkning i Sporskifte, men også for hele det danske mindretal i Sydslesvig. Det må have glædet dig at vide, at projektet blev en så stor succes, og det må have glædet Gertrud, som du savnede så meget, og som du, som du så ofte fortalte, fortsatte med at snakke sammen med hver eneste dag efter hendes død.

Det var dit - jeres - håb, at Det Danske Hus ville være med til at styrke den lokale danskhed i Sporskifte og at det ville være med til at knytte stærke bånd til Danmark. Dette håb prægede hele dit - jeres - store, stille virke.

Vi husker med stor taknemmelighed dine besøg hos os i Sporskifte. Vi regnede altid med, at du deltog i vore årsmøder på stedet, og vi foretog lange bilture om lørdagen med de dertil hørende gode og lange samtaler undervejs, der fulgte med. Dem glædede vi os til, fordi du hver gang kunne berige os med yderligere viden om Sydslesvigs historie. Ja, du kendte hver en afkrog.

Vi så frem til hyggelige julebesøg hos jer i Grindsted. Også her oplevede vi jeres viden og indsigt i sydslesvigske forhold.

Nu så vi i Sporskifte frem til at kunne fejre din 90 års fødselsdag i Det Danske Hus om kort tid, men du nåede det ikke.

Vi havde undt dig at kunne stå som fejret og elsket midtpunkt til en sådan fest. Vi håber, at du og Gertrud, dér, hvor I er nu, vil kunne føle den forbundethed, vi i Sporskifte har med jer.

Vi i Sporskifte har mærket din og Gertruds kærlighed og hengivenhed til os på en sådan måde, at vi føler, at vi er en del af din familie, ja, at vi er jeres sydslesvigske familie.

En stor, skønt stille og ydmyg mand, er gået bort. Gertrud og Hans Thrane,

vi savner jer, men vi vil altid mindes jer med dyb kærlighed og hengivenhed.

Æret være Hans Thranes og hans elskede hustru Gertruds minde.

p.v.a. jeres mange venner i Sporskifte

*Anne-Margrete Jessen,
Oksevejens Skole*

***

Hilde Vendelhaven

22.10.1937 – 24.12.2010

13 år efter pensioneringen i november 1997 døde Hilde Vendelhaven, født Christiansen, Flensborg, i julen 2010, 73 år gammel.

Kontoruddannet, blev det til 38 års ansættelse i Sydslesvigsk Forening for Hilde, der var sekretær for fire generalsekretærer på Dansk Generalsekretariat.

Hilde var en pålidelig, fagligt dygtig og loyal medarbejder, der havde orden i tingene men som ikke tillagde den personlige omgang med kollegerne den store betydning; chefens tarv var altafgørende for hende. Men respekteret af alle - det var hun.

Hilde oplevede sin store lykke i mødet med pastor Frants Vendelhaven. I ham og deres fælles omgangskreds fik hun de udfordringer, som hun havde efterlyst i sit privatliv.

Omend altid aktiv kulturelt oplevende, teater- og musikelskende, belæst og interesseret i en god meningsudveksling, fik Hildes privatliv som præstefrue gennem ægteskabet med Frants en ny og lykkelig dimension.

For nogle år siden led hun den tort at måtte tage afsked med sin elskede mand. Først kom han på plejehjem, hvor hun næsten dagligt besøgte ham - siden døde han.

Ufortrødent fortsatte hun med at dyrke de venskaber, der endnu eksisterede, forblev i kontakt med sine »plejesøskende« fra feriebarnefamilien på Fyn, som hun havde kendt og fulgt igennem 60 år, og som betød så meget

for hende; og hun dyrkede fortsat sine kulturelle aktiviteter - omend i reduceret omfang, for helt rask var hun ikke.

Når Hilde mødtes med tidligere kolleger, blev der altid snakket gamle dage, som blev en betydende del af hendes liv. Som f.eks. ved SSFs julefrokost for to år siden, hvor Hilde ligesom alle fhv. medarbejdere traditionen tro var inviteret med.

I SSF vil vi ærefuldt mindes Hilde Vendelhaven.

*Jens A. Christiansen,
generalsekretær i SSF*

INDHOLDSFORTEGNELSE

AKTIVITETSHUSET I FLENSBORG:	181
BORGERFORENINGEN - tilsluttet SSF:	186
CHRISTIAN LASSENS MINDEMUSEUM:.....	188
DANMARKS-SAMFUNDET:	190
DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:	156
DANSK ERHVERVSFORENING I SYDSLESVIG – tilsluttet SSF:	192
DANSK HUSFLIDSKREDS SYDSLESVIG:.....	194
DANSK KIRKE I SYDSLESVIG:	148
DANSK SANTALMISSION, INITIATIVGRUPPEN I SYDSLESVIG:.....	195
DANSK SKOLEFORENING FOR SYDSLESVIG:.....	134
DANSK SPEJDERKORPS SYDSLESVIG:	196
DANSK SUNDHEDSTJENESTE FOR SYDSLESVIG:.....	160
DEN SLESVIGSKE KVINDEFØRENING - tilsluttet SSF:	235
DET LILLE TEATER FLENSBORG:	204
DSH – FORENINGEN AF AKTIVE KVINDER I SYDSLESVIG - tilsluttet SSF:	180
DYBBØLDAGEN 2011	39
EN DIMISSIONSTALE:	142
EUROPEAN BUREAU FOR LESSER USED LANGUAGES - EBLUL:	204
FDF SYDSLESVIG:.....	205
FILMKLUBBEN FLENSBORG-BIFFEN - tilsluttet SSF:	213
FLENSBORG AVIS A/S:.....	174
FLENSBORG DANSKE JOURNALISTFORENING – tilsluttet SSF:.....	211
FLENSBORG KIRKEHØJSKOLE:	229
FLENSBORG Y´S MEN´S CLUB - tilsluttet SSF:	212
FOLKEUNIVERSITET – tilsluttet SSF:	215
FORENINGEN NORDEN I SYDSLESVIG – tilsluttet SSF:.....	215
FRIISK FORIINING - tilsluttet SSF:	217
FÆLLESLANDBOFORENINGEN FOR SYDSLESVIG – tilsluttet SSF:.....	223
FØDERALISTISK UNION AF EUROPÆISKE FOLKEGRUPPER (FUEV):.....	222
GAARDEJER CHRISTIAN LASSENS MINDEFOND:	189
GRÆNSEFORENINGENS SOMMERHUS GENNERHUS	224
HISTORISK SAMFUND FOR SYDSLESVIG - tilsluttet SSF:.....	225
HUSUM CRICKET CLUB:	226
JARUPLUND HØJSKOLE:	228
J.C. MØLLER-FONDEN:	227
KOBBERMØLLE DANSKE SKOLE:	143
KOBBERMØLLE MUSEUM OG INDUSTRIMUSEET:.....	230
MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE - MBU:	239
MIKKELBERG – CENTER FOR NORDISK KUNST OG CRICKET:.....	242
MINDEORD:.....	330

NIELS KJEMS-INITIATIVPRIS 2011:.....	258
NORDISK INFORMATIONSKONTOR:.....	243
OBERST H. PARKOV'S MINDEFOND:	275
SANKT KNUDS GILDET FLENSBORG - tilsluttet SSF:	248
SLESVIG FOLKEKOR – tilsluttet SSF:	252
SLESVIGSK KREDITFORENING – tilsluttet SSF:.....	253
SPROGFORENINGEN I SYDSLESVIG:.....	260
SSW-LANDDAGSGRUPPEN:	111
STUDIEAFDELINGEN OG ARKIVET VED DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:.....	263
SYDSLESVIG-DAGBOGEN	278
SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING - tilsluttet SSF:.....	232
SYDSLESVIGS MUSEUMSFÖRENING - tilsluttet SSF:.....	265
SYDSLESVIGSK FÖRENING'S JULEMÆRKER »JUL I SYDSLESVIG 2011«:.....	276
SYDSLESVIGSK OPLYSNINGSFORBUND:	266
SYDSLESVIGSK SELVHJÆLP (SSH) – tilsluttet SSF:.....	262
SYDSLESVIGSKE BÖRNS FERIEREJSER:	208
SYDSLESVIGUDVALGET:.....	267
SYDSLESVIGS DANSKE UNGDOMSFÖRENINGER:	128
SYDSLESVIGSK FÖRENING:.....	18
SYDSLESVIGSK FÖRENING FOR EJDERSTED AMT:.....	87
SYDSLESVIGSK FÖRENING FOR FLENSBORG AMT:	69
SYDSLESVIGSK FÖRENING FOR FLENSBORG BY:.....	64
SYDSLESVIGSK FÖRENING FOR GOTTORP AMT:.....	78
SYDSLESVIGSK FÖRENING FOR HUSUM AMT:	91
SYDSLESVIGSK FÖRENING FOR RENDSBORG-EGERNFÖRDE AMT:.....	83
SYDSLESVIGSK FÖRENING FOR SYDTÖNDER AMT:.....	98
SYDSLESVIGSK FÖRENING'S BILLEDSAMLINGSUDVALG:.....	60
SYDSLESVIGSK FÖRENING'S FORMAND HAR ORDET:	3
SYDSLESVIGSK FÖRENING'S HUMANITÆRE UDVALG:.....	56
SYDSLESVIGSK FÖRENING'S KULTURUDVALG:	44
SYDSLESVIGSK FÖRENING'S TEATER- OG KONCERTUDVALG:	39
SYDSLESVIGSK FÖRENING'S ÅRSMÖDEUDVALG:.....	47
SYDSLESVIGSK VÆLGERFÖRENING – LANDSFÖRBUNDET:.....	101
SYDSLESVIGSK VÆLGERFÖRENING FOR FLENSBORG BY:	117
SYDSLESVIGSK VÆLGERFÖRENING FOR RENDSBORG-EGERNFÖRDE AMT:	123
SYDSLESVIGSK VÆLGERFÖRENING I SLESVIG-FLENSBORG AMT:.....	122
SYDSLESVIGSK VÆLGERFÖRENING'S ARBEJDSGRUPPE HOLSTEN-HAMBORG:	124
SYDSLESVIGSK VÆLGERFÖRENING'S UNGDOM:.....	126
SÖNDERJYSK ARBEJDERFÖRENING – tilsluttet SSF:.....	247
TEMAARTIKEL I.:.....	5
TEMAARTIKEL II.:.....	13
TORS DAGSKORET - tilsluttet SSF:.....	272
VOKSENUNDERVISNINGEN I SYDSLESVIG:	146

UWE LUCASSEN

Bodenbeläge Wentzien's Nachf.

Parkettausstellung

über 100 verschiedene Ausführungen

Heideland Süd 8 · Handewitt-Weding · T. 04 61/5 10 01

DE DANSKE ÅRSMØDER

27. - 29. maj 2011

www.syfo.de

Hvordan præger vi
Sydslesvig

